

DOROGI LEXIKON

Hópok (Hant) - Hont - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)
Hont - Hont (Hont) - Hont (Hont)

Durchschnitt der Hantkäseer Steinbohlenlager
weil sie im J. 1810 aufgestellt wurden.

Hagelmayer - Ha
Herczeg - Herhoff
Homokvasút - H
Hók - Hősegyilaki
Hók - Jászberényi -
Hók - Kampfl - Kabov
Hók - Kassai - Katai - Ka
Hók mit gyűjt? - Ki
Hók - Kohl - Kolóni
Hók - Koszól - Kov
Hók - Kőszeg - Köny
Hók - Kruzhá - Kucs
Hók - Laci - Laczko - La
Hók - Lenárt - Lenc
Hók - Magyar - M

Vezsely - Dehacht.

1:20

2008

Hók - Kőszeg - Köny
Hók - Kruzhá - Kucs
Hók - Laci - Laczko - La
Hók - Lenárt - Lenc
Hók - Magyar - M

DOROGI LEXIKON **A-ZS**

Második, javított kiadás

Írta és szerkesztette:
Solymár Judit - Kovács Lajos

Szerkesztőbizottság:
Brassói László, Cserődi Attiláné,
dr. Csiffáry Nándor, Szegi János

Dorog Város Önkormányzata
Dorog Város Barátainak Egyesülete
közös kiadásában

Dorog, 2008.

Adatközlőink és -gyűjtőink voltak:

dr. Bartalos József, Belányi Imre, Borbély László, Borbély Lászlóné, Brassói László, Chemez Edit, Cserődi Attiláné, dr. Csiffáry Nándor, Dankó József, Fakász Tibor, Fritz István, Gáthy Barnabás, Geiszler József, Honvéd József, Horn János dr., Hortai Tamásné Lencsés Mária, Kara Róza, Kárpát Éva, Kátai József, Kiss Kálmán, Kontra Sándor, Kovács Lajos, Lakat Jenő, Lieber Tamás, Mellen Sándor, Morva Teréz, Mucha Ildikó, Otrók Györgyné, Pál Dénes, Párma Csaba, Pick József, Pifkó Péter, Pifkó Péterné Zachar Anna, Polonyi Jánosné, Puchner Alajosné, Puchner Ferenc, özv. Puchner Jakabné, Ringhoffer Katarina (Eiler Katalin), Sárdi Éva Mária, Sasvári Katalin, Schmidt József, Slavóczki Ferenc, Solymár Judit, Sterk Teréz, Szabó Gyula, Szabó Imréné, Szálai Ferenc, Szegi János, Wehner Tibor, dr. Zsembery Dezső.

**A kiadvány megjelenését támogatta
Dorog Város Kulturális Közalapítványa**

Dorogi Lexikon

ISBN: 963 00 4973 2

Felelős kiadó: Dr. Tittmann János
Dorog Város polgármestere
Design: Gerendy Jenő, Ghinea-Kenez Róbert

Nyomda: Multi Copy Kft., Komárom
Felelős vezető: Zseni Kálmán ügyvezető

Előszó az első kiadáshoz

Dorogról teljes áttekintést nyújtó, összefoglaló munka a mai napig nem jelent meg. Ez óvatosságra (bár nem visszahőkölésre) int. Kísérletek eddig is történtek a teljesség megközeletésére. 1971-ben Budayné Mosonyi Klára kapott dr. Kovács József tanácselnöktől felkérést hasonló munka elkészítésére. Fontos, hézagokat pótló kötet a *Dorogról dorogiaknak*, hálás érte már a közeli utókor is.

A szocializmus utolsó éveiben, a várossá nyilvánítást követő években ismét megszületett egy monográfia szép terve. Tulajdonképpen el is készült a munka nagy része, csak éppen a történelmi szelek szétfűjták lapjait. Az az ideológia, az a szellemiség, amely életre hívta, meg is kérdőjelezte egyes értékeit, ítéleteit. Megrendelt formájában már soha nem jelenhet meg.

Dorog Város Barátainak Egyesülete akkor határozta el az értékmentés fontos célját s a hozzá kötődő feladatokat, amikor - a kilencvenes évek elején - nyilvánvalóvá vált, hogy újra kell gondolnunk a múltat, fehér foltjait föl kell kutatni, a sommás ítéleteket árnyalni, tisztázni kell. A *Dorogi füzetek* sorozata ezzel a számvetési szándékkal indult útjára.

Újabb tíz év múltán csak azt állapíthatjuk meg: elkezdődött a tegnapi és a régmúlt felfedezése. Budayné is része maradt ennek a kezdetnek, s a dr. Csuha József tanácselnök által megindított nagymonográfia sok részlete sem vészett kárba útközben. Számos fejezete jelent vagy jelenik meg változatlan vagy átdolgozott formában a füzet sorozat köteteiben. S születtek újabb írások, dolgozatok, tanulmányok, riportok és esszék új, sosem hallott, a mélyben szunnyadó értékekről.

2000-ben eljött az ideje, hogy megírjuk első kiadását elővigyázatos lexikonunknak. Az első olyan összefoglaló szándékú munka ez, amely csak azzal foglal állást, hogy beavogat. Szövegében távolságtartó, minősítéseket kerülő szócikkeket igyekszünk közölni, legyen az olvasó véleményére bízva, mit tart elsődleges vagy éppen közömbös értéknek a halmazból.

Első kiadás, mert a teljességre törekvés ellenére hiányos lesz a gyűjtemény. Nem mindenre emlékeznek a történelemből a szerkesztők, gyűjtők, adatközlők. Akik valamiért kimaradnak, hadd követeljenek helyet maguknak a második kiadásban. S persze hadd kerüljenek majd be azok is, akiknek érdemei most még csak készülődnek az elismerésre.

Senkit és semmit sem akartunk kihagyni kirekesztő megfontolások alapján. Ebben a lexikonban dorogi az is, aki itt született, az is, aki ide származott, az is, aki csak átutazott, de itt hagyta a névjegyet. Azokat is a magunkénak érezzük, akik velünk szívtak itt egy levegőt, de aztán valahol másutt ismerte meg a nevüket az ország-világ, mert életükben fontos volt a fölnevelő táj, a dorogi élmény.

Nem mindenkit találtunk meg a történelemben. Fölkavaró história a miénk. Néha pedig csak a töredék került elő. Az utánunk lexikonírást vállaló merészek majd ezt is kiegészíthetik. Mi most a töredékeket is vállaljuk, hogy minél közelebb kerülhessünk az elérhetetlen teljességhez. S azt is be kell vallanunk: akadt néhány szereplője ennek a dorogi történelemnek, aki - valamilyen okból - nem kívánta a mi nyilvánosságunkat, vagy utódai zárkóztak el az adatközléstől.

A személyiség mellett a körülmények sem mellékesek. A lexikon ebben is konzerváló erő lehet. A pusztuló földrajzi, az átalakuló társadalmi környezet nélkül meg sem lehet érteni az életutak mozgását, pályáivét. Menteni kívánjuk ezeket a szerves és szervezett erőtereket is. Némelyik csak a maga korlátozott idejében volt tényező, de akkor kikerülhetetlenül hatott maga körül mindenre. Legyünk igazságosak és korrektek minden részlethez, amennyire csak lehetséges!

S talán ahhoz a kívánatos és áttekintő monográfiához is segítséget tudunk adni.

A szerkesztők

Előszó a javított kiadáshoz

Amikor 2000-ben - több éves munka eredményeként - megjelent a Dorogi lexikon, váratlanul lelkes fogadtatás és szigorú kritika is követte a publikációt. Két olyan folyóirat is foglalkozott munkánkkal, amelyek szakmailag is a legközelebb álltak célkitűzéseinkhez. A *Honismeret* és a *Bányászati és Kohászati Lapok* egyaránt sok értékes észrevétellel, egyben munkával látott el bennünket. De ezt tették mindazok, akik levélben, telefonon, internetes üzenetben hívták fel figyelmünket a kimaradt, vagy a javításra szoruló értékekre. Ugyanakkor számos információ az iskolai kutatások révén bukkant fel közeli múltunkból, tovább gazdagítva a lexikon szócikkeinek számát is. Csak remélni tudtuk, hogy egyszer sor kerül a javított, bővített kiadásra.

Kötetünk ezért az elmúlt hét évben is folyamatosan bővült, igazodott a jogos igényekhez. Mintegy száz új szócikk és megszámlálhatatlanul sok javítás teszi testesebbé ezt a kiadást. Hallgattunk a figyelmeztetésekre, amikor bőségesebb néprajzi és bányatörténeti szakmai kifejezések magyarázatait helyeztük el a szócikkek között. Sok olyan emberi teljesítmény született meg ebben a hét évben, amelyekkel gazdagodtak az életművek, de újabb sikeres dorogiak, Doroghoz kötődő személyek is látókörünkbe kerültek. Új létesítmények, felújított, átalakított és/vagy új profilú intézmények, vállalkozások működéséről számolhatunk be.

Sajnos sok a vesztesége is ennek az időszaknak. Jelentős életművek zárultak le, korábban meghatározó tevékenységek szűntek meg a városban, környezetünkben. Az új kiadás ezekről is igyekszik minél pontosabban beszámolni.

S maradt a korábbi kiadásból néhány továbbra is nyitott, megválaszolatlan kérdés. Még mindig talál az olvasó kérdőjeleket, hiányzó adatokra utaló megjegyzéseket. Ezek nagyrészt máig ismeretlen, a kutató számára elérhetetlen információk. Mégsem hagyjuk ki kötetünkéből, hiszen - töredékességük mellett is - olyan értékeit hallgatnánk el vele a múltnak, amelyek hiányosan is fontos történetei emlékezetünknek. Figyelemfelhívó minden ilyen adat arra, hogy ne nyugodjunk bele a fehér foltok bizonytalanságaiba. Azt sem hallgathatjuk el, hogy számos adatközlőnk kihagyott életrajzából bizonyos adatokat, s engedélye nélkül nem válalhattuk azok közlését, ami a hitelességet, vagy a teljességet helyenként csorbítja.

A sikeres kezdetet - reményeink szerint - így is egy korrektebb, teljesebb új kiadás követi. S mert erre bízattak bennünket elsősorban a reakciók, mi is a korrektség és a kezdet alapelveit követő szemlélet szerint dolgoztunk a folytatáson. Nem felforgatni, hanem rendezni és még alaposabban rendszerezni akartuk azt, amiről tudomást szereztünk. Nem kihagyni, hanem bővíteni akartunk. Ehhez fontos támogatást kaptunk városunk polgármesterétől, dr. Tittmann Jánostól is.

Lexikont írni befejezhetetlen vállalkozás. Ösztönözzük vele önmagunkat, még inkább az utánunk következő generációkat: szorgalom és állandó figyelem kövesse a mindennapok sodrását.

Dorog, 2007. november 5.

- a szerkesztők

Rövidítések, szó- és jelmagyarázatok

ÁFÉSZ: Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet
ÁNTSZ: Állami Népegészségügyi Tisztai Szolgálat
APEH: Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal
ÁVO: Államvédelmi Osztály
ÁVH: Államvédelmi Hatóság
BAUMIT
BDSZ: Bányai Dolgozók Szakszervezete, majd Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete
BEBTE: Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület
BME: Budapesti Műszaki Egyetem
Bp.: Budapest
BF: Bányafelügyelőség
BKL Bányászati, Kohászati Lapok
BM: Belügyminisztérium
Bt.: Betéti társaság
BTK: Büntető Törvénykönyv
CEMŰ: Cement- és Mészművek
DAC: Dorogi Atlétikai Club
DAFC: Dorogi Atlétikai Futball Club
DCM: Dunai Cement Művek (Vác)
D.F: Dorogi Füzetek
DISZ: Demokratikus Ifjúsági Szövetség
DKE: Dorogi Környezetvédelmi Egyesület
DOKATE: Dorogi Kábeltelevíziózást Támogató Egyesület
DOSZÉN Rt.: Dorogi Szénbányák Részvénytársaság
DSZ(V): Dorogi Szénbányák (Vállalat)
DTI: Dorogi Tervező Iroda
DUE: Diák Újságírók Egyesülete
DVBE: Dorog Város Barátainak Egyesülete
ÉDÁSZ: Észak-Dunántúli Áramszolgáltató (Vállalat)
ÉGÁZ: Északdunántúli Gázszolgáltató
ELTE: Eötvös Lőránt Tudományegyetem
EVIG: Egyesült Villamosgépgyár
ÉRD.: (egyház) érdemesült
FB: Felügyelő Bizottság
FIDESZ MPP: Fiatalkorú Demokraták Magyar Polgári Párt

FIDESZ MPSz: Fiatalkorú Demokraták Magyar Polgári Szövetség
FTC: Ferencvárosi Torna Club
Gmk.: Gazdasági munkaközösség
GTT: Geometriai Telecom Templete
HNF: Hazafias Népfront
IPOSZ: Ipartestületek Országos Szövetsége
JATE: József Attila Tudományegyetem (Szeged)
JTK: Jogtudományi Kar
K. B.: Központi Bizottság
K-E. M.: Komárom-Esztergom Megye
Kft.: Korlátolt felelősségű társaság
KDNP Keresztény Demokrata Néppárt
KGYO (KÖGYO): Kőbányai Gyógyszerárugyár
KHT (Kht): Közhasznú Társaság
KIOSZ: Kisiparosok Országos Szövetsége
KISZ: Kommunista Ifjúsági Szövetség
KLTE: Kossuth Lajos Tudományegyetem (Debrecen)
KÓTA: Kórusok Országos Tanácsa
KTSZ: Kisipari Termelő Szövetkezet
LABOR MIM: Labor Műszeripari Művek
LIMES: 1. A Duna mentén a római határőrvidék 2. Komárom-Esztergom Megye Tudományos Szemléje
MADISZ: Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség
MAHIR: Magyar Hirdető
MAK: Magyar Alkotóművészek Közalapítványa
MÁK: Magyar Általános Kőszénbánya (Rt.)
MÁK: Magyar Államkincstár
MAOE: Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
MÁSZ: Magyar Állami Szénbányák
MÁV: Magyar Állam Vasutak
MÁVAUT: Magyar Államvasutak Autóbusz Társaság
MDF: Magyar Demokrata Fórum
MDP: Magyar Dolgozók Pártja
MGHSZ: Mezőgazdasági szakigazgatási hivatal

MGTSZ: mezőgazdasági termelő-szövetkezet
MGYOSZ: Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége
MHSZ: Magyar Honvédelmi Szövetség
MKP Magyar(országi) Kommunista Párt
MLSZ: Magyar Labdarúgó Szövetség
MMK: Magyar Mozgókép Közalapítvány
MMSZ: Magyar Máltai Szeretetszolgálat
MN(K): Magyar Népköztársaság (Kupa)
MOFÉM: Mosonmagyaróvári Fémű
MOVE: Magyar Országos Véderő Egylet
MSZMP: Magyar Szocialista Munkás Párt
MSZP: Magyar Szocialista Párt
MTA: Magyar Tudományos Akadémia
MTESZ: Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége
MTI: Magyar Távirati Iroda
MTK(-VM): Magyar Torna Klub (Vörös Meteor)
MTV: Magyar Televízió
MÚOSZ: Magyar Úttörők Országos Szövetsége
MÚ(0)SZ: Magyar Újságírók Szövetsége
NDK: Német Demokratikus Köztársaság (Kelet-Németország)
N.O. (Óvoda): Napköziotthonos (Óvoda)
NDK: Német Demokratikus Köztársaság (Kelet-Németország)
NKA: Nemzeti Kulturális Alap
NSZK: Német Szövetségi Köztársaság (Nyugat-Németország)
NV: Nemzeti Vállalat
OKTÁV: (nyolcadik) Továbbképző Központ elnevezése
OMBKE: Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület
ORD.: megyéspüspök; egyetemi tanszék nyilvános, rendes tanára.
ORI: Országos Rendező Iroda
OTI: Országos Társadalombiztosítási Intézet
OTP-(Bank Rt.): Országos Takarékpénztár
OVIT: Országos Villamos-távvezeték Vállalat
PB: pártbizottság
PEMÜ: Peter Müller GmbH (Műanyagipari Zrt., Solymár)
PPKE BTK Pázmány Péter Katolikus Egye-

tem Bölcsészettudományi Kar
PHARE: Poland and Hungary Assistance
With Restructuring the Economy
PROT: (egyház) protonotárius
RELABOR: Rehabilitációs célszervezet
Rt.: Részvénytársaság
Salgó Rt.: Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság
SC: Sport Klub
SE: Sport Egyesület
SOTE (FOK): Semmelweis Orvosegyetem (Fogorvosképzés)
(M)SZDP: (Magyarországi) Szociáldemokrata Párt
SZDP Szociáldemokrata Párt
SZDSZ: Szabad Demokraták Szövetsége
SZESZEK: Szénbányászati Szerkezet-átalakítási Központ
SZIM Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom
SZIM: Szerszámgépipari Művek
SZIT: Szakszervezeti Ifjómunkás és Tanoncmozgalom
SZTK: Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ
SZOT: Szakszervezetek Országos Tanácsa
TDK: tudományos diákkör(i) kutatás)
TIT: Tudományos Ismeretterjesztő Társulat
TEFU Teherfuvarozás
TTK: Természettudományi Kar
UNIKER: Univerzális Kereskedelem
UVATERV: Út- és Vasútépítő Állami Tervező Intézet
VB: Végrehajtó Bizottság
Vb: Világbajnokság
VEAB: Veszprémi Akadémiai Bizottság
VIT: Világifjúsági Találkozó
VJRKTF: Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola
Who is Who: Ki kicsoda (Magyarországon)?

← Lapozz előre a jelzett szócikkhez!
→ Lapozz tovább a jelzett szócikkhez!
? Bizonytalan, ismeretlen adat
- Nem közölt adat.

A-Á

ACHILIUS gróf

Földbirtokos.

1249-ben kelt oklevél adatai szerint IV Béla király Nyír földjét adományozta a grófnak, amely "a (Hungária-)hegy ellenében fekszik" (mai Petőfi-telep és Esztergom-kertváros).

ÁCS (ERNST) Géza

1898. Dorog -1930. Bp.

Hírlapíró, tárcaíró.

ACSI

Lásd: Fémmunkás Vállalat!

AGÁCA

Akácerdő a Hungária-hegy oldalán a tokodi határban.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

ÁGNES-TELEP

A Kálvária-domb, a Gete-hegy és a Hungária-hegy völgyében épült → *külterületi bányamunkás-lakótelep* neve. Itt működött Ágnes-lejtősakna. A szájhagyomány szerint az egyik bányarészvényes családjának nőtagjáról kapta a nevét.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

Dr. AJTAY Zoltán

1900. febr. 11. Zilah -1983. dec. 3. Bp.

A műszaki tudományok kandidátusa, Kossuth-díjas, aranyokleveles bányamérnök.

Diplomáját Sopronban szerezte 1926-ban. A Salgó és a Magyar Bauxitbánya Rt. alkalmazásában dolgozott évekig. 1948-1950 között a dorogi szénmedencében mint körzetfőnök, később mint vezérigazgató tevékenykedett. Több minisztérium osztályvezetője is volt, végül a Bányászati Kutató Intézet igazgatójává nevezték ki nyugdíjba vonulásáig. Találmánya volt a jóvesztőkaros "F" típusú fejtőgép. Magyar

és idegen nyelvű szakpublikációinak száma meghaladja a félszázat.

Kitüntetései: Munka Érdemrend arany fokozata (1948, 1966, 1979), Kossuth-díj (1951), Soltz Vilmos-emlékérem (OMBKE 1982) stb.

Irodalom: Tóth József: Ajtay Zoltán (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok - Bányászat 1984. 7. sz.)

AKNABAU KFT.

Aknabau Bányászati, Építőipari, Kereskedelmi Kft.

1992-ben huszonegy magánember alapította, akik a felszámolt → *Bányászati Aknamélyítő Vállalatnál* dolgoztak együtt. Első igazgató: Kárpát Csaba. 1998-ra az üzletrészek eladása révén a fő tulajdonos a francia VIVENDI csoporthoz tartozó SADE Magyarország lett. Fő tevékenysége a csatornaépítés. Úgynevezett kitakarrás nélküli építési módot alkalmaznak. A mélyépítés sok területén jártasak. Támfalakat, vasbeton műtárgyakat, mélygaraszt, szennyvízáttemelő aknákat építenek, alkalmaznak a löttbetonos rézsűvédelmet, a vákuumos (sajtolásos) talajvízszint-súlylyesztést.

AKNA

Külszínre nyíló függőleges vagy lejtős bányatárság, amely a bánya megnyitására, a bánya termékeinek felszínre hozására, személyeknek, anyagoknak szállítására, a vezetékek elhelyezésére, szellőztetésre szolgál.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

AKNÁK

Lásd: Dorogi aknák.

ALAGÚT

1. Aluljáró.

Gyalogos átkelő a vasút alatt, a Bányairoda

előtti és az Otthon teret köti össze, félúton lépcsős kijáratral a vasútállomásra. 1926-32-ben épült.

2. *bányászat* Mindkét végével a külszínre nyíló szállítási vagy egyéb célokat szolgáló, szintes föld alatti bányatárság.

Lásd még: →*Bányaalagút*

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

ALAPÍTVÁNYOK (kuratóriumi elnökök, cím)

A Zrínyi Ovisok Egészségéért Alapítvány, Nagy Józsefné, Dorog, Hősök tere 2.

Dorog Város Egészségéért Közalapítvány, Dorog, Bécsi út 71.

Dorog Tisztaságáért Környezetvédelmi Alapítvány, Gremesperger Jánosné, Dorog, Iskola u. 2.

Dorog Kommunális Közalapítvány, Grósz Béla, Dorog, Bécsi út 71.

Dorog Város Kulturális Közalapítvány, Szencziné Oszkay Zsuzsanna, Dorog, Bécsi út 71.

Dorogi Bányász Nyugdíjas Alapítvány, Dorog, Otthon tér 1.

Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány, Wagner Ferenc, Dorog, Otthon tér 1.

Dorogi Szénmedence Sportjáért Közalapítvány, Dr. Bartalos József, Dorog, Bécsi út 71. "Dorog és Vonzáskörzete Közbiztonságáért" Alapítvány, Dorog, Bécsi u. 40.

Dorogiak Dorogért Alapítvány, Dankó József, Dorog, Esztergomi út 27.

Dorog Vidéki Református Alapítvány, Pungur Béla, Dorog, Templom tér 6. Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány, Szűcs András, Dorog, Esztergomi út 1.

Eötvös Alapítvány a Gyerekekért, Bönde Ferenc, Dorog, Borbála ltp. 31.

Gyermekünk Egészségéért, Egészségesebb Jövőért Alapítvány, Schmeráné Eichart Gizella, Dorog, Iskola u. 2.

Ifjú Muzsikuskok Dorogi Alapítványa, Vörös Mária, Dorog, Bécsi út 65.

Kláthik Mária Alapítvány, Kovács Lajos / Palkóné Keszthelyi Klára, Dorog, Bécsi út 45.

Nap-Út Alapítvány, Winter Erzsébet, Dorog, Heine u. 5.

Összefogás a Gyerekekért Közalapítvány, Baranyai Lőrinc, Dorog, Ella köz 3.

Pro Scola Nostra Alapítvány, Brassói László, Dorog, Otthon tér 3.

Szimbiózis Településfejlesztési Alapítvány, Dr. Károly Mihály, Dorog, Esztergomi út 125.

"Tehetség el nem vész" Alapítvány, Ködös Endre, Dorog, Bécsi út 45.

Téli Sport Alapítvány, Kruzslík János, Dorog, Iskola u. 1.

Zöld Levelecske Nyílt Alapítvány, Balogh Zoltánné, Dorog, Otthon tér 2.

ALBEL Ferenc

1892. ápr. 2. Keszthely - 1962. ápr. 17. Dorog

Fűrőmester, bányagondnok.

1914-ben mint fűrőmester kezdte pályafutását a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi bányászatánál. 1916-ban már fűrészi üzemvezető, 1923-tól 1949-ig mint bányagondnok tevékenykedett. 1956-ban ment nyugdíjba. A →*Fűrés Üzem* egyik legismertebb vezetője volt a háború előtt. Útve működő mélyfűrógépe az ország számos szénmedencéjében végzett szénkutató és karsztvíz elzárásokat célzó fűrészeket. Számos fejlesztés, újítás fűződik a nevéhez. A geológia terén is sikeres szakember hírében állt. Tanulmányai a Bányászati Lapokban jelentek meg.

Kitüntetések: Kiváló Technikus; Sztahanovista Bányász.

Irodalom: Dr. Ajtay Zoltán: Albel Ferenc (Bányászati Lapok 1962. - nekrológ).

ALBERT József

1956. nov. 18. Budapest -

Újságíró, műsorvezető.

Tanulmányait Budapesten folytatta, gimnáziumi érettségét tett és a Déry János újságírói iskolát végezte el. 1985-ig mint válogatott sportoló (kerékpár) tevékenykedett. 1989-től a Magyar Rádió (külsős) munkatársa. Nevéhez fűződik a hazai rádiózásban a "Góltoló" játék elindítása (1989). Azóta több műsornak is rendszeres "részvevője".

Dorogon 1995 óta él gyermekével. A helyi József Attila Művelődési házban (2000-től) rendszeresen látni a "Kávéházi beszélgetések" című sorozatát. Részt vállal a város és a művelődési ház kulturális rendezvényeinek szervezésében.

Kitüntetések: 1993. Külügyminiszteri dicséret Rádiós munkájáért (Jeszenszky Géza). - 1994. M.R. elnöki dicséret az atlantai olimpia alatt végzett tevékenységért.

ALBRECHT Elvira

1920. máj. 16. Esztergom - 1998. júl. 9. Dorog
Fényképész.

Esztergomban polgári leányiskolát végzett, majd édesapjának - aki jó nevű esztergomi fényképész volt - műtermében sajátította el testvérével együtt a fotózás alapjait. Mestervizsgát tett. 1955-ben nyitotta meg műtermét Dorogon a Bécsi úton. A 80-as évektől lánya, Zorkóczy Mária folytatta 1995-ig a felvételek készítését.

ÁLLAMI DÍJASOK

Lásd: Kossuth-díjasok és Állami díjasok!

ALTISZTI KOLONIA

1916-17-ben épült lakótelep a bánya altiszti kara számára a →*tisztikolónia* szomszédságában (elsősorban a Hunyadi, Sándor utcák épületei). 20 ikerházban 40 altiszti lakást építettek.

ALTÁRÓ

Több bánya fakasztott vizének levezetése vagy fűszállításuk lebonyolítása végett, rendszerint a külszín legmélyebb pontja közelében telepített táró.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.E 17. 1999.)

ÁMON FERENC

1910. febr. 17. Lábatlan - 1988. jún. 25. Dorog

Kereskedő.

Polgári és kereskedelmi iskolát végzett. Fűszer-csemege üzletet nyitott 1938-ban a Petőfi (ma Bécsi) út 50. szám alatt. 1949-ben

államosították, a Népbolt Vállalat, majd az Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, végül az UNIKER működtette. Volt Joker-Palatinusz bolt, jelenleg a Rossmann üzletlánc része.

AMTMANN Árpád

1923. dec. 24. Gyirmót (Győr megye) - Aranyokl. gépészmérnök.

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. 1950-1984 között a Dorogi Szénbányák Bányagépgyártó és Javító Üzem dolgozója, 1969-től nyugdíjazásáig főmérnöke. Emellett 1953-1964 között a Kenyérmezei Bányagépezési Technikum esti és levelező tagozatának tanára, a *Bányagépezés* c. tankönyv társszerzője és szerkesztője. Több dorogi szakirodalom adatközlője.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (11-szeres); Munka Érdemrend (ezüst és arany fokozat); Honvédelmi Érdemérem.

ANGYAL Adalbert

1761. ? - 1808. január 3. Dorog
Jegyző és tanító.

Az 1788-as népszámlálás adatai szerint birtokkal nem rendelkező dorogi nemes (nobilis) ember.

ANGYAL Pál

?

Tanító.

Az 1788-as népszámlálás adatai szerint birtokkal nem rendelkező dorogi nemes (nobilis) ember, községi tanító.

ARANY JÁNOS VÁROSI KÖNYVTÁR

**Dorogi Járási Könyvtár, Arany János
Nagyközségi és Járási Könyvtár.**

1953. április 4-én nyílt meg a Petőfi Sándor (ma Bécsi út) 23. sz. házban, Puchner József kalaposmester műhelyének 2 helyiségében. 1958-ban költözött a Felszabadulás (ma Bécsi) út 33-ba, nagyobb helyiséget biztosítva a fejlődő állománynak és az olvasóknak. Ekkor vette fel Arany János nevét. 1967-ben foglalta el mai helyét a Felszabadulás (ma Bécsi út) út 42-ben, a volt

→ *Bány kaszinó* épületének egy részében. 1978-ban a gyermekkönyvtár elköltözött a Semmelweis (ma Mária) utca 1. szám alá. 1990-ben a volt Bányakaszinó teljes épületét megkapta a könyvtár, 1995-ben a felújított főtéri szárny földszintjén ismét helyet kapott a gyermekkönyvtár. 2006-tól fiókkönyvtárként csatolták hozzá a József Attila Művelődési Ház könyvtárát.

Eddigi vezetői: Lencsés Istvánné, → *Somogyi Lajosné*, → *Cserödi Attiláné*, → *Mucha Ildikó*.

Könyvtári feladatai mellett helyet ad a városi helytörténeti gyűjteményeknek (Hopp-hagyaték, Pick-gyűjtemény), a civil szerveződések programjainak (egyesületek, klubok stb.), népszerűsíti a helytörténeti kiadványokat.

Irodalom: Cserödi Attiláné: A dorogi Arany János Városi Könyvtár története (D.F. 21. 1999).

ARANYHEGYI DŰLŐ

Coldberg Äcker-Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Kesztléc felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

A → *Homoki szőlők* folytatása a Bécsi út déli oldalán, Csolnok és Leányvár határáig. Alacsony homokdomb. Üdülőterület hétvégi házakkal. Római, Árpád-kori és több bizonytalan eredetű régészeti lelet került elő földjéből.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

Dr. ARATÓ Géza

1954. ápr. 22. Esztergom -

Pszichiáter, közéleti személyiség

Általános orvosi oklevelét a SOTE-n szerezte 1978-ban, majd 1982-ben ideggyógyorvos, 1987-ben pszichiáter, 1995-ben adiktológiai szakvizsgát tett. Az esztergomi Vaszary Kolos Kórház ideg- és elmegyógyászati osztályán dolgozott adjunktusként. A dorogi ambulancia dolgozója 1992-96-ban. Fő kutatási területe a drogreprevenció, drogp-

litika, nevéhez fűződik a főváros első drogprogramjának elkészítése. 1988-ban részt vett a Bős-Nagymaros Vízlépcsőrendszer elleni tiltakozásban. 1988-tól az MDF, 1990-től az SZDSZ politikusa, az utóbbi párt jelöltjeként került 1990-94 között az 5. sz. választókerületből (Esztergom-Dorog) a Parlamentbe. A szociális, egészségügyi és családvédelmi albizottság elnöke volt, 1990-91-ben egészségügyi szakmai szóvivő.

Irodalom: Országgyűlési Almanach (1992); Hübners Who is Who? (2007).

ÁROK DŰLŐ

Graben Ried.

A 10-es út Bp. felől a várost elérő szakaszának jobb oldalán, a homokvasút mellett található terület.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

ÁROKFÖLD DŰLŐ

Grabl-Äcker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás az Úny felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

ÁROKFÖLDEK

A → *Hosszúrétek* Bécsi út menti oldala. Területén a → *római út* maradványait figyelte meg → *Benedek József* jegyző.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

ÁRVÁI Ferenc

1935. febr. 20. Kalocsa - 2004. okt. 17. Esztergom

Szobrász- és festőművész.

Családjával 1946-ban költözött Dorogra. 1948-ban az országos képzőművészeti versenyen első helyezést ért el. A dorogi szénbányák VIII. aknai üzemében bányásztként dolgozott, majd 1956-tól a Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1962-ben szobrásztként végzett. 1963-tól tagja volt a Képzőművészek Szövetségének. Legfontosabb kiállításai: Bp., Dorog,

Esztergom, Várpalota, Oroszlány, Győr, Szentendre, Hódmezővásárhely; Párizs, New York. Munkái külföldön: Kuba, USA, Anglia, Románia, Lengyelország, Bulgária stb.; itthon Bp.-en (56-os emlékmű a Széna téren), Székesfehérváron, Kecskeméten, a Magyar Nemzeti Galériában, a Pest megyei Ferenczy Múzeumban, Várpalotán, Keszthelyen, Hévízen stb. láthatók alkotásai. Magánszemélyeknek is gyakran készített szobrot, térplasztikát, üvegablakot, tűzzománcot. A dorogi temetőben helyezték örök nyugalomba.

Köztéri munkái Dorogon: Római katona (Műv. Ház. - elveszett), Bányász emlékmű (Jubileumi tér 1981.), Emléktábla a település 800. és a szénbányászat 200. évfordulója tiszteletére (Hősök tere 1981.), 14 kálváriastáció (Kálvária-hegy 1996 - a művész ajándéka), Kitelepítési emlékmű (Templom tér 1997 - a művész felajánlása), Schmidt Sándor-emléktábla (1997).

Kitüntetései: ART PHILADELPHIA művészed díj (1988), Pro Urbe Díj (1996).

ASSISI SZENT FERENC LEÁNYAI

Betegápoló szerzetesi kongregáció. Ők látták el az államosításig a dorogi bányakörház szolgálatát.

Irodalom: Katolikus lexikon (1996).

ASZLÁNYI Károly

1908. ápr. 22. Orsova -1938. ápr. 22. Dorog író, újságíró, sportújságíró.

Elsősorban szórakoztatni kívánta közönségét. Szatirikus írásai mellett ifjúsági regényei is népszerűek voltak. Nagy számban fordított ponyvaregényeket. Dorogon újságíróként gyakran megfordult, a Sport-hírlap tudósítójaként dolgozott. Dorog hátárában szenvedett halálos autóbalesetet.

Műveiből: Sok hűhó Emmiért (1935, olaszul is); Brentford rendet csinál (1937, olaszul is); Amerikai komédia (1938).

Irodalom: Magyar irodalmi lexikon I. köt.; Magyar életrajzi lexikon I. köt.

ASSZONYFARSANG

Sváb népszokás. A nagyböjt előtt (farsang

keddjén) a lányok utolsó lehetősége, hogy kimulassák magukat. Főleg az Árpád utcai pincékben, zárt ajtók mögött, a férfiakat kitiltva folytatták vaskos dorbézolásukat. Ha a legények asszonynak öltözve mégis befurakodtak, levetkőztették és "megmazsolázták" őket.

Éjfél előtt, az utolsó órában *eltemették a farsangot*. Az ugyancsak vaskos játék során teknőbe fektetett legényt, tréfás szövegekkel és sok vízzel búcsúztatták a "halottat". Másnap - *hamvazószerdán kakasnyakazással* - kezdődött a böjt.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

ASZTALITENISZ SZAKOSZTÁLY

1949-ben indult a szakosztályi élet, bár korábban elutasították a szervezők kérését a DAC-nál. Az alapítók: Bácsy Jenő, Belányi Imre, Buzdugán István, Hevesi Sándor, Jurász Gyula, Németh Sándor, Putz József, Simon László, Szig Árpád. Első edzőtermük a Perl vendéglőben, a későbbi Technika Házában volt. A Népi Bajnokság országos versenyén Belányi Imre 3. helyet szerzett. Elismerésül a megyei asztalitenisz szövetséget Dorogra helyezték, vezetésével a szakosztály intézójét, *→Buzdugán Istvánt* bízták meg. Az ötvenes években Hevesi Sándor és Péntes Rezső vezetik az edzéseket. A fiatal generációból már szóhoz jut Szegvári János, Szabó Csaba, Tóber Károly, Németh Sándor, Németh János, Dallos János és Büki József. Legjobb eredményük az NB II-be jutás (1958). Különösen a Bányász Kupákban érnek el nagy sikereket a férfi és női versenyzők egyaránt. 1953-56 között mindkét csapat folyamatosan dobogós helyezéseket produkált. 1957-ben a Faludiné Tóth Ilona-Csunderlik Tibor vegyes páros első helyet szerzett, Belányi és Faludiné egyéni ezüstérmes, a Belányi-Csunderlik páros ugyancsak második. 1958-ban a Belányi Imre-Holweiger Klára vegyes páros nyert bajnokságot. Az együttes kiemelkedő tagja Belányi Imre, aki I. osztályú minősítést kapott, és azt 5 éven át megvédte, a Belányi

Imre-Kondorosi Sándor páros (1960-ban az országos I. osztályú versenyen bronzérmesek), a Zele Margit-Tóth Ilona-Böhm Teréz valamint a Holweiger Klára-Fodorné Horváth Éva-Guzsik Ilona női együttes (1960-ban Bányász Kupát nyertek, a Holweiger-Fodor páros ugyancsak kupagyőztes). A 9 éven át folyamatosan NB II-es férficsapat névsora: Belányi Imre, Kondorosi Sándor, Bárdos László, Bárkány Ernő, Vida János, Csunderlik Tibor, majd Nagy Jenő, Pidl Gyula, Varga Zoltán, Koronváry Miklós, Sebők István. A fiatalok közül Perjesi Ferenc és Szetlik István verekszi be magát az NB II-es csapatba, de ígéretes tehetség Salzinger György, Nádai János, Jójárt István, Fűry János, Szurdi Gábor, Farkas Tamás, Winkler Gyula, Göb Sándor. A lányok legjobbjai Dogossy Ilona, Tauber Gabriella, Marton Éva. A 80-as évek nagy serdülő tehetsége Dósa Mihály. 1978-ban anyagi okokból szünetelt egy időre a szakosztály. Jelenleg ismét aktív szakosztályi élet folyik Dorogon Belányi Imre eredményes szervező munkája következtében. Fiatal tehetségek nyerik a diákolimpiai versenyeket (Pintér Zsanett, Varga Anett, Kreitner Zsolt, Papp Zoltán stb.) Nemzetközi tornákon is sikerrel állnak helyt. 1999-ben a fél-évszázados jubileum alkalmából a magyar válogatott bemutatóval tisztelte meg a dorogi szakosztályt és közönségét.

ATLÉTIKAI SZAKOSZTÁLY

Kezdetben a labdarúgók indultak atlétikai versenyeken (1920-22). Első sikereiket 1922-ben aratják, az országos váltóbajnokságon a 4 x 100 m-es versenyt rekordidővel nyerik (Kálos, Fekete, Vermes, Soltész). Fekete Imre távol- és hármasugrásban országos bajnok, 1936-ban részt vett a berlini olimpián. Szirmai (Szirmák) László hármasugróbajnok volt. A harmincas években Nádai (Surányi) János gerelyhajító ifjúsági bajnok. 1936-ban Dorog a házigazdája a hagyományos Pestvidéki Kerület-Zágráb atlétikai versenynek. A háború miatt hanyatlásnak indul a sportág. 1951-ben újraalakul a szakosztály, ahol a tehetséges

fiatalok hosszú sora kezdte el a rendszeres sportolást. Az 1950-es években a megyei, területi és országos Bányász Bajnokságokon minden évben sok dorogi versenyző nyert bajnoki címet, ér el kiváló helyezést, de a különböző korosztályú országos versenyeken, bajnokságokon is jól szerepelnek a szakosztály tagjai. Kiemelkedő eredményeket értek el: Balogh Béla (rövidtávfutó), Prohászka János (távolugrás), Szigeti Sándor (rövidtávfutás, távol- és hármasugrás), Gallina Ferenc (távol- és hármasugrás), Kátai József, Schmidt József, Papp Béla (középtávfutás), Schneider Mihály Róbert (gátfutás), Viszok Mária (rövidtávfutás, távolugrás), Szabó Zsuzsanna (gátfutás, távolugrás), Szebeni Judit (rövidtávfutás, távolugrás), Gangli Ilona, Guzsik Rozália, Simonfi Aranka, Makiári Teréz (középtávfutás), Czéh Borbála, Papp Ilona (gerelyhajítás), Stix Edit (diszkoszvetés). A legjobbak közül is kiemelkedik Baráth Iván (egyben szakosztályedző is), aki hármasugrásban országos bajnok és a felnőtt válogatott tagja. Kisebb visszaesés után a 60-as évek közepétől újra fellendül a szakosztály élete, igen sokan sportolnak megint atlétaként. Az 1965-1980 közötti időszakban elért legkiválóbb eredmények: Pataki István országos ifjúsági bajnok 100 és 200 méteren, tagja az országos ifjúsági válogatottnak). Benda Márta ezüstérmes az országos serdülő összetett bajnokságon. Szűcs Zsuzsanna ötpróbában utánpótlás bajnok és a felnőtt válogatott tagja. Lévai Éva 4. helyezett az országos ifjúsági bajnokságon magasugrásban. Szax Róbert az országos utánpótlás és felnőtt bajnokságokon ért el érmes helyezéseket, nyert vidék felnőtt bajnokságot 110 méteres gátfutásban, több alkalommal képviselte Magyarországot válogatott viadalokon. Az országos diák, serdülő és ifjúsági bajnokságokon előkelő helyezést ért el Hám Erna (rövidtávfutás, távolugrás), Bácsi Anikó (rövidtávfutás), Teicht István (súlylökés), Mészáros József (súlylökés), Csetényi Tamás (gátfutás, többpróba), Kátai József (középtávfutás), Nagygyörgy Márton (gerely, többpróba).

A megyei, területi bajnokságokon, országos meghívásos versenyeken - különböző korosztályokban - jó helyezéseket ért el Madarász Fülöp (magasugrás), Buttinger József (rövidtáv, távolugrás), Fülöp Attila (rövidtávfutás), Sándor Teréz (középtávfutás). 1980-tól - elsősorban anyagi okból - stagnál a szakosztály, az utánpótlás kap szerepet a szakosztály életében.

Edzők voltak: Lakatos György, Solymár (Stolmár Károly), Nádai János, Szabó Tibor, László Ferenc, Baráth Iván, Szabó István, Maróti József, Schmidt József, Magassy Lajos, Marosvölgyiné Hám Erna, Czene Zsuzsanna, Szax Róbert. Ismer-

tebb szakosztályvezetők: Bárdos Sándor, Szánthó Barna, Brassói László, Koppányi Mária, Szeberényi Ferenc, Ambrózy Tivadar, Hám Lipót.

Irodalom: Péntek S. - Petrik J.: Dorog 75 (1989).

AUTÓTRANS Szállítási és Szolgáltató Kft.

Alapítási éve 1987, belföldi magánszemélyek tulajdonában áll. Ügyvezető igazgatója → *Szalánczay Péter*. Telephelye a Nefelejcs utca 16. szám alatt van. Tevékenységi kör: belföldi közúti áruszállítás és üzemanyag-kereskedelem.

B

BACSA Ferenc

1948. jún. 14. Újkígyós -

Birkózóedző.

Versenyzőként is sikereket ért el, 1966-ban országos ifjúsági 2. helyet, 1967-ben junior OB 2. helyezést ért el. 1976 óta a Dorogi Bányász edzője, 1990-től a Szabadidő Egyesületnél tevékenykedett. Nagy része volt abban, hogy Dorog nevelőegyesületté vált az utánpótlás terén. Edzője volt az utánpótlás és a felnőtt versenyeken sikereket elért Kismóni Jánosnak, Bacsa Péternek, Rajos Csabának, Kövecs Károlynak, Gál Tamásnak, Kovács Imrének, Puksa Ferencnek, Micskei Lászlónak. 1992-től a Magyar Birkózó Szövetségben folytatta pályafutását, 1995-től a felnőtt kötöttfogású válogatott edzője volt.

Kitüntetés: Nemzetközi Birkózó Szövetség (FILA) Érdemérmének bronz fokozata; Pro Urbe Díj (1996).

BACSA Péter

1970. nov. 24. Dorog -

Sportoló, birkózóválogatott.

Közgazdasági egyetemi, jogi egyetemi, testnevelési egyetemi szakedzői, illetve az USA-ban NBA diplomát szerzett. Jelenlegi munkahelye a K and H Brókerház. Mint

sportoló négyszeres magyar felnőtt bajnok, az atlantai olimpián 10., korábban felnőtt EB-n 5., junior EB-n 3. és 4. helyezett.

Kitüntetés: Jó tanuló - jó sportoló; Kiváló ifjúsági sportoló díj.

BAGER - Bagger

Népies elnevezés, mely a homokkitermelő üzem Bagger nevű vedersoros kotrógépéről kapta a nevét a már kitermelt és termelés alatt álló homokos területen, a Palatinusztó keleti szomszédságában. A II. világháború előtt zárt terület, a háború után kedvelt szórakozóhely (is) volt. Nyáron a kismélységű homokgödrök langyos vize, télen a korcsolyázási lehetőség vonzotta a dorogiakat. Ma magánterület.

BAGOLYVÁR

A Mária tér, a Mária-barlang jobb (nyugati) oldalán épült, díszes fa- és téglaszerkezetű, emeletes épület volt. A hatvanas években átalakították. Helyén ma lapostetős ház áll.

BAYER (BAYOR) Ágost

1892. szept. 17. Esztergom - 1958. október 11. Esztergom
Festőművész.

A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. Néhány évig az esztergomi Bencés Gimnáziumban tanított, majd 1923-tól Bp.-en telepedett le. Rendszeresen részt vett a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításain. 1947-ben visszaköltözött Esztergomba, haláláig itt élt és dolgozott. Kiemelkedő kiállítása volt az 1954-es esztergomi tárlat. Az 1940-es évek végétől részese a szerveződő dorogi →*Képzőművész szakkör* életének, irányításának. Szívesen festett dorogi tájképeket, megrendelésre portrékat, köz- és magánépületeket. Impresszionisztikus látásmódja különösen akvarelljeiben érvényesült, emellett gyakran értékes dokumentumok is alkotásai (Dorogi látkép, Bányakórház, A Mosonyi család háza stb.). Rézkarcok, akvarellek; portrék és tájképek készültek műhelyében, kései munkásságának jelentős együttese az *Ismeretlen Esztergom* című képsorozata.

Irodalom: Balogh Kata - Bárdos István_Komárom-Esztergom megye településtörténeti kalauza (1993), Zolnay László írásai (Esztergom Évlapjai 1961. és 1981.), Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999); Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000.).

BAKONYI István

1928. dec. 12. Dorog -

Biztonságtechnikus, sportoló.

1944-1963 között a Bányagépgyártó és Javító Üzem, 1988-ig a Szénbányák Vállalat központjának dolgozója. 1941-től focizott a DAC-ban, 1949-ben az NB II-ben bajnokságot nyert csapat csatára. 1949-1958 között 181-szer szerepelt NB I-es mérkőzésen balhátvédként. Többször tagja volt a B válogatottnak. A Dorog Tisztaságáért Környezetvédelmi Alapítvány és a Dorogi Szénmedence Sportjáért Alapítvány kuratóriumi tagja.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem (ezüst, arany, gyémánt fokozat).

Irodalom: A Dorogi Bányász Sportklub 50 és 75 éves jubileumi évkönyve.

BAKOS Géza

1949. ápr. 14. Dorog -

Építészmérnök.

1976-ban diplomázott a budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán. 15 évig a Dorogi Szénbányák Tervező Irodájának építész, majd építéstervezési osztályvezetője volt, 1991-ben alapította meg ma is működő saját irodáját Bakos Építésziroda Bt. néven. 1987-től építész vezető tervező, az 1990-ben megalakult Magyar Építészakadémiára alapító tagja.

Dorogi munkái: az új Mentőállomás, SANYO Technológiai Központ, Hősök tere és a volt Bányakaszinó rekonstrukció engedélyezési tervei (pályázati munkák), a Szent Borbála-templom rekonstrukciója. Több dorogi üzletsor (Otthon tér, Bányász körönd, Munkás út, Temető ill. Femaker üzletház); Radnóti utcai 12 lakásos sortársasház, Dunagáz-irodaépület magastetős beépítése; József Attila Művelődési Ház bővítése, "Ezres étterem" helyén kialakított apartmanház és kozmetikai szalon. Árvai Ferenc szobárművésszel közös munkája a Jubileumi díszter emlékműve és a Budapest Széna téri 1956-os emlékmű.

Dorogon kívül megvalósult munkái: Esztergom: MEDICOR Béke téri irodaszárny, Vaskapu úti 4 lakásos társasház, 66 lakásos lakópark, Klapka téri apartmanház és cukrászda, HABASIT magasraktár; Klastrompuszta: 20 szobás Panzió-étterem; Nagysáp: Szent Borbála Idősek Otthona.; Csolnok: Tornacsarnok. Tervei alapján 3 évtized alatt számos családi ház épült Dorogon, a megyében és az ország több különböző településén. Publikációi jelentek meg az Építéstechnika, Családiház Ötlettár Magazinban. Volt amatőr beat-zenész, futballbíró és könnyűbúvár. Hobby kedvtelése közé tartozik a blues-zene, a fotózás, a videó és film ítirajzok.

1966-69 között tagja volt az esztergomi Balassa Bálint Énekkarnak.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért (kétszer).

Weblap: www.bakoscad.hu

BALÁS Irén

Adatait nem ismerjük.

Óvodavezető.

A Dózsa Óvoda jogelődeiben 1937-1956 között óvodavezető volt.

BALÁZSÁLDÁS

Országszerte ismert egyházi ünnep február 3-án, néprajzi gyökerekkel. Dorogon is ismert szertartás.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

Dr. BALÁZS Géza

1959. okt. 31. Bp. -

Nyelvész, néprajzkutató, tanszékvezető egyetemi tanár.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának oktatója, 1996-2000. dékánhelyettese. 1984-től tanít a Mai Magyar Nyelvi Tanszéken, 2003-tól tanszékvezető egyetemi tanár. 2002-től a Berzsényi Dániel Főiskola tanszékvezető egyetemi tanára, 2005-2006. között a főiskola tudományos rektorhelyettese.

1989-től a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesületének (DUE) alapító alelnöke. Számos tudományos társaság tagja, vezető tisztségviselője. 1992-től a Magyar Szemiotikai Társaság titkára, 2005-től főtitkára. 2006-tól a Szombathelyi Tudományos Társaság választott tagja.

A dorogi BEBTE tiszteletbeli tagja, az egyesület programjainak aktív résztvevője, szervezője. Doroghoz kapcsolódó tanulmánya a *Barlangi helynevek* (társszerzők: Lieber Tamás, Varga Ferenc); *A Dorog melletti Sátorkőpusztai-barlang nevei* (Névtani Értesítő, 1994.); *A jelek mélyvilága. Barlangi helynevek. A Baradla, Béke-, Sátorkőpusztai és Pénzpatoki-barlang névanyaga.* (Társszerzők: Lieber Tamás és Varga Ferenc, Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest, 2001. 106 oldal).

Publikációi: mintegy 40 saját könyv, 100 többszerzős önálló könyv, 200 hazai és külföldi tudományos közlemény, kb. 1000 rádió- és 2000 televízióműsor.

Főbb tudományos művei: A kapcsolatra

utaló nyelvi elemek (1993), *The Story of Hungarian* (1997), *Magyar nyelvkultúra az ezredfordulón* (1998), *A magyar pálinka* (1998), *Magyar nyelvstratégia* (2001), *Magyar nyelvhelyességi lexikon* (2001), *Pálinka a közös nyelvünk* (2003), *Pálinka, a hungarikum* (magyarul és angolul, 2004), "A magyar nyelv elé mozdításáért..." *Vita-irat a nyelv műveléséről* (2005), *Szövegantropológia* (2007), *Magyar nyelvhasználati lexikon* (2007).

BALÁZS Mihály

1963. ápr. 29. Dorog-

Iparos, közeleti személyiség.

Atlétaként országos ifjúsági versenyeken rangos sikereket ért el (Győr 1979, 2. hely; akadályverseny 1980. 4. hely). A Dorog-szurkolók Baráti Köre elnökségi tagja 1998-tól, sokat tett a dorogi sportpályáért, a Sportmúzeum létrehozásáért, a milleniumi ünnepségen a "Dorogi olimpikonok falá"-nak elkészítésében közreműködött. 2006 novemberétől a Sportmúzeum vezetője.

BALATONFENYVESI ÜDÜLŐ

A dorogi →*Munkásotthon Önművelő és Önszegélyző Egyesület* által 1935-ben 100 ezer pengőért megvásárolt ingatlan a Balaton partján. Az üdülő épületén ez a felirat szerepelt: Dorogi bányászok nyári otthona. Évente 300 iskolás és 200 leromlott egészségű bányász nyaralt itt évente. A résztvevők ellátása teljesen ingyenes volt, még az utazás költségeit is az Önszegélyző Egyesület állta a tagok esetében. Az államosítás után a szakszervezet irányítása alá került, továbbra is üdülésre használták a dorogi bányászok, amíg az 1990-es években eladták.

BÁL A VÁROSÉRT

Dr. Tittmann János polgármester kezdeményezésére évente megrendezett jótékony célú bál, melynek bevételét kiemelt városi célra fordítják (iskolai számítástechnikai fejlesztés, kommunális célok, Zenepavilon helyreállítása, óvodások és kisiskolások

uzsodahasználata stb.). Bevételeit Dorog Város Kulturális Közalapítványa, vagy a Kommunális Közalapítvány kezeli.

Dr. BÁLINT Anna

1936. Nagykondapuzsza -
Jogász, köztisztviselő.

A Pécsi Állam- és Jogtudományi Egyetemen szerzett diplomát 1970-ben. Jogászként dolgozott a Dombóvári Városi Bíróságon, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon és a Fővárosi Bíróságon. 1974-1994. között a MALÉV jogsegélyszolgálatának vezetője volt. Nyugdíjazásával egy időben pályázta meg a dorogi jegyzői állást. 1991 februárjától május végéig látta el a jegyzői feladatokat.

Dr. BALOGH Lívia

1975. okt. 17. Dorog -
Köztisztviselő.

1998-ban szerzett diplomát az Államigazgatási Főiskola nappali tagozatán igazgatásszervezői szakon. 2002-ben elvégezte a Pécsi Tudományegyetemet az állam- és jogtudományi szakon. 2000-tól dolgozik Dorogon a polgármesteri Hivatalban, 2004-től a közigazgatási osztály vezetője.

BALOGH Zoltán

1967. márc. 31. Dorog -
Agrármérnök, vállalkozásszervező szakmérnök, mérlegképes könyvelő.

1997-ben az OTP Bank Rt. Dorogi fiókjának volt a vezetője. 2000-ben kinevezték a CIB Bank Rt. Esztergomi Fiókjának igazgatójává, majd 2003-tól az Esztergomi Takarékszövetkezet hálózati igazgatójává. 2006-tól az esztergomi élményfürdő (Esztergomi Fürdő (SPA) Zrt. vezérigazgatója. Tagja az Egészség lóháton és a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek, utóbbinak 2006-tól elnöke. 1998-tól a képviselő-testület külső tagja, 2002-ben és 2006-ban képviselő-testületi tag, utóbbi évben közös polgármester-jelöltje volt a környezetvédelmi egyesületnek és a FIDESZ MPSz-nek.

BÁLYA László

1895. dec. 26. Boroszló - 1985. febr. 22. Dorog

Fűszer- és csemegekereskedő.

A Salgótarjáni Köszénbánya Rt. tűzoltó- és mentőállomás-vezetője volt 10 évig. 1924-ben alapította önálló üzletét a Mária utcában. 1927-ben Jávorka Mihállyal társas viszonyban autóbusz- és bérautó-vállalatot alapított. A bánya altiszti kör tagja volt. Több szabadalom tulajdonosa. A Dorogi Atlétikai Club egyik alapító tagja. Ipartestületi elöljárósági tag, képviselő-testületi tag.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

BÁNÁTI BUCHNER Antal

1882. júl. 2. Kistószeg - 1950. aug. 9. Pápa
Karnagy, zeneszerző.

Szegeden tanítóképzőt, Bp.-en zeneakadémiaát végzett. 1911-től Esztergomban egyházi karnagy. Zeneegyletet, zeneiskolát alapított. Az egri *Katolikus Kántor* egyházzenei folyóirat felelős szerkesztője. Miséket, oratóriumokat, zenekari műveket, dalokat, magyar nótákat komponált. Szívesen sugározta műveit a Magyar Rádió. Az esztergomi bazilika karnagya és orgonistája volt 1949-ig. Dorogra 1920-ban hívta meg → *Schmidt Sándor* a bányászzenekar vezetésére. Hároméves működése alatt ő teremtette meg Dorogon a hangversenyző zenekart. A bányatemplom felszentelésére komponálta *Bányász mise* című művét, Schmidt Sándor lányainak esküvőjére pedig a *Dorogi mise* készült el.

Irodalom: Magyar életrajzi lexikon I. kötet - Szabolcsi B.-Tóth A.: Zenei lexikon I. (Zeneműkiadó, Bp. 1965.)

BÁNFAI György

1922. nov. 11. Esztergom - 2006. augusztus 22. Dorog

Közéleti személyiség.

1938-57 között a dorogi bányagépgyár dolgozója. 1956-ban a gépgyár munkástanácsának elnöke. 1957-58 között közbiz-

tonsági őrizetben volt Kistarcsán, Tökölön. 1957-74 között Ebszönybányán dolgozott. 1956-os tevékenységéért csak 1992-ben rehabilitálták, ekkor Emléklappal ismerte el a kormány elnöke (Antall József), a Köztársaság elnöke (Göncz Árpád) és a Parlament elnöke (Szabad György) példamutató magatartását és helyállását 1956-ban.

Irodalom: Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000.)

BÁN József

1940. márc. 11. Dorog - Sportrepülő.

1940-1970 között volt dorogi lakos. A Dorogi Szénbányák dolgozója, majd a Pestvidéki Gépgyár (repülőgyár) és az MHSZ Reptér alkalmazottja. 1955-től vitorlázó sportrepülő, 1962-től repülőgépszerelő hangármester, 1964-től hivatásos vitorlázó és motorosrepülőgép-oktató pilóta, 1990-től kereskedelem-pilóta. Arany- és gyémántkoszorús vitorlázó sportrepülő.

Kitüntetés: Honvédelmi Érdemérem bronz fokozat.

Irodalom: Az esztergomi repülés története.

BÁNKI István

1898. Nyergesújfalú - ?
Kereskedő.

5 évig volt az Ipartestület, 6 évig az Iparoskör elnöke a két világháború között.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

BÁNSÁGI György

1950. aug. 25. Dorog -
Közéleti személyiség.

Szakközépiskolai érettségi bizonyítványt szerzett. 1971 óta a Richter Gedeon Rt. dolgozója. 1990-98 között, két ciklusban, a városi képviselő-testület tagja volt, 1991-93-ban a Jogi bizottság elnöke. 1990-2002 között az SZDSZ dorogi szervezet ügyvezetője, elnöke. 1992-1994 között az SZDSZ Országos Tanácsának tagja, 1996-tól az SZDSZ Megyei Elnökségének tagja. Alapító tagja a Wendlingen-Dorog Baráti

Egyesületnek.

BÁNYAALAGÚT

Reimann-altáró.

1.) Közel szintesén kiképzett olyan földalatti bányatértség, amely több ponton csatlakozik külszíni létesítményekhez (Dorog-Bányafürdő, VI., VIII. akna, Csolnok I. akna, Annavölgy-Iroda, műhely, fürdő, Borókási Aknaüzemek, XII. akna, IX-XIV. aknák külszíni létesítményei), és amelynek célja a szén- és az anyagszállítás, vízelvezetés, energiavezetékek (csövek, kábelek) elhelyezése, aknák szellőztetése, személyszállítás a bányák és a bányafürdő között. Az első szakasz Dorog és Reimann akna között 1915-17 között készült el 2,5 km hosszúságban. Ezen alagútszakasz továbbépítésével párhuzamosan Annavölgyről is elindult a "Pálincás tárói" alagútépítés. Az ellenvágatok 1924. augusztus 19-én 3 óra 30 perckor találkoztak. Ezzel a dorogi és Pálincás tárókból összefüggő alagútszárny lett, amelynek a későbbiek során még több szárnyvágatát képezték ki, többek között Borókás külszínre, Tokodaltáróhoz csatlakozva szintén a külszínre, de az 1960-as években a XVII. aknával is összelyukasztották. Az alagútrendszer összhosszúsága mintegy 36 km volt. A dr. Schmidt Sándor által beindított alagútépítés, majd a kialakult alagútrendszer nagy mértékben elősegítette számtalan bányaüzem közvetlen (I., II., IV., VIII., IX., X., XII. stb. akna) vagy közvetett módon való termelésbe állítását (XIX. és XVII. akna).

2.) Az 1945-ös, három hónapos frontesemények előtt Dorog lakosságának jelentős része a Bányaalagútban keresett menedéket. Január 10-én mintegy 1200 férfit vittek innen hadifogságba a szovjet hadsereg katonái. Egy részük sosem tért vissza, mások évek múlva kerültek csak haza.

Irodalom: Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi szénmedencében 1781-1981.

BÁNYAFÜRDŐ

A bányaközpont Annavölgyről Dorogra kerülésével határozták el a bányafürdő

létesítését. Tervezése, építése egybeesett a bányaalagút (Reimann-altáró) építkezésével, annak bejáratánál készült a Hantken Miksa utcában. A munkások részére zuhany, az altisztek, tisztek részére kád és zuhany állt rendelkezésre. A munkásruhak (pihenőidőben) valamint az utcai ruhák (munkaidőben) tárolása a magas épület mennyezete közelében csigarendszerrel felhúzható láncos horgokon, illetve szekrényekben történt. A fürdőhöz tartozott imaterem, mozihelyiség, csizmamosó és lámpakamra is. Tervezője →*Mende Valér*. 1914-15-ben készült el. Később belső díszítéseit →*Mátrai Lajos* alkotta.

BÁNYAGÉPGYÁRTÓ ÉS JAVÍTÓ ÜZEM

A bányaközpont Dorogra kerülésével épült meg az első Központi Műhely az 1910-es évek végén a Bp. - Esztergom vasút és az Esztergom - Dorog közút háromszögében, a Reimann-altáró bejáratánál. Szakosított műhelyei voltak: kovács, lakatos, villamossági, vízvezeték-szerelő, forgácsoló mechanikai. 1924-ben már öntödét is működtettek. A műhely legismertebb vezetője vitéz →*Sághy Antal* volt. 1940-ig folyamatosan bővült a profilja, ekkor már volt mechanikai, fémöntöde, csillejavító, villamostekercselő, lakatos, vízvezeték- és csőszerelő, villamoshálózat-szerelő és -karbantartó, telefonhálózat-építő és -karbantartó, kovács, hegesztő műhelye. Minden bányüzemre kiterjedt a tevékenysége, de külső megbízásokat is vállaltak. 1945 után a javító tevékenységgel szemben már az önálló termékek kerültek túlsúlyba, és az ország más bányüzemeire is kiterjedtek a kooperációs és szállítási kapcsolatok, (még harangöntést is végeztek: pl. Szent Borbála Bányatemplom és Annavölgy Magyarok Nagyasszonya harangja 1948-ban) 1951-ben önálló vállalattá alakították (Dorogi Bányagépgyártó és Javító Vállalat). 1956-ban a Szénbányák Vállalathoz csatolták (Dorogi Szénbányák Bányagépgyártó Üzeme). Jelentős fejlesztések, újítások helyszíne volt: villamos kézi fúrógép, gumírozott

szivattyú, bányacsille, hidropneumatikus úszókotró, vasszerkezeti osztályozó berendezés-, spirálcsőgyártás. Megszűnt 1992-ben.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.E 22, 2000); Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi medencében 1781-1981; Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

BÁNYAHATÓSÁG

A bányászati közigazgatás intézésével, főleg a bányamunka biztonsága, valamint az ásványkészletek (ásványvagyon) kitermelhetősége és felesleges ásványvesztés nélküli kitermelése fölötti felügyelettel megbízott állami szakhatóság. Az I. fokú hatóságok a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek, amelyek egyikének székhelye Dorogon volt (először a Nagyiroda mellett a Bányamentő Állomással egy épületben, majd később a Bécsi úton - a mai Családsegítő Szolgálat épületében). II. fokú szerve az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség, amely közvetlenül a Minisztertanács Alá tartozó országos hatáskörű szerv volt. Vezetői: Benedek Endre, Csuha András, Vig Ede.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.E 17.1999.)

BÁNYAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE dorogi csoportja

A bányamunkások szervezése a 19. században kezdődött. 1903-ban tartották meg az I. Országos Bányamunkás értekezletet. 1913-ban jelent meg a szakmai lap, a Bányamunkás, sokan ettől az időponttól számítják a szakszervezet létrejöttét. Más források az 1917. szeptember 21-23 között összeült Magyarországi Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetségének I. közgyűlését nevezik az önállósulási folyamat megalapozójának. Hivatalosan 1918. január 28-án hagyta jóvá a belügyminiszter a bányászszakszervezet alapszabályait. Dorogon márciustól jelentik be a bányamunkás helyi csoport alakulását.

Irodalom: Gergely Ernő: A bányaipari

Dolgozók Szakszervezetének története. (BDSZ, 1983). - Fodor Sándor: 70 éves a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete (bányászíró, 1983).

BÁNYAIRODA

Lásd: →**Inspektori lakás és iroda** és →**Nagyiroda!**

BÁNYÁK

Lásd: **Dorogi aknák**

BÁNYAKASZINÓ

Elsősorban a mérnökár társasköre volt, 1909-ben alakult meg a régi → *Nagyvendéglőben*. Később az ún. Binderház szobájában járt össze az asztaltársaság. A kaszinó épületét 1908-ban kezdték építeni, a 10-es években több jelentős esemény helyszíne a fő utca épülete. 1924-ben → *Gáthy Zoltán* építész első feladata a bővítés, díszítés. A szecessziós belső terű épület nagy sikert arat. Helyet kap benne a tiszti és altiszti étterem, van olvasó- és játéktér, táncterem színpaddal és öltözővel, az emeleten vendégszobák. Az altisztek később a Munkásotthonba költöztek át. A tiszti kaszinó tagjai 1935-ben → *karikatúraalbumban* örökítették meg magukat, a grafikus → *Szabó István Gusztáv*. Az épület tudományos és szórakoztató rendezvényeknek, ünnepi eseményeknek adott otthont 1945-ig. Egyik vezetője Pauer Béla volt. Később a rendőrség és az UNIKER használta a helyiségeket, majd a nagyközségi és járási könyvtár költözött a nagyterembe. 1990 óta teljes egészében az Arany János Városi Könyvtár használja.

BÁNYAKOLÓNIAK

A bányamunkásság és az altiszti, tiszti állomány koncentrált letelepítése érdekében épült lakótelepek. Időrendben az alábbiak épültek ezzel a céllal: 1. → *Ódorogi kolónia* (1860-as évek, Drasche Henrik tulajdonos építtette az Ódorogi-völgyben a Getehegy északi lábánál. Felszámolták). 2. → *Óregkolónia* (1898-ban készült el a vasút északi oldalán). 3. → *Újkolónia* (Az 1910-20-

as években az Óregkolónia folytatásaként épült 358 munkáslakás). 4. → *Segéd-tiszti és tisztviselői lakások* (a bányairoda környékén épült az Esztergomi út és a kórház közötti területen 1916-17-ben). 5. → *Chorin-telep* (a nyugdíjas bányászok számára épített lakások telepét a Salgó Rt. vezetőjéről nevezték el a mai Esztergomi út mentén). 6. → *Borbála-telep* (az 1940-42 között épült lakótelep a bányatemplom környékén - később Béke-telep, újabban utcanévadással szétválasztották - illetve részben a hagyomány visszaállításával a régi telep egy része ismét ezt a nevet viseli).

BÁNYAMENTÉS

A bányamunka veszélyesüzem, a más iparágakhoz viszonyított balesetszám szintje mellett a természeti katasztrófák, üzemzavarok, veszélyhelyzetek aránya is magas. E helyzet kívánta meg a megfelelően kiképzett és szervezett bányamentők alkalmazását. Feladatuk az életmentés, a bekövetkezett katasztrófák, üzemzavarok kezelése, elhárítása, valamint a veszélyhelyzetek megelőzése, illetve megszüntetése. A bányamentés szervezetileg központi, függetlenített bányamentőkből és megfelelően kiképzett, levizsgázott, de nem függetlenített üzemi munkát végző (vájár, iparos stb.) személyekből állt, munkájuk koordinálását a bányamentéssel megbízott parancsnok végezte. A fő bányaveszélyek elhárítása elsősorban a bányamentő szervezetekre hárult: bárminemű baleset bekövetkezése, vízbetörések, úszóhomokbetörések, bányatüzek, sújtólégrobbanások, kőzetomlások. A bányamentők legismertebb központja Dorogon 1955-től a Bányairodával szemben, a Rákóczi-Hantken utca sarkán álló épület volt. Innen költöztek a lencsehegyi bányákhoz az 1990-es évek elején. Az épületen Szegi János kezdeményezésére 2005-ben emléktáblát helyeztek el (Dorogi Kábeltelvíziózást Támogató Egyesület, Szlovák Kisebbségi Önkormányzat, OMBKE helyi csoportja). A Központi Bányamentő Állomás parancsnokai: 1964-85 között Kovács Károly aknász; 1985-87: Kosztolányi

László; 1987-től megszűnéséig Vöröskői István.

BÁNYAMENTŐ

A bányamentésre és a bányamentő-készülék használatára külön kiképzett bányamunkás és bányászati műszaki felügyeleti személy.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

BÁNYAMŰVEELÉS

A hasznosítható ásvány-előfordulás kitermelésére irányuló feltárási, előkészítési, fejtési, szállítási, fenntartási és karbantartási munkálatok összessége.

BÁNYANYITÁS

Az ásvány-előforduláshoz való hozzájutást lehetővé tevő bányaterek létesítése a külszínről kiinduloban (aknák, tárók hajtása, nyitóárok készítése).

BÁNYASZÁLLÍTÁS

(föld alatti szállítás) A bányában lebonyolított szintes, ferde vagy függőleges irányú, szakaszos vagy folyamatos anyag- vagy személyszállítás.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

BÁNYÁSZ APRÓD CSAPAT (BACS)

A Munkásotthonban 1936-tól a háború befejezéséig működő ifjúsági szervezet neve. Célja volt az iskolából kikerült, de munkába nem állítható ifjúság nevelése, tanítása, foglalkoztatása és előkészítése a bányamunkára.

Irodalom: Bónis János - Bónisné Tóth Veronika: A dorogi Munkásotthon Önművelő és Önszegélyző Egyesület története 1923-1945 (D.F. 21. 1999).

BÁNYÁSZATI AKNAMÉLYÍTŐ VÁLLALAT dorogi körzete

Elődjüknek a Henrich, Frölich és Klüpfel Aknamélyítő és Bányászati Mélyépítő Vállalatot tekintették. E céget 1948-ban államosították, új neve Bányászati Mélyépítő

Nemzeti Vállalat. Önálló üzemként működött Dorog-Tokod Aknamélyítő Vállalat néven. 1952-ben a Bányászati Mélyépítő Tröszt alá rendelték a Dorog-Tatai Bányászati Mélyépítő Vállalatot. Ugyanebben az évben újabb neve Bányászati Aknamélyítő Tröszt. Fő feladata az aknamélyítési munkálatok kivitelezése volt. 1949-től központja Tokodaltáró (XV. akna), de Sárísápon is létesült egy üzem, 1955-re ide összpontosult a körzet. 1957-ben új neve Bányászati Aknamélyítő, az új egység neve pedig Dorogi Körzet. Ekkor költöztek az Ágnes-aknai lakótelepre (XXI-XXII. aknához). 1958-ban foglalták el végleges helyüket Dorogon a város szélén, a főt mellett. Alapfeladata: a bányászathoz kapcsolódó függőleges és lejtős aknák mélyítése, főfeltáró vágatok - főszállító és légvágatok -, gépterek és vízmentesítő telepek feltárása és megnyitása volt. Ezen kívül a szénmedence aknarekonstrukciói és bányák újrainvitási munkáiban is meghatározó szerepe volt. A 70-es évek elejétől mélyépítéssel, pince-megerősítéssel, sajtolásos technológiával történő csatornaépítéssel kezdtek foglalkozni. A német technológiát az innovatív mérnökgárda számos találmánnyal fejlesztette tovább. Néhány nevezetes munkájuk: csatornaépítések Szegeden, Budapesten, Esztergomban, Miskolcon és az ország több más városában; budafoki és kőbányai pincék szanálási és feltárási munkálatai; Budavári Alagút felújítása; Gellért és Rác Fűrdő közműalagútja; MÁV Déli pályaudvar alagútjának felújítása; Esztergom Várhegy sziklamegerősítése. Az 1980-as évek végén a magyar szénbányászat szerkezet-átalakítása 1991-ben az Aknamélyítő felszámolásához vezetett. 1992-ben a dorogi egység beszüntette működését. A dolgozók egy része ←AKNABAU Kft. névvel új társaságot hozott létre. Száz éve alakult ki a magyar szakosított bányaeépítés, 2007. januárjában lett volna 100 éves a magyarországi aknamélyítés. Meghatározó vezetői voltak Dorogon: →Nyilassy Ferenc (1962-1984), →Kárpát Csaba (1984-1992) bányamérnökök.

Irodalom: A Bányászati Aknamélyítő Vállalat jubileumi évkönyve 1948-1973; A Bányászati Aknamélyítő Vállalat évkönyve 1973-1993; Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22).

BÁNYÁSZ BANDI

A széntermelési eredmények növelése érdekében a Dorogi Szénbányák Versenyiroda által létrehozott röplap, később hirdató jellegű kiadvány az 1950-es évektől. 1975-től *Bányász Híradó* névvel működött tovább, feladata továbbra is a mozgósítás volt a jobb termelési eredmények érdekében. Alaptémái: termelési és versenyhírek, felhívások, termelési tanácskozások, bányásznap események, művelődési házak programjai, bányász csapatok sporteredményei stb. Grafikus: Mihalovics Ferenc. A *Versenyiroda* vezetője 1947-től → *Gabala Ferenc*, 1971-től → *Gurin Ferenc*.

BÁNYÁSZ EMLÉKHÁZ

A bányatelepi ún. kolónia egyetlen meglévő épülete a Schmidt-lakótelepen, a művelődési ház közelében. 1983 szept. 6. óta ad otthont a szénmedence szénbányászata 200 éves évfordulójára elkészült jubileumi kiállításnak. Három termében tárlókban elhelyezett gazdag képanyag, régi szerszámok, műszerek, bányamentési eszközök mutatják be a 200 év bányatörténetét. Egy teremben → *Papp Béla* ásványgyűjtő kiállítása tekinthető meg. Fő gondozója, létrehozásának egyik szakértője → *Sohymár Judit* gépészmérnök.

BÁNYÁSZHIMNUSZ

A bányamunkások az 1920-as évektől énekelik himnuszként a ma ismert zeneművet. Eredetét három különböző zenei anyag egygyeolvasztásával magyarázzák. Első része 1850-ben csendült fel először egy népszínműben (Vahot-Szerdahelyi: Bányarém). A második rész dallamának szerzője V Carnall (Tarnowitz, 1827), a harmadik rész német bányászdal átvétele.

Irodalom: Nemesik Pál: Nem kincs után sóvárgok én (Bányamunkás, 1998. dec.)

BÁNYÁSZ HÍRADÓ

A ← *Bányász Bandi* 1975-ös megszűnése után szerény külsővel a Dorogi Szénbányák házi nyomdájában készült 2-4 oldalas versenyhíradóként jelent meg havonta 1-2 alkalommal. 1982-től igényes grafikával, színes papíron havonta egy alkalommal 8 oldalon, 1000 példányban adták ki. Ekkor a munkaverseny mellett a vállalat más eseményeiről és a művelődési házak programkínálatából is ízelítőt adott. Főszerkesztői a vállalat versenytitkárai voltak: → *Gurin Ferenc* 1980-ig, *Juhász Tibor* 1982-ig, *Tóth Károlyné* a lap megszűntéig. Az 1990-es évek végétől azonos névvel, évi két alkalommal (május 1-jén és a bányásznapon) a Bányász Szakszervezeti Szövetség információs lapjaként jelenik meg.

BÁNYÁSZ KALAPÁCS ÉS ÉK

Világszerte elfogadott bányászjelkép az ütőkalapács és nyeles vágóék. A két ősi szerszámból készült jelkép fellelhető a bányavidékek középületein, templomain csakúgy, mint az utolsó leszállás színhelyén, a sírköveken. Látható címereken (lásd: dorogi címer), okleveleken, zászlókon, műalkotásokon, érmeken, emlékveteteken, bányapénzeken, feltűnik levélpapírokon, borítékokon, bélyegeken stb. Befezett bányatevékenységek színhelyén, sírköveken szokás alkalmazni fejjel lefelé fordított változatát (lásd Dorogon: VIII. akna, volt bányamentő-állomás emléktáblája stb.).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok, 1988.10. sz. 705.

BÁNYÁSZJELVÉNY

(*Schlegel und Eisen - bányászkalapács és ék*). Sváb farsangi népszokás jelképe, melyet előre elkészítettek a bányászlegények (az iparosok és parasztok - eke, taliga jelképpel - is elkészítették a maguk jelvényét). A lányok szalaggal díszítették, rajta udvarlójuk nevével. Tartozott hozzá kis koszorú is.

A farsangi multság fontos díszei voltak. Farsang vasárnap rezesbanda kíséretében a Perl vendéglőhöz vonult a koszorúval a legények, lányok menete, bevitték a jelképet a kocsmába, gajmóra akasztották, ahonnan tíz óra után szétszöttek a szalagokat a legények között. (A parasztok, iparosok a maguk kocsmájában hasonlóan mulattak, táncoltak.) Hétfő reggelig nem ért véget a multság.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

BÁNYÁSZ KONCERTFÚVÓS ZENEKAR

Lásd: Dorogi Bányász koncertfúvós zenekar!

BÁNYÁSZNAP

1. A két világháború közötti időben Dorogon a bányászok ünnepét augusztus 20-án tartották. Helye a Bányatemplom előtti (később Szénoltár) téren volt.

2. Az 1950-es évek tipikus mozgalma volt, hogy a nagy létszámú munkásság, értelmiség számára ünnepnapokat neveztek ki. Dorogon az első bányásznapi ünnepekre 1950. szeptember 6-án került sor. Szeptember első vasárnapján tartották (a tatabányai bányászokat ért sortűz emlékére), ekkor adták át a kitüntetések, a hűségjutalmat, a vásárlási utalványokat. A napot népiünnepély zárta. Eleinte a → *Zöld kert* előtti téren, később a Jubileumi téren rendezték a hozzá kötődő bányász búcsút. A bányászat háttérbe szorulásával Dorogon (az 1990-es évek közepétől) hagyományörző és -teremtő szándékkal a város önkormányzata *Ipari vásárt és üzletember-találkozót* szervezett e napon, megőrizve és megtisztelve a bányász emlékeket is.

BÁNYÁSZMISE

Lásd: Bánáti Buchner Antal!

BÁNYÁSZ RÁDIÓ

Vezetékes hangos hírmondó a település egész területén 1945 után. Hosszú évekig

a tájékoztatás helyi technikai berendezése volt, naponta kétszer közvetítette műsorát 38 hangszóró segítségével a bányairoda stúdióközpontjából. 1953-56-ban Buzdugán István volt a főszerkesztője. Ezután vezetője Mildner Ede, szerkesztők és bemondók: Kónya Istvánné, Nagy Sándor. Technikus Schalla Ernő és Jenike Béla. A szerkesztőbizottság tagjai voltak: → *Gabala Ferenc*, → *Göb Sándor*, → *Szepessy Géza*, → *Bende György*.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

BÁNYÁSZ SZAKSZERVEZETI SZÖVETSÉG DOROG

1992-ben Dorogon alakult ezen a néven, jogutódja a dorogi Szénbányák Rt. Szakszervezeti Szövetségének és az azt megelőzően más elnevezéssel működött szakszervezeteknek. Célja a bányász szakszervezeti tagság és a szövetségbe tömörült szervezetek érdekeinek védelme, képviselete és érvényesítése. A szövetség figyelemmel kíséri és élet- és munkakörülmények alakulását, a bányásztelepülések fejlődését, az elért szociális és kulturális színvonal szinten tartását, fejlődését. A Szövetség a szervezetek egységének biztosításával jogi védelmet, szociális, kulturális és szakszervezeti szolgáltatásokat garantál. A szövetségi tagsági viszony az önkéntesség alapján létesül. Működése kiterjed az Esztergom-dorogi Szénmedence vonzáskörzetében működő alapszervezetek, a településeken élő és dolgozó szakszervezeti tagság érdekképviseletére. A közel 2000 fős taglétszámmal rendelkező szövetség egyike a legnagyobb szerveződéseknek Dorogon.

Elnöke: Wágner Ferenc, címe: Dorog, Otthon tér 1. (2006.)

BÁNYÁSZ- (BSH)TELEP

A 10-es út tokodi kivezető szakaszának déli oldalán az Úttörő utcáig épült lakótelep népies elnevezése. Nevezték Bányászsegélyházaknak (BSH) is.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

BÁNYATÁRSLÁDA

A bányapolgárok segélyszervezete. Tulajdonképpen az önszegélyző szervezetek elődje, a dorogi szénmedencében 1846-ból maradt fenn először adat a (Bruderkassa) működéséről. Lásd még: →*társláda!*

Irodalom: A magyarországi bányásztársadalom története 1867-ig (Műszaki Könyvkiadó 1999); Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakörházának története (D.F. 19. 1999).

BÁNYATÁRSPÉNZTÁR

1946. aug. 1. és 1948. december 1. között működött intézmény, mely ekkor beolvadt az országos bányatárspénztárba. Tevékenységi körébe tartozott a bányához tartozó dolgozók táppénzének számfejtése és kifizetése; a bányánál történt balesetek kivizsgálása (súlyos esetben a Budapesti Bányakapitánysággal közösen - bányakapitány: Laczfalvi Ferenc); a betegek gyógyszerének finanszírozása, a gyógyszertárak ellenőrzése; a gyógyszertárakból beérkező, kifizetésre szánt receptek helyességének ellenőrzése; kisebb gyógyászati segéd-eszközök beszerzése; a bányadolgozók nyugdíjárulékának levonása, továbbítása az Országos Nyugdíj Intézethez Bp.-re; a dorogi Bányakórház részbeni fenntartása, működésének ellenőrzése; a bányadolgozók és családtagjaik orvosi ellátásáról gondoskodás; bányadolgozó és hozzátartozójának halála esetén halálozási segély kifizetése. A bányatárspénztár tagja térítésmentes orvosi kezelésben, táppénzben és szükség esetén kórházi ellátásban részesült. Az I. világháború után a bányatárspénztár csak a betegbiztosítást intézte önállóan, a baleseti kártalanítás feladatát az országos szervezetek vették át.

Irodalom: Székely Lajos: Az Esztergom vidéki szénmedence bányászatának fejlődése (Bp. 1960).

BÁNYATEMPLOM

Az 1923-ban létrehozott bányaalképzés templomát (Szent Borbála tiszteletére) 1924-ben kezdték építeni →*Gáthy Zoltán* tervei szerint, részben közadakozásból. 1931-ben szentelték fel plébániájával együtt. Oltárképét és külső szobrai →*Mátrai Lajos* készítette. 1938-ban önállósult a bányaalképzés, ekkor vált ki a dorogi Szent József Plébániából. A templom a háború idején súlyos károkat szenvedett, tornyát átalakították, oltárképe helyett →*Kákonyi Asztrik* festett új freskót. 1981-ben újították fel, napóráját →*Klotz József* készítette. 2000-ben a millennium tiszteletére ismét jelentős felújítások kezdődtek, visszaállítva eredeti tornyát és óráját. 2005-ben befejeződött teljes külső felújítása. Két manuális, 25 regiszteres orgonáját 1936-ban az Angster gyár építette, 1953-ban Novoth Antal átépítette, 2005-ben felújították. Harangjait 1933-ban Walser Ferenc, 1948-ban a *Központi Műhely* (←*Bányagépgyártó és Javító Üzem*) öntötte. A búcsú ideje december 4. (Szent Borbála napja). Lelkészei és plébánosai voltak: Zsigovits Béla (-1927), Szomszély Antal (-1936), Hóka Imre (-1945), Weisz Ferenc (-1951), Pollák Miklós (-1954), Fery Antal (-1957), Szabó Lajos (-1961), Berzsenyi István (-1963), Mayer Miklós (-1976), Rozsályi Zoltán (-1997), Szerencsés Zsolt (-2006), Kiss-Maly László.

Irodalom: Az Esztergomi-Budapesti Főegyházmegeye Jubileumi Névtára (Bp. 1997); Katolikus lexikon; Pick József - Zrínyi iskola Kincskereső tábora: Történelmi egyházaink. (D.F.9. 1994).

BÁNYAÜZEM

Olyan bányászati (bányaipari) egység, amelynek rendeltetése a hasznosítható ásványelőfordulás megkutatása és művelése (kitermelése).

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

BARAKKOK

A munkaképtelen, idős bányászok számára létesített, fából épült szállások neve. A

szolgálati lakásból a nyugdíjba vonult bányásznak ki kellett költöznie. Ilyen barakkok épültek a Kesztölczi út menti szőlőknél, később a Palatinusz-tó partján. Az 1960-as években lebontották.

BARANYAI Lőrinc

1941. máj. 25. Tokod -

Közeleti személyiség.

Pályakezdésétől 1990-ig a Dorogi Szánbányák dolgozója volt (az MSZMP nagyüzemi pártbizottságának titkára), 1990-94 között vállalkozó, 1994-től 1998-ig országgyűlési képviselő. Az MSZP dorogi szervezetének elnöke 1989-től, a Bányászok Horgász Egyesületének elnöke, a K-E. Megyei Horgász Szövetség elnöke. 1998-tól Dorog alpolgármestere. Az *→Összefogás a Gyermekekért Alapítvány* kuratóriumi elnöke.

Kitüntetés: Munka Érdemrend bronz, ezüst, arany fokozata.

BARANYAI RENÁTA

1974. Dorog -

Marketing- és reklámmenedzser.

A Zrínyi Ilona Általános Iskola, majd a Dorogi Gimnáziumban tanulója volt, 1993-ban érettségizett. 1993-ban szállítási ügyintéző technikus, 1994-ben vállalkozói ügyintéző közép fokú képzéseket, 2000-ben irodavezető, 2002-ben marketing- és reklámmenedzser felső fokú végzettséget szerzett. 2002-től a gödöllői Szent István Egyetem hallgatója, 2007-ben szerzett diplomát munkavállalási tanácsadó szakon. Több évig a kereskedelemben dolgozott. Ezt követően évekig irodavezető volt a Dorogi Ipari Parkban, azóta Dr. Tittmann János országgyűlési képviselő munkatársaként dolgozik mint irodavezető. A 2002-es és 2006-os önkormányzati választások után Dorog Város Képviselő-testülete, ezen belül pedig a szociális és egészségügyi bizottság tagja.

BARCZA Lajos

1898. febr. 1. Esztergom - 1974. jún. 17. Bp.

Bányatiszt

1916-ban közigazgatási érettségit tett,

1949-ben mérlegképes könyvelői végzettséget szerzett. 1922-től a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Bányatisztjelöltje, 1928-tól véglegesített bányatisztje. 1935-től főkönyvelő, főintéző, a bányakaszinó tagja. Tevékeny részese volt Dorog közéletének. Szervezte az önszegélyzöt és a betegpénztárat. 1945-46-ban a "szén-élelmiszer" vasúti csereszállítások, Dorog közellátásának szervezője. A dorogi református egyház presbitere majd főgondnoka volt, jelentős szerepet játszott a református templom felépítésében. 1946-ban a Salgó Rt. adminisztrációs igazgatóhelyettese, 1949-ban az államosított szénbánya pénzügyi és adminisztrációs főosztályvezetője lett. Az AVO-s megfigyelések következtében szívinfarktust kapott, 1950-ben nyugdíjazták. Dorogot el kellett hagynia, Piliscsaba és Bp. után élete utolsó éveiben egy surányi kis telken kertészkedett Dorogtól teljesen elszakadva.

Dr. BARCZA Lajos

1932. aug. 9. Dorog - 2007. aug. 7. Bp.

Gyógyszerész, vegyész, a kémiai tudományok doktora.

Id. Barcza Lajos fia. Az Orvostudományi egyetemen 1955-ben gyógyszerész, az ELTE-n vegyész végzettséget szerzett. 1959-ban vegyészdoktor, 1965-ben az MTA-n a kémiai tudományok kandidátusa, 1977-ben a kémiai tudományok doktora. 1956-64 között tanárságéd, majd adjunktus, 1969-78 között egyetemi docens, azóta egyetemi tanár az Eötvös Loránd tudományegyetem Szeretlen és Analitikai Kémiai Tanszékén, a Gyógyszertudományi Doktori Iskola témavezető tanára.. Tudományos tevékenységi köre az analitikus és koordinációs kémiai kutatás. Megjelent két monográfiája és egy országos tankönyve, emellett 140 közleménye nemzetközi folyóiratokban. Legjelentősebb szakmai eredménye a hidrogénhidas anionkomplexek létének bizonyítása; a hidrogénkötés szerepének kimutatása ciklodextrin-zárványkomplexek képződésében. Az MTA több szakmai munkabizottságának

volt tagja.

Kitüntetés: Kiváló munkáért (1978, 1988); Schulek-díj (gyógyszeranalitikai eredményekért 1988).

Publikáció: A minőségi kémiai analízis alapjai I-II(, Medicina, Bp. 1997. - Társszerző); Szervetlen kémiai gyakorlatok. (ELTE Tankönyvkiadó, Bp. 1992. - társszerző).

Irodalom: Műszaki és természettudományi ki kicsoda? (1986,1995); Magyar és nemzetközi ki kicsoda? (1992); MTA köztestületi tagok (1999); Magyar Nagylexikon (1994).

BÁRDOS Annamária, Nikolicné

1945. márc. 22. Dorog -

Keramikus, tanár.

Id. Bárdos Sándor lánya. Képzőművészeti és Ipari Gimnáziumot, utána Iparművészeti Főiskolát végzett a Szilikátipari Tervező Tanszéken, kerámia szakon. Két évig Esztergomban a Kályhacsempegyártó és Építő Vállalat tervezője volt, majd a Képzőművészeti Alap tagjaként önállóan dolgozott mint keramikumművész. Négy évig Jugoszláviában, Belgrádban élt és dolgozott reklámgrafikusként, azóta ismét Esztergomban lakik. Néhány évig tanított az Eötvös József Általános Iskolában, azóta adjunktus az esztergomi Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskolán. 1970-től tagja a Művészeti Alapnak, jelenleg a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE), elnökségi tagja az Esztergomi Művészek Céhének. 1968-tól csoportos (Sigillum Művészeti Csoporttal, az esztergomi tárlatokon, az őszi tárlaton, a CÉH kiállításain - hazai és külföldi műtermekben - stb.) és egyéni kiállításokon egyaránt bemutatkozott, így Dorogon 1983-ban. Munkáiról szakmai lapokban jelennek meg értékelő írások.

Az Eötvös József Általános Iskolában - felnőttképzés keretében - szakmunkás végzettséggel járó keramikus tanfolyamot vezetett az 1990-es években, tanítványainak munkáit kiállításon mutatta be a kurzus végén.

Irodalom: A magyar kerámiaművészet I. (alkotók, adatok 1945-1998.)

Id. BÁRDOS Sándor

1904. máj. 27. Mezőtúr - 1978. okt. 22. Esztergom

Sportvezető, edző.

Műszerész technikus és elektrikus végzettséget szerzett, emellett NB I-es játékevezetői minősítést, mesteredzői valamint testnevelői oklevelet szerzett.. Az első világháború végén kezdett futballozni a Budapesti Torna Clubban, 1923-ban került a DAC-hoz, majd 1939-ig csapatkapitány. Többszörös közép-magyarországi válogatott. Dorogi bányaaltsztként 1939-től a DAC választmányi tagja, NB I-es játékevezető, majd 1943-44-ben a MOVE Esztergomi Sport Egyesület edzője, csapata a Felvidéki bajnokság I. osztályába került. 1945-ben edző és elnök a DAC-nál, csapata bekerült az NB I-be. A háború után néhány évig testnevelő a Petőfi és Dózsa iskolákban. A Magyar Viscosa Rt. edzőjeként csapatát 1948-ban az NB H-be vezeti. Az 1950-es évek elején a dorogi csapat intézője és képviselője az MLSZ-ben. Ugyanebben az időben labdarúgóedző-tanfolyamokat tart. 1957-ben Sós Károly szövetségi kapitány megbízásából a válogatásnál számbajövő játékosok megfigyelője a dorogi mérkőzéseken. A 60-as években megyei szövetségi kapitány, a megyei sportegyesületek és iskolák módszertani munkájának főfelügyelője, a megyei sporttestület elnökségének tagja. 1964-ben a Dorogi Szénbányák Anyagellátó Üzeme fatelepeinek körzetvezető-helyetteseként ment nyugdíjba. Számos felnőtt, ifjúsági és serdülő csapat edzője, sikeres vezetője.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1958), sportérdemérmek.

Ifj. BÁRDOS Sándor

1940. nov. 11. Dorog -

Bányagépész és bányavillamossági mérnök.

Id. Bárdos Sándor fia. Először Esztergom-Kenyérmezőn végzett a Felsőfokú Vegyipari Gépészeti Technikum bányagépész és bányavillamossági szakán, majd a Miskolci Nehézipari Egyetemen fejezte be ta-

nulmányait. Dorogon a Brikettgyárakban, majd a szénbányák Tervező Irodájában dolgozott 1976-ig, amikor elhagyta az országot. Kanadában telepedett le, ahol elsősorban az ömlesztett anyagszállításra specializálódott. Nagy teljesítményű ún. megalétesítmények (1000 millió dollár fölötti) anyagszállításának volt a tervezője (Keephills Hőerőmű, Kanada; Belledune Hőerőmű, Kanada; Bukit Assam Szénbánya Fejlesztési és Szállítási Létesítmény az Indonéz állam tulajdonában, Indonézia; Carbocol El Cerajon Szénbánya a Colombia Állam és az Exxon Olajtársaság tulajdonában, Columbia; Cold Lake Gőzüzem az olajhomok finomítására, Kanada; Vosey's Bay Nikkel Bánya- és feldolgozó Létesítmény a vezető nikkel konglomerátum, INCO tulajdonában, Kanada; Plum Point Hőerőmű, USA; Nelson Dewey Hőerőmű, USA stb.). Vezette és beüzemelte az alábbi létesítményeket: Calacai Hőerőmű anyagszállítási rendszereit a Nemzeti Erőmű Vállalat (NAPOCOR) tulajdonában, Fülöpszigeteken; A Nagy Ember Csinálta Folyó Létesítmény (Great Man Made River Projekt) aggregate üzeми Bregaban és Sarirban Líbiában az ottani állam tulajdonában. Független jóváhagyója a tervezési cseréknek a Brown Ferry Atomerőmű 1-es egysége újraindításánál, USA. Kifejlesztője az American Pulverizer Vállalat hengeres törő családjának, USA. Editoriálja és cikkei jelentek meg nemzetközi saaklapokban, mint: Bulk Solids Handling, Best of Bulk Solids Handling & Powder Handling & Processing, Port Technology International és International Bulk Journal. Olyan vezető tervező vállalatoknak dolgozott, mint: Bechtel, Kavarnar Metals, AMEC/AGRA Monenco, Hatch/Acres International. Jelenleg szenior anyagszállítási specialistája az ÚR-Washington Group International Vállalatnak Princeton, New Jersey, USA. Létesítményeinek kivitelezői közé tartozott pl. a Krupp, FAM MAN-Takraf, Mitsubishy Heavy Industry, Jerwis B. Webb, Dearborn, R&S, FMC.

BARKASZENTELEÉS

Az egyházi szokással a néphit folklórja járt együtt. A virágvasárnap megszentelt barkát (Palmekatzén) otthon virágcserepbe, falra vagy naptár mellé tűzték, a gazdák az istállóba vitték, hogy embert és állatot megóvjon minden bajtól. A temetőben a halottak sírjára is jutott belőle.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

BARLANGI HELYNEVEK

Tanulmány.

Balázs Géza, Lieber Tamás és Varga Ferenc munkája, Jakucs László professzor 70. születésnapjára (1996) készítették el az ő nevéhez kapcsolódó barlangok elnevezéseinek feldolgozását (Aggteleki Baradla- és Béke-barlang, bükki Pénz-pataki-víznyelőbarlang, →*Sátorkőpusztai-gipszbarlang*. - Megjelent a Herman Ottó Múzeum évkönyvében (1997), valamint önálló kiadvány formájában, a Magyar Szemiotikai Társaság gondozásában (2001).

BARLANGI Katalin

1973. máj. 14. Dorog -

Szakápoló, szociális munkás.

1991-ben szerzett érettségi bizonyítványt és általános ápoló és asszisztensi képesítést. 1992-ben felnőtt szakápolói, 1993-ban egészségügyi adminisztrátori, 1999-ben a Wesley János Lelkészképző Főiskolán szociális munkás (korábban szociális asszisztensi) képesítést szerzett. 1991-től a dorogi Gondozóház, 1995-től az Időskorúak Otthona ápoló-gondozója, 1996-98 között főnövér, 1998 októberétől megbízott intézményvezető, 2000-től kinevezett igazgató.

BARNASZÉN

Barna karcú kőszén. Kréta korúnál általában nem idősebb, teljesen még el nem szenedett, általában 15 % körüli nedvességtartalmú kőszénnek minősítése.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

BAROSS GÁBOR-LAKÓTELEP

Négyemeletes panellakások (Dorog első panelépítésű lakótelepe) az 1950-as évek végén a Petőfi tér, vasút, Köztársaság út közötti területen. Korábbi neve: Zalka Máté-lakótelep.

Dr. BARTALOS József

1945. ápr. 14. Pozsony -

Sportoló, ügyvéd, közéleti személyiség.

Jogi diplomáját az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerezte. 1962-77 között a dorogi NB I-es sikercsapatának, később az NB II-es együttesnek balszélsője. 350 bajnoki mérkőzésen szerepelt, 1963-64 között magyar ifjúsági válogatott, 1965-ben utánpótlás válogatott volt. 1990-től az önkormányzat Jogi bizottságának külső tagja, 1994-től (három ciklusban) elnöke mint képviselő-testületi tag. 2006-ig a Dorogi Szénmedence Sportjáért alapítvány kuratóriumi elnöke.

Publikáció: Város születik (képeslapalbum Dorogról - szerk. Kovács Lajos, kiadta Dorog Város Önkormányzata Közművelődési KHT. 1999.)

Dr. BARTL Lőrinc

1909. ápr. 27. Dorog - 1983. jan. 16. Esztergom

Kanonok, rektor, professzor.

Tanulmányait Bécsben a Pázmáneumban (1929-34) és Rómában a Biblikus Intézetben (1934-37) végezte. 1938-39-ben a dorogi Szent József Plébániatemplomban káplán. 1939-41 között leánygimnáziumi hittanár és tanítóképző prefektus, 1945-ig szemináriumi gondnok. 1969-75 között az esztergomi Hittudományi Főiskola rektora, majd az esztergomi bazilika igazgatója. 1945-80 között a főiskola biblikus professzora. 1980-ban vonult nyugdíjba.

Irodalom: Magyar Katolikus Lexikon I.

BARTLNÉ MASCHL Ágota

1954. febr. 20. Dorog -

Közéiskolai tanár.

A KLTE BTK történelem-rosz nyelv szakán szerzett diplomát 1977-ben, majd a PPKE

BTK-n angol nyelvtanári képzettséget 1998-ban. 1977-88 között a nyergesújfalvai Irinyi J. Gimnázium tanára volt, 1983 óta a dorogi Zsigmondy Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskolában tanít. 2002 óta tanácsos (címetes tanár).

Pályázat útján járt Izraelben, a Yad Vashem intézetben, ennek hatására kezdett foglalkozni a dorogi holokauszt kutatásával.

Publikáció: A zsidóság elhurcolása Dorogról. (D.F. 35. 2006.)

BARTÓK BÉLA ZENEBARÁT KÖR

→*Bende György* által 1959. szeptember 21-én létrehozott társaság, mely a hangverseny-látogató közönségből verbuválódott. Gerincét a dorogi szimfonikus és fúvós zenekarok családtagjai és meghívottak alkották. Bende György a hangversenyeken érdekes, szakszerű bevezetőket mondott a →*Gáldi Ernő* karmesterrel közösen szerkesztett zenei programok előtt. Gyakran alkalmazták az akkor újszerű lemezhallgatást is.

Irodalom: Fódi János: Dorog város zenei életének története (D.E 7.) Kovács Lajos írása a zenei körről (D.F. 11.);

BAUER Gaszton

1950. márc. 16. Esztergom - 2004. aug. 1. Dorog

Kertész üzemmérnök, szakmenedzser, közéleti személyiség.

A Mezőgazdasági Főiskolán szerzett diplomát 1971-ben. Dolgozott az Esztergom-Pilismaróti TSZ-ben, a tinnyi majd a töki MGTSZ-ben, a budai járási ÁFÉSZ-nél. 1979-től a Dorogi Nagyközségi (majd Városi) Tanács VB. Költségvetési Üzemében előbb parképítési, zöldfelület gazdálkodási részlegvezető, 1989-től kommunáliságazat-vezető. 1992-től a D'aorta Településüzemeltető és Szolgáltató Kft. ügyvezető igazgatója. 1990-94 között tagja volt a dorogi képviselő-testületnek (Város-üzemeltetési majd Környezetvédelmi bizottsági elnök, 1992-94 között gazdasági bizottsági tag), 1993-94-ben a megyei közgyűlés tagja. A Dorogi Környezetvé-

delmi, Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületek alapító tagja, 1991-98 között a Dorog Városi Kommunális Alapítvány kurátora, 1995-től alelnöke, 1992-től a Szimbiózis Településfejlesztési Alapítvány elnöke. 1990-től az SZDSZ dorogi csoportjának tagja. Támogatója a dorogi sport- és kulturális életnek, előkészítője és egyik létrehozója a D'aorta Kft-nek. Számos tisztséget töltött be a Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamarában.

BAUER István

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

BAUER János

1910. ápr. 8. Dorog - 1971. ápr. 16. Wendlingen am Neckar
Kőműves mester.
1947-ben kitelepítették Németországba. Az ún. hűségnyilatkozat aláírásáért Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban.

BAUER János

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

BAUER Lajosné sz. Hornyai Erzsébet

1949. febr. 21. Tarján -
Köztisztviselő, közéleti személyiség
A Közgazdaságtudományi Egyetem pénzügyi szakán 1974-ben szerzett diplomát. Okleveles adótanácsadó, adószakértő. 1972-76 között a Dorogi Járási Hivatal, majd Esztergom Polgármesteri Hivatala (jogelőd: Városi Tanács) pénzügyi osztálya (irodája) dolgozója, vezetője. 2000-től az Állami Számvevőszék Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Igazgatóság számvevőjeként dolgozik (2002-től tanácsos, 2004-től főtanácsadó). 1990-94 között Dorog képviselő-testületében a Pénzügyi bizottság külső tagja, 1994-98 között (a 2. sz. választókerzet egyéni képviselőjeként) Dorog képviselő-testületének tagja, a Pénzügyi bizottság elnöke, a Közbeszerzési bizottság tagja. Aktív résztvevője volt más szakbizottságok, feladatok végrehajtásának, pénzügyi-költségvetési szakértelmé-

vel szolgálta és segítette Dorog fejlődését.
Kitüntetés: Kiváló Munkáért (Pénzügyminisztérium, 1983)

BAUER Norbert

1973. jún. 25. Dorog -
Tanár, botanikus, muzeológus.
Szombathelyen a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán szerzett biológiai földrajz szakos (1997), majd a Pécsi Tudományegyetemen biológia szakos diplomát (2000). 1999-ig a BDF Növényzeti Tanszékén tartott növényrendszertan és növénytársulástan szemináriumokat. Ezt követően a Bakonyi Természettudományi Múzeum (Zirc), majd 2004-től a Magyar Természettudományi Múzeum (Budapest) muzeológusa. Első tudományos munkáit Dorog környékén végezte. Fő kutatási területe a Bakony és a Balaton-felvidék flórája és vegetációja. Hazai és nemzetközi folyóiratokban publikál, mintegy 50 tudományos és számos ismeretterjesztő írás szerzője, társszerzője.

Publikációiból: Ismeretterjesztő könyvek (Dorog és Esztergom környékének növényvilága /társszerző Barna J. - Veszprém 1999/; A Balaton-felvidék természeti értékei I.-VI. /biológiai témájú fejezetek, társszerzőkkel, Veszprém, 2000-2006/). Tudományos cikkek (Vascular flora of the Strázsa hill and its vicinity (Pilis-Mountains) /*Studia Botanica Hunmarka* Bp. 2001/; Data to the microclimate of some characteristic grassland associations of the Transdanubian Mountains /Kenyeres Z. társszerzővel, *Acta Botanica Hungarica* Bp. 2006/; Open sandy grasslands of the Bakony region /*Studia Botanica Hungarica* Bp. 2006/; Habitat preference studies of some species of the genus *Isophya* Brunner von Wattenwyl, 1878 (Orthoptera: Phaneropteridae) in the western part of the Carpathian Basin. /*Detroit - Toronto Journal of Orthoptera Research* 2006/.

BAUER Márton

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

BAUMANN Leopoldus (Lipót)

?-1881. Dorog

Dorogon a 32-es számmal jelzett házban lakott, szántóföldjén római mérföldkő került napvilágra.

BAUMIT Kft.

Lásd: Mésztelep!

BECK Ö(tvös) Fülöp

1873. jún. 23. Pápa - 1945. jan. 31. Bp. (a háborúban eltűnt)

Éremművész, szobrász.

1928-ban leplezték le dr. Chorin Ferencet ábrázoló mellszobrát a bányairoda előtt. (Műve 1944 óta ismeretlen helyen lapang.)

Irodalom: (Sorozatszerk. Tolnai Gábor): Beck Ö. Fülöp emlékezései (Magyar századok, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1957.)

BEKE Imre

1907. Debrecen - 194? Don (Szovjetunió)

Válogatott sportoló, birkózó.

Az Újpesti Tornaegyletnél kezdett birkózni, többszörös magyar bajnok és válogatott versenyző. Dorogon 1933-tól élt és sportolt, a Homokvasúti Üzem dolgozója volt. 1943-ban sasbehívóval került a frontra, a Don-kanyarban ismeretlen időben tűnt el.

BELÁNYI Imre

1926. ápr. 28. Dorog -

Sportoló, edző, szakosztályvezető.

Alapító tagja és egyik legeredményesebb játékos a 1949-ben alakult ←*asztalitenisz szakosztálynak*. NB III-as, majd 1958-tól sikeres NB II-es és I. osztályú minősített játékos. Az 50-es években a Magyar Asztalitenisz Szövetség a válogatott edzéseire is meghívta, az 1950-es budapesti világbajnokságra pedig benevezte. A 60-as-70-es évek játékosedzője Dorogon, mint szakosztályvezető nemzetközi kapcsolatok épít ki az asztalitenisz szakosztály számára (Lengyelország, NDK, Csehszlovákia, Jugoszlávia). Ötszörös megyei bajnok, háromszoros bányász bajnok.

Kitüntetés: Testnevelés és sport érdemes dolgozója (Asztalitenisz sportért plakett 1964); 50 éves évforduló emlékére emlékplakett (Dorog, 1964); Pro Urbe Díj (2000).

BELÁNYI-SZŐLŐK

Lásd: Káptalani-szőlők.

BELECZ László

1944. febr. 25. Székelyudvarhely -

Tanár, közéleti személyiség.

1969-ben szerzett történelem-orosz szakos diplomát a szegedi József Attila Tudományegyetemen. 1972-től a dorogi Gimnázium tanára, 1994-től 2005-ig (nyugdíjazásáig) igazgatója. 1984-1990 között a városi tanács tagja, 1994-98 között önkormányzati képviselő-testületi tag, az oktatási, közművelődési, külkapcsolatok és sport bizottság elnöke. Dorog Város Barátai Egyesületének alapító és vezetőségi tagja.

BÉL Mátyás

1684. márc. 24. Ocsova - 1749 aug. 29. Pozsony és Németóvár között

Evangelikus lelkész, tanár, földrajzi író.

Legismertebb műve: *Notitia Hungariae novae historico geographica*. 1730-ban kiadott monográfiájában (Esztergom vármegyéről) fontos adatokat közöl Dorog aktuális viszonyairól. (Megjelent Tatabányán 1957-ben, jegyzetekkel ellátta Zolnai László.)

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971)

Dr. BÉLYI Lajos

1900. Farnad - 1989. júl. 12. Győr

Állatorvos.

Bp.-en végezte egyetemi tanulmányait, majd Dorogon telepedett le és praktizált. 1935-ben választották községi állatorvosnak. A társadalmi és kulturális egyesületek aktív tagja, községi képviselő-testületi tag volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

Dr. BENCZE László

1962. szept. 26. Dorog -

Okleveles vegyész, egyetemi docens.

A Zrínyi Ilona Általános Iskola (Dorog), majd az esztergomi Dobó Katalin Gimnázium tanulója volt. Az ELTE TTK-n szerezte oklevelét. 1985-ben az MTA Tudományos Minősítő Bizottságától ösztöndíjat kapott, így az ELTE Fizikai-Kémiai Tanszékén kutatásokat végezhetett. 1989-ben kapta meg a kémiai tudomány kandidátusa fokozatot. 1990-tól az ELTE Fizikai-Kémiai Tanszékén dolgozik, 1996-tól docens. 1988-1990 között a General Electric Tungstam Rt-ben fejlesztőmérnök volt.

1999-2006. között a dorogi BEBTE alelnöke, 1976-tól a Bányász Koncert-fúvészenekarban játszott először klarinéton, majd szaxofonon. Tagja a Magyar Kémikusok Egyesületének, az MTA Spektrokémiai Munkabizottságának, a Tömeg-spektrokémiai Társaságnak, az MTA Köztestületének. 25 közleménye jelent meg nemzetközileg referált tudományos folyóiratokban, 3 közleménye szerkesztett könyvben. 28 szakmai konferenciaszereplése volt.

Legfontosabb publikációk: 1. Alkáli- és ritkaföldfém-jodidok rendszerek egyensúlyi gőzének és kondenzált fázisának termodinamikája (MTA Kandidátusi disszertáció, 1988.). 2. The Evaporation Thermodynamics of Lil. Mass Spectrometric and Ab-Initio Studies, *Rapid Communications in Mass Spectrometry*, Vol. 12, p. 917 (1998).

Irodalom: Who's Who in the World' 99.

BENCZE László

1949. ápr. 8. Dorog -

Fotóművész.

A fényképezést Balla András szakkörében tanulta. 1982-ben fogadta el először a zsűri az Országos Fotóművészeti kiállításra *Variációk egy mozdulatra* c. sorozatát. Azóta számos csoportos országos kiállításon szerepelt. Önállóan Dorogon 1992-ben mutatkozott be, ezt 1994-ben Tatabányán követte kiállítás. Tagja az esztergomi ART Fotóstúdióknak, Dorogon fiatalok számára vezetett szakkört. Néhány képét megvásá-

rolta Dorog Város Kulturális Közalapítványa (megtekinthető az Arany János Városi Könyvtárban).

Díja: Magyar Fotóművészek Szövetsége nívódíja (1982).

BENCZIK Tamás

1938. febr. 12. Bp. -

Vegyésszermérnök, közéleti személyiség.

A Veszprémi Vegyipari Egyetemen szerzett diplomát. Előbb a Szerves Vegyipari Kutató Intézet, majd a Kőbányai Gyógyszerárugyár Dorogi Gyáregységének (később Richter Gedeon Rt.) dolgozója, utóbbinak igazgatója nyugdíjazásáig (1999). A Magyar Kémikusok Egyesülete dorogi csoportjának elnöke, a Dorogiak Dorogért Alapítvány és a Vaszary Kolos bíboros emlékére alapítvány kuratóriumi tagja, alapító tagja a →Dorogiak Dorogért, a Pro Scola Nostra, az →Összefogás a gyermekekért és az Esztergom és környéke tűzvédelméért alapítványoknak. 1994-96-ban önkormányzati képviselő. Számos szabadalom társszerzője, szakmai rendezvények előadója.

Kitüntetések: Ipar a környezetért díj, Preisch Miklós díj (Magyar Kémikusok Egyesülete), Kiváló Felalálól, Kiváló Dolgozó.

BENDE György

1915. márc. 15. Libád -1975. máj. 9. Dorog Közéleti személyiség.

Gyermekkorától Dorogon élt. Jogi gyakornokként már a harmincas évektől résztvevője a település népművelési előadásorozatának. Katonaként megjárta a frontokat, szovjet hadifogságából csak 1948-ban tért haza. A Dorogi Szénbányák Társaságában helyezkedett el, majd a Brikettgyár és a bányaközpont bérosztálya következett Szívbetegsége korai halálát okozta. Szenvedélye volt a zene, az irodalom és a fotózás. A dorogi *Ki mit gyűjt? klub* egyik szervezője volt, alapítója a Bartók Béla Zenebarát Körnek, ahol folyamatosan szervezett és vezetett hangversenyeket. Dorogra hívta az Operától a Filharmóniáig az egész magyar zenei életet. Kevés elis-

merés jutott osztályrészéül életében.

Kitüntetése: Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (posztumusz 1996).

Irodalom: D.F. 4, 11.

BENEDEK Endre

1912. máj. 13. Egercsehi - 1987. dec. 3. Dorog

Aranyokleveles bányamérnök.

Oklevelét a Soproni Bánya-, Erdő- és Kohómérnöki Főiskolán kapta 1934-ben. A Pécsi Erzsébet Tudományegyetemen 1939-ben jogi diplomát is szerzett. 1935-től a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. szolgálatába lépett mint geológus mérnök. 1957-ben nevezték ki a Dorog Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség főmérnökévé, innen vonult nyugdíjba 1970-ben. 1957-58-ban a Hell József Bányagépészeti Technikumban bányaműveléstant oktatott. Az első (→ *Kadi Ottokár*) barlangkutató csoport megalakítója Dorogon. A dorogi barlangászok tiszteletük jeléül az ő nevét vették fel egyesületük megalakulásakor 1992-ben. A Sátorkői-barlang legnagyobb, róla elnevezett termében márványtábla őrzi a nevét.

Kitüntetések: Magyar Népköztársaság Érdemérem arany fokozat (1952), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1954), Bányászati Szolgálati Érdemérem (1956), Bányászat Kiváló Dolgozója (1960).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok - Bányászat (1984. 12. sz.); Lieber Tamás: In memoriam Benedek Endre (BEBTE Képes Krónika 1999).

BENEDEK ENDRE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET KÖZHASZNÚ SZERVEZET (BEBTE)

1992-ben alakult az 1989-ben létrejött hasonló nevű barlangjáró csoport jogutódaként. Három évig az Újpalotai Szabadidőközpont Rockenbauer Pál Természetjáró Szakosztályának tagozata volt. Fő tevékenységi köre a Nagy-Strázsa-hegyen lévő → *Sátorkőpusztai-barlang*, valamint a szomszédos → *Strázsa-barlang* gondozása, kutatása, turisztikai-idegen-

forgalmi üzemeltetése. Sokat tesznek a → *Palatinusz-tó* környezeti állapotának javításáért, a tó tisztaságának megmentéséért. 2005-ben hívták életre a Kenyérmezei-patak állapotfelmérését célzó programjukat is "Öntsünk tiszta vizet a Dunába" címmel. A hazai kirándulások mellett számos külföldi túrát szerveztek, ezek közül kiemelhetőek az Erdélybe, Szlovákiába, valamint az Alpesekbe vezetett természetismereti kirándulások, valamint a dél-itáliai vulkán-expedíciók. Ez utóbbit a nagy érdeklődésre való tekintettel 1999 és 2006 között kilenc alkalommal indították. Ápolják névadójuk, ← *Benedek Endre* emlékét. A szervezetnek több tagozata van, az únyi szakosztály 1999-től Teleházat működtet a községben. Említésre méltó az egyesület úgynevezett Zöld Tabló programja, amely 13 köztéri természetismereti tábló gondozását jelenti a Dorogi Kistérség területén, valamint Dobogókőn. A BEBTE 2001-től évente szervezi meg → *Környezettudatos Játsonapját*. Elnökök: → *Fogel Péter* (1992-95), → *Lieber Tamás* (1995-től). Forrás: www.bebte.hu

BENEDEK József

1877. május 8. Dorog -1944. jún. 2. Dorog Főjegyző.

1895-ben kezdte működését, tiszviselő volt Tokodon, Nagyigmádon és Tardoson, ezután került Dorogra. 1919-ben saját kérésére ment nyugdíjba. (← *Árokföldek*) Családi sírjuk felirata elárulja, hogy 1913. július 19-én édesapja, id. Benedek József is (nyugdíjas) dorogi körjegyzőként hunyt el 68 éves korában (egyéb adatait nem ismerjük).

Irodalom: Komárom és Esztergom Közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

BERBERICH Jakab

1877. jún. 7. Dorog -1950. aug. 2. Dorog Bíró, gazdálkodó.

Ősi dorogi család sarja, gazdálkodó, vendéglős (Nagyvendéglő, korábban postakocsi-állomás) 1927-32 között. Volt községi pénztáros és bíró, évtizedeken át képviselő. Első felesége, Puchner Anna em-

lékére 1929-ben a →*kálvária* tetején épült kápolna márványoltárát állíttatta (építész Gáthy Zoltán - 1981-ben lebontották), második feleségével, Schusztér Rózával a plébániatemplom egyik ólomüvegablakának adományozója volt. Leányuk, Mária → *Stein János* felesége lett. A Petőfi (ma Bécsi) úti kétszintes lakásukban működött a → *Dorogi Takarékpénztár* (később rendőrségi, majd MHSZ-épület, jelenleg bérlakások), melynek vezetőségi tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

BERBERICH János

1884. május 16. Dorog -1960. ? Marienberg (NDK)

Bíró, gazdálkodó.

1925-ben a Dreher Sörgyár helybeli egyed-
árúsítója, sörlerakata az udvaron, liszt-
nagykereskedése a földszinten volt. 1922-
től községi képviselő-testületi tag, 1933-tól
bíró. 1947-ben kitelepítették, egykori házá-
ban és üzletében az OTP működik.

BERBERICH József

1884. június 5. Dorog - Halála körülmé-
nyeit nem ismerjük

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

BÉRES Tiborné

Szolnok, 1953. nov. 22.

Közéleti személyiség.

1994-1998. között a 6. választási körzetből került a városi képviselő-testületbe. Dolgozott a szociális bizottságban, a Kommunális Közalapítványban és az Égetőmű alapítványban. 2002-2006. között ismét a 6. sz. választókerzet egyéni képviselőjeként jutott a testületbe. Tagja volt a pénzügyi bizottságnak, a Dorogi Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítványnak, továbbá a Dorog és Térsége Gyermejköltségi és Családsegítő Társulási Tanácsnak. 2006-tól - ismét egyéni képviselőként - a pénzügyi bizottságban valamint a Dorogi Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány kuratóriumában tevékenykedik.

Dr. BERESZTOCZY (BARTMANN)

Miklós

1905. máj. 26. Bp. -1973. szept. 11. Bp.

Kanonok; közéleti személyiség.

Teológiából doktorált. 1928-ban szentelték pappá Esztergomban. 1948-ban bebörtönözték. 1950-56 között szervezője és első elnöke az Országos Béketanács Katolikus Bizottságának, 1957-től főtitkára. 1953-73 között mint "békepap" országgyűlési képviselő, köztük Dorog országgyűlési képviselője. Az országgyűlés alelnöke volt az 1960-as években.

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmege Jubileumi Névtára (Bp. 1997); Magyar Katolikus Lexikon I. köt.

BEREZVAY Balázs

1953. Esztergom -

Vállalkozó.

1979-től önálló kereskedő. A Dorogi Ipari Park létrehozásának kezdeményezője 1997-ben.

BERKS M. Péter

1771-1845

Bányamérnök.

Szénmedencénk első bányamérnöke. 1811-ben a Helytartótanács küldte ki a csolnoki szakszerűtlen művelésű, majd a sárisápi bányák felülvizsgálatára. Geológiai vizsgálatokat végzett, javaslatokat dolgozott ki bányanyitásokra. Ő készítette szénmedencénkről az első térképet.

Irodalom: Dr. Kövess Gyula: Berks M. Péter (Bányász Híradó - Arcképcsarnok 1979.)

BERTALAN Timea

1972. 01. 21. Tata -

Köztisztviselő.

Diplomáját az Államigazgatási Főiskolán szerezte. 1997-től 2000-ig Dorogon közigazgatási osztályvezető a polgármesteri hivatalban.

BIHARI János György

1947. szept. 25. Dorog -

Hegymászó sportoló.

Bányagépipari technikus oklevelet szer-

zett 1979-ben. Dolgozott a Dorogi Szénbányák Vállalat Bányagépgyártó és Javító Üzemében, az Anyagellátó Üzemben. Több társával jelentős hegymászó sikerek részese volt (1977, Törökország, 3900 m. Demir Kazik 3756 m. - a magyarok közül elsőként; 1978, Marokkó, Atlasz-expedíció; 1980, Elbrusz; 1981, Dél-Amerika, Andok hegység csúcsai), Magas-Tátra, Osztrák Alpok, Fogarasi havasok, Szász Svájc. Számos folyóirat, szakkönyv közölte írásait, a TIT földrajzi szakosztályának tagja és állandó előadója 15 évig hegymászó oktató.

Kitüntetések: Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz fokozat, 1981); Dorogi Járási Hivatal Testnevelési és Sport Felügyelőségének dicséret oklevele (1980); Komárom-Esztergom Megyei Sportfelügyelőség elismerő oklevele 1980; Magyar Hegymászó Bizottság oklevele (1981); Kiváló Dolgozó (1985, 1986).

Irodalom: Petőfi Sándor Ált. Isk. Emlékkönyve. - Magyar Hegyisport és Turista Enciklopédia.

BIHARI Mónika

1971. jún. 26. Dorog -
Táncoktató.

Az esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet Egészségügyi Szakközépiskolában végzett 1989-ben. Budapesten egészségügyi dolgozó 1990-ig, majd 1996-ig pedagógiai asszisztens a Zrínyi iskolában, továbbá jelenleg is táncoktató. A →*Pendehyke néptáncscsoport* alapítója és vezetője 1993 óta. Résztvevője volt a Zrínyi iskola → *Kincskereső* hagyományörző munkacsoportjának, e tevékenységéért 1998-ban megosztott Pro Urbe Díjban részesült.

BIKAISTÁLLÓ

A temető Csolnoki úti bejáratával szemben, a Mátyás király utca végén a község bikaistállója a szérűskertek közelében épült. Később átalakították. Helyén tűzoltószertár, utóbb raktár és raktáruháza épült.

BINDER Lajos

1891. aug. 12. Dorog -1957. ápr. 15. Dorog

Hentes és mészáros.

Amerikában, Londonban és Berlinben tanulta szakmáját. Apjától az Esztergomi úton 1911-ben vette át üzletét (alapítva 1891-ben B. Lőrinc által). Az ipartestület alelnöke volt 1936-tól.

BINDER Lőrinc

Adatait nem ismerjük.

Vendéglős.

Az új bányakolóniában nevezetes volt vendéglője, melyet képeslapon is megörökített. Egy időben itt kapott helyet a bányatiszti könyvtár, találkozóhelyévé vált a bányamérnök gárdának. Pick József kutatásai szerint az első bányaiskola is az ő épületében kapott helyet.

BINDER Rudolf

1906. jan. 10. Csolnok -1945. febr. 24. ?

Szabómester.

1914-től szüleivel 4 évig Németországban élt (Dortmund), majd visszatelepültek Magyarországra. Az ipari iskola elvégzését követően mestervizsgát tett. 1928-30 között Hollandiában (Rotterdam környéke) dolgozott. 1930-tól Dorogon működött haláláig. Műhelyét, üzlethelyiségét a Villa utcai családi házban alakította ki, majd a Csolnoki út - Mátyás király utca sarkán nyitott üzletet. 1943-ban egy betörés anyagilag csaknem tönkretette, ekkor ismét a családi házba költözött a műhellyel. Tagja volt az Ipartestületnek, segédekkel, insokkal dolgozott. Katonaként ismeretlen körülmények között halt meg a II. világháborúban.

Az ún. hűségnyilatkozat 1944-es aláírásáért Dorog város (posztumusz) díszpolgára címet kapott 1993-ban.

BIRKÓZÓ SZAKOSZTÁLY

1930. december 18-án alakult. 1931-ben Fábán Pál aratja első sikerét az országos ifjúsági verseny megnyerésével. 1932-től már a korábbi olimpikon, Györgyei Ferenc vezeti sikerekre a csapatot. Fábán és Derzsi János a juniorok versenyét nyeri. 1933-tól Beke Imre sokszoros válogatott, hatszoros ma-

gyar bajnok erősíti a sikercsapatot, Próka is magyar bajnok. 1934-ben Vitális Sándor Budapest-bajnok. 1936-ban Dorogon rendezik az olimpiai keret válogató versenyét. 1937-ben a kerületi egyéni bajnokságon minden súlycsoportban a dorogi birkózók diadalmaskodtak, veretlenül nyerték a csapatküzdelmeket is. A háború megtizedeli a csapatot, meg is szakad a birkózó hagyomány. 1947-től Derzsi majd Miskei edzők vezetésével éled újjá a csapat. 1954-ban Laczkó Tibor magyar ifi bajnok, 1956-1960 között országos bányász bajnok. Sikeres edző Aranyi Lajos és Fábián Pál az ötvenes években, 1961-től Molnár Kálmán (hétszeres bányász bajnok, országos bajnok) vezeti az edzéseket, szakosztályvezető Lőrincz László, elnök Dejcző Vince. Ebben az időszakban a bányász sikercsapata Frei László, Fodor Antal, Béres Deák László, Molnár Kálmán, Hajnal György, Kiss Kálmán, Kulima József, Nagy József, Kovács Miklós, Cserép Sándor, Mészáros Sándor. Kiss Kálmán 1958-tól 1980-ig aratja sikereit a csapatban, első osztályú versenyző, 1970-től már szakosztályvezetőként is dolgozik (1989-ben Sport Érdemérem állami kitüntetésben részesült eredményes sport munkájáért).. Kovács Miklós 15-szörös bányász bajnok, Kornokovics Kálmán országos bányász bajnok, Cserép Sándor többszörös bányász bajnok. 1966-ban serdülő magyar bajnok Szabó István, 1967-ben Majzik László és Bajkó József. A hetvenes-nyolcvanas évek nagy csapata az NB I-ért birkózott, többször volt a másodosztály dobogós helyezettje: Pálinkás László, Kapás Sándor, Filip Sándor, Kiss Rudolf, Soós Ferenc, Egresi László, Fekete Zoltán, Argyelán József, Kiss Kálmán, Hasenfranz Attila. Edző Molnár Kálmán és Kátai József. A hetvenes évek nagy ígérete Fekete Zoltán és Argyelán József. Fekete válogatottságig vitte. 1978-ban Balázs Ottó Serdülő magyar bajnok. 1980-ban Hasenfranz Attila junior magyar bajnok, Kiss Kálmán és Argyelán József vidék magyar bajnoki döntős. A nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján Bacsa Ferenc is edzősködik Dorogon, ebben az időszakban

sok tehetséges versenyző nevelkedett Dorogon. Ő később a válogatott edzőjeként is dolgozott. Innen indult Kismóni János, aki kétszeres magyar bajnok, továbbá felnőtt világbajnoki ezüstérmes szerzett 1998-ban. Bacsa Péter olimpikon (1996, Atlanta), háromszoros magyar bajnok. Rajos Csaba (szül. 1970. ápr. 19.) ifi IBV-n IV (1987), ifi és junior magyar bajnokságon I. (1989.), felnőtt magyar bajnokságon II. helyezett (1991.), juniior Európa-bajnoki harmadik (1990, Finnország), felnőtt EB-n V helyezett (1995, Franciaország), 1993-95-ig magyar válogatott volt. Rajos István (szül. 1972. jan. 29.) serdülő, ifi és junior bajnoki címet szerzett kötött és szabadfogásban egyaránt, junior VB-n negyedik, felnőtt magyar bajnokságon III. helyezett volt. Dr. ifj. Kövecz Károly (szül. 1972. aug. 6.) serdülő EB-n ezüst- és bronzérmes (1988.), ifjúsági EB-n bronzérmes (1989.), ifjúsági világbajnoki második (1990.), a Magyar Bajnokságon hétszeres utánpótlás I. helyezett, felnőtt országos bajnokságon II. helyezett. Micskei László serdülő Európa-bajnoki első és második helyezett. Puksa Ferenc IBV-győztes. Az utóbbi időkben a szakosztály edzője Argyelán József és Kátai József, ifj. Kövecz Károly; szakosztályvezető Kiss Kálmán, elnök Soós Ferenc, intéző Varga József. Sok ígéretes fiatal bontogatja szárnyait, akik már a magyar bajnokságokon is helyezettek voltak (Kornokovics Kálmán, Tóth Bálint, Kiss Kálmán, Varga Gábor, Kicska Ferenc, Lévai István és Attila, Halama Ede, Tóth Szabolcs.) Szatmári Attila (szül. 1989. dec. 15.) a legfiatalabb, sikeres korosztályi versenyzők közül való, aki 2002-ben a diákolimpián III., a Magyar Bajnokságon I. helyezett, 2006-ban ugyanitt III. helyezett, s számos érem és díj tulajdonosa a hazai és nemzetközi versenyeken; Kele Ádám (szül. 1989. márc. 6.) a duákolimpián 2002-ben I., a Magyar Bajnokságon II., 2003-ban a sport területén elért eredményeiért elismerő oklevelet kapott (11 arany-, 8 ezüst-, 9 bronzérem, többszörös magyar bajnoki helyezé, hazai és nemzetközi versenyeken

elért érem fűződik a nevéhez); ígéretes tehetség Demény László (szül.1991. jan. 17.), aki 2002-2003-2004-ben diákolimpiai I. (utóbbi évben mindkét fogásnemben), emellett az Országos Bajnokság szabadfogású versenyén II. helyezett. 2005-ben a serdülő Magyar Bajnokságon III., 2006-ban a diákolimpián I., a serdülő kötöttfogású Országos Bajnokságon III., 2007-ben ifi szabadfogásban a Magyar Bajnokságon II., az utánpótlás szabadfogású versenyén I. helyezett.

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75. (1989).

BÍRÓK ÉS JEGYZŐK

A XVIII. ÉS XIX. SZÁZADBAN

A korabeli feljegyzések a település vezetőiről, közigazgatásáról hiányosak, nehezen rekonstruálhatók. A felkutatott adatok, tények alapján a községi vezetők neve általában egy-egy iraton, okmányon maradt fenn. Ismert bírók 1730-tól: Hermán Tamás, Hauk Mihály, Gitzing Antal, Berberich Mihály, Gráf Mihály (1824-es dokumentumon), Martin Rudolf (1843-tól - ?), Charer József (1848-ból), Ecker József (1881-től - ?).

Ismert jegyzők: Sült József (1848-as adat), Gaiszler András (meghalt 1850-ben), Szelepcsényi János (meghalt 1852-ben), Kreutzer József (vagy Kristóf - meghalt 1860-ban). Tanítóként látta el a jegyzői feladatot Benedek József 1877-től. A XX. századi személyek adatai ismertek (lásd a megfelelő rímszavaknál).

BÍRÓ László

1938. nov. 18. -

Sportoló, tekeedző.

Bányaipari Aknásképző Technikumot végzett Tatabányán. A Dorogi Szénbányák Igazgatóságán dolgozott. Több mint 3 évtized óta meghatározó személyisége a város teke sportjának. Sportvezető, edző, szakosztályvezető, vezetésével az NB I-ig jutott el a férficsapat 1993-ban. A szakosztály mellett a tömegsportot is évtizedek óta szervezi. A női csapatot tíz évig vezette,

mely anyagi okok miatt szűnt meg.

Kitüntetés: Bányászati Szolgálati Érem fokozatai, Kiváló dolgozó (3-szor), Dorogiak Dorogért emléklap.

BLANCKENSTEIN Miklós

1947. jún. 17. Szigetvár -

Pápai prelátnak (1994), püspöki helynök (1995), az esztergomi szeminárium rektora (2003).

A Központi Szeminárium elvégzése után 1973-75-ben káplán a dorogi Szent József plébániatemplomban. 1975-2003. között különböző budapesti templomokban és kápolnáknak szolgált, közben 1989-93-ban az OLI főtitkára, azóta igazgatója.

Irodalom: Esztergom-Budapesti Főegyházmegye - www.katolikus.hu

BLANK EGYÜTTES

Könnyűzenei együttes. Nevét vezetője, Blank János adta. A zenekar magja 1950-51-ben alakult. 1953-ban kibővült a formáció. Blank János, Schiller Sándor, Kertész Róbert, Gáspár József, Lauday Miklós, Huber Erzsébet, később Várkövy "Pubi", Párma Csaba, Kertai Mihály, Jászapáti Huba, Ámon György, majd énekesként Sasvári Katalin, Kovács Rudolf, Hening Ede, Hetényi Márta, pozanosként Bulhardt Vilmos csatlakozott az együtteshez. Big band típusú összeállításban dolgoztak, neves énekeseket kísérték (Korda György, Koós János, Sárosi Katalin, Vámosi-Záray kettős stb). Felléptek neves színészek, humoristák esztrádműsoraiban. Dorogon nagy sikerű sorozatuk volt a hétvégi "Ötóra tea" c. rendezvényük. 1961-ben a *Ki mit tud?-on* sikerrel szerepeltek. 1964-ben az együttes átalakult, és →*Neoton néven* folytatta a Blank-zenekar munkáját, sikereit.

Irodalom: Szilas Zoltán: Lányomok a plafonon (1999).

BLANK János

1938. márc. 19. Dorog -1988. júl. 12. Dorog
Zenész, zongorista.

Gimnáziumi érettségit szerzett, műszeresként dolgozott elsősorban a

dorogi lepárló laboratóriumában, majd az esztergomi Relégvárban. Az általa alapított, nevét viselő együttes a hatvanas-hetvenes évek népszerű könnyűzenei csapata volt Dorogon és környékén. A televízióban is szerepeltek. Otthonosan mozogtak a hagyományos tánczene, a dixieland és a dzsessz színpadán is.

Irodalom: Fódi János: Dorog zenei életének története (D.E 7. 1994).

Dr. BODRI Ferenc

1931. okt. 31. Újpest -

Irodalom- és művészettörténész, tanár.

Dorogra 1932-ben került, ahol édesapja cipésműhelyt nyitott. Édesapját 1945. január 10-én a bányaalagútból, közel 1200 társával együtt, vitték el az oroszok, ahonnan többé nem tért haza. A dorogi falusi iskola és az esztergomi Szent Imre főreál-gimnázium elvégzése után az ELTE BTK magyar-könyvtáros szakán kapott diplomát, majd szerzett doktorátust 1978-ban. Munkahelyei: Megyei Könyvtár, Győr (1954-55), Egyetemi Könyvtár, Debrecen (1956-57), Révai Gimnázium, Győr (1957-62), Szent István Gimnázium, Esztergom (1962-67), Gimnázium, Dorog (1969-91). 1967-69 között fizikai munkás.

Irodalom- és művészettörténeti tárgyú írásai 1960-tól jelennek meg a hazai és külföldi magyar folyóiratokban, kedvelt témája a magyar és francia irodalom és képzőművészet 19-20. százada, a kölcsönhatások és analógiák. Ugyanígy századunk külföldön működő magyar képzőművészeinek és íróinak munkássága, a budapesti Európa Iskola művészetének életútja és szellemi sugárzásai.

A Magyar Írószövetség és a Képzőművészeti Szövetség (Kállai Kör) tagja.

Főművei: Kísérlet a kalligramma megközelítésére - Nagy László: Seb a cédruson (diss. 1977); Babits és Esztergom (Téglás Jánossal - 1983); Főhajtás Babits Mihály centenáriuma (1983); A fiatal Móricz és Esztergom (1984); Barta Éva (1988); Babits-émlék (Cser Lászlóval - 1993); Fenyő Miksa önéletírása

(összeáll. 1994); Kernstok Károly írásai-ból (összeáll. 1997); Dévényi Iván emlékkönyv; Vörös Béla emlékkönyv (összeáll. 1999); Kernstok és barátai Nyergesújfalun (s. a.); Szittyta Emil (s.a.); Lukács érsek és kora (2003).

Elismerései: Tekintet-díj (2003), Komárom-Esztergom megyéért Emlékplakett (2004), Babits Mihály-díj Esztergom kultúrájáért (2007).

Dr. BOGÁRDI Jánosné Perl Magdolna

1921.szept. 20. Dorog -

Gyógyszerész.

1948-1950 között - az államosítás után - első vezetője volt a Szent Margit, 1948-tól az Állami Gyógyszertárnak, melyet édesapjától, Perl József patikustól vett át.

BOGÁRDI (BEGOVITS) Nándor

1895. jún. 28. Esztergom -1940. ápr. 3. Dorog

Hentes és mészáros.

Részt vett az első világháborúban az orosz fronton, a hadifogságból 1918-ban tért haza. Dorogon nyitott üzletet, kirakatainak nevezetessége volt a zsírból készült dorogi középületek "makettje" (Munkásotthon, Bányász templom stb.). 1925-ben az Esztergomban rendezett kiállításon az ipari csoportban bemutatott tárgyaiért Arany Oklevelet kapott.

Kitüntetés: Károly csapatkereszt; Háborús Emlékérem (1. világháborús kitüntetések).

BOKROS László

1960. ápr. 1. Esztergom -

Közéleti személyiség.

1978-ig az EMG dolgozója Esztergomban, 1998-ig a Richter Gedeon Rt. Dorogi Fiókjánál volt állásban. Volt alapszervi KISZ-titkár (1981-85), 1995 május 23. óta a Mozgássérültek Regionális és Sport Egyesületének elnöke. 1997-ben részt vett a Bp.-Dorog-Párizs kerékpártúrán. 1996-ban a bp.-i úszóbajnokságon 100 m hátton 3. helyezést, 1999-ben Szegeden a mozgássérültek II. kerékpárversenyén 4. helyezést ért el. 1996-tól tagja az SZDSZ-nek, benne a

szociálpolitikai tagozat fogyatékos szekciójának, 2202-től a dorogi szervezet elnöke. 1998-tól képviselő-testületi tag, az oktatási, szociális és a jogi bizottságban is tevékenykedett. 1998 óta a Zrínyi iskola iskolaszékének tagja.

Kitüntetés: KISZ Kiváló Dolgozó (1985).

BOLDOGFALVI FARKAS Sándor

1907. júl. 29. Törökudvar - 1970. ? Budapest.

Szobrászművész.

1926-ban az Iparművészeti Főiskolát, 1930-ban a Képzőművészeti Főiskolát végezte el. Mestere Kisfaludy Strobl Zsigmond, aki mellett tanársegédként dolgozott. 1931-33-ban római ösztöndíjas, 1930 óta kiállító művész. Portrékat, síremlékeket, épületplasztikát, köztéri szobrokat, érmekeket készített. A dorogi Bányairoda előtt állították fel 1953-ban *Ózek* című alkotását. (Az 1990-es években eltűnt.)

Irodalom: Művészeti lexikon I. (Bp. 1966).

BOMBICZ Istvánné Láng Margit

1947. júl. 30. Esztergom -

Óvodavezető.

Felsőfokú óvónői képesítést szerzett. A Zrínyi és a Dózsa György Napköziotthonos Óvoda dolgozója volt, az utóbbit 1978-90 között vezette.

Irodalom: 60 éves a Dózsa Gy. N. O. Óvoda (1999).

Dr. BONA Gábor

1948. dec. 13. Bp. -

Hadtörténész.

1973-ban szerezte diplomáját a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen történelem-földrajz szakon. A Hadtörténelmi Intézetben helyezkedett el, tudományos kutatómunkájának fő területe az 1848-49-es szabadságharc. 1978-ban doktorált, 1986-ban kandidátusi fokozatot szerzett. Ugyanebben az évben a *Hadtörténelmi Közlemények* c. folyóirat főszerkesztője és honvéd őrnagy lett. 1987-1992-ben a bécsi Hadilevéltár (Kriegsarchiv) magyar levéltári delegációjának h. vezetője Bécsben. 1995-

ben - ezredessé előléptetve - kinevezték a Hadtörténelmi Intézet igazgatójává. 1986-1991 között a MTA Petőfi Bizottságának tagja, továbbá tagja a MTA Szerb-Magyar Történész Vegyesbizottságának és a *Századok* szerkesztőbizottságának.

Rendszeresen publikál szakfolyóiratokban, könyvei a szabadságharc összefoglaló munkái. Emellett konferenciák, televíziós filmsorozatok szervezője és résztvevője kutatási területén.

1972 óta él Dorogon, (felesége, →*dr. Bona Gáborné* Püsök Erzsébet dorogi születésű). 1975-től két évig tanácsstag volt, 1994-2002 között Dorog Város Kulturális Közalapítványának kuratóriumi elnöke. Tagja Dorog Város Barátai Egyesületének. 1998-ban - a szabadságharc 150. évfordulóján - nagyszabású történelmi konferenciát szervezett a Megbékélés Napján Dorogon. 1995-2001 között a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Intézet igazgatója, az intézmény főigazgató helyettese nyugállományba lépéséig. 2000-ben a Magyar Tudományos Akadémia doktora (habilitáció 2001-ben). 2002-től a Miskolci Egyetem Új- és Legújabb kori Magyar Történelem Tanszékének docense, 2003-tól professzora, 2006-tól az Egyetemi Szenátus tagja, 2007-től tanszékvezető egyetemi tanár. 1997-2005. között óraadó a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Btk. Történelmi Intézetében, Piliscsabán.

A Századok és a Hadtörténelmi Közlemények Szerkesztő Bizottságának, valamint az MTA Történettudományi Bizottságának tagja, a Magyar Hadtörténészek Nemzeti Bizottsága vezetőségének tagja.

1994-2002. között Dorog Város Kulturális Közalapítványa Kuratóriumának elnöke, 2002-2006-ban a Közalapítvány Felügyelő Bizottságának vezetője. 2002-től a Dorogi Közművelődési Közhasznú Társaság Felügyelő Bizottságának vezetője. 2002-től az Óbudai Múzeum Egyesület Kuratóriumának tagja, 2005-től elnöke. 1999-től a Dorogi Kézilabda Klub (fiúk) alapító elnöke fiával, Bona Gábor Gergővel, aki a Klub ügyvezetője és edzője

Főművei: Magyarország hadtörténete (Másokkal 1984); Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban (1983 és 1987); Kossuth Lajos kapitányai (1988); Az 1848-49-es szabadságharc örmény hősei (1995); Hadnagyok és főhadnagyok az 1848-49. évi szabadságharcban 1-3. kötet (1998-99); A szabadságharc katonai története (másokkal - 1998); The Hungarian Revolution and War of Independence, 1848-1849 A Military History New York, 1999.

Irodalom: D.F. 18. 1999. (Dankó József interjúja dr. Bona Gáborral).

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1999).

Dr. BONA Gáborné

1949. május 3. Dorog -

Történelem-földrajz szakos tanári diplomáját 1974-ben szerezte. A Petőfi Sándor Általános iskola kiváló felkészültségű, köztiszteletben álló pedagógusa. Tanárként, valamint az iskola történelmi szakkörének vezetőjeként több évtizede sokat tesz azért, hogy tanítványai a történelmi múlt, s ezen belül a dorogi helytörténet ismerői legyenek. Tizedik éve szervez országos méretű történelmi vetélkedősorozatot, melyen évről-évre egyre több iskola tanulói adhatnak számot történelmi tudásukról, egy-egy adott kor kulturális értékeinek ismeretéről. Tanítványait eredményesen készíti fel országos versenyekre, diákja az Országos Műveltségi Vetélkedőn 1999-ben második, 2002-ben hatodik, 2006-ban hetedik helyezést ért el. Az 1848-as szabadságharccal kapcsolatos munkája 1998-ban 4. helyezést ért el a Magyar Nemzeti Múzeum által kiírt pályázaton. Kiváló szakmai, pedagógia munkássága alapján az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont 2001-ben közoktatási szakértői feladatkörrel bízta meg.

Aktív résztvevője a város kulturális közéletének és sportrendezvényeinek.

Kitüntetés: Pro Urbe díj, 1999.

BÓNIS János

1944. febr. 25. Tokod -

Közéleti személyiség.

Az ELTE bölcész karán szerzett diplomát 1984-ben. 1962-74 között a dorogi szénbányáknál dolgozott, azóta a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének (BDSZ, Bp.) a munkatársa. Napilapokban és szakszervezeti folyóiratokban publikál.

Publikáció: A Dorogi Munkásotthon Önszegélyző és Önművelő Egyesület története 1923-1945. (Társszerző Bónisné Tóth Veronika - D.F. 21.1999.)

Kitüntetés: Magyar Köztársaság Kiskeresztje (1996).

BÓNISNÉ TÓTH Veronika

1948. júl. 26. Sárísáp -

Népművelő.

Az esztergomi Tanítóképző Főiskolán szerzett diplomát 1983-ban. 1968-83 között a Dorogi Szénbányák dolgozója, a Munkásotthon előadója. Azóta a Budapesti Közlekedési Rt.-nél végez hasonló feladatot.

Publikáció: A Dorogi Munkásotthon Önszegélyző és Önművelő Egyesület története (Társszerző Bónis János - D.F. 21. 1999.)

Kitüntetés: Szoc. kultúráért érdemérem (1986).

BÓNUS István

1930. március 9. Gádoros -

Könyvtáros, kultúraszervező.

Az ELTE Bölcsészkaron könyvtáros (1956) és filozófia (1971) szakot végzett. Dolgozott a Várpalotai Szénbányáknál, a BDSZ kulturális osztályán. 1966-1990 között a Dorogi Szénbányák Vállalat József Attila Művelődési Központjának könyvtárvezetője volt. Emellett szervezte a helyi TIT életét. Vezetésével jött létre a szabadpolcos rendszerű könyvtár. Az intézmény jelentős rendezvények, író-olvasó találkozók színtere lett. Szoros kapcsolatot épített ki a Magyar Rádió Irodalmi Osztályával, a Könyvkiadók és Terjesztők Egyesületével, a sportélet helyi és országos szervezeteivel, gazdagítva a bányász hagyományokat és rendezvényeket. A bányauzemekben művészek, írók, közle-

ti személyiségek fordultak meg az általa szervezett nagyszerű programokon. A szénmedence iskolái számára is szervezett kulturális, művészeti programokat. 1990-ben vonult nyugdíjba.

Kitüntetések: Szoc. Kultúráért; BDSZ Elnökség elismerő oklevele; Bányászat Kiváló Dolgozója; a Minisztertanács bronz, ezüst, aranyoklevele.

BONYHÁDI Ferenc

1917. aug. 11. Temesvár - 1983. márc. 14. Dorog

Üzemvezető.

Temesváron gimnáziumot és szakmunkásképzőt, majd gépkocsi-előadó tanfolyamot végzett. Dorogon a Mészmű Gépkocsi Osztályának vezetőjeként kezdte pályafutását, fiatalemberként a legényegylet vezetője is volt. Később a széleskörű feladatokat ellátó Vegyes Üzem vezetője lett, ez 1963-ban egyesült a Karbantartó és Építési Üzemmél, és az így megalakult Szolgáltató Üzem vezetését is ő vette át. Vezetőségi tagja volt a DAC-nak, szakosztályvezetője a labdarúgóknak, több ciklusban tanácsstag.

Kitüntetés: Munka Érdemrend arany fok.; A Bányászat Kiváló Dolgozója; Bányász Szolgálati Érdemérem (ezüst, bronz fok.); Magyar Népköztársaság Sportérdemérem (arany fok.); Felszabadulási Jubileumi Emlékérem; Kiváló Dolgozó.

BORBÁLA-TELEP

Az 1940-es évek elején épült munkás lakótelep az Esztergomi út és a patak között. Hagyománytiszteletből 1992-ben ismét ezt a nevet vette fel a régi lakótelep egy része.

BORBÉLY Gyula

1930. márc. 2. Miskolc - 1981. ápr. 29. Bp. Karmester.

1944-1953 között Dorogon élt. Zongoratanára → *Vörös Lajosné* volt. Az Esztergomi Szent Imre Gimnáziumban érettségizett. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán 1948-tól 1953-ig Kodály Zoltán, Somogyi László,

Szervánszky Endre növendéke volt. Karmesteri diplomát szerzett. 1953-tól a budapesti Állami Operaház korrepetitora, 1955-től karmestere. 1981-ig a Magyar Állami Operaház volt a munkahelye. Elsősorban opera- és hangverseny-dirigensként vált nemzetközileg ismertté hazáján kívül Ausztriában, Finnországban, Franciaországban, Lengyelországban, Romániában és a Szovjetunióban. Hanglemezeire vezényelte többek között Szervánszky Endre Concertóját (József Attila emlékére), *Fuvolaversenyét* és *Klarinét szerenádját*. Hangversenyen együtt lépett fel többek között Fischer Annie, Gertner Endre, Roberto Ricci, Lazar Berman, A. Brailowsky, R. Casadeus, R. Odnoposoff, Ricardo Ricci, W. Schneiderhan, L. Vlasenko világhírű előadóművészekkel. Szakmai és napilapokban számos kritika, interjú jelent meg munkásságáról.

Kitüntetés: Liszt-díj (1964), Érdemes művész (1978).

Irodalom: Brockhaus-Reimann: Zenei lexikon (1983); A Budapesti Operaház 100 éve (1984), Magyar életrajzi lexikon (1991).

Dr. BORBÉLY László

1939. nov. 7. Debrecen -
Okl. vegyész-mérnök.

Veszprémben szerzett oklevelet 1963-ban. A Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalatnál (1963-67), azóta a Richter Gedeon Vegyészeti Rt.-nél dolgozik. Műszaki doktor (1978). Számos kémiai, technológiai és környezetvédelmi szabadalom társfeltalálója. Hazai és külföldi konferenciák előadója, szakmai folyóiratokban rendszeresen publikál. Alapító tagja a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek, 1990-94 között titkár. A Magyar Kémikusok Egyesületének helyi csoportjában elnökségi tag, titkár.

Kitüntetés: Nehézipar Kiváló Dolgozója, Kiváló Újító (arany fokozat), Kiváló Feltaláló (arany fokozat), Pfeifer Ignác emlékérem (MKE), Dorogi Dorogért Emléklap (2005).
Publikáció: D.F 35. (Riedl Miksáról, Schlattner Jenőről - 2006.)

BOTH Lehel

1942. március 22. Bp. -

Zongoraművész-tanár.

1965-ben diplomázott a Zeneakadémián, Solymos Péter irányítása mellett. 1966-68-ban Leningrádban (ma Szentpétervár) folytatta tanulmányait Nadezsda Golubovszkajánál. 1964-66-ban a Vígszínház zongoristája, 1968-72-ben a szovjet követség zeneiskolájának tanára. 1968-89. között a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola (Konzervatórium) zongoratanára. 1974-89. között a zongoratanárszék vezetője a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézetében, 1976-89-ben igazgatóhelyettes. 1989-93. között vendégprofesszor a japán Aichi Művészeti Egyetemen és a mesterképzés vezetője. 1993-95. között a Nagoya Művészeti Egyetem vendégprofesszora. 1995-től ismét a Tanárképző Intézetben dolgozott Bp.-en, 1996-2004-ben a zongoratanárszék vezetője és az Intézet igazgatója. 2006-ban nyugállományba vonult. Zongoraművészi tevékenysége Japánban teljesedett ki. Szólistaként, majd a Fujimoto-Both Duó tagjaként számos koncertet adott Japán nagyvárosaiban (Tokió, Nagoya, Osaka, Hiroshima stb.). 1995-től Európa számos országában léptek fel (Németo., Hollandia, Norvégia. Ausztria stb.). Két koncertkörútjuk volt az USA-ban (New York, Chicago, Bloomington stb.). 1995-től a duó Magyarországon is rendszeresen koncertezik. Állandó szereplői a Tempietto Ügynökség által szervezett Római Nyári Zenei Fesztiválnak. Számos országban készítettek lemez- és rádiófelvételeket, 2005-ben a japán rádió karácsonyi ünnepi koncertjének a szólistái voltak. Az EPTA (Európai Zongoratanárok Szövetsége) konferenciáin előadásokat és koncerteket tartottak (Rovinj, Tromso /Norvégia/, Budapest, Graz), művészi tevékenysége mellett szemináriumokat szervez, négykezes zongoraátiratokat készít, japán kórusoknak magyar nyelven tanít be Kodály-műveket. A Japán Kodály Társasággal három Kodály-, illetve Bartók-émlékhangversenyt szervezett. 1997-ben megalapít-

totta a Tanárképző Alapítványát, mely tíz évig sikeresen működött, 2005-ben kiadta a Nemzeti Zenede c. hiánypótló zenetörténeti munkát. 1996-2006. között nyáron zongoraszeminariumot szervezett külföldi hallgatók részére Budapesten, számos hallgató tért vissza utána a Tanárképző Intézetbe hosszabb tanulmányt folytatni. Háromszor szervezte meg a nemzetközi Liszt-Bartók zongoraversenyt. 1996-tól tagja és művészeti vezetője a Madamisstella Piano-Duo Assotiationnak (Japán). Zsűrített a Tokióban rendezett Nemzetközi Kétzongorás-versenyen, tagja volt a Yamaha cég támogatását élvező japán tehetségkutató bíráló bizottságnak és a New Yorkban székelő Piano-Duo társaságnak. 1999-től minden évben meghívják a nemzetközi Brahms zongoraverseny és kamarazene-verseny zsűrijébe (Pörtschach, Ausztria). Művészi és tanári tevékenységéhez tartozik dorogi működése. Számos dorogi ifjú muzsikust segített tanulmányiban a Tanárképző Főiskolán. Mint a koncert-fúvószenekar tubása és szóló zongoraművésze hangversenyezett itthon és külföldön. Növendékei között nemzetközi versenyek nyertesei ill. díjazottjai találhatók. Beszél angolul, japánul, oroszul.

Publikációk, hangzó anyagok: Két lemezkiadás, kottakiadások (orosz zongoramuzsika, Csajkovszkij-album, Scriabin-album).

Díjak, elismerések: 1. díj: Kisslegg, Fúvószenekari verseny szólistájaként (1976); Aichi Művészeti Egyetem legmagasabb szakmai kitüntetése (1991); Tsu Ōapán) városi kórusával az összjapán kórusverseny 1. díja (1993); Nagoya Művészeti Egyetem legmagasabb kitüntetése (1995); A Magyar Felsőoktatásért Érdemérem (2006).

BOTTYÁN István

1912. nov. 30. Tatabánya -

Közéleti személyiség.

1928-ban költözött családjával Dorogra. 4 polgárit végzett, később gimnáziumi érettségit tett. 1928-tól a Dorogi Szénbánya dolgozója volt, bányaiparos, majd bányatechnikus. 1945-ben a bányaalagút-

ból orosz fogságba vitték, betegsége miatt októberben hazaengedték. 1946-49 között a munkásotthon vezetője, társadalmi szervezetek aktív tagja az újjáépítésben. 1950-től 4 éven át nyaranta a balatonfenyvesi üdülő vezetője, ekkor készül el az üdülő renoválása. Közben országos szervek tagja. 1952-től a dorogi tröszt igazgatóságán dolgozik, személyzeti vezető, műszaki titkár. 1956-ban a Hydrophoz kerül művezetőnek, majd a Homokvasút szállítási vezetője. Lengyelországban a Hydrom szerelését végzi. Közben befejezi az egyetemen a raktárgazdálkodási szakot. Társadalmi munkásként vett részt a Dorogi Tanács, a szakszervezetek és az Önszegélyző munkálkodásában. 1976-ban ment nyugdíjba, 1977 óta Pécsen él. Aktív tagja a Dorogról elszármazottak körének. Számos elismerést kapott a termelésben, a társadalmi életben való közreműködéséért.

BOZÓKY Imre

1878. Debrecen - Halála körülményeit nem ismerjük
Órásmester.

Nevéhez fűződik a reklámóra feltalálása, melyet szabadalmaztatott. Mozgóképszínháza is volt, 1905-ben háromszor is körüljárta az ország nagyobb városait, ezzel úttörője a film megismertetésének vidéken.

Kitüntetés: Órások és Ékszerészek Országos Szövetségének oklevele (1926).

BŐJTI VACSORA

Karácsonyi sváb népszokás. A szentestén babsalátát, ruszlit ehettek főtt krumplival az éjféle mise előtt. A templomból hazatérve már fogyaszthattak húsos ételt (kocsonyát, savanyú kolbászt).

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

BRASSÓI László

1937. aug. 16. Esztergom -

Közéleti személyiség. Technikus.

1955-58 között a Dorogi Szánbányák Vállalatnál, 1958-1992 között a Bányászati

Aknamélyítő Vállalatnál dolgozott. Munkahelyén körzeti, majd vállalati szakszervezeti titkár a cég felszámolásáig. 28 évig volt tanácsstag, 1994-98 között képviselő, a gazdasági bizottság vezetője. Alapító tagja a DVBE, a DKE és a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek, az egyesületi élet aktív résztvevője. A Dorogi lexikon szerkesztőbizottságának tagja.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (többször); Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany, gyémánt fok.); Bányászat Kiváló Dolgozója (1975); Szakszervezeti Munkáért aranydipl. (1981); Munka Érdemrend bronz fokozata (1987).

BRIKETTGYÁR

Létrejöttét a porszén és aprószén elhelyezési nehézségének köszönhetette. 1925-ben kezdődött a brikettgyártás kísérlete Dorogon a Karbidgyár mellett. A brikett kötőanyaga a kőszénzurok volt. 1928-31 között szünetelt a gyártás. 1931-ben sikerrel kezdték újra, de az omló brikett piaca hamar visszaesett. Az 1932-es új technológia már teljes sikert hozott, kötőanyagként a kőszénzurok mellett a petróleumaszfaltot használták. Ekkor épült fel az "A" üzem épülete. A termelési csúcok 1932-ben és 1939-ben voltak. 1944-ben készült el az új "B" épület és gyára, de csak 1945 után sikerült teljes felszerelése. Az államosítással előbb a MASZ, majd a kerületi bányagazgatóság felügyelete alá került. 1948-ban félkokszbrikett-termelés kezdődött a "B" gyárban - immár a Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat keretében. 1950-ben Dorogi Brikett Termelő Vállalat néven önállósul. Ide tartozott rövid ideig Nagymányok "C" üzemként, továbbá Tatabánya és Rákoskeresztúr brikettgyára. Többször önállósult és csatolták vissza, így 1957-ben is visszakerült a Szánbányászati Tröszthez. Ekkor kezdődött a tojásbrikett gyártása. 1960-67 között megismétlődött az előző tulajdonváltás. Brikett Termelő és Széndúsító Vállalat néven egységes irányítás alatt önállósultak. 1968-tól folyamatos a fejlesztés, nő az igény a külföldi piacokon is. 1983-ban

építeni kezdték a modern tokodaltárói üzemet, 1985-ben állt termelésbe. 1991-93. között DOSZÉN Rt. néven működik. 1995-99. között KONIX Tokodi Szénfeldolgozó Rt. (Osztályozó és Brikettüzem a neve), 2000-tól DBK Brikettgyár Kft. A dorogi üzem a kilencvenes években megszűnt, részben eladták, részben lebontották. Vezetők voltak: →*Reményik Ernő*, →*Vörös Lajos*, Knyazovics András, →*Dósa Mihály*, főmérnök Sáska László.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22, 2000).

BRIKETTÁLÁS

Szénpor darabosítása kötőanyag hozzáadásával vagy anélkül.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

BRUNNER Antal

Szül. és halál ideje ismeretlen

Az 1810-es években a Marót-Dömös-i Bányatársulat részvényese volt. 1836-ban fiának adta át tokodi bányabérletét. Vezette az első csolnoki bányászatot, ő nyitotta a miklósbereki új tárót (←*Berks M. Péter* ajánlatára), mész- és téglaegetőt létesített, így jutott el az itteni szén Pestre, Budára, Komáromba és a Felvidékre. 1830-tól Tokodon kezdte meg a szénkitermelést, mely 141 éves folyamat kezdetét jelentette a dorogi szénmedencében. Mint a dorogi szénmedence első bányagazgatója és eredményes szénfeltárója méltó az utókor tiszteletére.

Irodalom: Kövess Gyula: Brunner Antal (Bányász Híradó 1979).

BRUNSZKÓ Antal

1932. aug. 11. Dorog-Közéleti személyiség.

Előbb Közgazdasági Gimnáziumi érettségét, majd Bányagép- és Villamossági Technikum oklevelet szerzett, a Politikai Főiskolán államszervezési szakegyetemi diplomát kapott. Dolgozott a Dorogi Bányagépgyárban, a Medicor Esztergomi Gyárában, po-

litikai munkatársa az MSZMP Esztergom városi bizottságának, végül Esztergom Városi Tanács Elnöke volt. A Műszaki és Természettudományi Egyesület vezetőségi tagja, a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság Városi elnöke.

Kitüntetések: Munka Érdemrend ezüst fokozat (1973), arany fokozat (1980).

BUBICS György

1910. Bp. - 1993. Bp.

Okl. bányamérnök, szakfolyóirat-szerkesztő.

Mint mérnök Dorogon 1936-1943 között a Reimann akna dolgozója volt. Emellett Egercsehiben (1943-46) működött, majd a MÁSZ alkalmazottja volt 1947-től mint a Nehézipari Minisztérium bányászati osztályának vezetője. Az OMBKE által kiadott Bányászati lapok szerkesztője.

BUCHNER Antal

Lásd: Bánáti Buchner Antal

BÚCSÚ

A katolikus templomok védőszentjének névnapján tartott egyházi és világi ünnep.

1. Szent József plébánia. A védőszent búcsúnapja (március 19.) böjti időszakra esik, ezért →*pünkösöd* vasárnapjától számítva a kilencedik vasárnapon tartották a falusi búcsút. Időpontja alapján az egyetlen jelentős nyári ünnep és népszokás volt. Általában vasárnap és hétfőn is tartották, a Hősök tere és a Mátyás király utca megtelt az árusok sátraival, céllövöldéssel, hajóhintával, körhintával. A délutáni litániát reggelig tartó multság követte. Általában a távolabbi rokonoknak is ilyenkor illet felkeresni dorogi hozzátartozóikat.

2. A bányász templom védőszentje Szent Borbála, a búcsú napja december 4. Régebben augusztus 20-án tartották a mai Jubileumi téren a falusihoz hasonló pompával.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F.2. 1992.)

BÚCSÚ TÉR

A bányatemplom és a Szénoltár (ma Jubile-

umi bányászlelmű) közötti beépítetlen terület (lásd még: Jubileumi tér, Szénoltár tér). A bányászbúcsúk kedvelt helyszíne. *Irodalom*: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

BUDAFOKI Róbert

1941. febr. 16. Dorog -

Bányagépész, közéleti személyiség.

Esztergom-Kenyérműzön bányagépészeti technikumot végzett (1969). A Dorogi Szánbányák Szállítási Üzemében dolgozott 1955-69 között, majd elhagyta Magyarországot. Wendlingen am Neckarban telepedett le, a Daimler Chrysler-nél (Esslingenben) dolgozott és vonult nyugdíjba 1998-ban. Sportolóként 1958-ban Szabó Istvánnal az országos tájékoztató páros futóversenyben 2. helyezést ért el, és teljesítette a Duna-Sió-Balaton-Zala-Rába-Duna nagykör vízitúrát 1960-ban. 1994-ben egyik alapítója volt, jelenleg is elnökségi tagja a Dorog-Wendlingen Baráti Egyesületnek Wendlingen am Neckarban, jelentősen hozzájárulva a városok kapcsolatainak bővítéséhez és a testvérvárosi szerződés létrejöttéhez.

BUDAYNÉ Mosonyi Klára

1903. július 14. Annavölgy -

Szakíró.

Középiskoláit Sopronban és Trencsényben végezte, Bp.-en érettségizett. Édesapja, → *dr. Mosonyi Albert* jeles orvos volt Dorogon. Férje, Buday Tibor révén került kapcsolatba Zilahy Lajos íróval. Felkérésre 1969-71 között ő írta Dorog első monográfiáját.

Publikáció: Dorogról a dorogiaknak (1971); A fizika fejedelme (társszerző: Buday Tibor, Magvető Könyvkiadó 1986).

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1996).

BUGA Lászlóné KAISER Karola

1935. Székesfehérvár -

Válogatott kézilabdázó.

Dorogon kezdte sportpályafutását (1949-55). A Bp. Postás (1956-66) színeiben lett vá-

logatott kézilabdázó (1957-58-ban). Magyar bajnokságot nyert 1956-, 1957-, 1959-ben (utóbbi nagypályás). Emellett 1964-ben a bronzérmes csapatnak is tagja volt. 17 éves pályafutása alatt 10 évig nagypályás, 7 évig kispályás bajnokságban vett részt.

Az elszármazott dorogiak találkozóinak aktív résztvevője.

BUKOVCSZKY József

1872. Dorog - 1938. júl. 18. Dorog

Az Ipartestület alelnöke volt. 1897-től hentes és mészáros, 1912-től 11 évig a ←*Bányakaszinó* vendéglőse.

BULHARDT Vilmos

1923. okt. 9. Dorog - 1988. jan. 8. Dorog

Zenész, zenetanár.

A villanyszerelő szakmát tanulta ki, majd a Zeneművészeti Főiskola harsona tanszakán szerzett diplomát. Dolgozott a Dorogi Bányagépgyárnál, a Homokvasút Üzemnél, éveken át a Budapesti Jégrevüvel járta a világot. A zeneiskola tanáraként azon fáradozott, hogy fiatal tanítványai mielőbb a zenekar tagjaivá érjenek. A Dorogi Bányászzenekar másodkarnagya volt, emellett megalapította a Polka Parti szórakoztató-zenei együttest. Műsorszámait gyakran maga hangszerelte. Dorogon utca viseli a nevét.

Kitüntetések: Bányász Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst és arany fokozat, Szoc. kultúráért érdemérem.

Irodalom: Földi János: Dorog zenei élete (D.F. 7.1994).

BUNKEREK

Az 1930-as évek végétől kötelező légtalmi óvóhelyek a lakosság védelmére légitámadás, bombázás ellen. A földalatti vasajtós betonbunkerek közül még látható egy-egy a Petőfi-iskola udvarán, a sportpálya vasút felőli kerítésénél, a Zrínyi utcánál és a Füzfa-Fenyőfa utca találkozásánál. (Hasonló célt szolgált a Dózsa-iskola és óvoda óvóhelye, továbbá a bányaalagút a Hantken utcában.)

Dr. BUTTINGER János

1939. jan. 9. Dorog - 2006. december 28. Dorog

Közgazdász, sportoló.

Diplomáját a bp.-i Közgazdaságtudományi Egyetemen szerezte. Megyei igazgatóhelyettese volt a pécsi Magyar Nemzeti Banknak, általános vezérigazgató-helyettese a Magyar Hitelbank Rt.-nek Budapesten, a Magyar Államkincstár megyei igazgatója Pécsen. Tagja a Magyar Közgazdasági Társaság Baranya Megyei Szervezete elnökségének. 1962-től tevékenysége elsősorban a Dél-Dunántúlhoz köti, 1969-től bankárként széleskörű nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Doktori értekezésének címe: A keresztirányú tőkeátcsoportosítás Magyarországon. Egyetemi tankönyvek társszerzője, bankismereti tankönyv írója (1987). Mint sportoló a magyar Nemzeti Bajnokság első és második osztályában 1953-69 között a Dorogi Bányász és a Pécsi Vasutas Sportkörben futballozott.

Tragikus körülmények között hunyt el Dorogon.

Kitüntetés: Szakma ifjú mestere; Kiváló Munkáért; Kiváló Dolgozó; Haza Szolgálatáért Érdemrend; Munka Érdemrend; Pro Medicina Qinqve Ecclesien Honoris Causa szenátor.

Irodalom: Magyar pénzügyi és tőzsdei almanach; A Pécsi Orvostudományi Egyetem története napjainkig.

BUZÁNSZKY Jenő

1925. máj. 4. Dombóvár -

Sportoló, válogatott labdarúgó, olimpiai bajnok, világbajnoki ezüstérmes.

1943-ban érettségizett, 1945-46-ban elvégezte a MÁV tisztképzőt, 1964-ben a Testnevelési Főiskolán szakoktatói diplomát szerzett. 1943-47-ig a MÁV-nál forgalmi tisztként, 1947-78-ig a Dorogi Szénbányánál különböző beosztások után (1957-től) a Felvételi Iroda vezetője volt. Labdarúgó pályafutását 1941-ben a Dombóvári Vasutas SE-ben kezdte, 17 évesen az NB III. gólkirálya volt. 1947-ben került a Dorogi Bányászhoz a Pécsi Vasutas SK-ból. 1950-

ben már jobbhátvédként lett válogatott játékos. 1950-től 1956-ig 49-szer szerepelt a magyar válogatottban. 1952-ben részese volt a Helsinkiben olimpiai bajnokságot, 1953-ban az Európa Kupát nyert magyar labdarúgó válogatottnak. 1953-ban játszott az "évszázad mérkőzésén" a Wembley-ben 6:3 arányban győztes "aranycsapat"-ban, 1954-ben világbajnoki ezüstérmes. 1960-ban befejezte labdarúgó pályafutását 35 évesen. 1960-1966 között a Dorogi Bányász sikeres edzője volt. 1989-93-ban a K-E Megyei Labdarúgó Szövetség elnökhelyettese, 1993-97 között elnöke. 1983-98 között MLSZ elnökségi tag, az utánpótlás bizottság elnökhelyettese, 1993-98-ban alelnök. 1990-től aktív tagja Dorog közéletének, sportbizottságainak. 2001-2003 között a Magyar Labdarúgó Akadémia Tanácsadó Testületének vezetője. 2003-ban Debrecenben tiszteletére Buzánszky Jenő Labdarúgó Kupát rendeztek.

Kitüntetései: Év sportolója (1952), Munka Érdemrend (1953), Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója (1964), Komárom-Esztergom Megyéért (1992), Díszpolgári cím (Dombóvár 1991, Dorog 1993), Olimpiai Érdemérem (1995), Magyar Örökség Oklevél (1996), Magyarország hírnevéért díj (1997); Magyarország felemelkedéséért oklevél, érdemérem (1998). Csík Ferenc-díj (2001); Mádl Ferenc Köztársasági Elnöki Emlékérem (2003). Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Becsületrendje ((2004); Farkaslaka (Erdély) díszpolgára (2006); Életmű Fair Play-díj (2006), Szent István-díj (Esztergom, 2007.)

Irodalom: Ki kicsoda? Sportlexikon.

BUZÁROVITS Gusztáv

? -1883. Esztergom

Nyomdász, könyvkiadó.

Esztergom egyik legrégebbi cégét, nyomdáját Beimel 1822-ben alapította. Horák Egyedtől 1878-ban vette meg Buzárovits Gusztáv, s országos hírűvé fejlesztette az üzemet. Egyházmegyei nyomdaként elsősorban egyházi és szertartáskönyveket adott ki, emellett elemi iskolai tankönyvei

is a legkedveltebbek közé tartoztak. Veje, Philipp Konrád és unokája, Philipp József vette át a tulajdonjogot. 1926-tól volt fióknymodájuk Dorogon, a két világháború között számos dorogi terméket hoztak létre.

Irodalom: Komárom és Esztergom egyelőre egyesített vármegyék újjáépítése Trianon után.

BUZÁSI József

1944. márc. 02. Dorog - 2006. dec. 6. Dorog Kézilabdaedző.

1965-től vesz részt a város sportéletében, a kézilabda szakosztály alapítója és edzője. Többször az NB II-be vezette a női csapatot.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1993).

BÚZASZENTELŐ KÖRMENET

Vallási néprajzi ünnep volt április 25-én, Márk napján. A községi búzaföldek egyikén papi áldást kapott a vetés a búzaszentelő körmenet során. A nők a megszentelt búzát imakönyvükben lepréseték. Bitgesánge (könyörgő) processziós ének is elhangzott a körmenetben.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F.2. 1992.)

BUZDUGÁN István

1926. szept. 22. Galac (Románia) - 1991. okt. 24. Dorog

Közéleti személyiség.

1940-ben költözött Dorogra. Közgazdasági technikumot végzett, okleveles árszakértő. Dolgozott az esztergomi repülőgépgyárban (1941-44), a Dorogi Szénbányáknál asztalosként (1945-49), volt tisztviselő a Társaspénztárnál (1949-50), SZTK-előadó majd tervstatisztika előadó a Szolgáltató Vállalatnál. 1945-48-ban SZIM-titkár. 1953-56 között vezette a Bányász Rádió szerkesztőségét. Tanácsstaggá választották 1967-ben, 1971-ben, 1973-ban, 1980-ban. Képviselő-testületi tag 1990-től haláláig, a pénzügyi bizottságot vezette. A kulturális élet állandó szereplője volt Dorogon. 1949-53 között a színjátszó kör vezető alakja és

titkára, színész és rendező. A sportéletben is aktív, az ←*asztalitenisz szakosztály* egyik alapítója és igazolt versenyzője, később vezető tisztségeket vállalt a Dorogi Bányász Sportegyesületben. Aktív mozgatója a Dorogiak Dorogért mozgalomnak, elnöke a Bányász Zenekarnak. Alapító tagja volt Dorog Város Barátai és a Dorogi Nyugdíjas Egyesületnek, az utóbbiban titkárként tevékenykedett. Egyik alapítója és felelős kiadója haláláig a *Közhírré Tétetik Dorogon* című városi lapnak.

Kitüntetések: Bányász Szolgálati Emlékérem (bronz 1964, ezüst 1971, arany 1976, gyémánt 1987); Bányai Dolgozók Szakszervezete dicsérő oklevele (1988, 1989); Kiváló Újító (ezüst fokozat 1989); Kiváló társadalmi munkás - Dorog (1975, 1977) - HNF (1988); BDSZ Művészeti nívódíj (1989); Kiváló Munkáért (1986); Magyar Testnev. és Sport Szöv. Orsz. Tanácsa Érdemes Dolgozó kitüntetése (1964); DAC kitüntetések (1951, 30 és 50 éves évfordulók); Kiváló dolgozó (hétszer).

Irodalom: D.F. 11.(1996)

BUZDUGÁN Istvánné Guzsik Mária

1930. jan. 6. Isztimér -

Színjátszó primadonna, közéleti személyiség.

Közgazdasági technikumot végzett. Dolgozott a Dorog és Környéke Kiskereskedelmi Vállalatnál (1947-52), a Dorogi Szénbányászati Trösztnél (1953-57), Az Iparcikk Kisker. Vállalatnál (1959-63), a tatabányai Fémipari Vállalatnál (1963-69), a dorogi Cement- és Mészműveknél (1969-1987). Megszűnéséig tagja volt a MADISZ-nak, CEMÜ vöröskeresztes titkár, a Nyugdíjas Egyesület alapító tagja. Kiemelkedő eseménye életének a József Attila Művelődési Ház színjátszó körében végzett munkája, vezető színész 1945-54 között, majd a Bányász Rádió műsorainak szereplője.

Kitüntetések: CEMÜ Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany fokozat); Kiváló dolgozó (1961, 1967, 1974, 1984); Vöröskeresztes Munkáért kitüntetés (ezüst fok.).

Irodalom: D.F. 11. (1996).

C

CAMPION György

1685. ? -1723. jún. 26. Dorog

Postamester.

1713-tól postamester, 1720-1723 között Dorog postamestere. Esztergomban a Széchenyi téren az ún. Kollár-ház is a tulajdonában volt. A 38 éves korában elhunyt tisztviselő hamvait a plébániatemplom kriptájában helyezték örök nyugalomba. Német nyelvű sírkövét később a templom falában helyezték el. (A szöveg magyar fordítása: *Itt nyugszik a néhai nemzetes Georg Campion volt dorogi császári postamester, 1723 június 26-án hunyt el békében 38 éves korában.*)

Irodalom: Budainé Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971); Pick József: Történelmi egyházaink (D.F. 9. 1994.)

CARMENA EGYÜTTES

1988-ban alakult a térség első női zenekarából, a Cleopátrából a kemény rockzenét játszó leányformáció 1990-ben. Tagjai: Berényi Andrea (gitár), Buga Szilvia (ének), Malárik Ildikó (dob), Párma Szilvia (basszusgitár), Ráczkői Ildikó (gitár). Fontosabb fellépések a megyei és országos rockfesztiválokon (Aranykapu-Budapest, E-Klub, Petőfi Csarnok). Felléptek az ÁSZ tehetségkutatón és az ÁSZ Gálán Budapesten, a Margitszigeten. 1992 óta →*Nolens Volens* néven átalakultak.

Hanghordozók: ÁSZ válogatás (1990); tévészerelések (2-szer).

C+DKFT

(CZOMBA ÉS FIAI KFT. - D+D KFT.)

1991-ben alapította a Czomba és Dorogi család. 1995-ben szétváltak. (Czomba és fiai ügyvezetője →*Czomba László*; D+D ügyvezetője Dorogi Jánosné.) Tevékenységi kör: kereskedelem (élelmiszer és barkácsárú), árnyékolástechnika, nyílászárók (→*Czomba és fiai*).

CENTRÁLÉ

A dorogi hőerőmű és villamosközpont egykori (köznyelvi) elnevezése.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

CHEMEZ Edit

1949. márc. 4. Dorog - Közgazdász.

A Közgazdasági Egyetemen szerezte diplomáját. Dolgozott a Közlekedési Minisztériumban, a Közlekedési Múzeumban, jelenleg az Állami Számvevőszék igazgatóhelyettese. Alapító tagja a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak, a Magyar Máltai Lovagrend dámája.

Kitüntetés: Közlekedés Kiváló Dolgozója.

CHEMEZ Gyula

1924. aug. 20. Pozsony - 2003. ápr. ? Dorog Mérlegképes könyvelő.

A Dorogi Szénbányák Vállalat Szolgáltató Üzemének volt a vezető könyvelője 1985-ös nyugdíjazásáig.

Id. dr. CHORIN Ferenc

1842. máj. 11. Arad -1925. jan. 20. Bp.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. alapítója, elnöke, (élethossziglani) főrendházi tag.

1866-ban Bp.-en fejezte be jogi tanulmányait. Tevékeny politikus, Arad többszöri képviselője. 1881-ben a baksai, 1884-ben az aranyosmedgyesi kerület mandátumát nyerte el. 1896-ban Szatmár várost képviselte. 1903-tól a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnöke, így az összeférhetetlenségi törvény szerint lemondott mandátumáról. Alapítója volt a Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének és a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének. Dorogon munkás lakótelepet neveztek el róla (ma Esztergomi út, Fenyőfa, Akácfa utca) a háború előtt, mellsobrát a bányairoda előtt 1928-ban leplezték le (Beck Ö. Fülöp alkotása). 1929-től 1944-ig a róla elnevezett alapítvány

országos pályázat keretében jutalmazta az év legjobb közgazdasági könyveit, tanulmányait. Nevét viselte az az alap is, mely révén a dorogi vállalat a tüdővész elleni küzdelemből vette ki a részét.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971); Pick József: Kronológia; Bányászati és Kohászati Lapok (1925. febr. 4.), Irodalomtörténet (1929-1943).

Dr. CHORIN Ferenc

1879. Bp. -1964. New York

Id. Chorin Ferenc fia. A Salgó Rt. vezérigazgatója (elnöke), felsőházi tag, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke.

Jog- és államtudományi doktorátust szerzett Bp.-en és Berlinben. 1919-ben lett a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. vezérigazgatója. 1925-ben - apja halála után - átvette az elnökséget. 1926-ban lett a Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke. Számos magyar társadalmi és közgazdasági szervezet vezetésében vett részt. Weiss Manfréd lányát vette feleségül, három gyermekük született. 1944-ben hagyta el az országot, 1947-től az USA-ban élt mint vállalkozó. A Horthy-alapítvány egyik létrehozója volt.

Kitüntetései: M. kir. kereskedelmi főtanácsos (1923), I. oszt. Magyar Érdemkereszt (1934).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Szvircsek Ferenc: Alkotásai ércnél maradandóbban őrzik emlékét (Palócföld, 1991/2. sz.)

CHORIN-TELEP

Id. Chorin Ferencről, a Salgó Rt. elnökéről elnevezett munkás-lakótelep. 1932-ben határozták el (Európában is példátlan módon) Schmidt Sándor javaslatára, hogy a legalább 30 éves szolgálat után nyugdíjba vonuló bányászoknak kertes családiházat (lakás esetén 5000 pengőt) ad a társaság jutalmul (csak a Salgó Rt.-nél és a vállalat

jogelődjeinél ledolgozott 30 év számított !)

Néhány épületen ma is látható a süttői márvány embléma, mely erről a gesztusról tudósít. (Ma Esztergomi út, Akácfa és Fenyőfa utca.)

CÍMER

Lásd: Dorog város címere és zászlója!

CONTACT SE.

Kiokushin karate oktatást, ifjúsági és serdülő sportolók versenyeztetését végző egyesület. Edzései helye a Dorogi Gimnázium. Edző Körmendi Brigitta (1 dan), egyesületi elnök Mező Károly.

CZOMBA ÉS FIAI KFT.

1994-ben alapította a Czomba család. Tevékenységét a Munkás úti üzletsoron élelmiszer-, húskereskedelemmel, valamint a Munkás út 21. szám alatt barkács üzlettel kezdte. 1998-ban megkezdte az árnyékolástechnikai termékek gyártását és beépítését. 2002-ben megszüntették az élelmiszer forgalmazását, megkezdtek a műanyag. És fanyílászárók kereskedelmét és beépítését. 2005. április 1-jén megvásárolták a Bécsi út 1. szám alatti telephelyet (volt AKNABAU), így a cég minden tevékenysége itt történik.

CZOMBA László

1947. okt. 16. Újpest -

Kereskedő, közéleti személyiség.

1971-ben gimnáziumi érettségit szerzett. 1971-95 között az Aknamélyítőnél anyaggyártó majd üzemvezető, az átalakulás során az Aknakernéi ügyvezető. Alapító tagja a DVBE- és a DKE-nek, 1997-99 között a labdarúgó szakosztály elnökségi tagja.

CZOMBA Péter

1964. okt. 12. Miskolc -

Tűzvédelmi mérnök.

1983-ban végezte el a Bottyán János Finommechanikai és Műszeripari Szaközépiskolát, 1996-ban az Ybl Miklós Műszaki Főiskolát. 2000-2004 között a Pé-

csi Tudományegyetemen okleveles humán szervező végzettséget szerzett.

Jelentősebb munkahelyei: Hivatásos Önkormányzati Tűzoltó-parancsnokság, Nyergesújfalu (1990-1997), BM Országos tűzoltó-parancsnokság (1998-1999), BM Or-

szágos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, Országgház Tűzoltóparancsnokság, ahol parancsnoki beosztásba helyezték 2000. január 1-jén. 2005. január 31-ig látta el beosztást. Február 1-től az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság mentésvezetői főosztályának vezetőhelyettese.

CS

CSÁK István

? -1307. ?

Csák Máté rokona, Csák Márk fia. 1287-től haláláig, 1307-ig elfoglalva tartotta Gyermely, Epöl és Dorog falvakat. Az esztergomi káptalan csak halála után fordult jogorvoslatért birtokai ügyében.

Irodalom: Draskóczy József: Dorog az Árpád korban és a török időkben (D.F. 10. 1994).

CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLAT

Alapító: Dorog Város Tanácsa (1986). Alapvető cél a családok, egyének működőképességének megőrzése, annak helyreállítása; azoknak az emberi képességeknek a fejlesztése, amelyek segítségével jobban meg tudják oldani problémájukat a társadalomban. A célkitűzés magába foglalja az egyének problémamegoldó, konfliktuskezelő képességeinek fejlesztését, a rászorulóknak alkalmassá tételét az önálló életvitel folytatására. A családsegítéssel a családvédelem fogalomköre kibővült a család egészét érintő, nem hatósági jellegű, komplex segítség nyújtásával. Tevékenységét kezdetben négy csoportra tagozódva látta el: 1. Gyermejjóléti szolgálat (1998. március 1-től társulásban 12, majd 15 településen). 2. Családsegítő csoport (2000. május 1-től szintén társulásban, térségi szolgálatként 12, majd 15 településen). 3. Idősek klubjainak működtető csoportja (később térségi feladat). 4. Házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés (később ugyan-csak térségi feladat). Vezetők: Kárpát Éva (1986-1992), → *Némethy Józsefné* (1992-től).

A továbbiakat lásd: → *Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás*.

Dr. CSAPÓ Csaba

1968. ápr. 14. Esztergom -

Történész, egyetemi adjunktus.

Tanulmányait a Zrínyi iskolában kezdte, 2005-től Keszthelyen él. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerezte diplomáját, ahol a történelemtudományok kandidátusa, egyetemi adjunktus. Oktatási területe az Új és Jelenkori Magyar Történeti Tantervben a 19. századi magyar történelem, kutatási területe a dualizmus kori magyar történelem. Szakfolyóiratokban és kiadványokban (Hadtörténeti Közlemények, Századok, Hadtörténeti Levéltár Évkönyve, História, Korall, Magyar Könyvszemle, Aetas, Jogtörténeti Szemle, Új Forrás) tanulmányokat publikál.

Publikáció: A magyar királyi csendőrség története 1881-1914 (Pécs, 1999).

Társzerző: Ügyek és Bűnök (Bp. 1996); A magyar történelem kronológiája (Bp. 2001.); A hosszú 19. és a rövid 20. század (Bp. 2000); Mikrotörténelem (Miskolc 2003); Szürke eminenciások a magyar történelemben (Bp. 2003.); Echarde Ferenc Emlékkönyv (Gondolat, 2004) című tanulmánykötetekben.

CSAPÓ Károly

1937. aug. 21. Bp. -1989. dec. 16. Dorog

Okl. bányamérnök.

Oklevelét Miskolcon, a Nehézipari Műszaki Egyetemen szerezte 1960-ban. A Dorogi Szénbányák Borókási Üzemében

kezdte pályáját. Volt a vállalati központ beruházási osztályának vezetője, üzemigazgató, bányaművelési osztályvezető, végül műszaki vezérigazgató-helyettes. Haláláig aktív bányamentő. Nevéhez fűződik a fűteszenomlásos, gépi rakodású, csoportos kamrafejtési technológia kidolgozása és alkalmazása. (Lásd: →*Godó Béla*).

Kitüntetései: Kiváló Bányász, a Bányászat Kiváló Dolgozója, négyszeres Kiváló Dolgozó, Kiváló Újító arany fokozat, Bányász Szolgálati Érdemérem, Bányamentő Szolgálati Érdemérem.

Irodalom: Pál Dénes: Csapó Károly (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok 123. évf. 4. sz.)

CSATH Béla

1927. márc. 3. Székesfehérvár - Aranydiplomás bányamérnök.

1950-ben szerzett bányamérnöki diplomát Sopronban. Szakmáját az olajiparban kezdte (1950), majd az urán- és szénkutatás terén tevékenykedett. 1958-tól nyugállományba vonulásáig a Vízkutató és Fűró Vállalatnál dolgozott a víz- és hévízkutatás területén. Részt vett - többek között - a fűrásos szénkutatásban Tokodon. 1992-től a Magyar Olajipari Múzeum szaktanácsadója, ahol a már 1975-től rábizott "Zsigmondy Vilmos Gyűjtemény"-t vezeti, és mint ipartörténész a hazai és külföldi fűrásos vízkutatás történetével foglalkozik. 1950-től az OMBKE tagja, 15 éven át vezette annak Történeti Bizottságát. A dorogi gimnázium Zsigmondy Vilmosról történő elnevezése idején fontos szerepet játszott a dokumentáció összeállításában.

Publikáció: A nagylengyeli olajmező hőskora (1952-1955); A Zsigmondiak szerepe a magyar vízkutatás és fűrás történetében (1983. Vízügyi Történeti Füzetek 12. sz.)

Kitüntetés: OMBKE Zsigmondy Vilmos Emlékérem - Szent Borbála Érem - A Magyar Olajiparért kitüntetés ezüst fokozata - A Mongol Vízkutatás kiváló dolgozója érem.

CSEH János

? -1926. Dorog

Vendéglős.

Haláláig a →*Nagyvendéglő* tulajdonosa volt. Helyet adott a bányatiszti könyvtárnak és közösségnek összejövetelek tartására.

CSEKŐ Gyula

1948. aug. 10. Esztergom -

Villanszerelő, vállalkozó.

1968-ban alapította vállalkozását, mely lakossági szolgáltatást nyújt elsősorban, de kiterjed az ország számos területére (önkormányzati intézmények, egyházak, kisüzemek munkálatai, szervizelése stb.). 1985-től a Dorogi KIOSZ Alapszervezet, 1990-től az Ipartestület Elnökségének tagja.

Irodalom: Pick József-Dr. Major Tibor: Dorog és térsége - gazdasági almanach (1995).

CSELENYÁK Imre

1957. jan. 1. Nyírkáta -

Elbeszélő, regényíró.

A gimnáziumi érettségi után a rock-zene felé fordult, tagja volt a Vulkán, Hipnózis együtteseknek. ORI-vizsgát tett, s mint zeneszerző-szövegíró-énekes a Kontinens együttesrel tévé- és rádiófelvételeket készített. Közben dolgozott a gyógyszeriparban, a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesénél és több más helyen. 1989-ben újságíró tanfolyamot végzett, azóta ír novellákat, regényeket. Kisprózáit főleg a C. E. T, a Polisz, az Új Holnap, a Magyar Napló irodalmi folyóiratok közlik, de olvashatók írásai a 24 ÓRA, a Kelet-Magyarország és más napilapok, illetve a Gyöngy, Anna heti magazinok hasábjain is. Dorogon és országszerte irodalmi esteket szervez, föllép gyermekműsorral, tagja az Írott-kő Műhely együttesnek. A Magyar Prózaíró Műhely Egyesület 2006-ban alelnökévé választotta.

Művei: Kamasz-tavas (1993), Nem történt semmi (1996), Szidóni (1996), Hé, Emberke! (1997), Két keréken a végtelenbe (1997), Reggelek (1999), A halál vámszedője (2000), Tajgetosz kegyeltje (2001), A legionárius

(2002), *Azálea* (2002), *Fuldokló augusztus* (2004), *A fáraó lánya* (2004), *Schlaraffia* (2005), *Az egyiptomi kéjő* (2006), *Párhuzamos ellenirány* (2007), előkészületben: *a Magyarok nyilaitól...*

CSELENYÁKNÉ CSERVENKA Rita

1962. szeptember 14. Dorog -
Újságíró, művelődésszervező

A gimnáziumi érettségi után sportszervező majd újságíróiskolát végzett. Dolgozott a HUNGAROTON-nál, a Városi Sportcsarnokban, a Közösségi Házban, jelenleg a Dorogi Közművelődési Kht. alkalmazásában áll mint művelődésszervező. Művelődésszervező diplomáját a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskolán szerezte, majd tanulmányait a Pécsi Tudományegyetemen folytatta. 1994-től a *Köz-hírré Tétetik Dorogon* újságírója, 1996-ban főszerkesztője. Munkatársa volt a Komárom-Esztergom megyei 24 ÓRA című napilapnak, megjelentek írásai a *Gyöngy, Képes Anna, Reform* hasábjain. 1996-tól a Duna TV számára készített főleg híradós anyagokat. 1997-től a Dorogi TV munkatársaként, 1998-tól 2002-ig főszerkesztőjeként tevékenykedett. 2002-ben a Dorogi Értékvédők Egyesületének elnökeként önkormányzati képviselői mandátumot szerzett, 4 évig az oktatási, kulturális stb. bizottság tagja volt.

CSELGÁNCS SZAKOSZTÁLY

1962-ben alakult, otthonuk a Zrínyi iskola. A rövidéletű szakosztály 1963-ban komoly sikereket ér el, az országos csapatküzdelmek során bronzérmesek, egyéniben egy ezüst és három bronzérmes gyűjtnek be. 1964-ben hallatnak magukról utoljára komolyabb versenyeken, különösen Meixner Mihály neve válik országosan ismertté. A Szilas testvérek (László az edző, Ferenc a szakosztályvezető) munkájának eredménye a későbbiekben elmarad, a szakosztályi élet lassan megszűnik.

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75. (1989)

CSENDŐRHÁZAK

Szolgálati lakások a X-es utca (ma Köztársaság út) mentén, az új Idősek Otthonával szemközti oldalon. Később a rendőrség dolgozói lakták.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

CSENDŐRLAKTANYA

A mai sportklub épülete. 1895-ben készült el mint vasútállomás-épület, de a vasútépítés terveit megváltoztatták, így a kész kétszintes házat a csendőrség központi épületévé nevezték ki. 1924-ben a sportklubnak adták át, mert elkészült az újtelepi csendőrlaktanya. A Dorogi Csendőrőrs az esztergomi Csendőrszárny Parancsnokság alá tartozott. 1945-ben megszűnt a csendőrség.

Irodalom: Brassói Gabriella: A dorogi rendőrkapitányság története (kézirat, 1993).

CSEPCSÁNYI Csaba

Adatait nem ismerjük.

Gógyszerész.

Kezdetben a bányatársaság Isteni Gondviselés Gyógyszertárát vezette, majd 1811-ben önállósult, üzlete a →*Szent Margit Patika* nevet vette fel a Berberich-féle épületben (volt postakocsi-állomás). 1914-ben tulajdonba és működtetésbe átadta →*Perl József* gyógyszerésznek.

CSEPEI TIBOR

1935. febr. 7. Bp. -

Zeneművész, történész, tanár.

1957-75 között a Fővárosi Zeneiskola dorogi gitártanszakának vezető tanára. 1982-től feleségével, Katival az Algériai Nemzeti Zene tudományi Intézet tudományos munkatársa és előadója. Számos könyvük, tanulmányuk, lemezük jelent meg az arab zenei kutatásokról. Emellett a magyar nép- és műzene terjesztői világszerte. Csepei Tibor világjáró művészként került kapcsolatba →*Victor Vasarely*vel, 1983-tól a művész kulturális akcióinak honi és külföldi képviselője. Gyűjteményét Európa, Ázsia, Közel-Kelet

valamint Afrika országaiban mintegy 40 millió ember tekintette meg eddig. 1993-ban Egerben került sor az 1000. nemzetközi kiállítás megnyitására. Budapesten található Zeneiskolája és Vasarely-gyűjteménye. 1984-ben egy 66 darabból álló Vasarely-kollekciót adományozott Dorog városának.

Művei (magyar, német, orosz nyelven): Elektromosgitar-iskola I-II, Basszusgitar-iskola I-II, Modern akkordjáték a gitáron, Jazz-improvizációk, Jazz-gitar iskola I-II, Táncritmus kislexikon, Gitárakkord kislexikon, Ritmus enciklopédia, A gitár évezredek I-II. (Arab-francia nyelvű munkái): Zene gitárral I-II, Duó és trió gitárra, Gyermekdalok, Népdalok, A klasszikus algériai zene, Az európai és arab zenei skálák könyve I-II, A hangszeres klasszikus algériai zene könyve, Zenetörténet, Utazás az arab zene birodalmába I-II, Az arab hangszerek története, Zene mindenkinek I-II-III.

CSERJÉS Antal

1922. okt. 23. Baja - 2005. okt. 25. Baja

Aranyokleveles erdőmérnök.

A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (műegyetem) szerezte diplomáját. Az 1948-54 közötti idő rendkívül sok munkahelyet és beosztást hozott számára, 1954-től erdőrendezési felügyelő, 1968-tól erdőfelügyelőség-vezető, majd főosztályvezető a Budapesti Erdőrendezőségénél (később Erdőfelügyelőség). Innen vonult nyugdíjba 1980-ban, bár még 10 évig szerződéses viszonyban maradt munkahelyével. Szakmai lapokban jelentek meg publikációi, összegyűjtött verseit pedig alapítványi és szponzori támogatással adta ki. Esztergomban helyezték örök nyugalomba.

Kitüntetések: Erdészeti Kiváló Dolgozója (kétszer); Fásítási emléklap (kétszer).

Publikáció: A tölgy éneke (összegyűjtött versek - magánkiadás 1998).

Irodalom: Ki kicsoda a mezőgazdaságban? (Szekszárd)

CSERKÉSZCSAPAT

Lásd: Mindszenty József Cserkészcsapat.

CSERMÁK János

1920. febr. 4. Dorog - 1991. nov. 14. Dorog Labdarúgó, közéleti személyiség.

A Dorogi Szénbányák Szállítási Üzemében volt mozdonyvezető, majd szakszervezeti titkár, végül a Szénbányászati Tröszt szociális előadója. 1935-50 között aktív labdarúgó, a 40-es években kerületi válogatott, 1944-ben Magyar Kupa elődöntős. 1945-ben tagja az először NB I-be került dorogi csapatnak, majd 1949-ben ismét NB II-es bajnoki címet, bajnokok bajnoka címet szereztek, s ismét az első osztályba kerültek. 55 NB I-es mérkőzésen szerepelt, Népszava és Bányász Kupa-győztes. 1950-ben már a klub elnöke. Sportmúltját az 50. és 75. évfordulón megjelent emlékkönyvek méltatták. A 85. évforduló ünnepségén, a Sportmúzeum avatásán még részt vett, de másnapra virradóra elhunyt. Számos sportérem, érdemérem, többszörös Kiváló Dolgozó, miniszteri kitüntetés és a Munka Érdemrend ezüst fokozat tulajdonosa.

CSERMÁK Jánosné

1926. szept. 4. Újpest -

Gyermekszínész, vendéglátós szakember. 1940-ben 4 polgárit végzett Újpesten, 1942-ben gyors- és gépírói szakképesítést szerzett. Gyermekként 1933-38 között a legendás Lakner Artúr gyermekszínházának volt a növendéke, játszott az *Öregek és fiatalok*, a *Kis király*, a *Sportrevü* (Népszínház) c. darabokban felnőttekkel. Tanult Feleki Kálmán tánciskolájában. Gyermekként (Bolyai Kató néven) filmszerepei voltak a *Péntek Kézi* és a *Borcsa Amerikában* c. magyar mozi-filmekben. Együtt játszott Turay Ida, Páger Antal, Tolnay Klári, Dayka Margit, Vízvári Mariska művészekkel. Dorogra költözve tagja volt a háború utáni színjátszó körnek. Dorogi vendéglátóhelyek vezetője volt évtizedeken át (művelődési központ, Fortuna, Technika Háza, Sportpálya, Tárna).

Irodalom: Lakner Bácsi és száz gyereke (Színházi Élet 1991); Zsolnai Hédi: Johanna a kocsában; Lakner bácsi képeskönyve; Szilas Zoltán: Lányomok a plafonon (1999) stb.

CSERNUS (Csanádi) Sándor

1910. márc. 1. Baja - 1982. Dorog
Festőművész.

A nagybányai képzőművészeti iskolát végezte a harmincas években. Elsősorban templomfestő volt, 46 erdélyi templom díszítését végezte el. 1959-től élt Dorogon, művészeti vezető volt a művelődési házban a szénbányák vállalat alkalmazásában. Számos festménye található magángyűjteményekben Dorogon és környékén.

CSERÓDI Attiláné PÁSZTOR Rózsa

1948. máj. 5. Véménd -

Könyvtáros, könyvtárigazgató.

Népművelő-könyvtáros szakon végzett Szombathelyen, 1967-től az Arany János Városi Könyvtár dolgozója, 1989-2005 között könyvtárigazgató. Több dorogi egyesület alapító tagja (DVBE, Dorogi Környezetvédelmi Egy.), kuratóriumi tag a Dorogiak Dorogért Alapítványban és Dorog Város Kulturális Közalapítványában. Külső tagja a képviselő-testület oktatási, közművelődési és külkapcsolatok bizottságának. A Dorogi lexikon szerkesztőbizottságának tagja.

Publikáció: Az Arany János Városi Könyvtár története (D.F. 21.1999).

Kitüntetés: Szoc. Kultúráért (1983). Dorogiak Dorogért Emlékérem (2006).

CSETÉNYI József

1922. febr. 9. Győr -1976. febr. 12. Dorog
Tanár, intézményvezető.

1941-ben megkezdett tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán magyar-latin szakon a háború és a hadifogság évei után fejezte be, majd az Állami Közéiskolai Tanárképzőben szerzett tanári oklevelet. Tatabánya után 1950-ben került Dorogra a 42. Számú Ipari Gimnázium ált. gépészeti tagozatának igazgatására. Ugyanezt a feladatot látta el a Dolgozók Bányaiipari Technikumában Dorogon. Ezt az intézményt helyezték át 1951-ben Esztergomba 9. Számú Általános Gépipari Technikumként. Ugyanitt irányította a Bányagépé-

szeri Technikumot is. 1976-ig (haláláig) állt intézménye élén, mely 1956-ban vette fel Bottyán János nevét, majd 1969-től szakközépiskolaként működött tovább. Haláláig Dorogon élt.

Kitüntetés: Munka Érdemrend bronz fokozat (1969); Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1960, 1965,1975).

Irodalom: Esztergom ipartörténete (Esztergom évlapjai 1985).

Dr. CSIFFÁRY Nándor

1925. okt. 14. Dorog -

Tanár, közéleti személyiség.

1950-ben szerzett történelem-földrajz szakos diplomát (ELTE). Dolgozott a Balett Intézetben, a Debreceni Tudományegyetem Földrajz Intézetében. 1954-től nyugdíjazásáig az esztergomi (Vitéz János) Tanítóképző Főiskola tanára. 1962-ben doktorált. Több munkát publikált Dorogról, 1988-ban alapítója Dorog Város Barátai Egyesületének, folyamatosan betölti az elnöki tiszteletet. A Dorogi lexikon szerkesztőbizottságának tagja.

Publikációk: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlat (Esztergom, 1962. - D.F. 22. 2000); Dorog a II. világháborúban (D.F. 5. 1993); Az első világháború és a két forradalom eseményei Dorogon (D.F. 13. 1998); A tízéves Dorog Város Barátai Egyesületének krónikája (D.F. 14. 1998), A dorogi nagyközségi képviselő-testület és elöljáróság 1945. évi történetének három kallódó jegyzőkönyve (D.F. 35. 2006)

Kitüntetések: Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1966, 1970); Kiváló Munkáért (1987); Munka Érdemrend bronz fokozata (1984); Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1996); Pro Urbe Díj (1998).

Dr. CSIFFÁRY Nándorné Wieder Katalin

1937. máj. 12. Szászvár-Császa -

Tanító, szakfelügyelő.

Esztergomban tanítói (1965), majd Pécsset pedagógia (1977) szakos diplomát szerzett. Tanított Keszölcön, majd a dorogi Petőfi és Eötvös iskolában. Olvasás-írás tanítási programok, módszerek bevezeté-

sére szervezett és vezetett továbbképzéseket. 1975-től a dorogi járás alsótagozatos szakfelügyelője, 1995-ig Komárom-Esztergom megyében szaktanácsadó.

Publikációk: Lakóhelyünk a környezetismereti nevelésben, Dorog az 1960-as években (D.F. 35. 2006); A nyári gyermekfoglalkoztatás lehetőségei Dorogon (Esztergom, Tanítóképző Főiskola: Tanulmányok 24. füzet, 1987).

Kitüntetés: MÚSZ dicsérő oklevele (1978), a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Kiváló Munkáért kitüntető jelvénye (1980), MÚSZ Elnökségének Kiváló Úttörővezető kitüntetése (1982).

CSIFFÁRY Tamás

1958. febr. 8. Dorog -

Főiskolai docens, tanszékvezető, szerkesztő.

Esztergomban tanítói (1979), az ELTE Bölcsészettudományi Karán (1985) történelem-magyar szakos diplomát szerzett. Volt Csolnokon könyvtáros, a *Számítástechnika* újság szerkesztője.

1988-tól az esztergomi Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola Magyar nyelvi, irodalmi és kommunikációs tanszékének tanára. Az interneten elérhető *Új Ember, Honismeret, Keresztény Szó, Kupola, NAT-Horizont*, stb. digitális szerkesztőjeként dolgozott.

Publikációi jelentek meg a *Magyar Nyelvőr*, az *Új Forrás*, a *Hitel*, a *Számítástechnika*, az *Új Írás*, a *Régió*, a *Magyar Nemzet* stb. hasábjain.

Önállóan megjelent főbb munkái (kötetek, CD-ROM-ok): Tüzes sárkányok, repülő barátok (1993), Szálasi börtönnaplója (1997), Zsitvay Tibor emlékiratai (1999), Magyar szinonima kéziszótár. (2003), Erdély 1000 éve. Képes történelem. (2004), A magyar nemzet története. A Szent korona 1000 éve. (2004), Magyar irodalmi lexikon. A-Z-ig. (2006), Aforizmak lexikona. Aforizmak, közmondások, szólások. (2007); Kiss György virtuális galéria. CD-ROM. (2000), Szentendre CD-ROM. (1999). Rembrandt

CD-ROM (2002), Gyöngyszámoló II. Összeadás-kivonás. CD-ROM (2003) A Magyar Királyság vármegyéi. Tesztprogram. CD-ROM (2003), Angol-magyar hangos szótár. CD-ROM. (2005), Német-magyar hangos szótár. CD-ROM. (2005), stb.

Irodalom: Általános kislexikon A-tól Z-ig. (2004)

CSÍK István

1964. jan. 25. Tatabánya -
Programozó.

RTV műszerész szakmunkásvizsgát tett. 1986 óta él Dorogon. 1992-98 között a dorogi kábeltelevízió munkatársa volt Kép-újság grafikus munkatársaként. 1999-től a BEBTE tagja. Elsősorban a számítástechnika területén végzett jelentős dorogi vonatkozású tevékenységet: a *Közhírré Tételik Dorogon* városi lap és a *Dorogi Körkép* fejlécének tervezője, az Internet Árvai és az BEBTE internetes honlapjának készítője.

CSÍKSZENTMIHÁLYI Róbert

Bp. 1940. jan. 5. -

Szobrász, éremművész.

1965-ben diplomázott, mesterei: Pátzay Pál és Szabó Iván. 1964 óta Szentendren él és dolgozik. Kezdeti tradicionális műveit absztraktabb, stilizált, expresszív formanyelv váltotta fel, figurális munkái pedig az emberi sorsok ábrázolását mély érzelmekkel szólaltatták meg. Groteszk hangvételű művek követték a korszakot. Érzékeny jellemábrázoló művész. Köztéri munkái állnak az ország számos településén (Bp., Békés, Siklós, Dunaujváros, Szekesfehervár, Vác, Kiskörös, Baja, Szekszárd stb.) és Európa számos országában (Itália, Anglia, Hollandia stb.). Hazai és külföldi gyűjtemények őrzik munkáit. Dorogon a →húsz éves város tiszteletére emelt emlékművét 2004-ben avatták fel a Jubileumi téren. Ő készítette a Rauscher György-díj és a felújított dorogi kórház emléktábláját (2005).

Irodalom: artendre.hu/html/csikszo.html.

CSISZÁR ANDREA

1968. okt. 31. Dorog -
Tanító.

A Zrínyi iskola diákönkormányzati vezetője, tagja volt a Kincskereső hagyományörző munkacsoportnak. E tevékenységéért 1998-ban megosztott Pro Urbe Díjat kapott.

CSISZÁR László

1948. júl. 14. Dorog -
Vállalkozó.

Műszaki főiskolát végzett, vegyipari gépész üzemmérnök. 14 évig a Jó szerencsét MGTSZ-nél (Keszthely) dolgozott, 1988 óta egyéni vállalkozó. NB I-es labdarúgó volt.

CSISZÉR János

Zsákodi Csizsér János

1883. ápr. 28. Héjjasfalva - 1953. ápr. 30.
Bp.

Szobrászművész.

Bp.-en majd Párizsban tanult. 1904-től szerepelt a Műcsarnok kiállításain. Ő készítette Jedlik Ányos szobrát a városligeti művészsztányon. Több hősi emlékmű elkészítésére kapott megbízást (Káld, Komárom, Jánoshida, Felsőgalla stb.), így Dorogon felkérték az első világháborús emlékmű szobrászati munkáinak megtervezésére. 1927-ben avatták fel a Hősök kertjében (ma Hősök tere). A hétfejű sárkánnyal hadakozó magyar katona (műkő)alakja felett bronz Nagyboldogasszony látható a kisdoddal, mögötte kettőskereszt. Az egyik levágott sárkányfej nyakából szökőkút fakadt. Avatásán részt vett és beszédet mondott → *Habsburg József* főherceg.

Irodalom: Művészeti lexikon I. (Bp. 1966).

CS(OLNOKI) NAGY Lajos

Lásd: Nagy Lajos (Cs)!

CSORBA Mariann

szül. MÉSZÁROS Marianna

Marketing szakközgazdász.

A Zrínyi iskola tanulójaként végezte álta-

lanos iskolai tanulmányait. 1973-ban végzett a Külkereskedelmi Főiskolán. 1994-ben szerezte marketing szakközgazdász másoddiplomáját. Angol, francia, spanyol nyelvvizsgát tett. 1973 óta dolgozik a külkereskedelemben, 1990 óta a Bábolna Bio Kft.-nél irtószer exportjával foglalkozik mint a Nemzetközi Főosztály vezetője. A cég termékeit mintegy 50 országban értékesítik, így rendszeresen megfordul Európa országaiban, az Egyesült Államokban, Ausztráliában, a Közel- és Távols-Keleten. Budapesten él férjével és két lányával.

CSÓRI László

1934. febr. 28. Székesfehérvár -
Sportoló, labdarúgó.

Szerszámkészítő szakmunkás-bizonyítványt szerzett a vadásztölténygyárban. 1957-ben került Dorogra az NB I-es csapat-hoz, ahol 1974-ig 307 első- és másodosztályú bajnoki mérkőzésen szerepelt - tíz évig balszélsőként, az utolsó években balhátvédként. Tagja volt 1964-ben a Vidék Legjobb Csapata címet szerzett keretnek.

CSUHA András

1919. júl. 2. Ózd -1995. dec. 12. Dorog
Bányagazdasági mérnök, közéleti személyiség.

Oklevelét a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen szerezte.

16 évesen kezdett dolgozni a somsályi bányauzemben. 1949-től több országos szerv-nél kapott fontos beosztást, 1957-ben az Országos Bányaműszaki Felügyelőséghez került, ahol rábízták a Dorogi Kerületi BF vezetését. 1969-75 között a budapesti KBF vezetését is ellátta. Egy időben Dorog nagyközség tanácselnök-helyettese volt.

Kitüntetései: Magyar Népköztársaság Érdemrend arany fokozat, Szoc. Munkáért Érdemérem, Munka Érdemrend ezüst és arany fokozat, a Bányászat Kiváló Dolgozója.

Ifj. CSUHA András

1947. jan. 17. Ózd -

Bányamester, sportvezető.

Az esztergomi I. István Gimnáziumban érettségizett 1965-ben. A Hell József Károly Bányaiipari, Bányagépész és Bányavillamossági Technikumban, majd a Péch Antal Bányászati Szakiskolában is oklevelet kapott. Elvégezte a Testnevelési Sportiskola sportszervező szakát. Munkahelye volt a Dorogi Szénbányák Vállalat VI. aknája, a Pestvidéki Kőbányák vállalat több üzeme (mint üzemvezető és vállalati robbantásvezető). Ezt követően ismét a Dorogi Szénbányák Vállalatnál a Kutatási és Bányagépészeti Üzemben gépmester, illetve bányamester. 1988-1995 között a Dorogi Bányász SC elnöke. 2003-tól a Dorogi Egyetértés Sport Egyesület elnöke társadalmi munkában. Részes volt 1989-ben az NB II. tekebajnokság megnyerésének, 1990-ben NB I-es tekéző.

Kitüntetés: Bányászati Szolgálati Érdemérem.

Dr. CSUHA József

1948. márc. 16. Ózd -

Jogász, közéleti személyiség.

1974-ben szerezte diplomáját (JATE JTK). Dolgozott az esztergomi járásbírórságon, az Esztergomi Városi Tanács főelőadója volt, 1971-73 között a Dorogi Járási Hivatal főelőadója, 1973-1976 között titkárságvezetője. 1976-1983 között a Dorogi Nagyközségi Tanács, 1984-1990 között a Dorogi Városi Tanács elnöke. Működése alatt Dorogon a városiasodás folyamata nagyszabású építkezésekben öltött testet (Schmidt Sándor- /korábban

Lenin-/ lakótelep, Zsigmondy-lakótelep a volt Öregkolónia területén, Hősök tere lakóegyüttes, Attila utcai épületsorok, Eötvös József Általános Iskola, Dózsa iskola rekonstrukciója, a földgázprogram I-II. üteme, a veszélyeshulladék-égető felépítése stb.). Egyik kezdeményezője 1981-ben a település 800. és a szénbányászkodás 200. évfordulója méltó megünneplésének, emlékművek állításának (Jubileumi tér, Hősök tere), művészi kiadványnak (Gink Károly: Dorog - fotóalbum). Városmonográfia-terve már nem valósult meg, egyes elkészült fejezetei azonban részét képezik a múltat feltáró kiadványsorozatnak (Dorogi Füzetek). 1990 óta egyéni ügyvéd, 1998-2006 között külső tagja a képviselőtestület pénzügyi bizottságának.

Irodalom: Magyar ki kicsoda (1990).

CSUNDERLIK Tibor

1962. jan. 5. Dorog -

Köztisztviselő, közgazdász.

Üzemmérnöki diplomáját 1983-ban kapta meg a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán. Elvégezte a Pénzügyi és Számviteli Főiskolát, ahol üzemgazdász, majd a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemet, ahol közgazdász diplomát szerzett. 1983-1991. között a Dorogi Szénbányák Vállalatnál dolgozott előbb technológusként, majd revizorként. Ezt követően a *→Költségvetési Üzem* főkönyvelője, illetve igazgatója a Települési Szolgáltató Intézménynek. 1992-től a Polgármesteri Hivatal pénzügyi osztályának vezetője. 1997-2006. között az Esztergomi Takarékszövetkezet Felügyelő Bizottságának tagja. 2001-2006. között a PRO SCOLA NOSTRA alapítvány felügyelő bizottságának Elnöke.

D

DAC

Lásd: **Dorogi Atlétikai Club!**

DAFC

Lásd: **Dorogi Atlétikai (és Futball) Club**

DALÁRDA

Az 1930-as években létrejött, *→Kövecsv György* karnagy által vezetett férfikar volt, mely 1943-ig, a háborús évekig nagy sikerrel működött. Rendszeresen felléptek

a település ünnepein, rendezvényein, de országos sikereket is arattak. A Lövész Egylet vegyes dalárdát működtetett, mely kapcsolatban volt a színjátszókörrel is. Kövecz György az énekkart a háború után újjászervezte, és a színjátszókkal ismét rangos előadásokat szerveztek közösen. Több fővárosi színházban is felléptek.

Irodalom: D.F.12. (1996).

DALLOS Ernő

1909. ápr. 13. Tatabánya - 1982. márc. 21. Dorog

Képzőművész.

Előbb Kőbányán dolgozott keramikusként, majd a Szénleparló Üzemben kezdte dorogi pályafutását. A dorogi Képzőművész szakkör és rajziskola egyik ismert tagja, létrehozója volt. Csendéletei, tájképfestésze te elismerést váltott ki. Kerámiákat, grafikát, akvarellt is készített, a kálvária korábbi domborműveinek felújítása is az ő nevéhez fűződik. A Bányiroda előtti emlékmű domborműve ugyancsak az ő alkotása volt (elvesztett). Az 1950-es években együtt állított ki Ferenczy Noémivel, Bajer Ágosttal. Művészetével számos szakmai folyóirat foglalkozott. A dorogi Művelődési Ház színháztermének freskófelújítási munkálataiban is nagy szerepet vállalt.

DANKÓ József

1953. ápr. 28. Dorog -

Tanár, szaktanácsadó, helytörténeti kutató. 1977-ben tanítói, 1980-ban magyar-, 1985-ben történelemszakos tanári diplomát szerzett. 1984-90 között szakcsoportvezetője volt a K. Megyei →*Kincskereső Alkotótáboroknak*, 1992-től a Zrínyi iskola Kincskereső alkotótáborainak. 1990-től a →*Hírharang* városi gyermeklap felnőtt szerkesztője. Alapító tagja Dorog Város Barátai Egyesületének, 1991-től titkár. 2005-től kuratóriumi elnöke a Dorogiak Dorogért Alapítványnak. Társszerkesztője volt a *K-E. megye településtörténeti kalauza* című kiadványnak (1991). A Nemzeti alaptanterv helyi tantervéhez társadalomismereti tantervet és segédletet készített 1996-1999-ben. Tagja a Magyar

Történettudományi Társulat tanári tagozata országos vezetőségének. 2002-től tagja Dorog Város Képviselő-testületének.

Publikációi: Interjúk (*Új Forrás:* Dr. Bona Gáborral 1989/2., dr. Dávid Annával 1994/1., dr. Hagelmayer Istvánnal 1996/2., stb.); D.F. 11. - Tanulmányok a XX. század dorogi művelődéstörténetéből 1996. - 18. Hírünk a világban - dorogi riportkönyv 1999.); A tér és az időszemlélet formálása a képességfejlesztés jegyében (Történelemmethodika műhelytanulmányok, Tárogató Kiadó Bp., 1996); A lakóhely megismerése alkotó pozíciókból (Történelempedagógiai füzetek 1999); Otthontól hazáig (Feladat-szöveggyűjtemény a társadalomismeret tanításához I-II. 1999).

Kitüntetései: Pro Urbe Díj (1994. - egyéni; 1998. Zrínyi I. Ált. Isk. Kincskereső hagyományörző munkacsoportja - közös).

Irodalom: Ki kicsoda a magyar oktatásban? (FISZ 2005).

DANKÓNÉ TAMÁSI Bernadett

1955. márc. 9. Dorog -

Tanítói (Esztergom, 1976) és nyelvtanári (Eger, 1978) oklevelet szerzett.

A Zrínyi Ilona Ált. Isk. tanára, tagja a Kincskereső hagyományörző munkacsoportnak, egyik szerkesztője a Dorogi értékek nyomában füzet sorozatnak, néprajzi-helytörténeti munkák német nyelvű anyagainak fordítója (Grundl-publikációk, A dorogi temető német nyelvű sírköveinek feliratai, nemzetiségi néprajzi anyagok stb.). E tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült a munkacsoport tagjaként 1998-ban.

D' AORTA KFT.

Lásd: Költségvetési Üzem

Dr. DÁVID Anna

1934. aug. 23. Bp. -

Orvos, polgármester, közéleti személyiség. Dávid Károly Kossuth-díjas építész leánya. 1958-ban kapta általános orvoscson diplomáját, 1962-től csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos. 1971-88 között

Dorog körzeti gyermekorvosa, emellett munkatársaival tudományos felméréseket végzett a levegőszennyezettség és a légúti megbetegedések összefüggéseit kutatva. Tanulmányait szaklapokban publikálta. 1988-tól az Országos Közegészségügyi Intézetben dolgozott. Ez évtől a megalakult Dorogi Környezetvédelmi Egyesület elnöke, a környezetvédelmi mozgalmaknak 1985-től aktív részese. 1990-94 között az első szabadon választott képviselő-testület által megválasztott polgármester. Munkásságának egyik legjelentősebb eredménye az Európai Közösség 1 millió ECU-s kommunális beruházása a levegőtisztaság érdekében. Környezetvédelmi tevékenysége elismeréseként 1993-ban beválasztották az Institute for Sustainable Communities igazgatótanácsába, 1994-ben tanulmányúton járt az USA-ban és részt vett első igazgatótanács ülésén. 1994-től ismét gyermekorvosként tevékenykedik a városban, a környezetvédők elnöke 1994-2006 között. 1998-tól 2006-ig a városi képviselő-testület tagja, az egészségügyi és szociális bizottság elnöke, majd tagja.

Dr. DÁVID Dezső

1954. ápr. 12. Zirc -
Osztályvezető főorvos.

Az orvosi egyetem elvégzése után az Esztergomi Vaszary Kolos Kórházhoz 1978-ban került. A belgyógyászatban dolgozott, 1998 óta a reumatológia vezetője. Szakmai fórumokra előadóként gyakran meghívják. Munkáját kétszer Megyei Főorvosi Dícséretben részesítették.

DEÁK Ferenc

1946. ápr. 18. Dorog -
Közéleti személyiség.

Bányagépész technikus oklevelet szerzett. 1975-től a dorogi nagyközségi, majd a városi tanács, 1990-től független jelöltként a városi képviselő-testület tagja. Dolgozott a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés népjóléti, városfejlesztési és környezetvédelmi bizottságában. 1994-98 között a váro-

si népjóléti bizottság elnöke és a Központi Orvosi Ügyeleti Társulás elnöke, utóbbi feladatát 1998-tól ismét folyamatosan végzi. 2002-től ugyancsak folyamatosan elnöke a népjóléti és szociális ügyekkel foglalkozó bizottságnak.

Kitüntetés: Szakma ifjú mestere; Kiváló Dolgozó.

DEATH BELL EGYÜTTES

1989-ben alakult metálzenekar. Tagjai: Bognár Tamás, (basszusgitár), Borsiczki Barnabás (gitár), Hulmann László (gitár), Kelemen Zoltán majd Szvoboda Péter (ének), Ötvös Károly (dob). Rock fesztiválok és országos tehetségkutató versenyek (Tatabánya), megyei rock fesztiválok résztvevői. 1990-től a zenekarból a Sackrace és a Szépülő Városközpont együttesek alakultak.

DEBRE Zsuzsa

1964. jan. 20. Dorog -
Hegedűművész.

Pályája a dorogi Petőfi Sándor Ált. Iskolából és az Erkel Ferenc zeneiskolából indult. A Győri Zeneművészeti Szakközépiskola után Zeneakadémiát végzett tanári és művészképző szakon. Tanársegédként a Zeneakadémián és a Győri Tanítóképző Főiskolán tanított. Meghallgatás alapján meghívták a németországi Philharmonia Hungarica zenekarhoz. Jelenleg Németországban él, az oberhauseni színház koncertmestere. Szóló- és kamarakoncerteket is ad (Hollandia, Olaszország, Japán, Németország, Magyarország stb.), Dorogon 1994-95-ben kétszer is bemutatkozott.

Irodalom: A dorogi Petőfi Sándor Általános Iskola évkönyve (1996).

DEMENS KÖZPONT

Állami támogatással létrehozott, idősök gondozásával foglalkozó, átmeneti otthon. 2007. április 27-én kezdte meg működését a Schmidt-villa kertjében a →*Mosonyi Albert Gondozási Központ* részlegeként.

DEMETER Ferenc

1949. máj. 1. Esztergom -
Zenetanár, zenész.

A Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetében szerezte klarinét- és blockflötetanári diplomáját. Klarinétos volt a Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekarában Bp., (1969-73), majd kottagrafikus a Zeneműkiadó Vállalatnál (Bp., 1973-76.), ugyanott szakmai és műszaki vezető (1976-81.), majd a Magyar Néphadsereg Központi Fúvószenekarának klarinétosa (1981-87). 1987-93 között önálló vállalkozó kottagrafikus (kizárólag külföldi megrendelések). Az 1993-94-es tanévtől az Erkel Ferenc Zeneiskola (Dorog) tanára furulya, klarinét, szaxofon és szolfézs szakon. 1990-2006 között önkormányzati képviselő, alpolgármester Tokodaltárón. Művészeti tevékenységéhez tartozik a zeneszerzés, táncdalok (Koós János, Expreszsz-együttes 1972.) hanglez- és rádiófelvételein való közreműködés, hangversenyszervezés, számos kottakiadásban való közreműködés. Az Amerikai Zeneszerzők Társaságának tiszteletbeli tagja (1989-től).

DEMETERNÉ Vilsicz Éva

1956. április 9. Esztergom -
Zenetanár.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (Pécs) gitár tanszakán végzett. Az Erkel Uferenc Zeneiskolában 1979-től dolgozik megszakítással (1982-84-ben Jemenben, Adenben gitár tanár, 1987-től Esztergom zeneiskolájában tanár), 1993-tól igazgató-helyettes a dorogi zeneiskolában.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1991.), részese a Zeneiskola Pro Urbe Díjának.

DHN EGYÜTTES

1989-ben alakult, 1994-ig működött metálzenekar. Tagjai: Kozák György (basszusgitár), Pfluger Norbert majd Biber Sándor Gergely (dob), Selmei Ottó (gitár), Szabó Gyula majd Kozák György (ének), Vörös Attila majd Diószegi Dominik (gitár). Részt vettek tehetségkutató fesztiválokon (Tatabánya, Budapest), rockfesztiválokon

(Monostery, Almási téri Szabadidő Központ, ELMORE fesztivál). Koncerteket adtak helyben és országos fórumokon, a rádió Garázs c. műsorában. Rock lapok, megyei lapok foglalkoztak az együttes zenei kritikájával, 1991-ben az *Iffjúsági Magazin* jelentős terjedelemben ismertette a zenekar életét.

Hanghordozók: Sötét álm (demo, kazetta 1990); Demo II. (kazetta, CD 1992); Demo III. (kazetta, CD 1993); Demo IV. (kazetta 1994); Rock Chanell válogatás (kazetta 1993 - más zenekarokkal együtt); Videó klip (1993).

DÉMUSZ János

1880. Borosjenő -1967. febr. 27. Bp.
Vendéglős.

A Nyugati pályaudvar vendéglőjének bérlője és Sátorkőpusztának volt a tulajdonosa, az utóbbi birtokon állattenyésztéssel foglalkozott. Veje, →*Németh László* író a harmincas években →*Sátorkőn*, Dorog határában töltötte nyarait, s alkotta irodalmi műveit.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

DERSZIB Jenő

1904. szept. 3. Kapuvár -1967. ápr. 28. Dorog
Okl. bányamérnök.

1927-ben szerzett oklevelet a Soproni Bányászati és Erdészeti Főiskola Bányamérnöki Karán. Dolgozott a Soproni Városi Villamos Műveknél (1928-29), Ajkán a Veszprém- és Fejér-megyei Bazaltbánya Vállalatnál (1930), a Nagybátonyi Szénbányánál (1931-31). 1933-38 között az Ajkai Kőszénbánya Vállalat alkalmazta, 1938-ban a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tokodi szénbányáinál helyezkedett el. 1947-től a dorogi I. akna és később az Erzsébet-akna dolgozója volt. 1949-50 között a dorogi Üzemgazdasági Főosztály vezetője, 1951-53 között a terosztályt vezette, 1953-tól 1967-ig a Dorogi Szénbányászati Tröszt Beruházási osztályvezetőjeként dolgozott. Az aknák nyitását, víztelenítését, a

Dorog-tokodi koncentrációt irányította. Működése alatt valósultak meg a Tátkertvárosi és sárisápi lakótelep-építések, a mogyorósi és sárisápi művelődési házak. A Járási, majd Városi Népfrentbizottság elnöke volt. 1954-ben tanulmányt készített a dorogi járás községei ivóvízellátásának fejlesztése érdekében.

Publikáció: Tervkészítés a bányászatban (1953).

Kitüntetés: Magyar Népköztársaság Érdemérem arany fokozat; Szoc. Munkáért érdemérem (2-szer); Bányászat Kiváló Dolgozója (3-szor); Bányászati Szolgálati Érdemérem (2-szer).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok (1967. 8. sz.).

DÍSZPOLGÁRI CÍM

1. Dorog község által a két világháború között adományozott kitüntető oklevél. (→ *Schmidt Sándor*, → *Pehatsek Arthúr*, → *Habsburg Józseffőherceg*, → *Hermann Miksa*.)

2. Dorog Városi Tanács képviselő-testületének ill. végrehajtó bizottságának kitüntető címe (1984). Kiadására egyszer került sor (→ *Victor Vasarely*).

3. Dorog Város Képviselő-testületének 1993-ban rendeletileg alkotott kitüntető ríme bronz plakettel és díszes oklevéllel. Átadására városi-(nemzeti-állami) ünnepen kerül sor. Anyagi elismeréssel nem jár.

DOBAY Pál

1905. márc. 17. Jaworow - 1974. szept. 22. Dorog

Okl. gyógyszerész.

Diplomáját 1927-ben Szegeden szerezte. Dorogon Perl József patikájában volt gyógyszerészség, majd 1935-ben Csolnokon alapított gyógyszertárat. Az államosítások után ismét a dorogi gyógyszertárban dolgozott 1950-1973 között (nyugdíjba vonulásáig) vezetőként. Sütőn temették el.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

DOBOS István

1912. febr. 24. Nyergesújfaló - 1981. szept. 2. Balatonszemes

Tanító, iskolaigazgató.

Esztergomban tanítói, Egerben magyar-történelem szakos tanári diplomát szerzett. Pizskén tanított először, majd 1949-től a II. sz. (később Dózsa) iskola tanára, 1952-től 1977-ig igazgatója. Tanácsstag és VB-tag volt éveken át.

Kitüntetések: Tanácsi Munkáért emlékplakett; Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1974,1977); Szolgálati Emlékérem (1977).

DOGOSY Ilona

1952. ápr. 12. Dorog -

Tanár, iskolaigazgató.

Egerben szerzett magyar-országi szakos diplomát 1974-ben, majd a budapesti Műszaki Egyetem Társadalomtudományi Karán közoktatásvezető szakvizsgát tett 1999-ben. 2006-ban Kaposváron a tanulásban akadályozottak pedagógiai szakon gyógy-pedagógiai tanári oklevelet kapott. Tanított Tokodon (1974-78), dolgozott a Dorogi Járási Hivatal művelődési osztályán (1978-83), 1984-től a Dózsa György Általános Iskola igazgatóhelyettese, 1993-tól 2004-ig igazgatója. Alapítója Dorog Város Barátai és a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek. Alapításától kuratóriumi tagja az Öszszefogás a gyermekekért alapítványnak, 2002-2006 között Dorog Város Kulturális Közalapítványának.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1988).

DOROG

Dorogh (1181), Durug (1249), Durugd (1270), Dorogh (1272), Drug (1278), Dorogh (1278), Durk (1290), Dorog (1297) - okleveles említések. Egyéb előfordulások: Borok, Dorok. A 18. századtól egységes írásmódja Dorog. Jelentős emlékei maradtak a bronz-, római és Árpád-korból. Birtokosai voltak: → *Hont-Pázmány nemzetség*, az → *esztergomi káptalan*, a → *margitszigeti apácák*, (átmenetileg) ← *Csák István*, a királyi (királynői) vár szakácsai. → *Ódorog* völgyében a települést sövény vette körül, azon kapuk

(Budai-, Esztergomi-, Csorda-) voltak. Esztergom eleste (1543) után elnéptelenedett. 1699-től újratelepült, bár nem a régi helyén, elsősorban német telepesek beköltözésével. A 18. századtól híres a Postakocsi lóváltó-állomás a Buda-Bécs útvonal mentén. 1851 óta szénbányászata révén folyamatosan fejlődik, lakossága 200 év alatt a 25-szörösére nőtt (13 ezer). 1950-ben átvette az esztergomi járás székhelyének szerepét, és a Dorogi Járás székhelye lett. 1970-től nagyközség, 1984-től város. Területe 1256 hektár.

Irodalom: Komárom-Esztergom megye településtörténeti kalauza (1993); Pick József: Kronológia (kézirat, könyvtár).

DOROG 20 ÉVE VÁROS

Jubileumi kiadvány. Írta és szerkesztette dr. Tittmann János. Kiadó: Dorog Város Kulturális Közalapítványa. 2004. Levéltári munkák: Györi Krisztina, Tóth Krisztina. Képfeldolgozás és fotó: Faragó Rudolf. Számítástechnikai adatfeldolgozás: Pálmai Róbert. Felelős kiadó: Szencziné Oszkay Zsuzsanna.

DOROGIAK DOROGÉRT

1. Társadalmi szerveződésű **mozgalom** a település szépítése, fejlesztése érdekében az 1960-as évektől.

2. 1992-ben a Richter Rt. és a DOSZÉN Rt. által létrehozott **alapítvány**, melynek célja oklevéllel és pénzjutalommal elismerni a Dorogon értékeket teremtő magánszemélyeket, közösségeket. Kuratóriumában az alapítók képviselői mellett egyesületek, egyházi és polgári személyek képviselik Dorog közvéleményét. 1993-2005 között a Megbékélés Napján adják át a jutalmat. Kuratóriumi elnök: Sasvári József (2005-ig), Dankó József. Tagjai: Benczik Tamás, Cserödi Attiláné, Dankó József, Fehér Ernő, Gere István, Gyöngyös Ferenc, Jászberényi Károly, Komáromi András, Lakat Jenő, Puchner Ferenc, Sziklai Ede, Uresch Miklós, Zink János, dr. Zsembery Dezső.

DOROGI AKNÁK

A dorogi és közvetlen Dorog környéki szánbányák. 1.) →*Ódorogi* szénbányák. Kőszikla, Waschuber Ferenc tulajdonos, 1842. - Alajos akna, Kőszikla, Miesbach Alajos tulajdonos, 1952-től. - Kőszikla, Miesbach-Drasche tulajdona, 1857-től. - Kőszikla, esztergomi tulajdonosok, 1861-1878. - Árpád lejtősakna, MÁK-tulajdon, 1905-1909, 1961-1966. - Ferenc lejtősakna, MÁK, 1911-17. - Jenő lejtősakna és táró MÁK, 1913-17. 2.) Henrik akna, Miesbach Alajos tulajdona, 1889-től a Kőszénbánya és Táglagyár Társulat Rt szerzi meg, 1851-1902. 3.) Samu akna 1889-, aknapár 1892-től, Kőszénbánya és Téglagyár Társulat Rt. 1904-ig, víztelenítés után 1924-ben, 1926-ban és 1929-ben újraindul (Salgó Rt.), 1960-ban elárasztják, VIII. akna légvezetését szolgálja. 4.) Tömedék - Miklós akna, 1893-1904, 1913-25, 1959-1974 között üzemelt. 5.) Miklós akna, 1959-1962 között művelték. 6.) VIII. akna, 1935-1960 között művelték. 1969-ben bányameddővel betömték. 7.) XXI-XXII. akna, 1957-1979 között művelték. 8.) Lencsehegy I., 1970-ben kezdték építését. 9.) Lencsehegy II., 1981-ben kezdődött a beruházás megvalósítása. A bánya 2005 óta nem üzemel. (Ezzel befejeződött a dorogi szénbányászat története.)

Irodalom: Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi medencében 1791-1981. (1981); Kmetty István: Szénbányászat Dorogon (D.F 19. 1999).

DOROGI ATLÉTIKAI ÉS FUTBALL CLUB

1914-ben alakult. Alapítói: Bálya László, Czibor János, Csermák Vencel, Pfluger Miksa, Jeszenszky Ferenc, Lébingut István, Fridmann Hugó, Turczér János, Csenki Ferenc, Simon Ferenc, Papp István, Sáska András, Németh Ferenc. Az egyesület színe kezdetben zöld-fehér, később piros-fekete. Fő fenntartója: Bányaigazgatóság, Szénbányászati Tröszt, Szénbányák Vállalat, Dorog Város Önkormányzata. 1922. aug. 6-án már országos viadalt rendeztek Dorogon a bővített sportpályán. 1924-ben

költöztek a sportpálya melletti székházukba, mely korábban vasútállomásnak épült, majd a csendőrlaktanya költözött az épületbe. Neve többször változott, a futball előretörésével Dorogi AC, Dorogi Bányász SC néven szerepeltek más sportágak is a versenyeken. 1964-ben ünnepséggel és jubileumi kiadvánnyal emlékeznek meg az 50 év történetéről (→*Szántó Barna*). 1989-ben a 75. születésnapot is jubileumi kiadvány köszöntötte, 1999-ben a 85. évfordulón avatták a Dorogi Sportmúzeumot. (Szakosztályairól lásd a betűrendes szójegyzékben szereplő adatokat!) 1999 májusától → *Dorogi Futball Club* néven átalakult.

Irodalom: Szánthó Barna: Hajrá Dorog. (Dorog, 1964). Péntek S. - Petrik J.: Dorog 75 (1989). Meszes Lajos: Dorog sportkrónikája 1. (D.F. 31. 2004).

DOROGI BÁNYÁSZISKOLA

Dorogi Bányász Népfőiskola

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. által működtetett, 3 éves, bányaaltszti előtanulmányokat folytató hallgatók képzését végző intézmény 1921-1925 között. Két évfolyama fejezte be tanulmányait, majd a romló gazdasági helyzet miatt működését megszüntették. Helye az Új Bányaiskolában (ma Petőfi iskola) volt.

DOROGI BÁNYÁSZ KONCERT-FÚVÓSZENEKAR

1889-ben alakult meg 12 taggal az első együttes. 1914-ben már 21 fős zenekar. Legnevesebb karnagyaik (→*Fleischer Antal*, ←*Bánáti Buchner Antal*, Berényi János, →*Gáldi Ferenc*, →*Gáldi Ernő*, →*Lénárt Elek*, →*Zagyi István*) folyamatosan fejlesztették az elmúlt több, mint 100 év alatt az együttest. Jelentős fesztiválsikereket értek el Tailfingenben (1974), Kisslegben (1976, 1996), Kalinban (1979) stb. A városban évtizedeken át bérleti hangverseny-előadásokkal szórakoztatták közönségüket. 1993-ban felvették a →Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület Bányász Fúvószenekara nevet. Elnökök voltak: Bende György, Buzdugán István, Uresch Miklós, Pétervári László, Bohner

Antal.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1994), Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1999).

Irodalom: Pick József: 100 éves a Bányász Zenekar (1989); Földi János: Dorog város zenei életének története (D.F. 7.1994)

DOROGI BÁNYÁSZ KÓRUS

Az 1930-as évek második felében Dorogon több kórus alakult. Ilyen volt a férfi énekesekből →*Kövecs György* vezetésével megalakult Bányász Kórus. Hetente kétszer próbáltak. 1942-ben az Országos Dalostalálkozón, Győrben is felléptek. Az 50 fős együttes a népdaloktól a kórusirodalom reprezentáns darabjaiig sokszínű programot valósított meg. Egyenruhájuk is volt: sötét ruhában, fehér sapkában léptek fel. 1943-tól a katonai szolgálatra bevonult tagok miatt fokozatosan csökkent a létszám, majd a kórus megszűnt. A háború után vegyeskarként élesztette újjá Kövecs György az együttest, mely 1954-ig énekelt együtt. Kisebb csapatuk ekkor a Tokodaltárai énekkarhoz csatlakozott.

DOROGI BÁNYÁSZ NYUGDÍJAS ALAPÍTVÁNY (KÖZHASZNÚ SZERVEZET)

1995-ben alakult, címe Otthon tér 1.

Célja: segítségnyújtás a szénmedence nyugdíjasainak szociális célú ellátásához, így különösen továbbképzések, oktatások, társadalmi, kulturális is sport rendezvények, családi üdültetések, gyógyüdültetések szervezése. Az Alapítvány humanitárius jellegű, közösségi kezdeményezés, mely kész együttműködni minden olyan szervezettel, közösséggel és személlyel, amely/aki a közölt cél érdekében anyagi támogatást nyújt. Alapítók: Dorogi Szénbányák Rt., Bányász Szakszervezeti Szövetség, Dorogi Vállalkozók Kulturális és Művelődési Kht. Elnök: Papp Sándor.

DOROGI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Az 1998-as helyhatósági választások idején az önkormányzati képviselő-testület-

tel egyidőben létrejött dorogi kisebbségi önkormányzat. Fő céljai: a cigány kultúra megőrzése, a hagyományápolás mellett a munkanélküliség enyhítése, az elszegényedés megállítása, a faji megkülönböztetés megszüntetése és a szociális lakásépítési program megvalósítása. Elnöke → *Kozák Oszkár*.

DOROGI EGYETÉRTÉS SPORT EGYESÜLET

A korábban működött, de jogutód nélkül megszűnt → *Dorogi Szabadidő Sport Egyesület* szakosztályainak működtetését vállalta a 2002-ben alakult egyesület. Szakosztályai: asztalitenisz, birkózás, íjászat, kézilabda (női, férfi), kick bokszt, kyosine karate, női labdarúgás, ökölvívás, röplabda, teke, tenisz, természetjárás (üzemeltetik a feketehegyi turistaházat). Taglétszámuk mintegy 500 fő, részt vesznek a megyei és nemzeti bajnokságokban. Társadalmi elnökei: Szegedi Béla (2002), Csuha András (2003-tól).

DOROGI ÉRTÉKEK NYOMÁBAN

Helytörténeti, a Zrínyi-iskola programjához kötődő könyvsorozat állandó címe. Évkönyvként jelenik meg 1992 óta Kovács Lajos főszerkesztésében, a Zrínyi iskola helytörténeti munkacsoportja közreműködésével. Diákok és pedagógusok publikációit tartalmazó kiadvány. 2007-ig 15 kötete jelent meg.

DOROGI ÉRTESÍTŐ

Havi folyóirat. Zsigovits Béla, az első bányalelkész kezdeményezte 1923 szeptemberében létrehozását. Elsősorban a bányatemplom építése érdekében fejtett ki nagy propagandát. A vármegye első hitbuzgalmi-pasztorációs lapja volt. Megjelent a dorogi *Községi Sajtóvállalat Rt.* nyomdájában 1 év terjedelemben, A/5 méretben, 1000 példányban. Első számának bevezetőjét Schmidt Sándor írta. 1925 júniusában szűnt meg.

DOROGI FÉMSZERKEZETI GYÁR

Lásd: Fémmunkás Vállalat

DOROGI FUTBALL CLUB

1999 májusában alakult a Dorogi Atlétikai Club jogutódként. 2007. június 7-én új vezetőséget választottak Szauter Tamás elnök, Mayer László alelnök és dr. Pák Péter, Wágner Zsolt elnökségi tag személyében. Célja: a dorogi labdarúgás színvonalának emelése, labdarúgó utánpótlás nevelése, rendszeres sportolás, versenyzés biztosítása az ifjúság részére és a dorogi labdarúgás hagyományainak ápolása. Jelenleg az NB III-ban szerepel a futballcsapat.

DOROGI FÜZETEK

Dorog Város Barátainak Egyesülete által alapított helytörténeti kiadványsorozat. 1990-től jelenik meg Pick József és a sorozatszerkesztő Kovács Lajos kezdeményezésére. Műszaki szerkesztők voltak: Sinka Mihály, Ligetvári István, Beleczi László és Kovács Lajos. Mérete: A/5 ív, 100-300 példány. A nyomdai munkálatokat → *Gergely László* nyomdájában végzik.

DOROGI GIMNÁZIUM (1969-1972, 1982-83, 1990-95) - **Dorogi Gimnázium** és **Óvónői Szakközépiskola** (1972-1982) - **Kelen Jolán Gimnázium** (1984-1990) - **Gimnázium** és **Szakiskola** (1995-97) - **Komárom-Esztergom Megye Dorogi Gimnáziuma és Szakközépiskolája** (1997-2003) - **K-EM Önkormányzat Zsigmondy Vilmos Gimnáziuma és Informatikai Szakközépiskolája** (2003. márc. 14-től).

1969-ben alapították, épületét az Otthon téren emelték, 1970-ben adták át. Addig a dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskola adott helyet a gimnáziumi osztályoknak. 1971-72-ben német tagozatos osztályt indítottak. 1972 szeptemberétől az intézmény középfokú óvónőképzést is vállalt, mely nagy népszerűségnek örvendett a leánytanulók körében. A képzési formát 1981-82-től felváltotta az évfolyamonkénti 3 osztályos gimnázium kiépítése. A német nyelv mellett angolt és a franciát, (1991-től rövid ideig) szlovák nyelvet is oktattak. Gyakorlati fakultációs tárgyként gépjárművezetés- és szállítási ügyintézői ismereteket, vala-

mint gépírást is tanítottak. Ezekből a tárgyakból érettségi vizsgát is lehetett tenni. Rövid de sikeres kísérletet jelentett a human-reál tagozatos képzés a kilencvenes években. 1995-től indították a 6 osztályos gimnáziumi képzést, emellett egy 4 osztályos általános gimnáziumi és egy 4 osztályos "ifjúsági tagozati" képzést vezettek be. A 13. évfolyamon számítástechnikai szoftver-üzemeltető szakképzést kínálnak. 2000-ben és 2001-ben újabb szerkezeti és tartalmi változások következtek. Az évfolyamonkénti két gimnáziumi osztály mellett informatikai szakközépiskolai osztályt is indítottak.

Kezdetben az intézmény megyei fenntartású középiskola volt, 1983-tól önkormányzati, majd 1996-tól ismét megyei önkormányzati irányítással működik. Az intézmény tulajdonosa azonban Dorog Város Önkormányzata. Alapítványa Pro Scola Nostra Alapítvány néven az 1990-es években dorogi nagyvállalatok támogatásával jött létre, célja az oktatási feladatok, a külkapcsolatok stb. támogatása, elnöke Brassói László. Az iskola igazgatói voltak: →*Valovics Ferencné (1989-ig)*, →*Gerencsér Jánosné (1989-94)*, ←*Belec László (1994-1005)*, →*Tauber Gabriella (2005. aug. 1-től)*.

Irodalom: Gerencsér Jánosné: Huszonöt év a Dorogi Gimnáziumban (Híres iskolák, neves pedagógusok - Tata, 1994). - Antares. Dorogi-gimn.sulinet.hu

DOROGI HŰSÉGNYILATKOZAT

1944. június 15-én a dorogi német nemzetiségű katonakötelesek egy csoportja levelet fogalmazott meg a belügyminiszterhez címezve. Ebben kérték, hogy ne a német, hanem a magyar hadseregbe sorozzák be őket, hangsúlyozva magyar hazájukkal szembeni kötelezettségüket, melyet maradéktalanul teljesíteni kívántak. Bátor kérésüket elutasították.

Emlékükre a város 1993-ban a Hősök terén felállította a *Hűségnyilatkozat emlékművét*, az aláírókat pedig - három még élő személy mellett - posztumusz *díszpolgári címmel* jutalmazta. (Az aláírás sorrendjében: Bauer

Márton, Stein Ferenc, Salzinger János, Pfluger Sebestyén, Halbauer János, Bauer János, Wech Sebestyén, id. Puchner Márton, Oszwald Sándor, Bauer István, Rittling József, Binder Rudolf, Puchner József, Till József, Bauer János, Wágner Károly, Puchner Márton, Puchner János, Berberich József, Mayer Mihály, Kitzing Mátyás, Salzinger József, Till Márton, Schmidt Mihály, Wech Ferenc, Kárer József, Stein János, Meidlinger (Máté) János.)

Irodalom: Dankó József: Dorogi hűségnyilatkozat és Dokumentum (*Közhír-ré Tétetik Dorogon 1992. március*) és Németek Magyarsága - megnevezett büntelenek (esszé - Világszövetség 1993. 10. sz.)

DOROGI JÁRÁS

A Komáromi és Tatai Járás mellett Komárom megye harmadik, legkisebb közigazgatási területi egysége. A magyar közigazgatást szovjet mintára formáló, "a helyi tanácsok szervezéséről" szóló 1950-es törvényhez készült 144/1950 (V.20). MT számú rendelet az addigi Esztergomi Járást Dorogi Járásra változtatta, s a járási székhelyet Dorogra helyezte át. A helyi tanácsok megválasztásával a járás közigazgatási szerve a Dorogi Járási Tanács lett, amely beköltözött a dorogi község háza épületébe a Petőfi (majd Felszabadulás, ma Bécsi) út 71. szám alatt. A járási tanács irányította és ellenőrizte a Dorogi Járásba tartozó községi tanácsok működését. A következő községek tartoztak ide: Bajna, Bajót, Piliscsév, Csolnok, Dág, Dorog, Dömös, Epöl, Kesztölc, Lábatlan, Leányvár, Máriahalom, Mogyorósbánya, Nagysáp, Nyergesújfalu, Pilismarót, Pilisszentlélek, Sárisáp-Annayölg, Süttő, Tát, Tokod (Tokodaltáró, Tokodüveggyár), Úny, Később a Tatai járásból közös tanácsal ide csatlakozott Gyermely és Szomor.

Vitéz DOROGI József

1885. márc. 9. Dorog -1959. ápr. 21. Dorog Vendéglős. Elzász-Lotaringiából érkeztek ősei a 17. században. 1905-től önkéntes katoná, 1929-ben avatták vitézzé. Vendéglőjét 1928-ban alapította, legendás hely volt az

esztergomi úton (Bimbó utcával szemben) lebontásáig.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

DOROGI KÁBELTELEVÍZIÓZÁST TÁMOGATÓ EGYESÜLET (DOKATE)

1995-ben →*Szegi János* kezdeményezésére létrejött egyesület. Célja a helyi televíziózás iránt érdeklődők összefogása, a kábeltelevíziós szolgáltatást igénybe vevők érdekeinek védelme, televízióműsor készítése, helyi információk közvetítése, természeti és építészeti értékek megőrkítése és bemutatása; a vélemények, a kultúra sokszínűségének bemutatása, a tájékoztatási monopóliumok kialakulásának megakadályozása, törekvés a tájékoztatás kiegyensúlyozottságára; közszolgálati műsorszolgáltatás létrehozása Dorogi Községi Televízió elnevezéssel. Részt vettek a Schmidt Sándor halálának 50. évfordulóján és a II. világháború befejezésének 60. évfordulóján megtartott városi konferencia szervezésében. Ügyvezető elnök Szegi János, választmányi elnök Holicska Ferenc, gazdasági vezető Sárkány József.

DOROGI Károly

1927. szept. 5. Mátranovák - 2001. febr. 26. Esztergom

Okl. bányamérnök, bányaiipari gazdasági mérnök.

A Nehézipari Műszaki Egyetemen végzett. 1953-tól a Dorogi Szénbányászati Tröszt dolgozója volt 1988. évi nyugdíjazásáig. 1956-58 között Erzsébet akna főmérnöke, 1958-tól a bányaközpontban területi főmérnök, termelési osztályvezető, termelési főmérnök, műszaki osztályvezető, 1983-88 között műszaki vezérigazgató-helyettes. A bányászati technológiák fejlesztésével, a műszaki fejlesztéssel kapcsolatos publikációi a Bányászati és Kohászati Lapokban jelentek meg. Részes volt a Dorogiak Dorogért mozgalomnak, alapító tagja a Magyar Autóklub helyi szervezetének,

1960-75 között elnöke.

Kitüntetések: Munka Érdemérem; Munka Érdemrend ezüst és arany fokozat; Kiváló Újító ezüst és arany fokozat; Kiváló Feltaláló arany fokozat; A Magyar Békemozgalom Aranyjelvénye; Dorogiak Dorogért emléklap (1988); Nívódíj (1987).

DOROGI KÉZILABDA KLUB

1999-ben alakult, azzal a céllal, hogy Dorog és vonzáskörzete fiataljai (fiúk) számára lehetővé tegye a kézilabda sport rendszeres gyakorlását. Alapító elnöke →*dr. Bona Gábor*; a klub ügyvezetője, egyben a csapat edzője Bona Gábor Gergő (szül. Esztergom, 1978. július 2.), középiskolai tanár, aki a dorogi női csapat edzői teendőit is ellátja. A klub alapítása óta három korcsoportban - gyermek, serdülő és felnőtt - működik, csapatai rendszeres résztvevői a megyei bajnokságoknak, országosan kiírt tornáknak, s hagyományosan maga is szervezője villám tornáknak. A szisztemetikus utánpótlás-nevelés eredményeként a felnőtt csapat 2007-ben bejutott az NB II-be. A jelenlegi taglétszám 40 fő.

DOROGI KOMMUNÁLIS KÖZALAPÍTVÁNY

Dorog Város Önkormányzata (a Hulladékégető Kft-vel közösen kezdeményezve) 1991-ben hozta létre azzal a céllal, hogy az Égetőmű éves bevételeinek 3 %-át az alapítvány segítségével kommunális célokra az önkormányzatnak rendelkezésére bocsájtja. Később a PHARE gázprogram-támogatását is az alapítvány kezelte, a beruházás pénzmaradványát fűtőkorszerűsítésre használja fel. Kuratóriumi elnökei részben a polgármesterek (Dr. Dávid Anna, Dr. Tittmann János), részben képviselők (Szegi János, Jászberényi Károly stb.).

DOROGI KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET

1988. november 10-én alakult a Pártklubban (ma →*Közösségi Ház*). Célja Dorog környezeti állapotának figyelemmel kí-

serése, befolyásolása, véleményezése, a környezetvédő szemlélet fejlesztése, a lakosság tájékoztatása és szükség esetén mozgósítása az egészséges környezet érdekében. Szerveztek fásítási akciókat, aláírásgyűjtést, tüntetést, évente rendszeresen - a Föld Napján - Környezetvédelmi Napot szerveznek, képviselő-testületi tagjaik részvételével közvetlen részesei a PHARE Iroda gázközműépítést támogató dorogi programjának. Saját lapjukat → *Zöld Sorok* címen rendszeresen kiadják a városban és környékén. Szoros kapcsolatot tartanak fenn hazai és külföldi szervezetekkel, aktív pályázók a környezetvédelmi alapoknál és témakörökben. Pályázataik alapján szakértőket alkalmaztak (Békefi Gabriella, Komássy Tamásné). Tagjaik folyamatosan indulnak a helyhatósági választásokon, rendszeresen jelen vannak a városi képviselő-testületben, első elnökük, ←*dr. Dávid Anna* Dorog első polgármestere. Elnökök még: →*Kökény Imre*, →*Kruzlikné Kevei Márta*, ←*Balogh Zoltán*. Eddigi vezetőségi tagok: →*Láng József*, →*Weisz István*, *Simonfi Ferencné*, →*Jászberényi Károly*, ←*Borbély László*, ←*Brassói László*, →*Kövecses Károly*, *Sáska Lászlóné*, *Balogh Zoltán*, →*Nádor Tamás*.

Irodalom: 10 éves a Dorogi Környezetvédelmi Egyesület (1998)

Elismerés: Az év adományozottja (ÖKOTÁRS Alapítvány 1997).

DOROGI KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG

1997-ben Dorog Város Önkormányzata által létrehozott nonprofit kultúraszervező társaság a József Attila művelődési ház működtetésére. Feladata a művelődési ház programjainak, a városi eseményeknek, kiadványoknak, a *Közhírré Tétetik Dorogon* városi lap kiadásának, a pilismaróti gyermeküdülő programjának szervezése. Ügyvezetője Solecki Szilárd.

DOROGI KÖZÖSSÉGI TELEVÍZIÓ (DKTV)

A ←*Dorogi Kábeltelevíziózást Támogató*

Egyesület által létrehozott, az Országos Rádió és Televízió Testületnél bejelentett - és általa határozatával közműszolgáltatóvá nyilvánított - televíziós műszolgáltató. Műsoremlélmája: stilizált bányászmeccses, benne a DKTV betűkombinációval. Műsorjele: Bányászhimnusz bevezető ütemei. Tevékenységét Közműszolgáltató Szabályzata alapján végzi. Felelős szerkesztő: Szege János. Csolnok, Dorog, Esztergom-Kertváros, Kesztölc, Leányvár, Piliscsév, Tokodaltáró, Tokod, Tát településeken folytat műszolgáltatást a Juhász-Antennatechnika kábelhálózatán.

DOROGI LEXIKON

A millennium évében megjelent városi lexikon első kiadása Dorog Város Barátai Egyesületének gondozásában. Főszerkesztők: Solymár Judit, Kovács Lajos. Szerkesztőbizottság: Brassói László, Cserődi Attiláné, dr. Csiffáry Nándor, Szege János. Megjelent 1000 példányban.

Irodalom: Dr. Horváth Géza (Honismeret, 2001).

DOROGI MISE

Lásd: ←*Bánáti Buchner Antal* és →*Salamon Imrei*

DOROGI MÚZEUM

1955-ben azzal a céllal hozták létre, hogy a →*Dorogi Múzeumbarátok Köre* által felkutatott dorogi régészeti emlékeket feldolgozza, kiállítsa. Darabjai - megszünte után - Tatabányára és Esztergomba kerültek.

DOROGI MÚZEUMBARÁTOK KÖRE

1955. jún. 28-án tartotta alakuló ülését azzal a céllal, hogy restauráló és rekonstrukciós tanfolyamokkal helyi szakembereket képezzenek a dorogi értékek mentésére, feldolgozására. Gyakori vendégük volt Zolnay László, akkor Esztergomban működő világhírű régész. A kört Szepessy Géza vezette.

DOROGI MŰVÉSZEK NAPTÁRA

13 dorogi kötődésű képzőművész falinaptára 1998-ban Dorog Város Önkormányzata kiadásában magyar és német nyelven. (Szerkesztette: Kaposi Endre, Kovács Lajos, Miaveczen Jenő, fotó: Mudrák Attila, nyomda: Novoprint RT Dorog, német fordítás: Szax Róbert. A 13 művész a képek sorrendjében: Szigeti Erzsébet, Bencze László, Wieszt József, dr. Till Attila, Farkas Éva, Végh Éva, dr. Gordos Géza, Furlán Ferenc, Árvai Ferenc, dr. Kovács József, Novákné Dorogi Márta, Tettamanti Béla, Gerencsér Ferenc.

DOROGI NAPLÓ

A dorogi Városi Tanács által 1989-ben alapított várospolitikai, közéleti lap. 1989 decemberétől 1990. májusáig 4 száma jelent meg (az utolsó rendkívüli számként). Felelős kiadó dr. Csuhá József tanácselnök, felelős szerkesztő Cs(olnoki) →Nagy Lajos, készült a Komáromi Nyomdában. Megjelent kéthavonta.

DOROGI NÉMET KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Az 1998-as helyhatósági választásokkal egyidőben megalakult önkormányzat, mely a német kisebbség kulturális, oktatási céljait, a Dorogról elszakadt német nemzetiségi külkapcsolatok építését, a hagyományok ápolását, a német nyelv megőrzését kívánja képviselni. Elnökök: →Puchner Peter, →Szax Róbert, ←Kolonics Péterné.

DOROGI NEMZETI BIZOTTSÁG

1. Dorogon 1945 tavaszán a demokratikus pártok (Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, Nemzeti Parasztpárt és a szakszervezetek) jelöltjeiből alakult meg a Nemzeti Bizottság. Ennek időpontja ismeretlen, létezéséről 1945. május 16-i Nemzeti Bizottság ülésének jegyzőkönyve tett említést. Legsürgősebb feladata a demokratikus helyi közigazgatás létrehozásakor indítványozó szerep. Ez azonban kezdetben nem valósult meg, mert Dorogon az ideiglenes

képviselő testület már 1945. március 14-én megalakult. A képviselő-testület és a községi előjáróság törvényesen előírt megválasztására 1945. május 19-én került sor. Ekkor már érvényesült az NB indítványozó szerepe. Személyekre szólóan javasolta, hogy az MKP, SZDP, Nemzeti Parasztpárt és a szakszervezetek 30 rendes, 6 póttagot delegáljanak a községi képviselő-testületbe. A Nemzeti Bizottság javaslatát közfelkiáltással a május 19-i népgyűlés egyhangúan megszavazta. A helyi közigazgatás kialakulása után elsorvadt a Nemzeti Bizottság, megszűnt szerepe.

2. A község népe által 1956. október 29-én választott községi, forradalmi irányító szerv, amely a községi tanácsi apparátussal (tanácsi hivattal) együttműködve 1956. december elejéig vezette a községet. Vezető személyiségei: Tasnádi István lakatos, →Hajdú Sándor bányászköltő, →Nádai János pedagógus, Takács György gépészmérnök.

Irodalom: Kallódó örökségünk (D.F. 35. 2006. Dr. Csiffáry Nándor írása, 79-114. l. - Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000.)

DOROGI NEMZETŐRSÉG (1956)

1956. október 29-én alakult meg Szemán István MÁV alkalmazott parancsnokságával. Helyettese Csendes József vājár, szervezője Vikor Géza vājár. A létszám 30-50 fő között mozgott. Fegyvert, lőszert az esztergomi honvéd helyőrségtől kaptak. Székhelyük a Dorogi Rendőrkapitányság épülete. Dorog község és a Dorogi Járás közrendjének biztosítását együtt végezték a forradalom mellé állt dorogi rendőrökkel Tóth György r. főhadnagy irányításával és a honvéd helyőrség néhány katonájával. A nemzetőrség mintegy háromnegyed részét bányászok, munkások alkották. Helyükbe november 16-án a dorogi sportolók negyven fős nemzetőri alakulata lépett december 12-ig, a nemzetőrség felszámolásáig.

Irodalom: Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000.)

DOROGI NEMZETŐRÖK (1848)

1848 december 22-én kelt feljegyzés szerint az alábbi dorogi nemzetőrök "dec. 23-ik napjára Táthra felrendeltettek: Till János, Liebl Márton, Berberich Jakab, Pflüger Sebestyén, Stoósz Pál, Bauer Ferentz, Grenka Ferentz, Lehmajer János, Pöhnner János, Pflüger Péter, Szeibert János, Gintzinger József, Gerneth Jakab, Kampfl József. Aláírta Sült József jegyző és Kárer Lőrinc bíró." További sorsuk ismeretlen. Tiszteletükre 1998. március 15-én Dorog Város Önkormányzata és DVBE közösen emléktáblát állított a Petőfi-szobor talapzatán.

DOROGI NYUGDÍJAS EGYESÜLET

1989 aug. 11-én alakult. Első elnöke Trexler Béla, titkára Buzdugán István. A második elnök Mézes József lett, majd 1992-től 2000-ig Lakat Jenő tölti be a tisztséget. Jelenleg Soleczki Szilárd az elnök. Célja a város területén élő idős illetve nyugdíjas személyek összefogása, érdekeinek képviselete, közéleti és kulturális tevékenységük megszervezése. Az egyesületből vált ki a →*Városi Nyugdíjas Egyesület*.

DOROGI ÖRMÉNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Dorog első kisebbségi önkormányzata, 1995-ben kisebbségi választás útján alakult. Kisebbségi kulturális tevékenysége mellett támogatja a helyi kulturális értékeket is. 1996 óta rendezzi az aradi vértanúk városi emlékünnepeit, ezen kívül Dorogon évente több, néprajzi-kulturális jellegű örmény rendezvényt szervez. A kisebbségi önkormányzat neves vendégei voltak: *Moldován Stefánia operaénekes, Kopetty Lia színművész, Benkő Dániel lantművész, Szabó Magda író, Kányádi Sándor költő és Katona Tamás történész.* 1997-ben megalakította a Vaszpurakan színekört, előadásaikkal (Három mese, Égi és földi szerelem, Könnyem sincs, hogy elsirassalak) több városban szerepeltek. 2001 óta működteti a Guszán-triót, amely sikeresen lép fel nemcsak örmény közönség előtt, de nemzetiségi fesztiválon is. 2001-ben létrehozott, 30 darabból

álló miniatúramásolat-kiállítása (Kolonics Péter munkája) az örmény miniatúrafestészet 1000 évét öleli fel. Az önkormányzat elnöke 2003-tól az ELTE Belső-ázsiai tanszékén örmény művelődéstörténetet tanít. A kisebbségi önkormányzat örmény kiadványok megjelentetését finanszírozza. 1998-ban örmény szekciót alapított a dorogi Arany János városi könyvtárban, melyet folyamatosan bővít. Képviselői által 1998 óta jelen van az Országos Örmény Önkormányzatban.

Elnök: dr. Dzsotjanné Krajcsir Piroska (elnök, 1995-; országos képviselő: 1998-2002). Képviselők: Dankó József (1995-1998), Dankóné Tamási Bernadett (1998-2006) dr. Dzsotján Gagik (2002- ; országos képviselő: 2002- ; országos alelnök:2006-), Erdős Ferenc (2006 -), dr. Juhász-Nagy Péter (1995-1998), dr. Juhász-Nagy Péterné (1998-), dr. Mara Ernő (1995- 2002), Mara Márta Éva (1995 -).

DOROGI ROCKFESZTIVÁL

1981 júniusában a Schmidt-villa parkjában megrendezett nagyszabású fesztivál, mely része volt a kettős jubileumi ünnepsorozatnak. Mintegy 13 zenekar - köztük az ország akkori vezető együttesei (Piramis, Karthago, Edda, P-Mobil) - valamint külföldi zenekarok részvételével szervezték. Mintegy 40 ezer jegyet adtak el a rendezők. Az eseményről film (*Pártfogolt*) és fotókiállítás is készült. Az EDDA c. könyvben a rendezvény külön fejezettel szerepelt.

DOROGI SPORTMÚZEUM

A sportszékházban 1999. november 13-án avatták a Dorogi Sportegyesület alapításának 85. évfordulóján. Ekkor leplezték le az alapítók nevét tartalmazó márványtáblát (készítette Gonda György kőfaragó mester). A múzeum létrehozója a sportegyesület vezetősége, a város vezetése és a Dorog-szurkolók Baráti Köre. A klubszékház első emeletének helyiségeiben mintegy félezer sportrelikvia tekinthető meg valamennyi Dorogon működő vagy működött szakosztály történetéből, mely folyamatosan

bővül.

A helyiség helyet ad sportközösségi találkozóknak, képzéseknek, baráti összejöveteleknek. Vezetői: Szabó Gyula (1999-2006), Balázs Mihály (2006-).

DOROGI SÜTŐIPARI VÁLLALAT

1948-ban alakult meg az Esztergomi Kenyérgyár Községi Vállalat az Einczinger- és Jahoda-féle pékségek államosításával. Dorogon 1952-ben a kolóniában lévő Putz-féle pékséget államosították (alapítva 1924-ben a XIII. utcában), és megalakult a Dorogi Sütőipari Vállalat. 1953-ban trösztösítették, majd a tatabányai megyei központ irányítása alá került. 1955-től Esztergom lett a központ (Dorogi Járási Sütőipari Vállalat néven). Dorogot a 11. sz. (volt Putz-féle) üzemegység látta el. 1961-től kapta az Esztergom és Környéke Sütőipari Vállalat nevet. Ide tartozott az esztergomi 1-es, a dorogi 11-es és a tokodaltárói 12-es üzem, továbbá több kisebb sütőde (3 esztergomi, 1-1 lábatlani, süttöi, csolnoki, sárisápi, bajnai). A kolónia szanálásával a dorogi kenyérgyárat 1983-ban lebontották. Legismertebb vezetője →*Széher Mihály* volt
Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparfeldrajzi vázlat (D.E 22. 2000).

DOROGI SZABADIDŐ SPORT EGYESÜLET

Az 1990. év politikai változásait követően a futball szakosztály önállósulásával a többi sportszakosztály által létrehozott egyesület. Célja a jelentős hagyományokkal működő szakosztályok további működtetése, a támogatások elosztása. Szakosztályai: asztalitenisz, birkózás, kézilabda (női, férfi), kick boks, kyosine karate, ökölvívás, röplabda, teke, tenisz, természetjárás (üzemeltetik a fekete-hegyi turistaházat). 2002-ben jogutód nélkül megszűnt. (Lásd még: →*Dorogi Egyesület Sport Egyesület.*)

DOROGI SZÉNÁNYÁSZAT

Dorogon az első *termelő* szénbányát 1851-ben →Miesbach Alajos nyitotta. A dorogi

szénbányászatot gyakran azonosítják a dorogi szénmedence szénbányászatával, mivel a település hosszú időn át ennek központja volt. Az alábbi szakaszokat különböztetjük meg történetében: 1. A kisüzemi bányászok kora 1781-1890-ig. 2. A nagy részvénytársaságok bányászata 1890-1946-ig. 3. A szocialista nagyvállalat 1946-1991-ig. 4. Hanyatlás, a magánbányák 1991-től. A dorogi szénmedence összes földtani szénvagonát - a termelés kezdete idején - 500 millió tonnára lehetett becsülni, amelyből mintegy 100 millió tonna került kitermelésre. A termelés alakulása az eltelt 222 év során számtalan tényező függvénye volt. Az alapvetően jó minőségű (10-20 MJ/kg) szén háztartási célokra éppen úgy megfelelt, mint ipari (pl. gőzgép, malmok, vasút) és egyéb (brikettgyártás, szénlepárlás stb.) célokra.

A termelés mennyiségét hullámhegyek és -völgyek jelentették. Segítette a fellendülést pl. a dunai gőzhajózás beindulása (1831), az 1938-as pesti árvízét követő újjáépítés téglá- és mészigénye, az 1849-ben épült pesti hengermalom szénigénye, az 1895-re elkészült Kenyérmező-Dorog-Bp. közötti vasútvonal, a II. világháborút követő időszak iparosítási programjának hatalmas szénigénye stb. Voltak természetesen a fejlődést akadályozó tényezők is. Előnyt jelentett a pécsi és nógrádi szénbányászat számára Doroggal szemben, hogy lényegesen korábban épült ki a Pécs-Mohács (1857), valamint a Salgótarján-Bp. közötti vasútvonal (1867). A 20. század első felében Dorogon a bányászok mind mélyebbre, egyre veszélyesebb területre szorult, melynek következtében számtalan bánya került ideiglenesen vagy véglegesen víz alá, és esett ki a termelésből (a legnagyobb katasztrófa 1942-ben Erzsébet aknán volt 51 halottal). Az 1960-as évek első felében érte el a dorogi bányászat a csúcstermelését, több mint 2,2 millió tonna szenet termelt 1964-ben. Ezt követően (az 1960-as évek végétől) az energiaszerkezet átalakulása - és a bekövetkezett újabb vízbetörések - miatt jelentős visszaesés következett be, s ez

gyakorlatilag a bányászat megszűnéséhez vezetett. 2003. január 6-án bírósági végzéssel a DSZV megszűnt. 2003. október 18-án a szénmedencében megszűnt a termelés a Lencsehegyen. A bezárási tevékenység a külszíni rekultivációs munkákkal együtt 2005. február 29-én lezárult.

Irodalom: Pál Dénes: 200 éves a bányászokdás a dorogi szénmedencében (1981), Schmidt Sándor: Az esztergomi szénmedence bányászatának ismertetése (1832), Székely Lajos: Az esztergom-vidéki szénmedence bányászatának fejlődése (1960), Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi medencében (1981), Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17,1999).

DOROGI SZÉNBÁNYÁK EGYESÍTETT KÓRUSA

1981-ben a Dorogi Szénbányák igazgatósága és Szakszervezeti Bizottsága felkérésére létrejött kórus, mely elsősorban a tokodaltároi vegyeskórusban éneklő dorogiakból alakult. A 70 fős énekkart Lénárth Elek és Hunyadi Zoltán karnagy vezette éveken át sikerrel. Rendszeres résztvevői voltak a Bányászklubok Országos Találkozójának (2 alkalommal Dorog adott helyet a rendezvénynek), rádió- és hangfelvétel is készült a kórusral. 1990-ben - a bánya felszámolása következtében - az együttes feloszlott.

DOROGI SZÉNMEDENCÉ KULTÚRÁJÁÉRT ALAPÍTVÁNY

1993-ban Dorogon (címe: Otthon tér 1.) létrehozott kulturális alapítvány. Célja a dorogi szénmedencében élő lakosság kulturális, művelődési, oktatási, képzési, művészeti, nevelési és szórakoztatási igényei kielégítésének elősegítése, a lakossági közművelődési tevékenység, az ilyen jellegű intézmények, szervezetek támogatása, a bányász hagyományok ápolása és az ilyen tevékenység támogatása.

Kuratóriumi elnöke → *Wágner Ferenc*.

DOROGI SZÉNMEDENCÉ SPORTJÁÉRT KÖZALAPÍTVÁNY

1994. április 15-én kelt Alapító okirata szerint Dorog Város Önkormányzata (aláírta dr. Dávid Anna polgármester) és a Dorogi Szénbányák "FA" (aláírta Vadász Endre felszámolóbiztos) által létrehozott alapítvány, székhelye Dorog, Bécsi út 71. Célja a dorogi szénmedencében a verseny-, a diák-, a szabadidősport és szervezeteik támogatása. Közhasznú tevékenységet folytat. Első kuratóriumi tagjai voltak: Kövecses Károly elnök, Deák Ferenc, Buzánszky Jenő, Matyók László, Wágner Ferenc, Bartalos József, Bakonyi István. A szénbánya megszűnését követően a sport támogatása is megváltozott, így 2003. január 6-tól már csak egyszemélyes alapítvány. Célja a város sportjának támogatása, egészségmegőrzésre nevelés és a sportra vonatkozó önkormányzati feladatok teljesítéséhez a szervezés, továbbá a vagyonkezelése. Az alapítvány tulajdona a dorogi sporttelep minden létesítménye. 2007 áprilisától az új vezetőség: dr. Bartalos József elnök, valamint Buzánszky Jenő, Bakonyi István, Mayer László, Wágner Zsolt, Krecskovszki Ferenc és Sax Róbert tagok.

DOROGI SZLOVÁK KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

2002-ben alakult kisebbségi önkormányzat, mely a Dorogon élő szlovák kisebbség kulturális érdekeit képviseli. Támogatója a város kulturális rendezvényeinek, könyvkidásának, az iskolák ezirányú programjainak. Elnöke megalakulása óta → *Hubacsek Sándor*.

DOROGI TAKARÉKPÉNZTÁR

A helyben létesült önálló takarékpénztár felállítására 1923. október 18-án került sor. Az igazgatóság tagjai: Schmidt Sándor elnök, Bleszl Ferenc, dr. Fehér Gyula alelnökök, ← *Berberich Jakab*, Etter Ödön, Gálóczy Árpád, Hefty Richárd, Mátéffy Viktor, dr. Mike Lajos, → *Morva Izidor*, Pfluger Ferenc, → *Prouza Vilmos*, Rudolf István tagok, a felügyelő bizottság elnöke Bátky László, tagjai → *Gácsér János*, → *Khárer Lőrinc*, → *Perl*

József, dr. Wiplinger Ferenc, ügyvezető igazgató Einczinger Ferenc, jogtanácsos Szege-di József. Bejegyzett ríme ←*Berberich Jakab* épülete. A 2. világháború után megszűnt működése.

Irodalom: Dorogi Értesítő (1923. 3. sz. november)

DOROGI TÖBBCÉLŰ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS

Elődjeként 1996-ban alakult meg a *Dorog Kistérségi Területfejlesztési Társulás*. Célja volt a térség versenyképességének, fejlesztési potenciáljának növelése, a térségben élők életminőségének javítása. Az alábbi önkormányzatok hozták létre: Annavölgy, Bajna, Csolnok, Dág, Dorog, Epöl, Keszthely, Leányvár, Máriahalom, Nagysáp, Piliscsév, Sárísáp, Tokod, Tokodaltáró, Úny települések önkormányzata. Azonos tagokkal 2002-ben alakult át →*Dorog Térségi Társulás* néven hasonló célok teljesítésére. Ez a társulás 2005-ben pályázatot nyújtott be a Belügyminisztériumban "A többcélú kistérségi társulások megalakulásának 2005. évi ösztönzése" című kiírásra. Ezen év május 11-én megalakították a *Dorogi Többcélú Kistérségi Társulást*. Feladatai: közoktatási, egészségügyi, szociális, gyermekjóléti, belső ellenőrzési és területfejlesztési célok.

1. A közoktatási feladatok terén 2005-ben már 15 településre vonatkozóan kistérségi intézkedési tervek készültek, és intézményfenntartó társulások jöttek létre. A kezdeti szakszolgálati feladatok (logopédiai, gyógytestnevelési, nevelési tanácsadás) ellátásán úgy módosítottak 2006 januárjában, hogy a gyógytestnevelés mellé felvették a pályaválasztási tanácsadást.

2. Az egészségügyi feladatok területén az orvosi ügyeletet fenntartását 2007. január 1-től átvette a többcélú Társulás. A Dorog és Térsége Központi Orvosi Ügyelet vezetője dr. Hegedűs Gyula.

3. A Társulás szociális alapszolgáltatásai: családsegítés, támogató szolgálat, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. 2007 januárjától saját fenntartásban működteti

a Dorog és Térsége Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat intézményét. Vezetője: dr. Némethy Józsefné. Ugyanezen év júniusától működteti a Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás Jelzőrendszeres Házi Segítségnyújtási és Támogató Szolgálatát intézményét. Vezetője: Havasiné Riba Eszter.

4. A gyermekjóléti feladatok ellátását a többcélú Társulás fenntartásában működő Dorog és Térsége Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot intézménye útján végzi.

5. A többcélú Társulás 2007. áprilisától szervezi a kistérség 15 településének belső ellenőrzési feladatait.

6. A területfejlesztési és vidékfejlesztési feladatok keretében a Társulás összefogja, koordinálja a kistérség gazdasági, kulturális, idegenforgalmi és infrastrukturális fejlesztési programjait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok prioritásait.

A Társulás tisztségviselői: elnök dr. Tittmann János, elnökhelyettes Bérces József, pénzügyi ellenőrző bizottság elnöke Nagy Mária. A Helyi Vidékfejlesztési Iroda vezetője Englóhner Edina, ügyintéző Takácsné Molnár Anikó.

A pénzügyi-gazdasági ügyintézőt Dorog Város Polgármesteri Hivatal Kincstári Szervezete végzi, vezetője Hanszky Éva.

DOROGI TŰLÖK

A dorogi sajtótörténet különleges és egyetlen példánya. Címlapján így hirdette magát: "A helyi köz- és társadalmi élet, valamint a tartalékos katonai érdekek független harsonája, az önkéntes-iskola hivatalos lapja. Szerkesztőség: a Bányavendéglő. Kiadóhivatal: Ugyanott, az udvarban jobbra. A szerkesztésre nem akadt komoly vállalkozó." A satirikus lap fejlécéről megtudhatjuk továbbá, hogy 1915. augusztus 7-én jelent meg az első és utolsó szám 30 fillérré, potyapéldány nem kapható.

DOROGI VÁROSÜZEMELTETÉSI KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG

Fő (alap)tevékenysége az ingatlanke-

zelés (önkormányzati lakások, üzletek), az önkormányzati intézmények gondnoklása, a városi sport létesítmények üzemeltetése és az önkormányzat által kötelezően ellátandó feladatok elvégzése (park- és útfenntartás, temetőüzemeltetés, gyepmesteri szolgálat, köztisztaság, síkosságmentesítés, közvilágítás. 2001-január 1-jén alakították meg, ügyvezető igazgatója →*Molnárné Király Éva*.

DOROG KISTÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI TÁRSULÁS - lásd: Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás.

DOROG KÖZSÉGI NÉPHÁZ

Az ún. *falu* településrész művelődési központjaként hozták létre 1930-ban a Község-háza épülete mellett felépített községi népházat (a mai polgármesteri hivatal "B" épülete). Tervezte Gáthy Zoltán. Az ötvenes évek végétől pártklub, 1991 óta →*Közösségi Ház* néven ad helyet közösségi rendezvényeknek.

DOROGRÓL A DOROGIAKNAK

Lásd: Budayné Mosonyi Klára!

DOROG-SZURKOLÓK BARÁTI KÖRE

1998-ban létrehozott szurkolói kör. Célja a labdarúgó egyesület támogatása, népszerűsítése, klubnapok keretében neves személyiségek Dorogra hívása, hagyományok ápolása és új tradíciók teremtése. Egyik jelentős munkájuk volt a Dorogi Sportmúzeum és a DAC 85. évfordulóját megünneplő esemény szervezése. Vezetőség: Szabó Gyula elnök, Balázs Mihály és Csapó Csaba elnökségi tagok. A sportegyesület elnökségi ülésén szavazati joggal rendelkeznek.

DOROG TÉRSÉGI TÁRSULÁS - lásd: Dorog Többcélú Kistérségi Társulás.

DOROG VÁROS BARÁTAINAK EGYESÜLETE (DVBE)

1988. május 12-én alakult az első civil szerveződésként Dorogon. Céljai között

elsősorban a múlt értékeinek kutatása, közkinccsé tétele és új hagyományok teremtése szerepelt. A várospolitikában is szerepet vállalt azzal, hogy tagjai az 1990-es választások óta rendszeresen bejutnak Dorog képviselő-testületébe, s ott kulturális, oktatási és gazdasági munkát vállalnak. Kezdeményezői voltak Dorog új városi eseményeinek (Magyar Kultúra Napja, →*Megbékélés Napja*, →*városcímer és zászló létrehozása*), kitüntetések alapításának és kuratóriumok tagságának (Pro Urbe Díj, díszpolgári cím, ←*Dorogiak Dorogért Alapítvány* elismerő oklevele, →*Rauscher György-díj*, →*Dorog Város Kulturális Közalapítványa*), dorogi értékek mentésének és helyreállításának (→*kálvária*, Schmidt Sándor-emléktábla, Hősök tere arculatának kialakítása, utcanevek rendezése) stb. A kultúramentésben folyamatosan törekszenek arra, hogy publikálják az eddig nem ismert vagy feldolgozatlan múlt emlékeit, ezért 1990-ben útjára bocsájtották a ←*Dorogi füzetek* kiadványsorozatot. Elsősorban helyi kutatók, továbbá levéltárosok, könyvtárosok, kutató tanárok munkáit adják közre, létrehozva a leendő dorogi monográfia bázisát. Az élő értékek megismertetése, valamint a nyilvánosság korrekt tájékoztatása érdekében 1990-ben lapot alapítottak ←*Közírré Tétetik Dorogon* címmel, melynek szerkesztőségében aktív szerepet vállaltak. Fontos feladatuknak tekintik az élő alkotó emberek - dorogiak és Dorogról elszármazott jeles művészek, politikusok, gazdasági szakemberek - hazahívását, bemutatását, számukra megszólalási lehetőség biztosítását. A klasszikussá vált, Doroggal kapcsolatos értékeket rendszeresen kiállítják, illetve az önkormányzattal együttműködve ilyen kiállítások szervezését magukra vállalják. Fő célja e tevékenységnek éppen az, hogy az egyesületben koncentrálódó szellemi erők úgy szolgálják a várost, hogy egyben ellássák vagy támogassák az önkormányzat kulturális céljait, feladatait. Megalapításuk óta elnök ← dr. *Csiffáry Nándor*, gazdasági vezető ←*Beleczy László*, titkárok →*Kovács Lajos* (1990-ig) és ←*Dankó*

József.

Irodalom: A tízéves DVBE krónikája (D.F. 14.1998.)

DOROG VÁROS CÍMERE ÉS ZÁSZLÓJA

Tervezte: Sára Ernő.

1.) Címer.

Álló, ívelt háromszög talpú, négyeit barokk pajzs (felső éle stilizált koszfő vonalú). Első vörös mezejében egyszer csavart ezüst függesztőszíjon ezüst postakürt lebeg. A második és harmadik arany mezőket két-két vörös pólya tagolja. A negyedik fekete mezőben ezüst fejtőkalapács és bányászcsákány keresztezi egymást. A címer fölött négyszer hajtott vörös szalagon a "Dorog" felirat olvasható. A szalag mindkét oldalon mélyen vágott, a vágott szálak oldalanként lazán fonatoltak, egyik szálvég a fölirat mellé, a másik a címertalp alá csavarodik.

A vörös mező színe az életet, az élni akarást és az újrakezdés bátorságát fejezi ki, a postakürt pedig azt szimbolizálja, hogy ősi nyomvonalakon erre haladt az Aquincumot Noricummal összekötő fontos római hadiút is, amelyet még a középkorban is használtak, a 18. század elején megszervezett postakocsizásnak pedig a Buda-Bécs közötti útszakaszon jelentős állomása lett, melynek fogadójában számos jeles személyiség (→*Kazinczy Ferenc*, →*Széchenyi István*, →*Wesselényi Ferenc*) szállt meg.

A második és harmadik mező aranya fémjelzi a vidék gazdagságát, jó termőföldjét, szőlőit, erdőit, ásványkincseit. A vörös pólyák az Árpádok címeréből átemelve a magyar régmúltat idézik, Dorog királynéi birtok volt, s a vörös - tűz - színe arra is rávilágít, hogy szakács szolgáltatásokkal tartoztak az udvarnak. A négy pólya utalhat Dorogot a 17. század végétől benépesítő etnikumokra, a magyarra, (főként) németre, cseh és morvára és a Temesi Bánságból érkező bányászokra. De céloz arra is, hogy a város az élet nagy területein, a munkában, a kultúrateremtésben és megőrzésben, a tudományban és a sport terén egyaránt komoly eredményeket mutathat fel: zenei

életünk számos nagysága innen indult el, képző- és iparművészei országszerte ismertté tették a nevét, botanikusait, geológusait, néprajzosait, helytörténészeit, építészeit, bányamérnökeiket jegyzi a szakma, sportolói pedig világhírnévnek örvendenek.

A fekete mező emlékeztetbe idézi a település történetének szomorú napjait is: azt, hogy a török időkben elpusztult, s másfél évszázadig lakatlanul állt, hogy a nagy világegésekben sok száz polgára vált hősi halottá, ezrek otthontalan földönfutóvá, s a termelés is megkövetelte a maga áldozatait. De kiemeli egyben azt a tényt is, hogy itt született meg a toleranciára, a megbékélésre felhívó "Dorogi nyilatkozat", melynek emlékművet is állítottak.

Jelképezi a fekete szín egyben a vidék szénmezőit is, amelyek kitermelése a 19. század első felében indult, az első bányaszerződés 1845-ből maradt fenn (Jülke József). A századfordulón éppen a bányászat révén óriási volt a fellendülés. Mindezt a fekete mezőbe helyezett bányászszerszámok hangsúlyozzák.

A pajzs barokkos jellege érzékelteti, hogy a település a barokk korban támadt fel, települt újra, temploma is e stílus jegyeit viseli. A felfelé ívelő pajzséi azt a rohamos fejlődést mutatja be, amellyel rövid három évszázad alatt pusztai településből városi rangig (1984) emelkedett.

2.) Zászló

Fekvő, 2 : 1 arányú két oldalas lobogó, mely egy hasítással 8/10 és 12/10 arányban két részre oszlik. A zászló két oldala tükörképet alkot. Az "A" oldalon, a rúdhoz álló fehér mezőben kap elhelyezést a város címere. A zászló 12/10-ed részén 6 vágással hét egyenlő mező képződik oly módon, hogy vörös alapon három arany pólya fut végig.

A város címere felül a külső díszével az 1-es, talpcsúcsával a 4-es vágáshoz illeszkedik. A "B" oldal tükörképpoldal. A címer hátterét adó fehér mező itt is a rúdhoz áll, a 6-szor vágott felületen vörös alapon - egyenlő szélességben - három fekete pólya

fut végig.

Függő zászlóknál (londina) a vágások száma változhat, de mindig vörös alapra kell a pólyáknak kerülniük.

A címet és a zászlót 1999. május 9-én, az első →*Megbékélés napja* alkalmából avatták és szentelték fel.

Irodalom: Címerlexikon (Szeged, 1998); Sára Ernő tervező leírása (Polgármesteri Hivatal).

DOROG VÁROS IDŐSKORÚAK OTTHONA → MOSONYI ALBERT GONDOZÁSI KÖZPONT

Dorog első személyes gondoskodást - ápolást-gondozást nyújtó - intézménye az 1991-ben alapított gondozóház volt. Nagy Mária és öt munkatársa teremtették meg az intézmény szellemiségét. Az épület, amelyben működését megkezdte, korábban munkásszálló volt, ahol a bérlakások kialakítását követően kapott helyet a II. számú Öregek Napközi Otthona is. A Gondozóház átmeneti elhelyezést nyújtott azoknak az időskorúaknak, akik gondozását a család, vagy a "területi gondozás" nem tudta ellátni.

1995 május 1-től Idősek Otthona lett az intézmény, mely teljes körű és végleges ellátást biztosít. A férőhelyek száma ekkor 20, de ez a kezdetektől kevésnek bizonyult. Dorog Önkormányzata sikeresen pályázott a Népjóléti Minisztérium szociális ellátó rendszer fejlesztésére irányuló támogatásért. A rekonstrukciós munkálatok 1996-ban kezdődtek, 1997 decemberében adták át az új otthont, férőhelyeinek száma 50. Felszereltsége korszerű, részben a Magyar Máltai Szeretetszolgálat támogatásával rendezték be. Teljes körű ellátást, személyre szabott gondoskodást nyújtó intézmény. Háziorvosi ellátást, szakorvosi vizitét, fizikai ellátást, szabadidős foglalkoztatást, mentális gondozást, egyéni esetkezelést, rehabilitációs gyógytornát is biztosít. Előgondozási feladatokat is ellát, 2. számú telepe (Schmidt villa 1-3.) demenciában szenvedő betegeit gondozza 2007-től. Vezetői: Nagy Mária (1998-ig),

Barlangi Katalin (1998 okt. 1-től). 1999-ben Mosonyi Albert nevét vette fel.

DOROG VÁROS KULTURÁLIS KÖZALAPÍTVÁNYA

1991-ben Dorog Város önkormányzata által létrehozott alapítvány. Célja anyagi alapok teremtése a város kulturális eseményeinek megrendezésére, kulturális értékek mentésére és teremtésére. Jelentős helyi képzőművészeti galériát gyűjtenek vásárlással, elhelyezésére az Arany János Városi Könyvtárban került sor. Többnyire a Bál a városért rendezvénysorozat bevételeit is ez az alapítvány kezeli. Kuratóriumának tagjai művészek, közéleti személyiségek, kulturális intézmények és egyesületek képviselői. Kuratóriumi elnökei: →*Kovács Lajos* (1991-1994), →*Bona Gábor* (1995-2002), →*Szencziné Oszkay Zsuzsanna*. Titkár: Miaveczen Jenő (2002-ig).

DOROG-WENDLINGEN BARÁTI EGYESÜLET

1994-ben Wendlingen am Neckarban létrehozott civil szervezet. Alapítói elsősorban Dorogról (és Magyarországról) elszármazott személyek vagy azok leszármazottai. Célja a két település civil lakosságának kapcsolatépítése a kultúra, a gazdaság, a sport, az egyházak, karitatív szervezetek, oktatási intézmények stb. segítségével. Elnöke →*Alexander Lencsés*, az elnökség tagjai: Ingrid Stetter, ←*Budafoki Róbert*, →*Surányi József*, →*Surányi Erika*, Edit Fucks, Rainer Geiszler, Günter Lutz, Franz Beck. Az egyesületnek nagy szerepe volt a két település testvérvárosi kapcsolatának létrehozásában. Évente egyeztetett program alapján szervezik közös rendezvényeiket a Dorogon működő →*Wendlingen-Dorog Baráti Egyesülettel*.

DÓSA Mihály

1935. május 21. Szajol - 2002. dec. 22. Esztergom

Okl. bányagépészmérnök, villamosmérnök.

Diplomáját Miskolcon illetve Bp.-en sze-

rezte. A Dorogi Szénbányák üzeménél felelős beosztásokban dolgozott, 1981-90 között - nyugdíjazásáig - a Brikettgyár igazgatója volt. Gyakran publikált a Bányászati Lapokban.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem.

DÓZSA GYÖRGY ÁLTALÁNOS

ISKOLA

1929-ben Gáthy Zoltán tervei alapján készült el a bányatelep új iskolája a Bányateplom szomszédságában (kivitelező: Palatinus építő és ingatlanforgalmi Rt.). 1947-ig az I. sz. (ma Petőfi Sándor nevét viselő) iskola igazgatósága alatt állt. 1943-ban 4 tanteremmel és óvóhellyel bővült. 1947-ben alakult 796-os sz. úttörőcsapata (Névadója Zrínyi Ilona). Az államosítás után a II. sz. Állami Általános Iskola, majd Dózsa György nevét vette fel, 1949-ben önállósult. 1954-ben elkészült tornaterme is, melynek végében újabb két tanterem épült, 1958-ban politechnikai tanteremmel bővült. Az 1970-es években a tornatermi szárnyon emeletbeépítéssel újabb két tanterem készült el. 1980-82-ben az udvaron konténeres megoldással 5 faházás tanterem készült, és bevonták az oktatásba az ún. Rátkai-házat is. Az ötvenes években az egyetlen koedukált intézménye a településnek. 1985-től ide helyezték tagiskolaként a város gyógypedagógiai intézményét. Az 1988-96 között matematika tagozatos iskola, a gyógytestnevelés városi központja volt. Kiemelkedő tevékenységük volt a gyermektorna: 1995-2003 között városi tornakupát szerveztek Viznerné Vincze Margit vezetésével. A környezeti nevelés területén Zink Jánosné ért el jelentős eredményeket. 2003-tól képviselő-testületi határozattal a tanulásban akadályozottak gyógypedagógiai jellegű oktatása let az iskola főfeladata. 2004-től megyei intézményként az esztergomi Montágh Imre Általános Iskola és Speciális Szakiskola tagozataként folytatta tevékenységét.

Igazgatói voltak: Kántor József (1949-1951), Dobos István (1952-1977), Kuti Béláné (1977-1993), Dogossy Ilona (1993-2004).

Területén későbronzkori régészeti leletek kerültek elő.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár); Komárom megye régészeti topográfiája (1979); Kövecss Imre: Két hónap a senkiföldjén (D.F. 15. 1998).

DÓZSA GYÖRGY ÓVODA

Gáthy Zoltán tervei szerint készült el 1939-ben a II. számú (bányatelepi) óvoda (Ottthon tér). Az államosítás után hadiárvak otthona volt, majd felvette Rajk Lászlóné nevét. 1955-től Dózsa György Óvoda néven működött tovább a bányavállalat fenntartásában. Hét csoportos, 165 férőhelyes, 1990-től önkormányzati intézmény. Programja "Zöld levelecske" néven vált ismertté. Önkormányzati intézményi vezetői: Kollár Lajosné, Uitz Józsefné.

Irodalom: 60 éves a Dózsa Óvoda. (Az intézmény kiadványa - 1999.)

DÖBRÖSSY József

1911. május 17. Komárom - Tanár.

1930-ban tanítói, 1952-ben magyar-történelem szakos tanári oklevelet szerzett. Tápszentmiklós és Marcelháza (Felvidék) után 1944-ben került Dorogra. 1970-es nyugdíjba vonulásáig a Petőfi S. Ált. Isk. tanára volt. Szervezője a Dolgozók Gimnáziumának. Az 1950-es évek elején a református gyülekezet kántora és presbitere volt.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1998), Dorogiak Dorogért Emlékérem (2006).

Publikáció: A mi életutunk (Fundamentum Alapítvány 1997.)

DRASCHE Henrik

1811. ápr. 11. Brünn - 1880. júl. 24. Reichenau (Ausztria)

Bányatulajdonos, vállalkozó.

Bécsben műszaki és jogi tanulmányokat folytatott. 1821-ben lépett nagybátyja, → *Miesbach Alajos* szolgálatába, aki a selmeci Bányászati Akadémiára küldte tanulni. Nyugat-európai tanulmányútja után átvette nagybátyja bányáinak műszaki igaz-

gatását, majd halála után annak örökébe lépett. Ő alkalmazta szénmedencékben →*Hantken Miksa* és →*Zsigmondy Vilmos* bányamérnököket. A Drasche-érdekeltség területén alakult meg 1868-ban a *Kőszénbánya és Téglagyár Társulat Pesten*. Erdemei között említendő a bányászat fejlesztése, gépesítése, a bányákban a vasútépítés, a telefon bevezetése, valamint munkáslakótelepek építése.

Irodalom: Kövess Gyula: Miesbach-Drasche-érdekeltség és szerepe a haza barnaszénbányászat fejlődésében (Bányászati és Kohászati Lapok 1981. 10. sz.).

DRASCHE-LÁZÁR Alfréd

1875. július 15. Dorog - 1949. augusztus 9. Meyerhofen (Ausztria)

Író, diplomata.

Bécsben tanult, huszártiszti pályájának korai balesete vetett véget. 1900-tól a Miniszterelnökségen dolgozott, majd 1914-től a sajtóosztályt vezette (főcenzor volt). A háború végén megbízták az önálló magyar miniszterelnökség létrehozásával. Trianonban miniszter, rendkívüli és meghatalmazott nagykövet, amikor aláírja a békediktátumot.

1917-től sikeres író, 1933-ig 14 könyve jelent meg. Legsikeresebb munkáját, a *Tűzpróba* című regényét 7-szer adták ki, színpadi és filmváltozata is fergeteges sikert aratott. Élete végén megbecsült üzletember, aki a háború elől Ausztriába menekült, ott is halt meg teljes visszavonultságban.

Irodalom: Kovács Lajos: Dorog szülötte: Drasche-Lázár Alfréd (D.F. 20. 1999.)

DRÓTNYŰVÖK

A Drótnyűvők Baráti Társaság a ← *Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület* berkein belül működik (alapítói: ifj. Barna József, Dobos Péter, Dobos-Kupi Tímea, Fadgyas E Gábor, Horvát Cecília, Rohrbacher Péter). A társaság a magashegyi túrázás napjaink egyik legnépszerűbb válfajára, a vasalt sziklafalak (közismertebb nevén klettersteig vagy via ferrata) mászására szakosodott. A Drótnyűvők túráikat

2006-tól szervezik rendszeresen, az Osztrák- és Olasz-, a Szlovén-Alpok, valamint a Dolomitok területére.

D-TOWN ULTRAS

(Dorog Város Ultrái)

A sportklub, elsősorban a futballcsapat szurkolóinak fanatikus magja. 1993-tól 1999-ig volt ismert a főleg fiatalokból álló csoport. Résztvevői a második országos szurkolói találkozóknak 1997-ben, aktív futballistaként is sikeresen szerepeltek, ebben az évben a szurkolók toplistáján a legjobb tíz között végeztek. Jelentős hazai és nemzetközi kapcsolatokat építettek ki. Újabban Ultras Dorog néven szerepelnek.

DUDÁS Ferenc

1930. máj. 1. Örkény-Zenetanár.

1962-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárképző tagozatán. 1953-57 között a Magyar Rádiónál, 1957 óta folyamatosan a Madách Színháznál dolgozik. 1962-1993 között a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanára, 1970-től igazgatója volt. Nevéhez fűződik a zeneiskola mai arculatának kialakítása, a névadó Erkel Ferenc szobrának felállítása, a svájci Solothurn kanton zeneiskolával szoros kapcsolat kiépítése. Megalapítója volt az →*Erkel Fúvósötösnek* (1980). Szervezte és rendezte a kétévenként ismétlődő "Jeney Zoltán" Országos Zenetanári Fúvósötös Találkozókat.

Lemezkiadás: Dorogi Erkel Fúvósötös (Hungaroton, 1981).

Kitüntetések: Szoc. Kultúráért (1976), Kiváló Úttörővezető (1980), Kiváló Népművelő (1981), Úttörővezetői Érdemérem (1984), Emléklap a Dorogiak Dorogért Mozgalmában végzett munkáért (1982, 1985), Kiváló Munkáért (1989).

Irodalom: Ki kicsoda a zeneéletben? (1988)

DUDÁS Ödön

1897. jan. 28. Esztergom - 1976. március 21. Esztergom
Kereskedő.

Reáliskolát majd kereskedelmi és ipari iskolát végzett. A két világháború között a Petőfi utcában (ma Bécsi út) működtette könyv-, papír- írószer- és bazárárúk kereskedését. Árult üveget, porcelánt, képkeretet és rádióárukat. Több dorogi képeslap megszületését köszönhetjük neki (→*Város születik*). Ismert tagja a Turista Egyesületnek. Az 1947-es államosítás után az Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat üzletvezetője volt 1952-ig.

DUNAGÁZ GÁZIPARI OKTATÁSI ÉS MINŐSÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Dorog, Bécsi út 1/a.

A társaság alapító tagjai a gázszolgáltatók és magánszemélyek. 1990. október 18-án alapították. Fő feladatuk a gázipar oktatási igényeinek segítése továbbképzéssel, konferenciákkal, szakmai tapasztalatok cseréjével. Vállalkozásszerűen szervezik mind a gázszolgáltatásban dolgozó szakemberek, mind a gáziparral kapcsolatban álló külső szakemberek képzését. A Dunagáz Rt. egyben szakmai fórumot is biztosít az iparág szakembereinek, lehetőséget ad a legújabb fejlesztési eredmények bemutatására, gondoskodik arról, hogy ezeket széles körben megismerjék. Szakmai tevékenységüket alapvetően négy területen végzik: - oktatás; - szakmai kiadványok gondozása és kiadása; - szaktanácsadás, szakértés; - egyéb tevékenységek. Vizsgaszervezési, vizsgaközpont kijelölési jogosultságot 1997 no-

vemberében kaptak. Az Rt. vezérigazgatója a megalakulás óta →*Szabó György*.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK

1997-ben hozták létre a magyar nemzeti parkok programjának részeként. Magyarország kilencedik és egyben legnagyobb nemzeti parkja. Dorog közigazgatási területét nem érinti, de a közeli Strázsa-hegy, Sátorkópusztai-barlang a nemzeti park fennhatósági területéhez tartozik.

DUNAI SZÉNRAKODÓ

A) A dorogi szénosztályozótól a Duna-partig épített hat km hosszú drótkötélpálya továbbította a szenet a dunai szénrakodóhoz, olcsóbbá téve vízi úton a dorogi szén szállítását. A kötélpályát 1927-ben építették, 1963-ban szállították az utolsó csille szenet rajta, 1969-70-ben a kötélpályát lebontották. A rakodó épülete a Tati-szigetek mentén, a Duna medrében még látható. Két betonlábon áll mintegy 15 méter magasan, 200 négyzetméter alapterületét nyeregterítő fedi.

B) 1994-ben Lévay Jenő grafikusművész kezdeményezésére Dorogon, a Bányafürdő épületében "Váltótér" elnevezéssel alapítvány jött létre "gondolat-részvények" jegyzésével "a szénrakodó metaforikus újraindítása" céljából. Az alapítvány szervezésében számos kiállításra, egyéb közösségi eseményre került sor az évek során.

Irodalom: Váltótér (Az 50. Bányásznapi tiszteletére - Dorog, 2000. - fotóalbum).

DZS

DZSOTJÁN Dávid

1982. okt. 17. Esztergom -

Alapfokú képzést Jerevánban és a dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskolában kapott. Az esztergomi Szent István Középiskola elvégzése után tanulmányait a budapesti Műszaki Egyetem mérnök-fizikus szakán folytatta, ahol 2006-ban szerzett diplomát. 2006-tól a Központi Fizikai Kutatóintézet

Részecske- és magfizikai osztályán dolgozik. A budapesti Műszaki Egyetemen doktorandusként előadó. Tudományos konferenciákon (2005: München, 2006: Ashtarak, Armenia, 2007: Les Houches, Franciaország) angol nyelven ad elő. A magyarországi örmény kisebbség kulturális tevékenységébe már gyermekként bekapcsolódott. A dorogi Vaszpurakan-szín-

körben 1997 óta szerepel, a Guszán-trió szólista-tagja 2001-től. 1998-tól a Rondó c. nemzetiségi műsor örmény műsorközlője, 2006-tól az adás egyik műsorvezetője. Örmény mesefordításai folyóiratokban, illetve a dorogi örmény kisebbség kiadványaiban jelentek meg.

Publikációk: Creation of superposition states in multilevel atoms. In: Journal of Optical Society of America B 2007.

Kitüntetések: Kazinczy-emlékérem 1997; Nemzetiségi Ifjúsági Díj 2004.

Dr. DZSOTJÁN Gagik

1951. júl. 01. Jereván -

Lézerfizikus, egyetemi tanár, tudományos tanácsadó, közéleti személyiség

Örmény értelmiségi családból származik, édesapja költő, író, egyetemi tanár, az Örmény Írószövetség tagja volt. A Jereváni Állami Egyetem fizikus szakán kitüntetéssel végzett 1973-ban. A kandidátusi fokozat megszerzéséhez a moszkvai Lomonoszov egyetemen töltötte aspiránsi éveit. 1976-ban Jerevánban védte meg kandidátusi disszertációját. 1976-tól a jereváni egyetem mellett működő Lézerfizikai Kutatóintézet munkatársa, majd főmunkatársa és az Elméleti Fizikai Osztály vezetője lett. 1996-ban Jerevánban védte meg "*A többmódusú optikai sugárzás keltése, parametrikus keverése és redukált Raman-szórása*" címmel nagydoktori disszertációját; 1999-ben az MTA fizikai tudományok doktora.

1991-től a budapesti Központi Fizikai Kutatóintézet Rézecske-és Magfizikai Kutatóintézetének munkatársa, 1996-tól tudományos tanácsadói minőségben, 2006-tól osztályvezetőként végez kutatómunkát ugyanott. A nemlineáris optika és a lézerek műtéti alkalmazása területén végzett kutatásait 1998-tól magyar, német, amerikai és orosz orvoscsoportok gyakorlatban is alkalmazták 1999-2005-ig megszakításokkal a Michigani Egyetem előadójaként Ann Arborban dolgozott. 2005-től az Irvine-i egyetemen végez oktatói-kutatói munkát. Eddig 170 publikációja jelent meg nemlineáris-optikai és a retina lézeres

operációjának lehetőségei témakörében a következő tudományos lapokban: Laser Physics, European Physical Journal, Journal of Refractive Surgery, Physical Review, Journal of Optical Society of America. Tudományos cikkeit magyar, orosz és angol nyelven teszi közzé. Tagja az *Optical Society of Armenia*, (1984), az *European Physical Society* (1990), *Eötvös Loránd Physical Society* (2000), *Association for Researches in Vision Ophthalmologie* (2003). Magyarországon 1991-től részt vesz a hazai örmény kisebbség kulturális tevékenységében. 1996-1999-ig az *Ararát* újság munkatársa. 2002-től a dorogi örmény kisebbségi önkormányzat elnökhelyettese, illetve az Országos Örmény Önkormányzat képviselője, oktatási bizottsági elnök. 2006-tól az országos szervezet egyik elnökhelyettese. 2003-tól az *Armenia* kétnyelvű folyóirat főszerkesztője.

Publikációk: VM.Arutyunyan, G.P. Djotyan, G.V.Arutyunyan: Theory of the thin-film amplifier - oscillator. Yerevan University Press, Yerevan.1988. (monográfia)

Dzsotján Gagik- Krajcsir Pirooska: Örmény nyelvkönyv I. Dorog, 1997.

Kitüntetés: Örmény Tudományos Akadémia díja 1984; Gombás Pál-díj, 1999.

Dr. DZSOTJÁNNÉ Krajcsir Pirooska

1952. febr. 3. Esztergom -

Tanár, közéleti személyiség

AZ ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar-francia szakos diplomát, ezután 1975-1980-ig a Világirodalmi Lexikon szerkesztőségében, a Magyar Nemzeti Galériában, valamint az MTA Akadémiai Könyvtárában dolgozott. 1981-től 1992-ig a jereváni akadémiai Történettudományi Intézet diaszpóra-osztályának munkatársa. 1982-1997 között kandidátusi alapvizsgáit francia, orosz és örmény nyelven tette le. 1992-től ismét Dorogon él, a Zsigmond Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola tanára. A város kulturális életében aktívan részt vállal, 2002-2004 között a Közírré Tétetik főszerkesztője. Tanul-

mányai és férje révén szoros kapcsolata van az örménységgel. 1995-ben az ő kezdeményezésére alakult meg a Dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzat, melynek azóta is elnöke; 1998-2002 között országos örmény képviselő, 2002-től nemzetiségi örmény OKB-tag, 2007-től az Országos Örmény Önkormányzat szóvivője. 2004-től az ARMENIA örmény folyóirat munkatársa, 2006-tól főszerkesztő-helyettese. A Magyar Néprajzi Társaság, a Franciatanárok Egyesülete, a DVBE és az Ararát kulturális egyesület tagja. 2003-tól az ELTE belső-ázsiai tanszékén örmény művelődéstörténetet tanít. A hazai armenisztika jeles képviselője. 1994 óta számos kultúrtörténeti, néprajzi, ismeretterjesztő és irodalmi vonatkozású cikke jelent meg az ARARÁT, a BARÁT-SÁG, az ARMENIA örmény és kisebbségi folyóiratokban, valamint a Magyar Néprajzi Társaság kiadványaiban és egyéb periodikákban.

Jelentősebb publikációk:

A magyarországi örmények életmódja Szongott Kristóf: A magyarországi örmények ethnographiája alapján (orosz nyelven, Jereván, 1986.)

Szakadatlan küzdelemben... A magyarországi örmények története (In: Barátság, 1994.dec.)

A többi néma csend... Az örmény népi tánc 80. évfordulójára (In: Barátság, 1995. ápr.)

Dzsotján Gagik- Krajcsir Piroška: Örmény nyelvkönyv I. (Dorog, 1997.)

Hősénekek, mesék, közmondások (fordítások, Dorog, 1998)

Örmény elbeszélők (bevezető, fordítás, Dorog, 1998.)

Örmények (In: Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon. Tanulmánykötet. Auktor, Budapest, 1998).

A magyarországi örmények életmódja a XVII-XIX.században (In: Tanulmányok a magyarországi bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin nemzetiség néprajzából 3. 2000. A Magyar Néprajzi Társaság kiadványa)

Az örmény húsvét (In: Tanulmányok a...4. 2002.)

A karácsonyunk magyar, a húsvétunk örmény. Néprajzi riport (In: Tanulmányok...4.2002.)

Örmény nevek . (In: Nemzetiségi utónévkönyv, Sprinter, Budapest 2004.)

Örmény utónevek (Bevezetéssel, utószóval, Budapest, Kornétás, 2005.)

Örmény irodalmi, történeti, művelődéstörténeti szócikkek K-Z-ig. (In: Magyar Nagylexikon 10-16. kötet 2000-2004. Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest.)

Művelődéstörténeti, kultúrtörténeti cikkek:

In: Ararát 1995-2000

Barátság 1994 -

Armenia 2003 -

Jelentősebb rádióriportok:

Az örmények 1999. április 25. Gordiusz, Petőfi

Az örmény diaszpóra. Gordiusz-magazin, 1999.május 31. Petőfi

Barátságos bölcsességek/portré/ 2000.12.1-8. Petőfi

Örmény húsvéti népszokások 2001.04.18. Petőfi

Örmény diaszpóra 2001. május 16. Bartók

Az örmény genocídium 2002.04.26. Petőfi

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért 2001.

E-É

EDVI Illés Aladár

1870. május 25. Pest -1958. jún. 1. Bp.

Grafikus és festőművész, főiskolai tanár.

1888-tól 1893-ig a bp.-i mintarajzisk.-ban

Székely Bertalan tanítványa volt, 1893-95 között a párizsi Julian Akadémián tanult, majd Londonban az angol vízfestészetet tanulmányozta. 1903-tól 1935-ig a

Képzőművészeti Főisk. tanára. 1891-től sűrűn szerepelt a Múcsarnok kiállításain. Főként gondosan kidolgozott akvarelljeivel aratott itthon és külföldön sikereket. 1916-ban a Múcsarnokban kis állami aranyérmert, 1925-ben pedig Delelő ökrök c. festményével Pállik-díjat nyert. Számos műve tükrözi angliai, olaszországi, törökországi, erdélyi és hollandiai élményeinek hatását. Illusztrálta Malonyay Dezső A magyar nép művészete c. művének I. kötetét (1903-04) és Mikes leveleinek díszkiadását (1905-6). Őszutó; Vihar előtt, Tehén az istállóban, Igás lovak, Pihenő c. képeit az MNG őrzi. Dorogra Gáthy Zoltán hívta, a bányafürdő várakozóterme egyik falára festett nagyméretű olajképén Szent Borbála lebegett a város felett, alatta a testi és szellemi erők összefogásának apotheózisa volt látható. (Sorsa ismeretlen.) Schmidt Sándor bányagazgató számára is készített két képet Dorog régen és most témakörben.

Kitüntetés: Munkácsy-díj (1952), Érdemes művész (1958).

Irodalom: Művészeti kislexikon (1973); Életrajzi lexikon; Gáthy Zoltán: Emlékíratok - dorogi évek (D.F. 8. 1994).

EGÉSZSÉGÜGYI KOMBINÁT ÉS GYÓGYSZERTÁR

A kórház és a Rendelőintézet között 1971-ben átadott épületszárny, melyben a tüdőgondozó, a bőrgyógyászat, a gyermekgyógyászati szakrendelő, az anya- és csecsemővédelem, több körzeti- és az üzemorvosi rendelő, továbbá a gyógyszer-tár és néhány szolgálati lakás kapott helyet. 1990. után előbb a gyógyszer-tár privatizációjára került sor (magántulajdonban, de v álzotatlan helyen működik), a központi épületbe pedig beköltözött a bőrgyógyászat (helyén ma szolgálati lakás található), valamint az anya- és csecsemővédelem. Egy családorvosi rendelő elköltözött az épületből.

Irodalom: Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 18. 1999).

ÉGETŐMŰ

Gyógyszeripari Égetőmű Közös Vállalat (1986), Hulladékégető Kft. stb. ONYX Kft., SARPI Dorog Kft. (2007. június)

Eredetileg Magyarország gyógyszer-gyárainak veszélyes hulladékait elégető üzemnek létesítették 1984-ben a település nyugati szélén. 1990-ben kezdte meg ideiglenes, 1991-ben állandó működését. A privatizáció során francia tulajdonba került. Önkormányzati engedéllyel az egész ország területéről beszállított veszélyes hulladékok elégetését végzik az üzem területén. Igazgatói: →*Otrok Györgyné, Lágler Katalin.*

ÉGETŐMŰ KÖRNYEZETFEJLESZTŐ ALAPÍTVÁNY

A dorogi Hulladékégető Kft. és a városi önkormányzat által létrehozott, 2000-ben bejegyzett, kommunális célokat támogató alapítvány. Elnöke →*Karacz Jenő.*

EGYESÜLETEK (elnökök, cím)

Dorog Város Barátainak Egyesülete, dr. Csiffáry Nándor, Dorog, Bécsi út 42.

Dorogi Bányász Vadásztársaság, Dorog, Bécsi út 79.

Dorogi Bányász Horgász Egyesület, Baranyai Lőrinc Dorog, Ella köz 8.

Dorogi Enduro Club Sport Egyesület, Lehotay Miklós, Dorog

Dorogi Égetőmű Sportclub, Lágler Katalin, Dorog, Bécsi út 131.

Dorogi Egyetértés Sport Egyesület, dr. Csuha András, Dorog, Köztársaság út 3.

Dorogi Erőmű Dolgozóinak Demokratikus Ifjúsági Szervezete, Dorog, Esztergomi u. 17.

Dorogi Értékvédők Egyesülete, Cselenyákné Cservenka Rita, Dorog, Otthon tér 1.

Dorogi Futball Klub, Kiss László, Dorog, Köztársaság út 3.

Dorogi Gyógyszergyártók Természetjáró Egyesülete, Barta István, Dorog, Esztergomi út 27.

Dorogi Ipartestület, Schalk Károly, Dorog, Orgona u. 2.

Dorogi Kábeltelevíziózást Támogató Egyesület (DOKATE), Szegi János, Dorog, Bécsi u. 42.

Dorogi Kézilabda Klub Egyesület, Dorog, Iskola u. 1.

Dorogi Környezetvédelmi Egyesület, Balogh Zoltán, Dorog, Bécsi út 42.

Dorogi Nagycsaládosok Egyesülete, Gerendásné Dudás Ildikó, Dorog, Sándor u. 18.

Dorogi Nyugdíjas Egyesület, Solecki Szilárd, Dorog, Otthon tér 1.

Dorogi Vállalkozók Egyesülete, Molnár Albert, Dorog, Bécsi út 20.

Eötvös József Diáksport Egyesület, Szabó Ferenc, Dorog, Borbála ltp. 31.

Magyar NE és Antifasiszta Szövetség, dr. Pusztai Ede, Dorog, Schmidt S. ltp. 41. III/3.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Dorogi Szervezete, Fritz István Dorog, Zsigmondy ltp. 8.

Magyar Vöröskereszt Dorogi Szervezete, Koppányi Mária, Dorog, Mátyás király u. 1. Mozgássérültek és Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Bokros László Dorog, Hungária u. 3.

Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Dorog, Otthon tér 1.

OMBKE dorogi szervezete, dr. Korompai Péter, Hantken utca

Óvodapedagógusok Egyesülete, Halmágyiné Pozsonyi Zsuzsanna, Dorog, Iskola u. 1.

Pilis-Gerecse Térségi Vendégházak Egyesülete, Solecki Szilárd, Dorog, Otthon tér 1.

Polgári Együttműködés Dorogért Egyesület, Dorog, Hősök tere 7.

Richter Nyugdíjas Szakszervezet, Mester Rudolf, Dorog, Bécsi út 27.

Városi Nyugdíjas Egyesület, Szűcs András, Dorog, Erőmű telep 7/2.

Wendlingen Dorog Baráti Egyesület, Szalai Ferenc, Dorog, Béla király u. 1.

WEST Fiatalok Művelődési Egyesülete, Nébel József, Dorog, Esztergomi út 37.

EGYHÁZI EGYESÜLETEK ÉS

INTÉZMÉNYEK

Elsősorban a II. világháborút megelőző év-

tizedekben alakultak, a katolikus lakosság szervezetei voltak, egy részük a háború után is tovább működött. A bányatelepi szervezetek: Szent Erzsébet Unió, Leánykör, Oltáregylet, Rózsafüzér Társulat, Szívőgárda. A falu szervezetei: Katolikus Népszövetség, Credo, Mária Kongregáció, Jézus Szíve Társulat, Katolikus Gazdák Egylete, Dolgozó Lányok Egylete, Temető Egylet.

Irodalom: Komárom és Esztergom vármegyék újjáépítése Trianon után (Bp. ?); Komárom-Esztergom megye településtörténeti kalauza (1993).

EGYSÉG

A dorogi körzeti demokratikus ifjúság hetilapja. Kiadta a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, Dorog. Felelős szerkesztőbizottság: Dejcző Gábor, Dejcző Károly, Kovács László, ifj. → *Till József* (felelős szerkesztő) és Tóth László (főszerkesztő). 1945 május-júniusában 4 alkalommal, szerdánként jelent meg. Készült → *Pötös János* könyvnyomdában, Dorogon.

EILER Ferenc

1904. Dorog - 1984. okt. Wendlingen Vendéglős.

1931-ben nyitotta három teremmel és kerthelyiséggel önálló vendéglőjét a fő utcán, a községházával szemközti oldalon (később Hoffmann vendéglő, Tárna szálloda és étterem, újabban - átépítve - bank- és üzletház). Az Ipartestület tagja és a vendéglős szakosztály vezetője. 1946-ban Németországba menekült, Wendlingen am Neckarban talált új otthonra.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

EILER János

1908. május 17. Dorog - 1983. jan. 21. Neckartenzlingen (Németország)

Kereskedő.

1932-ben alapította fűszer- és vegyeskereskedését, 1935-ben szikvízüzemmel

bővítette a Petőfi (ma Bécsi) út 75. alatt. 1947-ben Marienbergbe (NDK) kitelepítették családjával együtt, 1958-ig itt is vegyeskereskedési üzletvezető volt. 1958-ban Nyugat-Németországba menekült, 1959-ben vendéglőt és mézárszéket nyitott Neuenhausban (Württemberg). 1966-tól Neckartenzlingenben szállodát nyitott feleségével, Laub Katalinnal (1912. nov. 23. Dorog - 1998. aug. 24. Neckartenzlingen), aki minden vállalkozásában segítője és társa volt. 1972-től fiuk folytatta az üzletvezetést.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Egy kitelepített kereskedőcsalád (kép)regénye (Dorogi értékek nyomában 7. Zrínyi iskola 1997);

EILER József

1877. febr. 7. Dorog - 1947. máj. 30. Dorog Mezőgazdász, bortermelő, kőműves. Tagja volt a községi előljárásának. 13 évig volt községi bíró. Fiaival az egyházi és a községi férfikórusban énekelt. Dorog egyik legrégebbi családjának leszármazottja.

EILER József

1898. okt. 24. Dorog - 1962. júl. 19. Marienberg (NDK)
Gazdálkodó, sütőmester.
1932-ben önálló sütőmester, kétkemencés üzeme saját alapítása, kenyér-, fehér- és steersütéssel foglalkozott. Családjá régi, dorogi községalapító család. 1947-ben kitelepítették Marienbergbe (NDK), ott is halt meg.

EITLER Artúr

? Dorog - ?

A müncheni szimfonikusok szólóhegedűse.

EITLER István

? Dorog -

A buenos-airesi szimfonikusok koncertmestere (első hegedűse).

EITLER Márta

? Dorog -

A londoni szimfonikusok szólóhegedűse.
Irodalom: Budayné: Dorogról a dorogiaknak

ELEKES Ferenc

1905. Diósd (Erdély) - 1967. Dorog

→Sztahanovista, Kossuth-díjas vágár.

A dorogi VIII. akna Bányauzem dolgozója volt.

Kitüntetések: Munka Érdemrend bronz fokozat (1950), Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozat (1951), Kossuth-díj bronz fokozat (1953).

Irodalom: Kossuth-díjasok és Állami Díjasok Almanachja 1948-1985.

Dr. ELEKES Zoltán

1922. okt. 6. Bp. - 2002. aug. 18. Dorog

Röntgen szakorvos.

Az Orvostudományi Egyetem elvégzése után a bp.-i MÁV kórház röntgenosztályán, Egerben, majd 1969-82 között Dorogon működött mint röntgen osztályvezető főorvos.

Kitüntetés: Egészségügy Kiváló Dolgozója (1988).

Irodalom: Dr. Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19.1999).

ÉLELEMTÁR

A bányamunkásság kedvezményes ellátását a dorogi központi élelemtár és több vidéki fióküllet biztosította. Az élelemtárakból lisztet, zsírt, szalonnát, cukrot, burgonyát és háztartási cikket lehetett vételezési könyvre olcsóbban beszerezni. Az élelemtárhoz tartozó ruhatárban beszerzési áron lehetett vásárolni a legszükségesebb munkaruházatot, lábbelit és fehérneműt, valamint méterárut. A beszerezhető anyagok mennyiségét az igazgatóság szabályozta (földalatti dolgozó, külszíni dolgozó, szellemi dolgozó, családtag stb. részére). Az áru értékét nem készpénzben fizették, hanem a havi járandóságából levonták. Az élelemtár raktárépülete napjainkban is áll a

vasútállomás és a nagyiroda között, a vasúti alagút bejáratával szemben. Az 1990-es évekig az Anyagellátó Üzemhez tartozott. *Irodalom:* Solymár Judit: Élelemtárak a bányászokért. Új Forrás, 2005/10. és DF. 35. 2006.

ELSZÁRMAZOTT DOROGIAK KLUBJA

1995-ben a Megbékélés Napja meghívott, Dorogról elszármazott személyei határozták el létrehozását a klubnak. Évente találkoznak Dorog Város Barátainak Egyesülete támogatásával, folyamatosan tartják a kapcsolatot a várossal, kulturális rendezvényeket szerveznek találkozóikon. A fő szervező →*Godó Ferenc* és →*Sulyok Tibor*.

EÖTVÖS ALAPÍTVÁNY A GYERMEKEKÉRT

1992-ben alapították. Célja az iskolai oktatás anyagi, technikai feltételeinek javítása, a nyelvtanulás ösztönzése, a tanulók külföldi nyelvi táborokban való részvételének, az iskolai és szabadidős programok támogatása, tanulmányi versenyek díjazása. A kuratórium elnöke Király Károlyné, tagja Börcsök Ferenc, Erdős Ferencné, Siják Lászlóné, Trengerné Dudics Valéria.

EÖTVÖS JÓZSEF ÁLTALÁNOS ISKOLA

1985-ben adták át előbb mint 1. Sz. Általános Iskolát, majd 1986-ban Eötvös József nevét vette fel. Testnevelés tagozatos, 8 osztályos oktatási intézmény, évfolyamonként három osztály befogadására elegendő tanteremmel és férőhellyel. Programjában szerepel az emelt szintű német nyelvoktatás, 2003-tól a kislétszámú, fejlesztő osztály működtetése, 2006-ban pedig az EU HEFOP pályázata útján elnyerte a kompetencia alapú oktatás programjának megvalósítását. Korszerű, nagyméretű tornateremmel, sportudvarral, 1200 fős konyhával felszerelt iskola. Körzeti feladatokat is ellát iskolakönyvtára, galériája. Úttörőcsapatát Széchenyi Istvánról nevezték el. Igazgatói voltak: →*Fülöp Pál* (1985-95), →*Vig Attila*

(1995-).

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár). - A dorogi Eötvös József Általános Iskola Évkönyve 1985-1995.

ÉPÍTŐIPARI KÖZÖS VÁLLALAT (ÉKV) Tájérendező.

1970-ben alapították. 1971-től a Bacsó Béla (ma Kálvária) úti volt tudógondozó helyére települt. Építő és tájrendező feladatot látott el. 1978-ban átalakítással a volt Vágóhid telephelyére költöztek a patak mellett. 1989-ben felszámolási eljárás indult meg a vállalat ellen, amely hamarosan megszűnt.

Dr. ERDŐ Péter

1952. jún. 25. Bp. -

Püspök, primás érsek, bíboros, teológus. 1975-ben szentelték pappá Bp.-en. 1975-77 között káplán volt Dorogon a Szent József Plébániatemplomban. 1977-80 között ösztöndíjas Rómában, 1980-88 között teológiai tanár az esztergomi szemináriumban, 1986-tól a Pápai Gergely Egyetem meghívott professzora, a Pázmány Péter Hittudományi Akadémia (1993-tól Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának) tanszékvezető tanára 1988-tól. 1980-tól szentszéki jegyző, 1985-től szentszéki bíró, helyettes bírósági helynök, 1994-95-ben bírósági helynök. 1997-től a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának dékánja majd rektora. A Magyar Tudományos Akadémia doktora. 1990-től pápai preláthus, 1994-től apostoli protonotárius, 2000-ben II. János Pál pápa székesfehérvári püspökké szentelte, 2003. január 11-től esztergom-budapesti érsek, a Magyar katolikus Egyház primása. 2007-től az MTA tagja. 2003-ban Dorog Város Díszpolgára címet kapott.

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára (Bp. 1997). Mindentudás Egyeteme (internet).

ERDŐS Ferenc

1983. 02. 05. Esztergom -

Független pénzügyi tanácsadó, újságíró. A Szent István Gimnáziumban érettségi-

zett Esztergomban, ugyanitt 2005-ben a Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskolán végzett könyvtár-könyvszakma, illetve rádiós újságírás szakirányon. 2002 nyaratól 2006 októberéig a Duna Televízió Híradójának vidéki tudósítója, máig az Esztergomi Városi Televízió műsorvezetője. 1999-től lép fel a dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzat műsorain, tagja a helyi Vaszpurakan Színkörnek és a Guszán-tri-ónak. A Magyarországi Örmény Spjurk Egyesület jelöltjeként 2006 óta a Dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzati képviselője.

Publikáció: Versei saját kiadásban jelentek meg.

Dr. ERDŐS Mátyás

1908. okt. 28. Dorog - 2003. dec. 04. Esztergom

C. prépost, apostoli protonotárius, a filozófia és teológia doktora.

Rómában szentelték pappá 1935-ben. 1937-ig ugyanitt folytatott tanulmányokat. Tanulmányait Schmidt Sándor bányafőtanácsos anyagilag támogatta. 1937-38-ban Esztergom-Vízivárosban káplán, majd hittanár és teológiai tanár (1939-52), a leánygimnáziumban hittantanár, 1941-75 között spirituális. 1952-69 között Epölön, 1975-ig Dunaszigeten és 1983-ig Lipóton volt lelkész. Ekkor került az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárba, igazgató 1984-től, 1997-es nyugállományba vonulása óta is segítette intézménye munkáját. Európa szerte ismert teológus, C. prépost 1984, zsinati vizsgálótató 1984, számfeletti apostoli protonotárius 1990 óta. Nevéhez fűződő dorogi esemény, hogy a Bányatemplom részére ő hozta Rómából a Borbála ereklyét.

Kitüntetés: Esztergom város Pro Urbe Díja (1999).

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmege Jubileumi Névtára (Bp. 1977).

ERKEL FERENC ZENEISKOLA

Előzménye az 1939-ben létrehozott Eszter-

gomi Zeneiskola fiókiintézménye volt.

1959-ben Gáldi Ferenc lakásán kezdődött újra a szervezett zeneoktatás. Hamarosan a községi tanács épületébe költözhetek (Május 1. utca 1. - ma Mátyás király utca). "Zenekarcentrikus" intézmény volt, elsősorban azokat a hangszereket oktatták, amelyekkel biztosíthaták az utánpótlást a szimfónikus és fúvós zenekar számára. 1972-ben költözött mai helyére, a Bécsi út 65. sz. alatti volt gyógyszerári épületbe az intézmény. Tanítványaik közül több országos és világhírű növendék indult el (→*Tarjáni Ferenc*, →*Turjai Rita*, →*ifj. Lencsés Lajos* stb.), tanárai közül többen ugyancsak országos hírnevet szereztek (←*Both Lehel*, →*Zempléni László* stb.). Igazgatói voltak: →*Gáldi Ferenc*, →*Gáldi Ernő*, ←*Dudás Ferenc*, →*Gréts Katalin*. Zenetanárok kamaraegyüttese volt az ←*Erkel fúvósötös*. 1990-ben hozták létre Láng Péter karnagy vezetésével az ifjúsági zenekart, mely részben utánpótlásnevelési célokat szolgál, részben önálló fellépéseivel szereplési lehetőségeket is biztosít. 2004-től megyei fenntartású intézményként működik.

Irodalom: Földi János: Dorog város zenei életének története (D.E 7.)

ERKEL FÚVÓSÖTÖS

1980-ban ←*Dudás Ferenc* zeneiskola-igazgató kezdeményezésére jött létre a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanáraiból. 1981-ben hanglemezt adtak ki a Hungarotónál, kétévenként szervezték a "Jeney Zoltán" Országos Zenetanári Fúvósötös Találkozókat. Rendszeres szereplői voltak Dorog és a környék zenei életének, rangos eseményeinek és ünnepeinek. Több ízben szerepeltek Bp.-en, 1985-ben Bulgáriában vendégszerepeltek. 1993-ban oszlott fel az együttes.

ERŐMŰ

1. Az első villamos erőművet a későbbi gépgyár területén helyezték üzembe 1906-ban az esztergom-dorogi közút északi oldalán. Az induláskor 1 db 400 és 1 db 500 LE turbinával működött. 1913-ban újabb

1500 LE-s turbinával bővítették. Tíz éves működtetése alatt folyamatosan fejlesztették, vízellátását egy dunai kúttal oldották meg. 1922-ben leszerelték, használható alkatrészeit beépítették az új erőműbe.

2. Az új erőmű mai helyén 1916-ban épült fel 3000 LE-s turbinával. 1919-ben kapacitását 5500 LE gépegyeséggel és egy kazánal bővítették. Fejlesztései segítségével 1924-re sikerült teljes egészében átvenni a régi erőmű szerepét. 1925-ben 10000 LE turbogenerátort helyeztek üzembe egy porszentüzelésű kazánal. Ugyanebben az évben a Lábatlani Cementgyárral 35000 V-os távvezeték kötötte össze. A környék 30 községét is el tudta látni elektromos árammal. 1930-tól az áramelosztást a HUNGÁRIA RT vette át. 1935-ben újabb kazán, 1936-ban a második 5500 LE-s gépegyeség üzembe helyezése történt meg. Az 1940-es években végrehajtott fejlesztések nem hozták meg a kívánt eredményt, a háborúban pedig jelentős károkat szenvedett az erőmű. A súlyos károkat gyorsan felszámolták. A háború után az Állami Villamosenergia Szolgáltató Nemzeti Vállalat (ÁVESZ), majd jogutódja, az EDÁSZ (Észak-dunántúli Áramszolgáltató Vállalat) biztosította az áramelosztást. Az 1948-as államosítástól önálló, Dorogi Hőerőmű Vállalat néven működik. Ekkor kapcsolták össze a Tata-Dorog kooperációs távvezetékkel, növelve a Dorogi Erőmű biztonságát. 1960-ban Esztergom-Kenyérmezőn megépült az OVIT alállomás, mellyel közvetlenül rácsatlakoztak az országos távvezetékhálózatra. 1950-től hőszolgáltató szerepet is ellát, fokozatosan kiépítik a gőz- és forróvízvezetékeket a városban (előbb az üzemekben, majd a lakossági célok érdekében is) végül a környék településein (Esztergom, Tokodaltáró). Az erőműsalakot 1920-ig lóvontatású csillékkal szállították a dorogi művelődési ház előtti terület feltöltésére. 1953-ig a bányaalatrón csillével szállították a meddőhányóra. 1953-tól kötélpályát építettem a salak szállítására, ezt 1959-ben meghosszabbították. A salakhányót a Gete-hegy és a Kőszikla völgyében alakították ki (lásd: Ódorog).

Pernyőjét a hetvenes-nyolcvanas években a város észak-keleti felén egy tóban tárolták. Ipari vizét 1912-ig a művelődési ház előtti - azóta feltöltött - tóból, később a Dunáról, illetve az erőmű területén fűrt kútról nyerték. 1979-ben a Dorogi Erőművet a Tatabányai Hőerőmű Vállalathoz csatolták. Erőművezető Szauter József. 1992-től önálló Kft-ként tevékenykedtek. 1996-ban Dorog és Esztergom mint közös tulajdonosok vették át a dorogi erőművet, 1997-ben átadták a francia többségi tulajdonú Prometheus Rt.-nek. Ügyvezető igazgató → *Hajdú József*; Szauter József.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.f. 22, 2000); Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár); Rapp József-Daróczi Zoltán: Száz év múltán (Dorogi Erőmű). Centenárium évkönyv 1906-2006.

Irodalom: Rapp József: Dorogi Erőmű 100 év múltán (2006).

ÉRTÉKKÖZVETÍTŐ ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PEDAGÓGIA (ÉKP)

→ *Zsolnai József* és munkatársai által az 1970-es-1980-as években kikísérletezett hazai pedagógiai program az óvodától az érettségiig. A kísérlet fő székhelye Törökbalint volt. 1985-től Magyarországon alternatív pedagógia. A dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskola 1991-ben vezette be felmenő rendszerben. A program iskolái évente országos konferencián, speciális szakvizsgarendszerben és saját továbbképzés keretében fejlesztik a programot. Dorogon 2000-ben rendezték az 5. országos konferenciát.

ESKÜVŐ

Országosan ismert vallási és folklór elemek a dorogi eseményekben is megfigyelhetők (három vasárnapon át megismételt templomi kihirdetés, vőfély menyasszonykikérője, koszorúslányok, lányosházi lakodalom). Szombaton polgári, vasárnap templomi szertartás (a 20. század második feléig).

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2. 1992.)

ESZPERANTÓ

Lásd: Láng József!

ESZTERGOMI KÁPTALAN

Dorog falu leghosszabb időn át ismert birtokosa. Kisebb kihagyásokkal (Hont-Pázmány nemzetség, királynői birtok a tatárjárás után, margitszigeti apácák, Csák István) kizárólagos birtokosa a területnek. Vámszedési joggal is rendelkezett (1288-as és 1303-as oklevél), ezt a tatárjárás után Győrben felállított vámházzal pótolta. A káptalan birtokait a törökök esztergomi bevonulásakor (1543) vesztette el először, majd a második világháború után végleg.

ESZTERGOM-SZÁSZVÁRI KÖSZÉNBÁNYA RT.

Lásd: Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.!

EOCÉN KASZTVÍZ

A fő-karsztrendszer fölötti, földtörténetileg

fiatalabb, eocén mészkőben tárolt viszonylag önálló vízrendszer.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

EVANGÉLIKUS TEMPLOM

Lásd: Református és evangélikus templom!

ÉVLAPOK

A Zrínyi iskola 1992 óta évente megjelenő, iskolai évet összesítő kiadványa.

EZRES (ÉTTEREM)

A művelődési ház, Dózsa óvoda és a MÁV (Kandó) lakótelep szomszédságában épült egykori étterem neve, mely befogadóképességére utal. A tömegétkeztetés mellett kulturális és családi eseményeknek is helyet biztosított.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

F

FAKASZ Tibor

Debrecen, 1930. aug. 21. -

Középiskolai tanár, kutató.

Iskolái: 1948 Piarista Gimnázium, Tata. 1950 Debreceni Tudományegyetem. 1953 ELTE BTK. 1952-től tanár a kishéri Táncsics Mihály Gimnáziumban. 1957-1958-ban internálótáborban, börtönökben volt az 1956-os forradalomban vállalt szerepért. 1958-tól fizikai munkával tartja el családját. 1963-tól tanár a 305. Sz. Iparitanuló Intézetben, 1966-tól a 6. Sz., 1974 és 1990 között az 5. Sz. Általános Iskolában, Várpalotán. 1963 és 1993 között helytörténeti szakkörvezető, előadó, tanfolyamszervező. 1970-től 1991-ig nyaranta honismereti tábort szervez és vezet diákok számára. A várpalotai 56-os Klub megalakítója, 1990-1993-ban annak vezetője. Pedagógiai, földrajzi és helytörténeti publikációi országos kiadványokban ismeretese (Pedagógiai Szemle, Honismeret, Új Forrás, Esztergom Évlapjai, 1956-os

Intézet Évkönyve stb.). Várpalota, s különösen Esztergom-Komárom megye 1956-os történetének krónikása.

Publikációk: Némák szóra kelnek. Várpalota, 1993. - Kishéri emlékezők. Kishér, 1996. - A forradalom Tatán (Társszerző.) Tata, 1996. - Esztergom 1956-os története. Esztergom, 2000. - A Dorogi járás 1956-ban. Dorog, 2000. D.F. 23. stb.

Irodalom: Veszprém megyei kortárs lexikon (2006).

FALLER Gusztáv

1816. márc. 3. Gölnicbánya -1881. jan. 20. Jászó

Bányamérnök, akadémiai professzor.

1836-ban iratkozott be bányamérnök hallgatónak a selmeci Bányászati és Erdészeti Akadémiára. 1840-ben bányász-kohász végbizonyítványt kapott. Ezután Bécsben geológiát hallgatott. 1841-43-ban Horvátországban mérnök Pályázat útján tanár-

segédi álláshoz jut, így bejárhatja ösztöndíjasként Magyarország bányavidékeit. 1845-ben szakértői jelentést készített a dorogi szénmedence néhány bányájáról, így ő az első tudományos irányú vizsgálója a szénmedence geológiai és bányászati viszonyainak. Később is gyakran hozta ide tanítványait gyakorlatra az egyetemről. Feldolgozója volt az 1870-1880 közötti magyar bányászati és kohászati szakemberképzés történetének. Munkásságát az elmélet és a gyakorlat egysége jellemezte. 1843-46 között tanársegéd Selmecbányán, 1851-ig Szélaknán bányatiszt, közben helyettes tanár az Akadémián. Volt kincstári sóbányában bányamérnök, majd 1855-1870 között Selmecbányán tanszékvezető tanár nyugdíjba vonulásáig.

Publikációi: A Dorog-tokodi barnaszéntelek fejtésmódja - Bányászati jegyzetek a miklóshegyi, sárisápi és mogyorósi barnaszénbányászatról.

Irodalom: Magyarok a természettudomány és a technika történetében (Bp. 1992); Kövess Gyula: Faller Gusztáv (Bányász Híradó 1971.).

FALU

1. Eredetileg a fő (ma Bécsi) út, valamint a plébániatemplom körül kialakult első utcák (Mátyás király, István király, Temető utca) területe.

2. Köznyelvi jelentése: a vasút déli oldalán kialakult településrész, melynek fejlődése az első német telepések építkezéseivel vette kezdetét 1699-től. Dorog településszerkezeti megkülönböztetésére ma is használt kifejezések: *falu-kolónia*.

FARAGÓ Rudolf

1960. jan. 25. Dorog -

Tévétechnikus, vállalkozó.

Gépjármű technikus végzettséget szerzett szakközépiskolai érettségivel. A dorogi kábeltelevíziózás egyik alapító személyisége (1991-1998). Számos dorogi városismertető video- és digitális anyag készítője.

FARKAS Éva

1948. április 26. Bajánsenye -

Iparművész, üvegtervező.

1952-től 2000-ig élt Dorogon, Esztergomban érettségizett, 1972-ben végzett a Magyar Iparművészeti Főiskola üveg szakán, mestere Z. Gács György volt. 10 évig (1973-1983 között) a Salgótarjáni Síküveggyár tervezője, építészeti üveggel, üvegtárgyak tervezésével és kivitelezésével is foglalkozik. A szakmai kiállítások folyamatos résztvevője. 1982-től szabadfoglalkozású tervező művész Budapesten. Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, 1972-től a MAOE, 1973-tól a MKISZ és a Magyar Üvegművészeti Társaságnak.

Jelentősebb munkái: Hilton Szálló üvegfala, lámpái; Parlament műemléki lámpái; Operaház üvegbúrái; Royal Szálló portálja, savazott üveglakái; Inter Európa Bank savazott üveglakái; Budapest Bank üveglakala, lámpái; Balatonöszöd kormányüdlőjének lámpái; Árutözsde üveglakala; Országgyűlési képviselők klubja savazott üvegsillárja, üveglakala; Atrium Hyatt Szálló báltermének üveg világítótestei, Keszthelyi Festetics Kastély tükörterme (dísztükrök), Budapest és vidéki városok középületei.

Irodalom: A magyar üvegművészet. (Szerk.: Keszthelyi Ferencné, Wehner Tibor.) Képző- és Iparműv. Lektorátus, Bp. 2006.

FARKAS Rose-Marie

1964. júl. 24. Kolozsvár -

Operaénekes.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (Győr) magánénekes szakán végzett. Nemzetközi énekversenyeken több kiemelkedő helyezést szerzett, a Magyar Kodály-énektábor I. helyeztette, Wágner-énekes díjas. Nevéhez fűződik Erkel Hunyadi című operájának angolai bemutatója. Számos felvételt készített vele a Magyar Rádió. Szívügye a tehetséggondozás, zenei nyári tábor szervezése, együttműködés vonóegyüttessel (közös művek betanítása, vezénylése is sokoldalú zenei tehetségét igazolja). A dorogi zene-

iskolában éneket tanít, kiemelkedő színvonalú kamarakórust hozott létre. Rendszeresen közreműködnek a megyei és városi rendezvényeken és egyéb meghívásokon. A zeneiskola Ifjú Muzikusok Alapítványának kuratóriumi tagja.

FARSANGI BOLONDOK, MASKARÁK (Smurangl.)

A Farsang vasárnapját követő hétfői nap sváb hagyománya (←*bányászjelvény*). A délutáni litánia után maskarába, rongyokba, öregasszonynak öltözött legények mulatsága. Az álarcos játék kelléke volt a szalmabábus kocsikereket vontató és forgató lovaskocsi (→*Hanzl und Gretl*). Zenekar kísérte a maskarákat, akiket megvendégeltek, vagy hagyták, hogy tojást, nekik eltett kolbászt zsákmányoljanak. A kolbász mértékéül botot is vittek magukkal. A mulatozást kedden az ←*asszonyfarsang* követte.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

FARSANGTEMETÉS

Lásd: asszonyfarsang!

FATELEP

A bányászatban szükséges, máglyákba rakott faanyag készletező helye. Tűzbiztonsági okokból általában több telephelyet jelent. Dorogon a Bp.-Esztergom vasút déli oldalán épült, ez volt a szénmedence legnagyobb telepe. A közeli Reimann-alagúttal keskeny vágányú vasútvonal kötötte össze, ez szállította a méretre vágott bányafát a földalatti munkahelyekre. A bányászat megszűntével a telephelyet felszámolták.

(A szénmedencének fatelepei voltak még Tokodaltárón, Ebszönybányán, Leányváron és Tömedéknán.)

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22. 2000).

FAZEKAS István

1908. szept. 15. Magyarnándor - 1993. ápr. 13. Magyarnándor

Tb. kanonok, esperes, plébános.

Esztergomban 1932-ben szentelték pappá. Szentendrén volt káplán, Bernecebarátin és Táton plébános. 1965-80 között a Szent József Plébániatemplom plébánosa és kerületi esperese. Működése alatt újjították fel a plébániatemplom belsejét, a barokk freskók helyére Bardon Alfréd modern képei kerültek (1968). 1967-ben készült el a szembemiséző márványoltár. 1983-ban nyugdíjba vonult.

Irodalom: Esztergomi sematizmus (1982); D.F. 9. (1994).

FÁY Rózsa

Adatait nem ismerjük.

Tanítónő.

Az első, éves dorogi óvodát (községi intézmény volt) vezette 1901-től a faluban. 1904-től Szilárd Béla járásbíró, később főjegyző felesége lett. Tagja volt az esztergomi székesegyházi énekkarnak.

FEHÉR HÁZAK

A ←*Chorin-telep* utcáin épült bányászházak korabeli elnevezése.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

FEHÉR Ernő

1958. jan. 21. Szombathely -

Bányamérnök.

A miskolci Műszaki Egyetemen szerezte diplomáját. 1990-től a Dorogi Szénbányák üzemigazgatója, 1993-tól a Lencsehegyi Szénbánya Kft. ügyvezető igazgatója. Az üzem megszűnését követően a Bányavagyon-hasznosító Kht szénbányászati üzletágvezetője. Titkára volt az OMBKE Dorogi szervezetének, 1998 óta választmányi tag. 1994-től 2000-ig a KEM KIK-közgyűlés tagja.

Kitüntetés: Magyar Köztársaság Érdemrend bronz fokozata (1997).

Publikáció: Schmidt Sándor emlékkönyv (D.F. 29. - 2003)

FEHÉR-HEGY

Weisses Gebirg

Halbauer József bíró 1864-es válaszelevelében található meghatározás a Csolnok felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

FEHÉR Lajos

1912. aug. 10. Sárísáp - 1989. júl. Dorog

Munkás, zenész.

Kovács, lakatos és villanyszerelő a Dorogi Szánbányák Vállalatnál. Kiemelkedik zenei tevékenysége: 1949-től a Bányász Szimfonikus és Fúvószenekar vadászkürtöse. Kisegyüttesek dobosaként lakodalmak közismert, kedvelt zenésze volt évtizedeken át.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó

ifj. FEHÉR Lajos

1943. febr. 8. Dorog -

Zenész, előadóművész.

1960-ban az esztergomi Szakmunkásképzőben végzett, majd esti gimnáziumi érettségit tett. Zenei képzést a dorogi fúvószenekar utánpótlásnevelő "zenedéjében" Kaiser Józseftől kapott a dob hangszeren 1953-tól. 1961-ig tagja volt az ifjúsági zenekarnak. Mint könnyűzenei előadó vált ismert és népszerű zenésszé az 1960-as években. Több együttesben játszott (Syrius 1966-69; Juventus 1969-71; Schöck Ottó zenekara). Ekkoriban elsősorban stúdiózenész, közreműködött a neves táncdalénekesek lemezfelvételein (Korda György, Szécsi Pál, Máté Péter, Zalatnay Sarolta stb.). Közben 1980-ban nyugat-európai turnén vett részt. Jelenleg a Roll-Stars együttesben dobol.

Irodalom: Magyar Beat Lexikon; Magyar Rock.

Díj: 1968-as táncdalfesztivál közönségdíja.

FÉJA Géza

1900. dec. 19. Szentjánospusztá (Bars vármegye) - 1978. aug. 14. Bp.

Író, publicista, szociográfus.

1921-1932 között az esztergomtábori polgári iskolában tanított. Bajcsy-Zsilinszky kö-

réhez, később a falukutatókhoz tartozott.

1939 augusztus 20-án a *Szabad Szó* közölte *Látogatás egy kórházban* című írását, mely az újjáépült dorogi bányakórház bemutatása volt. 1972-ben az Arany János Könyvtár vendégeként fordult meg utoljára Dorogon.

Irodalom: Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999.); Arany János Könyvtár emlékkönyve.

FEJTÉS

bányászat Valamely kőzet (hasznosítható ásvány) természetes előfordulásának nagy volumenű megbontási helye, valamint az adott ásványvagyron közvetlen kitermelésének és szállításának céljából kialakított bányatérsegek összessége.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

FEKETE LÁSZLÓ

1958. jan. 28. -

Sportoló, erőemelő.

1985. aug. 7-én állított fel először világcsúcsot malomkóhajításban. Többszörös bajnok a magyar erős emberek versenyén, világversenyek résztvevője, értékes helyezések tulajdonosa. Gyakori szereplője a televíziók hasonló tárgyú műsorainak. A csolnoki Black Bull SE. alapítója. Örökös Toldi-bajnok. Csolnokon él.

FEKETE-HEGYI TURISTAHÁZ

A dorogi turistaegyesület által működtetett turistaház Dorog közigazgatási területén kívül, a Pilisben. 1933-ban építették esztergomi területen. 1938-ban megalakult a dorogi *Jószerecsét asztaltársaság*, és használatra átvette Esztergomtól az épületet. A háborúban megrongálódott, 1952-ben újjáépítve adták át. Ekkor vette át a Turistaházakat Kezelő Vállalat. Legendás alakjai voltak a turistaház életének, működtetésének: Gommermann Antal, az asztaltársaság első vezetője; Geiszler János; →*Hír József*, Várhidi testvérek, Csenki István, Vargáné "Gizi néni", →*Mocsnik László*. Berda József

költőnek emléktáblája van a ház falán a következő szöveggel:

"FELEJTHETETLEN FEKETEHEGYÜNK
A PILIS SZÍVÉBEN-KÖZEPÉBEN
MIKOR MEHETEK FEL HOZZÁD
MEGINTE?"

ITT JÁRT BERDA JÓZSEF
UTOLSÓ TURISTAÚTJÁN.
A KÖLTŐ-TURISTA EMLÉKÉRE ÁLLÍ-
TOTTÁK: 1970 JÚNIUSÁBAN

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár); BEBTE Képes Krónika (1999).

FELEDI Augusztá

Adatait nem ismerjük.

Csecsemővédőnő.

Budapesten végzett védőnőképzőt. Esztergomi gyakorlata után került Dorogra, 1926 okt. 15-től mint kinevezett védőnő működött az egészségvédelem szolgálatában.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

FELLEGI (FERPÁSZ) István

1937. júl. 21. Dorog -

Labdarúgó, okl. bányagépész, bánya-villamos üzemmérnök.

Diplomáit a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán és üzemmérnöki szakán szerezte. A Dorogi Szénbányák Brikettüzemének üzemrészleg-vezetője volt. A Dorogi Bányász NB I-es és NB II-es csapatának játékosa volt 1957-68 között. Tagja volt az 1963-ban "Vidék legjobbja" címet szerzett 4. helyezett csapatnak. 1957-ben és 1958-ban háromszor szerepelt az utánpótlás válogatottban (NSZK, Jugoszlávia, NSZK ellen).

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó; Bányászat Kiváló Dolgozója; Bányászati Érdemem arany fokozat.

Irodalom: Szánthó Barna: Hajrá Dorog! (1964); Péntek S. - Petrik J.: Dorog 75 (1989).

FÉMMUNKÁS VÁLLALAT

1968 aug. 4-én kezdte meg a termelést a tömedéknai telepítésű üzem a zuglói Fémmunkás Vállalat telephelyeként. 1971-ben önálló gyár lett. Fém épülettartozékokat gyártottak az építőipar számára. Vezetők: Perényi István, Balázs Ede, Szentmártoni Imre. 1981-től Dorogi Fémszerkezeti Gyár néven kivált a Fémmunkás kötelékéből (vezetője Weiler Tamás). Profilbővítéssel igyekeztek talpon maradni (vezető Deák Béla). 1988-tól az ACSI Kísérleti Gyára, újabb profilja az anyagmozgatás, raktározás berendezéseiből, polcrendszereiből áll. *Irodalom:* Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

FERDINÁND István

1886. jan. 7. Gömörhosszúszó (Dlha-Ves) -
1951. okt. 18. Klotildliget (Piliscsaba)
Tanító.

Oklevelét Losoncon szerezte. Szülőfaluja, majd Nagyveszverés és Csurgó után került Dorogra. A bányaiskola (ma Petőfi S. Ált. Isk.) tanítója, a Méhészegyesület és a Hangya Szövetkezet tagja. Jelentős szerepet játszott a református és evangélikus egyházközösség közös templomának felépítésében, a gyülekezet egyházfelügyelője, a Munkásönsegélyző Egyesület ügyvezetője, a Bányakaszinó tagja volt.

Irodalom: Dankó József: Uri kaszinó vagy értelmiségi társaskör? (D.F. 11.1996.)

FILEP István Gábor

1965. aug. 20. Dorog -
Médiaszakember.

Szakközépiskolai érettségi bizonyítványt szerzett. 1984-95 között a HUNGAROTON dolgozója volt. 1995-96-ban a Terézvárosi Kábeltelevízió, majd 1999-ig alapító tagként az esztergomi Kék Duna Rádió szerkesztő-műsorvezetője, azóta az esztergomi Millenniumi Iroda munkatársa.

FILIP György

1966. jún. 21. Dorog -
Rockzenész.

Autószerelő szakmát szerzett. Rockzenész,

motorostalálkozók főszervezője, gyorsulási motorversenyeken műsorvezető, hangosító. A →*Harley Davidson Band* alapítója és vezetője. Vendégként közreműködött a Tűzkerék Revival Band 1990-ben megjelent megátkozott ember című lemez- (és kazetta-) felvételén. Gyakran hívják neves hazai előadók, illetve zenekarok vendégfellépésre (pl. Deák Bill Gyula, Szex Action, Sing Sing). Motorostalálkozók, rockfesztiválok szervezője 1993 óta, az esztergomi Mária-Valéria híd újjáépítésével kapcsolatos kormányközi találkozó (1999. szept.) technikai lebonyolításában közreműködött. Sportmúltjához tartozik, hogy 1977-85 között a Dorogi AC labdarúgócsapat tagja (1983-ig az utánpótlás, 1985-ig a felnőttcsapatban), 1987-ben a francia Le Fayethez igazolt. 1982-ben atlétaként a kaposvári kismaratonon aranyérmes, számos atlétikai verseny dobogós helyezette 1980-83 között. 1999-ben teljesítette a Kinizsi 100 km-es természetjáró versenyt, az első tíz helyezett között végzett.

Művei: →*Harley Davidson Band* lemezei.

Irodalom: Rocksajtó (Metal Hammer, Rock Info, Born to be Wild motorosmagazin), hazai televíziók, megyei sajtó.

FINTA ANDRÁS

1950. febr. 9. Dorog -

Gépészmérnök, villamosmérnök, menedzser, közéleti személyiség.

1974-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen (járműgépész szakon) gépészmérnöki, 1983-ban a villamosmérnöki karon műszer- és irányítástechnika szakon szerzte mérnöki képesítését. Német, francia, angol nyelven beszél. 1988-ban elvégezte az Innomarkt menedzser kurzusát, 1992-ben az ELEKLUF (Bonn, NSZK) minőségbiztosítási kurzusát, 1993-ban az ÁV Rt. felső vezetői tréningjét (Arthur D. Little Cambridge Consultants), 1994-ben az Oxford Open Budapest CMS menedzserképző kurzusát, 1995-ben a IQ-SOFT Rt. Budapest Lucas Management system projektirányítás, MRPP tanfolyamát. 1974-82 között a Híradástechni-

kai Kutató Intézet munkatársa, 1982-85 között a Mikroelektronikai Vállalat (Bp.) fejlesztési team-vezetője, 1985-91 között a Magyar Híradástechnikai Egyesülés (Bp.) munkatársa, csoportvezetője majd osztályvezetője, 1991 -94 között a Távközlési Kutató Intézet (Bp.) tud. főosztályvezetője, 1993-tól marketing igazgatója. 1993-95 között mellékfoglalkozásban (ÁVÜ-pályázaton nyert megbízással) a Salgótarjáni Acélárugyár Rt. reorganizációjának irányítója, az Rt. igazgatósági tagja, 1994-től elnöke. 1994-96 között HM-pályázat keretében a Honvédelmi Minisztérium Elektronikai Igazgatóság Rt.-ben igazgatósági tag, marketing-kereskedelmi igazgató. 1997-ben a GRANTE Rt. (Esztergom) műszaki igazgatója, 1998-ban az ERAVIS Lighting Hungary Rt. (Bp.) főmérnöke, 1999-től a KG-Fitter GmbH (Bp.) projektvezetője. 1979-ben és 1982-ben társszerzőként elektronikai tárgyú szabadalmat nyújtott be. 1990-92 között a Távközlési Törvényt előkészítő parlamenti bizottság külső tagja volt. 1990-94 között Dorog Város képviselő-testületének tagja, a Gazdasági bizottságban vett részt távközlési, kábeltelvíziós, iparfejlesztési, környezetvédelmi és külkapcsolati feladatok előkészítésében.

FISCHER Alajos

1791. Eilen (Csehország) - 1861. Nyergesújfalu

Térképei a dorogi szénmedence történetének értékes dokumentumai a 19. századból.

Irodalom: Dr. Kövess Gyula: Fischer Alajos (Bányász Híradó 1971.)

FLEISCHER Antal

Adatait nem ismerjük.

Karmester.

Az első dorogi bányászzenekar vezetője. Mint képzett zenész a zeneoktatást is magára vállalta. 1911-től a világháború végéig folyamatosan gondoskodott a bevonulások miatt sokszor megtizedelt együttes utánpótlásáról. Bánáti Buchner Antal távozása után 1923-tól nyugdíjazásáig, 1928-ig

ismét közmegelegedésre vezette a rá bízott zenekart.

Irodalom: Fódi János: Dorog város zenei életének története (D.F. 7. -1994.)

FLEISCHER Róbert

Adatait nem ismerjük.

Építész.

Dorogon két nagyméretű középület tervezését végezte el a Salgó Rt. megbízásából. 1926-ban az új Bányairodát, 1929-ben a Munkásotthont építették fel elképzelései szerint. Barokkos, klasszicizáló épületei nyugalmat, tekintélyt, harmóniát sugalmaznak.

FLIER Edit (Császárné)

1960. január 30. Dorog -

Zongoraművész, zenetanár.

A Zrínyi Ilona Állami Általános Iskola tanulója volt. A zeneiskolában →*Gerstner Bálintné* sz. *Kocsis Borsika* növendékeként zongorázni tanult. Tanulmányait a győri Zeneművészeti Szakközépiskolában folytatta, majd a Zeneművészeti Főiskolán diplomázott.

Zongoratanári pályáját Esztergomban kezdte, három év múlva Szombathelyre került. Férjével együtt a Művészeti Szakközépiskola tanárai, három gyermekük közül kettő aktívan zenél.

FÓDI János

1933. nov. 19. Tósokberénd -

Zenetanár, karnagy.

Diplomáját a Zenetanárképző Főiskolán szerezte 1963-ban. Ettől az időtől 1991-ig a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanára volt, majd nyugdíjazásáig (1999) igazgatta a csolnoki zeneiskolát. Ifjúsági és felnőtt zenekarok, énekkarok karmestere, aki tudományos igénnyel foglalkozik a magyarországi németek hangszeres zenéjének megjelentetésével, közreműködik kottakiadásában és hangszerelésében. 1983-1990 között a Keleti-tengeri Ifjúsági Zenekarok Fesztiválja nemzetközi zsűrijének tagja volt Rostockban. 1963-1991 között a dorogi bányász zenekar tagjaként muzsikált.

2003-ban csolnoki zenekara Németországban Ezüstérem, 2005-ben "Kiemelt első díj" minősítést kapott. 2004-2006 között alapfokú fúvószenekari karmesterképző tanfolyamot vezetett a magyarországi német zenekarok karmesterjelöltjei számára. Javaslatára jött létre 2003-ban a hazai német ifjúsági zenekarokból a "Válogatott ifjúsági fúvószenekar".

Publikációk: Größ aus Haraszt (hanglemez 1979), Bei uns in Csolnok (sváb énekes hanglemez, 1987), Himnuszok (CD 1998), Német egyházzene (CD 1999); Dorog város zenei életének története (D.F. 7.1994).

Kitüntetések: BDSZ nívódíj (1987), Minisztertanács Kiváló Munkáért kitüntetése (1987), A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekért kifejtett tevékenységért Nívó-díj (1994), A magyarországi németekért Aranyjelvény (2002), Kerner Istvándíj (2004), Komárom-Esztergom Megyéért Díj (2005), Rauscher György-díj (2004), Josef Gungl Oresi (2006), "Pro Cultura Minoritatum Hungariae" Díj (2006).

Ifj. FÓDI János

1962. júl. 4. Bp. -

Hegymászó sportoló.

1985 óta az UNIVERSAL Alpinista GMK tulajdonosa. Mint alpinista 1979-ben a IV Bükki Sziklamászó Verseny 1. helyezettje, 1980-ban a Nemzetközi Aggtelek Kupa 3. helyezettje volt. 1983-ban a Pamir expedícióban részt vett a 6000 m. feletti Dusambesúcs meghódításában.

FÓDI Krisztina

Lásd: Kovácsné Fódi Krisztina!

FODOR Sándor

1936. okt. 12. Dorog - 1990. febr. 5. Dorog
Okl. bányatechnikus, közéleti személyiség.

1955-ben szerezte oklevelét. 1957-től dolgozott Dorogon előbb bányászként, majd politikai szervezetek funkcionáriusa volt. 1976-tól a Magyar Szénbányászati Tröszt Szakszervezeti Trösztbizottságának munkatársa Tatabányán, 1982-től a Bányá-

ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) dorogi vállalati szakszervezeti bizottságának titkára. Tagja volt a BDSZ központi vezetőségének és a Szakszervezetek Megyei Tanácsa elnökségének. 1989-ben vonult nyugdíjba.

Kitüntetései: Munka Érdemrend fokozatai, Bányász Szolgálati Érdemérem fokozatai, Kiváló Bányász.

Irodalom: Wágner Ferenc: Fodor Sándor (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat 123. évf. 11-12. sz.)

FOGEL Péter

1953. nov. 10. Bp. -

Vadász, egyesületi elnök.

1971-ben mechanikai műszerész, 1985-ben vadász-vadtenyésztő végzettséget szerzett. 1969-97 között a CHINOIN Rt. dolgozója volt. 1989-ben a BEBTE alapító tagja, 1995-ig elnöke.

FORTUNA vendéglő

Ismert kocsmá az Esztergomi út és a Hantken utca találkozásánál (a hajdani országzászló, később Petőfi-emlékmű) helyén. Tréfás népies neve: Akvárium.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

Dr. FÖLDESSY Tibor

1888. márc. 22. Nyíregyháza - 1960. júl. 9. Bp.

Bánya- és kórházfőorvos.

Sebészorvosi diplomáját Budapesten szerezte. 1921-ben került Dorogra, ahol hamarosan vezető főorvosa (1922-1949) lett a bányakórháznak. Ugyanebben az időben a sebészeti osztály vezetője volt. Gyakran publikált szaklapokban. (Felesége Kurovszky Borbála, Kurovszky Zsigmond lánya, →*Kurovszky Sára* testvére.)

Irodalom: Komárom és Esztergom vármegyék újjépítése Trianon után (Bp. ?); Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19.1999).

FÖLDI András

1892. nov. 27. Jászladány - 1964. szept. 7. Dorog

Postamester.

Középiskolai végzettséget szerzett. Dorogon 1942-től 1957-ig (nyugdíjazásáig) vezette a postahivatalt.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó.

FÖDRAJZI NEVEK

Dorog földrajzi neveinek összessége. Gyűjtését Horváth Piroska gimnáziumi tanár végezte, publikálására 1985-ben került sor (lásd: irodalom). Tartalmazza a meghatározható és a →*nem lokalizált földrajzi nevek* összességét.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

FÖLSŐ-KÚT

A Hungária-hegy lábánál (a régi Kucserapusztán) található víznyerőhely.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

FRITZ István

1948. október 16. Dorog -

Műszerész, világi hitoktató, közéleti személyiség.

Órás-műszerész szakmát tanult, 1994-ben lett világi hitoktató, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen diplomázott, 2000-ben diakonussá szentelték. 1995-től a Magyar Máltai Szeretetszolgálat dorogi csoportjának alapító vezetője.

Irodalom: Kovács Lajos: Hírünk a világban - dorogi riportkönyv (D.F.18. -1999.)

FRONTHARCOS SZÖVETSÉG

DOROGI SZERVEZETE

Lásd: Országos Frontharcos Szövetség

FUJI FOTO CENTRUM

Kereskedelmi és szolgáltató kft. 1992-ben alapította Mező Károly és Kovács János a Bécsi út 30. szám alatt. Fő tevékenységek: színesfilm kidolgozása, fotócikkárúsítás, igazolványkép-készítés, fénymásolás.

FÚRÁS ÜZEM

1912-ben a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. jogelődje hozta létre kutatási és gazdaságos aknatelepítési céllal. Eleinte főleg a karsztvízbetörések elleni védekezésben volt nélkülözhetetlen. A fűróberendezések javítását a Gépészeti üzem központi műhelyében végezték. 1945-ig idegen területeken is végzett kutatásokat (Dudar, Mór, Kisgyón). Neves vezetője volt ←*Albel Ferenc*. 1947-ben Tokodaltárra költözött (vezetők: Csizmár István, Sztraka Ferenc). 1949-ben egyetlen országos szervezetbe (Bányászati Kutatási és Mélyfűró Nemzeti Vállalat, Budapest) tömörítették az összes hasonló üzemet. 1952-ben Mélyfűró Ipari Trösztté alakult át, ebben vállalattá vált a tokodi üzem (Tokodi Mélyfűró Vállalat), még a tatabányai üzemet is hozzá csatolták. 1956-tól visszaesés tapasztalható a termelésben, 1958-ban elveszti önállóságát, és a várpalotai Dunántúli Földtani Kutató Fűró Vállalat üzemvezetősége lett. 1959-ben Dorogon önálló üzem létesült Tömedékkalna területén (vezetője Kovács Zoltán - megh. 2006). Fő tevékenysége a bányászati kutatás, hasznos ásványok (szén, érc, öntödei homok, kaolin, bentonit stb.) felkutatása, mennyiségi meghatározása, emellett iszapoló és szellőzőlyukak fűrása. A bányák bezárásával szerepét a kilencvenes évekre elveszítette. A rendszerváltozást követően önálló Drill Kft. néven üzemelt tovább napjainkig. 1000 m. mélységig szakvéleményeket, engedélyezéseket és kivitelezést vállalnak.

FURLÁN Ferenc

1935. márc. 29. Dorog - 1998. március 27. Dorog
Festőművész.

Főiskolai tanulmányait 1963-ban végezte Hincz Gyula tanítványaként. Sokoldalú művész, foglalkozott a grafika különböző válfajaival, táblaképfestéssel, készített pannót, üvegablakokat. Számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt (Esztergom, Bp., Pécs, Tatabánya, Tata stb.), bemutatkozott Skóciában, Franciaországban, a ro-

mániai Erdélyben. Dorogon rendszeresen kiállította munkáit. Grafikáit rangos folyóiratokban publikálta. Művészi munkássága mellett vizuális nevelőtevékenységet is folytatott, vezette a dorogi képzőművész kört, alapítója volt Dorog Város Barátai Egyesületének. Hagyatékát családja - kivánságának megfelelően - a városnak adta, gondozója a →*Furlán Ferenc Képzőművészeti Közalapítvány*. Dorogon látható egyéb alkotásai: Üvegablak (művelődési ház színháztermének lépcsőháza), Bányászlet (színházi előcsarnok), két munkáját Dorog Város Kulturális Közalapítványa vásárolta meg (megtéríthető az Arany János Városi Könyvtárban). Szobrot állított Kucs Béla emlékének (Zrínyi iskola emlékkertje). Része volt több dorogi emlékmű elkészítésének (56-os emlékkő, Hűségnyilatkozat emlékműve a Hősök terén, Rockefeller-emlékkő a Jubileumi téren stb.).

Kitüntetései: Stúdiódíj (1964), Komárom megyei Ösztöndíj (1974), Szoc. Kultúráért (1976), Pro Urbe Díj (1995), Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1994), a Magyar Szakszervezet Nívódíja (1992).

Irodalom: A magyar üvegművészet 1945-2005. (Képző- és Iparművészeti Lektorátus, Bp. 2006.)

FURLÁN FERENC KÉPZŐMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY

A művész hagyatékát örökösei Dorog városának ajánlották fel. Dorog város Önkormányzata 1999-ben a hagyatékot az általa alapított közalapítványban helyezte el. Célja a művész tárgyi és szellemi hagyatékának kezelése, valamint a város képzőművészeti életének támogatása. Kurátorai: Furlán Ildikó (elnök), Kovács Lajos és Till Attila. 2001-ben ügyészi határozattal megszüntették.

FURLÁN Ildikó

1965. aug. 9. Dorog -
Báb- és díszlettervező.

Furlán Ferenc lánya. Bördíszműves szakiskolát végzett (1985). Dolgozott az Idea Iparművészeti Vállalatnál (Bp. 1985-87),

majd a Vaja Porcelánrestaurátor Műhelyben (1987-93), az Aladdin Filmstúdiónál báb- és díszlettervezőként (1993-tól). Csukás István *Süni és barátai* című televíziós mesesorozat bábjait és díszleteit önállóan tervezte és készítette, részt vett az *Uborka* c. politikai kabarésorozat munkáiban. Dorog és Wendlingen városok testvérvárosi, valamint a díszpolgári díszmappa készítője. Dorogon 1991-ben a képzőművészeti szakör közös kiállításán mutatkozott be. Bp.-en a Lotz-teremben voltak láthatóak televíziós bábfigurái 1997-ben.

FUTÁR Építő és Szolgáltató Kft.

1990-ben alapították belföldi magánszemélyek. Telephelye: Dorog, Nefelejcs utca 16. Ügyvezető igazgató: Borzok Lászlóné. Tevékenységi köre: mélyépítés (útépítés, közműépítés, földmunkák). Építési munkái közül kiemelkedik Dorogon a Munkás úti útépítés, a Profi diszkont áruház parkolóépítése, a Pataksor alsó útépítés, a Penny Market áruház építése, a Temető úti csatornaépítés, a Dorogi Hulladékégető Kft. 2. és 3. számú lerakó medencéjének vízzáróltás-építése, a IV. Béla király utcai útépítés és csapadékvíz-elvezetés, a Dorogi Ipari Park földmunkái és közműépítési munkái, csatorna- és járdaépítések a város területén. Jelentős munkákat végeztek Esztergomban (Suzuki csarnoképítés, AMP III. ütem földmunkái, Rumpold Kft. burkolatépítés), Keszthelyen (szennyvízesatorna- és útépítés), Piliscséven (szennyvízesatornaépítés), Szentendrén (út- és parkolóépítés), Budakalászon (útépítés) stb.

FÜLE Antal

1966. nov. 26. Esztergom - Sportoló, labdarúgó.

A Dorogi Gimnáziumban érettségizett. A VISCOSA után 1981-től a dorogi serdülőcsapatban folytatta labdarúgó pályafutását, 1983-tól a felnőttcsapat tagja lett, 1986-ban a Bp. Honvéd igazolta, 1987-88-ban ismét Dorogon játszott, 1988-tól a Honvéd, 1993-tól a Vác, 1996-tól az MTK, 1998 óta ismét a Vác labdarúgója. Bajnoki

rímet szerzett 1989-ben, 1994-ben és 1996-ban, Magyar Kupát nyert 1989-ben, szerepelt nemzetközi kupatornákon (BEK, UEFA), 1993-ban a magyar válogatott keret tagja, szerepelt világbajnoki selejtezőkön. *Kitüntetés:* Pro Urbe Díj (Vác, 1994).

FÜLÖP Attila

1950. január 16. Dorog - Hulladékkezelő vállalkozás vezetője. A technikai érettségi megszerzése után dolgozott a dorogi Fémmunkás Vállalatnál, a Dorogi Hulladékégető Kft.-nél, 2000-ig a Rumpold Esztergom Kft. igazgatója. Sportpályafutása kiemelkedő eredménye rúdugrásban országos hatodik helyezése. *Kitüntetés:* Kiváló Újító arany fokozat.

FÜLÖPNÉ PÜSÖK Julianna Gyöngyike

1953. június 3. Dorog - Tanár.

Matematika-fizika szakos diplomát szerzett 1975-ben. A Petőfi iskola tanára volt 1975-87 között (1981-85-ben igazgatóhelyettes, 1985-87-ben megbízott igazgató), majd 1992-ig a Városi Tanács (később Polgármesteri Hivatal) művelődési osztályán dolgozott osztályvezető-helyettesként és megbízott osztályvezetőként. 1992-től ismét a Petőfi iskola tanára, 1997-ig igazgatója. 1992-től a *Városi Matematikai Versenyfeladatok* c. kiadvány szerkesztője, a Petőfi iskola 80. születésnapjára megjelent *Emlékkönyv* szerkesztő-kiadója.

Kitüntetések: KISZ Dicsérő Oklevél (1979), MUSZ Dicsérő Oklevél (1984).

FÜLÖP Pál

1933. jan. 9. Und - 2002. jún. 2. Tát Tanár, köztisztviselő.

Tanárképző Főiskolán 1964-ben szerezte földrajz-biológia szakos diplomáját. Dolgozott általános iskolákban (Murakeresztúr, Annavölgy, Tát-kertváros). 1968-tól 1985-ig a dorogi Járási Hivatal Vb. Művelődési Osztályát vezette. Vezetője volt a városi igazgatói munkaközösségnek, a megyei szakszervezeti bizottságnak, a TIT Megyei Elnökségének. 1985-től nyugdíjba vonulá-

sáig (1995) az Eötvös József Általános Iskola igazgatója.

Kitüntetései: Magyar Vöröskereszt kiváló dolgozója (1965), Kiváló Munkáért (1984), Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1976), Szocialista Kultúráért (1979), Úttörővezető Érdemérem (1977), Honvédelmi Érdemérem (1976), Ped. Szaksz. Közp. Vez. Dicsérő Oklevele (1987), TIT Országos Elnökség Dicsérő Oklevele (1972). Tanácsi Munkáért ezüst fokozat (1985), HNF Orsz. Vez. Béké-

ért aranyjelvény (1967), KISZ KB Dicsérő okl. (1973).

FÜTŐHÁZ

Lásd: MÁV Fűtőház Főnökség!

FÜZFALIGET

Halbauer József bírót 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Leányvár felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

G

GABALA Ferenc

1918. márc. 6. Keszthely - 1978. okt. 11. Dorog

Újságíró, sporttudósító.

Vájár, versenyfelelős, a Dorogi Szénbányák Versenyhíradójának, a Bányász Bandinak felelős szerkesztője. A Bányász Rádió szerkesztője volt. Sporttudósítója az MTI alkalmazásában az országos lapoknak.

Ifj. GABALA Ferenc

Labdarúgó, edző.

Annak a generációnak a tagja, amely az utolsó NB I-es korszakban (1975-76) szerepelt. Edzőként tevékenykedett Dorogon, Miskén, a Kecskeméti FC-ben, a Bp. Vasasnál. Tanult szakmája szerint mérnökként dolgozott a Dorogi Szénbányák Tervezőirodájában, majd a Beruházási Osztályon, így részese lett a tokodaltárói rácsgyártó csarnok, az osztályozó üzem építési és a lencsehegyi bányauzem eocén programjának.

GABALA Sarolta

1941. márc. 7. Dorog -

Tanító (1962. Esztergom), matematika-fizika szakos tanár (1969. Pécsi Tanárképző Főiskola). 1971-től tanított a Dózsa György Általános Iskolában. A matematika tagozat megszervezője.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1996).

GÁCSER János

1885. jan. 12. ? - 1960. aug. 11. Segesd
Bányaigazgató-helyettes.

1917-23 között a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. annavölgyi üzemének vezetője, majd a dorogi bányauzemben Schmidt Sándor helyettese volt a két világháború közötti években. Tagja a ←*Dorogi Takarékpénztár* felügyelő bizottságának és elnökhelyettese a →*Munkásotthon Önművelő és Önszegélyező Egyesületnek*. A segesdi nyugdíjasotthonban hunyt el, sírja Dorogon található.

GAJDOS Béla

1953. szept. 29. Esztergom -

Közgazdász, közéleti személyiség.

Közgazdaság-tudományi egyetemet végzett. Dolgozott az Esztergom és Vidéke ÁFÉSZ-nél, a MOL Rt-nél, a SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft-nél Szakmai folyóiratokban (Élelmiszer, Mai Piac) publikált. Volt tanácsstag, 1994-98 között önkormányzati képviselő-testületi tag, a DVBE alapító tagja.

GÁL Andor

1946. máj. 18. Nagykőrös -

Mérnök, közéleti személyiség.

A műszaki főiskola elvégzése után a VO-

LAN dolgozója (VOLÁNBUSZ 1970-1987, Vértes VOLÁN Rt. 1988-2004), a dorogi telephely vezetője. 1988-94 között az MTESZ-KTE megyei elnökségi tagja, 1996-99 között a VERTES VOLÁN FB-tagja. 1995-től 2002-ig, majd 2006-tól Dorog város önkormányzatának képviselő-testületi tagja. 2003-2006 között a Dorogi Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány kuratóriumának elnöke. Szakmai publikációi az MTESZ-SZVT, MTESZ-KTE keretében jelentek meg (Az üzemanyag gazdálkodási rendszer korszerűsítése 1984; A tanulógépjárművek műszaki és üzemeltetési paramétereinek összehasonlító elemzése 1991). Dorogon a →*Szocialisták és Keresztényszocialisták Dorogért Egyesületének* alapító tagja.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1975), Tűzbiztonsági érem arany fokozat (1980), Kiváló Munkáért érem (1982), MTESZ dicsérő oklevél (1983), Haza Szolgálatáért érdemérem Aranyfokozat (1984), Vértes Volán Rt. aranygyűrű (1996), VOLÁN Egyesülés elismerő oklevél ((2003).

GALCSIK János

1926. jún. 10. Érsekvadkert - 1996. nov. 1. Dorog
Bányavezető.

Közgazdasági technikumot végzett. 1936-tól gazdasági cselédként, majd kocsisként dolgozott. 1946-tól csillás, 1950-től segédvájár. 1952-től vájár, pártmunkás. 1956. december 1-től bányagazgató a Dorogi Szénbányák Csolnok-Ebszőnybánya-Dorog Lencsehegy üzeméinél. Volt az Önszegélyző elnöke és a Bányász Sport Club futball szakosztályának vezetője.

Kitüntetések: 20 éves bányász szolgálati érdemérem ezüst fokozat (1966); Bányászati kiváló dolgozója (1970); Honvédelmi érdemérem (1984); Kiváló bányász (1985); Bányász szolg. érdemérem arany fokozata.

GÁLDI Ernő

1922. máj. 20. Salgótarján - 2000. dec. 28. Mátraháza

Zenetanár, karnagy.

Pedagógiai és Zeneművészeti Főiskolát végzett. Tanított Annavölgyön, majd a dorogi Dózsa György Általános Iskolában. Édesapjától, →*Gáldi Ferenctől* 1961-ben vette át a zeneiskola, vele a zenei élet irányítását Dorogon. A Bányász zenekar karnagya volt, ←*Bende Györggyel* számos hangversenysorozat szervezője, karmestere. Szimfonikus és fúvós zenekarokat irányított, az általa hangszerelt és dirigált zeneművekkel országos híreik voltak együttese. A csolnoki, tokodi, sárisápi, lábatlani (ma nyergesújfalui) zenei tagiskolákat ő szervezte meg és igazgatta. Irányítása alatt háromszor (s ezzel véglegesen) nyerte el a fúvós zenekar a siklói fesztivál vándorserlegét. Betegsége után 1973-95 között ismét vezette az Annavölgyi Bányászzenekart.

Kitüntetései: "Jozef Gungl" kitüntetés (zeneszerzésért, hangszerelésért), Nívódíj (több ízben), Pro Urbe Díj (1998); Dorogiak Dorogért elismerő okl. (2000).

GÁLDI Ferenc

1895. márc. 12. Erdőháza - 1965. febr. 23. Dorog

Karnagy, zenész, tanár.

Zenészcsaládból származott. 1928-ban került a dorogi zenekar élére. Jelentős sikerekre vezette együttesét, 1942-ben a Nemzeti Színházban léptek fel Erkel Hunyadi László című nyitányával. Nevéhez fűződik a zeneiskola megszervezése Dorogon. Munkatársával, Bende Györggyel együtt kezdték szervezni a pezsgő zenei életet az ötvenes években, ezt a munkát fia, ←*GaM; Ernő* folytatta. Zeneszerzőként is jelentőset alkotott. *Fekete gyémántok* című bányászdalokból álló indulója bekerült a fúvószenekari indulókönyv zenei anyagába. 1961-ben vonult nyugalomba.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (posztumusz -1995.)

GALLINA Józsefné Iglói Ida

1940. szept. 21. Dorog -
1959-től a Dorogi Nagyközségi Tanács,

1990-től 1999-ig a Polgármesteri Hivatal alkalmazottja. Pénzügyi előadó, főelőadó, csoport- és osztályvezető. Tanácsi és szak-szervezeti munkájáért több arany fokozatú kitüntetés részese. Alapítója és vezetőségi tagja a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1997)

GAMESZ - GESZ - Polgármesteri Hivatal Kincstári Szervezete (MÁK)

A GAMESZ Dorog Városá nyilvánításának évében (1984) létrehozott "Gazdasági, Műszaki Ellátó Szervezet" (Zrínyi iskola, majd Felszabadulás út) volt, melynek feladata a városi intézményrendszer pénzügyeinek könyvelése és műszaki-technikai működtetése. 1991-ben GESZ néven átalakult, megszüntetve a műszaki karbantartó csoportot. Székhelyét a polgármesteri hivatalba helyezték. Itt a Magyar Államkincstár Kincstári Szervezeteként 2003-ban ismét átalakult, változatlanul a városi intézményrendszer költségvetésének könyvelését segíti. Vezetői: Perjés Ottóné, Hanszko Éva (2004-től).

GÁSPÁR Sándor

1916. Lókút-Festő.

Annavölgy és Csolnok volt gyermekkori otthona. Munkásként gyakran festményeiből tartotta el magát. 1939-41-ben katona. 1949-54 között Poór Bertalan tanítványaként elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát. Témáit a dorogi szénmedencében találta meg a bányászok között. Képei megtalálhatók Veszprémben, Tatabányán, Bp.-en, a Soproni Bányászati Múzeumban, illetve magánszemélyeknél és intézményeknél. Dorog panorámáját két nagyméretű képen - Koszkol Jenő hagyományteremtő sorozatának folytatójaként - megfestette, melyek a művelődési otthonban láthatók. 1955-ben a lemeszelt Haranghy Jenő-féle színháztermi freskóra - megrendelésre - politikai tárgyú szecóct festett. Később mindkét alkotás megsemmisült.

Mintegy félszáz bányászattörténettel kap-

csolatos festményét Dorog városának ajándékozta, állandó kiállítás keretében a művelődési házban helyezték el. Jelenleg ismét Dorogon él.

GÁTHY Barnabás

1926. szept. 21. Dorog -

Aranyokleveles gépészmérnök.

Gáthy Zoltán fia. A Budapesti Műszaki egyetemen szerezte mérnöki oklevelét. Munkahelye volt a Magyar Alumíniumipari Kutató Intézet, a Ganz Vagongyár, a Ganz-MÁVAG, a Ganz Hunsiet Rt. A vasúti járművekkel kapcsolatos műszaki tárgyú előadásokat tartott a Gépipari Tudományos Egyesületben. Gépészmérnöki főbb műszaki tevékenységei közé tartozott még közúti és nagyvasúti járművek (villamosok, motorvonatok) tervezése.

Számos dorogi vonatkozású dokumentumot (édesapja naplója, levelezések, előadások, sajtótermékek), művészeti tárgyat (→Gáthy Zoltán, →Haranghy J. és →Jeges Ernő festményei, →Mátrai Lajos szobra) ajándékozott Dorog városának édesapja és művészbáratai hagyatékából.

Kitüntetései: Formatervezői nívódíjak (1982, 1986, 1993); Magyar Köztársaság Csillagrendje (1990).

GÁTHY Zoltán

1894. aug. 3. Lipótvár (Nyitra megye) - 1972. febr. 12. Bp.

Aranyokleveles építészmérnök.

1919-ben szerezte mérnöki oklevelét Budapesten a József Nádor Műegyetemen. Dorogra 1923-ban költözött, és 1941-ig a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. alkalmazásában az építési osztályt vezette. A bányauzemi és munkáslakás-tervezések mellett számos középület alkotója volt Dorogon: Bányakaszinó, községháza, bányatemplom, zenepavilon, Dózsa iskola, Dózsa és Petőfi óvoda, bányakórház rekonstrukciója, Hősök tere építészeti munkálatai, kálváriakápolna és szénoltár (elpusztultak), országzászló (átépítették) stb. Közel 200 munkája áll a környék településein (Esztergom, Péliföld, Rákóczi telep, Lábatlan stb.). A háború ide-

jén (1941) visszaköltözött Budapestre, ahol egyik fiát és lakásukat is elpusztították a frontesemények. Névtelenül is építész volt sok fontos üzemnek (Vác DCM, magyaróvári timföldgyár stb.), dolgozott a Könnyűfém Ipari Tervező Intézetnél, a Szilikátipari Kutató Tervező Intézetnél. 1957-ben nyugdíjazták.

Az Esztergom vidéki régészeti és történeti társaság tagjaként jelentős munkát végzett az esztergomi Várhegy ásataiban, a királyi palota feltárási munkálataiban. Utazásainak élményeit, de saját épületeit is szívesen rajzolta, festette. Életmű kiállítása volt Dorogon 1994-ben, képzőművészeti munkáit az UVATERV szakkör kiállításain mutatta be Bp.-en. Hagyatéka egy részét fia - Gáthy Barnabás - Dorognak adományozta (könyvek, rajzok, Mátray Lajos Gáthy Zoltán-bronzszobra). Dorogon utca őrzi a nevét.

Publikáció: Az esztergomi városháza (Városkultúra 1933. 9. sz.); A munkáslakásokról (D.F. 35. 2006).

Irodalom: Gáthy Zoltán: Emlékiratok - dorogi évek (D. F 1994); Kovács Lajos: Gáthy Zoltán "maradékai" Dorog környékén (Új Forrás 1995. február).

GAZDASÁGI UDVAR

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. hozta létre 1915-ben. A kocsiszín, istálló, kovács- és bognárműhely, továbbá a tűzország telephelye volt. (Ekkor még zömmel lovakkal szállítottak a bányákból. A Mária utca szemközti oldalán a kocsisoknak készültek az →*Őtházak*) A gazdasági udvarban volt az építkezési üzem helye is. Később áttértek a gépkocsis szállításra. 1963-tól jogutódja a →*Szolgáltató Üzem*.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

GEISZLER József

1950. febr. 11. Dorog - Szakmunkás, gyűjtő.

A Petőfi-iskola elvégzése után festő-mázoló szakmunkás bizonyítványt szerzett (1968). A Szénbányák Vállalat Szolgáltató Üzemé-

nél, majd a Dorogi Mészműnél dolgozott nyugdíjazásáig. Tagja Dorog Város Baráti Egyesületének, gyűjti, kutatja a város emlékeit, gyűjtéseivel gyakori támogatója a Dorogi Füzetek kiadványainak. 2003. január 22-én mutatta be legértékesebb tárgyi néprajzi anyagát a művelődési ház galériájában, de láthatta a közönség a könyvtárban és a posta új épületének megnyitóján is speciális gyűjteményeit. Fontosnak tekintti a városban a helytörténeti anyagok méltó bemutatóhelyének létrejöttét.

GELENCSÉRNÉ Stenger Mária

Lásd: Stenger Mária!

Dr. GÉMESI György

1956. jan. 3. Bp. -

Közéleti személyiség.

A SOTE Általános Orvosi Karán szerezte diplomáját. Több sport és testnevelési orvosi intézetben dolgozott. 1992-ben a lett a Magyar Vívószövetség alelnöke, 1998-tól elnöke. A Magyar Olimpiai Bizottság alelnöke 2000-től. 1990-től Gödöllő polgármestere. A BEBTE tiszteletbeli tagja, a sátorkőpusztai barlangmosás (1998) fővédnöke, számos egyesületi rendezvény résztvevője.

Kitüntetés: Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (1993).

Irodalom: Ki kicsoda? Parlamenti ki kicsoda?

GÉMES Mária ("Maca") Norápi Lászlóné

1914. aug. 15. Dorog - 2005. Esztergom Úszó.

A polgári leányiskola elvégzése után a Dorogi Szénbányák Felvételi Irodáján, majd az Anyagraktárban dolgozott. 1970-ben ment nyugdíjba. Gyermekként a Munkásotthon előtti park helyén keletkezett "sárga gödörben" tanult úszni (homokki-termelés útján kialakult talajvizet tó volt). Az uszoda elkészültével élénk úszóélet jött létre Dorogon, az országos versenyeken is sikerrel szerepeltek a dorogi versenyzők. Különösen 200 méteres mellúszásban ért el figyelemre méltó eredményeket.

GÉPGYÁR

Lásd: Bányagépgyártó és Javitó Üzem

Dr. GERBER Alajos

1934. júl. 6. Újpest -

Fogszakorvos, paradontológus, hitoktató. 1959-ben szerzett diplomát (SOTE FOK). 1959-től fő feladata volt a Dorogi járás iskolafogászatának megszervezése és felszerelése. A "vándorfogászat"-ot öt éven át végezte. 1964-től Budapest V ker. Madách téri Rendelőintézetében dolgozott nyugállományba vonulásáig. 1992-ben teológiai, hitoktatói diplomát szerzett.

Kitüntetés: Újpest díszpolgára; Szent Adalbert kitüntetés hitrevelő és szervező munkájáért.

Publikáció: Bp. V. ker. 15 éven felüli lakosságának stomatológiai vizsgálata (Fogorvosi Szemle, 1978).

Irodalom: Fogorvosi almanach (Magyar Mediaprint Kft., Bp. 18; Újpesti lexikon.

GERECSE

A város déli határában húzódó, a lakott terület völgyét lezáró mészkőhegység. Dorogi határhegye a →*Gete*.

GERENCSÉR Ferenc

1954. júl. 19. Kiscsév -

Festőművész.

16 éves korától dolgozott a Dorogi Szénbányáknál mint öntő és lakatos. Az 1970-es években a dorogi Képzőművész Szakkör tagja volt, Furlán Ferencnél tanult rajzolni. Autodidaktaként fejleszti tehetségét. Csoportos (Esztergom, Dorog, Tatabánya, Budapest, Gödöllő, Adony, Debrecen, Nyíregyháza, Szolnok) és egyéni kiállításokon (Nagyigmánd, Dorog, Tatabánya, Szentendre, Esztergom, Gödöllő) vett részt. Tagja volt a Bp. VI. kerületi Képzőművészeti és Kulturális Egyesületnek. Néhány képét megvásárolta Dorog Város Kulturális Közalapítványa (megtekinthető az Arany János Városi Könyvtárban). Alkotásait expresszív, felfokozott színvilág jellemzi.

Irodalom: Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (Dr. Zsembery Dezső gyűjtő

kiállításkatalógusa 2000.)

GERENCSÉR Jánosné CZÉH Borbála

1939. márc. 25. Dorog -

Tanár, igazgató.

A Testnevelési Főiskolán szerzett diplomát. Dolgozott az Irinyi János Gimnáziumban (Nyergesújfalu, 1961-69) és a Dorogi Gimnáziumban (1969-94), ahol 1986-tól 1990-ig igazgató volt. Középszkolásként atlétikában középiskolai országos bajnok. Hosszú időn át a Pedagógusok Szakszervezete Járási majd Városi Bizottságának elnöke.

Kitüntetései: Kiváló Munkáért (1982), Kiváló Társadalmi Munkáért (1984. szakszerv.)

GERGELY László

1954. jún. 20. Tokodaltáró -

Nyomdavezető.

Szakközépiskolai érettségivel rendelkezik. 1972-75 között a Dorogi Hőerőmű Vállalatnál, 1975-96 között a NIM Továbbképző Központnál dolgozott, az Oktáv Ipari Továbbképző Vállalat nyomdavezetője volt. Alapítója az OKTÁV-PRESS Nyomda Kft-nek, illetve a PRESS-G 96. Bt-nek (1996). 1972-75 között vállalata KISZ-titkára, a Községi KISZ Biz. VB. tagja. Alapításától 1999-ig a →*Közhírré Tétetik Dorogon* és a →*Zöld Sorok* egyik nyomdakiadója, 1991 óta a ←*Dorogi füzetek* nyomdai előállítója.

Kitüntetés: Haza Szolgálatáért Érdemérem (bronz fok. 1977).

GERNETH János

Születési és halálozási éve ismeretlen.

Az 1728. (esetenként tévesen: 1732.) évi canonica visitatio azt írja róla: "Iskola mesterük jelenleg nincsen, a lakosok maguk közül Gerneth Jánost bízták meg, hogy a plébános körül segédkezzék." Ettől az időtől számolható Dorogon az iskoláztatás ideje, bár kezdetleges színvonalon.

Irodalom: Bél Mátyás: Esztergom vármegyéről (Bevezette és jegyzetekkel ellátta Zolnay László - Tatabánya 1957). - Leblancné Kelemen Mária és Pick József levéltári kutatásai, publikációi.

GERSTNER Bálint

1941. júl. 11. Dorog - 1987. szept. 21. Dorog
Okleveles bányamérnök.

A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán szerzett diplomát (1964). A dorogi szénbányák dolgozója volt egész életében, elsősorban a karsztvíz problémáival foglalkozott. E témakörben gyakran publikálta írásait. 1971-től a Dorogi Bányaüzem műszaki vezetőhelyettese, 1976-tól műszaki vezetője lett. 1985-től haláláig a bányaművelési osztály távlati fejlesztési főmérnöke. 1985-től 1987-ig a Bányászati és Kohászati Egyesület helyi titkára volt.

Kitüntetések: Kiváló Ifjú Mérnök, Kiváló Munkáért, Kiváló Újító arany fokozat, Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz és ezüst fokozat.

Irodalom: Kmety István: Nekrológ (Bányászati és Kohászati Lapok - Bányászat 1987. 12. sz.)

GERSTNER Bálintné

Sz. Kocsis Borsika

1943. szept. 15. Esztergom -

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (Győr) zongoratanzakán végzett. A dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanára. A tehetséggondozás pedagógiai munkájának kiemelkedő képviselője. Országos és megyei zongoraversenyek nívódíjai, első és egyéb (kamarafesztiváli) helyezések sikerei igazolják sikeres tevékenységét. Kiváló növendékei ma a magyar zenei élet ismert szereplői, pl. → *Flier Edit*, Farkas Zsolt, → *Lattmann Béla* stb. Az utóbbi években növendéke, Kálvin Balázs ért el országos jelentőségű helyezéseket.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1991).

GETE

A Gerecse hegység északkeleti hegycsoportja, mészkővonulata, melyet az Öreg-árokban folyó Únyi-patak határol el a hegység nagyobbik részétől. Dorog a Gete északkeleti lábának lejtőjére települt. Hegyei: Nagy-Gete (457 m), Kis-Gete (284 m), Henrik-hegy (339 m), Liget-hegy (250 m),

Magos-hegy (312 m), Kecske-hegy (262 m), Hegyes-kő (312 m). Kesztölc felől az → *Országos kék* jelzésű turistaút vezet át rajta. A hegy mellett települt bányászközségek: Tokod, Annavölgy, Sárísáp, Csolnok.

GHIMESSY Lajos

1894. ? - 1935. febr. 13. Bp.

Okl. bányamérnök.

1923-ban a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. bányafelügyelője, a központi bányamérnökség vezetője. Az általa 1926-ban bevezetett vízszintes illetve magassági rendszerrel térképezték fel a szénmedencét. A hozzá tartozó háromdimenziós térképet 1929-ben készítették el, ma is ezt használják. 1930-ban a zürichi nemzetközi fotogrammetriai kongresszuson bemutatva általános elismerést aratott. Ezzel megteremtette a dorogi szénmedence geodéziai egységét.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999).

GIMPL 1942 BT

A társaság tevékenysége: műszaki drótkéfékésítés ipari célra (pl. tisztítás, rozsdátlanítás, felújítás csőkefével, fényezés).

Alapító: Gimpl Nándor, Budapest, 1942. Özvegyi jogon 1946-tól felesége előbb Bp.-en, majd 1964-től Dorogon folytatta tevékenységét. Tőle leánya, Harangozó Ferencné vette át az ipart, öt gyermekei, H. Ferenc és H. Anikó követték. Vásárlójuk volt kezdetben a Vas- Kis- és Nagykereskedelmi Vállalat, az 1990-es évektől nagy bevásárlóközpontok és áruházláncok a fő felvásárlóik.

GINK Károly

1922. febr. 4. Iván. - 2002. máj. 10. Bp.

Fotóművész.

1940-ben érettségizett a Széchenyi Ferenc Felsőkereskedelmi Iskolában. 1941-42 között könyvelőként, tisztviselőként dolgozott. 1942-ben fényképészinás, segéd Várkonyi László stúdiójában. 1945-ben az Orient Képszolgálat (a Magyar Szociálde-

mokrata Párt sajtóügynöksége) munkatársa; a Dolgozók Világlapja fotóriportere; a Külügyminisztérium fotóosztályának munkatársa. 1950-51 között a Magyar Fotó munkatársa. 1955-től szabadfoglalkozású fotográfus. Ekkor készítette első könyvét. 1956: a Magyar Fotóművészek Szövetsége alapító tagja; 1990: a Magyar Fotóriporterek Kamarája elnöke; tiszteletbeli tagja a Német Szövetségi Köztársaság és a Dán Fotóművészek Szövetségének. Kísérletező alkotó, különösen a három Bartók-műre készített fotósorozatával alkotott maradandót. Ezek a művek 1976-tól kétszáznál több helyen voltak kiállítva szerte a világban. Sok fiatal fotográfus nevezhette közvetve vagy közvetlenül a mesterének. Eletét és művészetét a szakadatlan mozgás, indulat, fékezhetetlen nyugtalanság jellemezte. Fél százánál több albuma jelent meg, legtöbb közülük több kiadásban is. Összesen ötvenhárom könyvet illusztrált. Önálló kiállításainak száma itthon és külföldön meghaladja a kétszázat. Életmű kiállítására készülve, váratlanul érte a halál. A település 800. és a szánbányászok 200. évfordulójára 1981-ben a dorogi Nagyközségi Tanács kiadásában közreadta *Dorog* című fotóalbumát.

Kitüntetései: Balázs Béla-díj (1972), Érdemes művész (1974), Pécsi József-díj (1982), Kiváló művész (1989), A Magyar Művészetért Alapítvány díja (1989), A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje (1997), A Magyar Fotóművészek Szövetsége Életmű-díja (1998), A MÚOSZ Aranytoll-díja (2002).

Irodalom: Kortársd Művészeti Lexikon.

GIRGÁSZ József

1919. április 16. Dorog -
Bányász.

Dorogon gyermekeskedett, 16 évesen, 1936-tól dolgozik a Salgó Rt.-nél: segédmunkás, csillés, gátas, csőszerelő, majd bányamentő a VIII. akna központi mentőszolgálatánál. 41 évesen megrokkann, külszíni munkára kerül. Számátalan bányakár, vízbetörés mentési munkálataiban vett

részt. Bentrekedt barlangászt mentett ki a Klastrompusztai-barlangból. 2004-ben - a húsz éves város emlékmű avatásán, a szénbányászat megszűnésének emlékére a bányászok közös Pro Urbe Díját mint legidősebb bányadolgozó vette át Dorog város polgármesterétől.

Forrás: Tv-interjú (Szege János szerk.-riporter munkája).

GITZING Antal

Adatait nem ismerjük.

Bíró.

Egy 1768-ban kelt helyszíni vizsgálat jegyzőkönyve tanúsítja, hogy a tanúként meghallgatott személy a község bírói tisztét tölti be ebben az időben. Egyéb adatai ismeretlenek.

GLEVITZKY István

1948. május 5. Nyírbátor -

Okl. bányagépészmérnök, bányaművelő. A Miskolci Műszaki Egyetemen bányagépész és bányavillamos, valamint bányaművelő szakon szerzett diplomát. A Borsodi Szénbányák (Fekete völgy, Bányaműszaki Felügyelőség) és a Dorogi Szénbányák Vállalati Központ és Lencsehegy dolgozója volt, utóbbinak vezetője. Rendszeresen publikált a Bányászati és Kohászati Lapokban, szabadalmat kapott *Endogén bányatüzek előrejelzése* c. újítása. Megyei úszóbajnok, vívásban országos 4. helyezett, NB II-es kézilabdázó is volt.

Kitüntetések: Kiváló Ifjú Mérnök (bronz, arany, ezüst fokozat), Kiváló Dolgozó, Lengyel Bányász Érdemrend, Kiváló Bányamentő, Bányász Szolgálati Érdemérem.

GODÓ Béla

1937. ápr. 21. Dorog - 1988. júl. 18. Esztergom

Okl. bányamérnök.

Tanulmányait a Miskolci Egyetem Bányamérnöki Karán végezte. 1960-tól a Dorogi Szénbányák bányauzemeinél felelős műszaki beosztásban dolgozott, majd a vállalat központjában területi főmérnök volt

haláláig. Kiemelkedő szakmai munkája a fűteszenomlások, gépi rakodású, csoportos kamrafejtési technológia bevezetése és alkalmazása az Ebszőnyi Bányáüzemben. (Lásd: ←*Csapó Károly*).

Kitüntetések: Bányász Szolg. Érdemérem (bronz fok. 1975, ezüst fok. 1979); Kiváló Munkáért (1981, 1985); Kiváló Újító (arany fok. 1985); Kiváló Bányász (1985); Bányamentő Szolgálati Érdemérem (arany fok. 1985).

GODÓ Ferenc

1931. jan. 25. Dorog -

Okleveles vegyészmérnök és környezetvédelmi szakmérnök.

A Nyergesújfalui ETERNIT Művek igazgatója, majd a Budai Téglaiipari Vállalat termelésosztály-vezetője. Egyik szervezője a Dorogról elszármazottak baráti körének.

Kitüntetései: Építőipar Kiváló Dolgozója (1971), Tűzrendészeti Érdemérem arany fokozat.

GODÓ László

1945. Budapest -

Szakmérnök, gyárigazgató.

A Budapesti Műszaki Egyetemen vegyipari gazdasági szakmérnöki diplomát szerzett. A Kőbányai Gyógyszerárugyár (később Richter Gedeon Rt.) Dorogi Gyár-egységének volt igazgatója, majd a budapesti központ egyik vezető személyisége. A helyi Kémikusok Egyesületének elnöke. Számos szabadalom társszerzője, szakmai rendezvények előadója. Kezdeményezője volt a ←*Dorogiak Dorogért*, az →*Összefogás a gyermekekért* és az Esztergom és környéke tűzvédelméért Alapítványoknak.

Kitüntetések: Az ipar kiváló dolgozója (két-szer); Munka Érdemrend ezüst fokozat; Az ipar a műszaki fejlesztésért alapítvány díja (környezetvédelmi tevékenységért 1997).

GOGOLA Emil

1892. Dorog -1974. Dorog

Gimnáziumi érettségi után a dorogi szénbányánál dolgozott termesterként. Szervezője az első dorogi úszószakosz-

tálynak. Autodidakta festő, a dorogi →*Képzőművész szakkör* egyik alapító és vezető személyisége, sok fiatal tehetség segítője. A halál is egy szakköri foglalkozáson érte.

GOMMERMANN Antal

1891. máj. 21. Ódombóvár - halála körülményeit nem ismerjük.

Tisztviselő, színjátszócsoporthoz vezető.

A Bányagépgyárban dolgozott, a 30-as évek sikeres színjátszókeretét és a munkáskönyvtárat vezette a Munkásotthonban. A *Jó szerencsét asztaltársaság* (s ezzel a →*turistaegyesület*) létrehozója 1938-ban.

GONDA György

1941. okt. 10. Szécsény -

Kőfaragó, épületszobrász mester.

14 évesen került Süttőre, a Kőfaragó és Épületszobrász Vállalathoz, 1959-ben tett kőfaragóvizsgát, 1978-ban mestervizsgát. 1964-71 között a Budai Vár, a Mátyás templom és az Országház helyreállításán dolgozott. Középületek szobrászati munkáit végezte Süttőn 1971-1986 között. Szobrászok alkotásainak segítő megvalósítója.

Nyugdíjazásakor (1986) költözött Dorogra. Nagy szerepet vállalt a régi emlékművek helyreállításában (I. világháborús, Petőfi téri, Otthon téri díszkút, kálvária szobrai, stációi, keresztje, bányászati bicentenáriumi emlékmű, háborús sírkövek stb.) és új alkotások létrehozásában (56-os emlékkő, a Hűségnyilatkozat, a II. világháborús emlékmű, Kucs Béla emlékköve, Rockefeller-emlékkő, Kitelepítési emlékmű, város-címer a városháza homlokzatán, aradi vértanúk emléktáblája az Eötvös iskola előtt, a Sportmúzeum emléktáblája, Schmidt Sándor emléktábla, elhurcolt bányászok emlékműve, Zrínyi iskola emlékkertjének több alkotása). A testvértelepülés, a szlovákiai Zsére megbékélési emlékművét is ő készítette. Munkái láthatók még Jegenyén (Románia), Bükkszérén, Sárísaápon, Miskén stb.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1996); Pro Urbe Díj (2000).

GORDOS Géza

1934. aug. 24. Dorog -
Újságíró.

Az esztergomi I. István Gimnáziumban érettségizett. Az Idegen Nyelvek Főiskolája német sajtó szakán végzett okleveles fordítóként. A MÚSZ sajtótörténeti-műfajelméleti tanfolyamán szerzett további ismereteket. Dolgozott a Dunamente (dorogi járás), a Dolgozók Lapja (Komárom megye) hetilapoknál. A gazdaságpolitikai rovat munkatársa volt, 1988-tól főmunkatárs. Főleg Dorog és Esztergom környékének tudósítójaként vált ismertté. Társadalmi, közéleti munkája elsősorban a MTESZ esztergomi szervezetéhez és a Szervezési és Vezetési Tudományos Társasághoz kötődött sajtótitkárként. Időszaki lapok pl. Bányamunkás), rádiók (dorogi Bányász Rádió) munkatársaként is tudósított.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (1971), Munka Érdemrend bronz fokozat (1973), Emléklap Dorog fejlesztéséért (1976), Díszoklevél a pozsonyi Technika Házától (1978), MTESZ Komárom megyei elnökségének elismerő oklevele és emlékérmé (1978); Kiváló társadalmi munkáért jelvény (1983); MTESZ esztergomi városi szervezetének emléklapok (1989).

Dr. GORDOS Géza

1956. dec. 27. Dorog -
Ügyvéd. Fafaragó.

Budapesten szerzett jogi diplomát. Dorog nagyközség majd város tanácstitkára, jegyzője volt 1991-ig. Azóta ügyészségi illetve ügyvédi gyakorlatot folytat. Kedvtelése a fafaragás. Csoportos kiállításokon mutatkozott be. (Lásd még: ←*Dorogi nap-tár*).

GORDOSNÉ VÉGH Éva

Lásd: VÉGH Éva

GÖB Sándor

1927. jan. 25. Villány -
Sportvezető, sportújságíró.
Érettségi után a Központi Statisztikai Hi-

vatal, a Magyar Nemzeti Bank és a Dorogi Szénbányászati Tröszt dolgozója volt. Több mint öt évtizede a Nemzeti Sport tudósítója. A Dorogi Bányász Sportegyesület labdarúgó szakosztályának vezetője, sportkört elnöke, a Komárom-Esztergom Megyei Labdarúgó Szövetség Fellebbezési Bizottságának elnöke volt.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst, arany, gyémánt fokozat; Bányászat Kiváló Dolgozója; Komárom-Esztergom Megye Kiváló Társadalmi Munkáért, Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója; Magyar Labdarúgásért ezüst érdemérem; Magyar Népköztársaság Kiváló Társadalmi Munkáért arany fokozat, Magyar Népköztársaság Kiváló Munkáért, Nemzeti Sport aranygyűrűje.

GÖDRÖSI János Zoltán

1967. szept. 24. Dorog -

Okl. automatizálási üzemmérnök.

Kecskeméten, a Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolán szerzett diplomát. 1990-98 között a Honvédelmi Minisztérium programozója volt, 2003-tól a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Zsigmondy Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola rendszergazdája. 1998-ban az OTDK 2. díját nyerte *Forgácsolási időnormák számítása* c. dolgozatával. 2006-tól önkormányzati képviselő a FIDESZ MPSZ képviselőtestületében, a gazdasági bizottság tagja.

GÖRGEY Artur

1818. jan. 30. Toporc -1916. máj. 21. Visegrád

Az 1848-as szabadságharc legendás tábornoka.

1867-ben hazatért Klagenfurti internálásából. 1868-ban Drasche Henrik gyáros és bányatulajdonos bérelte a dorogi bányaterületeket. Ekkor a Hitel Bank kezdeményezésére megalakult a *Köszénbánya- és Téglagyár Társulat Pesten*, mely társulat előszeretettel törekedett arra, hogy elnöki székébe neves személyiséget ültessen. 1868-71 között ezt az elnöki tisztséget Görgey Artur töltötte

be. A társulatban Drasche Henrik mintegy 10 %-os részesedéssel rendelkezett.

Az esztergomi főkáptalani levéltár őrzi azt a Görgey által aláírt szerződést, amelyben a főkáptalan hozzájárult szénmedencénk bányáinak átvételéhez.

Irodalom: Dr. Kövess Gyula: Görgey Artur (Bányász Híradó - Arcképcsarnok, 1979.)

GRAVEYARD at MAXIMUM EGYÜTTES

1997-ben alakult kemény punk zenét játszó zenekar. Tagok: Binder Dániel (basszusgitár), Lencsés Sándor (gitár), Ötvös Károly (dob), Papp Lajos (gitár, ének). Fontosabb fellépések: Molotov-liget, Under-Gran fesztivál (Esztergom 1999), Gran-Eagles motorostalálkozó (Dömös, 1998).

Hanghordozó: Demo "Élnünk kell" (2000).

Dr. GRÉGER Ottilia

1939. máj. 3. Fertőszéplak -
Röntgenorvos.

A bp.-i Orvostudományi Egyetem Altalánosorvosi Karán szerzett diplomát. A Dorogi Kórház Belgyógyászatán, majd az esztergomi kórház röntgen osztályán dolgozott, Dorogon osztályvezető főorvos 1987-től 2005-ig.

Kitüntetés: Esztergom város érdekében kifejtett kimagasló közhasznú társadalmi munkáért emléklap (1991).

GRÉTS Károly

1938. febr. 8. Dorog - 1981. márc. 18.
Piliscsaba

Művésztanár.

Zenei tanulmányait Dorogon kezdte, tanára ←*Bulhardt Vilmos* volt. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (Zeneakadémia) tuba szakán végzett művésztanárként. 1958-61 között a Rendőrzenekar, 1961-62-ben a Pénzügyőrzenekar, 1962-66 között a szegedi színház zenekari tagja, ezt követően a kőszegi zeneiskola igazgatója, a városi fúvószenekar karnagya, később a BM Fúvószenekarának karnagya volt. Vas megyei titkára a KÓTA Fúvószenekari tagozatának, szakfelügyelő. Művészeti

tevékenységéhez tartozott fúvószenekari kompozíciók, átiratok, hangszerelések elkészítése.

Kitüntetés: Szoc. Kultúráért (1973);

GRÉTS Katalin

1962. jún. 19. Budapest -
Zenetanár, igazgató.

Gréts Károly lánya. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tagozatán szerzett zeneelmélet-szolfézs szakon diplomát. A dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanára, 1993-tól igazgatója.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret.

GROSICS Gyula

1926. febr. 6. Dorog -

Válogatott labdarúgó, olimpiai bajnok.

Sportpályafutását Dorogon kezdte, már 14 és fél évesen védett az NB II-es csapatban. 1945-47 között az NB I-es Dorog kapuját védte, majd a kiesett együttesből 1947-ben Budapestre került a MATEOSZ csapatába. 1950-től a Bp. Honvéd játékosa, majd 1956 január 1-től - tizenöt hónapos AVH-eljárás után - a Tatabánya játékosa. Tagja az olimpiai bajnokságot nyert csapatnak (1952), az Európa Kupa győztes (1953), a világbajnoki ezüstérmes, az úgynevezett "aranycsapat"-nak (1954). Része az angol válogatott felett aratott legendás győzelmeknek 1953 (6:3), 1954 (7:1), 1960 (2:0), 1962 (2:1). Három világbajnokságon szerepelt (1954, 1958, 1962). Öt alkalommal válogatták be a világválogatottba. 86-szoros válogatott volt. Beceneve: *Fekete párdúc*. Alapító tagja a Dorogról Elszármazottak Klubjának. 1994-ben az MDF országgyűlési képviselőjelöltjeként politikai tevékenységet folytatott Dorogon és környékén. 2001-2003 között a Magyar Labdarúgó Akadémia Tanácsadó Testületének tagja.

Műve: Így láttam a kapuból (1964)

Kitüntetései: Magyar Köztársaság Érdemrend középkeresztje (1993); Magyar Sport Halhatatlanjainak Klubja (1994); Olimpiai Érdemérem (1995); Magyar Sportsillagok (1995); Az évszázad legjobb magyar kapusa (1998); Beválogatták az évszázad - a

világ - tíz legjobb kapusa közé; Katonai rehabilitáció alapján ezredessé léptették elő (1999); Csík Ferenc-díj (2001); Mádl Ferenc Magyar Köztársasági elnöki emlékérem (2003), Dorog város díszpolgára (2001), Szent István-díj (Esztergom, 2007.)

Irodalom: Bocsák Miklós: A Grosics-villa titka (1986). Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1-2. (D. F. 31, 34. 2004, 2006).

GRÓSZ Béla

1953. máj. 15. Dorog -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

Mestervizsgát, szakérettségit tett, előbb a Dorogi Szénbányák Szolgáltató Üzemében dolgozott, majd 1990-től egyéni vállalkozó (Grósz Gumi). 1998-tól 2002-ig a városi képviselő-testület tagja. Alapító tagja a Dorogi Vállalkozók Egyesületének. 2002-től az Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány kuratóriumi elnöke.

GRÓBL Mihályné sz. Vojczek Katalin

1968. febr. 13. Dorog -

Kereskedő, barlangkutató, pénzügyi, biztosítási tanácsadó

A Zrínyi Ilona Általános Iskola (Dorog) és a Dobó Katalin Gimnázium (Esztergom) elvégzését követően gazdasági ügyintéző felsőfokú képesítést szerzett 1995-ben.

A méteráru kiskereskedelemben dolgozott (Kata méteráru) 1996-2004 között. Jelenleg a Sinus Consulting Független Pénzügyi Tanácsadót vezeti (2000-).

2006-tól a BEBTE titkára.

GRUNDL Ignác

1813. júl. 31. Pest - 1878. dec. 22. Dorog

Plébános, botanikus.

1836-ban szentelték pappá. Helembáról került Dorogra 1861-ben. Feichtinger Sándor esztergomi orvos-botanikussal együtt kutatta Esztergom környékének flóráját. Munkáit Bécsben német nyelven publikálta. Mappái Esztergomba és a bp.-i Természettudományi Múzeumba kerültek. Emlékét a hegyi tárnicska latin neve (Grundliana Degen) őrzi Dégen Árpád francia botanikus jóvoltából. Sírja az 1960-

as évekig a dorogi temetőben volt, ekkor a barokk plébániatemplom kriptájában helyezték nyugalomra, sírköve a templom falába állítva látható. Írásait magyarra fordítva a *Dorogi füzetekben* a Zrínyi iskola adta közre.

Munkái: A Pilis-hegy Esztergomnál Magyarországon (Bécs 1863), Közlemény Magyarországról Grundl Ignáctól (Bécs, 1865), Magyarország növényvilágáról (Bécs, 1868 - valamennyit Dorogon írta).

Irodalom: D.E 6. sz. (életrajz, publikációk és fordításuk, nekrológ); Szinnyei: Magyar írók élete és munkái 13. kötet; Dr. Feichtinger Sándor: Esztergom megye és környékének flórája - Gombocz Endre: A magyar botanika története.

GULYÁS András

1926. jún. 8. Füzesabony -

Közéleti személyiség.

Bányagépipari technikumot végzett. A Fővárosi Villamos Vállalat és a Honvéd Tiszti Akadémia után került a Dorogi Szénbányák Vállalathoz, ahol 35 évig dolgozott. 1957-től a rendszerváltásig tanácsstag volt, ezen belül 14 évig társadalmi tanácselnök-helyettes, 15 évig a HNF elnöke. Kiemelkedik a bányászat terén szociálpolitikai tevékenysége, továbbá publikációi a Bányászati és Kohászati Lapoknál.

Kitüntetései: Munka Érdemrend; Kiváló Munkáért (többször), Bányászati Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany, gyémánt fokozat), Magyar Élmunkás; Kiváló Munkáért (több ízben), Kiváló Társadalmi Munkáért (HNF - több ízben).

GURIN Ferenc

1920. nov. 20. Sárísáp -

Közéleti személyiség, szakíró.

1940-ben az esztergomi Bencés Gimnáziumban, 1960-ban a Bányaiipari Technikumban érettségizett. 1945-50 között Sárísáp jegyzője, 1951-ben a Tatai Járás pénzügyi osztályának vezetője, majd a megyei tanács pénzügyi vezetője. 1953-1980 között a Dorogi Szénbányák munkaügyi főelőadója, 1971-80 között vállalati versenytitkár. A

Sárisápi Bányász SC. alapító tagja, 40 éven át gazdasági vezetője, 1960-77 között a sárisápi művelődési ház igazgatója, a Szlovák Pávakör alapító tagja (1972). 1971-80 között a Bányász Bandi (Bányász Híradó) szerkesztője. Naplókát készítette a Sárisápi Bányász S.C. és a Sárisápi Bányász Vegyes Kórus életéről.

Kitüntetés: Szoc. Kultúráért (1972), Sárisápért (1996), Eszterházy Miksa Sport kitüntetés (BM).

GUSZÁN-trió (guszan, örm.: énekmondó)

2001-ben alakult. Tagjai: Dzsotján Dániel, Dzsotján Dávid és Erdős Ferenc. A trió repertoárján ősi örmény egyházi énekek, munkadalok, népdalok, középkori szerelmi dalok, valamint XIX. századi hazafias énekek szerepelnek. Sikerrel léptek fel meghívásra örmény önkormányzatok rendezvényein, továbbá nemzetiségi fesztiválok Tatabányán, Tarjánban, Piliscsén, Székesfehérváron, Csepelen és több budapesti kerületben.

Dr. GUTTMANN György

1934. febr. 2. Dorog -

Geológus.

Diplomáját az ELTE TTK-ban szerezte 1958-ban. 1990-ig a Dorogi Szénbányánál dolgozott, 1974-ig geológus, a továbbiakban főgeológus beosztásban. 1966-ban doktori címet szerzett *A szénkőzettani vizsgálatokon alapuló alsó-eocén barnakőszén telepazonosítás az észak-dorogi medencében* címmel készült dolgozatával. Tagja volt a tatai Környezetvédő Társulátnak és a TIT-nek. Műveit elsősorban a Bányászati Lapokban publikálta.

Publikációk: Zárójelentések készítése egyéni és társszerzőként a Dorog környéki földtani vizsgálatokról (XXI. akna 1960 - Lencsehegy - Bajna-Hantospuszta 1987); általános földtani munkák (1980-90-es évek); földtani kutatások Dorog térségében; geostatistikai vizsgálatok; a hazai szén vizsgálatára és hasznosítására.

GUZSIK Mária

Lásd: Buzdugán Istvánné!

GY

GYARMATI György

1973. febr. 10. Esztergom -

Karmester, zeneművész, barlangász.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán szerezte klarinét kamaraművész-tanár (1995) és fúvóskarnagy (1996) diplomáját. A Vám- és Pénzügyőrség Koncert-fúvószenekearának 1997-től, a Járdányi Pál Zeneiskolának 1993-tól tagja. A dorogi BEBTE barlangkutató szakosztályának vezetője.

GYÖNGYÖS Ferenc

1947. dec. 4. Esztergom -

Érd. esperes plébános.

Érseki Hittudományi Főiskolát végzett, 1971-ben szentelték fel. Káplán Ludányhalásziiban, Érsekivádkerten, plébános Mohorán, Mogyorósbányán, 1992-től Dorogon a Szent József plébánián. Ne-

véhez fűződik a templom renoválásának befejezése, valamint az új kórházkápolna létrehozása, a templom barokk oltárának felújítása és orgonájának korszerűsítése.

Irodalom: Esztergom-Budapesti Főegyházmegeye Jubileumi Névtára (Bp. 1997).

Kitüntetés: pápai káplán.

Dr. GYÖNGYÖS György

1936. nov. 9. Esztergom - 1998. nov. 27. Esztergom

Üzemi főorvos.

1961-ben végzett a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. Üzemorvosi, mentőorvosi és sportorvosi szakvizsgát tett. Volt bányászati körorvos 1962-től Kazáron, Salgótarjánban, 1982-ig felülvizsgáló főorvos Salgótarjánban. 1968-ban

Egerben megyei mentő főorvos. Dorogon 1983-tól a bányauzem főorvosa. A Magyar Vöröskereszt salgótarjáni elnöke, Dorogon vezetőségi tagja, emellett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat helyettes vezetője és orvosa is volt. Haláláig a KDNP alapítója és elnöke Dorogon.

Kitüntetés: Megyei Tanács Elnöki Dicséret; Eü. Miniszteri Dicséret; Munka Érdemrend bronz és ezüst fokozata; Magyar Vöröskereszt ezüst fokozat; Példamutató munkájáért dicséret; Kiemelkedő munkáért (1998); Bányász Szakszervezeti Szövetség Elismerő Oklevele; Kiváló Munkáért Oklevél (1993).

GYÖRGYEI Ferenc

1900. nov. 29. Újpest - 1970. aug. 26. Dorog Válogatott sportoló, birkózó olimpikon.

1924-ben részt vett a párizsi olimpián. 1926-ban országos bajnokságot nyert. 1932-től átvette a birkózó szakosztály vezetését, irányította edzéseit 1938-ig. A Bányakórház betegszállító gépkocsivezetője volt évtizedeken át.

Irodalom: A magyar sport pantheonja (1932) Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1. (D.E 31. 2004.)

GYÖRGY István

1925. december 24. Bp. -

Filmrendező, forgatókönyvíró.

A Színház- és Filmművészeti Főiskolán 1953-ban kapott diplomát. 219 rövid, illetve hosszú ismeretterjesztő- és dokumentumfilm, továbbá 3 hosszú és 4 rövid játékfilm készített. Filmjei közül 36 részesült külföldi és hazai fesztiválokon elismerésben, számos novellát írt elsősorban a rádió számára. Andrej Rubljovról könyvet írt, ami magyar, lengyel, francia nyelven is megjelent.

Dorogi kötődéséről a Filmkultúra 2006-os interjújában számol be. Mint hazakerült háborús hadifogoly 1945-ben azzal a feltétellel szabadult (bányász édesapja közbenjárására), hogy három hónapot ledolgozik a dorogi szénbányában. A feltételnek eleget tett.

Kitüntetések: Balázs Béla-díj (1968), SZOT-díj (1969); Érdemes Művész (1975) a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje (1996); A 37. Magyar Filmszemle Életműdíja (2006).

Irodalom: A Magyar Filmszemle hivatalos honlapja (2006); Filmkultúra 2006. (Frivaldszky Bernadett interjúja Gy. I-nal.)

GYÖRK (Yürk) dorogi nemesember

Rufoyn fia Yürk durughi (dorogi) nemesember nevét egy 1223-ból fennmaradt oklevél említi 6 jobbágy (Bebus, Uz, Árva, Donka, Buduro, Budurog) nevével együtt.

GYŰRKY Antal

1817. márc. 12. Felsőszelény - 1890. júl. 31. Dorog

Borász, szakíró, hadfi.

1849-ben parancsörtisztje volt a szabadságharcban Görgey Artúrnak.

Borszakértőként dolgozott, szakcikkei jelentek meg a Gazdasági Tudósításokban (1839), az Ismertetőben (1840), a Gazdasági Lapokban (1855-61). Szerkesztette és kiadta a Szőlészeti és Borászati Közleményeket (Pest, 1857-től). A dorogi plébánia anyakönyve szerint Dorogon halt meg végelgyengülésben, a temetés előtti beszenteletését is itt végezték el, de családi sírboltba Hont vármegyében helyezték.

Művei: Vincellérek könyve (Pest 1856), Borászati vegytan (Pest 1858, németül is), A szőlőművelés és borkezelés újabb elvei (Pest, 1860), A borászati szótár (Pest 1861), A borászati ipar fejlesztése (Pest 1868), Igaz-e Darwin tana...? (Pest, 1873), Borászatunk reformjai (Vác 1879), A gyümölcs értékesítése (Bp. 1889), Védekezés a filoxéra és szőlőgomba ellen (Bp. 1890).

Irodalom: Magyar életrajzi lexikon kiég. kötet; Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai (Zrínyi, Bp. 1988); D.E 6.(1994).

H

HABSBURG József

1872. Alcsút - 1962. Rain Bei Straubing (Németország)

Politikus.

A Reformkor kiemelkedő alakjának, József nádornak az unokája. Hadseregcsoportharagcsnok az első világháborúban. Az 1918-as ősirózsás forradalom idején felekküdt a Nemzeti Tanácsra. A Tanácsköztársaság után kormányzónak nyilvánította magát, címéről augusztus 23-án lemondott. Számos társadalmi és kulturális egyesület élén állt, a Magyar Tudományos Akadémia elnöki tisztét is betöltötte. 1927. november 1-jén szónoka volt a dorogi világháborús emlékmű, 1938-ban az Országzászló avatásának. Schmidt Sándor javaslatára 1927-ben választották *díszpolgárrá*. 1929-ben támogatója volt az új kálvária felépítésének, első stációját az ó nevével jelölték meg.

Irodalom: Utcák, házak... (Dorogi értékek nyomában 7. füzet - Zrínyi iskola, 1998.)

Kitüntetés: Dorog díszpolgára (1927).

Dr. HABSBURG Ottó

1912. nov. 20. Reichenau (Alsó-Ausztria) - Politikus.

IV. Károlynak, a Habsburg-Lotaringiai ház utolsó uralkodójának a fia. Svájcban, Spanyolországban, majd Belgiumban élt és folytatott tanulmányokat. 1940-ben az Egyesület Államokba menekült, 1944-től végleg Nyugat-Európában telepedett le. A Páneurópai Unió tagja, 1957-től alelnöke, 1973-tól elnöke. 1979-től az Európa Parlamentben képviselő. Politikai és tudományos munkásságának fontos eleme Magyarország európai csatlakozásának támogatása. Húsznál több könyve jelent meg különböző nyelveken, széleskörű publicisztikai tevékenységet folytat. Számos tudományos akadémia és egyesület tagja, kitüntetés tulajdonosa. 1996-ban a dorogi Megbékélés Napja díszvendégként felavatta a felújított kálvária művészi

együttesét, első stációjának védnöke. Ekkor választották Dorog díszpolgárává.

Irodalom: A Magyarok III. Világkongresszusának védnöksége: Életrajzok ((Bp. 1992.)

Dr. HAGELMAYER István

1933. nov. 7. Dorog - 1997. okt. 26. Bp.

Közgazdász, tanár. A közgazdaság-tudományok kandidátusa (1963).

A bp.-i Közgazdasági Egyetemen szerzett diplomát, majd itt tanított, kutató. 1975-1987 között a Pénzügykutató Intézet igazgatója. 1989-től haláláig az Állami Számvevőszék első elnöke. Számvevőszéki munkásságát a nemzetközi Kandutch-díjjal ismerték el. Rendszeres résztvevője volt Dorog rendezvényeinek. 1994-ben a Megbékélés Napja szónoka. Az Elszármazott Dorogiak Klubjának egyik alapítója.

Kitüntetés: 1974-ben titkos szavazással az év tanárának választották a Közgazdasági Tudományegyetemen; Lengyel Gyula Emlékérem; Heller-Farkas-díj; Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a csillaggal; Dorog város díszpolgára (1995).

Irodalom: Dankó József: A társadalom nem sakkfigurákból áll (Interjú - Új Forrás 1996. 2. sz. és D.F. 18.)

HAJDÚ József

1959. jún. 2. Ózd -

Gépészmérnök.

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerezte diplomáját. A dorogi →*Erőmű*, a Dorog-Esztergom Erőmű Kft. ügyvezető igazgatója 2000 márciusig. 1994-98 között a képviselő-testület gazdasági bizottságának külső tagja volt. Négy évig a DAC elnökségi tagja. 1993-ban szabadalom-résztulajdonos. Jelenleg a VILLKESZ igazgatója.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1987); Kiváló Munkáért kitüntetés (1989).

HAJDÚ Sándor

1913. aug. 1. Lónya (Erdély) -1989. dec. 25.

Esztergom

Költő, 56-os közéleti személyiség.

Bányászcsaládból származott, maga is bányászként kezdte pályafutását. Balesete folytán megbénult, csak két botra dőlve tudott járni. Rokkantként nagy műveltségre tett szert, nyelveket tanult, tudását a bányászok és gyermekeik segítésére használta fel, ezért nagy tisztelet övezte Dorogon. 1956 október 29-én a dorogi Nemzeti Tanács tagjának, november 2-án elnökének választották. Higgadt politikai vezető volt. Később néhány nyugatra küldött verse miatt két év börtönbüntetésre ítélték. Utána sem tört meg, bányásztársainak mindig segítségére volt.

Publikáció: Bányász és költő (versek, 1943).

Irodalom: Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000.).

HAJDUK József

1914. Nagytétény - 1978. Budapest

Pékmester, vállalatvezető.

1950-1967 között a Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat, 1967-74 között a Kőbányai Gyógyszerárugyár Dorogi Üzemegysége igazgatója volt.

HAJMER Imre

1942. jan. 11. Dorog-

Okleveles gépészmérnök, közéleti személyiség.

Műszaki egyetemi diplomát szerzett Miskolcon a gépészmérnöki karon (1966), a Dorogi Szénbányák Tervező Irodájának csoportvezetője volt, majd a központ gépészeti osztályán dolgozott nyugdíjazásáig. Az MHSZ dorogi titkára, 1980-85-ben országgyűlési képviselő.

Kitüntetés: Honvédelmi Érdemérem (1986), Bányász Szolgálati Érdemérem ezüst fokozat (1991).

HAJNIK Lászlóné

1948. Balmazújváros -

Kuratóriumi elnök.

A Dorogi Szénbányák, a Tokodi Üveggyár és a ÚTI Egom-Com dolgozója volt. A → *Segítő kéz Egyesület* elnöke 1998 óta.

HALBAUER János

1902. Dorog -1978. ? (Németország)

Asztalosmester.

1926-ban önállósult, saját erejéből lett épület- és bútorasztalos-mester, bútorkereskedő, temetkezési vállalkozó. Tagja volt a közszéki képviselő-testületnek, az ipartestület tanonc- és mestervizsgáztató bizottságának. Aláírta az ún. Hűségnyilatkozatot, 1947-ben mégis kitelepítették Németországba. Ezért az aláírásért Dorog város díszpolgára (posztumusz) címet kapott 1993-ban.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

HALLER Zoltán

1962. aug. 9. Debrecen -

Ügyvéd, közéleti személyiség.

1987-ben a szegedi JATE AJTK-n szerzett jogi diplomát. 1987-91 között az esztergomi Ügyvédi Munkaközösségben ügyvédjelölt, majd ügyvéd. 1991-től egyéni ügyvéd, Dorogon és Esztergomban nyitott irodát. 1991-től az Esztergomi Kereskedelmi és Iparkamara titkára. 1994-ben az MSZP tagja- és jelöltjeként az 5. sz. választási körzetben (Esztergom-Dorog) egyéni országgyűlési képviselővé választották. Az Alkotmányügyi, törvényelőkészítő, igazságügyi és ügyrendi bizottság tagja volt.

Irodalom: Országgyűlési választások 1994.

HÁM Kálmán

1923. szept. 17. Dorog - 1952. dec. 22.

Szuhakáló

Bányamentő, vájár.

A Dorogi Szénbányák Nemzeti Vállalat alkalmazásában állt. 1952-ben a szuhakállói bányában vízbetöréses bányamentés során vesztette életét. Dorogon temették el, lakótelep őrzi a nevét. Halála körülményeihez kötődik Fábri Zoltán filmrendező *Életjel c.* filmje (Sinkovits Imre színművész alakítása).

Kitüntetések: Munka Érdemrend arany fokozat (1951, 1953 posztumusz).

HÁM KÁLMAN MUNKÁSSZÁLLÓ

Munkásszálló volt az 1950-80-as években. Helyén valósult meg a Dorog Város Időskorúak Otthona és Gondozóház.

HÁMORY Vilmos

1925. máj. 15. Bp. - 1974. dec. 28. Esztergom

Okleveles erdő- és bányamérnök.

Előbb a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni Erdőmérnöki Karán szerzett diplomát (1951), majd 1956-ban lett bányamérnök. 1952-ben került a Dorogi Szénbányák X. aknájára, 1955-től a vállalat Beruházási Osztályán dolgozott. 1957-es mozdonygázolós balesete után is tovább dolgozott szakmájában. Nevéhez fűződik az ódorogi vízvédelmi gátpár és a megújított gátméretezési módszer. Több helyen és ízben publikált közetmechanikai és hidraulikai tanulmányokat.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó oklevél; Bányászati Szolgálati Érdemérem; Kiváló Újító.

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok (1974).

Dr. HAMVAS József

1953. aug. 29. Nyergesújfalu - Orvos.

Az esztewrghomi Dobó Katalin Gimnázium biológia-kémia szakán érettségizett. A SOTE Általános Orvosi karán szerzett diplomát 1977-ben, majd belgyógyász (1983) és hematológus (1992) szakvizsgát tett. Az Esztergomi (ma Vaszary Kolos) Kórház I. Belgyógyászatán dolgozott 1977-2000. között, 1998-2006. között az esztergomi orvosi kamara titkára volt. 2000-től Dorogon a III. körzet háziorvosa. Hematológiai cikkei tudományos szaklapokban jelentek meg.

Irodalom: WHO IS WHO Magyarországon 2007.

HAMVAZÓSZERDA

A sváb népszokások között az első böjti játék, melynek híres eseménye volt a → *kakasnyakazás*.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

HANSZKÓ Éva

1969. febr. 2. Dorog -

Közgazdász.

Főiskolai végzettsége után 1991-93. között pénzügyi előadó, majd főmunkatárs a Nyergesújfalui Polgármesteri Hivatalnál. Dolgozott Dorog Város Önkormányzata GESZ szervezeténél, majd az átszervezés utána Kincstári Szervezet vezetőhelyettese, 2004 októberétől vezetője.

HANTKEN Miksa

1821. szept. 26. Jablunka (Szilézia) - 1893. jún. 26. Bp.

Bányamérnök.

Jónevű nemesi családban született, apja is bányamérnök volt. A Selmeci Bányászati Akadémiát 1846-ban végezte el, a Bécsi Egyetemen elemző kémiát tanult 1849-50-ben. Mineralógus, geológus, paleontológus. 1852-ben → *Miesbach Alajos* hívta Dorogra. A környék földtani viszonyait kutatta, eredményeit a Bécsi Császári és Királyi Földtani Intézet 1858. évi évkönyvében publikálta. Dorogon nősült meg, felesége Hoblik Ida, a dorogi postamester lánya. Zamatosan beszélt magyarul, magyarosan öltözött. Szakmai elismerésének egyik jele, hogy a dorogi paleocén szénréteg fedőjének jellemző csigakövületét *Cerithium Hantkeni-nek* nevezték el. Dorogon 1858-ig szolgált. 1861-67 között a Pesti Kereskedelmi Akadémián oktatott. 1864-ben a MTA levelező, 1874-től rendes tagja. Sokat tett a Budapest-Dorog közötti vasút megépítéséért, megvalósulását már nem érthette meg. 1868-tól a minisztérium földtani osztályának vezetője, majd az 1878-ban megalakult Földtani Intézet első igazgatója 1881-ig. 1882-től a Tudományegyetem paleontológiai tanszékvezető tanára, megteremti az ásványtani gyűjtemény alapját, s megalapítja az őslénytani tanszéket. Az őslényi maradványok első kutatója. 1893-ban Zágráb környéki kutatásai közben betegedett meg, hazatérve hamarosan

meghalt. Bp.-en a Fiumei úti temetőben nyugszik. Dorogon utca őrzi a nevét. Munkásságát lovagi címmel jutalmazták.

Művei: Jelentés a magyarhoni barnaszén telepek átkutatásának eredményéről - Az esztergomi barnaszén terület földtani viszonyai stb. (1860-as évek).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok (1962). Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

HANZL UND GRETI

Lásd: Farsangi bolondok, maskarák!

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

HANZÓ ANDRÁS

1952. júl. 29. Gádoros - 2004. febr. 23. Dorog

Rendőrkapitány.

A rendőrtiszti főiskola (1974) elvégzése után a Belügyminisztérium állományába került. Az 1992-től újjáalakult Dorog Városi Rendőrkapitányság első vezetője volt.

Kitüntetései: Közbiztonsági Érdemérem bronz (1978), ezüst (1985) fokozat; Szolgálati Érdemérem (1983, 1988, 1993, 1998).

Irodalom: Ki kicsoda 2000? (Greger-Delacroix Kiadó).

HARANGHY Jenő

1894. aug. 1. Debrecen - 1951. júl. 7. Bp.

Festőművész, az Iparművészeti Főiskola tanára.

Dorogra Gáthy Zoltán közreműködésével Schmidt Sándor hívta meg. 1935-ben megfestette a Munkásotthon 14 freskóját a színházteremben (ebből a Szén apoteózis címűt a hátsó főfalon elpusztították), ugyanebben az évben megtervezte a plébániatemplom üvegablakait, melyek a következő évben készültek el. A műcsarnok Téli Kiállításán a dorogi kartonterveket bronzéremmel tüntették ki. A színházterem lépcsőházának üvegablakát is ő tervezte, később ez is elpusztult. Számos kitüntetés és díj tulajdonosa volt. Munkáinak jelentős részét 1993-ban a *Megmentett pillanatok* című kiállításon láthatta a

dorogi közönség.

Irodalom: Szűcs György: Haranghy Jenő (monográfia, 1994. centenáriumi kiadás); Haranghy Jenő dorogi kiállításai (szerk. Kovács Lajos. - megjelenés előtt D.F. 36. 2007.)

HARGITAI (SZIRMAI, SZIFFERT) Nándor

1919. okt. 20. Mátraszele - 2006. szept. 11. Esztergom

Labdarúgó.

A Felsőkereskedelmi Főiskolán diplomázott. Az egyik legsikeresebb pályafutású dorogi futballista. 17 évesen már tagja a felnőtt csapatnak (Sziffert néven), még ugyanebben az évben Szirmai néven a Ferencváros, később a Phöbus elsőosztályú csapataihoz igazolják. 1940-ben az Újvidék erőssége, neki tulajdonítják a csapat megkapaszkodását az NB I-ben. A negyvenes évek második felétől ismét Dorogon találjuk, és a Vidék legjobb csapata cím háromszori elnyerésének egyik főszereplője volt (1951., 1952., 1954). Sportpályafutása után a Dorogi Szénbányák Vállalatnál dolgozott. Kitüntetés: Kiváló dolgozó (1966).

Irodalom: Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1., 2. (D.F. 31. 34. 2004., 2006.)

HARLEY DAVIDSON BAND

1991-ben alakult, dirty rockot játszó zenekar. Tagjai: Bóka Csaba Attila (basszusgitar), Darab István (gitar), Filip György (gitar, ének, szájharmonika), Köles Attila (dob), Sponer Ferenc (gitar), Tóth Renáta (vokál, csörgődob), majd Deák András (gitar), Darab István (gitar), Kovács Péter (gitar), Bordás Zoltán (dob). Rendszeresen fellépnek hazai koncerteken (pl. E-klub, Wigwan-klub, nemzetközi motorostalálkozók stb.) és a szomszédos országokban. Lemezeik és CD-jük (kazettával) jelent meg.

Hanghordozók: Oh, yeah! (1993); Milwaukee Iron (1995); Szenvedély (1997); Flört (1999).

HÁROMKIRÁLYJÁRÁS

Elhomályosult sváb népszokás. Hajdani

létezésére a Dreikönig dallama és verstöredéke utal, melyet kutatók még megjelentek idős asszonyok emlékezetében.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

HATÁR CSÁRDA

Bécsi út 1. (Dorog Leányvár felőli határában).

Melegkonyhás vendéglátóipari egység. Tulajdonosa és üzletvezetője 2007-ig Székely Keresztes Zoltán. Alapítás éve: 1991. Házas ételeket, tájjellegű borokat kínálnak, házhozszállítást is vállalnak. Szolgáltatásaik között szerepel kerthelyiség, hétvégén élő zene, kisebb csoportok számára rendezvények szervezése.

HATÁRFÖLDEK

A 10-es út északi oldalán található földterület, a mai ipari park része Bp. irányában.
Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

HATÁRHEGYEK

A 19. századból fennmaradt leírás a település határában található hegyekről. 1. Kálvária-hegy (Kalvarienberg). 2. Kígyó-hegy (Schlangenberg). 3. Lóistálló-hegy (Rossstalberg). 4. Aranyhegy (Goldberg). 5. Dohány-hegy (Tabaksberg)

HÁZIRÉTEK (HÁZUTÁNI RÉTEK)

Haus-Wiesen

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Kesztlőc felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

HEARTLESS EGYÜTTES

1990-ben alakult thrash metall zenét játszó zenekar. Tagjai: Bótyik Árpád (dob), Bótyik Attila (gitár), Csuha András (basszusgitár), Szászvári Norbert (gitár, ének). Jelentős fellépéseik közé tartozik a kertvárosi nyári rockfesztivál és a tatabányai országos tehetségkutató fesztivál (1990). 1995-ben

feloszlott, tagjai más együttesekben folytatták a zenélést.

HEFOP

Lásd: Humánerőforrás Fejlesztés Operatív Program

Dr. HEGEDŰS Gyula

1952. dec. 29. Szeged - Orvos.

A budapesti Zrínyi Ilona Gimnáziumban érettségizett, majd a SOTE Általános Orvosi Karán 1977-ben szerzett diplomát. Urológusként az Esztergomi Kórház hasonló nevű osztályán dolgozott 1977-82. között. 1988-ig Zádorfalva (BAZ megye) körzeti orvosa, azóta Dorogon családorvos. A háziorvosi ügyelet főorvosa 1993-tól, ellátja a két idősek betegothonának betegeit. Tagja a Sarpi Dorog Égető Alapítvány kuratóriumának.

HEGEDŰS Sándorné Korompai Irén

1934. jan. 12. Sárísáp - Óvodavezető.

Intézeti óvónőképzőt végzett, a Dózsa György Napköziotthonos Óvoda vezetője volt 1969-1975 között.

Irodalom: 60 éves a Dózsa Gy. N. O. Óvoda (1999).

HEGYEK

Lásd: Határhegyek

HEIL Ferenc (HUBA HEIL Ferenc)

1910. ápr. 18. Gombos -1983. okt. 27. Pécs Festő.

Képzőművészeti Főiskolát végzett. 1937-1948 között az esztergomi Temesvári Pelbárt Gimnázium, 1950-57 között a Botytyán János Gépipari Technikum és Bányagépészeti Technikum tanára volt. Ebben az időszakban szervezte meg Esztergomban és Dorogon a képzőművész szakkört, melynek évekig vezetője volt. Tanított még a cinkotai 12 évfolyamos iskolában (1961-62) és az esztergomi Dobó gimnáziumban (1962-70). Szakköreivel több közös kiállítá-

son vett részt. Önálló kiállítása 1985-ben volt Pécsen. Művésznévként a Huba Heil Ferenc nevet használta.

Dr. HEINDRICH Károly

? -1959. Esztergom

Gyógyszerész.

Az 1954-1958-as években ←*Dobai Pál* két vezetői periódusa között az Állami Gyógyszerár vezetője volt Dorogon.

HEINRICH Henrik

1889. Windisch-Feistritz (Stájerország) - 1964. Bp.

Bányafelügyelő.

1906-ban iratkozott be a Selmecbányai Bányászati és Erdészeti főiskolára. 1910-től az államosításokig Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dolgozója. 1910-11-ben Salgótarjában, 1911-17-ben Nyitrabányán, 1917-24-ben Nagymányokon tevékenykedett. 1924-től 1936-ig a vállalat dorogi-tokodi területének főfelügyelője volt, a karsztvízveszélyes művelésekben szerzett tapasztalatokat, Erzsébet-akna bányamérnök üzemvezetője. 1936-38-ban a Zirc és Dudar környéki szénkutatásokat vezette, 1937-től a várpalotai szénbányászatnál dolgozott. Ekkor vették be a frontfejtéses művelést. 1947-ben nyugállományba vonult. 1948-tól ismét munkába lépett előbb a Bányaberuházó Vállalatnál, majd a Bányászati Kutató Intézetnél, végül a Bányászati tervező Intézetnél dolgozott. 1962-ben aranydiplomával tüntették ki. A Bányászati Lapokban "hh" jelzéssel publikált, főleg a külföldi hírek rovatban.

Irodalom: Bányászati Lapok 1964. 8. sz.

Id. HEINRICH József (Pepi bácsi)

1879. szept. 9. - 1953. máj. 19. Bp.

Geodéta.

Felsőbb iskoláit Dux-ban (Csehország) végezte. Tatabányán volt tisztviselő a bányavállalatnál. Az 1910-es években került Dorogra, a Salgó Rt. Bányavezetőségén volt főintéző. A bányakárok felmérésével és kártalanítási ügyekkel foglalkozott. Tagja volt a Bányakaszinónak.

Ifj. HEINRICH József (Pepi)

1905. okt. 31. Tatabánya - 1982. jan. 28. Bp.
Okleveles bányamérnök.

Diplomáját a Soproni Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Bányamérnöki Karán szerezte. Előbb a Magyar Általános Kőszénbánya Rt.-nél helyezkedett el Tatabányán, majd 1946-tól a Magyar Állami Szénbányák Rt. Budapesti központjában a dorogi kerület műszaki előadója volt. 1948-68 között Nehézipari Minisztérium osztályvezetője, (a bányászat műszaki és tudományos nemzetközi kapcsolatainak ápolásáért és fejlesztéséért felelt). 1937-től volt tagja az OMBKE-nek, főszerkesztője majd szerkesztője a Bányászati (és Kohászati) Lapoknak (1949-1968). *Kitüntetés:* Z. Zorkóczi Samu emlékérem, Mikoviny Sámuel emlékérem, Péch Antal emlékérem.

HEINRICH Rudolf

1908. dec. 24. Pilisvörösvár - 1978. dec. 5. Bp.

Tanár, képzőművész.

Heinrich József fia. Gyermekek és ifjúéveit Dorogon töltötte. Bölcsész diplomát szerzett, Székesfehérváron és Tamásiban pedagógus volt. Művészeti tanulmányokat folytatott, 1929-ben a franciaországi Dijonban töltött fél évet, a Képzőművészeti Főiskola látogatója volt. Négy évig dolgozott Lányi Dezső szobrász műtermében. A Műcsarnok 1937-es "Derű a művészetben" c. kiállításán egy szobrával szerepelt. Tagja volt a székesfehérvári Vörösmarty Irodalmi és Művészeti Társaságnak (1940-47), alapító tagja a Tolna megyei Képzőművészeti Munkacsoportnak. Iskolájában képzőművész szakkört vezetett.

HERCZEG Ferenc

1863. szept. 22. Versec - 1954. febr. 24. Bp.

Író.

A századelő népszerű írója, a dzsentrí és a történelem tematikáját dolgozta fel sikerrel. Schmidt Sándor meghívására pártoló tagja volt a dorogi Önszegélyző és Önművelő Egyesületnek. A Munkásotthon avatásán ő

mondta az ünnepi beszédet.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

HERHOFFNÉ BÁRÁNY Ágota

1955. márc. 28. Dorog -

Pedagógus, közéleti személyiség.

Esztergomban tanítói majd Egerben magyar nyelv és irodalom szakos tanári diplomát szerzett. 1975-től a Petőfi Sándor, 1979-től a tokodi, 1980-tól a dorogi Dózsa György, 2003-tól a dorogi Eötvös József Általános Iskola pedagógusa. 1983-1987 között a Dorogi Járás, majd a területi átszervezéseket követően Dorog Város Úttörőelnökség elnökeként tevékenykedett.

Kitüntetés: Kiváló Úttörővezető.

HÉRICS Nándor

1956. Kisbér -

Grafikusművész.

Rajztanulmányait Kerti Károlynál a tatai Képzőművészeti Körben folytatta. Kirakatrendezői képesítést is szerzett. Tagja volt a Fiala Képzőművészek Stúdiójának és a Grafi pax képzőművészeti csoportnak. A HUNGEXPO reklámgrafikusa. 1976-tól néhány évig Dorogon élt. Kiállított Bp.-en, Magdeburgban, Havannában, Tatán stb. Plakátpályázatokon rendszeresen részt vett. Nyertes munkái: Kisbér 700 éves (1976), VIT-CUBA 1978. Anyagtakarékosság 1978. Dorog város első címerét 1984-ben ő tervezte.

HERMANN Miksa

1868. okt. 30. Selmecbánya - 1944. ápr. 28. Bp.

Gépészmérnök, műegyetemi tanár, kereskedelmi miniszter.

Pályafutása során asszisztens volt a bécsi műegyetemen, főmérnök az Osztrák-Magyar Államvasút Társaságnál, tanár a selmecbányai főiskolán majd a budapesti műegyetemen. Nemzetgyűlési, országgyűlési képviselő. Sok társadalmi és tudományos szervezet vezetőségi tagja. A Magyar Mérnök és Építész Egylet és a Mérnöki Kamara elnöke. Gépelemek tan-

könyve (1924) a hazai szakirodalomban évtizedekig alapműnek számított. 1926-1929 között kereskedelemügyi miniszter. 1929-ben választották Dorog díszpolgárává azért a segítségért, amelyet a fő utca (Petőfi Sándor út, ma Bécsi út) korszerűsítéséért, keramitkővel történő burkolásáért tett. A címet dorogi látogatása alkalmával kapta meg.

Művei: Szénellátásunk problémái (1923), Gépelemek: Bevezetés a gépek szerkezet-tanába (1924).

Irodalom: A magyar bányászat évezredek története (1997).

Kitüntetései: Magyar Mérnök és Építész Egylet aranyérme (1924), Dorog díszpolgára (1929) stb.

Irodalom: Vasúti lexikon 2. kötet.

HERNÁDI Ferenc

?

Zenész.

A zürichi rádió szimfónikus zenekarának klarinétosa.

Irodalom: Budayné: Dorogról a dorogiaknak.

HERVAI Ferenc

1936. január 26. Csolnok - 2004. jan. 4. Dorog

Üzemmérnök, műszaki vezető

Az esztergomi Bányagépészeti Technikumban középiskolai, majd a Miskolci Egyetem gépészmérnöki karán bányagépész és bányavillamosági üzemmérnöki végzettséget szerzett. 1954-től dolgozott a Dorogi Szénbányák Vállalatnál (Erzsébet-akna, Mogyorósbánya), majd az egyetem elvégzése után a Szállítási és Osztályozó Üzemben. 1989-ben vonult nyugdíjba. Kiemelkedő szerepe volt az eszperantó nyelv oktatásában, terjesztésében - elsősorban Tokodaltárón. Több nemzetközi találkozót szervezett, melyeknek résztvevője is volt. Emellett újításokkal foglalkozott.

Publikáció: A Homokvasút és a Sátorkői Palatinusz-tó létesítésének története. 2003. (magánkiadás).

Kitüntetés: Kiváló Újító; Bányászati Szolgálati Érdemérem (mindhárom fokozat); Kiváló dolgozó.

HIDVÉGHY Ferenc

1924. szept. 29. Bp. -
Postavezető.

Budapesten kereskedelmi érettségit tett 1940-ben. 1957-1983 között (nyugdíjazásáig) a dorogi postahivatal vezetője.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (1977), Kiváló Munkáért (1983).

HIEDELEMALAKOK

Félelmet keltő, gyakran a gyermekeket félelemben tartó képzelt alakok: kecskelábú alak, tüzes emberek, boszorkányok, bányarémek (bergmanlik) vagy manók a dorogi hiedelemvilágban.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2. 1992.)

HÍRHARANG

Dorog város általános iskolái tehetséggondozó szakkörének 1984-ben alakult gyermekhíradója. A lapot a városi tanács művelődési osztálya és a TIT dorogi szervezete hozta létre. Az első években a Dorog környéki iskolák tehetséges tanulói is részt vettek munkájában. Vezető tanárszerkesztői voltak: Kovács Lajos (1984-1990) és Dankó József (1990-2000).

HÍR József

1911. május 14. Budapest - 1985. jún. 6. Dorog

Fotóművész.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-nél Dorogon helyezkedett el mint vágár majd bányalakatos (1932-45), a Dorogi Szénbányászati Trösztnél villamos mozdonyvezető volt a Homokvasút és Szállítási Üzem dolgozójaként. Már a háborúban is értékes fotókat készített, később szakkörvezető volt a József Attila Művelődési Házban. Évtizedeken át a település fő dokumentaristája volt, képei kiállításokon díjakat nyertek. A szaksajtó is elismeréssel szólt munkásságáról. Emellett kiemelkedő szerepet játszott a dorogi

turistaegyesület életében, számos összefogás fő kezdeményezője és szervezője volt (fekete-hegyi turistaház felújítása, dunai csónakház létesítése, klastrompusztai út építése stb). Hagyatéka még feldolgozásra vár, mely Dorog múltjának pótolhatatlan kordokumentuma. 1996-ban emlékkiállítással tisztelgett munkássága előtt Dorog városa.

HOFFMANN Sándor

1910. máj. 12. Bp. - 2001. jan. 10. Dorog
Vendéglős.

A bányakaszinóban folytatott gyakorlatot mint pincér, 1934-ben annak főbérője lett. A háború után a róla elnevezett (←*Eiler Ferenc* által alapított) étterem tulajdonosa volt az államosításig (később Tárna szálloda és étterem) a Bécsi úton.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (1948)

HOHL Zoltán

1969. nov. 7. Dorog -
Tanár, geográfus.

A József Attila Tudományegyetemen szerzte környezetkutató, településhálózatfejlesztő geográfus és földrajzszakos tanári diplomáját (1998). Egyetemi (JATE) kiadványban publikációi jelentek meg. Az esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet Egészségügyi Szakközépiskola tanára volt 1998-99-ben. 1999-től Dorog város önkormányzatának környezetvédelmi előadója, majd 2001-től a SANYO Hungary Kft. környezetvédelmi vezetője. Környezetvédelmi auditor környezetvédelmi tanácsadó cégeknél és szaklapoknál. Veszélyesáruszállítási biztonsági tanácsadó, 2004-től az Országos Koordinációs Bizottság tagja, ahol Komárom-Esztergom megyét képviseli. A városi Környezettudatos Játsonap ötletgazdája és szervezője (2001-től).

Dr. HÓKA Imre

1901. márc. 8. Bajcs - 1973. május 1. Bp.
Érseki tanácsos, plébános, egyházi szakíró. Doktori diplomáját 1926-ban szerezte. Dorogra kerülése előtt papi pályájának egyik jelentős állomása a Gellért-hegyi szikla-

kápolna, ahol lelkész, hittanár, kollégiumi prefektus. 1936-1946 között a dorogi bányatemplom lelkésze, plébánosa volt. Korábban már megjelentek prédikációs gyűjteményei a 20-as-30-as években.

Művei: Vasárnapi harangszó (1928, 1935.); Korunk vándora és a katolicizmus (tanulmányok); Szent Imre emléke (1930) stb.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Magyar Katolikus Lexikon IV kötet.

HOLDAMPF Albertné HALÁSZ Alojzia

1829. ? - 1906. márc. 14. Dorog

Bölcsőde- és óvodaalapító.

Özvegy, gyermektelen asszonyként 1906-ban alapítványt hozott létre a községi kisdédóvőépületének létrehozására. 1910-ben költözhetett új helyére a fő utcán a kisdédóvó (azonos a mai Zrínyi iskola egyszintes alapépítményével). 1928-tól az iskolai oktatás céljára hasznosították az épületet (lásd: Zrínyi I. Ált. Isk.), az óvoda pedig a Mátyás király utcába költözött.

HOLICSKA Lajos

1945. márc. 8. Hajdúböszörmény - Technikus.

1974-ben szerezte oklevelét, a Hell József Károly Nehézipari Gépészeti Szakközépiszkola Bányagépipari technikus szakán érettségizett. 1959-68 között a Dorogi Hőerőmű, 1992-ig a Fémmunkás Vállalat, majd az Aknabau Kft. Dolgozója volt. 1971-1988 között tanácsstag és végrehajtóbizottsági tag. 1971-1991 között a dorogi → *Önkéntes Tűzoltó Egyesület* elnöke volt.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (4 alkalommal); Építőipar Kiváló Dolgozója; Dorogiak Dorogért kitüntetése.

HOLLÓ Márta

1954. aug. 9. Székesfehérvár -

Gyógypedagógus, szakpszichológus
1981-ben diplomázott gyógypedagógusként a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen pszichológus vég-

zettséget szerzett 1992-ben, majd 1999-ben tanácsadás pszichológusi szakvizsgát tett. Szakterülete a krízis-tanácsadás. Pedagógus szakvizsgával 2002-től rendelkezik. 2005-től közoktatási szakértő a pedagógiai szakszolgálati területen.

Gyógypedagógusként, nevelőtanárként dolgozott a MM. 5. sz. Leánynevelő Intézetében, Esztergomban (1981-1984). 1984 óta a Nevelési Tanácsadó, későbbi elnevezéssel Pedagógiai Szakszolgálat igazgatója. Tagja a Magyar Pszichológiai Társaság tanácsadás pszichológiai szekciójának.

Főbb vizsgálati területei: tanulási nehézségek oki hátterének felderítése; a pszichológiai tanácsadás módszereinek alkalmazása a nevelési tanácsadó szolgáltató funkciójának bővítésében.

Kitüntetései: Miniszteri Dicséret 1987, 1989.

Dr. HOLLÓ Miklós

1917. jan. 19. Újbars - 1974. máj. 29. Esztergom
Orvos.

1944-ben avatták orvosdoktorrá a budapesti egyetemen. Bőrgyógyász szakorvosi képesítést 1957-ben szerzett, 1969-ben pedig szervezési szakvizsgát tett. Pályája kezdetén előbb a karcagi kórházban gyógyított, majd évekig honvédorvosként dolgozott. 1953-tól 1965-ig Várpalotán volt körzeti orvos.

1966-1973 között járási (tiszi) főorvos volt Dorogon. 1972-től a Bőr- és Nemibeteg gondozó Intézet vezetője, 1973-tól a dorogi Rendelőintézet igazgatója, majd emellett az egyesített dorogi és esztergomi kórházak igazgatóhelyettese is volt.

Közel 20 éven át volt társadalmi munkása a Magyar Vöröskeresztnek. Előbb Karcagon, majd Várpalotán, aztán Dorogon irányította a vöröskeresztes munkát. Az önkéntes véradó mozgalom szervezésében szerzett komoly érdemeket. Egyik kezdeményezője volt Várpalotán a téritésmentes véradásnak. Haláláig több cikluson át volt a Magyar Vöröskereszt Országos

Vezetőségének tagja.

Munkásságát 1969-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatával ismerték el.

HOLOP Gyuláné

1926. szept. 6. Várpalota - 1989. ápr. 1. Dorog

Tanácselnök, közéleti személyiség.

Gimnáziumi érettségi után Tanácsakadémia-t végzett. 30 éven át volt Dorogon tanácsstag, eközben betöltötte a tanácselnöki, tanácselnökhelyettesi funkciót, volt a Munkaügyi osztály vezetője és anyakönyvvezető Dorog Nagyközségi majd Városi Tanácsnál. Rendszeres, kiváló véradó, 1949-től haláláig MSZMP-tag.

Kitüntetés: Munka Érdemrend bronz és ezüst fokozat.

HOMOKFÖLD DŰLŐ

Sandecker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Tokod felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

HOMOKI SZŐLŐK

Sandweingärten

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Kesztléc felé eső határban.

Dorogtól keletre, a Bécsi út déli oldalán húzódó alacsony, homokos terület. Földjéből bronzkori, későbronzkori és római kori leletek kerültek elő.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979); Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

HOMOKVASÚT

1. 1922-ben építették az első villamosított, keskeny vágányú szakaszt, mely a Dorog-Sátorkő közötti homokhegy anyagát szállította a bezárandó bányavágatok tömedékelésére. Hossza 3,4 km volt, kapcsolódott hozzá egy 800 méteres sikló. Kezdetben 40 katasztrális holdon, 1927-től 100 kat. holdon folyt a homokkitermelés. 1935. július 19-én szállította a régi homokvasút az utolsó csille homokot.

2. 1935. augusztus 17-én indult az új, meghosszabbított homokvasút Augusztia akna II-es üritőig. Bővítették 1942-ben Borókásig, X. aknáig, a hatvanas években Sárísápig, illetve XVII. és XXI. aknáig. Teljes hossza Annavölgyig 13 km volt. A fejlesztésekkel új homokfogadók, üritőberendezések és készletezők is létesültek. 1950-1960 között a szükségletek folyamatosan nőttek, a homokkészlet rohamosan fogyott, ezt a problémát →*Lévárdi Ferenc* vízalatti hydrop berendezése oldotta meg. Napi teljesítménye 700 m³ volt. 1963-tól kezelője a Szállítási és Osztályozó Üzem. A hetvenes években erősen csökkent a szükséglet, vele a termelés is. A kialakult bányató területét rendezni kezdik, üdülőkörzet kialakítása indul meg a →*Palatinusz-tó* partján. A homokvasút a nyolcvanas évek közepén beszünteti a termelést, gyermekvasút terveit kezdik kidolgozni, de az elképzelés meghúszult. A 90-es években a SZÉSZEK és Dorog önkormányzata kerékpárút létesítését fontolgatja, de ez a terv is kudarcba fulladt. A vasutat közben széthordják, építményeit (hidak, alagutak) megszüntetik, a tájat rehabilitálják.

Irodalom: Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi medencében (1981); Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22.2000). Hervay Ferenc: A Homokvasút és a Sátorkői Palatinusz-tó létesítésének története. (2003. magánkiadás).

HONTI József

1955. ápr. 1. Komárno -

Vállalkozó, sportoló.

Testnevelési Egyetemet végzett sportmedzserként és edzői szakon 1982-ben. Dolgozott a Dorogi Szénbányák Vállalatnál (1973-95) bányagépésztechnikusként, jelenleg vállalkozó és sport szakvezető. 1968-ban kezdte Sárísápon labdarúgó pályafutását, 1973-ban került Dorogra, tagja volt az utolsó dorogi NB I-es csapatnak (1976-77),

1981-ig aktív tagja az együttesnek. 1987-90 között pályaedzőként tért vissza Dorogra, majd 1993-ban lett vezetőedző. Kis kihagyással 1995-től 2001-ig folyamatosan töltötte be ezt a tisztséget. Legnagyobb sikere 1997-ben a csapat NB I/B-be vezetése (Varga Jánossal közösen), illetve háromszoros megyei kupadöntős. Sportruházat és -eszközök árusításával is foglalkozott. A világhírű Kovács István (Kokó) ökölvívó az ő meghívására többször volt a város vendége.

HONT-PÁZMÁNY NEMZETSEG

Német származású főnemesek, a család I. István korában vándorolt be hazánk területére. Szent István testőrségének vezetői voltak. Koppány legyőzése után jelentős birtokot kaptak Esztergom környékén a királytól. A XIII. században lettek a Dorog környéki területek birtokosa, de központjuk a Duna túlfelén, Bényen volt, ezért Pázmány 1287-ben dorogi birtokait elcsérelte Lampert ispánnal, így lett a terület az esztergomi káptalan birtoka.

Irodalom: Draskóczy István: Dorog története a középkorban és a török időkben (D.F. 10.1994).

HONVÉD Ferenc

1923. június 29. Sárísáp - Hegesztő szakképesítést szerzett, 38 éven át - nyugdíjazásáig - a Bányagépgyár dolgozója volt. Fiatalon bekapcsolódott a település munkás színjátszóinak és kórusmozgalmának munkáiba. Harminc éven át Dorogon községi, 12 évig megyei tanács-tag volt. A helyi egyesületek aktív tagja, a város eseményeinek jó ismerője, pontos adatközlője a helyismereti kutatóknak.

Kitüntetés: Bányászat Kiváló Dolgozója; Élmunkás (háromszor); Bányászati Érdemérem.

HONVÉD József

1928. jan. 6. Sárísáp - 2003. nov. ? Bp. Okl. bányamérnök, emellett bányaiipari gazdasági és építő mérnök. Dolgozott a Dorogi Szánbányák Vállalat-

nál és a Bányászati Aknamélyítő Vállalatnál. Számos karsztvízelzárási szakmai publikációja jelent meg a Bányászati és Kohászati Lapokban, rendszeres előadója volt az OMBKE rendezvényeinek. Szolgálati és szakmai elismerések, kitüntetések és oklevelek tulajdonosa.

HONVÉD Tibor

1934. jún. 3. Dorog - Okleveles mérnök.

Oklevelét a Közlekedési Műszaki Egyetem híd-alagút-metró szakon szerezte. 1958-80 között a KÉV-METRÓ műszaki igazgatója. 1980-85-ig projekt menedzser volt Indiában, Algériában, Nigériában és Kuwaitban. 1985-90. között megbízták a nagymarosi vízlépcső létesítményi főmérnöki munkálataival. Gyakran publikált szaklapokban és tartott előadásokat nemzetközi konferenciákon a metróépítésekről.

Kitüntetés: Kiváló Újító, Ágazati Vállalati Kiváló Dolgozó, Munka Érdemrend.

HOPP Ferenc

1922. jan. 28. Dorog - 1988. máj. 30. Dorog Ornitológus. A Magyar Ornitológiai Társaság tagja.

Erdőmérnöki tanulmányait a háború miatt nem fejezhette be. Dekoratórként dolgozott, betegsége miatt korán nyugdíjazták. Szenvedélyesen kutatta, figyelte a természetet, különösen a madarak életét. Madártani munkássága nemzetközi elismerést szerzett nevének. Kiterjedt levelezést folytatva jelentős néprajzi és dokumentumgyűjteményre tett szert. Halála után hagyatékát felesége a városnak ajándékozta.

Művei: Dorog és környéke madárvilága (1976); Csigaforgató (1987); Egy névtelen rezervátum (a Tāti-szigetek - 1988); Szép élet a katonaelet (háborús napló - D.F. 16. 1998.).

Kitüntetése: Dorog város díszpolgára (posztumusz - 1993), Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (posztumusz -1993.)

HORVÁTH Ákos

1959. aug. 1. Esztergom -

Tanár, grafikusművész.

Dorogon végezte általános iskolai tanulmányait. Tanári diplomát szerzett. 1984-91 között a Móra Ferenc Könyvkiadó illusztrátora, 1988-tól szabadfoglalkozású grafikus, 1992-től a Plaza Műterem művészeti vezetője Győrben. Tagja a Győri Grafikai Műhelynek, Hefter László iparművésszel középületek színes üveglakainak, térlemeinek tervezését, kivitelezését végezte, emellett bútortervező, grafikus és illusztrátor. 1992 óta reklámgrafikával és csomagolóanyag tervezéssel is foglalkozik. Elsősorban magyarországi sci-fi kiadványokban (magazinok, könyvek) valamint kanadai, németországi, angliai, belga kiadványokban jelentek meg munkái. Kiállításai voltak Veszprémben, Budapesten, Gödöllőn, Győrben, Kapuváron, Kecskeméten, Miskolcon, Tatabányán, Tatán stb. *Kitüntetés, díj:* Wordl SF Kongresszus (Bp., 1988 - különdíj); Fantom directory Artwork Contest (USA, 1989 - fődíj; 1991 - különdíj); Champagne Silhouettes Black&White Graphics (Kanada - I. díj).

Irodalom: Kisalföldi Művészek Lexikona.

HORVÁTH Károly

1903. Csót - Halála körülményeit nem ismerjük.

Bőrkereskedő, cipésmester.

Cipésztanoncként került Dorogra, majd Tokodon lett mester. 1929-ben költözött végleg Dorogra, 1932-től vezetett önálló üzletet feleségével, Novacsek Borbálával. Az ipartestület, a tanonc- és mestervizsgáztató bizottság tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

HORVÁTH Károlyné

1942. aug. 30. Dorog -

Óvodavezető.

Felsőfokú óvónőképzőt végzett. A Dózsa György Napköziotthonos Óvoda dolgozója volt 1972-1995 között. 1990-ben megbí-

zott óvodavezető 2002-ben történt nyugdíjazásáig.

HORVÁTH Mihályné

1943. nov. 23. Pilisvörösvár. -

Óvodavezető, közéleti személyiség.

Felsőfokú óvónőképzőt végzett. Dolgozott Dorogon a Zrínyi, a Dózsa óvodákban, 1975-76-ban a Dózsa óvoda megbízott vezetője, 1976-tól a Richter Gedeon Rt. (korábbi neve Kőbányai Gyógyszerárugyár) Óvodájának igazgatója 2000. augusztusáig. 1994-98 között a Megyei Közgyűlés tagja (Munkáspárt), 1992-től az Esztergom-kertvárosi Részönkormányzat tagja volt.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1986), Kiváló Munkáért (1989).

HORVÁTH Piroska

1945. Celldömölk -

Tanár.

A JATE TTK biológia-földrajz szakos tanára. 1969-82 között a Dorogi Gimnáziumban tanított, azóta az esztergomi Vitéz János Tanítóképző Főiskolán tanár. Az MTA és az Aqua Kiadó megbízásából több tudományos munka társszerzője. 1994 óta az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület titkára.

Publikáció: Komárom megye földrajzi nevei (1985. Dorog földrajzi neveinek gyűjtése). Körlánc kalauz (1994, 1995 - társszerző).

HOSSZÚFÖLD-DŰLŐ

Lange Äcker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a csolnoki határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

HOSSZÚRÉTEK

Lange Wiese

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Kesztölc felé eső határban.

A Bécsi út és a Kenyérmezei-patak által bezárt alacsony homokdomb. Igen jelentős római kori leletek (→*római villa*, üveg-,

cseréptöredékek, pénzletek, szarkofág) kerültek elő más bizonytalan eredetű töredékekkel.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971); Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

HŐSÖK SZOBRA

Lásd: Világháborús emlékművek.

HUBÁCSEK Sándor

1940. aug. 6. Sárisáp -

Okleveles gépészmérnök, közéleti személyiség.

A Nehézipari Műszaki Egyetemen 1964-ben diplomázott (Miskolc), majd a Budapesti Műszaki egyetemen okl. hegesztő szakmérnöki diplomát szerzett 1972-ben. A Dorogi Szénbányák Bányagépgyártó és Javító Üzemében dolgozott 1963-1990 között, 1983-90 között főmérnök, 1994-ig a Brikettüzemben gépészeti főmérnök, majd nyugdíjazásáig a KONIX Rt. dolgozója üzemfenntartási főmérnökként. 1994-től 2002-ig képviselő-testületi tag a dorogi önkormányzatban. 2002-től a →*Dorogi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat* elnöke.

Kitüntetés: Bányászat Kiváló Dolgozója; Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz és ezüst fok.); Bányász Szolgálati Oklevél (30 és 35 éves).

HUBA HEIL Ferenc

Lásd: Heil Ferenc

HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTŐ PROGRAM (HEFOP)

Az Európai Unió Strukturális Alapjaiból támogatott projekt. A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium képviselőletében a Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program és EQUAL Program Irányító Hatósága Dorog Város Önkormányzata, valamint Dorog Város Képviselő-testület Kincstári Szervezete, Védőnői Szolgálat a kötött támogatási szerződést 2005. június 3-án.

A szerződés tárgya: Bölcsőde létesítése Dorogon című projekt.

A megvalósítás időbeli ütemezése: kezdő napja: 2004. június 30., befejezésének napja: 2005. október 31. Ellenőrzési és monitoring időszak vége: 2010. október 31.

Támogatás forrása: A projekt ÁFA-val számított összköltsége 80.638.000,-Ft. A támogatás mértéke a projekt elszámolható költségének 94%-a, 75.799.720,-Ft. A támogatás összegéből a támogatás 75%, vagyis 56.849.790,-Ft az Európai Unió Európai Regionális Fejlesztési Alapjából származik, 25%, vagyis 18.949.930,-Ft magyar kormányzati finanszírozás. A saját forrás összege a támogatás 6,3 %-a, azaz 4.838.280,-Ft.

A projekt célja: 20 férőhelyes bölcsőde kialakítása Dorog, Schmidt villa kert 13/2. hrsz. alatti volt bölcsőde épületében. → *Magyar Károly*.

HUNGÁRIA (lakótelep)

A Hungária-hegy lábánál (a Szutni alatt) épült kétszintes tömblakások lakótelepének népies neve.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

HUNGÁRIA-HEGY

Nagy-Kőszikla

Eredetileg 340 m magas hegy volt, a kőbányászattal folyamatosan pusztul. Koravaskori leleteket találtak vékony termőrétegében. (→*Mészüzem*)

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

HUNGAROTON HANGLEMEZGYÁR dorogi telephelye

1974-ben Dorogra telepítették Magyarország egyetlen hanglemezgyártó (állami) vállalatát. A VOLÁN-telep mellett, az Esztergomi úton létesült a kiadó dorogi telephelye, a Bécsi út mentén raktárterülete. 1976-ban kezdődött meg a termelés. 1988-as liberalizálása megtörte a lendületet: visszaesett a Hungaroton forgalma, s ráadásul erre az időre vált esedékké a dorogi hanglemezgyár és raktárház építésére fölvetett bankkölcsönök visszatérítése.

E kettős nyomás alatt a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat kis híján összeroppant. Maga az ilyen nevű vállalat felszámolás útján meg is szűnt, 1995-ben megtörtént a vállalat privatizálása.

HÚSZ ÉVES DOROG VÁROS

Emlékmű

2004-ben képzőművészeti pályázat keretében → *Csikszentmihályi Róbert* szobrászművész nyerte el a megbízást annak az eszmének a megörökítésére, hogy Dorog várossá nyilvánításának 20. évfordulóját ünnepli. A mésző obeliszk a város jelenét, fejlődését, a feketegránit

angyalszobor a múlt, a Jubileumi téren hajdan állt szénoltár megidéző jelképe. Az emlékművet az országgyűlés elnöke, Szili Katalin avatta fel 2004 szeptemberében, a bányásznapon.

DR. HÜKE Kálmán

1845 ? - 1910. ápr. 14. Dorog

Bánya- és körorvos.

A róla fennmaradt adatok szerint 1882-ben bányaorvossá, 1886-ban Dorogon körorvossá választották.

HÚSÉGNYILATKOZAT

Lásd: Dorogi húségnyilatkozat!

I-Í

IBUSZ dorogi irodája - Idegenforgalmi Hivatal - KOMTURISZT

Az 1932-ben Esztergomban létesített IBUSZ Utazási Iroda az 1950-es években megnövekedett forgalma miatt 1957. május 2-án megnyitotta dorogi irodáját a Felszabadulás (ma Bécsi) út 60. szám alatt, mely egyben a MÁV jegyirodája is volt. Elővételen árusított autóbusz-, hajó- és vonatjegyet, nyaranta a bányászok részére "filléres" vonatutakat szerveztek Balatonfenyvesre, és egynapos országos városlátogatásokat indítottak az érdeklődőknek. Később az IBUSZ-TIT országjárás keretében csatlakoztak az "Ismerd meg hazádat" mozgalomhoz. Jegyet árusítottak külföldi társasutakra, majd az iskolák, intézmények, üzemek utazásait is szervezték. Újabb mozgalmat jelentett az Ország-világjárók baráti köre. 1985-től rövid ideig a Palatinusz-tó partján is működtettek irodahelyiséget. Újabb szolgáltatásaik között szerepeltek a színházlátogatások, fizetővendég-szolgálat, árusítás (ajándék, térkép, útikönyv, képeslap), nemzetközi autóbusz- és repülőjegyek árusítása, valutaváltás, vétel és eladás, üdüléscikk-beváltás stb. Az utazásokhoz a járműveket a Volán Vállalat biztosította. Szolgáltatásai a kilencvenes évekig folyamatosan bővültek.

Az 1990-es évektől a politikai változások (külföldre utazás lehetőségének feloldása) és a technika fejlődése (internet) illetve más szolgáltatók megjelenése fokozatosan csökkentette az igényeket az iroda iránt. Ez létszámában, szolgáltatásaiban is változásokat hozott. Eközben többször nevet, címet és működtetőt váltott az iroda.

Elnevezései: IBUSZ, Komárom Megyei Idegenforgalmi Hivatal (1967-től), KOMTURISZT Kft., KOMTURISZT Komárom Kft. (2003-tól).

Vezetői: Cseicsner Rezsó (1957-1974), Erős Miklós (1974), Velencei Imre (1975), Steiner Ferencné (1976-2003), Éberhardt Anna (2003-tól).

Telephely: Felszabadulás (Bécsi) út 33 (1967-től), Hősök tere 21/c (1997-től).

IDŐSKORÚAK OTTHONA

Lásd: Dorog Város Időskorúak Otthona - MOSONYI ALBERT GONDOZÁSI KÖZPONT

IFJÚSÁGI ÉS ROCK KLUB

1986-ban - főleg - dorogi fiatalok által a Féja Géza kertvárosi klubkönyvtárban létrehozott könnyűzenei klub. Zenei programok, cserebere klub, lemezbemutatók, vetélkedők, koncertek, fesztiválok tartoz-

tak a profiljába. Könyvtárat és videoklubot is működtettek. A dorogi zenekarok is itt kaptak próbalehetőséget. Több száz - tagsági igazolvánnyal rendelkező - klubtagot tartottak nyilván a megye területéről. A klubvezető Révfalviné Budai Julianna, foglalkozásvezetők Filip György, Kovács Géza, Selmeczi Ottó, gondnok és büfé Gál Kálmán. A fiatalok jelentős társadalmi munkákban vettek részt (épület- és parkrendezés, a környék rendbetétele, Palatinusz környékének tisztítása stb.). 1993-ig működött.

IFJÚSÁGI ZENEKAR - Erkel Ferenc Zeneiskola Ifjúsági Zenekara

Az Erkel Ferenc Zeneiskola fűvös együttese 1989-ben alakult, alapító karnagya Láng Péter. Rendszeres résztvevője a városi rendezvényeknek, hazai és külföldi fesztiváloknak, testvérvárosi eseményeknek. Jelenlegi karnagya Fódi János.

IGAZOLÓ BIZOTTSÁG

A II. Világháború utáni demokratikus légkörben, 1945-ben alakították meg a települések Nemzeti Bizottságai, vagyis a községek képviselő-testületei a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok küldötteiből. Az Igazoló bizottságba az MKP, SZDP, Kiszgazdapárt, Polgári Demokrata Párt és a szakszervezet küldötteit választották be. Az Igazoló bizottság megvizsgálta az alkalmazottak, katonaviselt személyek 1945 előtti népellenes, németbarát, fasiszta, háborús tevékenységét, s akiket vétkesnek talált, azokat egy időre eltilthatta a munkavállalástól, nyugdíjazhatta, megfeddhetette, tehát nem igazolta. A bizottság szovjet értékítéletek alapján működött, sokszor vétlen embereket is sújtott. Dorogon ezt a bizottságot 1945. május 19-én a sportpályán tartott népgyűlés keretében, a képviselő-testület tagjainak megválasztásával egy időben hozták létre, május 25-től az év végéig 27 hivatalos igazolási ülésen folytatták le igazoló eljárásaikat. Tagjai voltak: Molnár Mihály elnök (MKP), Szigethy Deér István jegyző (MKP), Bárdos

Sándor (SZDP), Mosonyi József (SZDP), Dallos János (MKP) és dr. Kiss György.

ILKU István

1933. márc. 6. Bp. - 2005. május 16. Dorog Sportoló, válogatott labdarúgó. 1937-től él Dorogon, a Szénbányák Vállalat, a Szolgáltató Szövetkezet és a Sárissápi Bányüzem dolgozója volt nyugdíjazásáig. 1947-ben kezdődött sportpályafutása. 352 első osztályú mérkőzésen szerepelt Dorogon, ez dorogi rekord, összesen 404 alkalommal védte a dorogiak kapuját. 1956-1963 között 9-szer védett a válogatottban. Tagja volt 1962-ben a chilei világbajnokságon szerepelt magyar válogatottnak, ott pályára is lépett. A válogatott *kispados* tartalékként világrekorder. 1972-től a serdülőcsapat edzője volt, kapusedző, később pályagondnok. *Kitüntetései:* A Magyar Népköztársaság Kiváló Sportolója (1962); Pro Urbe Díj (1996).

ILKU Péter

1936. febr. 22. Dorog - 2005. szept. 22. Esztergom Sportoló, labdarúgó. Esztergályos szakmát tanult, dolgozott a dorogi gépgyárban (1952-56), majd Spanyolországban raktárosként egy papírgyárban. 1946-56 között a Dorogi Bányász labdarúgó csapat tagja volt, 1954-56 között 16-szoros ifjúsági válogatott, csapatkapitány, majd négyszeres utánpótlás válogatott, egyszeres "B" válogatott. 1956-1993 között Spanyolországban élt, profi játékosa volt az Atletico Madrid (1957-1960), az FC Barcelona (1960-61), az Espanyol (1961-63) és a CADIZ (1963-64) csapatának. 1993 óta Esztergomban lakott.

IMRE Tibor

1967. szept. 12. Dorog - Belsőépítész, táncos. Eredeti szakmája vas- és fémszerkezetlakatos. Táncosként hazai és külföldi (Olaszország, Szíria) diszkókból lép fel. A belsőépítész tanulmányozásában elsősorban ← *Hérics Nándor* grafikusművész

tartja mesterének, de nyomdaipari grafikát alkalmazó munkahelyén is hasznos ismereteket szerzett. Stílusát dream-home építészetnek nevezi.

Alkotásai: Duna Plaza Promenad étterem, Leonardo Étterem (Mogyorósbánya), Time Gate, Pizza Nahát és Spartacus Pizzéria (Dorog), Kempelen Farkas középiskola aulája (Komárom), Küklopsz diszkó (Szigetszentmiklós), 47-es Dokk diszkó (Esztergom), Szeráj diszkó (Piliscsév).

INSPEKTORI LAKÁS ÉS IRODA

Bányairodaként 1892-ben épült a mai Mátyás király utca 1. szám alatt, egyben inspektori lakásként is szolgált. A Samuakna elfulladásá után (1905) Dorogról Annavölgyre költözött a bányavezérkar. 1911-ben Schmidt Sándor ismét Dorogot tette a szénmedence központjává, és visszaköltözött az inspektori iroda épületébe a bányavezetés. 1920-ig, a →*Nagyiroda* elkészültéig itt maradt a központ.

A második világháború után ismét fontos szerephez jutott az épület. A községháza a dorogi járás székhelye lett, a községháza funkcióját a Mátyás király utcai épület vette át (1950). Emellett zeneiskolai, bölcsődei feladatot is ellátott. Dorog városá nyilvánítása (1984) után a községi tanács visszaköltözött a Bécsi úti épületbe. Ekkortól több funkciót ellátó középületként hasznosították (városi bölcsőde, Vöröskereszt helyi csoportjának székhelye, pártiroda). A rendszerváltozás után (1990) elsősorban a dorogi pártok székhelye lett. 2000-ben született terv arról, hogy a Városi Rendőrkapitányság számára átalakítják.

IPARI PARK

DOROGI IPARI PARK

Az Ipari Minisztérium közleménye alapján Dorog város térség- és gazdaságfejlesztő, környezetvédelmi ipari park címet kapott. A terület tulajdonosa, a park létrehozója ←*Berezvay Balázs*. A mintegy 30 hektáros terület első vásárlója és ipari beruházója a japán SANYO Hungary vállalat.

Irodalom: Magyar Közlöny 2000. jan. 7.

IPARTESTÜLET

1. Dorog és Vidéke Ipartestület néven 1923 nov. 18-án alakult. Székháza 1927-ben készült el (Bécsi út). Kulturális és hazafias előadásokat tartottak, békéltető-, tanonc- és mestervizsgáztató bizottságot működtettek. Elnök: Eggenhofer Jenő. Al-elnökök: Bukovszky József és Bauer Mátyás. Pénztáros: Reif András. Jegyző: Lacza Ferenc. 25 tagú a választmánya. Körzetébe 14 község iparossága tartozott.

2. Dorogi Ipartestület néven 1990-ben a KIOSZ megszűntével alakult újjá a szervezet. Elnöke →*Szűcs György*, aki egyben az IPOSZ országos elnöki tisztét is betölti.

Irodalom: Pick József - Dr. Major Tibor: Dorog és Térsége gazdasági almanach (1995).

IRTVÁNY

Néprajzi jellegű földrajzi név a város határában.

ISZAPOLÁS (ISZAPTÖMEDÉKELÉS)

Felhagyott bányatérsegeknek hidraulikusan, csővezetékrendszeren szállított homokkal való kitöltése külszínről.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

ITATÓKÚT

A Szutni területén található állatitató kút volt, forrásvíz táplálta. (Illegális személtre rakó borítja.)

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

J

JAKAB József

1920. márc. 17. Dunamocs - 1981. júl. 25.

Dorog

Pedagógus, népművelő, közéleti személyiség.

Tanítóképzőt, majd Egerben szakosító tanfolyamot végzett (1950). 1947-1951 között tanított a dorogi II. Sz. Ált. Isk.-ban, 1951-52-ben igazgató. 1957-1961 között iskolaigazgató volt a Petőfi Sándor Ált. Isk.-ban. Újságíróként a Dolgozók Lapja munkatársa. Dolgozott az esztergomi tanítóképzőben (1961-1964, tanár és ig.h.) és a dorogi József Attila Művelődési házat is igazgatta (1964-1973). TIT-előadó, továbbá a Hazafias Népfrent aktivistája.

Kitüntetései: Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1959), Országos Béketanács ezüst- (1963) és aranykoszorús jelvény (1965), MSZBT aranykoszorús jelvény (1966), Kiváló Szakszervezeti Munkáért (1966), Munkás-paraszt hatalomért érdemérem (1957)

JAKUCS László

1926. jan. 21. Sarkad - 2001. dec. 1. Bp.

Geológus, barlangkutató, egyetemi tanár. A nemzetközi szinten is elismert karsztkutató nevéhez fűződik többek között a 7 km hosszú aggteleki Béke-barlang felfedezése (1952). Első barlangkutatói pályájának meghatározó élménye volt a Doroggal határos Nagy-Strázsa-hegyben lévő Sátorkőpusztai-barlang feltárása és tudományos feldolgozása (1946). 1953-63. között az aggteleki Baradla-barlang igazgatója, ezt követően haláláig a Szegedi Tudományegyetem tanára volt.

Számos szakmai publikációja jelent meg a legkülönbébb folyóiratokban, de a nagyközönség számára is írt ismeretterjesztő könyveket a barlangokról.

A BEBTE a Sátorkőpusztai-barlangban emléktáblát helyezett el a tiszteletére 2006-ban.

Irodalom: Ki kicsoda?

JANAKI Dezső

Adatait nem ismerjük.

Gyógyszerész.

1948-1952 között a Bánya-társpéztári Gyógyszertár (ma: Bécsi út 65.) vezetője volt. A két hasonló intézmény közelsége miatt ezt a patikát áthelyezték Esztergomtáborba (ma Esztergom-kertváros).

JANÁKY Gyula

1899. febr. 2. Hódmezővásárhely - 1982. márc. 8. Bp.

Szülész-nőgyógyász, egyetemi magántanár.

A Pázmány Péter Orvosegyetemen végzett Budapesten, onnan a Pécsi Klinikára került. Az 1938-ban létrehozott dorogi szülészet-nőgyógyászati osztály vezetője lett a bányakórházban, azt 1949-ig vezette. Petőfibányán 2 évig dolgozott, majd Győrben folytatta orvosi munkáját 1972-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig.

JÁNOSSY Klára

1915. ápr. 18. Szeged - 1976. júl. 29. Dorog

Tanár.

A Petőfi Sándor Általános Iskola megbecsült magyar nyelv és irodalom, illetve történelemtanára volt 1948-1976 között.

JÁSZBERÉNYI Károly

1965. jan. 17. Dorog -

Tanár, iskolaigazgató, közéleti személyiség.

1986-ban az esztergomi Tanítóképző Főiskolán tanítói, 1990-ben a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán rajzszakos tanári diplomát szerzett. 1985-től a Petőfi Sándor Általános Iskola tanára, 1997-től szakvizsgázott igazgatója. 1991-96 között a helyi televízió, a PKTV első műsorvezetője, szerkesztője volt. 1991-94 között a Dorogi Környezetvédelmi Egyesület elnökségi tagja. A Kommunális Alapítványnak alakulásától kuratóriumi tagja,

1998-tól 2002-ig elnöke. 1998-tól önkormányzati képviselő, a Környezetvédelmi bizottság elnöke, az Oktatási bizottság tagja majd 2002-től elnöke, Dorog Város Kulturális Közalapítványának tagja. 2002-2006 között a Komárom-Esztergom Megye Közoktatásáért Közalapítvány kurátora.

JÁVORKA Mihály

1873. Hegybánya -1941. dec. 27. Dorog Bányagondnok.

Selmecebányán végezte tanulmányait. Pécsről került Dorogra 1894-ben, főtisztviselőként 1911-17 között Ferencakna (később VIII.) üzemvezetője, 1923-tól bányagondnokként működött. Legismertebb megbízatása az útszabályozás kivitelezése, melynek során a Kálvária-hegyről a településre zúduló víz- és sártenger megszüntetését kellett megoldania (→ *Mária-barlang*). 1936-ban vonult nyugalomba. Kulturális egyesületek tagja, községi képviselő-testületi tag volt.

Kitüntetés: Világháborús Emlékérem (1933); a Polgári Signum Laudis tulajdonosa (1934).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

JEGES Ernő

1898. jan. 12. Torontálvásárhely -1956. nov. 16. Bp.

Festő, grafikus.

A Képzőművészeti Főiskolán és Párizsban tanult, kezdetben Cézanne hatása alatt állt. 1923-ban figyelmet keltett az Ernst Múzeum kiállításán. Később Rómában járt tanulmányúton, az ún. római iskola stílusjegyei figyelhetők meg ekkor alkotásain. 1930-tól a szentendrei művésztelep alkotóihoz csatlakozik. Freskókat (főleg templomok számára), plakátokat, bélyegterveket és könyvborítókat (Ady: A halottak élén stb.) is készített. Dorogra Gáthy Zoltán hívására érkezett, végül Gáthy Csolnok-augusztai (ma Rákóczi-telep) templomának freskóját készítette a bányagazgatóság megbízásából. A templomról készült akvarelljét Do-

rog Város Kulturális Közalapítványa őrzi. *Irodalom:* Művészeti lexikon I. (1981), Életrajzi lexikon (1967), Gáthy Zoltán: Emlékiratok - dorogi évek (D.F. 8. 1994).

JEGYZŐK

Lásd: Bírók és jegyzők a XVIII. és XIX. században!

JELES NÉVNAPOK

A település életében - a leggyakoribb nevekhez kötve - névnapokat köszöntöttek és vigasságokkal ünnepeltek a dorogiak.

I. Férfiak gyakori ünnepei

1. István napja

2. János napja

3. Márton napja.

Elsősorban pincepartikkal ünnepeltek.

II. Nők gyakori ünnepei:

1. Mária napja

2. Teréz napja

3. Katalin napja

Elsősorban szerenáddal ünnepeltek, bált tartottak. Katalinnal megszűnt a muzsika, advent idején, a karácsonyi böjtben tilos volt a mulatozás.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)

JENIKE József

1913. febr. 7. Nyergesújfalu - 1980. febr. 12. Dorog

Villanyszerelő-mester, rádióműszerész.

A Salgótarjáni Köszénbánya Rt.-nél tanulta a szakmát, 1931-ben szabadult. Bp.-en villamos előkészítő szaktanfolyamot végzett, 1943-ban tett mestervizsgát, 1944-ben önállóult. A Szénbányánál géptávírász volt. Tagja a két háború között az Ipartestület eljáróságának és a mester- és tanoncvizsga-bizottságnak. 1945 után a Szénbányák Vállalatnál tűzrendészeti főelőadó, majd üzembiztonsági osztályvezető.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948);

JELES TÁRSASÉLETI ÜNNEPNAPOK

1. Szüret. Kezdeté nem volt meghatározva, de az utolsó szőlősgazda után mulatsággal

ünnepeltek a kocsmákban. A főúton szüreti felvonulómenet haladt gyalog vagy lovas kocsival, magyaros öltözékben. Szőlőfürtök, koszorú díszítették a kocsikat. A kocsmában a koszorút "csőszlányok" őrizték, aki szakított róla, megbüntették.

2. Újbor. (Október vége, november eleje). A legények avatási szertartással ünnepeltek, vagy egy fickó (2 és fél liter) vagy egy fertály bort kellett meginni a nagylegény-nyé váláshoz.

3. Pince-partik. Családi, baráti körben tartott vasárnapi, ünnepnap borozgatások elnevezése. Elsősorban az Árpád utcai pincesoron volt látható a 20. század első felében a meghitt, baráti légkörű összejövetelek egész sora.

4. Kukoricafosztás. Országosan ismert népszokások kötődtek az eseményhez (piros kukoricához kötődő hiedelmek, paradiomsdobálás stb.).

5. Tollfosztás, tollasbál. Ugyancsak országosan ismert szokások dorogi megfelelői.
Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)

JÓ SZERENCSET!

Bányászköszönés. Eredete a német *Glück auf!*-ra vezethető vissza. Ennek fordítása az 1870-es években jelent meg a magyar köszönésben. (Magyarországon sok német származású bányász lakott, emellett az oktatás nyelve a 18-19. században a német volt.) Születésnapjául mégis az 1894. április 17-i, Selmezbányai Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányi ülésének napját tekintik, ahol Péch Antal javaslatára 11. napirendi pontként vették fel és fogadták el az új köszönési formát.

Irodalom: Magyar Nemzet 1996. szept. 26. - BKL. Bányászati Lapok 1944. nov.

JUHÁSZ (Totó) Antal

Adatait nem ismerjük.

Rajztanár, festő.

Képzőművészeti főiskolát végzett, a Zrínyiiskola rajztanáraként dolgozott. A dorogi képzőművész szakkör egyik létrehozója és

vezetője volt az 1950-es években. 1962-64 között a *Rajztanítás* módszertani folyóirat szerkesztője lett.

JUHÁSZ ÁGNES

1968. Esztergom -
Építészmérnök.

A Zrínyi Ilona Általános Iskolában, a dorogi Kelen Jolán Gimnáziumban tanult, majd 1986-1991 között a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán diplomázott a Középület-tervezési tanszéken, ahol diplomáját kapott. 1992-1994-ben a Magyar Építőművészek Szövetségének Mesteriskoláját fejezte be. 1991-től az Országos Műemléki Felügyelőség, majd jogutódja, az Állami Műemlék-helyreállítási és Restaurálási Központ Építészeti osztályán dolgozik, 2005-től megbízott osztályvezető.

Fontosabb munkái:

Hollókői kiállítási pavilon az UNESCO palota kertjében (Párizs) - tervpályázat I. díj (Kóris János vezető tervezővel) - OTP Bank Rt. Budapest, V. ker Nádor utcai székházának felújítása - Szikszó, református templom műemléki helyreállítása - Artfleur XI. kerületi áruházának bővítése. Komárom Megyei Nyugdíjbiztosítási Pénztár kirendeltsége, Esztergom (Bártfai Tamással). Sárospatak, Zeneiskola - Sárospatak, Múzsák temploma - volt Trinitárius kolostor műemléki helyreállítása - Sárospatak, Rákóczi vár műemléki helyreállítása II.-III. ütem - Kehidakustány, volt Deák kúria helyreállítása - Ják, bencés apátsági templom helyreállítása.

JUHÁSZ Tibor

1958. szept. 8. Dorog -
Lézerfizikus.

A JATE fizika tanszéken szerezte diplomáját 1982-ben. Tanította Műszaki Egyetemen, doktori ösztöndíjas volt a Fizikai Kutató Intézetben. 1987 óta az Egyesült Államokban él és dolgozik. Tanított Rotszterben, Los Angelesben, Michigen egyetemén oktatott és kutatott. Számos tanulmánya jelent meg, konferenciák előadója szakterületén. 1997 óta kutatási-fejlesztési elnökhelyettes

(Intralase Corp. Irvine, California, USA), 2004-től professzor a Kaliforniai Állami Egyetemen (Irvine, USA).

1988-ban ultrarövid impulzusú lézerek orvosi alkalmazásaival kezdett foglalkozni. Kutatásai eredményeinek a gyakorlati életben való hasznosítása érdekében 1997-ben megalapította az Intralase nevű vállalatot. A cég új, ultrarövid lézer impulzusokon alapuló technológiát fejlesztett ki szemsebészeti célokra. A cégben a kutatási és fejlesztési munkák irányítása a feladata. Az ultrarövid lézer impulzusokon alapuló szemsebészeti technológia kifejlesztéséért 2002-ben a németországi Leininger Alapítvány nemzetközi nagydíját kapta meg. Ezt a díjat minden második évben annak a tudósnek ítélik meg, aki a legnagyobb gazdasági jelentőséggel bíró lézeres kutatást hajtottá végre az elmúlt időszakban.

Az Intralase által gyártott berendezések ma a világ több mint 30 országában működnek, melyekkel naponta körülbelül 2000 látáskorrekciós műtétet hajtanak végre a szemorvosok. A technológia hazánkban is hozzáférhető a budapesti Focus Medical Szemsebészeti Klinikán.

JUHÁSZ-NAGY Péter

1948. márc. 21. Úrkút -

Ügyvéd, közéleti személyiség.

A Pécsi Tudományegyetem Jogi Karán végzett 1979-ben. A dorogi Richter Rt. és EKV az első munkahelyei, ezután 1993-tól egyéni ügyvéd. Alapítója volt a dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzatnak. 1998-2002-ben a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés tagja a FIDESZ MPP jelöltjeként, ott a népjóléti és gazdasági bizottságban dolgozott. Dorog város önkormányzatának külső gazdasági bizottsági tagja 1998-2002. között.

Dr. JUHASZ-NAGY PÉTERNÉ (sz.: Merényi Etelka)

1952. márc. 2. - Dorog

Középiskolai tanár, közéleti személyiség
Középiskolai tanulmányait az esztergomi Dobó Katalin Gimnáziumban végezte. 1976-1989-ig a tatabányai Központi Statisztikai Hivatal alkalmazottja volt. Tanítói képesítését az esztergomi Vitéz János Tanítóképző Főiskolán szerezte 1990-ben. 1989-1995-ig a piliscsévi általános iskolában tanított. A győri Tanítóképző Főiskolán 1992-ben megszerezte az angol nyelvi tanítói diplomát, majd tanulmányait a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem angol nyelvi karán folytatva 1995-ben megszerezte a középiskolai nyelvtanári diplomát. 1995-től az esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet középiskolában tanít. Nyelvtanárként az iskola francia testvérvárosi kapcsolatait koordinálja Cambrai városával. 1998 óta a Dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzat képviselője, illetve titkára.

JUHOS Józsefné Rápolthy Márta

1925. febr. 25. Báránd - 1997. ápr. 10. Debrecen

Óvodavezető.

A Petőfi Sándor Napköziotthonos Óvoda dolgozója, 1960 (?) - 1975 között intézményvezető.

Kitüntetés: Arany Oklevél (1993).

JÜLKE János

?-?

Bányabérlő.

1845-ben kelt szerződés szerint Dorogon az első bányabérlési szerződést Waszhuber Ferencsel együtt ő kötötte a káptalannal. Széntermelésre nem került sor, a szerződést 1851-ben felbontották.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

K

KACZMARCZYK Adrien

1963. nov. 6. Dorog -

Zenetanár, tudományos munkatárs.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola győri tanárképző intézetében zongora szakon végzett, tanulmányait a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen folytatta. A zenetudományi szakon szerzett diplomái: zeneirodalmár (1992), zenetörténész (1995), doktori iskola, abszolutórium (1998). Emellett az ELTE BTK latin-ógörög szakán diplomázott. Zenetudományi tudományos munkatársként dolgozik 1992-től a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban és Kutatóközpontban. Óraadó 1996-tól a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenetudományi Tanszékén. Közreadó az Editio Musica-nál Budapesten Liszt műveinek kritikai összkiadásában. Kutatási területe a 19. század zenéje, Liszt Ferenc életműve. Gyakran tart konferenciaelőadásokat itthon és külföldön. Zenei kiadványokban, szaklapokban publikál. Közreműködött a Bartók Béla CD-ROM Magyar Rádió Rt. által szerkesztett kiadásában (1995).

Publikációiból: Liszt Ferenc érett kompozíciós stílusának kialakulása (Phd.-diszertáció); *New Liszt-Edition* II/2, 5, 8, 23, 24; "The Genesis of *Funérailles*", in: *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 35/4, (1993-94), 361-398. 1.; Az Harmonies poétiques et religieuses-től (1935) a Pensée des morts-ig", in: *Magyar Zene* XXXVI/2-4. (1996/2-4) 171-233; "Liszt: *Marie, Poème* (A Planned Piano Cycle)", in: *Journal of the American Liszt Society* Vol. 41 (jan.-june 1997) 88-101.; "Die vergessene Symphonie", in: *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 35/4 (2000) 67-80.; "Conquassatus, sed ferax' Liszt Ferenc az 1848-49-es magyar események után", in: *A forradalom után*. Petőfi Irodalmi Múzeum, 2001.; "La Marche des Rois Mages en style hongrois dans l'Oratorio Christus de Liszt", in: *Ostonato rigore*

2002.; "Liszts Opernplan: Sardanapale", in: *The past in the Present*. International Musicological Society.

Díjak: Köztársasági ösztöndíj (1990-91); Kodály Zoltán zenei ösztöndíj (1992-98); Stiftung Weimarer Klassik (Weimar 1994); Magyar Ösztöndíj Bizottság (Bécs 1997, 2001), Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (1999-2002).

Irodalom: RILM-bibliográfia.

Dr. KÁDAS Éva

1949. aug. 24. Szikszó -

Orvos.

Középiskolai tanulmányait Miskolcon folytatta. A Debreceni Orvostudományi Egyetem általános orvosi szakán szerzett diplomát. 1975 májusától az esztergomi (ma Vaszary Kolos) Kórház foglalkozás-egészségügyi szakorvosa, ugyanezt a feladatot látja el 1995-től Dorogon.

KADAVERIN EGYÜTTES

Heavy Metal zenét játszó dorogi zenekar. 1989-től 1994-ig aktívan működött. Tagjai: Borsitzki Barnabás (gitár), Gazda Zsolt (basszusgitár), Ötvös Károly (dob), Szabó Gyula (gitár, ének). Jelentősebb fellépések: Tavaszi Rockfesztivál, Nyári Rockfesztivál (1990, Esztergom-kertváros), Tehetségkutató verseny megyei döntője (1990, Tatabánya), Megyei Rockfesztivál (1990, Oroszlány), Amatőr művészek bemutatója (1991, Veszprém, zsűri különdíja), Dobó Napok (Esztergom, 1994). A tagok 1991-től párhuzamosan más együttesekben is fellépnek.

KADICT OTTOKÁR

BARLANGKUTATÓ CSOPORT

1958. november 28-án határozta el 12 alapító tag a létrehozását. Vezetője ← *Benedek Endre* bányamérnök volt. Feladatuknak tekintették a Dorog környéki barlangok felkutatását, a veszélyeztetett üregek mentését, megóvását. Legfőbb terepük a →

Sátorkőpusztai- valamint a szomszédos → *Strázsa-barlang* volt (ez utóbbit 1962-ben fedezték fel), de jelentős eredményeket értek el a Pilisnyergyi-víznyelőbarlang feltárásban is. Harminc éves munka után 1988-ban feloszlott a csoport, munkáját a folytonosságot megtartva a BEBTE vette át.

Irodalom: Madarasné Benedek Anikó: Így kezdődött (BEBTE Képes Krónika 1999).

KAISER József ("Gömbi")

1947. július 10. Dorog - 2004. jún. 28. Esztergom

Sportszervező.

Népszerű sportszervező, aki 1964-69 között a Bányagépgyártó Üzemben dolgozott, 1970-től 1997-ig (nyugdíjazásáig) a Dorogi Bányász Sport Club különböző sportvezetői-szervezői tisztségeit látta el. Legmagasabb beosztása a sportelnöki, illetve ügyvezető elnöki cím. A sportkör 75. születésnapja alkalmából OTSH-jutalomban részesült. Nyugdíjazásától haláláig a labdarúgó utánpótlás nevelésével foglalkozott.

KAKASNYAKAZÁS

→*Hamvazószerdai* népszokás. A parasztfiatalok a Csolnoki út mentén, a bányász- és iparos fiatalok a →*Szutnin* "vívták" a vendéglősök által felajánlott áldozati állattal. A kakast földbe ásták, a legények bekötött szemmel karddal próbálták leütetni a fejét. Háromszor próbálkozhattak. A győztes legény vendégül látta a résztvevőket a kocsmában, majd ebédet kaptak a vendéglőséktől. Lányoknak tilos volt a vidám befejezésben részt venni. 1938-ban →*Trinkl Kálmán* plébános mint barbár szokást betiltotta.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

KÁKONYI Asztrik

1923. Kalocsa - 1990. Bp.

Szerzetes, festőművész, teológiai tanár.

1945-ig a Műszaki Egyetem építészmérnöki karán tanult. 1945-től ferences novícius, 1946-51 között teológiai tanulmányokat

folytat, 1951-ben pappá szentelték. 1953-tól az esztergomi Ferences Hittudományi Főiskola tanára, 1957-től teológiai doktor. 1973-tól az egyházi művészetek oktatója. Jelentős képzőművészeti tevékenységet folytatott, elsősorban templomok díszítését végezte (Pilisszentlélek, Svájc stb.). Dorogon a Szent József plébániatemplom keresztútjának táblaképeit, illetve a Bányatemplom fali oltárképét festette meg.

Irodalom: D.F. 9.

KÁLLAI Gyuláné Grim Anna

1943. október 25. Dorog -

Gyógypedagógiai tanár.

Tanítói oklevelét 1966-ban szerezte Esztergomban. Később elvégezte a Gyógypedagógiai Főiskola oligofrén-pedagógia szakát. Első munkahelye Süttön volt. 1974 óta Dorogon foglalkozik a fogyatékos és fokozottan hátrányos helyzetű tanulókkal. Munkahelye volt a Zrínyi, a Petőfi és a Dózsa iskola.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1997).

KALAPOS József

1890. máj. 2 Rácegres - 1964. dec. 27. Dorog

Főkertész.

Bp.-en végezte a Kertészeti Iskolát, majd ott a Tangazdaságban dolgozott. 1921-től a dorogi bányavállalatnál helyezkedett el. Gondozta Schmidt Sándor főtanácsos Bécsi úti lakóházának (ma Rendőrkapitányság) díszkertjét. Az üvegházakban cserepes növényeket nevelt a lakás díszítésére. A haszonkertből, mely a mai Hunyadi és Zrínyi utca között volt (majd helyére mentős lakások épültek), gondoskodott a konyha zöldség- és gyümölcscellátásáról. A második világháború után is a bánya kertészeként dolgozott a mai Baross-lakótelep helyén lévő kertben az 1950-es évek végéig.

Dr. KÁLOS Ferenc

1908. szept. 25. Csolnok - 1975. febr. 7. Dorog

Állatorvos.

Budapesten végezte el az állatorvosi

főiskolát, 1937-ben doktorált. 1934-től Császárón működött, majd Dorogra került, ahol állatorvosként dolgozott betegségéig. *Irodalom*: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

KÁLMÁN József

1898. Szalkszentmárton -1985. Esztergom Tanár.

Tanítóképzőt végzett, Annavölgyön és Dorog általános iskoláiban tanított. 1947-50 között a Petőfi Sándor Általános Iskola Igazgatója. Mintegy 20 évig üdülési felelős volt a pedagógusok szakszervezeténél.

KÁLVÁRIA

A 20. század előtti időkről adatok nem maradtak fenn, de mai helyén már létezett egy 3 fakeresztes, később cseréptetős kőoszlopokat tartalmazó változata (képeslap őrizte meg alakját) a 20. század elején. 1928-ban alakítottak ki községi öszszefogással teraszokat a Kálvária-dombon és állítottak domborműves kerámiaképekkel stációkat. 1929-ben készült a Kálvária-kápolna (1981-ben felrobbantották, helyére bányász emlékmű - aknatorony - került.) A háborús pusztulás és elhanyagoltság után 1996-ban a város önkormányzata lakossági összefogással, ←*Árvai Ferenc* szobrászművész felajánlásával, Végh Éva festőművész és Gonda György kőfaragómester közreműködésével felújította az építményegyüttest és a szoboralakokat.

Irodalom: Pick József: Történelmi egyházaink. (D.E 9.1994).

KÁLVÁRIA-HEGY

A mai település déli határa, északi oldalán teraszos elrendezésű utcák találhatóak, felettük szőlők, melyeket már a középkori oklevelek is említenek (→*Nyulak-szigeti apácák* stb.). Déli oldalán ugyancsak szőlőföldek húzódnak. Rézkori, későbronzkori és római kori régészeti leleteket találtak területén. Tőle délnyugatra volt az első magyarok által lakott terület (→*Ódorog*).

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

KAMARAKÓRUS

Erkel Ferenc Zeneiskola Kamarakórusa.

Az Erkel Ferenc Zeneiskola magánének tanszaka →*Farkas Rose-Marie* és Orth Miklós tanárok munkálkodása nyomán az intézmény egyik legnépszerűbb tanszaka lett. A tehetséges növendékekből alakult meg a kamarakórus a 2003-2004. tanévben. A kamarakórus a vonóegyüttessel, amely a repertoártól függően fúvósokkal is kiegészül (akik általában az iskola tanárai) állandó színtöltő lett a minden évben megrendezésre kerülő adventi hangversenyeknek már Dorog határain túl is. Az együttest Farkas Rose-Marie vezényli.

KAMPFL Ferenc

1884. aug. 8. Dorog - 1972. júl. 27. Telki Községi pénztáros, gazdálkodó.

A községnél előbb képviselő és esküdt, 1927-től pénztáros volt. 1947-ben a család a kitelepítettek sorsára jutott. Mátyás király u. 14. sz. házukat és minden vagyonukat elveszítették. 1960-ban ugyan visszaköltöztek Magyarországra, de kötelezték őket arra, hogy Dorogra nem térhetnek vissza, ezért lányuknál, Telki községben telepedtek le.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

KANOVSZKI Ferenc

1923. dec. 20. Sárísáp - 1991. nov. 27. Gárdony

Trösztigazgató.

Felsőfokú tanulmányait követően minisztériumban dolgozott. 1958-68 között a Dorogi Szénbányászati Tröszt igazgatója, 1975-ig (nyugdíjazásáig) a Sárísápi Bányüzem vezetője volt.

KÁNTORFÖLD

Schulmeisterfeld.

A tizes út mellett északra található földterület, ma az Égetőmű és a Richter Gedeon

Rt. tulajdona.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KÁNTOR József

1914. jan. 29. Szakadát -

Tanár, iskolaigazgató.

1934-ben Kalocsán szerzett tanítói oklevelet. Várdomb után 1941-ben került Dorogra a bányatelepi társ. népiskolába. 1948-ban iskolafelügyelő, 1949-ben a Dózsa György Ált. Isk. igazgatója. 1952-ben a Dorogi Járási Tanács VB. oktatási osztályán csoportvezető majd gazdasági csoportvezető. 1954-ben a budapesti Pedagógiai Főiskolán matematika-kémia szakos tanári oklevelet szerzett. 1956-ban saját kérésére a Zrínyi iskolába helyezték át, majd 1957-től a Petőfi iskola igazgatóhelyettese, 1961-től 1976-ig igazgatója volt. Ekkor vonult nyugdíjba.

Kitüntetései: Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1976), Aranyoklevél (1984), Gyémántoklevél (1994).

KÁPOLNAI Dezső

1943. ápr. 9. Jászberény -

Vegyésmérnök, mérnök tanár.

A műszaki egyetemen szerzett diplomát, a Richter Gedeon Dorogi Fióktelepén főmérnök, 1999-től 2002-ig (nyugdíjazásáig) igazgató. Több szabadalma van, tudományos tanácskozások gyakori előadója. Az esztergomi Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület elnöke.

KÁPTALANI LEGELŐ

Az esztergomi káptalan egykori birtoka a Gete lábánál.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KÁPTALANI SZŐLŐK

Az esztergomi káptalan egykori szőlőföldjei a Hungária-hegy déli lejtőin. (Későbbi tulajdonosáról Belányi-szőlők nevet kapott.)

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KAPUS János

1963. május 11. Dorog -

Zeneművész, zenetanár.

Tanulmányait alapfokon Dorogon, középfokon Győrben végezte. Zenetanári diplomát Miskolcon, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán kapott. Fúvószenekari gyakorlatot az egri Helyőrségi Zenekarnál szerzett, majd a Szegedi Szimfonikus Zenekar elsőoboistája lett. 1989-ben a művészeti pályát zenepedagógusi pályára cserélte, feleségével Balatonföldváron megkezdte a zeneiskola és a városi zenei élet megszervezését. Tanítványai rendszeres és sikeres szereplői az országos versenyeknek, tanárként négy megyei és országos megmérettetésen kapott különdíjat munkásságáért. Növendékeiből zenekart alapított, sikeres önképzésének egyik állomása volt a 3 éves Felsőfokú Fúvószenekari Karmesterképző vizsgája 1999-ben. 2001-ben a balatonföldvári Zenabarátok köre egyesület elnökévé választották.

Kitüntetés: Bartók-díj, Elismerő Emlékérem (Balatonföldvár Önkormányzata).

KARÁCSONYI JÁTÉK

A huszadik század első évtizedeiben jól ismert sváb népszokás, alakos ajándékozó játék. A szereplők: két angyal, pásztor, Mária és Szent József megidéztek a karácsony történetét, és a ház gyermekeit megajándékozták.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)

KARÁCSONY MÁSODIK NAPJA

Sváb hagyományt őrző nap. Vendégjárással, János és István köszöntésével járó szórakozás, illetve a fiatalok tréfái jellemezték (kapuk széthordása, ajtók eltorlaszolása).

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

KARA JÓZSEF

VÁJÁRTANULÓ ISKOLA

Dorogon a Schmidt-villa területén 1947-1953 között vájár tanulóképzését végző

oktatási intézmény volt. Lásd még: →*Vá-
járképzés.*

KARA Róza

1953. júl. 7. Keszthely -
Tanár, köztisztviselő.

Egerben szerzett magyar-történelem sza-
kos diplomát 1976-ban. Előbb az ifjúsá-
gi mozgalomban (járású úttörőelnökség
vezetője) tevékenykedett, majd 1989-2000
között a város polgármesteri hivatalának
művelődési osztályát vezette. Azóta a me-
gyei Munkaügyi Központ munkatársa.

Kitüntetései: Kiváló Úttörővezető (1977), Ki-
váló Ifjúsági Vezető (1983), Úttörővezetői
Érdemérem (1979), Ifjúságért Érdemérem
(1986).

KARBIDGYÁR

1921-ben kezdte meg termelését (évi 80 va-
gon teljesítménnyel) a dorogi karbidgyár a
Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. üzemeként.
A villamosenergia-kapacitás hasznosítása
érdekében hozták létre az esztergom-bu-
dapesti vasút és az esztergom-dorogi köz-
út közötti területen. Az égetett mészs és fekete
szénkocsz megfelelő arányú keverékéből
elektromos ívfény hőmérsékleten karbid-
olvadék keletkezik, és ezt meghatározott
időnként lecsapolva kinyerik. A bányá-
szatban világításra használták olyan he-
lyen, ahol nem fenyegetett metán- és szén-
porrobbanás. Az iparban emellett autogén
hegesztésre is használták. 1929-re beindí-
tották a 3 fázisos, 1200 kW teljesítményű
kemencét, mely évi 1760 tonnára emelte
a termelést. A szükséges meszet a Hungá-
ria-hegyi Mészipar Rt. szállította. 1938-ra
2200 tonna, 1941-ben 2582 tonna, 1961-ben
3852 tonna volt a termelés. 1946-ban az
államosításkor a MÁSZ vette át, 1948-ban
leválasztották a szénbányászatról, és a
dorogi — Szénfeldolgozó Vállalat kerete-
in belül, annak egyik üzemeként folytatta
a karbidgyártást. 1954-ben a tatabányai
karbidgyárat is betagolták a dorogi Szén-
feldolgozó Vállalatba. 1967-től a Kőbányai
Gyógyszerárugyár folytatta a telephelyen
a vegyipari tevékenységet (ma: Richter

Gedeon Rt.). Ismert vezetője volt →*Riedler
Miksa*

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi
barnaköszén-medence iparföldrajzi vázla-
ta (D.F. 22. 2000).

KARCZ Jenő

1946. jún. 17. Dorog -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

Pénzügyi és Számviteli Főiskolát végzett.
1964-70 között a Dorogi Szénbányák, 1973-
87 között a VOLÁN Dorogi telephelyén
dolgozott, utóbbit vezette. 1988-ban a
SIGMAT Relé Kft. egyik alapítója. A Do-
rogi Égetőmű Közműfejlesztési Közalapít-
vány kuratóriumi elnöke 2000-től. 2002-től
városi képviselőtestületi-tag, a pénzügyi
bizottság elnöke. Számos elismerésben ré-
szesült munkahelyein, illetve társadalmi
tevékenységével kapcsolatosan.

KÁRER József

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

KARIKATÚRAALBUM

1935-ben a Bányakaszinó tagjairól készült,
karikatúrákat tartalmazó mappa, Szabó
István Gusztáv grafikus alkotása.

Irodalom: D.F. 11. (Dankó József írása -
1995). A dorogi bányakaszinó dokumentu-
mai (D.F. 27. 2002.)

KÁRPÁT Csaba

1942. ápr. 3. Dorog -

Okl. bányamérnök.

Kárpát (Kempny) János unokája. A Miskol-
ci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamér-
nöki Karán szerezte diplomáját 1966-ban.
A dorogi Bányászati Aknamélyítő Vállal-
latnál körzeti főmérnök, aknavezető, majd
az Aknamélyítő budapesti központjában
műszaki vezérigazgató-helyettes volt. 1992
óta az AKNABAU Kft., 2002 óta pedig az
általá alapított, mérnöktanácsadással fog-
lalkozó CONSOLVA Kft. ügyvezető igaz-
gatója. Az 1970-es évektől mélyépítéssel is
foglalkozik. A feltárás nélküli építési mód-
szer egyik magyarországi meghonosítója
és művelője. E területen több találmánya

van. A Magyar Mérnöki Kamara alapító tagja, a K-E. Megyei Kereskedelmi és Ipar-kamara alelnöke.

Irodalom: Ki kicsoda Tatabányán (1998).

KÁRPÁTI István

1923. ápr. 1. Újvidék -

Fogtechnikus

Polgári iskolát, majd Fogtechnikusképző Szakiskolát végzett Újvidéken (tanára prof. Dr. Ackermann Matias volt). 1944-ig Újvidéken, 1953-ig Nagykanizsán, 1954-től Dorogon kisiparosként dolgozott szakmájában az 1990-es évekig. Dorog és környéke orvosainak fogtechnikai munkáit látta el, mintegy 50 éven át biztosította betegeinek ellátását. Dolgozott dr. Román Sándornak, dr. Végh Vilmosnak, dr. Szeghalmi Dezsőnek, dr. Lukácsi Lászlónak, dr. Gyopár Lászlónak, továbbá saját pácienseinek. Emellett 18 éves korától 35 éves koráig különböző labdarúgó egyesületekben sportolt.

Kitüntetés: 25 éves fogtechnikai munkáért ezüstgyűrű; Kiváló Minőségi Munkáért elismerő oklevél (1988).

KÁRPÁT (KEMPNY) János

1868. szept. 29. Freistadt (Szilézia, ma Lengyelország) - 1950. ápr. 30. Bánk Bányamester.

Kárpát Csaba nagyapja. 1882-ben jött Magyarországra, Salgótarjánban tanult, kötött házasságot (1891). 1920-ban a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Dorogra helyezte, Augusztá, Reimann-akna és Annavölgy voltak munkahelyei. Tizenegy gyermeket nevelt fel. 1923-ban, a Munkásotthon alapkövetételekor felajánlotta 300 kötetes könyvtárát az Otthon Könyvtár létrehozásához. Nagy szerepe volt a Homokvasút építésében, irányításával készült a csolnoki alagút, az augusztai támfal 1934-ben. 1938-ban a Magyar Kerámia Rt. üzemvezetője Mádon. 1948-ban bányamesterként vonult nyugdíjba.

KÁRPÁTHY Zoltán

1889. ápr. 10. Bodrogzsadány - 1952. jún. 26. Bp.

MÁV igazgató.

A MÁV főtiszti iskoláját Bp.-en végezte. 1927 augusztusa óta Dorog nagyközség állomásfőnöke volt főintézői rangban. A kaszinó választmányi tagja. A II. világháborúban jelentős szerepe volt abban, hogy a Dorogon rekedt élelmiszer-szállítmány enyhíthessen a lakosság gondjain.

KARSZT

A víz oldó munkája. Vízmosta üregekkel átjárt mészkő vagy dolomit.

KARSZTVÍZ

(repedéses karsztvíz, triászvíz) Különböző karsztos üregekben és a karsztos kőzetek repedésrendszereiben tárolt víz.

KARSZTVÍZSZINT

Az az egyes helyekre jellemző tengerszint feletti magasság, ameddig karsztvízzel telik fel a karsztosodott mészkő, dolomit.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

Dr. KASSAI Ferenc

1919. dec. 2. Dorog - 1995. máj. 11. Bp.

Aranyokl. bányamérnök. A Budapesti Műszaki Egyetem docense (1968), a Miskolci Egyetem címzetes egyetemi tanára (1990). A Magyar Hidrológiai Társaság, a Nemzetközi Hidrológiai Szövetség, az MTA több bányászattal és vízbányászattal foglalkozó tudományág bizottságának tagja, alelnöke, az OMBKE országos választmányának alelnöke, a Magyar Mérnöki Kamara Bányászati Tagozat alapító és örökös tiszteletbeli tagja.

Oklevelét Sopronban a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bányamérnöki Karán szerezte 1944-ben. 1943-44-ben tanársegéd, 1944-48 között adjunktus a bányaművelési tanszéken, 1948-ban doktorált, 1958-ban kandidált. 1948-tól 1950-ig a Dorogi Szénbányák üzemvezetője, hidrológiai osztályvezető

főmérnöke. 1952-ig a Bányászati Kutató és Mélyfúró N. V. vezérigazgató-helyettese, 1954-ig a Mélyfúró Ipari Tröszt főmérnöke. 1954-57 között nehézipari miniszterhelyettes. 1957-től az Országos Földtani Főigazgatóság főigazgató-helyettese. 1964-ben a Nehézipari Minisztérium Földtani Szolgálatának főosztályvezetője, 1964-től az Országos Földtani Kutató és Fúró Vállalat ig. helyettese, 1970-től a Bányászati Aknamélyítő Vállalat műszaki igazgató-helyettese. 1982-ben nyugdíjba vonult. A Vízkutató és Fúró Vállalat műszaki tanácsadója 1983-86 között. E szakterületen volt elismert tekintély. Mintegy 60 publikációja jelent meg (20 könyv, szócikkek). Doktori disszertációja is az esztergomi szénmedencéről készült (hidrológiai problémák, mélyfúrás technika, karsztvíz kérdések, nagy nyomású vízdús rétegek biztonságos lecsapolása, eszközei, vegyszeres vízkizárás stb.). Tagja volt a BKL Kőolaj és Földgáz szerkesztőbizottságának, valamint a BKL Bányászat szerkesztőbizottságának. 1948-50 között a dorogi aknászoképzőben oktatott. 1991-ben magas kitüntetésben részesült több évtizedes oktató és nevelő, a szilárd- és vízbányászatban elért kimagasló eredmények oktatásában történő alkalmazásáért, munkájáért.

Publikáció: Vízbányászat I-II. (Egyetemi tankönyv); Bányászati kézikönyv (társszerző és lektor).

Kitüntetései: Bányász Szolgálati Érdemérem bronz és arany fokozata, Munka Érdemérem bronz fokozat (1982), A Nehézipar Kiváló Dolgozója, többszörös Kiváló Dolgozó. Mikoviny Sámuel-érem bronz fokozata (1967), Zsigmondy Vilmos-érem (1976), Zorkóczy Sámuel-érem bronz fokozat (1984), Soltz Vilmos 50 éves egyesületi tagságért emlékérem (1994), Selmei Akadémia arany emlékérem (1976), Pro Fakultate Rerum Metallicarum kitüntetés (Miskolc, 1991).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat (1994. november-december 6. sz.)

KASSAI Kálmán

1948. július 28. Hegyeshalom - Vállalkozó, közéleti személyiség. Miskolcon Műszaki Főiskolát végzett. 1975-78 között a dorogi Volán energetikusa, 1978-91 között a Dorogi Szénbányák gépészeti és energetikai osztályán dolgozott. Ezalatt volt a Dorogi Szénbányák Vállalati Központ szakszervezeti titkára. Azóta vállalkozó 1990-94 között Dorog Város képviselő-testületében a gazdasági bizottság elnöke, emellett a KOMTÁVHÓ Rt. Igazgatósági tagja.

KASZINÓ

Lásd: Bányakaszinó!

KÁTAI János

1922. febr. 16. Nyergesújfalú - 1985. Dorog Tanácselnök, tanár. Tanárképző főiskolát végzett. 1943-63 között Zsámbékon tanított, 1973-ig az Állami Biztosító Fiókvezetője Dorogon, 1973-76 között tanácselnök. 1982-ig (nyugdíjazásáig) a Petőfi Sándor Ált. Iskola tanára.

KÁTAI József

1946. ápr. 11. Tát - Birkózóedző.

Bányagépész-technikus. Kiemelkedő sportvezetői munkát végez, 1972-től birkózóedzőként dolgozik a dorogi sporttér. Számos válogatott versenyzőt nevelt, különösen az utánpótlás-nevelés terén ért el sikereket.

Kitüntetés: Eszterházy Miksa emlékérem (miniszteri, 1993); Kiváló Nevelő Munkáért (megyei 1995, KEBSZ 1998).

Dr. KÁTAI Józsefné Tóth Anna Mária

1949. július 28. Dorog - Jogász, jegyző.

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát. 1969-1974 között Dorog Nagyközségi Tanács igazgatási előadója, 1974-92 között az Esztergomi Városi Tanács (Polgármesteri Hivatal) igazgatási osztályának előadója, majd vezetője, 1991-92 között Dorog jegyzője, majd két évig ügyvédként

dolgozott, azóta az Esztergom Városi Bíróságon bíró, 1998-tól elnökhelyettes.

Dr. KATONA Zsigmond

1913. Gyermely - 1973. máj. 23. Dorog

Körzeti orvos.

Haláláig Dorog egyik körzeti orvosaként dolgozott az 1950-es évektől.

KAZINCZY Ferenc

1759. okt. 27. - 1831. aug. 22. Széphalom

Író, költő, műfordító, irodalomszervező, a magyar nyelvújítás vezető személyisége.

A magyar jakobinus mozgalomban való részvételéért 1794-1801 között súlyos várfogságot szenvedett. *Fogságom naplója* című emlékiratában megemlékezik Dorogon történt átutazásáról, illetve a postakocsi-állomáson elfogyasztott ebédjéről. Később ismét beutazta a fogság útvonalát.

Irodalom: K.F.: Fogságom naplója.

KAZMÁRNÉ PINTÉR Beáta

1965. jún. 6. Dorog -

Okl. agrármérnök, mérnök-üzemgazdász.

A Mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetemen (1989) és a Számviteli Főiskolán (1993) szerezte diplomáit. A sárvári SÁGA Foods Rt. pénzügyi osztályvezetője.

KECSKÉSNÉ PATOS Szilvia

1967. 02.18. Esztergom -

Esztergomban a Berzeviczy Gergely Közgazdasági Szakközépiskolában érettségizett 1985-ben, majd az Államigazgatási Főiskolán folytatta tanulmányait, igazgatásszervezői szakon 2000 novemberében közigazgatási szakvizsgát tett. Az Esztergomi Városi Tanács VB. szervezési osztályán tanácsigazgatási gyakornokként dolgozott, diplomája megszerzését követően a termelés-ellátás felügyeleti osztályon kereskedelmi főelőadóként helyezkedett el. Dorogon 1992. május 1-től a szervezési osztály vezetője, majd 1996. november 1-től aljegyző Dorog Város Önkormányzatánál.

Dr. KEGEL Eszter

1940. aug. 25. Keszthely -

Csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos.

1964-ben diplomázott a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. Szakorvosi diplomáját 1970-ben szerezte. 1964-65-ben a dorogi Járási Kórház, 1965-71-ben az esztergomi Városi Kórház Gyermekosztályán dolgozott. 1972-től körzeti gyermekorvos illetve házi gyermekorvos Dorogon. 1985-ben az Égetőmű Dorogra telepítése ellen tiltakozó szakértő csoport tagja. 1988-ban alapító tagja a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek.

Publikáció: A dorogi krónikus gyermekbetegek felmérése, különös tekintettel a légúti megbetegedésekre (Gyermekgyógyászat, 1987); Mennyibe kerül a krónikus légzőszervi megbetegedésben szenvedő gyermek gyógyítása Dorogon? (Gyermekgyógyászat 1987).

Dr. KELEMEN János

1938. márc. 2. Sósút - 2001. július 13. Dorog

Háziorvos.

Diplomáját a Budapesti Orvostudományi Egyetemen szerezte, majd belgyógyászati szakvizsgát tett. Dolgozott a dorogi kórházban, majd haláláig háziorvos volt Dorogon.

Dr. KELEMEN Jánosné Tócsér Mária

Ügyvezető szakgyógyszerész.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Karán szerezte diplomáját. Dolgozott az Esztergom városi patikában. 1973-ban vette át a dorogi Állami Gyógyszertár vezetését. Működése alatt 1995-től vette fel jogelődje régi - Szent Margit Patika - nevét, mely a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár referenciapatikája lett, majd 1996-tól vezetése alatt magángyógyszertár.

Irodalom: Gyógyszerészi Almanach (1998).

Dr. KELEMEN Mária, Leblancné

Lásd: Leblancné dr. Kelemen Mária

KENDERES KÁPTALANI LEGELŐ

Néprajzi jellegű földrajzi név a város határában.

KENYÉRGYÁR

Lásd: Dorogi Sütőipari Vállalat!

KENYÉRMEZEI-PATAK

Dorog környékének lefolyásos vizeit közvetlenül a Dunába vezeti a Kenyérmezei-patak, melyet csaknem minden településen saját településnevükkel ismernek a lakók (Csévi-, Leányvári-, Kesztlői-, Piliscsabai- és Kenyérmezői-patak). A viszonylag nagy távolság ellenére hozama nem jelentős. Dorogon a bányászkodás idején a felszínre emelt bányavízzel nagyobb hozamot ért el, mely együtt járt a környezetszennyezéssel. Az utóbbi időkben más ipari tevékenységek szennyeznek hasonló módon a patak vizét. Élővilága, vízi élőlényei (rákok, halak, piócák, rovarok stb.) csaknem teljes egészében kipusztultak.

KÉPZŐMŰVÉS SZAKKÖR

A II. világháború után a Munkásotthonban létrehozott amatőr művészeti műhely, melynek vezetője volt ←*Heil Ferenc*, → *Puxbaurn Jenő*, ←*Furlán Ferenc*. A 80-as évek átmeneti szünetelése után →*Kolonics Péter* folytatta a szakkörvezetői munkát. A szakkör számos azóta kiállító képzőművész és tanár első műhelye volt.

KERESZTJÁRÓ NAPOK

A húsvét előtti és utáni heteken a katolikus hívek folklorisztikus szertartása. A hívek elzarándokoltak a Kálvária-hegyen álló Szent Anna kápolnához, a Csolnoki út fakeresztjéhez vagy a temetői kis kápolnához. Énekeltek, imádkoztak, felvirágozták a keresztet.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

KÉRI Vencel

1912. szept. 28. Ecseg -1974. szept. 21. Dorog
Bányatisztviselő, közéleti személyiség.

Bányászati és mélyfúrás szakiskolát végzett. 1928-48 között Tatabányán dolgozott, az államosítás után a MÁSZ vezérigazgató-helyettese, majd a Nehézipari Minisztérium Szénbányászati Főosztályának vezető helyettese volt. 1949-ben hathetes nyugat-európai tanulmányúton vett részt, erről készült kéziratos könyve az ország minden szénbányászati körzetébe eljutott. 1951-ben Nagymányokon bányáigazgató, majd Várpalotán a Közép-Dunántúli Tröszt vezérigazgatója. 1952-ben kizárták a pártból, Csolnokra került, 1953-ban Pilisvörösváron, 1954-ben Pilisszentivánon, 1955-ben Tokod Erzsébet aknán, 1961-ben Sárísápon találjuk. 1967-ben a Dorogi Szénbányák Vállalat igazgatója lett. 1967-71 között egyben országgyűlési képviselő is volt.

Kitüntetése: Munka Érdemrend arany fokozat.

KERTBARÁT KÖR

Lásd: Láng József!

KERTES (KRISCHNEIDER) László

1937. máj. 8. Esztergom -
Sportoló, labdarúgó.

Vasvezérgályos szakmunkás, 1958-64 között a Mozdonyszín dolgozója. Ugyanezen években az NB I-es futballcsapat csatára, 125 mérkőzésen 33 gólt szerzett. Egyszeres "B" válogatott (Ausztria ellen Debrecenben). Eredményes csatára volt a Brüsszelben Húsvéti Kupát nyert dorogi együttesnek (legyőzött csapatok: Wienna-Bécs, Antwerpen válogatott, 1862. München) 1962-ben. 1964-ben részese a Vidék Legjobb Csapata címnek. Élete egyik bravúrja, amikor Grosics kapujába - egyedül a világon - mesterhármast rúgott 1962-ben a Tatabánya elleni mérkőzésen.

KERTÉSZET

A hajdani kertészet a későbbi Zalka, ma Baross Gábor lakótelep helyén működött a 20. század első felében.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

Dr. KESZTHELYI Gábor

1948. szept. 12. Esztergom -
Orvos.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem általános orvostudományi karán végzett. Dolgozott az Esztergomi Kórház II. Belgyógyászatán mint szakorvos, majd a Reumatológiai osztályon reumaszakorvos adjunktusként. A Dorogi Rendelőintézet csoportvezető belgyógyász főorvosa volt, jelenleg a IV sz. körzet háziorvosa.

KESZTHELYI Gyula

Adatait nem ismerjük.

Bányaigazgató.

Losoncon érettségizett 1910-ben, Salgótarjánban volt pályakezdő mérnök. Róth Kálmánt követte 1944-ben a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi bányai igazgatói beosztásában, és vezető maradt az 1948-as államosításig.

KESZTHELYI István

1922. júl. 22. Esztergom - 2002. ápr. 7. Dorog

Tanár, köztisztviselő.

Előbb az esztergomi Érseki Tanítóképzőben, majd a budapesti Pedagógiai főiskolán szerzett (földrajz-biológia szakos) diplomát. 1946-tól Csolnokon tanár, 1953-tól igazgató. 1961-1968 között a dorogi Járási Hivatal művelődési osztályának vezetője volt. Működése alatt rendeződött a könyvtár elhelyezése. 1968-tól 1982-ig (nyugdíjazásáig) a Zrínyi Ilona Ált. Isk. igazgatója. Részes volt a Művelődési Minisztérium által vezetett *Az állami oktatás helyzetének felülvizsgálata és továbbfejlesztése* programnak (1972).

Kitüntetései: A Közoktatás Kiváló Dolgozója, Munka Érdemrend ezüst fokozat (1982), Pro Urbe Díj (2002).

KÉZILABDA SZAKOSZTÁLY

1952-ben alakult a szakosztály Pintér István vezetésével. Előbb a férfi, majd a női csapat is elindult a bajnokságokban. Legsikeresebb éveikben az NB II-ben szerepeltek, 1953-ban mindkét csapat helytállt a baj-

nokságban. 1954-ben feloszlik a szakosztály, s csak a hatvanas évek elején, Török József irányításával kezdődik újra az élet. Általában a megyei osztályban szerepelnek a csapatok. A női csapat a sikerebb gárda, többször is bejutnak a második osztályba, ugyanakkor a hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján eltűnnek a város sportéletéből. Jelenleg ismét a másodosztályban szerepelnek. Sikeres, neves játékosként kezdte Dorogon Kaiser Karola, aki a Postás SE játékosaként később a válogatottságig is eljutott. A női csapat sikerredője 2007-ben bekövetkezett haláláig ← *Búzás József*.

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75. (1989).

KHÁRER Lőrinc

1877. okt. 22. Dorog - 1957. jan. 27. Dorog
Községi bíró.

1909-ben választották meg törvénybíróvá. 1919 szept. 17-től 1933 novemberéig volt Dorog község bírója. Emellett felügyelő bizottsági tagja a ← *Dorogi Takarékpénztárnak*.

Irodalom: Komárom és Esztergom várme-gyék újjáépítése Trianon után (Bp. ?)

KÍGYÓHEGYI-DŰLŐ

Schlangenberg Äcker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszle-veleiben található meghatározás a Leányvár felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorog-ról a dorogiaknak (1971).

KI MIT GYŰJT? KLUB

Az 1950-60-as évek nagysikerű mozgalma a Munkásotthonban. 1958-ban alakult. Legaktívabb szervezői és vezetői: Borz László, Szepessy Géza, Lőrincz László, Hopp Ferenc, Pick József, Pintér László. Csoportjai (bélyeg-, gyufacímke-, szalvéta-, pénz- és érem-, régi tárgy- és fegyver-, /mini/könyv-, képeslapgyűjtők, hegyászok, stb.) nemcsak hazai, de jelentős nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkeztek. 1961-ben már a hatezredik tagot vették fel a klubba. A hatvanas évek végén még megrendezték

jubileumi (10 éves) kiállításukat (1968), azután hanyatlásnak indult a mozgalom, majd megszűnt.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

KINCZEL László

1922. szept. 9. Sajószentpéter - 1998. május 31. Esztergom
Labdarúgó.

A Hell József Károly Bányagépészeti és Vegyipari Technikum elvégzése után a Dorogi Szénbányák Vállalat dolgozója volt, művezető. Sportpályafutását 1945-1957 között a sikeres labdarúgócsapatban folytatta, 234 bajnoki mérkőzésen szerepelt, 35 gólt rúgott. Tagja volt az első NB I-es csapatnak, valamint a Bajnokok bajnoka címet nyert gárdának 1949-ben. Címei között szerepel a Vidék legjobbjá, az Országos Bányász Kupa, a Népszava Kupa, továbbá a Magyar Kupa ezüstérme. 1960-61-ben a dorogi futballcsapat vezetőedzője volt.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (többször).

Irodalom: Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1, 2. (D.F. 31, 34, 2004, 2006.)

KINCSKERESŐ TÁBOROK

A Zrínyi Ilona Ált. Isk. 1992 óta szervezett hagyományörző és tehetséggondozó táborai Pilismaróton. A szépíró, riporter, német fordító, képzőművész, kézműves, természetkutató, természetvédő, számítógépes szerkesztő, színjász, fafaragó szakcsoportok munkái részben a ←*Dorogi értékek nyomában* című füzet sorozatban jelennek meg, részben az iskola szemléltető anyagai közé kerülnek.

A tehetséggondozó munkaközösség tagjai: Kovács Lajos, Dankó József, Dankóné Tamási Bernadett, Sinka Mihály, Sinkáné Kéri Mária, Palkóné Keszthelyi Klára, Gordosné Végh Éva, Molnárné Vaczlavek Katalin, Ligetvári István, Ködös Endre, Csiszár Andrea, Miilei Tamás, Mikolai Laura pedagógusok, Bihari Mónika táncoktató, Kovács József fafaragó, Kovács Lajosné könyvtáros, Szokolai Péter színművész. A város képviselő-testülete 1998-ban közös

Pro Urbe Díjban részesítette a munkacsoportot.

KISBÍRÓ

A község előjáróinak utasításait, rendeleteit, határidős intézkedéseit tudatta a lakossággal. Végigjárta az utcákat, több helyen megállva dobszóval hívta fel érkezésére a figyelmet. Mondandóját "Köz híré tétetik" kiáltással kezdte. A helybeliek a két háború közötti időben jól ismerték Bodor Bandi bácsit, Klincsek bácsit és Frech Ferencet, utóbbi a község háza gondnoka is volt. Az 1950-es évektől a hangos bemondó ("bömböldre"), majd a vezetékes rádió vette át a szerepét.

KISCSEVI DŰLŐÚT

A dági határban lévő Kiscsévpusztára vezető út.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KISKŐBÁNYA

Másképp körét. Dorog és Keszthely határán létesült kőbánya. Keskeny nyomtávú vasút kötötte össze a településsel, követ elsősorban házépítésre használták. Kedvelt kirándulóhely volt. A 60-as évek végén munkásör-lőteret alakítottak ki a helyén.

KIS KÚT

A főutcán, a temető sarkával szemben évtizedeken át működő benzinkút megkülönböztető neve (a nagybenzinkút a tokod felőli oldalon található).

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei, Bp. 1985.

KISMÓNI János

1969. jan. 12. Dorog - Sportoló, birkózó.

A dorogi Petőfi iskola elvégzése után a Hell József Károly Nehézipari Gépészeti Szakközépiskola bánya-elektrolakatos szakán szerzett érettségit. 1990-ben elvégezte az esztergomi Vitéz János Tanítóképző Főiskola tanító szakát (benne a testnevelés szakkolégiumot), majd a Magyar Testnevelés

lési Egyetemen birkózó edzői bizonyítványt kapott (1992.). 1995-ben az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán testnevelés szakon diplomázott, 2002-2004-ben a bp.-i Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Karán rekreációs irányító szakképzésben részesült. 2006-ban a Goethe Institut C típusú német nyelvvizsgáját szerezte meg. 1978-tól Dorogon igazolt birkózó, 1988-ban a felnőtt magyar birkózó válogatott tagja, 1989-től a Vasas SC (Bp.) versenyzője, sorkatonai szolgálatának idején az Újpesti Torna Egylet sportolója. 1997-98-ban versenyző és birkózó edző Einsiedelnben (Svájc), 1998-2004-ben Halle/Saale-ben (Németország). Sportpályafutása jelentős eredményei: Világ Kupa II. hely (1994. Finnország, 1995. Kecskemét), EB 7. hely (1998. Fehéroroszország), VB 2. hely (1998. Svédország), Felnőtt Magyar Bajnok és az Év Sportolója, a Vasas SC Örökös Bajnoka (1998), Dorog kitüntetett sportolója (1999). 2004-től országos versenybíró, a Vasas SC. Aranygyűrűse (2006.), nemzetközi versenybíró (2007.)
2000-től SUMO versenyágban folytatta sportolói sikereit, világbajnoki 3. hely (Brazília), EB III. hely (2001. Hollandia), vb. III. hely (2001. Japán), EB 3. hely (2002. Oroszország), vb. Egyéni II., csapat 3. hely (Lengyelország), a Magyar Köztársaság Nívó Díjasa (2002).

KISS József

1955. Dorog -
Tanár, közalkalmazott.
Orosz-történelem szakon szerzett tanári diplomát Egerben (1978). A Dózsa György Általános Iskolában kezdte pedagógusi pályáját, majd 1985-től a Dorog Városi Tanács művelődési osztályának lett a vezetője, súlyos betegsége miatt 1987-ben nyugdíjazták.
Kitüntetés: Kiváló Munkáért.

KISS Kálmán

1981. Esztergomban.
Sportoló, tanár.
1988-1996 között végezte el a Zrínyi Ilona

Általános Iskolát. A Dorogi Gimnáziumban érettségizett 2000-ben. Az Esztergomi Vitéz János Katolikus Tanítóképző Főiskolán tanítói, a pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karán testneveléstanári diplomát szerzett. Példaképe, édesapja (idősebb Kiss Kálmán) hatására 9 évesen ismerkedett meg a birkózósporttal. Volt serdülő és ifjúsági világbajnok, junior magyar bajnoki 3. helyezett, felnőttként 5-ször ért el magyar bajnoki 5. helyet. Tagja volt a junior magyar válogatott keretnek, többször edzett a felnőtt válogatottakkal. Egész pályafutása alatt hűséges maradt anyaegyesületéhez, a Dorogi Egyetértés Sport Egyesület birkózó szakosztályához. 2005-től edzőként is tevékenykedik, felnőtt női birkózói országos dobogós helyezettek.
Elismerés: Komárom-Esztergom Megye jó tanuló - jó sportolója (3-szor).

KISS-MALY László

1966. máj. 30. Nyitra -
Plébános.

A felvidéki születésű pap eredetileg főszakács volt, majd a Don Bosco szaléziánus rend tagja lett. Filozófiai tanulmányait a piaristáknál végezte, Esztergomban teológiát tanult. 2000-ben szentelték katolikus pappá, Soroksáron volt káplán. 2005-ben a dorogi Szent Borbála plébániatemplom plébánosa lett.

KISS NAGY András

1930. márc. 22. Pusztaföldvár - 1997. jan. 30. Bp.
Szobrászművész.
Elsősorban érmei és kisplasztikái jelentősek.
Dorogon a művelődési ház parkjában felállított, teknősbékákkal díszített *diszkút* alkotója. Hasonló munkája látható Miskolcon, jelentős köztéri alkotása Debrecenben a *Hárfás nő* c. szobra.

Kiállítások: Bécs, Velence, London, Bp., Pécs, Veszprém, Székesfehérvár, Tihany stb.

Kitüntetés: Munkácsy-díj (1967), Kossuth-díj (1975).

Irodalom: Nagy L: ~, Művészet, 1965/2. -

Nagy I.: ~ művészete, Jelenkor, 1970/11.
- Nagy L.: ~ (kismonográfia), Budapest, 1975.
- Koczogh Á.: ~ Bartók-portréja, Művészet, 1978/4.
- Gábor E.: Lépték és monumentalitás, beszélgetés ~, Művészet, 1981/3.

KIS-STRÁZSA-HEGYI BARLANGOK

A kilátótornyáról, valamint átjátszó állomásáról már messziről feltűnő Kis-Strázsa-hegy számos barlangot rejt. Ezek közül az alábbiak a legismertebbek:

1.) Kis Strázsa-hegyi-barlang (Tüskés-barlang). A hegy DNy-i kőfejtőjében nyílik. A tektonikus repedések mentén - hévforrások működése során - triász mészkőben keletkezett hasadékbarlang. Népi nevét tüskeszerű kalcitképződményeiről kapta. A ←*Duna-Ipoly Nemzeti Park* területén van. Lezárt barlang, látogatni kizárólag engedéllyel lehet.

2.) Kivonulás-barlang. A hegy oldalában nyíló üreg, nevét felfedezésének éve, a szovjet alakulatok kivonulása adta (1990). Hévízes eredetű, gömbfülkés járatrendszerű, helyenként gipszkristályok figyelhetők meg. A Duna-Ipoly Nemzeti Park területén található.

KISZ-TELEP

Három darab négyszintes háztömbből álló paneles lakótelep fiatal házások számára az 1960-70-es évekből (ma Zrínyi-lakótelep) a volt →*tiszkolónia* területén.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KITELEPÍTÉS

1946-47-ben az ún. "lakosságcsere" keretében kisebbségek, nemzetiségek kitelepítése zajlott az "anyaországok" területére. Magyarországról elsősorban német és szlovák nemzetiségűnek mondott személyeket, családokat kényszerítettek távozásra. Magyarországra elsősorban Csehszlovákia (ma Szlovákia) magyarlakta területeiről érkeztek magyar anyanyelvű kitelepítettek. Dorogról két hullámban, 1947 augusztus 27-én és 30-án Marienbergbe,

Großbrückenswaldeba (Német Demokratikus Köztársaság) indították a transzportokat. Csak megközelítő adatok állnak rendelkezésre a kitelepítettek számáról, ezt a kutatók Dorogon általában 200 fő körülinek becsülik. Egy részük hazá-, illetve a Német Szövetségi Köztársaságba szökött. Befejezett kutatás híján nincsenek végleges adatok a Dorogra telepített személyekről.
Irodalom: →*Láng Beáta*, →*Tisovszki Zsuzsanna*.

KITELEPÍTÉSI EMLÉKMŰ

1997-ben, a kitelepítések 50. évfordulóján Dorog város önkormányzata a Templom téren emlékművet avatott a Megbékélés Napján. Alkotója ←*Árvai Ferenc* szobrászművész. Szövege: "Ide-oda vándorlunk és nincs sehol hazánk már -1947-1997" a kitelepítettek vagonjainak feliratát, továbbá a kitelepítés és az emlékműállítás évét idézi. (Építész: Puchner Ferenc.)

KITZING Mátyás

1893. aug. 23. Dorog - 1967. febr. 20. Marienberg (NDK)
Gazdálkodó.

1947-ben kitelepítették családjával az NDK-ba, ott is halt meg. Az ún. hűségnyilatkozat 1944-es aláírásáért Dorog város díszpolgári címét kapta 1993-ban.

KLÁTIK MÁRIA ALAPÍTVÁNY

A Zrínyi Ilona Altalános Iskola számára 1998-99-ben alapította a névadó, volt tanár és igazgatóhelyettes. Célja a sikeres tanulók támogatása országjáró, -ismertető programok szervezésével.

KLAUSZ Ferenc

1892. aug. 20. Dorog -1966. júl. 11. Dorog Kőműves, építésmester.
Dorogon és Esztergomban polgári iskolát és technikumot végzett. A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. kőművese volt, 1912-ben Németországba ment tanulni, ahol építésmesteri vizsgát tett. 1925-ben magyar képesítést nyert. Ekkor önállósította magát. Munkái közé tartozott a bánya köz-

ponti műhelye, a kaszinó újjáalakítása, a Berberich-házak létesítése. Tagja volt az ipartestületnek, a művezetők országos egyesületének, a Szent József Plébánia-templom kórusának, az egyház képviselő-testületének. 1966-ig (haláláig) templomgondnok.

Irodalom: Ipari újjászületésünk.

KLAUSZ József "Rigó"

1916. szept. 15. Dorog - 1978. ápr. 7. Dorog.

Sportoló, labdarúgó.

Vízvezetékyszerelő szakmát tanult, az Anyagellátó raktárvezetője volt. 1932-től futballozott Dorogon, 1948-52 között a Nemzeti Bajnokságban 183 mérkőzésen 68 gólt rúgott. Legendás balszélső volt. Később edzőként a fiatalok nevelésével foglalkozott. Dorogon teremlabdarúgó-tornát neveztek el róla.

Irodalom: Péntek S. - Petrik J.: Dorog 75 (1989). - Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1. 2. (D.F. 31, 34. 2004. 2006.)

KLOTZ József

1923. febr. 7. Leányvár - Napórákészítő.

1939-1983 között a Dorogi Szénbányák Bányagépgyártó és Javító Üzem dolgozója. Kultúrtörténeti előadásokat tart különböző témakörökben, különösen az időmérés szakértője, napórák készítésével foglalkozik (←*Bányatemplom*). Szakmai társaságok tagja (Magyar Mikológiai Társaság Bp., Regiomontanus Csillagászati Klub stb.).

Kitüntetései: Esztergomért emléklap (1995).

Irodalom: Keszthelyi Sándor: Magyar napóra-katalógus (1983); Keszthelyi Sándor: Magyarország napórái (1998).

Dr. KMETY István

1923. nov. 16. Dorog - 1999. márc. 12. Dorog

Okl. bányamérnök, szakíró.

Diplomáját a Soproni József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- és Kohómérnöki Karán szerez-

te (1950). Ettől az évtől a Dorogi Szénbányák Vállalatnál, később a Dorogi Szénbányászati Trösztnél dolgozott mérnökként (Csolnok), főmérnökként (Csolnok, Annavölgy, Ebszönybánya), a beruházási osztály vezetője, a löttbetonos biztosítással foglalkozó Kutatási és Bányaépítési Üzem felelős vezetője 1977-től. Ez szakmai munkájának csúcsa. 1983-ban vonult nyugdíjba. Szakcikkei 1957-től jelentek meg a *Bányászati Lapokban*. 1982-ben *A löttbeton előállításának belső törvényszerűségei* című értekezése alapján doktori címet szerzett. 1953-tól tagja az OMBKE dorogi csoportjának, 1968-72 között titkárhelyettes, 1972-85 között titkár. Megalakulásától tagja volt a MTESZ Komárom Megyei Szervezete Elnökségének.

Publikáció: A dorogi szénbányászat története (D.F. 17. 1999.)

Kitüntetései: Kiváló Dolgozó (1955-től 1982-ig 8-szor), Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz (1957), ezüst (1972) és arany (1977) fokozat, Bányászat Kiváló Dolgozója (1973), Kiváló Munkáért (1981), Zorkóczy Samu emlékérem (OMBKE), MTESZ díj (1982).

Dr. KNOB Sándor

1888. jan. 15. Bp. - 1967. márc. 3. Bp.

Országgyűlési képviselő.

1935-ben a dorogi kerületben nyert mandátumot a Nemzeti Egység Párt programjával. Jelentős közéleti személyiség, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ügyvezető igazgatója. Jogi tanulmányai után 1918-tól a GYOSZ titkára, majd egyik vezetője. A Magyar Munkaadók Központjának egyik alapítója, 1931-ben igazgatója. Jelentős szerepe volt a Magy. Szavatossági Bank, majd az Ipari Munkaszervező Intézet létesítésében. Nemzetközi gazdasági konferenciákon képviselte Mo.-ot. 1934-től a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal igazgatótanácsának, az Orsz. Társadalombiztosító Intézet (OTI) vezetőségének tagja. Számos tudományos dolgozat szerzője, magyar delegációk külföldi útjain sikeres előadásokat tartott (Genf, Párizs). Iparfejlesztési, vám-

és kereskedelempolitikai kérdésekkel foglalkozott a nagyipari tőkések érdekeinek megfelelően.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938). - Online lexikon.

KOCSIS SOR

Lásd: Ötházak!

KOHL Jakab

1909. júl. 13. Dorog - 1979. dec. 17. Dorog Ácsmester.

1926-ban szabadult, a szénbánya építési osztályán fejlesztette tudását. 1945-ben önállósult. A háború utáni újjáépítésből vette ki a részét (bánya, iskolák, óvodák, templomok, ipartestületi székház, községháza, malom stb. és a családi házak felújítója).

KOKAS Ignác

1926. márc. 4. Vál -

Festőművész, főiskolai tanár.

A 20. század nagy hatású festőművésze. Kiállított többek között Velencében (Biennale), Bécsben, Bp.-en, Szegeden, Székesfehéváron stb. Fiatalkori feltűnést keltő alkotása, a Bányász (1956) a Munkásotthonban látható.

Irodalom: Bóday P.: Kaptam néhány titkot, Népszabadság, 1995. március 16. - P. Sz. J.: ~ hetvenéves, Népszabadság, 1996. március 4.

KOLLÁR Lajosné

1952. dec. 13. Dorog -

Óvodavezető.

Diplomáját a soproni Felsőfokú Óvónőképző Esztergomi Tagozatán szerezte. Dolgozott a dorogi VOLÁN-nál 1971-72-ben, majd a Dózsa György Napköziotthonos Óvoda dolgozója, 1990 és 2000 között vezetője. 2002-től Jászfalu óvodájának vezetője.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret.

Irodalom: 60 éves a Dózsa Gy. N. O. Óvoda (1999).

KOLONIA

1. Lakótelep. Dorogon a bányászat fejlődésével kezdődtek a kolóniaépítések. Külön lakótelepe volt a bányatiszteknek, altiszteknek és a munkáságnak.

2. Köznyelvi jelentése Dorogon: a vasút északi oldalán felépült (elsősorban munkás) lakótelepek együttes neve. Dorog településszerkezeti megkülönböztetésére ma is használt kifejezés: *falukolónia*. (Lásd még: ←*Bányakolóniák*).

KOLONICS Péter

1964. febr. 23. Sárvár -

Tanár, festőművész.

A pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző karán szerzett földrajz szakos diplomát. Az Eötvös József Általános Iskolában rajztanár. Vezeti a Városi Diák Képzőművész Kör, tagja a Dorogi Képzőművész Körnek. Festőművészként is tevékenykedik, kiállítása volt Dorogon (1990, 1997), Táton (1997), Sárváron (1998), Csolnokon (csoporthoz). Polgármesteri felkérésre 2001-ben elkészítette Dorog város nagyméretű panorámaképét a Pilis-hegység irányából (a polgármesteri hivatalban látható).

KOLONICS PÉTERNÉ

1966. aug. 3. Dorog -

Középiskolai tanár, közéleti személyiség.

Német- nyelv és irodalom szakos végzettséget szerzett (JPTE, Pécs, 1988, ELTE 1997). 1988-tól a dorogi Zsigmond Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola tanára. A testvérvárosok közötti Dorog-Wendlingen diákcsere szervezője a kezdetektől (1995). 2002-től tanácsos, címzetes tanár.

2006-ban megválasztották a Dorogi Német Kisebbségi Önkormányzat elnökének.

KOLOZSVÁRI Barnabásné

sz. Vörös Mária

1964. júl. 6. Dorog -

Zenetanár.

A Zeneművészeti Főiskola (Győr) hegedű tanszakán diplomázott. Tíz évig az esz-

tergomi zeneiskola tanára volt, azóta Dorogon az Erkel Ferenc Zeneiskolában dolgozik. Eveken át tagja volt az Esztergomi Városi Szimfonikuszenekarnak, Dorogon a vonósegélytess művészeti vezetője, melyet a zeneiskola tanáraiból és diákjaiból hozott létre. Rendszeresen fellépnek kamarafesztiválokon, városi, megyei és más rendezvényeken. A zeneiskola Ifjú Muzsikuskok Alapítványa kuratóriumi elnöke.

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI MUNKAÜGYI KÖZPONT DOROGI KIRENDELTSÉGE

1991-ben hozták létre a Munkaügyi Központ területi szerveként. Az illetékességi területén (Annavölgy, Bajna, Csolnok, Dág, Dorog, Epöl, Keszölc, Leányvár, Máriahalom, Nagysáp, Úny, Piliscsév, Sárissáp, Tokod, Tokodaltáró) felmerülő foglalkoztatás-politikai, munkaerő-gazdálkodási és munkaügyi szolgáltatási feladatokat látja el a munkanélküliek nyilvántartásba vételével, munkaközvetítéssel, a munka- és pályatanácsadói tevékenységgel, a munkanélküli ellátások, az aktív foglalkoztatást elősegítő támogatások megállapításával. Székhelyei voltak: Mátyás király utca 1., 1997-től Kálvária út 1. Vezetői: Kelenföldi Rezsó (1991-93), →*Romanek Etelka* (1993-tól).

KOMÉP

EM Komárom Megyei Állami Építőipari Vállalat Dorogi Főépítésvezetősége

1948-ban jött létre a Dorogi Szénbányák N.V. építési csoportjából (alapítója a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. volt). Neve: Dorog Bányavidéki Építési N.V. A háború utáni újjáépítés és a magasépítkezés adta fő profilját. Hamarosan teljes vertikálitással rendelkező vállalattá fejlesztették. Főmérnöke Sáska József volt. Munkaterületük kiterjedt a Zsámbék-Piliscsaba-Szob-Komárom területre, súlypontja a Dorog-Tokod építkezés volt. Magasabb szintű irányítása Bp-ről, a Gyárépítési Építőipari Központból történt. Az 1951-es átszervezéskor Tatabányához csatolták (Tatabányai

Építőipari Tröszt 47/3. Üzemegysége). 1954-ben kivált, és az EM Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat dorogi főépítésvezetőségévé alakult át. Vezetése továbbra is Tatabányáról irányította. 1962-ben a Szöny-Almásfüzitő körüli munkaterületet a dorogi főépítés-vezetőséghez csatolták. Végezte a Magyar Viscosa (Nyergesújfalú) és a Szöny-Almásfüzitő Olajfinomítójának rekonstrukciós munkálatait. A dorogi → *Szolgáltató Vállalat* felfejlődésével fokozatosan elveszítette jelentőségét a településen és környékén. Székházát munkásszállásként használták, később a HUNGAROTON vállalat birtokába került.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence ipartörténeti vázlata (D.F. 22, 2000); Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

KOMPOLTHY Ödön

1892. ? - Adatait nem ismerjük.

Bányamérnök.

Bányafelügyelő, Tömedék-akna
üzemvezetője 1923-tól működéséig.
Később főiskolai tanár.

KOMTURISZT - Lásd: IBUSZ

KÓNIA István

1926. máj. 30. Ráckeresztúr - 2002. szept. 27. Mosonmagyaróvár
Sportoló, labdarúgó.

A 4 polgári elvégzése után nyugdíjazásáig az Anyagellátó üzemben anyagátvevő és anyagbeszerző volt. 1953-58 között Kónya II. néven 107-szer szerepelt a labdarúgó NB I-ben dorogi színekben mint középhátvéd. Részesese volt a Vidék legjobb csapata cím elnyerésének 1954-ben.

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 2. (D.F. 34. 2006.)

KOPECZKY Péter

?

Zenész.

A svéd állami opera zenekarának tagja.

KOPPÁNYI Mária

1944. ápr. 6. Dorog -

Közéleti személyiség.

1974-ig a Szénbányák. Vállalatnál dolgozott, azóta a Magyar Vöröskereszt Pro Urbe Díjas Dorogi Területi Szervezetének titkára.

Kitüntetés: Vöröskeresztes Munkáért (bronz, ezüst és arany fokozat).

KOPPÁNYI Rezsőné

Lásd: Nippli Stefánia Koppányi Rezsőné

KÓRHÁZ

Bányakórház, Szent Borbála Bányakórház (1922-48.), Dorogi Járási Kórház (1949-1970), Esztergom-Dorog Egyesített Kórház, Vaszary Kolos Kórház (1970-2004.) - Dorogi Szakkórház Kft. (2005-2007.) - Dorogi Szent Borbála Szakkórház és Rendelőintézet Kht. (2007-).

1922-ben fejeződött be építése → *Mende Valér* tervei szerint. Baleseti sebészeti osztályként kezdte meg működését. Először 1929-ben bővítették a baleseti és általános sebészeti osztályt 60 ágyra. 1934-ben kezdődött a belgyógyászati kezelés. 1937-38-ban a nagy rekonstrukció keretében új szárny épült a kórházhoz Gáthy Zoltán tervei szerint. A belgyógyászat mellett létrehozták a szülészet-nőgyógyászati osztályt. 1949-ben államosították az intézményt, Járási Kórházként működött tovább. 1970-ben került sor az esztergomi és dorogi kórházak egyesítésére. 1975-ben megszűnt a szülészet-nőgyógyászat (Esztergomba költözött), helyét a reumatológia foglalta el. 1992-ben a II. sebészeti osztályt helyezték át Esztergomba. 1997-ben a reumatológiai részleg önálló osztállyá szerveződött. 1999-ben a II. belgyógyászati osztályt, 2000-ben az utolsó osztályt (reumatológia) Esztergomba költöztették. 2004-2005-ben állami támogatással és jelentős önerőből felújították az épületet, illetve új szárnyval bővítették. Rácz Jenő egészségügyi minisztertől, Erdő Péter bíboros jelenlétében dr. Titmann János polgármester vette át az 55. bányásznapon a szakkórházat. A projekt 550 millió forint címzett támoga-

tást nyert az Országgyűléstől, a megvalósítás 820 millióba került. A felszereléshez segítséget nyújtottak a külföldi testvérkapcsolatok, a környező üzemek, helyi egyesületek, a Vöröskereszt helyi szervezete. A szakkórházban 40 ágyas ápolási osztályt, 35 ágyas belgyógyászati rehabilitációt és 35 ágyas krónikus belgyógyászatot alakítottak ki. A felújítás és átépítés a térség egészségügyi ellátásában is nagy jelentőséggel bír. A szakkórházi program készítői: dr. Varga Győző és dr. Mersány Géza. A pályázati program megvalósításáért felelős munkacsoport vezetője **Szenczi Gyula** osztályvezető. Tervezők és kivitelezők voltak: Dorogi Tervező Iroda, Mávécsele Kft., Montávia Kft. 2007 tavaszától változott a struktúra: 50 krónikus és 75 ápolási ágy található a két osztályon, a rehabilitációs osztály megszűnt. 2007 őszének másik jelentős változása, hogy a fekvő- és járóbeteg ellátás egységes (integrált) irányítással működik tovább a kistérségi egészségügyi és szociális ellátó rendszerben, ezzel egységes irányítás alá került a Rendelőintézet és a Szakkórház (Dorogi Szent Borbála Szakkórház és Rendelőintézet, ügyvezető igazgató dr. Varga Győző). 2007-ben befejeződött a régi gazdasági épület felújítása, így a szakkórház területén létrejött az új központi ügyelet a többcélú Dorogi Kistérségi Társulás működtetésében (vezetője dr. Hegedűs Gyula), és a korszerű mentőállomás az Országos Mentőszolgálat telephelyeként.

Igazgató-főorvosok voltak: ← *dr. Földessy Tibor* (1922-1949), → *dr. Szentgyörgyi Kálmán* (1949-1954), → *dr. Miskolczi Zoltán* (1954-1966), → *dr. Zsembery Dezső* (1966-1970), dr. Gabányi József (2005-2007), → *dr. Varga Győző* (2007-).

Irodalom: Dr. Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999); **WEBKÓRHÁZ** (2005, 2007).

KÓRHÁZKÁPOLNA

A kórház belső udvarán, klasszicizáló stílusban épült kápolna 1924-ben készült el. Az ötvenes évek második felétől étkezdé-

vé alakították. A 2004-05-ös felújítás során kapta vissza eredeti külső formáját és szépségét. Jelenleg nincs a hitellel összefüggő funkciója.

Dr. KORINEK Teréz

1944. jan. 15. Nagyigmánd -
Ügyvéd.

1969-ben végezte el az Állam- és Jogtudományi Egyetemet, ügyvéd és jogtanácsos szakvizsgát tett. Tíz évig Kocson a mezőgazdasági termelőszövetkezet, majd nyugdíjazásáig a Dorogi Szénbányák jogtanácsosa volt. 1994-ben a dorogi polgármesteri hivatal jegyzői feladatát látta el helyettesítőként. A dorogi civil egyesületek aktív tagja.

Dr. KOROMPAY Anna

1945. febr. 5. Dorog -
Fogszakorvos.

A SOTE fogorvostudományi karán szerezte diplomáját. 1969-től 2007-ig (nyugdíjazásáig) a dorogi Rendelőintézet fogorvosa, hivatását megánrendelés keretében folytatja.

Dr. KOROMPAY Károly

1913. jún. 14. Bp. -1987. okt. 22. Dorog
Orvos, rendelőintézeti igazgató.

Az Orvostudományi Egyetemen szerezte diplomáját. A Rendelőintézet fogorvosa, 1970-73 között igazgatója volt.

Kitüntetés: Munka Érdemrend (bronz fok. 1973).

KOROMPAY Lajos

1882. dec. 6. Bp. - 1968. jún. 17. Dorog
Bányamérnök.

1905-ben kitüntetéssel végzett a Selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskolán. 1906-ban a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. szolgálatába lépett. Az ő vezetésével alkalmazták először az iszaptömedékelést és az iszaptömedékeléses fejtési rendszer kikísérletezését. 1917 őszén Dorogon találjuk, ahol kivészi a részét az Augusztai aknai fejlesztésekből. Nagy munkát végez a dorogi szénbányászat szállítási rendszeré-

rének, koncentrációjának kialakításában, az aknák víztelenítésében, a bányászati munkák gépesítésében. Tevékenysége elismeréseként főgondnökká, 1922-ben helyettes bányagazgatóvá nevezték ki. 1923-ban Várpalotára került bányagazgatónak. Új fejtési módszereket alkalmazott, mélyfúrású kutatásokkal bízták meg. Bevezette a szén nemesítésének ahydralós eljárását. 1939-ig látta el feladatát, ekkor ismét a Salgótarjáni Szénbányákhoz helyezték. 1944-ben a társulat budapesti központjába került dr. Schmidt Sándor bányügyi főtanácsos, központi vezérigazgató mellé. Halála után - végakarátának megfelelően - Baján helyezték örök nyugalomba.
Irodalom: Bányász (Veszprém, 1985. okt. 28.)

KOROMPAY Lajos

1910. márc. 5. Salgótarján - 2006. jan. 20.
Dorog

Aranyokleveles gépészmérnök.

1932-ben szerezte oklevelét a Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán. Rövid ideig a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-hez tartozó Fűzfőn a villamosközpontban (centrálé), majd 1934-ben a dorogi Központi Műhelyben dolgozik. A háború után, az újrakezdés nehéz időszakában a külüzemek üzemvezetője lett. Az 1950-ben megalakult Bányagépgyár főmérnökévé nevezték ki. 1969 őszétől 1971-ig a Vállalati Központ Gépészeti Osztályán műszaki tanácsadó, ahonnan 37 évi szolgálat után vonult nyugdíjba.

Kitüntetés: arany-, gyémánt-, vas-, rubin-diploma; Pro Urbe Díj (2003)

Dr. KOROMPAY Péter

1942. nov. 15. Dorog -
Okl. bányamérnök, okl. bányavillamossági szakmérnök, okl. gazdasági mérnök, egyetemi doktor

Munkáját 1966-1980 között a Tatabányai Szénbányáknál gépészeti vezetőként kezdte. 1980-86 között a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete titkára, 1986-89 között az Ipari Minisztérium főosztályvezetője,

az Ipari Szénközpont vezetője. 1990-ben a Bányászati Egyesülés humán igazgatója. Ebben az időszakban a Szénbányászati Igazgató Tanács elnöke, a Geominco Igazgató Tanács elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia Osztályközi Bányaegészségügyi és Bányászati Ergonómiai Tudományos Bizottságának tagja, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem meghívott egyetemi előadója. 1994-95 között Páty község polgármestere. Nevéhez fűződik a ma is érvényben lévő "korlátozott idejű földalatti munkavégzés" kezdeményezése, kidolgozása és bevezetése. Szakmai munkásságát 70 cikk, tanulmány fémjelzi, elsősorban a bányászat emberi oldalát érintő kérdésekben. Jelenleg nyugdíjasként él Dorogon.

Kitüntetései: Kiváló dolgozó (1970, 1976), Bányászat Kiváló Dolgozója (1972), Kiváló Munkáért (1981, 1982), Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz, 1981), Szakszervezeti munkáért (arany, 1986), Munka Érdemrend (bronz, 1985), Országos Magyar Báányászati és Kohászati Egyesület Georgius Agricola (1986).

KÓROSI János

?-?

Levéltári feljegyzés szerint 1830-ban ő volt a dorogi széntelep felfedezője.

KOSCHATZKY László

1906. márc. 8. Szepesófalú - 2001. ápr. 7. Bp.

Okl. bányamérnök.

A Soproni Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Bányamérnöki Karán végzett 1932-ben. 1932-37 között a Mátravidéki Szénbányák Rt. rózsaszentmártoni lignitbányájában üzemmérnök, később a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. segédmérnöke, 1943-ig üzemmérnöke, végül üzemvezető főmérnök. Az államosítások után a MÁSZ ózdi körzetfőnökségének vezetője. 1948-ban Várpalotára helyezték a Szénbányák N. V-hez igazgatóhelyettesnek. 1950-ben Tatabánya, majd ugyanebben az évben a Dorogi Szénbányák N. V dolgozója, ahol

1958-ig a műszaki fejlesztési, beruházási osztály helyettes vezetője, a technológiai osztály vezetője, majd a műszaki osztály vezetője volt. További munkahelye volt a Bányászati Tervező Intézet (BÁTI), ahol különböző osztályok vezetését bízták rá nyugdíjazásáig (1969). Dorogi működése alatt, 1952-53-ban megszervezte a pilisvörösvári altáró továbbhajtásának ciklusos gépi gyorsvágathajtását, amelyről készült tanulmányát a Nehézipari Minisztérium nyomtatásban is kiadta. 1951-54 között az OMBKE dorogi szervező titkára, 1954-57 között összekötő csoporttitkár. Az OMBKE és a Dorogi Szénbányászati Tröszt anyagi támogatásával hozta létre a *→Technika Házát*. Részt vett a bányász szakemberek képzésében, nyugdíjazása után a Központi Bányászati Fejlesztési Intézetben (KBFI) végzett tervezői-szakértői munkát. *Kitüntetések:* Zorkóczy Samu-emlékérem (1973); Sóltz Vilmos-emlékérem (1983).

KOSSUTH-DÍJASOK ÉS ÁLLAMI DÍJASOK 1948-1990

A Magyar Országgyűlés 1948. XVIII. törvénycikkével alapította és a centenárium alkalmából először adományozta 1948. március 15-én a **KOSSUTH-DÍJ-at**. Ma a 1990. évi XII. TÖRVÉNY szabályozása a mérvadó. 1963-ig a művészeti és tudományos-műszaki-gazdasági stb. munka területén kiemelkedő teljesítményt elismerő legmagasabb állami kitüntetés volt.

A Magyar Népköztársaság **Állami Díja** (röviden **Állami Díj**) a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa által 1963-ban alapított állami kitüntetés volt, amelyet kiemelkedő tudományos, gazdasági és műszaki eredmények, illetve a nevelőmunka és a gyógyítás területén elért kiváló teljesítmények elismeréseként egyes személyeknek vagy kollektíváknak adományoztak. 1990-ben megszűnt; helyébe a Széchenyi-díj lépett. Az itt szereplő kitüntetett személyek valamennyien a szénbányászathoz kötődve érdemelték ki valamelyik elismerést. Egyesek személyesen kötődnek Doroghoz, mások munkahelyük vagy kutatási területük,

esetleg korábbi munkakapcsolatuk révén tekinthetők dorogi kitüntetetteknek (is).

-←Dr. *Ajtay Zoltán* bányamérnök (Kossuth, 1951.)

-←*Eklekes Ferenc* vājár (Kossuth, 1953.)

-←*Pallagi János* vājár, (Kossuth, 1948.)

-←*Pallagi Nándor* vājár (Kossuth, 1948.)

-Sági József vājár (Kossuth, 1948.)

-←*Schlattner Jenő* gépészmérnök (Kossuth 1951.)

-←*Schoppel János* bányamérnök (Állami 1983.)

-←*Vadász Elemér* geológus (Kossuth, 1948., 1952.)

-←*Székely Lajos* főmérnök (Kossuth, 1952.)

-←*Vitális Sándor* geológus (Kossuth, 1951.)

-←*Vörös Lajos* gépészmérnök (Állami, 1985.)

Irodalom: Kossuth-díjasok és Állami Díjasok Almanachja, Bp. 1988. - A bányák hősei, Bp. 1953.

KOSSUTH SZÁLLÓ

1958-ban avatták fel bányász szállóként. Helyén a ruhagyár (←*Május 1. Ruhagyár; Elegant Charm*) kapott helyet, 2005-ben bezárták.

Irodalom: Pick József: Dorog időrendi története (kézirat - könyvtár).

KOSZKOL Jenő

1868. ápr. 30. Dorog -1935. márc. 17. Bp. Festőművész.

Dorogon, majd Esztergomban tanult, hamarosan Budapestre költözött, hogy a festészetnek élhessen. A Műcsarnok kiállításain 1888-tól rendszeresen megjelent műveivel. Akvarell és pasztell technikával alkotta táj- és városképeit, csendéleteit. Megkapó enteriőrjei ma is keresett darabjai az aukcióknak, féltett kincsei a magángyűjteményeknek. Ugyanakkor Herman Ottó néprajzi gyűjtéseinek egyik népszerű illusztrátora, e témában képei a Párizsi Világkiállításon is kitüntetésben részesültek. Műveiből Aradon rendeztek gyűjteményes kiállítást. Sikeres művészpályáját sok kitüntetés kísér-

te. 1928-tól szívesen töltötte a nyarakat Dorog közelében. Kétszer is megfestette - nagyméretű képeken - Dorog változó panorámáját (1905, 1928). E munkái ma is a városban láthatók. Dorog Város Kulturális Közalapítványa tulajdonában van (az Arany János Városi Könyvtárban) egy nagyméretű csendélete. 1993-ban láthatta a dorogi közönség először szép számú munkáját a *Megmentett pillanatok* című kiállításán, majd Zsembery Dezső a művész halálának 70. évfordulóján (2005) jelentős kiállítás szervezésével és díszes, az életművet keresztmetszetében bemutató könyvvel tisztelgett a művész munkássága előtt.

Irodalom: Képzőművészeti lexikon III. - Zsembery Dezső: Koszkol Jenő festőművész. (D.F. 33. 2005.)

KOSZORÚS István

1910. dec. 20. ? - 1999. aug. 5. Dorog Sokszoros újtító, feltaláló.

Műszaki tanulmányai után az 1940-es években kezdett a Dorogi Szénbánya Központi Műhelyének (később Bányagépgyár) rajztermében dolgozni. Különböző bányagépek tervezése, szerkesztése fűződik a nevéhez, így a földalatti szállítást könnyítő dobosvitla, a vízemeléshez használt gumirozott szivattyú és az "F" fejtőgépsorozat folyamatos továbbfejlesztése. "Az F-gépekre találmányi bejelentést 1949. május 20-án dr. Ajtay Zoltán, Szilárd József és Koszorús István tett. A 185. lajstromszámú szerzői tanusítványt az Országos Találmányi Hivatal az AA-188. számú határozattal 1952. szeptember 30-án adta ki."

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok (122. évf. 12. sz.)

KOVÁCS Antal

1923. máj. 30. Dorog - Közéleti személyiség.

Gépipari technikumot végzett. A szénbányák összes külüzemének munkaügyi vezetője, majd a Bányász Szakszervezeti Központ előadója, 20 éven át elnöke a dorogi sportegyesületnek. A labdarúgópá-

lya 1957-es felújításának, a sportpályák, uszodák felújításának és építésének egyik szervezője. Részt vett a tanács megszervezésében, 1950-1990 között tanácsstag. A művelődési ház országos hírű kultúr csoportjainak (zene-, tánc-, színházi) egyik szervezője és résztvevője az 1950-es években. Atlétaként sikeres hosszútávúfutó.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem; Bányászat Kiváló Dolgozója; Magyar Népköztársaság Sportérdemérem ezüst fokozata.

Irodalom: Sport jubileumi évkönyv (Dorog)

Dr. KOVÁCS D. Attila

1961. Dorog -

Kutató biológus

Nevében a "D" dorogi születésére utal, így különbözteti meg tudományos publikációiban magát a hasonló nevű más kutatóktól.

1969-1977 között a Zrínyi iskola tanulója volt, 1981-ben érettségizett a Dorogi Gimnáziumban. 1987-ben végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának biológus szakán. Szakdolgozatát a SOTE Kísérleti Rákkutató Intézetében írta. 1998-ig az EGIS Gyógyszergyár Rt. kutató biológusa volt. Ph.D. szakdolgozatát itteni kutatásai alapján írta és védte meg 1998-ban.

Vendégkutató volt a Magyar Tudományos Akadémia Enzimológiai Intézetében (1990-91), az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állatélettani majd Immunológiai Tanszékén (1992-93), Stockholmban (Svédország, 1998-2001), a Rochesteri Egyetem Mikrobiológiai és Immunológiai Tanszékén (USA, 2002-2004), azóta ezen az egyetemen az Öregedés és Fejlődésbiológiai Kutatóközpont kutató adjunktusa. Ösztöndíjas volt az Aarhus-i Egyetemen (Dánia), a Spetsai-szigeten (Görögország), a stockholmi Karolinska Intézetben (Svédország). Angol nyelven több tucat szakmai írása jelent meg, nemzetközi konferenciákon gyakran vállalt előadást. Három gyermek édesapja, családjával az USA-ban él és kutat.

Dr. KOVÁCS Ilona

1965. Dorog -

Bölcsész, műfordító, tudományos munkatárs.

A Zrínyi iskolában végezte általános iskolai tanulmányait. 1988-ban diplomázott az ELTE Bölcsészettudományi Karon Germanisztika (német) Romanisztika (francia), majd 1991-ben Skandinavisztika (norvég) szakon. 1998-ban kezdte az ELTE BTK-n a Skandinavisztika (norvég) doktori iskolát. Külföldi ösztöndíjak: Franciaország (Párizs, Sorbonne 1988), Norvégia (Oslo, Nyári egyetem 1988), Németország (Heidelberg 1989), Norvégia (Oslo, Nyári egyetem 1992), Ausztria (Graz 1996).

Szakmai tapasztalatokat szerzett az ELTE idegennyelvi lektorátus francia-német-, a norvég Nyelvi Intézet német-magyar, a skandináv nyelvek újnórvég irodalmának oktatásában. Vezető tanár és vizsgabiztos volt a budapesti Osztrák Intézetben (1991-1998), azóta az intézet tanfolyami irodájának és vizsgaközpontjának vezetője.

Szépirodalmi fordítások fűződnek a nevéhez norvég nyelvből (Margit Sandemo regényeinek) és dokumentumfilmek fordítása német és angol nyelvből.

Cikkeket és tanulmányokat közöl külföldi kulturális folyóiratokban, az ELTE BTK Skandináv nyelvek és irodalmak tanszékének kiadványaiban.

Felső szintű nyelvtudása van angol, francia, német, norvég, spanyol nyelvből.

KOVÁCS János

1954. nov. 26. Dorog -

Tanár, sporttudósító, sportriporter.

A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Kar műszaki szakoktatói szakát végezte Dunaújvárosban (1980). A Műszaki Egyetemen munkavédelmi technikus szakot végzett 2000-ben. A Kolping Katolikus Szakmunkásképző Iskolában szakmai oktató. 1991-93 között a PKTV sportriportere, narrátora volt a mérkőzéseknek. 1993-tól a Körzeti TV-nél (Esztergom) sportosztályvezető. 1997-től az esztergomi Új Rádió Sportexkluzív c.

műsor szerkesztője és vezetője. 1998-99 között a K-E. M. Hírlap sporttudósítója. 1968-69 között aktív asztaliteniszező volt.

Dr. KOVÁCS József

1931. júl. 20. Kútfej -

Fafaragó, népi iparművész, nyugalmazott jogtanácsos.

1939-ben került először Dorogra. 1945-ben az Alföldön dolgozott cselédként, 1947-től tért vissza Dorogra és környékére. Jogi képzettséget szerzett. Volt tanácselnök (Keszölc, Dorog: 1968-73 jan. 31-ig), tszelnök (Keszölc), nyugdíjazásáig jogtanácsos.

A faragással viszonylag későn került kapcsolatba, előbb ösztönösen, majd tudatosan készült a népi tárgyalkotásra. Nyugdíjba vonulása óta csak faragással foglalkozik. Készít népi bútorokat, használati tárgyakat, domborműveket, körplasztikát. Anyaga a fa, szaru, csont, fém, bór, technikai a faragás, karclozás, ónöntés, fém-csont berakás. 1987-től tagja a Komárom-Esztergom Megyei Népművészek Egyesületének, abban 1989-96 között elnök. Három ciklusban a Népművészeti Egyesületek Szövetségének alelnöke. 1993-ban megkapta a Népi Iparművész címet. 1995-ben az országos pályázaton II. díjas. Rendszeres résztvevője az országos és megyei kiállításoknak. Számos köztéri alkotása található itthon és külföldön (Olaszország, Japán, Egyesült Államok, Svájc, Szlovákia stb.).

Dorogon 1983-ban, 1990-ben, 1998-ban volt kiállítása. Fafaragó szakkört vezetett 1991-től 1995-ig a Zrínyi iskolában. Dorogon található munkái: Holdampf Albertné emlékfája (Zrínyi isk. 1990), Eötvös József domborműve (Eötvös isk. 1991), Grundl-emlékpad (Zrínyi isk. 1991), Zrínyi iskola emlékkertjének díszkapuja (1992), Hopp Ferenc emléktábla (Zrínyi isk. 1993), Egyháztörténeti tábor emléktáblája (Zrínyi isk. 1994), In memoriam Máté János (Zrínyi isk. 1995), emlékfák a Zrínyi iskola udvarán (1991, 1992.), temetői kopjafák. 1995-ben Wendlingen am Neckarban állították fel a Dorogról elszármazott németek temetői

emlékoszlopát. Állandó résztvevője a budai várban évente ismétlődő Mestereségek Ünnepe kiállításnak, ahol eddigi legnagyobb szakmai elismerését 2007-ben kapta meg.

Díjak: Vásárdíj (1993), nívódíjak, Ház és környezet országos kiállítás 2. díj (1995), megosztott Pro Urbe Díj a Kincskereső hagyományörző munkacsoportban (1998), kézműveskiállítás "mesterremek-díj" (1997); Kézműves IPOSZ kiállítás különdíja (1998); Pünkösdi sokadalom legkiválóbb mester (1999); Országos kiállítás bútorkategóriában ezüstplakett (2000); Dorogiak Dorogért elism. okl. (2000), Király Zsiga-díj (2007.)

KOVÁCS József

1948. márc. 11. Nagykereki -

Sportoló, közéleti személyiség.

Fiatalon lövészként sikeres sportoló (magyar bajnokság, ificsapat 3. hely, 1973-ban Bányász bajnokságon egyéni 3. hely; 1976-ban Bányász lövész bajnok csapat tagja). 1971-től a Dorogi Szénbányák vállalat dolgozójaként hegesztő, meós, művezető, szakszervezeti vezető, 1988-tól a Társadalombiztosítási Tanács elnöke, 1991-től a Szakszervezeti Szövetség alelnöke. 1994-98 között a József Attila Műv. Ház megbízott vezetője, 1997-2006 között a Dorogi Közművelődési KHT. ügyvezető helyettese, műszaki vezetője. 2000-ben kezdte szervezni a csolnoki bányász múzeumot, nyugalmába vonulásától még aktívabb munkatársa, a bányász hagyományok lelkes ápolója, emlékeinek gyűjtője. Fafaragással is foglalkozik. 1984-ben a Népművészet ifjú mestere kiállításon hegesztett képeivel nagy feltűnést keltett.

Kitüntetések: Árvízvédelmi Érdemérem, Kiváló Honvédelmi Munkáért bronz és ezüst fokozat, Bányász Szolgálati Emlékérem (bronz, ezüst f.), Kiváló Dolgozó (ötszörös), Szakma Ifjú Mestere kiállításon 1. díj, Művészeti nívódíj a bányász hagyományok ápolásáért, Dorog Város Emléklapja a dorogi kulturális értékek és a szénbányászathoz kapcsolódó hagyományok ápolásáért.

KOVÁCS Lajos

1949. nov. 3. Piliscsaba -

Tanár, író, szerkesztő, helytörténeti kutató. 1956-ban költözött szüleivel Dorogra. Esztergomban tanítói (1971), Pécselt magyar-tanári (1978) diplomát szerzett. 1982 óta tanít Dorogon a Zrínyi iskolában, 1990 óta igazgató. A Komárom megyei Írócsoport titkára, a megyei irodalomtörténeti társaság elnöke.

1973 óta publikál folyóiratokban, antológiákban, önálló kötetekben (versek, novellák, kritikák, esszék, helytörténeti írások, szociográfiák, interjúk, gyermekirodalmi munkák). Szerkesztő: *Kincskereső* gyermekirodalmi lap (1985-1993), Komárom-Esztergom megyei *Művészeti Műhely*, *Új Forrás* (1988-). Alapító-szerkesztő: ←*Hírharang* gyermekhíradó (1984-1990), →*Közhirre Tétetik Dorogon* városi lap (1991-2002), ←*Dorogi füzetek* helytörténeti kiadványsorozat (1990-), egyik írója-szerkesztője a Dorogi lexikonnak. Résztvevője a szegedi majd kecskeméti országos Kincskereső Táboroknak (1982-től). Létrehozója a megyei Kincskereső táboroknak (1984-90), valamint a Zrínyi iskola tehetséggondozó Kincskereső táborainak (1992-től), tanítványai rendszeresen részt vesznek és értékes pályadíjakat nyernek a *Város- és Falvédők Szövetsége* országos helytörténeti és a TDK országos pályázatain. Alapítója Dorog Város Barátai Egyesületének, 1988-90. között titkár. 1990-től 2006-ig folyamatosan tagja Dorog város képviselő-testületének. Egyik kezdeményezője a →*Megbékélés Napja* városi ünnepnek.

Publikációiból: Ifjúsági és gyermekkönyvek (Nyolcadikba jární áprilisi tréfa 1981, Megmarad a meseház 1984, Ez mind az én kutyabajom 1987, Anyák napján szeretettel apának 1990, Ráadásnap a szupersztárok cirkuszában 1993, Fülbemászó mesék 1998); Helytörténeti publikációk (Tanulmányok a XX. század dorogi művelődéstörténetéből /társszerző/. D.F. 11. 1996; Hírünk a világban - dorogi riportok /társszerző/. D.F. 18. 1999; Dorog szülötte: Drasche-Lázár Alfréd - D.F.20. 1999), Kallódó örökségünk (D.F.

35. 2006.)

Díjak: Móricz Zsigmond ösztöndíj (1980), Mozgó Világ irodalmi pályázat 3. díj (1980); Hangjátékpályázat 3. díj (1981), Komárom megyei irodalmi ösztöndíj (1985); Bihari irodalmi pályázat 1. díj (1987); MTA VEAB pályázat közös 1. díj (1991); Komárom-Esztergom Megyei Irodalomtörténeti Társaság pályázata 1. díj (1994). Komáromi Jókai Mór-pályázat 2. díj. (2007).

Kitüntetés: Szoc. kultúráért (1985); megosztott Pro Urbe Díj (Zrínyi iskola munkacsoportja 1998.); Dorogiak Dorogért elism. okl. (2000).

Irodalom: Ki kicsoda a mai magyar gyermekirodalomban? (Gyermekirodalmi lexikon, 1988). Ki kicsoda a magyar oktatásban? (FISZ 2005, 2007.). Who's Who Magyarországon (Hübners 2007.)

KOVÁCS Lajosné Felker Klára

1950. szeptember 27. Tárkány -
Pedagógus, könyvtáros.

Diplomáit az esztergomi Tanítóképző Intézetben (1972) és a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán (1976) szerezte. 1976-tól az Arany János Nagyközségi Könyvtár dolgozója, majd a József Attila Művelődési Központ könyvtárvezetője volt 1983-tól 1992-ig. Kezdeményezője és első megvalósítója a városban, a gyermekkönyvtári munkában a kézműves foglalkozásoknak és a történelmi játszóházaknak. 1996-tól a Dorogi Gimnázium könyvtárosa. Részesen kézműves szakcsoportvezetőként a Kincskereső táboroknak, megosztott Pro Urbe Díjban részesült e munkacsoport tagjaként 1998-ban.

KOVÁCSNÉ FÓDI Krisztina

1965. nov. 10. Bp. -
Tanár, karnagy.

A szegedi Tanárképző Főiskolán 1988-ban szerzett magyar-ének-zene szakos, 2000-ben német szakos diplomát, majd a Zeneművészeti Főiskolán Bp.-en fűvös-karnagyi oklevelet. A rangos sikereket elért Csolnoki Ifjúsági Zenekar tagja volt 1972-1996 között. 1980-84-ben a dorogi bányász zenekarban játszott. A Tát-kertvárosi Ál-

talános Iskola tanáráként 1988-tól 1996-ig országos és nemzetközi sikerek részese gyermekkórusával, e sikereket folytatja a dorogi Zrínyi iskola tanáráként 2000-tól. Évente Aranyoklevelés kórusvezetői címet nyert.

Eredmények: Az év kórusa kitüntető cím (1992, 1994, 1996, 2002, 2006); *Pünkösdi ének* gyermekkórusverseny különdíja (Balatonfüred, 1994); Európai ifjúsági fesztivál I. díja *Cum laude* (Belgium, 1994 és 2006).

Kitüntetések: Az év pedagógusa (2007).

KOZÁK Oszkár

1971. máj. 6. Dorog -

Közéleti személyiség.

Kömvés szakmunkás (1988), vállalkozó. 1998-ban kezdeményezésére alakult meg Dorogon a ←*Dorogi Cigány Kisebbségi Önkormányzat*, melynek elnöki tisztségét tölti be. 2002-2006 között városi képviselő-testületi tag.

KOZMA Imre

1940. jún. 4. Győrzámoly -

Apostoli protonotárius, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat elnöke.

Az esztergomi Papi Szemináriumban végzett, 1963-ban szentelték pappá. 1963-1965 között Táton és Dorogon volt káplán.

Szolgált Zugligetben, a pesti ferences templomban, egyetemisták és felnőtt korú fiatalok hitoktatója volt, majd ismét Zugligetben családterápiával foglalkozott. 1976-ban az Esztergomi Főegyházmegyei Hatóságtól érseki tanácsosi kinevezést kapott. 1990 óta tagja a Máltai Lovagok Szövetségének, alapításától elnöke a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak. Egyik szervezője volt a határok megnyitását elősegítő Pán-európai Piknik rendezvényének 1989-ben. 1998-ban belépett a Betegápoló Irgalmas Rendbe. Egyházi lapokban jelentek meg publikációi.

Kitüntetései: Máltai Lovagrend Nagykeresztje (1989), Német Szövetségi Köztársaság Szolgálati Nagykeresztje (1989), Bethlen Gábor Alapítvány Márton Áron díja (1990), Magyar Köztársaság Szolgálati Keresztje

(1992), Tudósok és Művészek Demokratikus Szövetségének Március 15. díja (1992), apostoli protonotárius cím (a szentatyától 1992), Telegdi címzetes apát cím (Tempfli József nagyváradi megyéspüspöktől 1993). *Irodalom:* Ifj. Wettstein János C.H.D.: Az MMSZ elnöke (Máltai Hírek 1997. szeptember).

KOZMA Lajosné Hecksó Gizella

1908. jún. 30. Merény - 1996. szept. 19. Esztergom

Kántortanítónő, rajztanár.

A pécsi Miasszonyunk Zárda tanítóképzőjében kezdte tanulmányait, majd Cinkotán végzett. Simontornyan, Újberekpusztán, majd Kiseccsetpuszta (Nógrád megye) egy tanerős iskolájában kezdett tanítani. 1941-ben Reimann akna lakótelepére költöztek, a Bányaiskolában (ma Petőfi S. Ált. Isk.) kapott állást. Amikor elkészült a Zrínyi iskola bővítése (1951), itt folytatta tanítói tevékenységét. Rajztanári végzettségét munkája mellett szerezte. Sokoldalú tehetségét az iskola javára a tanulókkal betanított színházi előadásokon a Munkásotthon dísztermében sokan megismerhették. 80 éves koráig orgonált Dorog és Esztergom kápolnáiban kántorként. A Rómában lévő (Vatikán) kápolnát az általa készített oltárterítő garnitúrával szentelték fel. (A pápától egy Veronika-kendő lenyomatot kapott a vatikáni pápai viaszpecsétel ellátva.)

Számos kitüntetésének dokumentumai elvesztek.

Dr. KOZMA Mária

1933. aug. 1. Kiseccset -

Gyermekgyógyász, belgyógyász, tisztifőorvos.

Kozma Lajosné lánya. Az Orvostudományi Egyetemen diplomázott. Munkahelye volt a Jászberényi Kórház Gyermekgyógyászata, Belgyógyászata, majd a KÖJÁL (jelenleg ÁNTSZ) tisztifőorvosa lett. Emellett oktató a szegedi Orvostudományi Egyetemen, Hatvanban és a budapesti Kállai Éva Szakközépiskolában. Szakmájával

kapcsolatos szakirodalmat publikált.

Kitüntetés: Madzsar József-díj.

Dr. KOZMA Pál

1932. szept. 9. Dorog -

Általános és tüdősebész szakorvos.

Kozma Lajosné fia. Diplomáját az Orvostudományi Egyetemen szerezte. A dorogi kórház után a Mátraházi Tüdőszanatóriumban és a Péterfy Sándor utcai kórházban (Bp.) dolgozott. Orvosi szaklapokban jelentek meg publikációi. Jelenleg nyugdíjasként a MÁV Orvosszakértői Intézetében szakorvos.

Kitüntetés: Kiváló Orvos.

KÖBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR (DOROGI GYÁREGYSÉGE)

Lásd: Richter Gedeon Rt.

KÖDÖS Endre Levente

1960. márc. 18. Celldömölk -

Történelem-népművelő diplomát szerzett (1983, Szombathely). A Zrínyi iskola igazgatóhelyettese, a Tehetség el nem vész alapítvány kuratóriumi elnöke, tagja a Kincskereső hagyományörző munkacsoportnak, e tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült 1998-ban.

Kitüntetés: MŰSZ Dicsérő Oklevél (1985), Miniszteri Dicséret (1989).

KÖKÉNY Imre

1927. febr. 3. Jászapati -

Köztisztviselő, közéleti személyiség.

A Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának földrajz, természetrajz szakán folytatott tanulmányait koholt vádak miatt abba kellett hagynia. (1942-ben a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap kötelékébe került, Szolnokon részesült kiképzésben. Magyarsága, hazaszeretete képezte a koholt vádak alapját.) Volt vasúti pályamunkás, napszámos, segédmunkás, jegyzőgyakornok. Több állami gazdaságban dolgozott, közben mérlegképes könyvelői oklevelet szerzett. 1952-ben került Dorogra. 1954-ben az Országos Takarékpénztár fiókot nyitott Dorogon, mely-

nek dolgozója lett. Tisztázódott hányatott életének alaptalan oka, s a dorogi Országos Takarékpénztárban 1956. január 1-től fiókvezetővé nevezték ki, ebben a tisztségében dolgozott 1988-as nyugdíjazásáig. 1957-ben Totó-Lottó kirendeltséget nyitottak. Részes volt fiókvezetőként a dorogi lakótelep-építéseknek (1966: Zalka-lt. /ma Baross Gábor lt./, 1974-75: Fáy András-it., 1976-77: Hám-lt., 1984. Zsigmondy-llt., 1985-88: Lenin- /ma Schmidt/-lt., 1988-90: Hősök tere - összesen 1129 szövetkezeti és társasházi lakás). Politikai párt tagja nem volt. 1958-tól 1990-ig tanácsstag, ezen belül 20 évig a számvizsgáló bizottság elnöke. 1960-tól 1976-ig tagja a Dorogi Bányász SE. elnökségének, ezen belül 11 évig a számvizsgáló bizottság elnöke. 1960-tól a HNF Járási Bizottságának tagja, majd 1979-től a Dorogi HNF elnöke. Az égetőművel kapcsolatos viták során 1985-ben lemondott a lakosságot és a felsőbb szerveket megtévesztő valótlan adatközlés miatt. 1990-92 között a Dorogi Környezetvédelmi Egyesület elnöke a veszélyes hulladékok beszállításának korlátozására vonatkozó határozat önkormányzati feloldásáig.

Kitüntetések: Kiváló Pénzügyi Dolgozó (Pénzügyminisztérium, 1965, 1979); Kiváló Munkáért oklevél és jelvény (Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa, 1987); Emléknap az Országos Takarékpénztárban végzett 34 éves munkáért; Kiváló Társadalmi Munkáért oklevél a Hazafias Népfront Nagyközségi Bizottsága és Dorog Nagyközség Tanácsa elnökétől.

Publikáció: Egy takarékpénztári középvezető teendői a gyakorlat követelményeinek függvényében (tanulmány).

KÖLTSÉGVETÉSI ÜZEM

Tanácsi szerv, 1972-ben hozták létre lakossági szolgáltatások végzésére, az állami tulajdonú lakások fenntartására, kommunális és parkosítási feladatok végzésére. 1991-ben kezdődött meg átszervezése, kezdetben TESZI néven önkormányzati intézmény, később D'AORTA Kft. néven önállósuló vállalkozás. Önkormányzati tu-

lajdonból magántulajdonná vált. Vezetői voltak: Hartyán István, Hégli Gábor, ← *Bauer Gaszton*.

KŐRÉT

Stein Wiesen

Néprajzi jellegű földrajzi név.

A kesztölci határban található földterület, viseli a ← *Kiskőbánya* nevet is.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KÖRMÖNDI István

1931. Mezőtúr - 1998. Esztergom

Vegyészmérnök, szakíró.

A prágai Műszaki Főiskolán kitüntetéssel szerezte meg diplomáját. 1953-tól a Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat, a fűziót követően a Kőbányai Gyógyszerárugyár (ma Richter Gedeon Rt.) főmérnöke volt nyugdíjazásáig. 1995-ben megírta a Richter G. Rt. dorogi fióktelepének történetét. Emellett több szabadalom társszerzője volt.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó; Szakma Kiváló Dolgozója; Kiváló Munkáért; Nehézipar Kiváló Dolgozója; Tűzbiztonsági érem arany fokozat.

KÖRNYEI László

1911. november 9. Esztergom - 1998. december 9. Esztergom

Tanár, grafikus.

Édesapja tanácsára már 12 évesen portrékat rajzol, neves festők képeit másolta. 1932-ben népiskolai tanítói oklevelet szerzett. Egy évi katonai szolgálat után városi tisztviselő. 1937-ben kötött házasságot, feleségével Dorogra költöztek, itt született 2 gyermekük, László (1939) és Klára (1946). 1940-46 között tartalékos főhadnagy, megjárta az orosz frontot. 1946-48 között rak táros a Dorogi Szénbányánál, majd 1952-ig bérelszámoló a MÁV-nál. Ettől az évtől tanít a Dózsa György Általános Iskolában, hamarosan rajzsakkört szervez. 1956-ban szerezte Egerben rajz-földrajz szakos diplomáját, igazgatóhelyettesnek nevezték ki.

1960-tól 1972-ig az esztergomi Tanítóképző Főiskola tanára. Művészeti pályája is ekkor bontakozik ki olyan művésztanárok társaságában, mint Kaposi Antal és Végvári I. János. Számos közös és egyéni kiállítás résztvevője, többek közt az Esztergomi Őszi és Tavasz Tárlat rendszeres résztvevője. Kedvenc témája Esztergom és a Duna. 1972-ben nyugdíjba vonult, és minden idejét a festészetnek szentelhette, esztergomi műteremházában és az országot járva Seres Béla festőbarátjával dolgoztak együtt folyamatosan haláláig.

Kitüntetések: Miniszteri Dicséret (1972); Pro Urbe - Esztergom városáért emlékplakett; Pro Educatione emlékplakett.

KÖRTEFA DŰLŐ

BIRNBAUM RIED

A 10-es út Bp. felé kivezető szakaszának jobb oldalán található dűlő, ma a Csolnoki kerülőút és a homokvasút közti terület.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KÖSZÉNBÁNYA ÉS TÉGLAGYÁR TÁRSULAT PESTEN

Lásd: ← *Drasche Henrik* és ← *Görgy Artúr* szócikkekben.

KÖSZÖLŐK

Stein Weingärten

A református és evangélikus templom terének egykori népies elnevezése. Szomszédos a ← *kertészettel*.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KÖTÉLPÁLYA

A szén, a mészkő, a salak és a meddő szállítására használt, acélsodrony kötélén vontatott, a levegőben mozgatott, végtelenített szerkezet. Csillesorait Dorogon a 70-es években megszüntették. Ilyen kötélpálya szállította a szenet a ← *Dunai Szénrakodóhoz*, a salakot az erőműből az ódorogi iszapgödörbe, a mészkövet a Kőszikláról az alsó mészmű égetőkemencéjéhez.

KŐVARÁZS Bt. - KŐVARÁZS 2002. Kft.

A Kővarázs Bt. 1997-ben alapított építőanyag-kereskedés (alapította Weiszné Pruzsinszky Éva és →*Weisz István*). A Bécsi úton, a régi KISTŰZÉP helyén ezen a néven működött. 2001-ben megvásárolta a régi Fatelep egy részét (Rákóczi út, vasút közti terület), 2002-ben a volt Bányamentő állomás épületét (Rákóczi út), melyet egyéb célra is hasznosít. A tevékenységi körök szétválasztása miatt a tulajdonosok megalapították a KŐVARAZS 2002 Kft.-t, mely a továbbiakban az épületből kialakított üzletben és a mögötte lévő területen működik tovább. Az épület felújítását és hasznosítását a Bt. végzi. A Bécsi úti telepet 2005. végén bezárták.

KÖVECS György

1905. ápr. 16. Szőhéd -1989. nov. 7. Dorog Kántortanító, karnagy. Pécssett szerzett diplomát. Tokodon 1927-től, Dorogon 1935-től dolgozott. Ő szervezte meg az Önsegélyző Egyesület férfikarát és a Szent Borbála Bányatemplom vegyeskarát továbbá a Szivgárda Énekkart (1944-ig működött). Ugyanekkor kezdeményezte a Szent Borbála Bányatemplom orgonájának építtetését, mely 1939-ban valósult meg. Kórusaival országos hírnevet szerzett, 1939-ben a győri országos dalostalálkozóról serleget és plakettet hoztak haza. 1947-ben a Rádió Bányászfélóra c. sorozatában mutatta be Bányászkórusával - a dorogi szimfonikus zenekar kíséretében - ←*Gáldi Ferenc* A szén című kantátáját. 1948 után már csak titokban gyakorolhatta kántori tevékenységét a tanítás mellett. A Bányász Zenekarral Bányász Kórusa (eleinte férfikar, később vegyeskar) több közös fellépést vállalt. Nevezetes előadásuk 1949-ben a Rádió egyenes adásban közvetített fellépése, majd Kacsóh Pongrácz János vitéz című daljátéka a negyvenes évek végén.

Irodalom: D.E 11. 1995. (Kovács Lajos írása a művelődési ház csoportjairól).

KÖVECS Imre

1930. okt. 26. Tokod -

Tanár, zeneszerző, karvezető.

Kövecs György gyermeke. Képesített könyvelő és statisztikus, zongora- és szolfézstanári, kántori és "A" kategóriás énekari karnagydiplomát szerzett. Általános és zeneiskolában is tanított, Hajdúnánáson 21 évig volt zeneiskolaigazgató. Kórusai 3-szor *Arany minősítést* szereztek, egyszer miniszteri dicséretben részesültek. Szerepeltek számtalan hazai színpadon, továbbá a szlovákiai Moldava nad Bodvouban (Szepsi) és Samorinban (Somorja); a finnországi Porvoóban és Helsinkiben; Erdélyben Székelyudvarhelyen, valamint Lengyelország két városában, Ustrosban és Lublinban.

Kamarazenei és kórusműveket komponál. Zeneszerzőként az alábbi pályázatokon nyert díjakat: Pest Megyei Tanács (1962), Szolnok Megyei Tanács (1970, 1972), Népművelési Propagandairóda (1980). Előbbiek mellett nyomtatásban jelent meg Zelk Zoltán *január c.* versére írt kórusműve. Porvoó város (Finnország) evangélikus templomában mutatta be a Porvoon Naisnauajat nőikar Ait Dominus omnipotens c. nőikarra írt kórusművét. Ugyanezen a koncerten adott elő I-I Sibelius és Pikhéty orgonaművet. A Dorogon élt Hajdú Sándor költeményének megzenésítését Dorog Város Barátai Egyesületének ajánlotta.

Ifjúkorát Dorogon töltötte családjával, háborús emlékeit 1998-ban jelentette meg.

Publikáció: Emlékiratok a II. világháború dorogi eseményeiről (D.E 15. 1998.)

Irodalom: Bagdi István: A könyvelőből muzsikussá lett (Hajdú-Bihari Napló 1995. nov. 2.)

Kitüntetések: Miniszteri Dicséret (1974), Szocialista Kultúráért (1979), Kiváló Munkáért (1989), Eötvös József Emlékérem (1997); Porvoon Naisnauajien Kultainen Ansio merkki (Porvoon Női Kar Arany Érdemjele); Makláry Lajos Pedagógiai és Közművelődési Díj.

KÖVECS Károly

1950. febr. 5. Esztergom -

Előadóművész, közéleti személyiség.

Kövecz György gyermeke. Szakközépiskolát végzett 1968-ban. 1987-90 között színházi magánénekesként tagja volt a Nép-színháznak, azóta vállalkozó. Tagja a városi képviselőtestületnek 1990-től 2002-ig, elsősorban a sport és oktatási bizottságokban dolgozott. 1995-től 2006-ig vezetőségi tagja a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek.

KÖVES-RÉT

Stein-Wiesen

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a Csolnok felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

Dr. KÖVESS Gyula

1926. júl. 19. Esztergom -1994. febr. 24. Esztergom

Jogász, üzemgazdász, szakíró.

A pécsi egyetemen szerzett jogi doktorátust. 1949-1986 között állt a dorogi szénbányászat szolgálatában. Volt főrevizor, főkönyvelő, üzemszervező. Tanított a miskolci egyetemen, részt vett az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságának és az OMBKE bányászattörténeti bizottságának munkájában. Mintegy kétszáz publikációja jelent meg, egyetemi jegyzetek szerzője, társszerzője volt. 1986-ban vonult nyugdíjba.

Publikáció: Bányászattörténeti tanulmányok. - Különlényomatok, 1986. Esztergom-kertváros.

Irodalom: Bányászati Lapok (1994/2).

KÖZHÍRRÉ TÉTETIK DOROGON

1990-ben Dorog Város Barátainak Egyesülete által alapított városi lap. 1990-1994 között a DVBE kiadásában, szerkesztésében és terjesztésében jelent meg havonta. 1994-től Dorog Város Önkormányzata, 2002-től Solecki Szilárd, a Dorogi Közművelődési Kht. igazgatója a felelős kiadó, megjelené-

si ideje változó (havi egy illetve két szám). Főszerkesztői voltak: Kovács Lajos (kezdetben és 1998-tól 2002-ig), Cs. Nagy Lajos, Cservenka Rita, Miavecz Jenő, Dzsotjänné Krajcsír Piroska, Mandusitz Zsuzsanna.

KÖZÖSSÉGI HÁZ

1991-ben Dorog Város Önkormányzata kulturális intézményként hozta létre az Esztergomi út 2. alatti épületben azal a céllal, hogy támogassa a város civil szerveződéseinek működését, helyet biztosítson számukra, továbbá szervezze a város hivatalos ünnepeit, eseményeinek, munkabizottságainak helyet adjon. Mint részben önálló intézmény a Polgármesteri Hivatal GESZ intézményei sorába tartozott. 1994-től a *^Közhírré Tétetik Dorogon* városi lap szerkesztősége és kiadója is itt működött. Vezetője megalakulásától 1999 februárjáig *^-Miavecz Jenő* volt. 1999 februárjától önállósága megszűnt, a *i-Dorogi Közművelődési Közhasznú Társaság* működtette. 2002-ben megszűnt közművelődési tevékenysége, ma a polgármesteri hivatal B épülete. (Lásd még: *<-Dorog Községi Népház!*)

KÖZPONTI MŰHELY

1. Lásd: **Bányagépgyártó és javító üzem**
2. A dorogi oktatási intézményeket az 1960-80-as években ellátó szervezet, feladata elsősorban a politechnikai oktatás segítése, ellátása. Vezetői voltak: Lantos Jenő, Guhn János. 1993-ban megszűnt.

KRAKSZN

Pékkosár. Advent idején, Mikulás napján a Mikulásnak, krampusznak beöltözött legények ebben vitték házról-házra a gyerekeknek szánt ajándékot, csomagokat. (Sváb hagyomány.)

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.E 2. 1992.)

KRATOCHVIL Ferenc

1911. nov. 5. Csolnok - 1987. jún. 19. Esztergom.

Tűzoltótiszt.

Polgári iskolát végzett, gimnáziumi érettségit szerzett, majd az Állami Tűzoltótisztiskola hallgatója volt. Munkahelyei: Salgó Rt. Dorog (1930-tól); Állami Tűzoltóság Győr (1949-től), Dorog (1952-től), Esztergomi Tűzoltóság alosztályparancsnoka (1959-től nyugdíjazásáig, 1966-ig). 1958-62 között tanácsstag Dorogon.

Kitüntetés: Kiváló szolgálatért aranyfokozat; Haza szolgálatáért aranyfokozat; Tűzrendészeti érdemérem ezüstfokozat; Szoc. Hazáért érdemérem (1968); Felszabadulási Jubileumi emlékérem (1970).

KRATOCHVIL Ferencné

1937. okt. 20. Dorog -

Óvodavezető.

Intézeti Óvónőképzőt végzett, 1959-93 között a Dózsa György Napköziotthonos Óvoda dolgozója, 1976-78 között vezetője volt.

KRISZTKINDLI-JÁTÉK vagy LÁNYOK

Adománygyűjtő népszokás a szenteste előtti napokban, a dorogi svábság betlehemes játéka. Gyerekek járták a falut az 1920-30-as években, utoljára a bányafőtanácsos házát meglátogatva. Szereplői között volt a karácsonyfát vivő lány (Baumtrogerin), fontos eszköz a Krippel (jászol), bölcsőben Jézus. Szerepelt továbbá gyertyatartó lány, angyal, Szűz Mária és Szent József. Díszítésnek szalagot, viaszkoszorút és almát használtak. Ritkábban használt eszköz a *→stutzeisl*.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2.1992.)

KROSZNER László

1918. június 25. Nagybátony -

Közéleti személyiség, bányaiigazgató.

Közgazdasági technikumi érettségi után Tanácsakadémiát, MSZMP Főiskolát végzett. Dolgozott a Tatabányai Szénbányák Vállalat pártapparátusánál, a Komárom Megyei Tanácsnál elnökként, az MSZMP megyei pártbizottsági és végrehajtó bizottsági tagja volt, megyei elnöke volt a

HNF-nek. 1954-58 között a Dorogi Járási Pártbizottság első titkára, 1972-82 között a Dorogi Szánbányák Vállalat igazgatója. Munkatársaival (*→Schoppel János, →Lázár Emil, ←Dorogi Károly*) kezdte meg a Lencsehegyi Bányüzem építését, a széntermelésen kívüli tevékenységek bevezetését (lőttbetonozás, konténergártás, ruhagyár stb). Igazgatósága alatt ünnepelték a szénmedencében a bányászkodás 200. évfordulóját, ekkor kezdődött a régi kolónia szanálása, a Művelődési Ház felújítása. Publikációi és személyével foglalkozó írások jelentek meg a Bányászati és Kohászati Lapokban, a megyei sajtóban. Érdemlegesen támogatta a dorogi sport klub tevékenységét.

Kitüntetések: Magyarországért; Munka Érdemrend arany fokozata (4-szer); Dunai Árvízvédelemért; Kiváló Dolgozó.

Irodalom: Ki kicsoda? (1990).

KRUZSLIK János

1939. máj. 27. Dorog -

Tanár.

Lakatosként szerzett testnevelői diplomát a Magyar Testnevelési Főiskolán. 1969-től - kisebb megszakítással - 2002-ig a Petőfi Sándor Általános Iskola tanára. Különösen a téli sportok érdekében fejt ki eredményes szervező munkát. A téli korcsolyapálya, a sítáborok, a sportudvar fokozatos fejlesztése elsősorban az ő nevéhez fűződik. Amatőr futóként háromszor teljesítette a Budapest Maratont (1997, 1998, 1999).

Kitüntetései: Kiváló Úttörővezető (1978); Kiváló Munkáért (1979); Úttörővezetői Érdemérem (1985); Érdemes Társadalmi Munkás (1985); Edzett Ifjúságért plakett (1985); Pro Urbe Díj (1995).

KRUZSLIKNÉ KEVEI Márta

1951. dec. 28. Győr-

Tanár, közéleti személyiség.

1990-94 között a Dorogi Környezetvédelmi Egyesület elnöke. 1997-ig az Eötvös József Általános Iskola tanára, jelenleg a Consulting Pénzügyi Tanácsadó értékesítési igazgatója.

KUCS Béla

1925. július 10. Ózd - 1984. november 18.
Szentendre
Szobrászművész.

Bányász (Dorog) és gyári munkás volt. 1946-ban Beck Andrással megszervezték a Derkovits kollégiumot. 1949 óta kiállító művész. 1948-1953 között végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mesterei: Medgyessy Ferenc, Pátzay Pál, Mikus Sándor. 1965-ben megszervezte a Szentendrei Szoborparkot. 1965-től Szentendrén élt. Minden jelentősebb csoportos kiállításon részt vett. Formanyelve alapvetően realista. Központi témája a közösségi élet, emberi összefogás. Kisplasztikáit gyakran színezte. Dorogon 1950-ben, majd 1981-ben mutatkozott be. 150 művét Ózd városának adományozta, melyeket a Brassói úti Művelődési Központ 1985-től állandó kiállításon mutat be. Alkotásai közgyűjteményekben (Magyar Nemzeti Galéria, Budapest Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely, Sárospataki Képtár) is megtalálhatók. 1948-ban főiskolásként készítette a dorogi Petőfi-szobrot a volt Országzászló helyére (ma a Petőfi téren látható). *Pihenő bányász* című munkája a Rákóczi utcában, az orvosi rendelőkkel szemben látható. Ifjúkori képmása alapján Furlán Ferenc készítette el emléksztikáját a Zrínyi iskola emlékkertjében. Műveit utoljára a dorogiak 1993-ban a Megmentett pillanatok című közös emlékkiállításon láthatták újra.

Egyéni kiállítások (válogatás):

Mednyánszky Terem, Budapest (1949, 1963), Esztergom (1963), Szentendre (1964), Vác (1970), Csepel Galéria, Budapest (1972), Ózd (1976), Hódmezővásárhely (1984).

Köztéri műveiből:

Petőfi (1947-1948, Dorog), Bányász (bronz, 1958, Dorog), Puli (kerámia szobor, 1959, Budapest, X. ker., Budapesti Nemzetközi Vásár területén), Ülő nő - Könyvet tartó lány (mészkő, 1964, Tatabánya, Megyei Könyvtár előtt), Ülő leány (mészkő, 1965, Esztergom, Tanítóképző Intézet park), Ivó lány - Szomjúság (mészkő, 1965, Szentend-

re, Dózsa György út), Bányász (fém, 1965, Dorog és Bp. Czabán Samu tér), Szomjúság - Szomjazó nő (kő díszkút, 1986, Ózd, Újvárosi tér).

Irodalom: Soós K.: Kucs Béláról, Művészet, 1963/12. - Széki E.: Kucs Béla gyűjteményes kiállítása Szentendrén, Művészet, 1965/9. - Pogány Ö. G.: Kucs Béla bemutatója a Radnóti Klubban, Művészet, 1968/6. - Erdős Gy.: Kucs Béla kiállítása a Csepel Galériában, Művészet, 1972/ 10-11. - Monumentális művészet Pest megyében, szerk.: Ladányi I., bev.: Végvári L., Budapest, 1966. - Megmentett pillanatok (Dorog, 1993. - katalógus)

Kitüntetések: Munkácsy-díj (1957); Szocialista Kultúráért emlékérem (1966). (Bánóczi Zsuzsa nyomán)

KUCSERAPUSZTA

Egykori tanya lakójáról elnevezett terület a Gete lábánál. Később itt működött a drótkötélpálya egyik fordítóállomása.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KUGLIZÓ UTCA

A régi bányász kolónia egyes számú utcájának népies elnevezése.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

KUKORICAFOSZTÁS

Lásd: Jeles társaséleti ünnepnapok!

KUKORICAFÖLDEK

Néprajzi jellegű földrajzi név a város nyugati határában.

KUMMER János

1903. febr. 18. Pápa - 1967. júl. 10. Dorog
Okl. építészmérnök.

A budapesti műegyetem építész szakán végzett 1934-ben. 1936-ban került Dorogra a szénbányához. Esztergomban építőmesterei vizsgát tett. 1942-ben lett a dorogi szénbánya építési osztályának vezető főmérnöke, a Magyar Állami Szénbányák építési irodáján is dolgozott. A háború után minden

újjáépítési munkát házikezelésben, az ő irányításával hajtottak végre. Elnöke volt az Ipartestületnek, a dorogi mérnök és technikus szakcsoporthoz választmányi tagja, a Dorogi Sport Egylet alelnöke. Nyugdíjazásáig Dorog főépítésze.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948);

KUNDER Antal

1900. Nagykároly - 1968. dec. 4. Rio de Janeiro,

Hivatásos katona, politikus, miniszter. Országgyűlési képviselő.

Hivatásos hadiműszaki törzskari tiszt, Gömbös Gyula pártfogoltja, 1935-től a külkereskedelmi hivatal kormánybiztosa, 1936-tól elnöke, 1938-tól országgyűlési képviselő, kereskedelmi államtitkár, majd miniszter volt, 1939-ben lemondott. A Sztójay-kormányban 1944. márc. 22-től 1944. aug. 7-ig kereskedelem- és közlekedési miniszter. Feladata volt a második világháborúban visszacsatolt területek polgári közéletének megszervezése, valamint a fogyasztók és termelők védelme. Megszervezte a polgári légiforgalmat, Ferihegy repülőterének építését. Elrendelte a "néprádió" elterjesztését, az iparban dolgozók részére bevezette a gyermeknevelési pótlékot, felállítva az Országos Ipari és Bányászati Családpénztárt. 1938-ban időközi, 1939-ben általános választáson lett Esztergom választókerületének képviselője (Magyar Élet Pártja). Utóbb nyilas politikus, ezért háborús bűnösnek a Népbíróság halálra, majd életfogytiglani kényszermunkára ítélte. 1956-ban kiszabadult és Ny-ra disszidált családjához Brazíliába, ahol a Rio de Janeiro-i Elektorba energiatermelő vállalat főtisztviselőjeként dolgozott.

Irodalom: Országgyűlési almanach; Online lexikon; Magyar életrajzi lexikon.

KUROVSZKY Ferenc

1899. Zalatna - 1967. Esztergom

Okl. gépészmérnök, üzemvezető főmérnök.

Erdélyben született. Részt vett az első vi-

lágháborúban. Gépészmérnöki diplomáját Budapesten szerezte. 1930-ban kezdett dolgozni. A Dorogi Szénfeldolgozó és Szénleparlógárban 30 éven át volt munkahelye, Schlattner Jenő nyugdíjba vonulása után itt lett üzemvezető főmérnök. Ugyancsak üzemvezetője volt a dorogi Brikettgyárnak, majd az államosítás után a Dorogi Mészmu üzemének is.

KUROVSZKY Sára

1897. Zalatna (Erdély) - 1971. aug. 18. Dorog

Tanító.

Erdélyben végezte a tanítóképzőt, édesapja, Kurovszky Zsigmond bányafőtanácsos volt. Schmidt Sándor bányagazgató vette pártfogásába a korán apa nélkül maradt családot, így került a dorogi bányatársulat iskolájába (ma Petőfi Sándor Ált. Iskola), ahol 1918-1957 között tanított. 1956-57-ben iskolaigazgató, így vonult nyugdíjba a tanév végén.

KUTATÁSI ÉS BÁNYAÉPÍTÉSI ÜZEM

1977-ben alapították a nagy hatékonyságú vágatbiztosítás módszereinek kutatására és kivitelezésére. Elsősorban a *→lőtbetonozó eljárás* továbbfejlesztése és gyakorlati alkalmazása volt a célja (ezzel a technológiával erősítetteék meg - többek között - Piliscsabán a vasúti alagutat).

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999).

KUTI Béláné Fodor Lenke

1941. jan. 31. Homokterenye -

Iskolaigazgató, tanár.

Előbb tanítói, majd műszaki ismeretek és gyakorlati oktatás szakon tanári diplomát szerzett. A Dózsa György Általános Iskola tanára volt 1962-1996, ezen belül igazgatója 1977-1993 között.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (1985), Pedagógus Szolgálati Emlékérem (1997).

KUTI DŰLŐ

Néprajzi jellegű földrajzi név a város déli határában.

KUTYKURUTTY-TELEP → Víziváros

KÜLTERÜLET

A város határában, elkülönülve megtalálható, Dorog közigazgatási területéhez tartozó lakott településrész. Általában bányászati, ipari jellegű tevékenység köti lakóit a helyhez. Dorogon három ilyen külterület alakult ki az idők folyamán: 1. ←*Ágnes-telep* (az 1960-as népszámlálási adatok szerint 180 fő lakta a Kálvária-domb, Getehegy, Hungária-hegy völgyében - néhány

évvel később felszámolták, lebontották). 2. Mészüzemi-lakótelep (az 1960-as adat szerint 82 lakója volt a Mészüzem és Kálvária-domb között - azóta folyamatosan elnéptelenedőben van). 3. →*Tómedék-lakótelep* (az 1960-as adat szerint 391 fő lakta - átalakuló, részben elnéptelenedő terület a Csolnokra vezető út mentén).

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22. 2000).

L

LABDARUGÓ SZAKOSZTÁLY

A DAC alapítói a labdarúgók voltak 1914-ben. Volt még: Dorogi Tárna (1949-51), Dorogi Bányász (1951-67, 1983-1993), Dorogi AC (1967-83), Dorogi SE (1993-1997), Budalakk Konzorcium FC Dorog (1997-98), Dorogi FC (1998-).

Az NB I-ben 23 évadban szerepelt a csapat (1945-77 között).

Válogatott játékosok Dorogról:←*Buzánszky Jenő*, ←*Ilku István*, →*Monostori Tivadar*.

Dorogról indult, de a válogatottságig más klubok színeiben eljutott játékosok: ←*Grosics Gyula* (MATEOSZ, Bp. Honvéd, Tatabánya), *Aspirány Gusztáv* (Újpest), *Bödör László* (MTK), *Szűcs Lajos* (Ferencváros), →*Mucha József* (Ferencváros), *Karába János* (FTC), *Szuromi Antal* (MTK), *Kékesi Rezső* (MTK-VM), *Andrusch József* (Bp. Honvéd, Vasas), *Halász István* (Tatabánya, Nyíregyháza), *Füle Antal* (Honvéd, Vác), *Orosz Ferenc* (Vác, Honvéd, MTK, BVSC, Dunaferr), *Szatmári Csaba* (Debrecen), *Arany László* (Tatabánya, Honvéd, Debrecen, Ferencváros, Zalaegerszeg), *Sarlós András* (Újpest - később edzőként tért vissza Dorogra).

A legtöbb mérkőzésen szerepeltek: *Ilku István* (404 - 9 évadon át egyetlen mérkőzésről sem hiányzott), ←*Bartalos József* (350), *Tóth Gyula* (340), ←*Buzánszky Jenő* (330), *Csóri László* (307).

A legeredményesebb góllövők: *Molnár József* (153), *Peszeki Jenő* (96), *Monostori II. Tivadar* (94).

A legjelentősebb sikerek az első osztályban: Magyar Népköztársasági Kupa: 1951-52-ben második hely. 1962-63. NB I. 4. hely (vidék legjobb csapata - ezt a címet összesen ötször szerezte meg a csapat: 1950, 1951, 1954, 1955, 1963 évben). Kétszeres Bányász Kupa győztes. 1949-ben a Népszava Kupát nyerte meg. 1963-ban a Padova mögött a Rappan Kupában csoportmásodik a Dorogi Bányász. Ugyanebben az évben a Pünkösdi Kupán Brüsszelben kupagyőztes volt az együttes. 1991-ben Németországban Pünkösdi Kupát nyertek. Az 1990-es évek elején háromszor nyerték el folyamatosan a fair play díjat Magyarországon. 1949-66 között megszakítás nélkül az NB I-ben szerepelt a csapat.

Gólkirály az 1958-as első osztályú évadban: *Monostori Tivadar* (15 gól).

Említést érdemel, hogy a csapatban leg-hosszabb ideig megszakítás nélkül szereplő játékos *Borsós Zsolt*, aki 1981-től 2002-ig tagja maradt az együttesnek.

Az ismert edzők névsora: *Nagy Sándor* (?), *Stolmár Károly* (?), *Mézner István* (1939), *Bárdos Sándor* (1946), *Návai Ambrus* (1946), *Szabó Péter* (1945-46, 1954, 1955), *Horváth János* (1947-48), *Wéber Lajos* (1948-49), *Móré János* (1949-50), *Kalmár*

Jenő (1950-51), Sós Károly (1952), Jeney Rudolf (1953), Kemény Tibor (1956), Laczkó István (1956-58, 1965-66), Kléber Gábor (1957-58), Szücs György (1958-60), Kinczel László (1960-61), Buzánszky Jenő (1961-65, 1967-68), Varga János (1968-75, 1979), Hány László (1973-74), Ivanics Tibor (1975-78, 1982-83), Galbács Pál (1978-79), Nagy István (1979-80), dr. Magyar György (1980-82, 1986-87), Gabala Ferenc (1983-84, 1987-89, 1994), Palicskó Tibor (1985-86), Reszeli Soós István (1989-93), Honti József (1993, 1995-2000), Haraszi János (1994-95), Sarlós András (1998), Bozai Gyula (1998).
Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1-2. (D.F. 31, 34, 2004, 2006.). Szántó Barna: Hajrá Dorog! (1964).

LABORCZAI Vince

1901. Párkány - halálzási adatait nem ismerjük
Aljegyző.
Bp.-en végzett. 1934-ben lett Dorog aljegyzője és az adóügyek intézője.
Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

LACH József

1907. ápr. 7. Pilisszentiván - 1975. márc. 6. Dorog
Cipésmester.
1932-44 között cipésmester volt Dorogon a Petőfi (ma Bécsi út) 15-ben, majd 1960-ig Tömedékaknán pincemester. 1960-69 között gépkelző a VI. aknán.

LACZA Ferenc

1885. Dunaradvány - Halála körülményeit nem ismerjük
Ipartestületi jegyző Dorogon a megalapítás évétől. Később Esztergomban vármegyei irodatiszt.
Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

Id. LACZKÓ István

1924. márc. 5. Bp. - 2006. okt. 5. Dorog
Sportoló, labdarúgó.

A négy polgári elvégzése után előbb a Láng László Gépgyárban (Bp.) 1939-42-ben, majd a Magyar Acélárugyárban 1942-46-ban, végül a Dorogi Szénbányák Vállalatnál 1946-84-ben dolgozott. Labdarúgóként tagja volt 1946-47-ben az NB II-ben bajnokságot nyert és hosszú ideig NB I-ben szereplő csapatnak. Edzőként is dolgozott Dorogon 1956—58. és 1965-66. között.

Kitüntetés: Kiváló Munkáért jelvény (1989).
Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 2. (D.F. 34. 2006)

LAKAT Jenő

1936. febr. 4. Badacsonytomaj -
Sportoló, közéleti személyiség.
1954-ben általános gépipari technikumot végzett az esztergomi Bottyán János Gépipari Technikumban. Dolgozott az esztergomi Sportárutermelő Vállalatnál, majd a Dorogi Szánbányák Bányagépgyárában. Többszörös magyar utánpótlás válogatott, egyszeres olimpiai válogatott labdarúgó. 1957-1967 között közel kétszázszor szerepelt a Dorogi Bányász labdarúgócsapatában. 1992-től 2000-ig a *Dorogi Nyugdíjas Egyesület* elnöke. 1994-98 között tagja volt Dorog képviselő-testületének.

LAKODALOM

Az ←*esküvőt* követő multság. Az országosan ismert szokásokhoz hasonló elemek (lányos háznál tartják, a menyasszony éjfélig viseli a templomi öltözékét, rozmaring a vőlegény kalapján, menyasszonytánc majd átöltözés menyecskeruhába, lakodalmi ajándékok, hagyományos étrendű vacsora, váratlan látogatók, reggel nászmenet a fiús házhoz stb.) fordulnak elő a dorogi szokások között. Sajátosabb szokásnak számított a *párna-tánc*: a földhöz vágott párnára térdelve kérte fel partnerét a férfi (ritkábban a nő).

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2. 1992.)

LAMPERT Péter

?-?

Tanító.

1833-ban Sexer Jánostól vette át a községi iskolában a tanítói feladatot.

LAMPERT Viktor

1974. jan. 31. Dorog -

Karosszerialakatos.

A →*Rangers Motoros Egyesület* elnöke 1995-től. Nevéhez fűződik motorostalálkozók, koncertek szervezése. 1999-ben nyitotta a Biker's Pub motoros és rock sörözőjét. Egyedi motorépítéssel is foglalkozik.

LÁNG József

1945. szept. 17. Horne-Myto (Felsővámos, Szlovákia) -

Technikus, közéleti személyiség.

Családjával az 1947-es kitelepítések idején költözött Magyarországra, illetve Dorogra. Gépészmérnöki érettségije (1964) után különböző helyeken dolgozott, 1974-1993 között a Dorogi Szénbányák Szolgáltató Üzemében (későbbi neve Struktúra Rt.), innen nyugdíjazták. 1964-84 között a Magyar Eszperantó Szövetség tagja, a helyi szervezet titkára. A Dorogi Kertbarát Kör megszervezője és vezetője 1982-86 között. A Dorogi Környezetvédelmi Egyesület megszervezője, alapító tagja, első titkára (1988-1992). Dorog község illetve város tanácstagja 1971-1985 között, majd 1990-ig póttanácsstag. 1990-1992 között önkormányzati képviselő.

LÁRMAFA (KLOPACSKA)

A bányászlatka településeken a 18-19. században - így Dorogon is - magas helyen (a Hoffmann vendéglőnél) elhelyeztek egy faszerkezetet, amit fakalapáccsal ütöttek. Tompa hangja naponta betöltötte a völgyet műszakváltások idején. Háromszor szólaltatták meg egymás után: a munka kezdete előtt egy órával ("készülni kell"), fél órával ("indulni kell"), végül a műszak kezdetekor. A hagyományt a 19. században gőzdudák folytatták, melyek az 1970-es évek végéig jelezték az Erömüből az idő múlását.

A ←*Bányász Emlékmz* udvarán ←*dr. Kovács József* fafaragó az 1980-as években állította fel a régi lármafa hiteles mását.

Dr. LÁSZLÓ Klára

1947. jan. 15. Dorog -

Címzetes egyetemi docens

Szociológus. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Szociológiai Tanszékének adjunktusa., a Magatartástudományi Intézet munkatársa, az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem közösség-szervezője. Első generációsként elvégezte a judaisztika tanár szakot. Így valószínűleg az egyetlen Magyarországon, aki *szociológia, egyetemi doktori és judaisztika tanári diplomával* is rendelkezik. A szak megalakulása óta tanít szociológiát és "A holokauszt túlélőinek gondozása" című tárgyat a Zsidó közösségi szociális munkás szakon.

Tevékenyen vesz részt a Bálint Zsidó Közösségi Ház munkájában is. Fontos tudományos ülések moderátora. Önismereti és kapcsolatteremtő tréning csoportokat vezet, ezek közül is kiemelkedő az, ahol a megmentettek és a mentők, vagy ahogyan nevezzük őket: a Világ Jámborai, a Yad Vasem kitüntetettjei találkoznak egymással. A szakirodalomban megjelent értekezései, publikációi kiválóan felkészült, a naprakész irodalomban jártas, és az ott megjelenő tudományos értékeket is apercipiáló kutató értékes munkái. Jegyzete *Szociológia* címmel a SOTE kiadásában jelent meg. *Jákob lajtorjája* címmel jelentős tanulmányt publikált a Társadalmi traumák című tanulmánykötetben. Tanulmánya *Gyermek kortalanság* címmel Kertész Imre Sorstalanság című Nobel-díjas művét elemzi.

Dr. LATORCZAI János Miklós

1944. máj. 9. Békés -

Gépészmérnök, országgyűlési képviselő.

Az esztergomi Gépipari Technikumban szerzett oklevelet, majd a miskolci Nehézipari Egyetem Gépészmérnöki Karát végezte el. 1975-ben egyetemi doktori címet szerzett. Munkahelyei: Textilipari

Kutató Intézet ((1965-71), Élelmiszeripari Főiskola (1975-ig), Munkaügyi Minisztérium (1975-76), BME Gépészmérnöki Kar (1989-ig), Fegyver- és Gázkészülékgyár (1990-ig). 1991-93-ban az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium Ipargazdálkodási Főosztályát vezette, 1993-94-ben ipari és kereskedelmi miniszter. A KDNP (1993-tól) és a FIDESZ MPP (1998-tól) politikusa. Az 1998-as parlamenti választások során az 5. választási körzetben (Esztergom-Dorog) országgyűlési képviselőnek választották. A gazdasági bizottság elnöke volt.

Kitüntetés: Eötvös Loránd-díj (1993).

LATTMANN Béla

1960. jún. 20. Budapest -

Zenész, tanár.

A Zrínyi iskolában kezdte tanulmányait, valamint a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanulója volt (tanára Gerstner Bálintné). A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola bőgő jazz tanszakán végzett. Közismert zenész, több mint 100 hanglemez és CD felvételeinek, számos hazai és külföldi fesztiválnak volt a résztvevője. Közreműködött az alap- és felsőfokú basszusgitár-oktatás tantervének kidolgozásában, személyével számos szakcikk és jazzkiadvány foglalkozott. Részes volt a Kaszákó együttes munkájának, számos külföldi zenésszel készített közös lemezt. Tíz évig dolgozott Hofi Gézával színházi produkcióiban, jelenleg a László Attila Band tagja. Az 1990-es évek elejétől a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Jazz tanszakán adjunktus.

Kitüntetés: Emerton-díj (GTL Trióval, 1992); Pro Urbe Díj (2000).

Felvételeiből: Zbigniew Namyslovsky: Narancsváros (hanglemez 1984); Things együttes: Blues for the last punk, Mother Nature (1987); Rag Handel (1992); Better Times (1992); Magyar Woekahop (1994); Jég dupla Whiskyvel (1994), Mindenki valakié (1995), Csak a zene (1996), Annyi minden történt (1996), Fűszer cseppként (1998), Cserhádi Zsuzsa, Malek Andrea, Berki Tamás (1996), Cserhádi Zsuzsa, Hacki

Tamás, Téli Márta (1997), Karácsonyi csillagok (1998), Zorán (1999).

LATTMANN József

1891. jan. 18. Bp. -1957. ápr. 19. Dorog

Bádigos és vízvezeték szerelő-mester.

Lattmann Béla nagyapja. Bp.-en 1907-ben szabadult, az első világháborúban vadászpilóta, 1918-tól Zsámbékon önállósult. 1926-tól Dorogon vezette műhelyét. A második világháború után szinte valamennyi középület szakmai felújítási munkálatait ő végezte.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

Id. LAUB Antal

1852. aug. 8. Dorog - 1924. márc. 20. Dorog Mezőgazdász, bortermelő.

Népiskolai végzettségű mezőgazdász. Nevét a bányatársasággal aláírt szerződés tette közzismertté. Mint a községi tanács tagja járt el a település lakosságának érdekében. A bányászkodás eredményeként Dorogon lesüllyedt a talajvíz, a kutak vize elapadt. A társaság fizette a tulajdonosok föld- és házadóóját, továbbá bevezették a vezetékes vizet a községbe, a lakosság részesült a szénhozamból. Az Európában is páratlan szerződés 1944-ig hatályos volt.

Irodalom: Dr. Anton Tafferner kutatása a budapesti Országos Levéltárban.

LAUDAI László

1906. aug. 27. Diósgyőr - 1987. márc. 4. Ballassagyarmat

Okleveles bányamérnök.

A Műszaki Egyletem Bányamérnöki Karán végzett Sopronban 1930-ban. A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. csolnoki IX. aknáján kezdett dolgozni, majd Egercsehibe és Kisterenyére helyezték. Az 1950-es években ismét a Dorogi Szénbányánál dolgozik a Beruházási Osztályon, a Dorog-tokodi Koncentráció létesítményi főmérnöke. A sokirányú felkészültséget igénylő beruházás sikeres befejeztével nyugdíjba vonult.

LAUX Antal

1893. Csősztelek -1986. Dorog

Jegyző.

Nagybecskereken végzett. 1937-ben választották Dorog nagyközség vezető jegyzőjévé, hivatalát 1945-ig látta el. A róm. kat. egyházközség világi elnöke, az iskolagondnokság elnöke, a Hangya Szöv. igazgatósági tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

LÁZÁR Emil

1924. máj. 8. Szolnok - 1984. aug. 26. Dorog

Főkönyvelő.

1946-ban helyezkedett el a Dorogi Szénbányáknál könyvelői munkakörben. Volt osztályvezető, főrevizor, 1955-től főkönyvelő, majd gazdasági vezérigazgató-helyettes. Közben mérlegképes, okleveles könyvvizsgálói képesítést szerzett, jogi tanulmányokat folytatott. Munkahelyek teremtését vállalta, amikor a felszabadult bányaépületekbe betelepítette a Ruhagyár, a KÖGYO (ma Richter), az EVIG, a Fém-munkás vállalatokat. Nevéhez is fűződik a szénbányászat 200. évfordulójának méltó megünneplése, a művelődési ház felújítása, a Bányász Emlékház létesítése 1983-ban. Számos társadalmi és politikai szervezet tagja volt.

Kitüntetései: Kétszeres Munka Érdemrend arany fokozat, Szoc. Munkáért Érdemrend, Bányászat Kiváló Dolgozója, Szakszervezeti Munkáért, Szocialista Kultúráért.

LEÁNYVÁRI-DŰLŐ

Leányvárer Ácker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszelevelében található meghatározás a Leányvár felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

LEBLANCNÉ DR. KELEMEN Mária

1931. május 14. Hajdúböszörmény - 1995. szept. 4. Tatabánya

Tanár, levéltáros.

Nógrád megyében kezdte pályáját előbb tanárként, majd levéltárosként. A 19-20. századot tekintette kutatási területének, Madách-kutatásai különösen nagy figyelmet keltettek. Az 1980-as években települt át Komárom megyébe családi okok miatt. A Tatabányai Múzeum munkatársa, majd a Tatabányai Fiókleveletár szervezője lett. Vezette - tudományos főmunkatársként - a városi levéltárat. Számos írása jelent meg a Palócföld, a Honismeret és a Történelemtanítás hasábjain.

Dorog több publikációjában is jelentős szerepet kapott.

Publikáció: A polgári kor, a tőkés fejlődés első hat évtizede Dorogon/1850-1914/.(D.F. 30. 2004.); A városiasodás jelei Dorogon 19-20. sz. (In. A Dunántúl településtörténete IX. Veszprém. 1992.)

Kitüntetés: Madách-díj (1988), Toldy-díj (1991).

Irodalom: Források és tanulmányok Tatabánya oktatástörténetéhez. (Szerk.: T. Sáray Szabó Éva. Tatabánya, 1995.

LEGÉNY Pál

1901. júl. 29. Magyarbánhegyes - 1945. Mauthausen (Németország)

Asztalos, kocsmáros, közéleti személyiség. A dorogi Szénosztályozón kezdte pályafutását, később családi öröksége révén kocsmáros lett. 1944-ig pataksori vendéglőjében volt az MSZDP dorogi szervezetének párt-helyisége. A pártnak 1930-tól tagja volt, küldöttként országos értekezleteken is részt vett. 1944. november 2-án letartóztatták, Komáromba, majd Németországba deportálták. Koncentrációs táborban halt meg

Irodalom: Gergely Jenő: A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története (1983); A munkáshatalomért (Tatabánya, 1980).

LÉNÁRTH Elek

1920. Királyhida - 1984. máj. 6. Bp.

Karnagy, zenetanár.

A Debreceni Egyetemen tanári és karnagi oklevelet szerzett. Dolgozott a

Népművelési Intézetnél, tagja volt a KÓTA elnökségének, a Filharmónia főttkára. 1970-1984 között a Dorogi Bányászzenekar karmestere volt haláláig. Irányítása alatt számos díjat szerzett a zenekar (pl. Kissleg, I. díj). Mint népművelő állandóan utazott az országban, különösen a fúvószenesika nagykövetének tekintették mindenütt. Nevéhez fűződik a zenei mozgalom országos minősítési rendszerének kidolgozása.

Kitüntetések: Szoc. Kultúráért (kétszer), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1983).

LENCSES, Alexander

1944. máj. 2. Dorog -
Egyesületi elnök.

A Wendlingen am Neckarba menekült dorogi származású → *Lencsés Sándor* fia. A gimnáziumi érettségi után közgazdasági szakiskolát végzett, vezető könyvvizsgáló üzemgazda az Ernst and Young cégnél. Az 1994-ben megalakult → *Dorog-Wendlingen Baráti Egyesület* elnöke.

LENCSES Lajos

1915. febr. 16. Dorog - 1998. febr. 23. Dorog
Zenész.

Lencsés Sándor öccse. Családjával 1925-ben Franciaországba emigráltak. Tíz év után tértek haza, Lencsés Lajos már 13 évesen hegedült a Wichy Casinóban. Beszélt francia, német, cseh és lengyel nyelven. Hazai munkahelye a Dorogi Szénbányák Vállalatnál volt 45 éven át: csillás majd telefonszerelő. Dorogon 1938-ban lett a Bányász Zenekar tagja, trombitán és hegedűn egyaránt játszott. 50 évig volt a zenekar tagja, húsz évig a titkári teendőket is ellátta. Alapító tagja a fentiek mellett a színjátzó körnek is. A szórakoztató zene ismert alakja lett a városban saját alapítású és nevét viselő zenekarával (→ *Lencsés zenekar*). Neve, munkássága fogalommal vált a zenésztársadalomban és a közvéleményben egyaránt.

Kitüntetés: Bányászati Érdemérem; Pro Urbe Díj (1995).

ifj. LENCSES Lajos

1943. jan. 18. Dorog -
Zeneművész, előadóművész.

Bp.-en zenei gimnáziumot végzett (1961), majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán (1961-66) és a Párizsi Konzervatóriumban (1966-67) szerezte művészdiplomáját. 1967-71 között a Philharmonica Hungarica szólóoboistája volt. Azóta a Stuttgarter Rádiózenekar oboaművésze. Szólókoncerteket ad világszerte, a magyar hangversenytermek (Zenekadémia, Fertőd stb.) gyakori vendége. Száznál több oboaverseny-felvétel készült (hanglemez, rádiófelvétel), több mint 50 szóló CD-lemezét jelentette meg. Hangszerelésében átiratok készültek Kodály, Koechlin, Kalliwoda stb. műveiből. Nemzetközi zenei kurzusokat tart világszerte (Francia-, Magyar-, Német-, Olasz- és Spanyolország), jelenleg Japánban a Sakuyo Egyetem vendégprofesszora. Művészetét méltató szócikkek jelentek meg róla Párizsban, Nizzában, Wiesbadenben, Oberhausenben, Baselben, Genfben stb.

Díjak: A Genfi nemzetközi zenei verseny díjnyertese (1968); DIAPASON D'OR (lemezdíj, Párizs); CHOC DU MONDE DELA MUSIQUE (lemezdíj, Párizs), Rauscher-díj (2005).

Irodalom: WHO IS WHO INTERNATIONAL MUSIC, CAMBRIDGE; Jehudi Menuhin: Die Oboe (Tübingen).

LENCSES Sándor

1917. Rákospalota - 1996. aug. Wendlingen am Neckar
Közéleti személyiség.

Id. Lencsés Lajos bátyja. Tíz éves franciaországi kinttartózkodás után 1934-ben tért haza családjával Dorogra. 1939-től katonai szolgálatot teljesített. 1945-ös amerikai hadifogságából már nem tért haza. Új hazájában, a németországi Wendlingen am Neckarban sikeresen képviselte az ottani tanácsban (1959-1965 között) a szép számú dorogi letelepült érdekeit. A dorogi búcsú hagyományának megszervezője, Dorog és Wendlingen am Neckar kapcsolatfelvétel-

ének szorgalmazója, a civil szerveződések találkozásainak fáradhatatlan támogatója. A dorogi templom felújítására eredményes gyűjtést kezdeményezett. Sokat tett a testvérvárosi kapcsolat megteremtéséért, aláírását azonban már nem érthette meg.

Kitüntetés: Dorog város díszpolgára (1994).

LENCSES ZENEKAR

←*Lencsés Lajos* által szervezett és nagy népszerűségnek örvendő, szórakoztató zenét játszó együttes 1939-től 1986-ig. Tagjai voltak: Lencsés Lajos (hegedű), Bogye József (gombos harmonika), Lencsés József (trombita), Kampfl Antal (dob), ←*Bulhardt Vilmos* (hegedű, harsona), Koppányi Rudolf (dob), Rosz Péter (hegedű, harsona), Bukor Gyula (zongora), Gréts Károly (zongora), Winter József (bőgő), Gyüghe Zoltán (harmonika), Pusenyák József (harmonika).

LE PANIC EGYÜTTES

1996-ban alakult, dallamos rock zenét játszó zenekar. Tagjai: Bíber Sándor Gergely majd Molnár András (dob), Girgász József (ének), Kozák György (gitár), Vígh Zoltán (basszusgitár). Tehetségkutató és rock fesztiválok (Paks, Tazmánia-Tatabánya) résztvevői, III. díjat nyertek Mezőtúron (1998), motoros találkozók és sörfesztiválok szereplői (Esztergom, Gran Eagles, Diáksziget 1999, Indián Summer 1997). Együtt turnézta a Black Out, az Auróra és a Tankcsapda együttesekkel. Munkásságukkal rock szaklapok, megyei kiadványok stb. foglalkoztak.

Hanghordozók: Demo Collaction (kazetta, CD 1996-97); Ízek (kazetta, CD 1998); Mindenkert (kazetta, CD 1999).

LEPÁRLÓ ÜZEM

Lásd: Szénlepárló Üzem!

LÉVAY Jenő

1954. márc. 5. Bp. -
Grafikus művész.

Diplomáját az Egri Tanárképző Főiskolán szerezte 1978-ban. 1981 óta rendszeresen állít ki egyénileg és csoportos, hazai

és külföldi tárlatokon. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének, a Szobrász, Grafikus, Szimpozion és Folyamat Társaságnak. A XERTOX csoport egyik alapító tagja, a csoporttal a kilencvenes évek közepéig több mint száz alkalommal szerepeltek - Dolgos meditációk című sorozatukkal - Magyarországon, illetve külföldön. Rendszeresen foglalkozik a különböző fénymásoló berendezések képzőművészeti alkalmazásának lehetőségével. Kezdeményezésére jött létre Dorogon a →*Váltótér Alapítvány* 1994-ben, melynek lényege a →*Dunai Szénrakodó* elhagyott épületének képzőművészeti hasznosítása. Számos dorogi kiadvány tervezője, grafikusa.

Kiállítások: Bp., Vác, Miskolc, Jászberény, Esztergom, Pécs, Párizs, Brüsszel, Bergamo, Tokyo, New York, Milánó stb. Köztéri művei: Vámpircsapda (Bp.), Dallamkerítés (Baj). Az ország jelentős közgyűjteményeiben megtalálhatók alkotásai.

Díjak: Pesterzsébeti Múzeum Tavaszi Tárlata (1980); Képzőművészet és Építészet (Miskolc, 1980); Szolnok, Ártéri szobrok (1986); XIV Orsz. Grafikai Biennále Műv. Minisztérium díja ((1987); Magyar Nemzeti Galéria stúdió kiállítás, fővárosi önk. díja (1991); XVI. Orsz. Graf. Bienn. (1991); XVII. Orsz. Graf. Bienn. (B.A.Z. megye díja 1993); Különleges időmérő eszközök (Iparműv. Múz. 1995); XVIII. Orsz. Graf. Bienn. (Nagydíj 1996); HOUSE OF COLLABORATION (Japán, 3. díj 1997). Munkácsy-díj 2000.

Irodalom: Léway Jenő (katalógus - Miskolc, 1998.); Váltótér (Az 50. Bányásznapi tiszteletére - fotóalbum - Dorog, 2000); P. Szabó Ernő: Nyomatok múlt és jövő között. Új Művészet, 1996/11.; Kotányi: Léway Jenő kiállítása. Balkon, 1997/7-8-9.

Dr. LÉVÁRDI Ferenc

1919. szept. 15. Annavölgy - 1991. febr. 21. Bp.

Okleveles bányamérnök, miniszter. A műszaki tudományok kandidátusa (1960),

a műszaki tudományok doktora (1971). Sopronban 1944-ben szerezte oklevelét a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. Tanársegéd a geodéziai és bányamérési tanszéken. 1947-ben helyezkedett el Dorogon. 1953-58 között a Dorogi Szénbányászati Tröszt igazgatója. Több tudományosan megalapozott új bányaművelési eljárás kidolgozója. A *Hydrop* homoktermelő berendezés feltalálója, melyet külföldön is szabadalmaztak és hasznosítottak. 1958-tól nehézipari miniszterhelyettes, 1963-tól miniszter. Minisztersége idején kezdődött a szénbányászat visszafejlesztése. 1962-71 között az MTA Bányászati Tudományos Bizottságának elnöke. 1960-1964 között az OMBKE elnöke. 1971-ben vonult nyugdíjba. Végakarátának megfelelően a dorogi temetőben helyezték örök nyugalomba.

Irodalom: K. L.: Dr. Lévárdi Ferenc (nekrológ - Kőolaj és Földgáz 25. 1992. márc.)

LEVENTE EGYESÜLET

Lásd: Szent László Levente Egyesület.

LIEBER Lőrincné

1942. okt. 2. Bp. - 1995. jún. 7. Dorog
Adóügyi szakértő.

Államigazgatási Főiskolát végzett. 1961-től Csolnokon kezdte pályáját, Dorogon a Nagyközségi Tanácsnál 1968-ban helyezkedett el, majd a Városi Tanács adóügyeit intézte. 1988-tól a Fővárosi Tanács, később az APEH Budapesti Igazgatósága volt a munkahelye. Eveken át szakszervezeti tisztségviselő is volt. 1990-től ellenőrzési tanácsosi címet kapott.

Kitüntetések: A Tanács Kiváló Dolgozója (1985); APEH elnöki dicséret (1992).

LIEBER Tamás

1972. aug. 18. Esztergom -
Tanár, barlangkutató, újságíró.
Barlangi idegenvezető (Aggtelek-Budapest, 1990), röntgentechnikus (Bp. 1993), a MÚOSZ Bálint György Újságíró Akadémia hallgatója volt 1998-99-ben. Földrajz tanári diplomáját 2004-ben vette át a Nyíregyhá-

zi Főiskolán. Az Országos Onkológiai Intézet Radiológiai Diagnosztikai Osztályának 1990-95 között volt, majd 1999-től ismét munkatársa. 1995-98 között a Raditec Kft. dolgozója. A Dorog-esztergomi ←*BEBTE* alapító tagja, 1995 óta elnöke. 1993-ban a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete (DUE) Környezetvédelmi Tagozatának alapító tagja, 1997-99 között a DUE Intézőbizottságának elnöke. 2002-2004 között a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT) titkára. Dorogon 1995-98 között a Közbiztonsági Tanács tagja, 1998-99-ben az ←*Égetőmű Környezetfejlesztési Alapítvány* kuratóriumának tagja. Alapító tagja a BEBTE 2006-ban létrehozott vulkanológiai kollektívájának. Újságíró tevékenységét A Földgömb c. ismeretterjesztő folyóiratban szerkesztőként, a Hegyisport és Turista Magazinban (HTM) rovatvezetőként végzi. Ezek mellett rendszeresen publikál az Élet és Tudomány valamint a 3. Évezred hasábjain.

Egyéb publikációk: ←*Barlangi helynevek* - Magyar Szemiotikai Társaság, 2001. (Balázs Gézával, Varga Ferencsel társszerzőként), lektorként szerepel Charles Pellegrino: A Vezúv kísértetei, valamint Anne Rooney: Földrengések és vulkánok (mindkettő GABO Könyvkiadó, 2006) magyar kiadásában. Társzerkesztője a Sátorkőpusztai-barlang kismonográfiájának, valamint a Vulkántúrák Dél-Olaszországban c. kiadványnak (mindkettő tervezett kiadási éve 2007).

Kitüntetések: Az év diákújságírója (1995).
Dr. Jócsik Lajos-díj (2006)

Irodalom: Who is who

LIGETVÁRI István

1962. jún. 23. Dorog -
Tanár, szakértő.

Tanító (Esztergom, 1983), majd technika (Eger, 1987), számítástechnika (Debrecen 1992.) tanári diplomát szerzett. Dolgozott a Dózsa György Ált. Isk.-ban (1982-1992), jelenleg a Zrínyi iskola pedagógusa. Megyei számítástechnika szaktanácsadó. Tagja a Zrínyi iskola Kincskereső hagyományörző

munkacsoportjának, egyik szerkesztője a *Dorogi értékek nyomában* füzetsorozatnak. E tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült 1998-ban.

LIPTÁK-HÁZ

A volt gazdasági udvar (később Szolgáltató Üzem) mellett felépült, a hagyomány szerint a Liptó vidékről (ma Szlovákia) a bányához érkezett férfiak számára készült szálláshely. Jellegzetessége volt, hogy oldalán falépcső vezetett az emeletre. Az ötvenes években fogorvosi rendelő, a hetvenes évektől a Tervező Iroda, a kilencvenes évektől a Margaréta Vendéglő, majd itallerkakat működött a helyén. Jelenleg üzleteknek, vendéglátó egységnek, irodáknak ad helyet.

LOTHRINGER Mátvás

?-?

Bányaorvos.

1755-ben készült feljegyzésből Dorog első ismert, kinevezett orvosa. Németországból települt ide, s még ebben az évben feleségül vette a helybeli Erny Jakab Anna nevű leányát. 1760-ban megözvegyült, ekkor Pozsonyból nősült újra.

LÓALLÁSI DŰLŐ

Néprajzi jellegű földrajzi név.

LÓVÁLTÓÁLLOMÁS

Lásd: Nagyvendéglő!

LÓRINCZNÉ CSIZMADIA Katalin

1961. december 21. Esztergom -

Fuvolatanár.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán szerezte zenetanári diplomáját. A dorogi Erkel Ferenc Zeneiskolában tanít. Számos tanítványa szerepelt sikerrel tanszakáról a zenei versenyeken.

LÓTÉR

1. A két világháború között a vasút mellett a Frontharcos Szövetség és a Levente Egyesület használatára létesített gyakorlótér a mai Munkás utcai üzletek helyén.

2. A dorogi ←*Kiskőbánya* területén az 1960-as évek végén létrehozott, elsősorban az MHSZ számára létesített gyakorlótér.

LÓTTBETONÓZÓ GÉPSOR ÉS ELJÁRÁS

Az 1970-es években egy mérnökcsoport a bányabiztosítások terén jól alkalmazható, a vágathajtási tevékenységet meggyorsító löttbetonozó gépsort konstruált. Löttbetonozásról akkor beszélünk, ha a betonkeveréket nagy sebességre felgyorsítva rálőjük a fogadó - többnyire acél- (spernő)hálóval kombinált - felületre, ahol az megtapad. A találmányt sikerrel alkalmazta a Kutatási és Bányaépítési üzem az eocénbányák feltárási munkálatainál, de olyan építkezések esetén is, mint vasúti alagutak, az esztergomi és visegrádi vár-falak megerősítése stb. Németországban, Franciaországban, Ausztriában, Belgiumban és Angliában is sikerrel alkalmazták. Az Angol Állam Vasutak megvette az eljárás licencét.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.E 17.1999).

LUKÁCSI Máté

1905. márc. 27. Tokod - 1945. Herzburg (Németország)

Bányász, közéleti személyiség.

A jobb megélhetés reményében 1930-ban kivándorolt Hollandiába. 1934-ben tért haza, vājárként dolgozott, illegális kommunistaként - egy fegyverszerzési akció közben - a Gestapo elfogta és Németországba hurcolták, ahol koncentrációs táborban vesztette életét.

Irodalom: Gergely Jenő: A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története (1983).

LUKÁCS Lajos

1893. dec. 5. Miskolc - 1965. ápr. 9. Bp.

Okl. bányamérnök.

A Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolát Selmecbányán végezte 1911-15 között. Bányamérnöki diplomáját már Sopronban kapta 1921-ben. 1915-19 között katonai szolgálót látott el az első világháborúban.

1919-21-ig beosztott mérnök, 1940-ig a dorogi II. majd I. akna üzemvezetője. 1945-ig területi műszaki igazgató a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. központi igazgatóságán Budapesten.

Publikáció: Bányászati fejtésrendszerek (közreműködő szerkesztő); Német-magyar bányászati szakszótár (szerkesztő, kiadta a Bányászati Kutató Intézet).

M

MADARAS Istvánné BENEDEK Anikó

1943. ápr. 12. Székesfehérvár -

Tanár, újságíró.

A Kadis Ottokár Barlangász Csoport egykori vezetője, Benedek Endre lánya, a csoport egyik alapító tagja, apja halála után irányítója. A BEBTE aktív tagja. 1998-ig az esztergom-kertvárosi Féja Géza Művelődési Ház igazgatója, a megyei sajtó tudósítója, majd óraadó tanár volt Esztergomban.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉNBÁNYA RT. (MÁK)

Lásd: Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.

MAGYAR EBTE NYÉS ZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK (MEOE) DOROGI HELYI SZERVEZETE

A MEOE 1899-ben alakult Bp.-en, az FCI (Nemzetközi Kutyaszövetség) tagja. Dorogon is régen folyik szervezett kutyás sportélet és kutyakiképzés. Az 1960-70-es években az esztergomi szervezet keretein belül működött a dorogi kutyakiképző iskola a homokvasút üzemi épületei mellett. Legaktívabb tagjai ekkor Kapus János és Novák Miklós voltak a szervezetnek, Novák M. elnökként is tevékenykedett. Az 1980-as évek elején a dorogi kutyakiképző iskola berendezéseit lebontották és elszállították Esztergomba. Egyre nagyobb igény volt helyi szervezet alakítására. 1991. április 21-én tartották alakuló ülésüket. Azóta folyamatosan végeznek tanfolyamokat és munkavizsgákat, rendeznek tenyészszelemléket és különféle kiállításokat. Dorogi telephelyük a temető-mézművasút-Csolnoki út közötti terület. Elnök a megalakulás óta →*Novák Miklós*.

MAGYAR GÁSPÁR

1944. aug. 8. Szombathely -

Okl. gépészmérnök.

Vegyigépész-mérnöki diplomáját 1970-ben kapta Drezdában, majd műanyag-feldolgozó gépész, szakmérnök lett. Vezető beosztásban dolgozott hosszú ideig a PEMŰ, HAPPICH Kft-nél, jelenleg Győrben az ERBSLÖH ügyvezető igazgatója.

Dr. MAGYAR KÁROLY

1903. aug. 20. Nagybecskerek (ma Jugoszlávia) - 1981. nov. 15. Dorog.

Körzeti orvos, gyermekgyógyász.

Orvosi egyetemet végzett. 1950-től Dorog vonzaskörzetében előbb bánya-körzeti orvos, majd felülvizsgáló főorvos. A Dorogi Rendelőintézetben gyermekgyógyász főorvos volt. A dorogi sportélet egyik lelkes támogatója. Két alkalommal ismerték el a munkáját miniszteri kitüntetéssel. 2005-ben róla nevezték el a dorogi bölcsődét ← *Humán erőforrás Fejlesztő Program*..

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT dorogi csoportja

A csoport 1995-ben alakult meg annak érdekében, hogy a nehéz helyzetben élő családokon, idős embereken, hajléktalانونon, lelki támogatásra szorulókon segítsen. Jelenleg 20 taggal és 15 önkéntes segítővel végzi szolgálatát. Az idős tagok mellett több fiatal is segíti a csoport munkáját. Vezetőjük a megalakulás óta ←*Fritz István*, helyettes vezető volt ←*dr. Gyöngyös György* 1998. nov. 27-én bekövetkezett haláláig. Gazdasági vezető →*Schmidt József*. A csoport 2006-ban az addig végzett munka elismeréseként (a Vöröskereszt helyi szervezetével megosztva) Pro Urbe-díjban részesült.

MAJDÁNYI Gábor

1944. ápr. 27. Esztergom -

Épületgépész üzemmérnök, vállalkozó, közéleti személyiség.

Diplomáját a Pollach Mihály Műszaki Főiskolán szerezte. Dolgozott a Dorogi Szénbányák Szolgáltató Üzemében (1971-től), a Tervező Irodán (1974-től csoportvezető mérnök), 1989-től épületgépész vállalkozó ("Komplett" épületgépész vállalkozás). A Magyar Épületgépész Szövetség Komárom-Esztergom megyei elnöke, 1992-től az IPOSZ dorogi vezetőségi tagja. 1998-2002. között képviselő-testületi tag, a gazdasági bizottság tagja, az Égetőmű Környezetfejlesztő Alapítvány kuratóriumi elnöke.

Irodalom: Pick József-Dr. Major Tibor: Dorog és térsége - gazdasági almanach (1995).

MAJER Mihály

1910. Dorog - 1945. Erlangen (Németország)

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

Dr. MAJOR Margit, Dr. Kendéné

1944. ápr. 2. Kéthely - 2003. jún. 30. ?

Háziorvos.

1970-ben szerezte orvosi diplomáját a pécsi Orvostudományi Egyetemen. 1970-től a dorogi Belgyógyászaton orvos, 1971-ben Csolnokon majd Leányváron, 1973-tól Dorogon látott el körzeti és családorvosi teendőket. Leányváron HNF-titkár, Dorogon 1976-89 között tanácsstag volt. A Dorogi Egészségvédelmi Tanács alkoholizmus elleni egészségvédelmi küzdelem c. szervezésében is jelentős részt vállalt 1988-tól. 2000 februárjában kérte nyugdíjazását.

Kitüntetés: Megyei Főorvosi Dicséret (1978); Magyar Köztársaság Minisztertanácsa Kiváló Munkáért kitüntetése (1983); Dorog fejlesztése érdekében kifejtett munkáért (1978).

MÁJUS 1. RUHAGYÁR

Dorogi leányvállalatát 1967. jan. 15-én indították a volt Hám Kálmán Munkásszállón. Elsősorban a bányák bezárásakor felsza-

baduló létszám foglalkoztatása érdekében telepítették Dorogra. Saját tanműhellyel rendelkezik. A kilencvenes években privatizálták, most mint Elegant Sharm varroda működik.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

MÁJUSFA (MAIBAUM) ÁLLÍTÁSA

Országosan ismert népszokás, Dorogon is honos volt. A legények a lányos házaknál, meglepetésként állították, többnyire fűzfából, színes szalagokkal és egy-két üveg borral díszítve. Cserébe vendégül látták őket. Zárt udvarú házaknál előre kellett jelezni a szándékot, hogy nyitva maradjon a kapu az építőknek.

Szokás volt minden házat május első vasárnapján zöld ággal díszíteni.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)

MÁK (MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RT.)

Lásd: Salgótarjáni Kőszénbánya Rt!

MAKRAY István

1909. okt. 6. Nagybánya - 2002. jún. 21. Bp.

Aranyokl. bányamérnök.

Sopronban, a Magy. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán diplomázott 1935-ben. 1936-1940 között dolgozott először a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi bányauzemeiben. 1944-ben tért vissza másodszer Dorogra üzemvezető főmérnöki beosztásban. 1953-ban a Központi Mérnökség vezetője. Innen vonult nyugdíjba 1969-ben. 1942-ben kidolgozta a gipsz- és cementfojtás alkalmazását a bányászatban, melyet hazánkön kívül Németországban és Csehszlovákiában is szabadalmaztatott a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. (Később a szabadalmat is államosították). Kísérleti stádiumban maradt az ékes fadugós fojtási eljárás, amit később Kanadában fejlesztettek ki és publikáltak széles körben. 1951-ben kétszer nyerte el *az ország legjobb üzemvezetője* címet, egy ízben Sztahanovis-

ta Oklevéllel tüntették ki.

Kitüntetései: Magyar Népköztársaság Érdemérem arany fokozata (1951), Bányász Szolgálati Érdemérem bronz fokozata (1956).

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok - Bányászat (1985. 12. sz.)

MÁLNÁS Zsolt r. őrnagy

1972. márc. 25. Dorog -

Kapitányságvezető-helyettes

Elvégezte a Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr szakát, majd a rendészeti vezetőképzőt. 2001. november 1-től a dorogi kapitányságon közrendvédelmi és közlekedésrendészeti osztályvezető, 2005. január 1-től kapitányságvezető-helyettes.

MALOMÁROK

A Dorogon átfutó Kenyérmezei-patak nyugati határán található terület a Schmidt-villa kertben. Korábbi használatára utaló néprajzi elnevezés.

MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT

Lásd: Magyar Máltai Szeretetszolgálat dorogi csoportja

MARA Márta Éva (sz.: Vörösváry)

1947. nov. 12 Csíkszereda -

Okleveles érc- és ásványelőkészítő mérnök, közéleti személyiség

Középiskolai tanulmányait Nagyváradon végezte. Mérnök-tanári diplomáját a Petrozsényi Bányamérnöki Egyetem Bányamérnöki Karán szerezte 1970-ben. Mérnök-tanári fokozatait Petrozsényben, illetve Bukarestben szerezte meg (1973. végleges, 1978. II., és 1983. I. fokozat). 1970-84-ig tanárként dolgozott a Nagybányai Bányász Szakközépiskolában, majd 1984 és 1989 között technológus volt a Nagybányai Ércbányák zazari ércelőkészítő üzeménél. Áttelepülése után a Dorogi Szénbányák Rt. Brikettüzemében nyert alkalmazást, majd 1993-tól a Tokodi Szénfeldolgozó Rt. MEO-vezetője lett. 1989-től tagja az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek. 1997-től a BKL-OMBKE

szerkesztőbizottsági tagja. Folyamatosan tudósít a dorogi OMBKE tevékenységéről és rendezvényeiről, a szaklap cikkreferátumainak bírálatát végzi. 2001-től a győri Széchenyi István Egyetem esztergomi kihelyezett karán óraadó tanár. 1995 óta a Dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzat képviselője.

MARCZELL István

? Somorja - ?

Épület- és bútorasztalos.

1926-ban szabadult, Pozsonyban és Bp.-en praktizált. 1943 óta mester. A lakosságcsere során került Dorogra Csehszlovákiából, átvette Halbauer János asztalosműhelyét. Budapesten vett részt az újjáépítési munkálatokban, ezért emléklappal tüntették ki. Komárom-Esztergom megye törvényhatósági bizottsági tagja, a Nemzeti Parasztpárt dorogi titkára volt.

Irodalom: Újjáépítésünk (1948)

MARGITSZIGETI APÁCÁK

Nyulakszigeti apácák.

1278-ban a Nyulak Szigetén lévő apácalostor megkapta a királyné szakácsainak Dorog nevű földjét. Összesen mintegy 220 hold szántóval (6 különböző helyen) és két szőlővel rendelkeztek. Hamarosan tovább bővítették szerzeményeik számát, mely folyamatos súrlódásokhoz vezetett a káptalannal. Átvették a káptalantól a vámszedés jogát is. Javaikat a kiskirályok hatalmi vetélkedése idején elhagyták.

Irodalom: Draskóczi István: Dorog története a középkorban... (D.F. 10. 1994).

MÁRIA-BARLANG

1925-ben született határozat a megépítésére. A kegyhely vízvezető támfalnak készült. →*Morva Izidor* főjegyző a családját elkerülő szerencsétlenség emlékére állíttatta a falban elhelyezett barlangot. 1926-ban szentelték fel. Morva Izidor márványtábláján ma is olvasható az alábbi szöveg: *A Szűz Anya megoltalmazott 1926. augusztus 7-én 3 órakor. Morva család.* Az építő Dorog község volt. Végleges formáját az új kúttal

és vízvezetékrendszerrel 1928-ban nyerte el. 2006-ban jelentős állami támogatással Dorog Város Önkormányzata felújította.

MARKUP Béla

1873. aug. 23. Diósgyőr - 1952. Bp. Szobrász.

Első sikere az Országház lépcsőin felállított oroszlánok szobra volt. Főleg állatfigurákat mintázott nagy valóságérzékkel, enyhén dekoratív stilizálással. Díjat nyert Szentpéterváron II. Sándor cár lovasszobrának pályázatán. Köztéri munkái közül legnevezetesebb a *Csodaszarvas kút* Budapesten (Halászbástya), a *Széchenyi István mellszobor* Szegeden. A Herendy- és a Zsolnai Porcelángyár tervezője is volt. Dorogra → *Zsigmondy Vilmos* portrészobrát készítette, melyet a bányaménokról elnevezett lakótelepen állítottak fel.

MARTON János

1921. jan. 18. Esztergom - 2000. febr. 20. Esztergom

Közéleti személyiség.

Bencés gimnáziumi érettségije után Kasán 2 éves jegyzőtanfolyamot, Veszprém-ben Tanácsakadémiát végzett. Kesztlőcön volt jegyző, majd VB-titkár 1942-51 között. Szakmunkásként dolgozott a Szénfeldolgozóban 1951-66-ban, majd ismét titkár Kesztlőcön, Dorogon (dr. Kovács József tanácselnöksége idején) és Dágon. Ezekben az években kezdődött Dorog várossá fejlesztésének előkészítése, melyben sokat tett a dorogi lakótelepi program megvalósításáért. Sportmúltja is jelentős: 1940-42-ben a DAC játékosa, később edzősködött Kesztlőcön és az Esztergomi Vasasnál. Részes volt a megye sportéletének edzőként, játékvezetőként (röplabda, kézilabda, asztalitenisz, Kilián mozgalom stb.).

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (többszörös); Munka Érdemrend bronz fokozata.

MÁRVÁNYI Károly

1922. febr. 6. Dorog - 2006. ápr. 21. Székesfehérvár

Üzemi főkönyvelő, sportoló.

Az esztergomi bencés gimnáziumban érettségizett. Munkahelye volt a Magyar Kereskedelmi Bank, a 43/3 Sz. Építőipari Vállalat, majd a Dorogi Szénbányánál üzemi főkönyvelő. 1984-ben a Szállítási és Osztályozó Üzem főkönyvelőjeként vonult nyugdíjba. A gimnáziumban kezdte sportpályafutását, műugróként 1938-ban a 3 m-es toronyugrásban dunántúli bajnok volt. A dorogi Szabadság Termelőszövetkezet főkönyvelője volt 1956-os megszűnéséig.

Dorogon temették el.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (háromszor); Bányászat Kiváló Dolgozója; Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst és arany fokozat; 40 éves szolgálatért emlékérem.

MÁTÉ (MEIDLINGER) János

1894. máj. 14. Mosonszentjános - 1945. ? Temesvár

Tanító.

1931-től 1945-ig a falusi (ma Zrínyi) iskolában tanított és lakott. Megfoglalmazója volt az ún. ←Dorogi *hűségnyilatkozatnak*. 1945-ben a bányaalagútból szovjet hadifogságba került, útközben Temesváron fiával együtt vérhas betegségben hunyt el.

Kitüntetés: Dorog város díszpolgári cím (1993 - posztumusz)

Irodalom: Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

MATTHEI Ferdinand

?

Kántor, rektor.

Az egyik első tanítói feladatokat is ellátó személy ismert neve Dorog újratelepítése után. Egyéb adatai ismeretlenek. Az 1755-ös egyházlátogatás feljegyzései között található a név a hozzá tartozó jövedelmi viszonyok felsorolásával (fizetség, járandóságok, felajánlások, birtokviszonyok stb.).

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

MÁTRAI (MRELLA) Gyula

1927. dec. 2. Piszke -

Üzemvezető.

Bányaipari technikumot végzett. 1946-88 között a Dorogi Szénbányák dolgozója, 1978-88 között a Szállítási és Osztályozó Üzem vezetője volt. 1972-től 1986-ig az OMBKE vezetőségi tagja.

MÁTRAI Lajos

1875. dec. 14. Bp. - 1965. Bp.

Szobrász, éremművész, tanár.

Az Iparművészeti Főiskola növendéke, később tanára, de Firenzében és Párizsban is tanult. 1896-tól kiállító művész, pályázatok nyertese. A két világháború között az egyik legtöbbet foglalkoztatott szobrászművész volt. Dorogra Gáthy Zoltán hívta, több építkezésen dolgoztak együtt.

Művei: Vásárhelyi Pál mérnök szegedi bronzszobra, bronz dombormű a Lingel család sírboltjához (Kerepesi temető), a Bp. IX. Ker. Boráros téri Hangya színház domborművei (tervezte Ohmann Bélával), a gödöllői premontrei rendház, a debreceni Déri Múzeum, a karcagi kultúrház, a magyaróvári járásbíróház díszítő munkái, a dorogi bányatemplom főoltárának domborművei, a Szt. Borbála színezett oltár és mellékalakjai, a dorogi Augusztá-telepi templom Szűz Mária-szobra, Bp.-en Ráth Károly főpolgármester síremléke, a gellérthegyi sziklatemplom kolostorudvarán álló Szt. Pál-szobor, a szegedi nemzeti emlécsarnok Bessenyei György-domborműve, 1939: az Eucharisztikus Kongresszus dorogi ünnepségeire emelt *szénoltár* részére 3,6 m-es szárnyas angyalok plasztikus mintái. Borbála-szobor a dorogi bányafürdő gyülekezőtermének falán (elveszett), a Bányakórház számára Borbála-szobor és Krisztus-relief (megsemmisült), Lábatlanon és Nyergesújfalun is áll egy-egy alkotása.

Irodalom: D.F. 9. (1994) - Gáthy Zoltán: Emlékiratok - dorogi évek (D.F. 8. 1994).

MÁTRAI Alajos

1894. máj. 27. Salgótarján - 1958. jún. 4.

Csolnok

Bányamester.

Bányászsaládból származik, 12 éves korától figuránsként maga is bányaszolgálatba állt. Volt csillás, majd vájár, közben elsajátította a rajzolást, mérést. Harcolt az I. világháborúban, majd Salgótarjánban részt vett a cseh betörés visszaszorításában. Dorogon végezte el a bányászati szakiskolát, 12 éven át bányamérőként alkalmazták. 1934-54 között üzemi, bányamesteri, üzemvezetői, főmérnöki beosztásban dolgozott, leginkább az I. akna üzeménél. Itt érte a halál, Piliscsabán kísérték utolsó útjára.

Kitüntetés: Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozata; Kiváló Bányász; Okleveles sztahanovista.

Irodalom: Karinthy Ferenc: A két Mátrai (novella); Bányászati Lapok 1958. 12. sz.

MATYÓK László

1942. jan. 15. Szigetvár -

Okl. gépészmérnök, közéleti személyiség.

1965-ben a Nehézipari Műszaki Egyetemen, 1977-ben a Gazdasági Mérnöki Karon szerzett diplomát. 1978-83 között az esztergomi Labor MIM, 1983-89 között a Dorogi Szénbányák gazdasági igazgatója, 1991-93-ig a DOSZÉN Rt., 1993-99-ig a KONIX Rt. vezérigazgatója. 1984-90 között a Dorogi Bányász Sportkör elnöke, 1990-től az OMBKE helyi csoportjának elnöke, illetve a Magyar Bányászati Szövetség elnökségi tagja.

Kitüntetések: Kiváló Bányász (1996), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1987), MÁV PRO FERROVIA emlékérem (1995), Borbála emlékérem (1994), OMBKE emlékérem (1996), Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztje (1997).

MÁV - dorogi állomás

A Budapest-Esztergom vasút átadására 1895-ben került sor. Dorog állomásépületét is ekkor adták át. A vasútnak köszönhetően felgyorsult a szénbányászat fejlődése Dorogon, hiszen a szállítási gondját oldotta

meg Budapest és Komárom irányában egyaránt. A vasút településszerkezetet meghatározó tényező lett, ma is él a *falukolónia* megkülönböztetés a köznyelvben a vasút két oldalát jelölve. 1896-ban már a helyi érdekű Hungária-hegyi vasút építése is megkezdődött (→*Mészüzem*). A húszas években a bővítés eredménye volt a tolatópályaudvar vágányainak kiépítése, a szabványkerítés (MÁV-kerítés), a sorompók felépítése, a gyalogos aluljáró (←*alagút*). Tartozott hozzá ←*fűtőház* (1896-tól), javítóműhely (1945-től), mozdonyfordító. Jelentősége a szénbányászat visszafejlesztésével együtt fokozatosan elveszett. Ismertebb vezetők: Schlembach János (1905-től), ←*Kárpáthy Zoltán* (1927-1946), Lieb Ottó (1964-től), Szabados Jenő (1985-től), Gerencsér Sándor (1992-től), Hyll Lajosné (1997-től), jelenleg Fodor Éva.

MÁVAUT - dorogi telepe

Vértés VOLÁN

1945 előtt Bodor Zoltán magánvállalkozó autóbuszával szállította az utasokat Dorog és Esztergom között. 1948-tól állami kézbe kerül a személyszállítás, ekkor 12 autóbusz állt rendelkezésre. 1952-ben Esztergomban hozták létre a MÁVAUT kirendeltségét, majd 1958-ban 16. sz. Autóközlekedési Vállalat néven főnökséggé szervezték át. Dorogon 1959-ben készült el a MÁVAUT telep a vasút és az Esztergomi út közötti területen. A központi telephelyen kívül ide tartozott az esztergomi autóbusz-végállomás, az esztergomi garázs, Dorogon az 1. sz. út melletti forgalmi iroda és a bányajáratok forgalmi irodája. 1961-ben a tatai 18. sz. Autóközlekedési Vállalathoz csatolták. Személy- és teherszállító vállalatként működött. A teherszállítást a TEFU kocsik végezték. 1985-87 között új épület-szárnnyal bővült (étkeзде, konyha, büfé, öltözők, fürdő, szociális létesítmények). 1987-ben vette fel a VÉRTES VOLÁN nevet. 1989-ben új diagnosztikai csarnokot adtak át. Az rt. dorogi vezetője 2003-ig ←*Gál Andor*. Ma csupán telephely.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22. 2000.); Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

MÁV FŰTŐHÁZ FŐNÖKSÉG

1896-ban a Budapest-esztergomi vasútvonallal együtt készült el a fűtőház. Itt kaptak szén- és vízkezelést a gőzmozdonyok. Dorogi (70 %) és pécsi kevert (30 %) szenet használtak a mozdonyok fűtésére, a vizet kezdetben az erőmű, 1950 óta elsősorban a vízmű szolgáltatta. A Bp. Északi Fűtőház (később Hámán Kató Fűtőház) irányítása alá tartozott. 1943-ban önálló fűtőház-kirendeltséggé nevezték ki. 1945-ben önálló fűtőházfőnökséggé alakult a dunai újpesti összekötő híd felrobbantása után. A híd 1956-os felépülésével folyamatosan vesztett jelentőségéből.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22. - 2000).

MAYER József

1939. nov. 5. Csolnok -

Tanár, szakfelügyelő.

Tanítói majd matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett. Etén, Csolnokon tanított, majd a dorogi Dózsa György Ált. Isk. tanára lett. 1980-tól szaktárgyaiban szakfelügyelő a dorogi járásban, 1991 óta a fizika tantárgy megyei szaktanácsadója, 1995-től *pedagógiai értékelés* szakértő. 1980-tól tagja az *Iffjú Fizikus* szerkesztő bizottságának, szervezője és vezetője a megyei fizikatábornak. 1991-től az országos fizikaversenyek lebonyolításában is részt vesz. 1992-96 között a dorogi iskolák számára szervezett matematikaversenyeket és -táborokat. Szaklapokban publikál, tevékenységéről szakcikkek jelentek meg. 1999-ben vonult nyugdíjba.

Publikáció: A mechanika tanítása az általános iskolában (A fizika tanítása).

Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1984); Kiváló Pedagógus (1991); Pedagógus Szolgálati Emlékérem (2000).

MAYER Miklós

1921. okt. 28. Balatonalmádi - 1976. jan. 9. Dorog
Spirituális, h. esperes, lelkész.
Bécsben szentelték pappá 1947-ben. 1947-50 között Dorogon volt káplán, ezután Bp. Krisztinavárosban és 1958-60-ig Szentendrén. Zuglóban plébános h. 1961-63 között, majd 1976-ig a dorogi Bányatemplom lelkésze. Kérésére Kákonyi Asztrik festőművész elkészíti az új oltárképet, és sor került a liturgikus tér átalakítására. 1966-68 között az Esztergomi Szeminárium spirituálisa.
Irodalom: Schematizmus (1970 és 1982).

MEDDŐHÁNYÓK ("Sifferek")

A meddő nagy tömegű, éghetetlen melléktermék (márga, mészkő, pala, úszóhomok), a széntermelés elkerülhetetlen velejárója. Kezdetben tömedékelésre használták, kevés sikerrel. Később földfelszíni hányókra ürítették, végül középponti vagy kerületi hányókat hoztak létre. Az első az egykori Ágnes-akna közelében, a Gete és a Kálvária-domb völgyében létesült 1926-ban, kötélpálya segítségével szállították ide a meddőt és az erőmű salakját. A másodikat a Miklós-akna és Henrik-hegy között létesítették, örökre betemetve Ódorog területét. Újabb ismert meddőhányó a Lencsehegy oldalán keletkezett. (A szénmedence területén ilyen található még a Tokodi Koncentráció területén, Erzsébet-aknán, valamint Ebszönbányán.) A nehéz gazdasági években a meddőhányókon (siffereken) többen éltek meg a szén guberálásából, annak eladásából.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22,2000).

MECHLERNÉ BANDUR Mariann

1963. Dorog -
Gyógyszerész.

A Zrínyi iskola, majd a Dorogi Gimnázium németnyelvi tagozatának tanulója volt. 1986-ban szerzett diplomát a Semmelweis Egyetem gyógyszerész karán, később mikrobiológiai gyógyszerellenőrzésből

szakvizsgázott. Menedzser és piacorientált menedzsmet bizonyítványt is szerzett. 1986-tól gyógyszerész a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt. Dorogi Gyáregységénél, 2002-től a minőségirányítási főosztály illetve a mikrobiológiai és higiéniai laboratórium osztályvezetője. 2003-tól az Országos Gyógyszerészeti Intézet felkérésére az Európai Gyógyszerészkönyvi Bizottságban (Ph. Eur. / EDQM - Strassbourg), a mikrobiológiai szakértő munkacsoportban egy nemzetközi gyógyszerészkönyv létrehozásán dolgozik.

MEDVECZKY Ádám

?

Postamester.

Ismeretlen időponttól látta el hivatalát Dorogon. 1834-ből írásos adat bizonyítja, hogy betöltötte a tisztséget.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

MEGBÉKÉLÉS NAPJA

Civil kezdeményezésre létrejött városi ünnep. Kezdeményezői és első szervezői: ← *Kovács Lajos*, → *Pécsi L. Dániel* és → *Szalai Ferenc*. 1993. május 9-én a Győzelem Napja helyett Dorogon az ún. Dorogi nyilatkozatban kimondták: a háborúknak nincsenek győztesei, csak áldozatai. Ezért javasolták a világ minden nemzete számára, hogy e napon a megbékélés szellemében emlékezzenek minden pusztító háború áldozatára. Az évente megtartott ünnepen általában aktuális konferenciával és központi ünnepi témával töltik meg a hagyomány szellemében az eredeti gondolat tartalmát. Az első ünnepségen avatták Dorog jelképeit: a városi ← *címert és zászlót*.

MEICZINGER János

1921. aug. 23. Tatabánya - 2006. nov. 19. Dorog
Énekes.

Dolgozott a Dorogi Szénbányák Homokvasút üzeménél: volt lakatos, hegesztő, mozdonyvezető, felvigyázó. Az általános iskola mellett a dorogi zeneiskola magán-

énekesi tagozatán végzett. Tagja volt a Dorogi Bányász Kórusnak, de szólóénekes is volt, énekelt népdalt, áriákat, szerepelt operettekben. Fellépett külföldön, részt vett rádiófelvételeken. 1951-ben Városlődön a Honvédségnél is felfigyeltek bariton hangjára, és felvették a Központi Honvéd Énekegyüttesbe - családi okok miatt a költözést nem tudta vállalni. A dorogi kórus feloszlása után még évtizedekig énekelt a tokodaltárai bányász kórusban.

Kitüntetés: "50 év a Magyar Zenekultúra Szolgálatában" (1989).

MELLÉKÜZEMEK

Lásd: Szénbányák melléküzemei.

MELLEN Sándorné VÖRÖS Franciska

1920. máj. 9. Csolnok - 1975. márc. 3. Bp. Védőnő.

1939-ben az esztergomi Tanítóképző Intézetben tanítói, 1944-ben a budapesti Magyar Királyi Állami Ápolónő és Védőnőképző Intézetben magyar királyi egészségügyi védőnői oklevelet szerzett. A belügyminiszter külön megbízása alapján az egészségügyi védőnői munka mellett az Országos Nép- és Családvédelmi Alap segítésére szociális adatfelvételezői és gondozói munkát végzett, amely Dorogon a helyi szociális gondozási feladatok megszervezését jelentette 1946. július 1-től 1952. július 15-ig. Férjhezmenetele miatt Bp.-re költözött.

MÉLY ÚT

Csolnoki mély út néven is ismert. A közlekedési útról balra elágazó, ma a vikendtelepet átszelő út neve a volt VI. akna közelében.

MENCZEL Zsuzsanna

Lásd: Tóthné Menczel Zsuzsa!

MENDE Valér

1886 ápr. 4. Pinkóc - 1918. jan. 7. Bécs Építész.

1908-ban szerezte oklevelét a Bp.-i Műegyetemen. Párizsi, londoni utazása után nyitott irodát. A magyar népi építé-

szet mellett az angol és finn kortárs törekvések hatása jelentős munkásságában. Festéssel és grafikával is foglalkozott. 1916-ban tűzérként szerzett háborús betegsége 1918-ban korai halálához vezetett. Nagyváradon, Kecskeméten, Bp.-en, Gyöngyösön, Gyulán, Petroszényben állnak jelentős épületei.

Schmidt Sándor bányaigazgató megbízására a dorogi bányatársulat részére két tervet is készített. 1914-15-ben épült fel a ← *Bányafürdő* a Hantken utcában, míg a kórház (← *Bányakórház*) eredeti formája már csak halála után (1922-ben) valósult meg. *Irodalom:* Gerle J. - Kovács A. - Makovecz L.: *A századforduló magyar építésze* (1988).

MENEDÉKHÁZ

1936-ban Gáthy Zoltán tervei alapján épült a Hungária-hegyhez vezető úton. A háború előtt már szegényházként említették, a háború után a legfontosabb tevékenység az ide települt ← *tüdőgondozóhoz* kötődik. 1971-től az ← *Építőipari Közös Vállalat* használta, felszámolása után sokáig kihasználatlan volt az épület. 1997-ben a ← *Munkaügyi Központ* költözött ide.

MENYHÁRT Lajos

1946. jan. 3. Csolnok -

Okl. bányamérnök, képesített költségzakértő, költséggazdász.

Bányamérnöki oklevelét 1969-ben szerezte. Azóta a Bányászati Aknamélyítő Vállalat Dorogi Körzeténél, majd jogutódjánál, az Aknabau Kft.-nél dolgozott. Több szakcikke jelent meg a Bányászati Lapokban, szakmai előadásokat tart különböző szakmai fórumokon, rendezvényeken. Tagja volt 1987-89-ben a Környezetvédelmi Társadalmi Bizottságnak, alapító tagja a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek.

Kitüntetés: Munka Érdemrend bronz fokozat (1988).

MEOE

Lásd: **Magyar Ebtényesztők Országos Egyesülete Dorogi Helyi Szervezete!**

MÉSZÁROS Béla

1912. nov. 2. Brassó - 1984. márc. 8. Dorog
Építőmester.

A hatvanas évektől haláláig kisiparosként ismert és tisztelt mesterember volt Dorogon.

MESZES István

1921. nov. 9. Dorog -

Tisztviselő, 56-os közéleti személyiség.

Édesapja lómészáros, fiát taníttatja, aki a bencés gimnázium után felső kereskedelmi végzettséget szerez. Hadapród-ormesteri rangban került a frontra. A háború után a Viscosa raktári tisztviselője, 1947-ben a VIII. aknán csillás, majd fatelepi vagonkirakó. Belép az MKP-ba, rövidesen bányakönyvelő lesz, majd a Dorogi Mészmű szállításvezetője. Az 1956-os forradalomban mint az MDP tagját és áruforgalmi osztályvezetőt a Dorogi Mészmű Munkástanácsának elnökévé választják. Forradalmi tevékenységéért 1958-ban egy év három hónap börtönbüntetésre ítélték.

Irodalom: Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000).

MESZES LAJOS

1924. aug. 28. Dorog -

Labdarúgó, sporttörténíró.

Elvégezte a 4 polgárit, emellett vasesztergályos, marós, köszörős szakmát tanult. Volt gyártás-előkészítő, norma-osztályvezető-helyettes, technológiai osztályvezető-helyettes az Esztergomi Marógépgyárban. 1945-ben a MADISZ dorogi vezetőjeként részese az újjáépítésnek. Az 1950-es években kultúriskolát vezetett Budapesten és Komáromban. Később Esztergomba, majd 1999-től Kisterenyére (Bátonyterenyé) költözött.

Sportpályafutása és sportírói tevékenysége köti Doroghoz elsősorban. 1949-ben ifjúsági és utánpótlás-válogatott volt. 1938-1950 között a Dorogi AC, a Dorogi Tárna és a Dorogi Bányász csatára, szerepelt az NB I-be jutott keretben is. 1950-54 között Esztergomban futballozott. Közben megszerezte az edzői oklevelet is. 2005-ben és 2007-ben jelent meg a dorogi sporttörténetet feldol-

gozó könyvsorozatának első két része.

Publikációk: Dorog sporttörténete 1. (D.F.31. 2004), 2. (D.F. 34. 2006).

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért (2007).

MÉSZTELEP

(MÉSZÜZEM, MÉSZMŰ STB.)

A dorogi kőbányászat a Hungária-hegyen Schmidt Sándor révén 1905-ben kezdődött. Az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rt. 60 évre bérbe vette az esztergomi káptalantól a Kősziklát. 1906-ra felépült a Mészmű, Schmidt S. mészgyártásra kért engedélyt, 1907-ben már folyt a termelés a Hungária Mészipar Rt.-ben. 1914-ben leég az üzem, az új kemencét már porszéntüzelésre építették. 1915-ben megindult a kísérleti mészhidrátgyártás. 1925-ben a Hungária Mészipar beleolvadt a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-be. A telephez közvetlen környezetében egy kis kültekli lakótelep is tartozott. A 30-as évek termékei voltak: mész, mészhidrát, köliszt, mészke és zútottkő. A Kőbánya és mészégető üzem vezetője Remenyik Ernő bányafőfelügyelő volt. 1944-ben kb. fél évig zsidó munkatábor is működött a kemencéknél és a kőosztályozóknál. Magas deszkapalánkkal volt körülkerítve. Az államosítás (1948) után 1952-ben új mészégető aknakemecék építése kezdődött az ún. alsó mészmű területén, közvetlenül a vasút mellett, a Szénfeldolgozó szomszédságában. Ezzel együtt új kőbánya nyílt a Kősziklán, és kötélpálya kötötte össze az alsó üzemmel. Két fő tevékenységük a mészkebányászat és a mészégetés volt. Akkor épültek a kétszintes mészmű-telepi házak a Szutni aljában. 1971-ben új őrlőmű készült az "A" gyárban. 1975-ben lebontották a kötélpályát. A nyolcvanas években a bánya külső üzeme-ként működött, majd a kilencvenes években privatizálták, osztrák érdekeltségű üzemmé vált. Jelenleg a BAUMIT Kft. vállalatgyártó üzemét fejlesztik a területen.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22 - 2000); Pick József: Monográfia (kézirát, könyvtár).

MÉSZÜZEMI LAKÓTELEP

←Külterületi munkáslakótelep a Kálváriadomb és a Mészüzem között.

MÉZES József

1922. aug. 9. Gyöngyös. -

Közéleti személyiség.

Bányaipari technikumi érettségit szerzett. A Dorogi Szánbányáknál dolgozott a Ferenc aknánál, a VIII. aknánál, majd a Lencsehegyi Bányauzemtől ment nyugdíjba 1980-ban. Közéleti tevékenységét szakszervezeti és nyugdíjas alapszervezeti elnökként végzi. Volt tanácsstag, közönségszervező, rendezvényszervező. A Dorogi Nyugdíjas Egyesület alapítója, második elnöke, a kegyeleti bizottság vezetője.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem; Kiváló Munkáért kitüntetés; Jubileumi plakett; Szakszervezeti Munkáért.

MIAVECZ Jenő

1956. nov. 30. Dorog -

Közéleti személyiség.

1979-ben az esztergomi Tanítóképző Főiskolát végezte el. 1979-83. között Esztergomban a Petőfi Filmszínház moziüzemvezetője, 1992-ig Dorogon a TIT városi titkára, 1999-ig a ←*Közösségi Ház* vezetője. 1990-től folyamatosan tagja az esztergomi képviselő-testületnek, az Oktatási, majd a Városfejlesztési bizottság elnöke. 1994-98 között a K-E. Megyei Közgyűlés, ebben a Kulturális bizottság tagja. 1992-től *Dorog Város Kulturális Közalapítványának* elnökhelyettese, 1995-től a K-E. Megyei Művelődési, Ifjúsági és Kulturális Közalapítvány elnöke, 1992-től az esztergomi II. Világháborús Emlékmű Alapítvány, 1996-tól a Váltótér Alapítvány kurátora. Esztergom Barátai Egyesületének és a Polgáregyletnek tagja, 1990-től a Szabad Demokraták Szövetségének tagja, 1999-ig ügyvivője majd elnöke az esztergomi szervezetnek.

MIESBACH Alajos

1791. jan. 1. Röschitz (Morvaország) -1857.

okt. 3. Baden (Ausztria)

Bányatulajdonos.

A csehországi születésű, Bécsben élő Miesbach mérnöki tanulmányokat folytatott, majd gazdálkodási ismereteket szerzett. Sikeres vállalkozó, elsősorban téglagyárai váltak ismertté (Bécs környéke, Pest). Üzemeinek tüzelőkészletét szénbányászkodással biztosította. 1838-ban bérbe vette a csolnoki és mogyorósi, 1846-ban a tokodi, 1851-ben pedig a dorogi szénlelőhelyeket. Jelentős összegeket fordított kutatásra, fejlesztésre, korszerűsítésre. Fiatalok tucatjait iskoláztatta. A Monarchia legkorszerűbb bányáit mondhatta magáénak. Halála után örököse, ←*Drasche Henrik* folytatta Dorogon tevékenységét.

Irodalom: Kovács Lajos: Dorog szülötte Drasche-Lázár Alfréd (D.F. 20. 1999.) Kövess Gyula: A Drasche és Miesbach érdekelttség (Bányászati és Kohászati Lapok). Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

MIHALOVICS András

1947. dec. 12. Dorog -

Okl. bányamérnök és mérnökközgazdász, közéleti személyiség.

Diplomáját a miskolci Műszaki Egyetemen és a Bp.-i MKK Egyetemen szerezte. A Bányászati Aknamélyítő Vállalat Dorogi Körzetének volt a körzeti üzemvezetője, majd a gazdasági vezetője. 1991-94 között képviselő-testületi tag, 1990-98 között pénzügyi bizottsági tag, 1993-94-ben pénzügyi bizottsági elnök. Alapító tagja a DVBE-nek, a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek, a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek.

MIHALOVICS Ferenc

1904. márc. 28. Esztergom - 1981. aug. 16.

Dorog

Grafikus.

A MÁK Rt (Tokodaltáró) és a Dorogi Szénbányák dolgozója volt. Mint grafikus gyakran dolgozott a ←*Bányász Ban-*

di szerkesztőségének, plakátterveket készített, ő tervezte a bányairoda előtti emlékmű háborús áldozatokra emlékeztető domborművét (ismeretlenek megsemmisítették).

Kitüntetések: Bányászat Kiváló Dolgozója, Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany fokozat), Kiváló Munkáért, Élmunkás.

MIKOLAI András

1913. nov. 5. Pilismarót - 1975. ápr. 11. Dorog

Közéleti személyiség.

Szakérettségije után 1954-ben Tanácsakadémiaát végzett, majd 1965-ben - az új gazdasági mechanizmus bevezetésére szervezett - gazdaságvezetői szakot végezte a Marx Közgazdasági Egyetemen. 1953-1968 között (nyugdíjazásáig) a Dorogi Járási Tanács elnöki tisztségét töltötte be. Elsősorban a járás településeinek államigazgatása volt a feladata, de részese volt több dorogi lakótelep (Zalka - ma Baross -, Fáy-, Zrínyi) létesítésének.

Kitüntetés: Munka Érdemrend (bronz fokozat); Szocialista Munkáért Érdemrend.

MINDENSZENTEK

November 1-jei ünnep. Az országos szokáshoz hasonlóan gyertyát gyújtanak a dorogiak a temető rendbeszedett sírjainál, keresztjénél halottaik tiszteletére. (Halottak napjával összekapcsolva.)

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.E 2. 1992.)

MINDSZENTY JÓZSEF CSERKÉSZCSAPAT

Száma 1024.

1991-ben alakult Bajóton Balázs Béla plébános kezdeményezésére, több település (Bajót, Dorog, Nyergesújfalu, Tokodaltáró) fiataljaiból. Dorogon 35 fővel a Szent Borbála plébánián Penyigei Péter vezetésével működött. Céljuk olyan fiatalok testi és lelki nevelése, akik felnőtté válva az emberi értékek képviselői lesznek. Neves tagjuk Pokriva László, aki innen indulva - 48 év

után először - dorogi származású katolikus pap. 2000. június 17-én szentelték fel Esztergomban. Pilismaróton plébános.

Dr. MISKOLCZY Zoltán

1900. Szeged - 199? Bp.

Kórházigazgató főorvos.

1954-1966 között a Dorogi Járási Kórház igazgató főorvosa. Ugyanebben az időszakban a Belgyógyászat osztályvezető főorvosa volt.

Irodalom: Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.E 19. 1999).

MI ÚJSÁG?

Dorogi Körkép

2000 - 2002 között rendszertelenül megjelenő közéleti lap. Felelős kiadó: Magic Group Hungary Kft. ügyvezető igazgatója. Felelős szerkesztő: Térerő Kft. ügyvezető igazgatója. Szerkesztőség: Térerő Kft. 2500 Esztergom, Jókai u. 8. Nyomda: Dorogi Közművelődési Kht. - <http://miujsag.printerfair.hu>

MOCSÁRFÖLD-DŰLŐ

Marast-Äcker Ried

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás az Esztergomkertváros (Kenyérmező) felé eső határban. *Irodalom:* Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

MOCSNIK László

1926. szept. 14. Szentdomonkos - Turista ház-vezető.

A Dorogi Sportegyesület Természetjáró Szakosztályának vezetője és a Fekete-hegyi turistaház gondnoka, vezetője 1981-2000 között.

MOHOS Károly

1908. dec. 21. Kékkút - 2000. Dorog Pénzügyi szakember.

Veszprémben szerzett érettségit a piarista gimnáziumban, majd Szombathelyen jegyzői képzettséget adó főiskolát végzett. 1938-1945 között. Muzslán (ma Szlovákia)

jegyző, majd 1945 áprilisától Dorogon az utolsó önálló hatáskörű adóügyi jegyző. 1952 áprilisától a Központi Statisztikai Hivatal Dorogi Járási Felügyelőség vezetője 1970 júniusáig. Feladata kiértékelések végzése: az évi összeírások alapján az elért és a várható hatékonysági mutató tényszámokat elemezte, és javaslatokat tett a hiánypótlásokra. Az 1960-as népszámlálás dorogi szervezője, vezetője volt.

MOHOS Károlyné Czeglédy Katalin

1921. ápr. 21. Szeged -
Pedagógus.

1935-40 között szerzett diplomát a szegedi Miasszonyunkról elnevezett szegény iskolanővérek Tanítóképző Intézetében. 1940 szeptemberétől tanítóként működött Muzslán (ma Szlovákia), 1945-től Dorog község adóügyi dolgozója, majd a Járási Hivatal pénzügyi osztályán, 1957-től a Petőfi majd a Zrínyi iskolában pedagógusként dolgozott. 1979-2000 között a dorogi iskolák napközis ügyintézője.

MOLDOVA György

1934. márc. 12. Bp. -
Kossuth-díjas író.

Mint riportkönyvszerző is népszerű az 1970-80-as években. Dorogról megjelent írása *Dorogi tenger* címmel az *Árnyék az égen* c. kötetében olvasható (Magvető Kiadó, 1987).

MOLNÁR Albert

1952. okt. 24. Dorog -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

Autófényező szakmunkás-bizonyítványt szerzett 1970-ben. 1980-ig a Dorogi Szénbányák Vállalatnál dolgozott, majd 1986-ig iparosként vállalkozó volt szakmájában. Egészségügyi okokból ekkor abba kellett hagynia szakmáját. 1986-tól szerződéses üzemeltetője a róla elnevezett sörözőnek, mely 1990-től saját tulajdona a Bécsi úton, a hajdani Puchner vendéglő helyén. 1998-ban alapító tagja a Vállalkozók Egyesületének, kincstárnok, támogatásukkal képviselő-testületi tag lett az 1998-as, 2002-

es és 2006-os választásokat követően. Tagja a Gazdasági és a Közbeszerzési bizottságnak. 2000-től a Szerencsejáték Szövetség regionális bizottságának alelnöke (K-E, Fejér és Veszprém megye). Tömegsport szinten támogatja saját kispályás futballcsapatát.

MOLNÁR Ferenc

1983. ápr. 3. Esztergom -
Közéleti személyiség.

A gimnáziumi érettségi után a Zsigmond Király Főiskola nemzetközi kapcsolatok-közgazdász szakán végzett. A PROFIX 2006. BT tulajdonosa, ügyvezetője. 2005-től elnöke a Fiatal Baloldal Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének. 2006-tól az MSZP önkormányzati képviselője a dorogi testületben.

MOLNÁR Mihály

1914. jan. 17. Győr - 1990. dec. 7. Dorog
Pékmester, közéleti személyiség.

12 gyermekes szegény családból származott. Dorogon 42 évig, majd Keszthelyen 12 évig dolgozott szakmájában. A szegény emberek gyermekeinek gyakran sütött ingyen péksüteményt, kalácsot. A II. világháború alatt SAS behívót kapott, Till Józseffel együtt bujkált. A háború után Dorog első MKP-s párttitkára és az *igazoló bizottság* elnöke volt. A kitelepítések idején több családot mentett meg az elüldözéstől, rábeszélve őket, hogy vallják magukat magyar anyanyelvűnek. Dr. Katona Zsigmond körzeti orvos Dorogra telepedését (cseh-szlovákiai kitelepítettként) támogatta. A személyi kultusz éveiben visszavonult a politikai életből, köztisztviselőként álló pékmesterként dolgozott tovább a Salzinger Jánostól államosított pékségben (később Palatinusz áruház, ma Rossmann üzlet).

MOLNÁRNÉ KIRÁLY Éva

Esztergom, 1956. szept. 12.
Köztisztviselő.

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen szerezte diplomáját. 1989-2000. között az Esztergomi Polgármesteri Hivatalban dolgozott. 2001-től a *Dorogi Polgármesteri Hi-*

vatal *Városüzemeltetési Kht*-jának ügyvezető igazgatója.

MOLNÁRNÉ VACZLAVEK Katalin

1958. jún. 2. Dorog -

Testnevelés-biológia szakos tanár.

Egerben 1980-ban szerezte diplomáját. Tanítványai rendszeres résztvevői megyei és országos versenyeknek. A Zrínyi iskola Kincskereső hagyományörző munkacsoportjának tagja, egyik részese a *Dorogi értékek nyomában* füzet-sorozatnak. E tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült 1998-ban.

MONOSTORI Tivadar

1936. aug. 24. Felsőgalla -

Sportoló, válogatott labdarúgó.

1954-ben szerepelt először a Dorogi Bányász csapatában. Csatárként 1966-ig 243-szor lépett pályára, összesen 94 gólt ért el. 1958-ban az NBI. gólkirálya 15 góllal (Tichy és Kisutzky társaságában). 1958-1963 között 9-szer húzta magára a címeres magyar mez, 4 gólt szerzett válogatottként. Egyszer ifjúsági, kétszer utánpótlás válogatott is volt. Az 1962-es chilei világbajnokságon Argentína ellen szerepelt. Később Tatabányán (1967-70) folytatta első osztályú szereplését. Labdarúgó-pályafutása befejeztével a Testnevelési Egyetemet elvégezve edzőként dolgozott több csapatnál (Tatabánya, Dorogi Bányász, 1976-78-ban a magyar utánpótlás válogatottnál).

Kitüntetés: Kiváló Sportoló (1962).

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75 (1989).

MÓR Gyula

1876. Eperjes - (halálozási adatait nem ismerjük)

Képesített kertészmester.

Uradalmak kertésze, majd 1917-ben a Dorogi Salgó Rt. kertészeti vezetője. 1930-ban önállósult. Gyümölcs- és virágkereszteset vezetett a társulat 110 holdján. Számos kiállításon vett részt, ahol okleveleket és értékes díjakat nyert. Szak- és kultúrelőadásokat tartott.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

MÓR József

1908. Celldömölk - (halálának adatait nem ismerjük)

Festő.

Művészeti tanulmányait a budapesti Iparművészeti Főiskola festő szakán végezte. Több külföldi meghívásnak tett eleget, így a gráci kövágóhidon magyar ökrös képet festett. 1956-ban előbb Németországba, majd az USA-ba vándorolt. Legismertebb dorogi munkája a Haranghy Jenő által tervezett és festett munkásotthoni színháztermi freskók, melyek munkálataiban segédkezett a művész mellett. Emellett számos kisebb alkotása lappang a városban (*Falusi templom térrel* stb.) Az Amerikai Egyesült Államokban a holddraszállítás tiszteletére metszetsorozatot alkotott, mely az amerikai elnök, Nixon elismerését is kiérdemelte, s a NASA Múzeumban helyezték el. A 90-es években halt meg (pontos idő, hely nem ismert).

Irodalom: Magyar festők és grafikusok adattára (1988). Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

MÓRICZ Zsigmond

1869. jún. 30. Tiszacsécse - 1942. szept. 4. Bp.

Regényíró, novellista, drámaíró.

1927 tavaszán szerzői estje volt Dorogon. 1932 augusztusában és szeptemberében ismét ellátogatott Dorogra, s riportot írt *A szén szülőhelyén*. Fényképek is készültek az íróról: a Reimann-aknabejárónál, illetve Schmidt Sándor és Reimann ügyvéd társaságában. A környék etnográfiai kutatásába is bekapcsolódott.

Irodalom: Bodri Ferenc: A fiatal Móricz és Esztergom (Tatabánya 1985); D.F. 4. (1994)

Dr. MÓRÓ Ágnes

Orvos.

1984-1991 között a Rendelőintézet, 2006-ig az ANTSZ dorogi kirendeltségének vezetője. 1980-90 között (1984-ig járási) tisztifőorvos.

MORVA Izidor

1871. márc. 30. Selmecbánya -1955. jún. 20.

Dorog

Főjegyző.

Közigazgatási tanulmányait Balassagyarmaton végezte. Esztergomból került Dorogra, ahol 1920-ban főjegyzővé választották. Nevéhez sok dorogi középület létrejötte fűződik (Községháza, iskolák, Hősök emlékműve, Mária-barlang stb.). Megyebizottsági tag, vármegyei jegyzőegyesületi tag. Igazgatója volt a dorogi takarékpénztárnak, elnöke a Levente egyesületnek, a testnevelési bizottságnak és az iskolaszéknek. Állandó tudósítója az esztergomi és fővárosi lapoknak. 1937-ben ←*Laux Antal* követte a főjegyzői székben.

Irodalom: Komárom és Esztergom vármegyék újjáépítése Trianon után (Bp. ?); Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

MORVA Dóra

Lásd: **Dr. Román Sándorné**

MORVA Marius

1905. szept. 8. Kőhidgyarmat - 1986. ápr.

15. Dorog

Okl. gépészmérnök.

A Magyar Királyi József Nádor Műegyetemen végzett, 1930-ban a központi gépészethez került Dorogon, 1932-ben a villamoserőműnél helyezkedett el (mérnök, üzemvezető-helyettes, üzemvezető majd főmérnök beosztásban), 1945-től a Központi Gépészeti Üzem villamos műhelyének a vezetője, 1950-től a Bányagazgatóság gépészeti osztályának vezetője (1952-től a Szénb. Tröszt-höz tartozott). Az 1950-es években részt vett a ma-

mutos víztelenítés elméleti és gyakorlati rendszerének kidolgozásában. Oktatott és szakcikkeket írt a Bányászati és Kohászati Lapokba. Nevéhez számos újítás kötődik, részt vett különböző szabványbizottságok munkájában. Kéziratait a Bányász Emlékházban őrzik.

Kitüntetések: MNK Érdemérem arany fokozata (1952); Kiváló Újító (arany fokozat, 1968); Bányász Szolgálati Érdemérem.

MORVA Máriuszné Heinrich Róza

1907. aug. 9. Tatabánya -1987. okt. 21. Dorog

Tanítónő.

Az esztergomi Vízivárosi Irgalmas Nővérek Érseki Tanítóképző Intézetében végzett 1927-ben. 1928-1940 között a Dorog-újbanyatelepi bányatársulati elemi iskola (ma Petőfi iskola) tanítója volt. 1940-től kizárólag hét gyermeke nevelésével foglalkozott.

Dr. MOSONYI Albert

1869. Szolnoka -1958. Budapest

Tiszti főorvos, bányafőorvos.

Budapesten végezte az egyetemet. 1902-ben került Annavölgyre, 1903-ban Dorogra. 1916-ban az esztergomi cs. és kir. tartalék kórház I. osztályvezető főorvosa. 1918-tól a Salgótarjáni Köszénbánya Rt. Dorogi Járványkórháza vezető orvosa, 1920-tól bányafőorvos. 1933-ban a vm. tb. tiszti főorvosa. Szakpublikációival is nagy figyelmet keltett. 1939-ben vonult nyugállományba. Nevét vette fel 2000-ben az Időskorúak Otthona.

Főművei: Casuistikus közlés a gyakorlatból (Bp.-i Orvosi Újság Tudományos Közleménye (1904); Gangraena Symetrica esete (uo. 1916.); Diglogia facialis et polyneuritis postdiphtheritica esete (A Gyógyászat Tudományos Közleményei 1932 - Közlemény a dorogi járványkórházról.) - Mindhárom közlés külön lenyomatban is!

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Zsembery Dezső; Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D. F.19. 1999.)

MOSONYI ALBERT IDŐSKORÚAK
OTTHONA - Dorog Város Időskorúak
Otthona

MOZGÁSSÉRÜLTEK REGIONÁLIS
EGYESÜLETE

1995. május 21-én alakult azzal a céllal, hogy a régióban megszervezi a mozgássérült emberek bekapcsolását a társadalmi és kulturális életbe. Célja továbbá az érdekvédelem, a segítségnyújtás a rászorulóknak. Elnök ←*Bokros László*, titkár Harmath János, gazdasági vezető Ujbányi Tiborné.

MOZI

A mozi épületének elkészüléséig évekig a fürdőben vetítették a filmeket. A mozigépészek közül csak Rapp József nevét ismerjük. 1926-tól →*Spóner János* és Tímár Imre vette bérbe a bányamozgót, s a Mária utca 10-ben (jelenleg több üzlet területén) alakították ki a mozihelyiséget. 1936-39 között szünetelt a vetítés. Gáthy Zoltán belső tervei alapján 1939-re készült el a Munkásotthonban a mozihelyiség, mely a megye legkorszerűbb intézménye volt. Otthon Mozgó néven üzemeltette a 350 férőhelyes mozit a bányatársulat. A második világháború fronteseményei miatt 1944 decemberétől szünetelt a vetítés, nagy víz- és fagykárok keletkeztek a Munkásotthon épületében. 1945. április 14-től Szabadság Mozgó néven kezdte meg működését a mozi. Az államosításokat követően a filmszínház a művelődési házzal együtt a dorogi szénbányák, majd a szakszervezet, végül megállapodás keretében Dorog Város Önkormányzata tulajdonába került (a rendszerváltás után a Dorogi Szénmedence Kultúrájáért alapítvány vette át működtetését, illetve vállalkozásban bérelték (1995-től a PRIVÁT-M Kft)). Jelenleg nem üzemel moziként.

Irodalom: D. E 21. (Csiffáry Nándor írása).

MUCHA Ildikó

1953. márc. 17. Dorog -
Könyvtáros.

Tanító-könyvtáros diplomáját Esztergomban, gyermekkönyvtárosi végzettségét 1982-ben az Országos Széchenyi Könyvtárban szerezte. 1974-1998 között a József Attila Művelődési Központ könyvtárosa, 1992-98 között vezetője volt. Azóta az Arany János Városi Könyvtár dolgozója, 2005-ig olvasószolgálati és tájékoztató könyvtárosa, 2006-tól igazgatója.

MUCHA József

1951. okt. 25. Máza -
Sportoló, edző.

A Testnevelési Egyetemen labdarúgó szakedző képesítést szerzett. Mint labdarúgó 428 díjmérközésen játszott, ebből 252-szer a magyar első osztályban. A Dorogi Bányász játékosaként kezdte pályafutását 1967-1970 között, majd 1981-ig az FTC, 1983-ig a belga KSV Waregen játékos volt. Kétszeres magyar bajnok (1976, 1981), négyszeres magyar kupagyőztes. 1975-ben Baselben a KEK döntő résztvevőjeként 2. helyen végzett csapatával. Flamand kupagyőztes. A magyar válogatottban 6-szor, az olimpiai válogatottban 4-szer, az utánpótlás válogatottban 8-szor, az ifjúsági válogatottban 16-szor szerepelt. Edzőként (pályaedző) részese volt az FTC 3 bajnoki, 4 kupa és 2 superkupa-győzelmének, 1995-ben az Európai Bajnokok Ligájába való bejutásnak. 1999-ben az FTC vezetőedzője 5 bajnoki és 3 nemzetközi kupamérkőzésen. A Magyar Labdarúgó Szövetség megbízásából 1996-97-ben a magyar válogatott pályaedzője, az olimpiai és utánpótlás válogatott pályaedzője, 1997-1999-ben a teremválogatott szövetségi kapitánya. Az FTC örökös bajnoka és örökös tagja.

Kitüntetés: FTC Aranydiploma.

MUNKAÜGYI KÖZPONT

Lásd: Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ Dorogi Kirendeltsége.

MUNKÁSOTTHON - József Attila Művelődési Ház - Művelődési Központ - József Attila Művelődési Ház

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi bányai igazgatósága által épített művelődési ház. 1923. augusztus 20-án tették le alapkövét, és 1929-ben fejezték be építését. Tervezője ←*Fleischer Róbert* műépítész. Helyet kapott benne három könyvtár (altiszti, munkás és levante), a bányászzenekar próbahelyiséggel, a dalárda, a színjátszócsoporthoz színházteremmel, a levantekör, később a mozi (1939-től), valamint vendéglő és étterem, illetve több játékterem. A háború után felvette József Attila nevét, és az utóbi időkig változatlanul ellátta a szénmedence kulturális központja szerepét mint Művelődési Ház, majd Művelődési Központ. 1981-ben rekonstrukciós munkálatok, beruházások segítségével korszerűsítették, elsősorban színháztermét alakították a kor igényeihez. Ekkor készült Furlán Ferenc üvegablaka Haranghy Jenő elpusztult hasonló alkotásának helyére. 1991-től tulajdonosa a ←*Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Közalapítvány*, 2005-től működtetője Dorog Város Önkormányzata. 2004-ben az alapítvány és Dorog Város önkormányzata megegyezésével a város tulajdonába és működtetésébe került. Állami támogatással (→ROP) 2007-ben fejeződött be teljes felújítása, korszerűsítése.

Irodalom: Bónis János - Bónisné Tóth Veronika: A dorogi Munkásotthon Önművelő és Önszegélyző Egyesület története 1923-1945 (D.F. 21. 1999).

MUNKÁSOTTHON ÖNSEGÉLYZŐ ÉS ÖNMŰVELŐ EGYESÜLET

1923-ban hozzák létre a Munkásotthon építésével egyidőben, első vezetője és szervezője vitéz Sággy Antal. Taglétszáma 600 fő. 1928-tól jelentős tagtoborzással erősödnek meg. 1929-től minden bányadolgozónak be kellett lépnie az egyesületbe. A havi 1 pengő tagdíj és a keresetből levont fél százalék lehetővé tette, hogy a medence bányászközsegeiben munkásotthonokat építsenek, Balatonfenyvesen

üdülőt létesítsenek. Kulturális és szociális tevékenységet végeznek, elnök Schmidt Sándor, majd távozása után Róth Kálmán igazgató. Alelnökök: Gácsér János és vitéz Sággy Antal mérnökök. Jegyző Bukor Gyula igazgatósági titkár, könyvelő Barcza Lajos, pénztáros Gyarmaty István intéző, könyvtáros és házigondnok Gáthy Zoltán építész. Munkásotthonokat létesítettek a szénmedence településein, 1935-ben megvásárolták a balatonfenyvesi üdülőt a gyerekek nyaraltatása céljából. Temetkezési és szociális segítyezést is végeztek. A II. világháború után az önszegélyző egyesület tovább folytatja, illetve újjászervezi munkáját, már tudatosan lemond az önművelődési tevékenységről. Vagyona 6 kultúrotthonból, 2 budapesti bérházból, Dorogon és Esztergomtáborban egy-egy családi házból, Hajdúszoboszlón telekből állt. Elsőként hozták helyre a Balaton-parti üdülőt, 1947-ben növelték területét, épületeit bővítették. Hajdúszoboszlón üdülő épült, s egyéb gyarapodások következtek be. Támogatták →Párma Jenő úttörőzenekarának megalakulását, működését. A hatvanas években az egyesület sorra adta át vagy adta el ingatlanait. Fő feladatuknak ezután a szociális juttatásokat, szolgáltatásokat tekintették. A hatvanas évektől a tagság létszáma folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott, végül 2004-ben megszűnt. A gyermeküdültetést mindinkább a családi üdülés váltotta fel, Balatonfenyves mellett megjelent Leányfalu, Klastrompuszta és Handlova neve. Elnökök voltak: Rörich István, Tóth János, Bottyán István, Galcsik János, Mézes József.

Irodalom: Székely Lajos: Az Esztergom vidéki szénmedence bányászatának fejlődése (Bp., 1960); Bónisné-Bónis János: A dorogi Munkásotthon Önművelő és Önszegélyző Egyesület története (D.F. 21- 1999).

MUNKÁSOTTHON SZÍNJÁTSZÓ KÖR

Már a két világháború között felléptek a településen. Számos plakát őrzi műsoraik emlékét. Elsősorban népszínműveket, bo-

hózatokat mutattak be. 1945-ben a zenészekkel együtt a leggyorsabban újjászervezett művészeti csoport a patinás épületben. Ekkor főleg zenés-táncos darabokat játszottak. 1956-ig megszakítás nélkül szerepeltek Dorogon, a környező településeken, de az ország különböző pontjain is. Fellépéseik csúcspontját jelentette a Nemzeti Színházban szervezett előadásuk.

Irodalom: Kovács Lajos: Reflektorfény és zegzugok. (D.F. 11. 1996)

MUNKÁSŐRSÉG

Az 1956-os forradalom leverése után létrehozott fegyveres szervezet, melynek célja a fennálló hatalom védelme, támogatása volt. Dorogon a Hősök terén, a városközpontban épült meg a Munkásőrség székháza, gyakorló lötere a Kisköbánya területén létesült az 1960-as években. Megszűnése (1991) után az épületet Dorog Város Önkormányzata a Zrínyi Óvoda új épületének létesítésére hasznosította.

MUNKÁSTANÁCSOK

1956. október 27. és november 2. közt létrehozott üzemi, munkahelyi, dolgozók által választott forradalmi szerv. Feladatuk a köztulajdonban lévő üzemek, vállalatok és egyéb munkahelyek forradalmi szellemű irányítása. A Munkástanácsokat általában a választott, néhány tagú elnökség vagy intézőbizottság vezette. Az üzemi, munkahelyi dolgozók kinyilvánított közakaratának alapján a Munkástanácsok döntöttek a sztrájk, illetve a munka, a termelés megindítása ügyében, a munkahelyi vezetők leváltása, megválasztása, a munka megszervezése, ésszerűsítése, a bérek kifizetése tárgyában. - A dorogi Munkástanácsok együttműködtek a község közigazgatását irányító Dorogi Nemzeti Bizottsággal.

Az üzemi, munkahelyi Munkástanácsok egymással való kapcsolata novemberben szorosabbá vált, s létrehozták a **központi munkástanácsokat**. Már november 2-án létezett a Dorogi Szénbányászati Központ Munkástanács (elnökségébe tartozott → *Tolnai Gábor*, ←*Koschatzky László*). Novem-

ber végén alakult meg a Dorogi Városi Munkástanács, amely az összes munkástanács központi képviselői szerve volt a nép, a dolgozók forradalmi törekvéseinek védelme érdekében. December 4-én létrehozták a Komárom Megyei Dunamenti Központi Munkástanácsot (elnökségébe tartozott →*Schoppel János*), melynek központja a Dorogi Szénbányászati Tröszt épületében volt, s a Nagybudapesti Központi Munkástanáccsal tartott szoros kapcsolatot december 13-i felszámolásáig.

Irodalom: Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000).

MUNTYÁN István

1931. okt. 28. Miskolc - 1990. dec. 15. Dorog

Geológus technikus.

A Magyar Állami Földtani Intézet munkatársaként Jakucs László geológus barátja és kutatótársa, később az aggteleki Baradla-barlang vezetője volt. Részt vett a Béka-barlang kutatásában és felfedezésében. 1954-től a Tokodi Szénbányák, 1957-től a Dorogi Szénbányák geológusa majd szakértője. 1989-ben a Tervező Irodától ment nyugdíjba. Részes volt számos földtani vizsgálatnak és tanulmánynak (sátorkői homokbánya, dorogi barnaköszénterület földtani feltérképezése, Esztergom építésföldrajzi atlasza, Duna-parti kavicskutatás, Mány környéki kutatások stb.). 1958-tól tevékenykedett az OMBKE bányászati szakosztályában, a VEAB-ban, 1966-tól a Magyarhoni Földtani Társulat tagja volt.

Publikáció: Szintjelző N. Assilina-pad és fejlődéstörténeti szerepe a Tokod-nagysápi eocénban (Földtani Közlöny 1965.), A lencsehegyi dácit-előfordulás földtani jellege és kora (Társszerző Muntyánné Békés Margit, Földtani Kutatás 1971.).

Kiüntetései: Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany, gyémánt fokozat 1970-től), Kiváló Munkáért (1983).

Irodalom: Földtani Közlöny (120. kötet, 3-4. füzet 1990).

N

NÁDAI János

1913. aug. 19. Dorog - 1977. jún. 12. Dorog
Iskolaigazgató, politikus.

Tanári oklevelet szerzett. Mint a Petőfi iskola igazgatója 1956-ban titkára volt a dorogi Nemzeti Tanácsnak, állását elveszítette, majd 11 hónapig internálták Kistarcsára és Tökölre. Ezután fizikai munkát végzett (fatelep). 1963-ban térhetett vissza a tanári pályára, a táti általános iskolában tanított nyugdíjazásáig.

NÁDAI László

1965. júl. 24. Dorog -
Hegymászó.

1983-ban érettségizett a Dorogi Gimnáziumban. Munkáját a Dorogi Szénbányák mérnökségén kezdte. Jelenleg vállalkozó. A dorogi hegymászókkal kezdte sportpályafutását, később a budapesti csoporthoz csatlakozott. Járt a Kaukázus Elbrusz csúcsán (1983), a Kilimandjaron (1984), Peruban a Chopiqalauin és a Nevado Piscon (1988), a Pamirban (1993), a Mont Kenyán (1996) és az Irán Demavenden (1995).

NÁDOR (NITTI) Magda

1955. dec. 16. Dorog -
Operaénekes, drámai koloratúrsoprán.
Tehetségét → *Vörös Lajosné* (Lili néni) fedezte fel. Tíz éven át hegedülni tanult a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskolában, majd Esztergomban folytatta tanulmányait. 1975-81 között a Zeneművészeti Főiskolán tanult Fábry Edit tanítványaként. 1981-82 között a Magyar Állami Operaház magánénekesé. 1982-93 között a berlini Komische Oper tagja. Vendégként fellépett a drezdai, berlini, müncheni Staatsoperben, a milánói Scalában, Londonban, Stuttgartban, Amszterdamban, Párizsban, Rómában és a Vatikánban, Bonnban, a Salzburgi Ünnepi Játékokon, Szófiában. Főbb szerepei közé tartoztak: *Éj Királynője* (Varázsfuvola), *Constanza* (Szöktetés a szerájból), *Gilda*

(*Rigoletto*), *Violetta* (*Traviata*), *Margit* (*Faust*), *Musette*, *Mimi* (*Bohémélet*), *Rosalinda* (*Denevér*). Súlyos betegsége után 1994-ben tért vissza az operaszínpadra Miskolcon, majd ismét Németországba szerződött a dessauai Felsenstein társulathoz. 1999-ben búcsúzott a színpadtól Wolf-Ferrari II Campiello c. operájában Gasperina szerepében. 1990-től tanított is, 1999-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem ének-módszertan tanára.

Díjak: Bel Canto nemzetközi énekverseny (zsűri díja, 1981); Kammersängerin (Berlin, 1984); a dessauau opera (harmadik) örökös tiszteletbeli tagja (Dessau, 1999).

Irodalom: Kerényi Mária: *Nádor Magda* Dessauban (Népszabadság, 1999); Kovács Lajos interjúja *Nádor Magdával* (Új Forrás 2000. szept.)

NÁDOR Tamás

1970. 05. 25. Esztergom -
A Dorogi Gimnáziumban érettségizett (1988), az ELTE BTK filozófia szakán diplomázott (1997). Elvégezte a Népszabadság Újságíró Iskoláját - felsőfokú újságíró diplomát szerzett 1998-ban. Dolgozott a Népszabadság Budapest rovatánál (1998-1999). A *Zöld Sorok* (Dorogi Környezetvédelmi Egyesület lapja) szerkesztő-újságírója (1999-2006), főszerkesztő-újságírója 2006-tól. A Dorogi Környezetvédelmi Egyesület alelnöke 2005-től.

NAGYHÉT népszokásai

• NAGYCSÜTÖRTÖK

A húsvét előtti nagyhéten ezen a napon "a harangok Rómába mentek". Utolsó harangszóra - szokás szerint - meg kellett rázni a gyümölcsfát, hogy jól teremjen.

• NAGYPÉNTEK

Böjti ételként csak babsalátát, főtt tojást, sósheringet vagy túrós-tejfölös tésztát ehettek.

• NAGYSZOMBAT

Feltámadási misén gyertyás körmenet volt a templom körül, a plébános tüzet szentelt, a parázsból sokan vittek haza. Másnap hajnalban néma menet vonult a Kálvária-hegyre Jézus sírját keresni.

• HÚSVÉTVASÁRNAP

A reggeli misén ételt-italt szenteltettek, abból ettek aztán reggelit. A szentelt tojás héját szétszórták a földeken (termésvárászlás).

• HÚSVÉTHÉTFŐ

Locsolkodás, vendéglátás napja. Az országzserte ismert kútvizet locsolást alkalmazták, tojás mellett kolbászt vagy virágot is kaptak ajándékba a legények.

• HÚSVÉTKEDD

A lányok locsolónapja, ahol "visszaadták a vizet". Ezen a napon a szőlők minden sarkát megöntözték a gazdák a bő termés érdekében.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

NAGYIRODA

A bányaközpont második irodaépülete, ← *Fleischer* műépítész tervei szerint 1920-ban adták át a vasútállomás déli szomszédságában.

NAGY József

1956. márc. 22. Dorog -
Közéleti személyiség.

Szakközépiskolai érettségi bizonyítványt szerzett. Közéleti tevékenysége jelentős eseményekhez kötődik a városban. Mint a Hazafias Népfront Dorog városi titkára (1984-89) aktívan közreműködött az első egyesületek (DVBE, DKE, Nyugdíjas Egy.) megalakításában. A rendszerváltás után vállalkozóként dolgozott tovább.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért emléklapkett; HNF Országos Tanácsa Szoc. Hazáért ezüst fok.

NAGY-KŐSZIKLA

Lásd: Hungária-hegy.

NAGY-KÚT

A 10-es út tokodi kivezetésénél található ún. nagy benzinkút (megkülönböztető név volt, amikor még létezett a temetővel szembeni ← *kis kút*).

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

NAGY Lajos, (Cs)

1939. júl. 30. Dorog -
Újságíró.

1959-ben az Egészségügyi Főiskolán végzett, majd posztgraduális képzés keretében nem honosítható nyelvészeti diplomát szerzett 1978-84-ben. 1960-64 között a Dorogi Járosi Tanács Eü. osztályán, 1964-1999 között a *Dolgozók Lapja* (később *24 ÓRA*) szerkesztőségében újságíró. Fő feladatának tekintette a dorogi emlékek, érdekes emberek, a zenei élet népszerűsítését, Dorog közéletének nyomon követését. E munka eredménye a folyamatos publikáció a megyei lapban.

Publikáció: Jószerencsét! Pissz kei vagyok (D.F. 24. 2001.)

Kitüntetés: Árvízvédelemért (1964); 1974-ben kormánykitüntetésben részesült.

NAGY Sándorné Tárnai Ezsébet

1936. okt. 10. Dorog -
Könyvterjesztő.

Könyvterjesztési szakiskolai és könyvesboltvezetői végzettséggel 36 éven át a Könyvterjesztő Vállalat dorogi könyvesboltjában dolgozott. Feladata volt Dorogon és a dorogi járásban minden munkahelyen a könyvadás szervezése és az iskolák tankönyvellátásának lebonyolítása. 1974-től - Dorogon elsőként - hanghordozókat kezdtek árusítani.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó; Miniszteri Dicséret.

NAGYVENDÉGLŐ

Postakocsi-állomás, lóváltóállomás.

A Buda-Bécs útvonalon a török idők után létesített postaforgalmi főútvonal postakocsi- és lóváltóállomása Dorogon az 1700-as években épült a barokk templom

szomszédságában, a főút mellett. Fogadója (vendéglője) is volt. Több irányból is utak találkozási pontján épült, innen indult a székesfehérvári (déli) és az Esztergomon át Léva stb. felé vezető (északi) út.

A posta különválásával és elköltözésével is központi épület maradt a településen a Nagyvendéglő, birtoklása tekintélyt kölcsönzött tulajdonosának. 1947 után állami tulajdonba került, kereskedelmi célú vállalatoknak (utoljára az UNIKER-központnak) és szükséglakásoknak adott helyet. 1987-ben lebontották, helyére új, átriumos városközpont épült.

NAP-ÚT ALAPÍTVÁNY

2005-ben jött létre azzal a céllal, hogy segítse a diák és felnőtt lakosságot egyéni képességeik megtalálásában, kibontakoztatásában, mindennapi életük területén felmerülő problémák megoldásában, hogy a közösség alkotó tagjaivá váljanak. Képesség- és személyiségfejlesztő foglalkozásokat tartanak elsősorban hátrányos helyzetű fiatalok részére. Rendezvényeik közül a "Nap-Út Nap a teljesebb életért" kívánja felhívni a tágabb környezet figyelmét is a testi-lelki-szellemi egészség fontosságára. Az alapítvány vezetője → *Winter Erzsébet*, helyettes vezető Csapó Károlyné, s tizenöt önkéntes segítő tevékenykedik a célok megvalósulása érdekében.

NASZVADY András

Adatai ismeretlenek.

Róm. kat. plébános.

1762-1782 között Dorog plébánosa. Működése alatt épült a mai barokk plébániatemplom.

Dr. NÉMETH Etelka

1956. nov. 29. Tata -

Jogász, köztisztviselő.

Szegeden, a JATE Állam- és Jogtudományi Karán szerezte diplomáját. Adóvégrehajtói, anyakönyvi és jogi szakvizsgával rendelkezik. 1981-1990 között a Rendőrség és az APEH dolgozója. 1990-92 között Bábolna, majd 1992-96 között Dorog város jegyzője.

1994-96 között a Jegyzők Országos Szövetségének megyei intézőbizottsági elnöke volt. 1997 óta ügyész. A Wendlingen-Dorog Baráti Egyesület alapító, a Büntetőjogászok az Európai Unióért Egyesület rendes tagja.

MÉMETH KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Lásd: Dorogi Német Kisebbségi Önkormányzat

NÉMETH László

1901. ápr. 18. Nagybánya - 1975. márc. 3. Bp.

Író, drámaíró, esszéista. Kossuth-díjas.

Orvosi diplomát szerzett, de az irodalmi pályát választotta.

Apósának, ← *Démusz János*nak sátoorkői birtokán az 1930-as években több fontos munkáját, s legfőképp *Tamu* című irodalmi lapját írta, szerkesztette. Többször kereste fel innen Esztergomban Babits Mihályt elő-hegyi villájában. Élete utolsó író-olvasó találkozója is Dorogon volt a Technika Házában 1970-ben az Arany János Könyvtár szervezésében.

Irodalom: Monostori Imre: Németh László Sátorkőpusztán (monográfia - Tatabánya, 1985); Cs. Nagy Lajos: Találkozás Németh Lászlóval (Dolgozók Lapja 1970. nov. 18. - D.F. 4. újraközlés)

NÉMETH NEMZETISÉGI EMLÉKHÁZ

Deutsche Heimatmuseum

A Bécsi út 8. szám alatti több száz éves épület (Hauck Ferenc volt lakóháza) és telek megvásárlásával teremtette meg a Dorog Városi Önkormányzat és a Dorogi Német Kisebbségi Önkormányzat az alapját az emlékháznak. A felújítás, átépítés a kisebbségi önkormányzat több hónapig tartó közreműködésével valósult meg. 2001. szeptember 2-án adták át ünnepélyes keretek között városi, megyei, országos szervezetek és Wendlingen am Neckar delegáltjainak jelenlétében. Az épületben és udvarán összegyűjtve, rendszerezve mutatják be a dorogi németiség mintegy 300

éves múltjának dokumentumait tablók, képek és használati tárgyak segítségével. A Heimatmuseumot eddig több mint ezer bel- és külföldi érdeklődő látogatta meg. Tervező: *Puchner Ferenc* építészmérnök.

NÉMET NEMZETISÉGI KULTURÁLIS EGYESÜLET BÁNYÁSZ ZENEKARA

Lásd: Bányász koncertfűvés-zenekar!

Dr. NÉMETHY Józsefné

1952. jún. 24. Bratislava (Pozsony, Szlovákia)-

Szociális munkás.

Diplomáját 1986-ban szerezte a Bárczi Gusztáv Tanárképző Főiskola szociális szervezés szakán, majd 1990-ben elvégezte az Államigazgatási Főiskola szociális igazgatás szakát, 1998-ban pedig a NEVI mentálhigiénés felsőfokú képzését. Dolgozott a Győr-Sopron megyei - mosonmagyaróvári - ESZI intézményében, majd a városi tanácsnál (1973-1986). 1987-92 között az esztergomi Családsegítő Szolgálat dolgozója volt. Azóta a dorogi Családsegítő Szolgálatot vezeti.

NEM LOKALIZÁLT FÖLDRAJZI NEVEK

Horváth Piroska gyűjtésének ma már nem meghatározható földrajzi nevei Dorogon: Dohányföldek, Felső rét, Hétosztályú dülő, Kálvária alatt, Kenderes, Kiskáposztás, Külsőföldek, Külső káposztás, Kukoricás, Nagykáposztás, Öreg dülő, Szerűsrét.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

NEMZETŐRÖK

Lásd: Dorogi nemzetőrök

NEOTON EGYÜTTES

Könnyűzenei együttes Dorogon, 1964-ben a ←*Blank zenekar* munkájának folytatója. Tagjai: →*Párma Csaba* (vezető), Kertai Mihály, Várkövi "Pubi" István, Schiller Sándor, Kertész Róbert, Somlai Imre, Mráz János, Hetzer István, Magyar Balázs, Gálicz Ferenc, Szentkirályi Károly, Rusz Pál,

énekesnő Sasvári Katalin volt. 1962-ben a Ki mit tud?-on a Benkó dixiland band mögött második helyen végeztek. 1971-ben a Dunamenti Fialok Találkozóján 2. helyezést értek el az Apostol együttes mögött. Az együttes nevét egy Jolana-Neoton basszusgitárról kapta, tulajdonosa Párma Csaba volt. Az együttes fennállása idején a nagyközönség által hallgatott nyugati adás, a Tinédzser-parti legfrissebb számait már a következő hétvégén játszotta a dorogi Ötórai tea műsorán. A megyei fesztiválok sorozatos nyertesei voltak. Pályafutásukat 1974-ben fejezték be. (Adatközlő: Párma Csaba).

Irodalom: Szilas Zoltán: Lábnyomok a plafonon (1999).

NÉPI GYÓGYMÓDOK

Néprajzi jellegű hagyományok.

1. A racionális alapú gyógyítás a gyógynövények ismeretében az országosan ismert eljárásokat alkalmazta (bodza, hársfa, kamilla zsurló, ezerjófű stb.).

2. Hiedelmen alapuló eljárások közé tartozott a szemverés megakadályozása, a szemölcs gyógyítása.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2. 1992.)

NEVELÉSI TANÁCSADÓ

(Pedagógiai Szakszolgálat)

1984-ben alapította Dorog Város Tanácsa. Fő feladata a beszédjavító tevékenység (beszédhibák javítása, olvasás-írászavarok megelőzése, korrekciója), a nevelési tanácsadás (beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarok vizsgálata; rehabilitációs foglalkoztatás; pszichológiai vizsgálat és tanácsadás nevelési nehézségek esetén). A környék településeinek egy részével szerződés szerint körzeti feladatokat is ellát. 2000-ben feladatbővítéssel nevét *Pedagógiai Szakszolgálatra* változtatta. 2003-tól közös megyei és városi működtetésű.

Vezetője (2000-től igazgatója) megalapításától ←*Holló Márta*. Működött a Kossuth Lajos u. 1-ben (1984-87), a Bécsi út 91. sz. alatt (1987-98), 1999 óta címe Mátyás király u. 1.

NIESNER Ferenc

?

Zenész.

A Magyar Rádió és Televízió zenekarának fagotttísta volt.

NIKOLICNÉ BÁRDOS Annamária

Lásd: Bárdos Annamária!

NIPLI STEFÁNIA ("Pisti") Koppányi Rezsóné

1915. aug. 19. Csolnok - 1998. okt. 16. Dorog
Úszó.

A négy polgári elvégzése után az Erőműben majd a Homokvasúton dolgozott mint fűkes. Korán megmutatkozott úszótehetsége, testvérével, Juliskával együtt a dorogi úszósport sikereinek részese volt az 1930-as években. Elsősorban gyorsúszó volt, még folyamúszó bajnokságot is nyert. A dorogi uszodában az 1936-os olimpiai válogatón versenyzett Csik Ferenc későbbi olimpiai bajnokkal. Olimpikon-esélyesként versenyzett az 1936-os berlini olimpiára való kijutásért.

NIXBROD

Több 19. századi feljegyzésben szereplő helynév, elsősorban a későbbi Kenyérmező (ma Esztergom-kertváros) korabeli neve.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

NOLENS VOLENS EGYÜTTES

A ←*Carmena* női zenekar átalakulásával jött létre a kemény rock zenét játszó formáció 1992-ben. Tagjai: Kölesné Molnár Andrea (gitár), Malárik Ildikó (dob), Molnár Géza (ének), Ráczkövi Ildikó (gitár), Vízi Mária (basszusgitár). Elsősorban helyi rockfesztiválok, majálisok szereplői (pl. esztergomi sziget).

NOVAK Miklós

1948. jún. 14. Esztergom -

Üzemmérnök, közéleti személyiség.

1970-ben szerezte vegyipari gépészmérnöki diplomáját a pécsi Pollach Mihály Műszaki Főiskolán. A Kőbányai Gyógyszerárugyár (ma Richter Gedeon Rt.) dorogi telepén üzemmérnök. 1991-től a Magyar Ebtényésztők Országos Egyesülete ←(MEOE) helyi szervezetének egyik alapító tagja és elnöke.

Kitüntetés: Babérkoszorús aranyjelvény (MEOE).

NOVÁKNÉ DOROGI Márta

1950. ápr. 25. Dorog -

Elektrotechnikus, keramikus.

Műszaki pályáját 1993-ban cserélte az esztergomi Kályhacsempegyárban kézműves szakmára. Gipszmintakészítő, majd autodidakta módon keramikus végzettséget szerzett a Magyar Művelődési Intézet szervezésében. Csoportos kiállításokon mutatkozott be, szerepelt a dorogi művészek naptárán. Tagja volt az esztergomi Bajor Ágost Képzőművészeti Körnek, a Magyar Népművészeti Egyesületnek, Dorog Város Barátai Egyesületének.

Dr. NOVOTNY Elemér

1901. Alsószece - Halálozási adata ismeretlen

Aljegyző.

Tanulmányait Egerben és Bp.-en végezte. 1930-tól Dorogon működött, előbb segédjegyző, 1932-ig helyettes községi jegyző, 1932-től községi aljegyző.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

NY

NYELVI, IRODALMI ES KOMMUNIKÁCIÓS PROGRAM (NYIK)

→*Zsolnai József* és munkatársai által az 1970-es-1980-as években kikísérletezett hazai anyanyelvi program az óvodától az érettségig. 1985-től Magyarországon alternatív pedagógia. A dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskola 1985-ben vezette be felmenő rendszerben.

NYILASSY Ferenc

1924. okt. 5. Zalaegerszeg -
Okl. bányamérnök.

Sopronban, a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán végzett. Dolgozott a Magyar-Szovjet Bauxit Rt-nél Iszkaszentgyörgyön, 1956-57-ben a Vegyipari Minisztérium bányaműszaki osztály főmérnöke, 1957-1962-ben üzemvezető a várpalotai Aknamélyítő Vállalatnál, 1962-1984 között az Aknamélyítő Vállalat dorogi körzet igazgató főmérnöke. Emellett bányászati mélyépítési szakértője volt a Munkaügyi Minisztériumnak (1970-78), az OBF földalatti térségek, tárolók szakértője 1996-ig. A DAC elnökségi tagja, az OMBKE dorogi csoport vezetőségi tagja (1964-1984), szakszervezett megyei tanács tag (1970-1980). Tudományos munkát végzett, előadásokat tartott a kőbányai és budafoki földalatti tárolók karbantartási munkálatairól, a sajtólasos közműépítésről. Tanulmánya jelent meg az esztergomi bazilika kriptája elvizesedéséről és annak megszüntetéséről, a várkút feltárásának

megoldásáról. A munkálatok kivitelezési tervkészítésében is közreműködött 1970-ben. Szakvéleményt készített 1989-ben a Prímás pincék (Sötétkapu) elvizesedése okának felderítéséről.

Kitüntetés: Eötvös Loránd-díj (1984); Munka Érdemrend bronz fokozat (1980); Bányászati Szolgálati Érdemrend arany fokozat (1981); ezüst fok. (1977); Kiváló Dolgozó (többszörös); Kiváló Bányász (többször).

NYÍRFALVI ("NYOKÓ") Ferenc

1882. Szolnok - 1957. Dorog
Fürdőmester.

A bányafürdő mesterének hívták Dorogra 1923-ban, fürdőmesterként, gyúróként és tyúkszemvágóként dolgozott. Az uszoda 1923-as átadásától 1950-ig úszómester volt. A dorogiak százait tanította meg úszni, számos neves versenyző edzője volt. Jellegzetes alakjára, harcsabajuszára sok dorogi emlékszik.

NYOMDA

SZÖVORG Nyomda Vállalat (1972-, vezető Kisbán Lajos), **Képcsarnok Nyomda Vállalat** (1979-, vezető Németh György), **Generalart-union** (1987-, vezető Miselye Attila), **Dorogi Nyomda Kft.** (1988-), **Novoprint Nyomda** (1990-2006).
Tevékenysége Megszűnt.

NYULAK SZIGETI APÁCÁK

Lásd: Margitszigeti apácák!

O-Ó

ÓDOROG

1. A mai meddőhányók környékén, a Gete és Henrik-hegy között létesített első dorogi település az Árpád-házi királyok idején. Okleveles említése Durugh néven először 1181-ből való. Az esztergomi királyi (királynői) vár szakácsainak települése volt. A tatárjárás idején elpusztult, majd újjáépült. A török időkben végképp elnéptelenedett (1570). Árpád-kori temploma alapjait és temetőjét 1936-ban tárták fel az esztergomi múzeum régészei Balogh Albin vezetésével. Az 1950-60-as években több középkori régészeti lelet került innen elő.

2. Ódorogi kolónia. Az 1860-as években Drasche Henrik bányatulajdonos építtette azzal a céllal, hogy bányamunkásait koncentráltan letelepítse az akkor nyitott aknák közelében. Az 1890-es évek végétől a századforduló első néhány évéig jelentős szénbányászat folyt a területen (Samu-akna). Később felszámolták, és a bányászkozás mellékterméke, illetve az eróművi salak elhelyezése következtében ma nagyrészt meddőhányók, salakhegyek takarják.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

OMBKE dorogi csoportja, majd szervezete

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (1892. Selmezbánya) dorogi csoportja 1921. október 29-én alakult a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt Dorogi Vállalatának vezető beosztású bányászati szakembereiből. 1996-tól emléktábla őrzi a megalakulás emlékét a városi könyvtár falán. Az egyesület lehetőséget nyújt a különböző általa rendezett országos szintű továbbképzéseken, tanfolyamokon, évfordulók ünnepségein való részvételre. A Bányászati Lapokon (havi majd kéthavi folyóirat, alapítva 1868) megjelenő cikkekben áttekinthető a bányászat fejlődése, minden

problémája. 1999-től elnök ←*Matyók László*, titkár ←*Fehér Ernő*, 2006-tól *Korompay Péter*, taglétszám 65 fő.

ORSZÁGOS FRONTHARCOS SZÖVETSÉG DOROGI SZERVEZETE

1929-én alakult országos szervezet, melynek célja a frontharcos, első világháborús katonák érdekeinek védelme, "a nemzeti és katonai erények megbecsülése, a harckészség fejlesztése és ébren tartása." A helyi szervezet elnöke vitéz →*Sághy Antal*, aki egyben az országos szövetség örökös tagja is volt. A dorogi tagok névsora: Perényi Gyula kereskedő, Schlösser János lakatos (egyben az országos szövetség tagjai), Ágai György vágár, Bácsy Jenő felvigyázó, Belányi Imre gépkezelő (szakaszvezető), vitéz Benke Ferenc (örmester). Berberich János bírósági, Bogárdi (Begovits) Nándor üzletvezető, Csiffáry Nándor géplakatos, főgépész (szakaszvezető), vitéz Dorogi (Vech) József vendéglős (tiszthelyettes), Erdélyi Pál (pék), Gyüre István (lakatos), Hain János vendéglős, Hidlmajer Antal hentes és mészáros, Honvári József termester (tizedes), Juhász Pál szabómester, Klimstein István vágár, Kubis János vágár (örmester), Ludas János gépész (örvezető), Meda István lakatos (tizedes), vitéz Nyári Mihály kovács (örvezető), Nyers József fűrőmester (örvezető), Nyers László nyomdász (tizedes), Pötös János motorkezelő (tizedes), Selmecei József mérlegkezelő (főtüzér), Sexer József gazdálkodó (örvezető), Starkbauer Győző tűzoltóparancsnok (főhadnagy), Szegvári János asztalosmester, Szigeti Ágoston gépmester (szakaszvezető), Tasnádi János géplakatos, Török Sándor kőműves.

Irodalom: Magyar Frontharcos Mozgalom (Bp. 1938.)

ORSZÁGOS KÉK JELZÉSŰ TÚRISTAÚT
A Kesztlőc felől a dorogi vasútállomásra érkező turistaút, áthaladva Dorog utcáin a

Nagy-Gete (←*Gete*) és a Hegyeskő csúcán át vezet a Gerecse belsejébe.

ORSZÁGOS TAKARÉKPÉNZTÁR

Dorogi fiókja

1954. aug. 1-jén nyílt meg a Mária utcai sorompó mellett (Köri-féle ház). Első vezetői: Ruskó István, Pele János. 1955. dec. 31-én ←*Kökény Imrét* nevezték ki vezetőnek. 1956 februárjától a Felszabadulás (ma Bécsi) úti Salczinger-féle házba költözött a hivatal. 1966 júl. 18. óta jelenlegi helyükön, a Bécsi úti ún. Berberich-házban működnek. További vezetői: Kornokovics Tiborné, ←*Balogh Zoltán*, Zantleitner Jánosné.
Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

ORSZÁGZÁSZLÓ

István halálának 900. évfordulója évében (1938) egész Magyarországon országzászlókat állítottak. A dorogi építményt Gáthy Zoltán tervezte a Bányaalagút bejárata feletti, Hantken utca-Esztergomi úti sarokra (ma a Fortuna vendéglő van a helyén). Avatásán József főherceg is részt vett. Később helyére (talapzatára) került a *Petőfi-szobor*, melyet a hetvenes években a mai Petőfi térre költöztettek.

OSZTÁLYOZÓ

A kitermelt hasznosítható ásvány szemnagyság szerint elválasztására, osztályozására, a meddőanyag leválasztására a külszínen létesített berendezés, illetve üzem.
Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

OSZTÁLYOZÓ (üzem)

Lásd: Szénosztályozó

OSZWALD Sándor

Lásd: Dorogi húségnyilatkozat!

OTROK Györgyné

1938. ápr. 16. Debrecen -

Vegyéssz mérnök, gyárigazgató.

A Veszprémi Vegyipari Egyetemen szerezte diplomáját. 1961-től a Dorogi Szén-

feldolgozó Vegyipari Vállalat, 1967-től a Kőbányai Gyógyszerárugyár dolgozója. 1986-tól 1997-ig a Dorogi Hulladékégető Kft. igazgatója. Lakóhelyén önkormányzati képviselő, Dorogon bizottságok tagja. A Magyar Kémikusok Egyesülete Környezetvédelmi Szakosztályának elnöke. Számos előadást tartott a minőségellenőrzés valamint a hulladékártalmatlanítás területén. Nyugdíjasként a Richter Rt. dorogi telepén környezetvédelmi feladatokat lát el, szervezi a diákok éves, felmenő rendszerű vetélkedőit.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó; Nehézipar Kiváló Dolgozója; Munka Érdemrend ezüst fokozat.

OTTHONTÓL HAZÁIG I., II.

Kétkötetes segédlet, Dankó József Társadalomismeret c. helyi tantervének kiegészítése (lektorálta Knausz Imre). A két kiadvány a tantervet Dorogról és környékéről készült diákmunkák (írások és illusztrációk) segítségével, továbbá pedagógiai célzatú feladatgyűjteménnyel teszi érdekessé, olvasmányossá. Megjelenése idején (1998., 2000.) több dorogi és környékbeli iskolában oktatták. A Zrínyi Ilona Általános Iskola saját fejlesztésű innovációja.

OTTNÉ HERNIK Anolita

1955. szept. 28. Dorog -

Közéleti személyiség.

A Dorogi Gimnáziumban érettségizett, majd 12 éven át a Hanglemezgyárban dolgozott. 1992-1998 között a →*Segítő kéz Egyesület* titkára, 1994-98 között a városi képviselő-testület tagja, a Kulturális Közalapítvány kurátora, az Oktatási valamint a Népjóléti bizottság tagja volt.

Ö-Ő

ÖKÖLVÍVÓ SZAKOSZTÁLY

1948-ban a megszűnt esztergomi szakosztály versenyzőit befogadva alakult meg a dorogi ökölvívó csapat (edző: Csepreghy Sándor, alapító Göb Sándor, Fehér Kálmán, Kollarik Ferenc és Miskei Árpád). 1949-ben volt a későbbi Technika Házában az első bemutató mérkőzés. 1950-ben indultak az Észak-Dunántúli csoportban, a 4. helyen végeztek. Az átépített zenepavilonban folytatták edzéseiket. Rendeztek országos bajnokságot is. Az ötvenes évek csapatából Pohner János ifjúsági válogatottságig vitte, Legény Kálmán súlycsoportjában országos bajnok lett, legendás mérkőzést vívott Papp László olimpiai bajnokkal, és Bekő Péter edző irányításával a válogatottba is bekerül. 1953-ban indul az utánpótlásnevelés. 1956-ban széthullott a szakosztály, de 1958-ban újrászerveződött. 1960-62-ben NB II-s csapat alakul ki Dorogon, legjobbjai Kapus János, Csapó Árpád, Hajdú Ernő, Malatinszky János, Krisneider István, Argyelán Mihály. Jó az utánpótlás-nevelés színvonala is. A hetvenes-nyolcvanas évekre néhány Bányász Kupa-szereplés hívja fel a figyelmet a dorogi ökölvívókra. A nagykanizsai Birkás Sándor Emlékversenyen Sztojka János, Bíró Sándor, Oláh Csaba ezüstérmes. Miskolcon Szendi István negyedik, Egerben Sajtos János ezüst, Salgótarjánban Szendi István aranyérmes és a legtechnikásabb versenyző címet nyeri. 1981-ben Mezőkövesden a Matyó-kupán Lakatos Sándor és Oláh Csaba ezüstérmes. Az utolsó korszak kiemelkedő versenyzői: Németh Dániel, Vörös Gyula és Nagy Sándor. 1987-ben feloszlott a szakosztály. Edzők voltak: Csepregi Sándor, Harci Kálmán, Malatinszky János, Juhász István. Szakosztályvezető: Vigh János (1963-1980). Szaktanácsadó: dr. Till József (1951-1972).

ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYESÜLET

1971-ben hozta létre a Nagyközségi Ta-

nács a Belügyminisztérium javaslatára. Fő feladata a hivatásos tűzoltók munkájának segítése, a tűz megelőzése és a város határkörzetében előforduló tüzek oltása, az elemi károk elhárítása. Alapító tagok: Kosztán Mihály, Márton Imre, Tóth Bálint, Tóth Lajos, Csiszár Imre, Kálos Péter, Liszi János, Szabó József, Hideg Tibor. A tagok többsége a Költségvetési Üzemből került ki. Finanszírozásukat a nagyközségi tanács mellett az üzemek vállalták. A tűzoltószertár a Csolnoki út végén készült el. A település minden tűzvédelemmel kapcsolatos feladatát elvégezték (ellenőrzések, képzések, oktatás). Rendszeresen és eredményesen résztvettek a járási tűzoltóversenyeken. 1980-tól a Dózsa és Zrínyi iskolában tűzoltórajokat szerveztek és működtettek. 1986 decemberétől a Megyei Tűzoltóság javaslatára a város és a Kőbányai Gyógyszerárugyár (ma Richter Gedeon Rt.) közös önkéntes tűzoltóságot hozott létre. Az együttműködés magas színvonalú technikát eredményezett. 1995-ben a működtetők megegyeztek abban, hogy a továbbiakban a Richter Rt. látja el a város tűzoltással kapcsolatos feladatait, ezért a dorogi Önkéntes Tűzoltó Egyesületet feloszlatták.

Vezetők voltak: Holicska Lajos (elnök 1971-1991), Kummer János (elnök 1991-1995), Matula József (parancsnok, főtörzsőrmester 1971-1984), Párma Csaba ifjúsági felelős (1980-1986), Tallósi Károly (technikai felelős 1971-1995), Váci Géza (gazdasági felelős 1971-1983), Balogh Zoltánné (1983-1995), Schuller János (rajparancsnok 1971-1984, parancsnok 1984-1987), Héglí Elemér (parancsnok 1987-1995).

ÖNSEGÉLYZŐ EGYESÜLET

Lásd: Munkásotthon önszegélyző és...

ÖREGKOLÓNIA

A Salgótarjáni Köszénbánya Rt. első do-

rogi bányanyitásaival egyidőben (1892) munkáskolóniát kezdtek építeni a település északi oldalán, a készülő vasút lakatlan felén. Végső formájában 9 utcából álló kolónia volt a vasút-10-es utca-sportpálya-Munkásotthon tér négyszögében. Az 1980-as években lebontották, helyére épült a Zsigmondy-lakótelep.

ÖREGSZŐLŐK

Alte Weingärten

Néprajzi jellegű földrajzi név.

ÖRMÉNY KISEBBSÉGI

ÖNKORMÁNYZAT

Lásd: Dorogi Örmény Kisebbségi Önkormányzat

ÖSSZEFOGÁS A GYERMEKEKÉRT ALAPÍTVÁNY

A Richter Gedeon Rt. Dorogi Gyáregységének kezdeményezésére létrehozott alapítvány (1995), mely jelentős összeggel segíti a rászoruló, nehéz anyagi körülmények között élő óvodás és iskolás korú gyermekek étkeztetését. Elnöke ←(jranyai Lőrinc, helyettese Kara Róza (1998-ig), Plangár Lászlóné (1998-). A kuratórium többi tagja az oktatási-nevelési intézmények képviselője.

ÖTHÁZAK

A bánya gazdasági udvarához (későbbi neve Szolgáltató Üzem majd Struktúra Rt.) tartozó kocsislakások a Mária utcában. 1915-ben épült a házsor és a gazdasági udvar. 1996-ban lebontották a lakásokat, helyükön épült az ún. Mária-ház (2000.) és a Posta új épülete (2006), mögöttük utca őrzi az ötházak nevét.

P

Dr. PÁK Gábor

1947. jan. 10. Dorog -

Belgyógyász. Osztályvezető főorvos, orvosigazgató.

Pák György fia. Orvostudományi Egyetemet végzett, majd a Közgazdasági Egyetem egészségügyi menedzser szakán szerzett diplomát. A dorogi és esztergomi kórház belgyógyász főorvosa, emellett gastroenterológus, nefrológus szakképesítéssel rendelkezik. 1994-től a belgyógyászati osztály vezető főorvosa, a Vaszary Kolos Kórház igazgatóhelyettese, 2000-ben mb. igazgatója, jelenleg orvosigazgató. Jelentős szakmai publikációiból kiemelkedik két tudományos pályamunkája, mellyel első díjat nyert. Közel 100 szakmai előadást tartott, három közleménye jelent meg, 1999-ben Szoulban részt vett a szakmai világkongresszuson. Fő témái: operatív endoscopia, hasi dialízis, az epeutak diagnosztikája.

Kitüntetés: Megyei Főorvosi Dicséret (1981,

1983,1986); Miniszteri Dicséret (1986), Dorogiak Dorogért (2006).

Dr. PÁK (PUTZ) György

1912. ápr. 23. Csolnok -1999. okt. 9. Bp.

Körzeti orvos.

Orvostudományi egyetemet végzett. A Bányakórházban kezdte dorogi pályafutását, Schmidt Sándor bányagazgató jóvoltából 1937-től 1940-ig "csillás" munkaköri megnevezéssel szerepelt a munkásfelvételin. 1939-1971 között a III. körzet családorvosa volt. Emellett ismerte mindenki sportorvosi tevékenységét, tagja a nemzetközi Sportorvos Társaságnak, továbbá MÁV üzemi főorvos volt.

PALATINUSZ BT.

Az első dorogi kábeltelevíziós társaság (PKTV), 1990-ben kezdte meg működését. Kezdetben néhány lakótelepen szolgáltatott televíziós műsorközvetítést, majd megkezdte az egész város kábelhálózatá-

nak kiépítését. Tulajdonosi körének legismertebb vezetője Molnár Kálmán volt. Felszámolása után a terézvárosi kábeltévé társaság (TERTEVÉ), majd az Egyesült Magyar Kábeltévé Társaság, jelenleg a DIGI Kft. Üzemelteti.

PALATINUSZ - PALA (áruház)

Ámon Ferenc kereskedő üzletháza helyén az 1960-as években épült áruház a főutcán, az OTP-vel szemben. Több átépítés és tulajdonosváltás után jelenleg a ROSSMANN cég használja.

PALATINUSZ KÖZMŰVELŐDÉSTÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

1991-ben alakult, célja a közművelődés fejlesztése, az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtése, a kábeltelvízió technikai eszközökkel való felszerelése. Kezdetben képviselője Otrók Györgyné. Alapítók: Molnár Kálmán, Szívós Lászlóné, Zentai Rudolf, Schiller József, Sinka Mihály. 1994-ben műsorszolgáltató tevékenységet folytattak az akkor még a Palatinusz Parabola Bt tulajdonában lévő dorogi televíziós kábelhálózaton. Főszerkesztő Molnár Kálmán, adásvezető Faragó Rudolf, számítógépes grafikai szerkesztő Csik István, szerkesztő Imre Tibor, technikusok Kersánszki Katalin, Juhász Balázs, Mogyorósi Lajos, riporter Jászberényi Károly. Elnök Szücs András, kuratóriumi tagok: Otrók Györgyné, Szalánczay Péter, Bauer Gaszton, Nyikuj József, Wágner Ferenc, Schiller József, Molnár Kálmán.

PALATINUSZ-TÓ

Bányató Dorog, Esztergom és Keszthely közigazgatási határán. Az 1950-es években homokkitermelés kezdődött a talajvízszint alatt a Dorog-Sátorkő közötti területen a kiürült fejtések és bányavágatok eltömedékelése céljából. A kitermelés helyén bányató keletkezett, melynek nagysága a szénbányászkodás idején folyamatosan nőtt. Partjáról indult a legenda ←*Homok-vasút*. A tó kedvelt horgász- és üdülővezetvé vált. Tengerszint feletti

magassága 124 méter, a karsztvíz feletti magassága átlag 22 méter. Vízfelülete 840 méter hosszú, 350 méter széles, átlagos mélysége 10 méter. Mintegy 30 hektárnyi területet foglal magába.

Irodalom: BEBTE Képes Krónika (1999).

PALATINUSZ-TÓ (PALA) NÉVADÁSÁRÓL

A Tarczal család szerint a Budapestről egyre nagyobb számban a dorogi bányatóhoz zarándoklók voltak a névadás kezdeményezői azzal, hogy gyakran ismételték Tarczal Rudolfnét, aki szerint a víz olyan finom, mint a Palatinuszé (értsd: a budapesti Palatinusz fürdőé).

(Adatközlő: ifj. Tarczal Rudolf.)

PÁL Dénes

1935. márc. 9. Csolnok -

Okl. bányamérnök, szakíró.

A Soproni Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának elvégzése után (1959) különböző aknáknál dolgozott a dorogi szénmedencében felelős beosztásokban, volt főmérnök, majd a vállalati központban területi Beruházási, később Tervgazdasági osztályvezető. Volt elnökségi tagja az OMBKE dorogi helyi csoportjának, a Bányászati Lapok szerkesztőbizottságának, lapfelelőse a Bányászati és Kohászati Lapoknak, 1990-ig a TIT elnökségi tagja. Számos szakcikke jelent meg a fenti szaklapokban. Szakmai kiegészítésekkel és fényképekkel látta el Kmety István Szénbányászat Dorogon c. munkáját (D.F. 17. 1999), segítve ezzel megjelentetését.

Publikáció: 200 éves a bányászkodás a dorogi szénmedencében (1981); A magyar bányászat évezredes története: Dorog-Esztergom vidék szénbányászata c. fejezet (1996).

Kitüntetések: Kiváló Ifjú Mérnök (kétszeres); Kiváló Dolgozó (7-szeres); Kiváló Újító aranykoszorús jelvény; Szolgálati Érdemérem; Bányamentő Szolgálati Érdemérem; Kiváló Munkáért Érdemérem; Soltz Miklós emlékérem (kétszeres).

PÁLFI Béla

1908. Magyarbányhegyes - halálozási adatai ismeretlenek

Műkövesmester és betonáru-készítő.

A dorogi bányánál dolgozott, majd 1945-ben Bartl Ferenc képesített kőművesmester korszerű betonáru üzemének tulajdonlásával önállósította magát. A II. világháború pusztításaiból több köz- és magán-épület, a Hangya Szövetkezet, valamint a fűtőca burkolatának helyreállításában közreműködött. A Hangya Szövetkezet alapító tagja, rövid ideig igazgatója volt.

Irodalom: Újjáépítésünk (1949).

PALKÓ Gábor

1942. szept. 17. Vága -

Mérnök, közéleti személyiség.

Id. Palkó Pál fia. A Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. A Dorogi Szénfeldolgozó Vállalat, majd a telephelyén megalakult Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt. (korábban Kőbányai Gyógyszerárugyár) Dorogi Fióktelepén dolgozott nyugdíjazásáig (2004-ig). Dorog első szabadon választott képviselő-testületének alpolgármestere (1990-1994), 1994-2006 között tagja a város képviselő-testületének, 1998-2006-ban mint német kisebbségi önkormányzati képviselő dolgozott a testületben, 2002-ig a Közbeszerzési bizottság elnöke. 1997-től a Bányász zenekar vezetőségi tagja.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1986).

PALKÓNÉ KESZTHELYI Klára

1953. márc. 23. Dorog -

Tanító (Esztergom, 1974), földrajz-biológia szakos tanár (Eger, 1976). Gyermekvédelmi felelős, évtizedek óta az iskola vöröskeresztes munkájának irányítója, tanítványaival megyei és országos versenyek résztvevője. Tagja a Zrínyi iskola Kincskereső hagyományörző munkacsoportjának, egyik szerkesztője a *Dorogi értékek nyomában* füzet sorozatnak. 1998-ban e tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült. Kuratóriumi tagja az "Összefogás a gyermekekért" közalapítványnak és a "Klátik Mária" iskolai alapítványnak.

Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1988), Vöröskeresztes Munkáért bronz fok. (1997). Megosztott Pro Urbe Díj (1998).

Id. PALKÓ Pál

1915. jan. 26. Drávaszilas - 1990. dec. 14. Dorog

Tanár, szakfelügyelő.

Jászberényben szerzett tanítói, az ELTE-n magyar-történelem szakos tanári diplomát. A háború után került feleségével a Felvidékről Dorogra. 1949-52 között a Zrínyi iskola igazgatója volt. A tanítás mellett közel két évtizeden át szakfelügyelőként dolgozott Komárom megyében.

Irodalom: Iskolatörténet (Dorogi értékek nyomában 4. Zrínyi isk. 1995.)

PALKÓ Pál

1946. jún. 1. Dorog -

Okleveles villamosmérnök, mérnök tanár.

Id. Palkó Pál fia. Mint mérnök tanár Esztergomban a Bottyán János Technikum (később Szakközépiskola) tanára. Később a Hell József Károly, majd a két intézmény összevonása után a Bottyán János Szakközépiskolában gyakorlati oktatásvezető. Jelenleg igazgatóhelyettes. Alapítója és ellenőrző bizottsági tagja 1988 óta Dorog Város Barátai Egyesületének. Jeles rádióamatőr.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1991).

PALLAGI János

1910. ? - 1969. Dorog

Vájár.

A Dorogi Szénbányászati Tröszt pilisi üzemében dolgozott. 1948-ban megosztott I. fokozatú Kossuth-díjban részesült.

PALLAGI Nándor

1913. ? -

Vájár.

1948-ban megosztott I. fokozatú Kossuth-díjban részesült.

PÁLMAI Sándor

1933. jan. 22. Esztergom - Sportoló, labdarúgó.

Esztergomban a Szent Imre reálgimnáziumban tanult és felsőfokú raktárgazdálkodási szaktanfolyamon bővítette ismereteit. 1949-1952-ben az esztergomi Szerszámgépgyár dolgozója, 1952-64 között bérelszámoló a Dorogi Szénbányák Vállalatnál, ekkor az NB I-es futballcsapat fedezete. 252-szer játszott bajnoki labdarúgó-mérkőzésen, 11 gólt szerzett. Háromszor volt utánpótlás válogatott, kétszer tagja a Vidék Legjobb Csapatának. 1964-88 között - nyugdíjazásáig - az esztergomi Labor MIM dolgozója volt.

PANEL PLUSZ

Az Országos Lakás- és Építésügyi Hivatal képviselőjében a Magyar Lakás-innovációs Közhasznú Társaság és Dorog Város Önkormányzata között 2007-ben az alábbi támogatási szerződések megkötésére került sor: A szerződés tárgya: Önkormányzat területén fekvő iparosított technológiával épült lakóépületek utólagos hőszigetelési feladatainak elvégzése. A költségmegosztás aránya: állami támogatás, önkormányzati támogatás, lakástulajdonosok önrésze azonos (33,33%) arányban.

A támogatott programmal érintett épületek: Hám K. ltp. 5-6. (32 lakás, ideje 2007. május-augusztus, teljes költség 38.400.000,-Ft); Hám K. ltp. 12. (16 lakás, 2007. június-augusztus, teljes költség 19.200.000,-Ft); Hám K. ltp. 7-8. (32 lakás, 2007. április-július, teljes költség 38.400.000,-Ft); Baross G. ltp. 17-18-19. (41 lakás, 2007. február-április, teljes költség 49.200.000,-Ft); Baross G. ltp. 13-14-15. (36 lakás, 2007. február-május, teljes költség 43.200.000,-Ft); Borbála ltp. 7. (17 lakás, 2007. június-augusztus, teljes költség 20.400.000,-Ft); Fáy A. ltp. 9. (16 lakás, 2007. június-augusztus, teljes költség 19.200.000,-Ft).

PÁPA József

1919. júl. 18. Vác - 1989. jan. 9. Dorog Lakatosmester, vízvezeték-szerelő. Tizenegy gyermekes, becsületos kisiparosként vívott ki tiszteletet és elismerést magának az 1950-es évektől haláláig.

PAPI JAVADALMI FÖLD

Pfarreracker

A 10-es út mentén, a tokodi határban található terület hajdani neve. Ma a veszélyeshulladék-égető tulajdona.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp., 1985.

PAPP Béla

1940. aug. 25. Szolnok -

Ásványgyűjtő.

1956-os közéleti szerepvállalásáért 1957-ben szabadságvesztésre ítélték. 1957 óta él Dorogon. Fizikai munkát végzett a Szénbányák Vállalat Szállítási üzemében. 25 éve foglalkozik tudományos igénnyel az ásványok gyűjtésével, rendszerezésével. Fő kutatási területe a dorogi szénmedence ásványvilága. Szoros kapcsolatot tart fenn hazai és külföldi szervezetekkel. 1991-ben alapító tagja volt a Magyar Minerofil Társaságnak. Gyűjtő munkát végzett a Herman Ottó Múzeum ásványtára részére. Gipszkristály gyűjteménye egyedülálló a világon, a dorogi Bányász Emlékházban tekinthető meg.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz fok. 1980, ezüst fok. 1989.); Bányász Szolgálati Oklevél (1992); Pro Urbe Díj (1999).

PÁRMA Csaba

1941. okt. 12. Perbete (Szlovákia) -
Tanár, zenész.

Az esztergomi tanítóképző főiskolán és a pécsi tanárképző főiskolán szerezte tanítói és ének-zene szakos diplomáját. Elvégezte a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet szemináriumát is. 1963-67 között Leányváron, 1967-97 között a dorogi Zrínyi Ilona Ált. Iskolában tanított. Gyermekként tagja volt a Petőfi iskola Úttörő Zenekarának (celló, nagybögő), felnőttként 28 évig a szimfonikus majd a Bányász Koncertfűvös Zenekarnak (nagybögő, basszusgitár), 16 évig a Komárom Megyei Pedagógus Szakszervezet Monteverdi Kórusának (Esztergom). Tanára és kórusvezetője volt az ének-zene tagozatos Zrínyi iskolának.

Könnyűzenei pályafutását 1954-64 között a legendás ←*Blank zenekar* tagjaként kezdte (gitár, bőgő, zongora), megszűnte után alapítója és vezetője volt a ←*Neoton zenekarnak*, mely 1974-ig működött. Dorog zenei életének jelentős alakja, diákjaival, zenekaraival, kamarakórusával számos fesztiválsikert, díjat ért el. Mint a Dorogi Amatőr Filmklub tagja a Magyar Televízió tudósítója volt a dorogi szénmedencéből. Nevéhez fűződik Salamon Imre *Dorogi mise* c. műve egy részének felújítása 1993-ban a Megbékélés Napján. Társadalmi munkában öt évig a járási Munkaügyi Döntőbizottság elnöke, továbbá népi ülnök, 1964-86 között önkéntes rendőr volt. Az utóbbi években a Nyugdíjas egyesület kórusát vezeti.

Kitüntetések, díjak: Komárom megyei (15 éves) és Országos Rendőrkapitányi dicséret (20 éves); A Magyar Népközt. Minisztertanácsa Kiváló Társadalmi Munkáért érem (1983); Kiváló Úttörővezető; Komárom megyei tánczenekarok fesztiválja I. díj (4-szer); Tánczenekarok országos "Aranyhajó" fesztiválja II. díj (Neoton); Országos Amatőrfilm Fesztivál III. díj ("Visegrád" c. film).

PÁRMA Csabáné Péterdi Beáta

1944. febr. 15. Bánhida -

Tanító.

Diplomáját Esztergomban szerezte 1965-ben. 1971-2003 között tanított folyamatosan a Zrínyi Ilona Ált. Isk.-ban. Munkaközösség-vezető, az új programok (nyelvi, irodalmi és kommunikációs program - értékközvetítő és képességfejlesztő program) bevezetésének egyik vezető személyisége volt ezekben az években.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1997).

PÁRMA Jenő

1909. jún. 9. Hontfüzesgyarmat (Szlovákia)

- 1992. ápr. 6. Dág

Tanár.

Középiskolai tanulmányait Érsekújváron végezte, Kürtön, Ipolyságon, Perbetén tanított, közben Budapesten testnevelő diplomát szerzett. A második világháború után

állásából azonnali hatállyal elbocsátották a csehszlovákiai hatóságok,, majd koholt vádak alapján internálták 1945. márciusától november végéig. December 28-án a Duna jegén át Magyarországra menekült, családja 1947-ben kitelepítettként érkezett utána. Tanított a Zrínyi iskolában, majd annak átépítése idején a Petőfi iskola tanára lett. Orosz nyelvtanári diplomát szerzett. Emellett több hangszeren (cimbalon, zongora, klarinét, hegedű, tangóharmonika) játszott. 1949-50-ben megalapította az országos hírű "Úttörő Zenekart" (Csaba és Attila nevű gyermekei is tagjai voltak), a Szénbányászati Tröszt Önszegélyző Egyesülete támogatta munkájukat. Később neves zenészek lettek az együttesből *Gréts Károly* tubaművész, →*Tarjáni Ferenc* kürtművész, ←*Lencsés Lajos* oboaművész. Megyei seregszemlék győztesei, budapesti kultúrközpontok gyakori meghívottai voltak, jutalmul rendszeresen balatonfenyvesi nyaralásban részesültek. A Balaton városai-ban is utazó vendégek voltak. Párma Jenő nyugdíjazásával a zenekar tevékenysége is feloszlott. Élete utolsó éveiben gyermekei-nél Dorogon és Dágon élt.

PÁSZTOROK VESSZŐHORDÁSA

"Kartn". Sváb népszokás Ádám-Éva napján. Pásztorok, tehenesek, kanászok köszöntő menete azokhoz, akiknek állatait egész évben őrizték. Verses jókívánságot mondtak. A vesszőből a gazdasszony választhatott, ezzel fegyelmezték év közben a gyerekeket. Cserébe ételt, italt vagy pénzt kaptak.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.E 2.1992.)

PAUCK Rezső

1844. Merklin (Csehország) - 1917. júl. 28. Vulkán (Felsőzsilvölgy, ma Románia).

Bányafőfelügyelő.

1867-ben a leobeni bányászakadémia hallgatójaként végezte tanulmányait. Grünbachban lépett először szolgálatba. Később Gloggnitz bányáinál üzemvezető, Seegrabenben bányamester. Bresno után

1887-ben Bécsbe helyezték mint a Drasche-féle bányák központi felügyelőjét. E bányák eladása után a felixdorfi löporgyárban üzemvezető, itt szabadalmaztatta biztonsági repesztéses módszerét. 1892-től ismét a szénbányászatnál találjuk, 1899-ben Dorogra került mint az Esztergom-szászvári (akkor Budapesti Kőszénbánya és Téglagyár Rt.) felügyelője, innen 1903-ban a felsőzsilvölgyi kőszénbánya társaság felügyelője lett. (Dorogi állásában → *Winklehner János*, majd → *Schmidt Sándor* követte.)

PAUER Gyula

1873. ? (Szepesség) - 1937. aug. 21.
Pörschach (Ausztria)
Bányamérnök.

Selmezbányán 1894-ben szerezte oklevelét. Hodrusra került a szandriki ezüstbányához, annak bányászatánál dolgozott. Innen Resicára távozott az Osztrák Államvasutak társasághoz. "Az Annavölgyön töltött üzemvezetői ideje alatt több érdekes cikket írt a Bányászati-Kohászati Lapokba, ő volt az első esztergomvidéki magyar bányamérnök, aki az esztergomi bányászat vízveszélyét részletesen ismertette." Mátranovákön üzemvezető, Krajnában sagori bányáigazgató, majd → *trifaili* bányáigazgató volt nyugalomba vonulásáig. A Monarchiától elcsatolt területen kellett utolsó éveit töltenie.

PÉCSI L. Dániel

1951. március 11. Dorog -
Villamos üzemmérnök, tárgyrestaurátor, műtárgykörnyezeti mérnök, marketing kommunikációs menedzser, jelkép- és arcualtervező, közéleti személyiség.
Munkahelyei voltak: ERŐTERV, ALUTERV, Múzeumi Restaurátor- és Módszertani Központ, MTA Zenetudományi Intézet, Budapesti Elektromos Művek Rt., Magyarok Világszövetsége, ARS HUNGARICA Bt. Alapítója és vezetője az Óbudai Bartók Béla Hanglemezklubnak (1975), kezdeményezője és irányítója az Esztergomi Balassa Bálint Közművelődési és

Hanglemez Klubnak (1978), főszerzője a Balassa Bálint Fesztiválnak (1979), az Esztergomi Históriaok Hagyományőrző Napok rendezvényének (1980-1990). Aktív szervezője a Mária Valéria híd újjáépítését szorgalmazó Mária Valéria híd Hídbizottságának (1980-1990), 1989-ben szervezője a II., 1996-ban és 2000-ben jelkép- és arcualtervezője a Magyar Reformátusok III. és IV. Világtalálkozójának. 1980-1985 között irányítja azt a szakmai bizottságot, melynek feladata felmérni a magyar koronázási jelvények, elsősorban a koronázási palást műtárgykörnyezetét, ennek eredményeként megterveznek és megalkotnak egy olyan tárlót, amely ideális feltételeket biztosít e nemzeti ereklye tárolásához és bemutatásához. 1992-ben a Magyarok II. Világkongresszusának főszerzője, 1992-1997 között pedig a Magyarok Világtalálkozója a Magyarok Világszövetségéért Alapítvány kuratóriumának elnöke. Az azóta hagyománnyá vált dorogi Megbékélés Napja rendezvénysorozat egyik kezdeményezője és főszerzője 1993-1995 között. Ugyancsak 1993-ban kezdeményezője és megvalósítója a Dorogi Hűségnyilatkozat Emlékmű és az 1956-os Emlékkő felállításának. 1995-ben az Európai Tolerancia Éve keretében kezdeményezője és főszerzője a "Párbeszéd a toleranciáról" címmel megrendezett nemzetközi konferenciának, melynek eredményeként megalakult Esztergom, Dorog, Párkány és Érsekújvár Önkormányzatainak részvételével a Mária Valéria Konzultatív Csoport, a térség első Eurorégiója. 1994-ben a Magyarországi Orthodox Egyház megbízásából főszerzője Öszentsége II. Alexij Patriarcha magyarországi látogatásának. 1994-ben kezdeményezője a felvidéki Zsérén felállított Reménység Emlékművének és a zserei Megbékélés Napja rendezvényeknek. 1994-1998 között a Regionális Alapítvány vezetőjeként tárgyalásokat folytat Strasbourgban. 1998-ban egyik kezdeményezője a kalotaszegi Jegenye községben a Kájoni János emlékműnek és a Kájoni

János emléknepoknak. 1996-tól foglalkozik hivatásszerűen a Kárpát-medencei egyházak, települések, oktatási intézmények, civil szervezetek stb. jelképeinek tervezésével és kivitelezésével.

Jelképtervezői művészeti tevékenységének fontosabb alkotásai: Magyarok Világszövetsége (1992), Dorog város (1993), Zsére község (Felvidék (1994), Kárpátaljai Magyar Református Egyház (1996), Keszölc község (1996) jelképeinek társtervezője

Ezt követően nagy számban önállóan készíti magyarországi, partiumi, kalotaszegi, székelyföldi és egyéb erdélyi, valamint kárpátaljai, délvidéki, felvidéki települések, közösségek jelképeit. Református egyházi címerai: Tiszántúli, Tiszáninneri, Dunántúli Református Egyházkerületek, Szlovákiai Magyar Református Egyház, Kárpátaljai Magyar Református Egyház, Horvátországi Kálvini Magyar Református Egyház, Szerbiai Magyar Református Egyház, stb. Oktatási intézmények címerai: Partiumi Keresztény Egyetem (2004), rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium (2000), halásztelki Bocskai István Református Gimnázium (2005) stb.

Elismerés, kitüntetés: Pro Urbe Díj (Dorog, 1994), Kalotaszegért-díj (1998), díszpolgári cím (Zsére község, 1999, Magyarvalkó község, 2000, Farkaslaka, Körösfő, 2004, Gömörország, 2006); Jegénye község tiszteletbeli polgára (1999), Mária Valéria Hírdert Aranyérem (2002).

PÉCSINÉ NÉMETH Etelka

Lásd: Németh Etelka

PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

A ←*Nevelési Tanácsadó* intézmény helyén feladatbővítéssel létrehozott szakmai intézmény.

PEER Krisztián

1974. júl. 22. Dorog -

Költő. (Írói álneve: Sebj Fóbiás, Hill Ferenc)

Általános iskolai tanulmányait Dorogon

végezte az Eötvös iskolában. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán folytatott tanulmányokat. Irodalmi és más művészeti lapokban publikál. Fiatalon a sárvári irodalmi versenyeken tűnt fel, számos kötete jelent meg, vezető irodalmi lapokban közölnek műveiről recenziót, kritikát. Versei és/vagy prózai szövegei megjelentek angol, bolgár, francia, japán, lengyel, német, olasz, román és spanyol nyelven. Munkásságát Dorog Város Kulturális Közalapítványa két alkalommal támogatta ösztöndíjjal.

Kötetei: Belső Robinson (versek 1994); Szöranya (versek 1997); Név (versek 1998), Hoztam valakit magammal (2002), Fallosz Monológok (Hill Ferenc álneven, Konkrét Könyvek, 2002).

2001-től számos film és színházi munka forgatókönyvírója, írója, társszerzője, dramaturgja, esetenként szereplője.

Díjak, ösztöndíjak: Nemzeti Kulturális Alap ösztöndíja (1995); Soros-ösztöndíj (1996); Móricz Zsigmond-ösztöndíj (1997); Petőfi-díj (1997); Hajnóczy-ösztöndíj (1999), NKA alkotói támogatás (2000), Déry-jutalom (2001), MAK (Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány ösztöndíj, 2001), NKA forgatókönyvírói ösztöndíj (2001), MMK (Magyar Mozgóképek Közalapítvány, 2003), Örkény István Drámaírói ösztöndíj (2004), A Mauritz Binger International Film Institute forgatókönyvírói ösztöndíja, Hollandia (2005), Dramaturgok Céhe ösztöndíj (2006).

PEHATSEK Artur

1850. Körömcbánya -1926. febr. 11. Dorog
Címzetes tb. kanonok, esperes, plébános.

1904-1926 között a dorogi Szent József Plébániatemplom esperes plébánosa. 1925-ben, aranymiséje alkalmából Dorogon díszpolgári címet kapott.

PÉLIFÖLDSZENTKERESZTI BÚCSÚ

Május 4-én, Flórián napján több órás processzióra indultak a dorogiak a búcsújáró helyre. Sokan fogadalomból, hálából tettek. A két háború közötti időben sajátos sváb egyházi énekanyaga keletkezett és

maradt fenn az útnak → *Salamon Imre* kántortanító gyűjtésében és lejegyzésében. Az egésznapos eseményről búcsú fiával illet hazatérni. Dorogiak állították a szentkereszti kolostor szomszédságában a kálváriát és stációit az 1930-as években Gáthy Zoltán tervei szerint. A Mária kegyhelyet Schmidt Sándor bányafőtanácsos állította. 2000-2002 között ezeket a stációkat - elsősorban civil kezdeményezésre és támogatással - táti, nyergesújfalui és dorogi magánszemélyek, civil közösségek helyreállították.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.). D.F. 9. és Dorogi értékek nyomában 4.

PENDELYKE NÉPTÁNCSCSOPORT

1993-ban alakult a Zrínyi iskola táncoktató programjának amatőr együtteseként, eredetileg Karikás néven. Célja a hagyományörzés, elsősorban a magyar táncművelés, emellett a helyi sváb táncgyűjtemények felelevenítése. Az együttes 1996 óta részt vesz fesztiválokon, bemutatókon, szereplője a városi ünnepeknek, szerepel a testvértelepülések eseményein. Vezetője és alapítója ← *Bihari Mónika*.

PÉNZES Béláné

1955. jún. 30. Dorog -
Postavezető.

A Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola postaüzemi szakán szerzett diplomát 1976-ban. 1983. május 1-től a dorogi postahivatal vezetője.

Kitüntetés: Vezérigazgatói dicséret (1996).

PERÉNYI (PETRICSEK) Ferenc

1869. ? - 1913. nov. 23. Dorog

Tanító.

A mai Petőfi Sándor Általános Iskola elődjének, az Újtelepi Római Katolikus Népiskola első tanítója 1907-10 között. Tüdővészben halt meg.

Dr. PERÉNYI István

1919. jún. 2. Sátoraljaújhely - 2004. máj. 24. Dorog

Gyémántdiplomás szülész-nőgyógyász. Orvostudományi egyetemet végzett. 1949-1975 között a dorogi kórház szülészeten volt osztályvezető főorvos. Számos tanulmánya jelent meg.

Publikációk: A fejlődési rendellenességek problémája a dorogi bányavidéken (1955); A szokványos vetélések kezelésében elért eredményeink (1960); Tíz éves perinatalis mortalitas a dorogi kórház szülészeti osztályán (1961); A megelőzés elvének érvényesítése a szülésvezetésben (1965); Méhenkívüli terhesség háromszori ismétlődéssel (1969).

Dr. PERÉNYI Katalin

1951. szept. 20. Dorog -
Fogorvos.

A SOTE Fogorvostudományi Karán szerezte diplomáját. 1977-től a Dorogi Rendelőintézet fogorvosa. A Magyar Orvosi Kamara fogászati szekciójának küldötte.

PERL János

189?-197?

Vendéglős.

1934-ben kezdte építeni neves vendéglőjét a fő utcán, a Nagyvendéglő szomszédságában. Un. *Vadász-szobájában* a dorogi vadásztársaság tagjai találkoztak a negyvenes években. 1947-ben kitelepitették az NDK-ba, ahonnan hazaszökött. Ekkor Ausztriába toloncolták, ott is halt meg. Vendéglője *Technika Háza* néven adott otthont 1956-tól a bányaműszaki értelmiségnek (OMBKE), a nyolcvanas évek végén lebontották.

PERL József

1885. Dorog - 1951. okt. 16. Dorog

Gyógyszerész.

Oklevelét 1911-ben szerezte. 1913-ban került Dorogra segédként. 1914. március 15-én vette át a *Szent Margit* gyógyszerterát ← *Csepcsányi Csaba* gyógyszerésztől. Helye ekkor a Nagyvendéglő Hősök tere felőli oldalán volt. 1927-ben készült el a Petőfi utca (ma Bécsi út) új patikája Gáthy Zoltán tervei szerint, ahol a gyógyszerész családja

is lakott. Több ciklusban Dorog képviselő-testületének tagja volt. Tagja volt a ←*Dorogi Takarékpénztár* felügyelő bizottságának. A háború után patikáját államosították. 1970-ben átalakítással az Erkel Ferenc Zeneiskola költözött az épületbe. *Irodalom*: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Dr. Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999.)

PERNYEHÁNYÓ

A ←*Gete* lábánál, az egykori ←*Kucserapuszta* (drótkötélpálya) mellett található salakdombok neve, a dorogi erőmű pernyéjét halmozták itt föl drótkötélpálya-szállítással.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

PÉTER Vilmosné Szeibert Erzsébet

1935. nov. 16. Dorog - Tanár.

Esztergomban tanítói, Egerben matematika szakos tanári oklevelet szerzett. Tokodaltáron tanított 1955-61 között, majd az esztergomi Tanítóképző Intézet Gyakorló Iskolájában 1961-64 között. Azóta nyugdíjazásáig (1992) a dorogi Petőfi iskola tanára, 1976-77-ben mb. igazgatója, 1987-88-ban és 1991-92-ben megbízott igazgatója.

PETŐFI SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLA

A bányatelep (kolónia) első oktatási intézménye a róla elnevezett Iskola utcában, régi nevén "Öreg iskola". Eredetileg az Öregkolóniában kezdte meg működését az 1890-es évek végén. Mai helyén 1916-ban épült meg földszintes szárnya 4 osztályteremmel. Az 1920-as években emeletes épületté bővítették. A bánya dolgozóinak gyermekei a bányavállalat által fenntartott elemi iskolákban részesültek alapoktatásban és ingyen kapták az iskolaszereket. A II. világháború után Petőfi Sándor nevét vette fel, 1951-62 között fiúiskolaként működött. 8 évfolyamos, 16 osztályos ál-

talános iskolai képzésnek ad otthont. Mai formáját több átépítéssel alakították ki. 2006 szeptemberétől választható tantárgyként indították a leány kézilabda és a fiú foci foglalkozásokat, a heti két órás labdajáték program szervesen kapcsolódik az iskolai testneveléshez, biztosítja a város nagy múltú szakosztályainak utánpótlásnevelését is. Az iskola udvarán épített, országos hírű és elismertségű sí oktatópályán lehetőség nyílik az alpesi sízés alapjainak elsajátítására. A kivilágított aszfaltpálya télen a korcsolyázás, melegebb időben a görkorcsolyázás technikai feltételét biztosítja a városban. Úttörőcsapata 1946-ban alakult, 1948-tól Petőfi Sándor nevét vette fel. Igazgatók: Perényi Ferenc (1895-1905), Riedl Irma (?), Sándor Károly (1917-18), → *Rákosi Károly* (1920-1942), → *Rádl Mihály* (1942-1946), ← *Kálmán József* (1947-1950), ← *Náday János* (1950-56), ← *Kurovszky Sára* (1956-57), ← *Jakab József* (1957-62), ← *Kántor József* (1962-76), ← *Péter Vilmosné* (mb. 1976-77), ← *Gelencsérné Stenger Mária* (1977-92), Péter Vilmosné (mb. 1992), ← *Fülöpné Püsök Gyöngyi* (1992-97), ← *Jászberényi Károly* (1997-).

Irodalom: A dorogi Petőfi Sándor Általános Iskola emlékkönyve 1916 -1996;

Székely Lajos: Az Esztergom vidéki szénmedence bányászatának fejlődése (Bp. 1960).

PETŐFI SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLA TÉLI SPORT ALAPÍTVÁNY

Lásd: Téli Sport Alapítvány

PETŐFI SÁNDOR NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

A bányatelep óvodájaként épült 1930-ban az elavult kolóniai kiseddóvó helyett, az Iskola utcában. Tervezője ←*Gáthy Zoltán*. A II. világháború után államosították, a bányauzemtől 1975-ben a Nagyközségi Tanács vette át, azóta önkormányzati intézmény. 1982-ig a Zrínyi Óvodával közösen üzemeltette a település, a Dorogi Gimnázium és Szakközépiskola gyakorló óvodája volt. 1966-ban bővítették az épületet. Jelen-

leg hat csoportos, 145 óvodás korú kisgyermek napi foglalkoztatására alkalmas. 1999-ben vezették be új programját "Ép testben ép lélek" elnevezéssel.

Az önálló intézmény vezetői: Szajlai Béláné (1975-1992.), Schmeráné Eischardt Gizella (1992-).

Irodalom: A Dorogi P.S. Napköziotthonos Óvoda története 1930-2000.

PETŐFI SZÁLLÓ

1965. május 1-jén adták át munkásszállóként az Otthon téren a szénmedence legkorszerűbb munkásszállóját. Palatinusz motel néven üzemelt a 2006-ban megkezdődött újjáépítéséig. 32 lakásos társasházzá alakítják át Liget Ház néven

PETŐFI-SZOBOR

1948-ban, a forradalom és szabadságharc centenáriuma a Képzőművészeti Főiskola hallgatója, a családjával Dorogon élő Kucs Béla fiatal szobrász kapta a megbízást a Petőfi-szobor elkészítésére. Az avatásra 1948. március 15-én került sor. A mészki mellszobor felállítására az Esztergomi út, Hantken utca találkozási pontján, a korábbi ←*Országzászló* emlékmű helyén, annak talapzatát felhasználva került sor. Az alkotás 1971-ig állt ezen a helyen, akkor a mai Petőfi térre áthelyezték.

PFLUGER ("Fifa") Dezső

1918. dec. 29. Dorog -1982. jún. 2. Dorog Labdarúgó, 56-os közéleti személyiség. Gimnáziumot végzett, szenvedélye volt a labdarúgás, tagja volt a Dorogi Bányász NB I-es csapatának. 1956-os dorogi tevékenysége miatt utóbb Kistarcsára internálták. 1957-től a Szénbányák Vállalatnál gépkezelőként dolgozott.

PFLUGER Ferenc

Születési adatai ismeretlenek - 1924. szept. 30. Dorog
Vendéglős, tisztségviselő.
Haláláig elnöke volt az Ipartestületnek és Komárom-Esztergom vármegyei törvényhatósági bizottságának.

Irodalom: Dorogi Értesítő (1924. 3. sz. november).

PFLUGER Sebestyén

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

PIAC

1. A mai →*rendelőintézet* és kertje helyén a két világháború között létesített árusítóhely (korábban mocsaras, lápos terület). A Rákóczi utca másik oldalán, a Lipták-ház melletti téren volt a folytatása, a kis piactér. 1970-ben a rendelőintézet építésekor elköltöztették.

2. 1970-ben kialakított árusítóhely a volt Brikettgyár - vasút - Esztergomi út - Köztársaság út határolta területen.

PICK József

1933. okt. 22. Dorog -
Sportoló, helytörténeti kutató, gyűjtő.
4 polgári után technikai érettségit szerzett. A Bányagépgyár és a Dorogi Mészmű voltak munkahelyei. Turistaszakosztály-vezetőként Dorog egyik legsokoldalúbb sportembere (hegymászó, barlangász, vadevezős, evezős). Az Országos Hegymászó Történeti Bizottság tagja. Természetfotóival több díjat nyert. A magyar hegymászó válogatott tagjaként részt vett a Pamir expedícióban, megmászta továbbá az Alpok 5 legnagyobb csúcsát. A DVBE alapító tagja, a ←*Dorogi füzetek* egyik megteremtője, magánkiadásban a Dorogi Emlékek sorozat író-szerkesztője. Helytörténeti gyűjteménye a város állandó helytörténeti kiállításának alapja. Jelentős ásványgyűjteménye van. Nyolc kötet helytörténeti munkát, színes városprospektust, várostérképet szerkesztett, turisztikai, hegymászó és helytörténeti kiállításokat rendezett a városban. Rendszeresen publikál a hegymászók és ásványgyűjtők lapjaiban, a dorogi helytörténetről a *Közhírré Tétetik* c. városi lapban.

Újabb gyűjtéseit, kutatásait digitalizálja, így elkészítette 2006-ban a "Dorogi doszsiék" 22 kötetét. Jelentős gyűjteménye a magyar rádiózás 80 éve című (350 dara-

bos) és a varsói paktum katonai rádiói és híreszközei című (200 darabos) kollekcója. Egyéb gyűjtései: hanglemezek, lejátszó be- rendezések, jelvények, képeslapok, bélye- gek és távcsövek. Kutatja a II. világháború hadműveletei során elesett német katonák sírjait, az erdélyi és magyar kisvasutak történetét a monarchiában.

Kitüntetések: Kiváló szakosztályvezető (1964); Miniszteri kitüntetés a Lenin-csúcs meghódításáért (1967); Dorogiak Dorogért Alapítvány elismerő oklevele (1993); Pro Urbe díj (1997); a magyar hegymászó ha- gyományok ápolásáért.

PICK Mátyás

1895. Dorog - Halála körülményeit nem ismerjük

Kereskedő és gazdálkodó.

Apai örökségén gazdálkodott, házában nyi- totta meg szaküzletét 1924-ben (Csolnoki út). A községi képviselő-testület és az Ipar- testület tagja volt. Családjával 1947-ben ki- telepítették.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigaz- gatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

PILIS-HEGYSÉG

A város északi határában húzódó, a lakott terület völgyét lezáró mészkőhegység.

PILIS ÁRUHÁZ

1972-ben kezdték meg építését az Eszter- gomi úton több öreg épület lebontása után (Kismackó tejbüfé, Dorogi vendéglő, Totó- Lottó üzlet, lakóházak). A kor ízlésének megfelelően nagyméretű ABC- és műszaki áruháznak készült. Napjainkban több kereskedő bérlő.

PILISMARÓTI ÜDÜLŐTÁBOR ÉS ERDEI ISKOLA

A pilismaróti Duna-öböl partján található ifjúsági és gyermek üdülőtábor az 1960-as években úttörőtáborként a dorogi járás álta- lános iskolásai számára épült járási üzemek összefogásával. A járások megszűntével Dorog városa kezelte a megyei tulajdonú

létesítményt, majd az ezredfordulón Do- rog város tulajdonába vette a területet. Középlete 120 fő befogadására alkalmas, de területén sátorozásra is lehetőség nyí- lik. Legfontosabb célja a dorogi óvodások és iskolások nyári táboroztatása. Elő- és utószezonban az ország más településeiről is érkeznek osztálykiránduló csoportok és erdei iskolások. Működtetője a Dorogi Közművelődési Kht.

PINCE-PARTIK

Lásd: Jeles társaséleti ünnepnapok!

PINTÉR József

1933. dec. 4. Noszvaj - 2002. február 21. Esztergom

Okl. vegyész-mérnök.

A Veszprémi Vegyipari Egyetemen szerezt diplomáját. 1957-1991 között a Cement- és Mészművek Dorogi Gyárában dolgozott, 1971-től igazgatóként. Társadalmi tisztsé- geket töltött be (Városi Párt VB és gazdasá- gi bizottságvezető 1970-1988 között, HNF elnök stb.)

Kitüntetései: Kiváló Dolgozó (1977, 1979), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1981), Honvédelmi Érdemrend (20 éves 1979- ben, 25 éves 1984-ben), Kiváló Újító (1977).

PINTÉR József

1951. jún. 4. Dorog-
Egyéni vállalkozó

A Budapesti Műszaki Egyetemen, ille- tve a Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola tanári szakán szakács és vendéglátó vállalkozó végzett- séget szerzett. Mint vállalkozó óraadó ta- nárként dolgozik több helyen. Az 1980-as években művelődéstörténeti előadásokat tartott országszerte nagy magyar utazók- ról, a Selmecebányai diákszokásokról és a magyar koronázási eseményekről, vala- mint "Zene és irodalom az ifjúságnak" címmel. Kezdetektől részt vett a Rákóczi Szövetség és az EKE (Esztergomi Kulturá- lis Egyesület) munkájában. 1986-tól zenei műsorismertető engedéllyel fellépései vol- tak a Filharmónia országos rendezvénye-

in a Landini, a Kecsekés és más régizenei együttesekkel. Az Esztergomi Históriaok tagja és műsorszervezője 1981-től. 1988-tól a Kőrösi Csorna Társaság tagja. Írt gasztronómiai tárgyú jegyzeteket. Több önvédelmi sportág művelője, 1. dan övfokozattal. Számos országos verseny győztese és helyezetteje, legutóbb a Juhász Gyula Emlékverseny "Kata Senior" kategóriában I. helyezett volt.

PINTÉR László

1931. jún. 21. Dorog - 1996. dec. 23. Dorog Gyűjtő, helytörténeti kutató.

1949-ben érettségizett az esztergomi ferences gimnáziumban. Fiatalon részt vett a Munkásotthon színjátszó körének munkájában. A dorogi Múzeumbarátok Körének tagja, a *Ki mit gyűjt?* klub jelentős alakja, gyűjtő, helytörténeti írásokat publikált. 1949-51 között a Dorogi Bányavidéki Építési Vállalatnál, 1951-54 között az É.M. 47. sz. Építőipari Vállalatnál, az élelmiszerfuvarozó Vállalatnál, végül a Dorogi Szénbányák Vegyes Üzemében (később Dorogi Szénbányák) dolgozott nyugdíjazásáig, 1989-ig gépkocsivezetőként.

Kitüntetések: A Magyar Régészeti, Művészettörténeti és Éremtani Társulat Éremtani Szakosztálya a magyar numizmatika érdekében kifejtett eredményes tevékenységéért elismerő oklevele (1969); Szakszervezeti Munkáért (SZOT elnökség, 1976, ezüst fokozat); Kiváló Munkáért (1984).

Dr. PINTÉR Márta Zsuzsanna

1961. nov. 21. Dorog -
Tanszékvezető egyetemi docens, kutató.
←*Pintér József* lánya. 1985-ben végzett az ELTE BTK magyar-történelem szakán, középiskolai tanárként, 1990-ben doktorált (summa cum laude), 1995-ben kandidált. 1985-96 között a MTA Irodalomtudományi Intézetének volt a tudományos munkatársa, 1996-tól a Veszprémi Egyetem Színhadtudományi tanszékét vezeti, egyetemi docens. 1991-95 között másodállásban az ELTE TFK Magyar irodalmi tanszék,

1994-95-ben a Miskolci Egyetem Régi magyar irodalmi tanszék, 1996 óta a KGRE Budapest magyar tanszékének munkatársa. 1990-ben egyetemi doktori, 1995-ben "MTA, az irodalomtudomány kandidátusa" fokozatot szerzett. Önálló kismonográfija jelent meg, több kötetben szerzőtárs és szerkesztő, ír tanulmányokat, cikkeket, kritikákat és recenziót. 1997 óta az MTA Színház- és Filmtudományi Bizottságának a titkára, hazai és külföldi konferenciákon tart előadásokat.

Díjak: Római ösztöndíj (1988); párizsi ösztöndíj (1995); londoni ösztöndíj (1999); Bolyai János kutatási ösztöndíj (1998).

Publikációk: Ferences iskolai színjátszás a XVIII. században (1993); A magyarországi katolikus tanintézmények színjátszásának forrásai és irodalma 1800-ig (társszerzőként - 1992); Iskoladramák (társszerzőként - 1995), Jöszte poétának. Egy ismeretlen Csokonai-versgyűjtemény (társszerzőként) -2005. stb.

Irodalom: Új Magyar Irodalmi Lexikon 3. kötet; Magyar Színháztörténet (1990); Bíró Ferenc: A felvilágosodás korának irodalma (1994); A színjátszó iskola a XVII-XVIII. században (bibliográfia -1998).

PIROS KERESZT

Kreutz.

A csolnoki út mentén a város határában felállított kereszt régi neve.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

PISZKEI Rezső

1906. ? - 1980. Dorog

Anekdotaalak, bányász.

Barátjával, Tramita Józseffel számos humoros, helyenként vaskos tréfát üztek környezetükkel, melyek anekdotaként élnek ma is a település emlékezetében.

Irodalom: Cs. Nagy Lajos: Jószerencsét! Pisszszkei vagyok. (D.E 24. 2001.)

POLITIKAI SZERVEZETEK

• FIBISZ, Nébel József, Dorog, Mátyás király út 1.

- Fidelitas Dorogi Szervezete, Riegel Béla, Dorog, Mátyás király út 1.
 - FIDESZ MPSZ Dorogi Szervezete, Szegi János, Dorog, Mátyás király u. 1.
 - MSZP Dorogi Szervezete, Baranyai Lőrinc, Dorog, Mátyás király út 1.
 - SZDSZ Dorogi Szervezete, Bokros László, Dorog, Hungária lt. 3.
 - Magyar Kommunista Munkáspárt Dorogi Szervezete, Teigler István, Dorog, Hegyalja u. 2.
- (2007.)

POGONYI Zoltán

1914. márc. 28. Kolozsvár - 1991. febr. 13. Dorog Kisiparos.

4 polgári után szobafestő-mázoló mestervizsgát tett. 1940-1960 között a Dorogi Szénbányászati Tröszt telefonközpontjában, majd bérelszámolóként dolgozott, 1960-tól haláláig kisiparos. A KIOSZ dorogi és járási titkára volt, tagja a Komárom megyei Elnökségnek, valamint az Országos Választmányának. Aktív közéleti munkájának része volt a KIOSZ székház építésének ingyenes megszervezése, a KIOSZ sportkupa megrendezése, a Népfrontmunka is.

Kitüntetések: Kiváló Társadalmi Munkáért (megyei, háromszor - Dorogért 1980); Kiváló Szervezeti Munkáért (KIOSZ Orsz. Elnöksége 1981); Munka Érdemrend bronz fokozat (az első kisiparosként az országban - 1979).

POSTAKOCSI-ÁLLOMÁS

Lásd: Nagyvendéglő!

POZSONYI Ignác

1923. máj. 16. Tokod - 1980. Márc. 23. Dorog Sportoló.

Esztergályos, majd műszaki rajzoló szakképzettséget szerzett. Esztergályosként dolgozott a Tokodi Üvegyárban, az újpesti Tungsram Lámpagyárban. Közben 1945. április 4-én szovjet hadifogságba esett, Murmanszkból csak 1948 karácsonyán

tért haza. 1949-ben került a Dorogi Szénbányák Bányagépgyárába, ahol haláláig műszaki rajzoló volt. 15 éven át tanácstagként tevékenykedett Dorogon. Sportolóként jobbszélő a Tokod Üvegyár NB I-es csapatának, majd az Újpest játékosaként a Szent István kupa győztese. 1949-től jobbszélő Dorogon az NB I-ben. Tagja volt a háromszoros Vidék Legjobb Csapata címet nyert együttesnek. Labdarúgó pályafutása befejeztével 1960-79 között a Dorogi Bányász NB II-es tekecsapatban játszott, közben 1969-71 között sportköri elnök, 1973-79 között a Dorogi Teke Szakszövetség elnöke.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (többször); Bányász Érdemérem.

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1. (D.F.31. 2004), 2. (D.F. 34. 2006).

PÖTÖS János

1911. Dorog - 1976. Dorog Nyomdász-mester.

A Községi Sajtóvállalat Rt.-nél tanulta a szakmát, 1931-ben lett segéd, ugyanitt nyomdavezető és mester, 1944-ben önállósult, átvéve a vállalatot a Mária utcában. Ő készítette az →*Egység* című hetilapot. Az Ipartestület előjárósági tagja a két háború között, majd a dorogi Brikettgyár Munkás-tanácsának titkára volt 1956-ban.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948).

PRINTER FAIR KFT.

1990-ben létrejött, számítástechnikai eszközök forgalmazására szakosodott vállalkozás. Vezetője Trengerné Dudics Valéria. 1994-től székhelyét a dorogi Mátyás király utcából Esztergomba helyezte át.

PROHÁSZKA János

1934. okt. 7. Dorog - Sportoló, labdarúgó.

Közgazdasági technikumi érettségit tett 1953-ban, majd bányaiipari aknász-képző érettségit 1968-ban. 1969-ben labdarúgó edző (oktató) végzettséget szerzett. Dolgozott a Dorogi Szénbányászati Trösztnél,

volt központi terv-statisztikus, később közgazdász, a központ vállalati selejtezési titkára. 1989-ben vonult nyugdíjba. Tagja volt a Dorogi Bányász NB I-es csapatának, 249 bajnoki mérkőzésen szerepelt 1947-68 között. Volt ifiválogatott (6-szor), utánpótlás-válogatott (12-szer), "B" válogatott (2-szer). Belgiumban tagja volt a Húsvéti tornát nyert csapatnak. 1966-84 között edző a Dorogi Bányász labdarúgó szakosztályánál.

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1. (D.F.31. 2004), 2. (D.F. 34. 2006).

PROHÁSZKA János "furulya"

1935. máj. 16. Dorog -

Kultúrház-igazgató, közművelődési dolgozó.

Közgazdasági technikumot, felsőfokú személyzeti és vezetői tanfolyamot végzett. 1963-73 között a Dorogi Szénbányák üdülővezetője volt Balatonfenyvesen, 1973-78 között a dorogi művelődési központ igazgatója, 1978-90 között a Dorogi Szénbányák Vállalat személyzeti osztályvezető-helyettese. 1954-58 között távol- és hármassugrásban négy országos Bányász Bajnokságot nyert, 1957-ben Nép-hadsereg-bajnok.

Kitüntetés: Bányász Szolgálati Érdemérem bronz, , ezüst, arany és gyémánt fokozat (1970, 1978, 1983, 1988); Művelődési miniszeri dicséret (1976); Kiváló Munkáért (1985), Honvédelmi Érdemérem (1987).

Irodalom: A Dorogi Bányász Sport Club Emlékkönyve (1975). Meszes Lajos: Dorogi sporttörténet 1. (D.F. 31. 2004.)

Dr. PROHÁSZKA Márta

Lásd: Thierné Prohászka Márta!

Dr. PROHÁSZKA Ottokár

1858. okt. 10. Nyitra - 1927. ápr. 2. Bp.

Püspök, egyházi író, szónok.

Rómában szentelték fel. Székesfehérvári megyés püspök volt. 1884-ben kisegítő szolgálatot látott el a dorogi Szent József Plébániatemplomban. Szellemi öröksége 25 kötet és 15 kötetre való kézirat.

Irodalom: Katolikus Lexikon IV. kötet (1933);

D.F 9. (1994), D.F. 35. (Tauber Gabriella írása - 2006).

PRÓNAI János

Adatait nem ismerjük.

Gyógyszerész.

1900-1910 között Dorogon az Isteni Gondviselés Gyógyszertár első vezetője volt. Tőle vette át a bánya által fenntartott patikát ←*Csepcsányi Csaba*.

PRO URBE DÍJ

1993-ban a képviselő-testület által rendeltileg létrehozott városi elismerés. Átadására eleinte a Magyar Kultúra Napján (január 22.), majd más városi-(nemzeti-állami) ünnep alkalmából került sor.

PROUSA Vilmos

1877 ? - 1946. Dorog

Bányatisztviselő.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. igazgató-helyettese. Vezetőségi tagja a Munkásotthon Önszegélyző és Önművelő Egyesületnél, a Bányakaszinónak és a Dorogi Takarékpénztárnak.

PRUNKL János

1939. július 30. Tokod -

Festőművész.

1972-ben szerzett rajztanári oklevelet Egerben. 1943-1964 között Dorogon élt. 1974-től tanársegéd, később tanár volt a Tanítóképző Főiskolán Esztergomban. 1964 óta csoportos és egyéni kiállításokon vett részt rendszeresen, expresszív látásmód, színkezelés, tudatos naiv ábrázolástechnika jellemzi művészetét. Dorogon 1973-ban és 1998-ban mutatkozott be egyéni kiállításon.

Díj: Millenniumi Kiállítás 2. díja (Esztergom, 1973).

Irodalom: Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000).

PUCHNER Alajos

1933. jún. 19. Dorog -

Építészmérnök.

1956-ban szerezte diplomáját az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem építész-mérnöki szakán. 1957-től a Dorogi Szénbányák Vállalat beruházási osztály műszaki főelőadója, majd a vállalat Szolgáltató Üzemének főmérnöke, később igazgatója. Az üzem Struktura Ép. Ip. Rt. néven történt önállósulását követően az Rt. elnök-igazgatója 1993-ban történt nyugdíjba vonulásáig. Műszaki publikációi a könnyűszerkezetes térelemrendszerről különböző szakmai folyóiratokban, kiadványokban jelentek meg. 2006-ban a Műsz. és Gazdaságtudományi Egyetem aranyoklevelét kapta.

Kitüntetések: A nehézipar többszörös kiváló dolgozója, Árvízvédelemért oklevél (1965), Komárom Megyei Tanács Alkotói Díja (1980), Munka Érdemrend ezüst fokozata (1984).

PUCHNER Ferenc

1930. máj. 18. Dorog -
Okl. építész-mérnök (Bp.-i Műszaki Egyetem 1954.)

A Dorogi Szénbányák Vállalatnál helyezkedett el, volt műszaki ellenőr, a Beruházási osztály vezetőhelyettese, a Karbantartási és Építési Üzem főmérnöke, a vállalat központjában csoportvezető, megbízott osztályvezető. 1971-től a Tervező Iroda főmérnöke, majd nyugdíjazásáig (1993) igazgatója. 1989-től a város főépítésze. Tanácstag 1971-1981 között, 1973-1989 között a *Dorogiak Dorogért mozgalom* titkára. Képviselő-testületi tag 1990-1994, majd 1998-2002. között. Alapítója a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek. 1998-2005. között a Német Nemzetiségi Kisebbségi Önkormányzat elnöke. 2006-tól Esztergomban él.

Jelentősebb munkái: Kesztyűc Hősök tere (1994), Dorogi Jubileumi tér (1981), Hősök tere II. világháborús emlékkövek (1993), Hűségnyilatkozat emlékkő építészeti tervei, Templom téri kitelepítési emlékmű építészeti tervei (1993-97), temető díszburkolattervei (1993), dorogi kálvária "0" stáció tervei (1996), Petőfi-emlékmű rekonstrukciós tervei (1998).

Kitüntetései: 27 üzemi, vállalati, társadalmi és közéleti elismerés (1959-től); Munka Érdemrend ezüst (1976) és arany fokozata (1985); Pro Urbe Díj (1996), Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1997).

Publikáció: Ipari és vegyipari hulladékok, valamint a kommunális szemét elhelyezésének problémái Dorogon (1975); Dorog levegőszennyeződései problémái, üzemi tapasztalatok bányabeli vízvédelmi gátak létesítéséről (Bányászati Lapok 1989. 6-7-8. szám); Kavicsbányászat és földvédelem (1984. - az MTA megbízásából); Előszó helyett "Az elismerés halvány napsugara" - Gáthy Zoltán 18 évi munkássága Dorogon (D.F. 8. 1994)

PUCHNER Jakob

1908. jan. 22. Dorog - 1943. jan. 11. Don (Szojvetunió)

Női-férfi fodrász, kocsmáros.

1942-ig fodrászüzlete volt a Bécsi úton, vendéglője a Mária utcában (ma cipőbolt). A doni harcokban eltűnt a II. világháborúban.

Irodalom: A M. Kir. Honv. Min. Veszteségi lajstroma (1943. január).

PUCHNER János

1905. febr. 10. Dorog - 1944-46? orosz hadifogság.

Földműves.

A ←*Dorogi Hűségnyilatkozat* egyik aláírója.

Kitüntetés: Dorog város díszpolgára (posztumusz 1993).

PUCHNER József

1908. márc. 14. Dorog - 2000. május 25. Dorog

Kalaposmester.

Újpesten tanult, 1926-ban segéd, 1928-ban Dorogon lett önálló kisiparos. Az orosz hadifogságból csak 1948-ban tért haza, azóta folytatta nyugdíjba vonulásáig mesterségét. Az üzletet unokája, Szenczi György vette át.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1999). IPOSZ-díj (1999).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigaz-

gatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

PUCHNER József

1909. okt. 23. Dorog - 2003. Zirndorf (Németország)

Kereskedő és gazdálkodó.

Fűszer- és csemegeüzlete volt. 1944-ben egyik aláírója volt a ←*dorogi hűségnyilatkozatnak*. 1947-ben kitelepitették családjával együtt a volt NDK-ba. 1961-ben az NSZK-ba szöttek, jelenleg Zirndorfban él.

Kitüntetés: Dorog város díszpolgára (1993).

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948);

Dr. PUCHNER Krisztina

1966. febr. 15. Dorog -

Radiológus szakorvos.

Puchner Ferenc lánya. Általános és középiskoláit Dorogon végezte. 1985-től Debrecenben és Budapesten folytatott egyetemi tanulmányokat, 1991-ben a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen szerzett általános orvosi diplomát. 1996-ban szakvizsgát tett. Az esztergomi Vaszary Kolos Kórházban dolgozott, jelenlegi munkahelye a Visegrádi Rehabilitációs Szakkórház. Esztergomban él.

Id. PUCHNER Márton

1885. márc. 20. Dorog - 1945. ápr. 17. Dorog

Korcsmáros.

1923-ban vette át a Hangya fogyasztási szövetkezeti vendéglő vezetését. 1928-tól saját korcsmáját üzemeltette (Bécsi út-Csolnoki út sarok) haláláig. A község vezetésében 1919-től törvénybíróként, esküdtként, végül képviselő-testületi tagként vett részt. Aláírója volt az ún. *dorogi hűségnyilatkozatnak*.

Kitüntetés: Dorog város díszpolgára (posztumusz, 1993).

PUCHNER Márton

1910. júl. 11. Dorog- 1998. ápr. 21. Glauchau (Németország).

Földműves, bányász.

Dorogon földművesként élt, 1947-ben történt kitelepítéséig. Johanngeorgenstadtban az Uranbergbau Wismut SD. AG-ben bányásztként dolgozott (NDK). Az ún. hűségnyilatkozat aláírásáért Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

PUCHNER Tamás

19967. ápr. 4. Dorog -

Közlekedési gépészmérnök.

Általános és Középiskoláit Dorogon végezte. 1986-tól a drezdai műszaki egyetem hallgatója volt, ahol 1991-ben szerzett diplomát. Dolgozott Münchenben a BMW gyárban. 2005-től egy nemzetközi fuvarozással foglalkozó céget vezet.

PUKSA Ferenc

1942. nov. 13. Istenföldje (Bácska) -

Cukrázsmester.

Mesteri szakképesítését 1967-ben szerezte, emellett középiskolai érettségivel rendelkezik (1969). 1957-92 között a Dorog Vidéke (később Kristály) Vendéglátó Vállalat cukrásza volt, azóta önálló vállalkozó. Dolgozott a Szakmaközi Bizottságban (1979-81), vezetőségi tagja volt a Galambász Egyesületnek (1976-84). Első osztályú szinten kajakozott 16 éven át, később segédedző oklevelet szerzett. 1973-tól sportvadász a Dorogi Bányász (később Pagony) Vadásztársaságnál, az etikai bizottság elnöke.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1977), Kiváló Munkáért (1987).

PUNGUR Béla

1958. okt. 4. Bp. -

Református lelkész.

A debreceni Református Kollégiumban érettségizett, majd a bp.-i Református Teológiai Akadémián végzett. Dolgozott a Ráday Levéltárban, a Zsinati Levéltárban Bp.-en, majd lelkész volt Hartán, 1991 decembere óta Dorogon látja el gyülekezete lelkészi feladatait. Az első szabad válasz-

tás során önkormányzati képviselő volt Hartán.

PUNGURNÉ Császár Judit

1962. szept. 7. Szöny -

Tanár-levéltáros.

Az ELTE BTK történelem-levéltár szakos tanára, majd a bp.-i Református Teológiai Akadémián szerzett vallásanári végzettséggel beosztott lelkes munkát is vállal. Munkahelye volt a Ráday és Zsinati Levéltár Bp.-en, a Károly Gáspár Ref. Egyetem BTK, jelenleg a nyergesújfalui Irinyi Gimnázium tanára. Elsősorban vallási tárgyú publikációi jelennek meg szaklapokban.

Publikációk: A Budapesti Református Gimnázium "A Lónyai" (1993); Egyháztörténet tankönyv és tanári kézikönyv (4 munka, 1997); Hazafiság, szocializmus mint a XX. század etikai problémája; Nemzeti kisebbségek a XVI. századi Erdélyben (In. Pungur József: A nemzeti kisebbségek teológiája - Kecskemét, 1999); 80 éves a Dorogvidéki Református Egyházközség 1921 -2000.

PUSENYÁK Jakab

1888. máj. 10. Pécs - 1960. jan. 13. Dorog Bányász, közéleti személyiség.

Az 1916-os pécsi bányászsztrájk egyik szervezője volt. 1918-tól a kommunista párt tagja, a Tanácsköztársaság idején Tatabányán tevékenykedett. Börtönbüntetése után 1923-ban került Dorogra, a bányavállalatnál dolgozott, szervezkedésért - az MSZDP és a szakszervezet tagjaként - többször elbocsátották, 1941-ben internáló táborba zárták, majd rendőri felügyelet alatt tartották. A háború utolsó hónapjait a környék hegyeiben töltötte, hogy elkerülje a letartóztatást. A négy nyelven beszélő férfi a szovjet katonák tolmácsaként tért vissza Dorogra. 1945-ben Dorog rendőrparancsnoka volt. Ebben a tisztségében az ideiglenes községi képviselőtestület is megerősítette. 1945. március végén a Salgótarjáni Rt. dorogi üzemének főbizalmija, a községi képviselőtestületben a kommunista párt képviselője lett. Később már nem játszott szerepet a politikai életben. A Do-

rogi Szénbányák Anyagellátó Üzemének fátelépén dolgozott nyugdíjazásáig.

Irodalom: Gergely Jenő: A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története (1983); A munkáshatalomért (Tatabánya, 1980).

PUSKÁS Károly

1900. júl. 23. Esztergom - 1988. febr. 9. Bp. Építészmérnök.

A M. Kir. József Nádor Műegyetem Építészkarán szerezte diplomáját 1926-ban. 1927-ben a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Dorogi Igazgatóságán volt mérnök, 1928-34-ben magánirodát nyitott, 1935-36-ban a Székesfővárosi Pü. Igazgatásán dolgozott, 1937-től ismét magántervező, 1947-50 között a Székesfővárosi Pü. Igazgatásán, majd 1950-62 között állami tervező intézetekben (Fővárosi Tanács, Lakóterv) tervezőmérnök. Jelentősebb munkái 1934-45 között: Galyatetői Gyógyszálló, Szentesi Gimnázium, Sepsiszentgyörgyi Középiscola, dobogókői jezsuita-ház, magánházak, határőrségi épületek. 1946-47-ben az angyalföldi kórház újjáépítését tervezte. 1950-60 közötti főbb munkái: Pestlőrinci Általános Iskola, Központi Fizikai Kutatóintézet laborépületei, Karcag 500 vagonos rizsraktára, Törökszentmiklóson a malom, az iroda és a kultúrház, továbbá Ózd, Salgótarján, Petőfibánya, Várpalota, Bp. lakótelepeinek építkezései. 1936-ban az ő tervei szerint épült meg az erdélyi stílusú református-evangélikus templom Dorogon. Munkásságával szakfolyóiratok, épületismertető foglalkoztak. Tagja volt a magyar Építőművészek Szövetségének.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó (1954, 1960).

Irodalom: Evangélikus templomok (Atheneum, 1934); D.F. 9. (1994).

Dr. PUSZTAI Ede

1920. ápr. 5. Dunakeszi - Tanár.

Az ELTE történelem-pszichológia szakán végzett 1972-ben. 1974-ben írta doktori disszertációját a felvidéki magyarság küzdelméről a benesi Csehszlovákiában és Magyarországon 1937-46 között a függet-

len, szabad, demokratikus Magyarországért. 1938-ban tagja volt a magyar ifjúsági labdarúgó válogatottnak Ausztria ellen (Szombathely). Volt MÁV forgalmista és oktató Léván és Párkányban, dolgozott a MÁV budapesti igazgatóságán, 1963-73 között az Esztergom-kertvárosi Bányagépész-Vegyigépész Főiskolán, a DATE majd GATE Agrárgépész Főiskolai Kar docense. Közéleti tevékenységéből kiemelkedő esemény 1944-ben a fegyverletételi kísérlet átsegítése a Lévai Határőrséghez, illetve ifj. Horthy Miklóshoz. 1944-45-ben a Budai Önkéntes Ezred, majd az 1. hadosztály tagja volt. Később részt vett a Besztercebányai és a Budapesti Legújabb kori Múzeum felvidéki kutatásaiban, dokumentumgyűjtésében. E munkákat a DATE majd GATE történelmi kiadványokban publikálták 1973-88 között. 1992 márciusától a Magyar Nemzeti Ellenállási Szövetség tagja, 1996-tól megyei elnöke.

Kitüntetések: Független, szabad, demokratikus Magyarországért emlékérem (1992); Nemzeti ellenállási oklevél (1995); Nemzeti helyállásért nyugdíjpótlék (1996); A honvédségért végzett kiváló munkáért civilnek járó ezüst fokozat érdemérem (1999); Honvédelemért végzett kiváló munkáért I. oszt. érdemérem arany fokozata (2007).

PUTZ Albert

1933. febr. 14. Vucht (Belgium) - 2007. okt. 4. Dorog

Köztisztviselő, tanács titkár.

Gimnáziumi érettségit tett. 1968-72 között az esztergomi, 1982-86 között a dorogi tanács dolgozója volt. 1962-68 között a Nagyközségi Tanács VB. titkára.

PUXBAUM Jenő

1909. jan. 9. Esztergom - 1990. febr. 27. Dorog

Festőművész.

A képzőművészeti főiskolát 1942-ben fejezte be, 1944-ig Esztergom sikeres festője (elkészítette a szentgyörgymezői templom mennyezetfreskóját - később ismeretlen okból lefestették). A hadifogsága idején családjával együtt mindenét elveszítette. 1946-tól Dorogon dolgozott a Szénbányák Vállalatnál. 1973-ban betegsége miatt nyugdíjazták. Művészetpolitikai okból nem érvényesülhetett tehetsége, de a Képzőművész szakkörnek állandó tagja volt. Haláláig vezetett hasonló szakköröket. Festett tájképeket, portrékat, aktokat. 1988-ban, halála előtt érezhette meg ismét a siker ízét. Dorogon gyűjteményes önálló kiállításon mutatkozott be, a televízió révén az országos érdeklődés középpontjába került. Halála után a Megmentett pillanatok című közös kiállításon láthatta a dorogi közönség néhány képét 1993-ban.

Irodalom: Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000).

PÜNKÖSD

Vasárnap hosszú templomi szertartással és bérmálással ünnepeltek a katolikus dorogiak. E naptól számították a ←*búcsú* napját védőszentjükre emlékezve (kilencedik vasárnap).

A 18. század ünnepi szokása volt a *pünkösdkirály-választás*. A környék speciális szokása volt a lófuttatás. Rauch Hanziról jegyezték fel Dorogon, hogy a ló hátán állva tudott nyargalni. Az országos szokásokhoz hasonló kitüntetésekben volt része a győztesnek. A szokást betiltották.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.); Móricz Zsigmond: Esztergom vármegye monog----- 1907.

R

RÁCZ Alfonz

Életrajzi adatai ismeretlenek.

Postamester.

1896-ban a vasút átadásával megszűnt a postakocsijárat. A postahivatal vezetője ekkor Rác Alfonz.

Irodalom: Pick József: A dorogi posta története (D.F. 1. 1990.)

RÁCZ Rudolf

1891. Pelsőc - Halálzási adatai ismeretlenek.

Adóügyi jegyző.

Budapesten végezte a jegyzői tanfolyamot.

1909-ben került Dorogra, 1921-ben lett adóügyi jegyző.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

RÁDER Hilda

1898. jún. 25. Dorog - 1982. jan. 7. Dorog

Zenetanárnő, tisztviselő.

A falusi iskolában, később a zeneiskolában zongora tanszakon tanított. Esztergomban EDÁSZ-tisztviselő volt.

RÁDER Vilma

1895. jún. 6. Dorog - 1982. júl. 28. Dorog

Zenetanárnő.

1945-ig budapesti egyházi iskolában, később a dorogi Zeneiskolában zongora tanszakon tanított.

RADNÓTI Miklós

1909. Bp. - 1944. Abda

Költő

A magyar irodalom tragikus sorsú alakja 1941. június 13-án Esztergomba utazott a nagybeteg Babits Mihály meglátogatására. Naplójában nemcsak esztergomi emlékeit, de - átutazóban - dorogi élményeit is megörökíti.

Irodalom: Radnóti Miklós: Napló.

Kovács Lajos: Millenniumi olvasókönyv.

(D.F.24. 2001.)

RÁDY (Rádli) Mihály

1888. ?-1949. aug. 8. Dorog

Tanár, iskolaigazgató.

A bányatelepi (ma Petőfi) iskolának 1942-től, korábban az iparostanonc-iskola és a bányaműszaki középiskola igazgatója, emellett tanfelügyelő volt.

RÁKOSI Károly

1887. okt. 27. Esztergom - 1942. június 26. Dorog

Tanár, iskolaigazgató.

1908-ban Esztergomban végezte el a tanítóképzőt. Először az ácsi elemi iskolában tanított. 1919-ben került Dorogra, ahol a bányaiskola (ma Petőfi Sándor Ált. Isk.) igazgatója lett. Igazgatta az ipariskolát, elnöke volt a vármegyei tanítóegyesületnek. A Bányakaszinó tagja.

Irodalom: Komárom és Esztergom vármegyék újjáépítése Trianon után (Bp. ?); Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Dr. RÁKOSI László

1929. aug. 8. Dorog -

Tanár, pollenkutató.

Rákosi Károly fia. A tudományegyetem elvégzése után a nyergesújfalui gimnáziumban és a dorogi Petőfi Sándor Általános Iskolában tanított. A Magyar Állami Földtani Intézet munkatársa. Doktori disszertációját "Adatok a dorogi szénmedence poleogén flórájához kovásodott fatörzsek vizsgálata alapján" címmel írta. Dorogon több kiállítás rendezője volt ("A tömjénfűsttől a penicillinig" - "175 éves a dorogi szénbányászat"). Hopp Ferenc állattani kiállításának (1957) magyarázó szövegét is ő írta.

Publikációk: Kőszenesedett autochton fatörzs a dorogi barnakőszén medencében (Földtani Közlöny); A dorogi barnakőszén-

medence neokom feküretegeinek palynológiai vizsgálata (M. Áll. Földtani Int. évi jelentése, 1968.); A dorogi medence paleogén képződményeinek palinológiája (u.ott 1969.); A dorogi barnaköszén-medence kerek-dombi kutatási területének palynológiai vizsgálata (u.ott 1981)

Kitüntetés: Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója.

RANGERS MOTOROS EGYESÜLET

1995-ben alakult Dorog és vonzáskörzete motorosait tömörítő szervezeteként. Nemzetközi motoros találkozók valamint gyorsulási versenyek, rendezvények és külföldi túrák szervezését végzik. Elnök ←*Lampert Viktor*, alelnök Vodicska Károly, pénztáros Karcz Tibor. Rendszeresen írnak, tudósítanak róluk a *Born to Be Wild* magazinban, a TV2-n, a helyi rádióban és a megyei lapokban.

RANZINGER Vince

1856. Gottschee - 1933. ápr. 24. Bécs

Bányamérnök.

Szolgálatát a dorogi-tokodi szénbányáknál kezdte, 1886-ban üzemvezető. Hazánkban elsőként vezette be az iszaptömedékelést a vastag széntelepek lefejtéséhez. 1899-től a tatai szénbányák igazgatója volt.

RAPP Alajos

1933. okt. 2. Dorog - 2006. dec. 23. Székesfehérvár

Okl. gépészmérnök

Iskolai tanulmányait Dorogon kezdte. Esztergomban érettségizett. Gépészmérnöki diplomáját 1959-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán szerezte. 1959-ben az EKM esztergomi Relégyárában kezdte működését, majd 1960-tól 1978-ig a MOFÉM esztergomi gyárának beruházási műszaki osztályvezetője. 1978-80-ban az esztergomi Labor Mím-ben dolgozott. Betegsége miatt 1980-tól nyugdíjas. A Gépipari Tudományos Egyesület esztergomi csoportjának vezetőségi tagja volt. Több publikációja jelent meg műszaki folyóiratokban az öntésről. Többször ré-

szesült kiváló munkáért elismerésben. Az 1956-os forradalom dorogi eseményeiben való részvételéért mint egyetemistát két alkalommal letartóztatták és többszörösen fizikailag bántalmazták.

RAPP József

1868. aug. 19. Szászvár - 1935. jún. 14. Dorog

Cipészmester, bányafelügyelő

1910-től Tatabányán, ezután Annavölgyön Suligói András fuvarozó vállalatának alkalmazottja, majd az Esztergom-Szászvári Köszénbánya Rt. annavölgyi üzemében felügyelő. 1916-26 között a dorogi szénosztályozó mázsamestere. Nyugdíjazása után Dorogon a Bécsi út 29. számú házban cipészműhelyt és cipőlerakatot nyitott. A Dorogi Ipartestület mester- és tanoncvizsgáló bizottságának tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

RAPP József

1926. júl. 4. Dorog -

Mérnök

Iskolai tanulmányait Dorogon kezdte. 1972-ben a Miskolci Egyetem Főiskolai Tagozatán bányagépész- és bánya-villamosmérnöki oklevelet szerzett. A Dorogi Erőműben osztályvezető mérnöki beosztásban 1983-ig vezette az Erőmű beruházási programjának munkálatait. Betegsége miatt 1984-ben nyugdíjba vonult. Többszörös vállalati újtó - az *Újtó* plakett tulajdonosa. Több alkalommal Kiváló dolgozó kitüntetésben részesült.

Publikáció: Rapp József-Daróczi Zoltán: Száz év múltán (Dorogi Erőmű). Centenáriumi évkönyv 1906-2006.

RASKÓ Márton

1885. (Bulgária) - Későbbi adatai ismeretlenek.

Bolgárkertész.

Iskolái után Magyarországon mint bolgárkertész dolgozott 1911-ig, ekkor önállósult. 1919-től kertészkedett Dorogon. Kertésze-

te a 10-es út déli oldalán, a mézsműi vasút mindkét oldalán működött. Kiállítások állandó résztvevője volt, díjakat nyert.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

RAUSCHER György

1902. ápr. 29. Dorog - 1930. okt. 3. Komárom

Festőművész.

A két háború közötti magyar művészet legnagyobb ígérete volt. Bécsben és a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1927-től Berlinben, Nizzában, Párizsban élt Súlyos tüdőbaj végzett vele komáromi hazatérése után. A kor legaktuálisabb művészeti irányzatait művelte magas fokon, rangos portréfestőnk. Európai sikereinek korai halála vetett véget.

Dorogon művészeti díjat neveztek el róla. (Lásd még: → Rauscher György Emlékérem!)

Irodalom: Gálig Zoltán: A kíméletlen tárgyiaság festője, Rauscher György (Új Forrás, 1992/8. szám); Dr. Zsembery Dezső: Rauscher György festőművész (DE 26. 2002.)

RAUSCHER GYÖRGY-EMLÉKÉREM

→*Dr. Zsembery Dezső* és ←*DVBE* által kezdeményezett városi elismerés, művészeti díj. Évente egy adható. Pénzjutalom mellett a díjat elnyert személy megkapja ←*Csikszentmihályi Róbert* szobrászművész emléklakettjét. Az emlékérem 10 cm átmérőjű kétoldalas bronzplakett, rajta Rauscher György portréja, mellette a felirat: "Rauscher György Díj - Alapítva a művész születésének centenáriumán 2002-ben". A másik oldalon a díjazott megnevezése szerepel az évszám feltüntetésével és a "Dorog város önkormányzatától" felirattal, a háttérben R. Gy. egy képének részlete hasonmás "Dorogi Rauscher György" aláírással. Az eddigi díjazottak: →*Tarjáni Ferenc* kürtművész (2002), ←*Fódi János* karnagy (2003), ←*Lencsés Lajos* oboaművész (2005), →*Tettamanti Béla* grafikusművész (2006), →

Végh Éva festőművész (2007).

REFORMÁTUS ÉS EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A szénbányák vonzották az Alföld és Erdély munkásait, közöttük jelentős számú protestáns vallású lakos költözött Dorogra. 1935-ben rakták le a templom alapkövét, melyet ←*Puskás Károly* építész mérnök erdélyi stílusban tervezett, s 1936 október 18-án adták át az épületet a református és evangélikus híveknek, akik azóta is közösen használják. 1938-ban a dorogiak önálló református anyaegyházközséggé alakultak át.

Irodalom: Pick József - Zrinyi Iskola Kincskereső tábora: Történelmi egyházaink... (D.E 9. 1994); Pungurné Császár Judit: 80 éves a Dorogvidéki Református Egyházközség 1921 - 2000

RÉGI DŰLŐ

A Bécsi úttól északra, Tokod falu irányában a vasútig húzódó, egykor művelt terület neve. Ma jórészt a Richter Gedeon Rt. és a Hulladékégető Kft. ipari területe. Földjéből került elő két római kori mérföldkö 1888-ban (Baumann Lipót és ←*Benedek József* a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta).

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (ROP)

Az Európai Unió Strukturális Alapjaiból támogatott projekt.

A ROP Irányító Hatóság képviselőjében a Vári Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság és Dorog Város Önkormányzata 2005. november 23-án kötött támogatási szerződést, melynek tárgya: "Dorog város vasúton túli északi településrész rehabilitációja". A projekt ÁFÁ-val számított összköltsége 1.097.000.000,-Ft. A támogatás összegéből 83,33%, vagyis 820.800.500,-Ft az Európai Unió Európai Regionális Fejlesztési Alapjából származik 16,67%, vagyis 164.199.500,-

Ft magyar kormányzati finanszírozás. A saját forrás összege 112.000.000,-Ft.

A projekt célja: vonzó települési és vállalkozói övezet kialakítása az akcióterületen.

Projektelemelek: volt Brikettgyári terület vásárlása, környezeti kármentesítése; zöldterület-fejlesztés (Zsigmondy ltp., Jubileum tér, Szent Borbála templom előtti tér, Brikettgyár előtti terület), játszótér-kialakítás (Zsigmondy ltp, Jubileum tér), út- és közműépítés (Otthon tér, Jubileum tér, Szent Borbála templom előtti terület, Zsigmondy ltp., Petőfi tér, Mészáros Lázár út, Piactéri garázssor burkolata, csapadékvíz elvezetése, járdaépítés), demens beteget ellátó intézmény létrehozása, szodaépítés, művelődési ház felújítása.

Projektmegvalósítás kezdő napja: 2005. november 24., befejezésének napja: 2007. április 30.

Ellenőrzési és monitoring időszak vége: 2013. december 31.

Kivitelezők: Dorogi Kereskedőház Kft., Környezetvédelmi és Biztonságtechnikai Kft., JUNIOR Kert.Ész Bt., CSÁRDÁS MARKT NEOSPIEL Kft., Strabag Zrt, Aranyecset 94 Kft., Tempero Rt., Kalotherm Rt.

REHÁK Emil

1901. ? - 1985. Dorog

Cukrászmester.

A szociáldemokrata párt tagja 1937-től. 1922-ben önállósult, Dorogra 1931-ben helyezte át üzletét a Pataksor 84-be. Később a Petőfi (ma Bécsi) út mai népművészeti boltjának helyére költözött. A Háborúban munkaszolgálatos. Az Ipartestület számvizsg. bizottságának volt a tagja.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

REIMANN-ALTÁRÓ

Lásd: Bányaalagút.

REIMANN Lázár

1851. ? - 1925. ápr. 26. Bp.

M. kir. udvari tanácsos, a Vaskorona-rend tagja, az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rt. egyik alapítója és alelnöke.

Dorogon róla nevezték el a ←Bányaalagutat, annak Dorog közepén, az Esztergomi út - Hantken utca között található altáróját. Schmidt Sándor nekrológiájából: "...az energia, fegyelem és tekintély megtestesülése... Minden gondolata, szívének minden dobbanása imádott családján kívül a vállalaté volt..."

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.E 17. 1999).

REIZER József

1917. dec. 25. Györszemere - 2007. okt. 28.

Dorog

Üzemvezető.

Gépipari technikumot végzett. 1937-44 között Budapesten a Lamparnál, 1947-78 között a Dorogi Szénbányák Vállalatnál dolgozott, a Szállítási és Osztályozó Üzem vezetője volt. Legjelentősebb feladatai közé tartozott a Lévárdy-féle vízalatti homokkitermelés prototípusának kísérlete, majd nagyüzemi kivitelezése és üzemeltetése, továbbá a dorogi és tokodi szénosztályozó berendezéseinek korszerűsítése.

Kitüntetések: Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany fokozat); Kiváló Dolgozó (háromszor); Aranyfokozatú Újító; Munka Érdemrend bronz fokozat.

REIZER Ottóné Csenki Judit

1953. dec. 3. Dorog -

Óvónő, óvodai szaktanácsadó.

1975-ben Esztergomban szerezte diplomáját. Dolgozója volt az integrált Petőfi-Zrínyi Óvodának, ahol a Dorogi Gimnázium középfokú óvónőképzésének gyakorlati képzése folyt. 1975-93-ban a Zrínyi Óvoda, 1996-tól az Annavölgyi Óvoda vezetője. Számos szakmai publikációja jelent meg a *Köznevelés*, az *Óvodai Nevelés* hasábjain, sikeres pályázatok írója. 1977-től a Dorogi Járás szakfelügyelője, majd a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet szaktanácsadója. 1996-tól pályázat útján felvették az országos szakértői listára, 1998-ban sikeres szakértői vizsgát tett. Szakterülete az óvodavezetés, az óvodai tanulási folyamat, a differenciálás, a hátrányos helyzetű gyer-

mekek felzárkóztatása, az egyéni fejlesztés. *Publikációiból:* Kiegészítő pedagógiai szak és az óvónők (Köznevelés, 1987); Az óvoda és iskola együttműködése (Óvodai Nevelés 198); Az óvodavezetés és a munkahelyi légkör összefüggéseinek vizsgálata (dolgozat minisztériumi felkérésre, 1989); Óvodáskorú gyermekek munkára nevelése (II. díjas pályamunka 1989); Az alkotó pedagógiai munka lehetőségei és fejlesztésének módjai (III. díjas pályamunka 1990); A holland CED program átdolgozása a magyar óvodai nevelés keretei közé (1994-98).

Kitüntetések: Miniszteri Dicséret (1983); Kiváló Munkáért (1989).

RELABOR KFT.

A cég 1989-ben alakult Esztergomban egy helyi és egy dorogi telephellyel, azzal a céllal, hogy munkalehetőséget biztosítson az egészségi állapotuk vagy fogyatékosságuk miatt az elsődleges/nyílt munkaerő piacon elhelyezkedni nem tudó embereknek. Jelenleg dolgozóik 90%-a megváltozott munkaképességű. Tevékenységi körük az évek során a piac igényeihez igazodva folyamatosan bővült. Feladataik döntő többsége a piaci versenyben megszerezhető munkákból áll.

Az ország három megyéjében - Komárom-Esztergom (Dorogon, Táton, Esztergomban, Tatabányán,) Veszprém (Nemesvámoson), Szabolcs-Szatmár-Bereg (Fehérgyarmaton) - működtetnek telephelyeket, ahol szolgáltató és termelő tevékenységeket végeznek.

Dorogi telephely

Elektronikai ágazat:

- elektronikai alkatrészek szerelése
- kézi forrasztás, hullámforrasztás
- tekercsgyártás
- alkatrészek előszerelési munkái

Kertészeti ágazat:

- parképítési,- parkfenntartási munkák
- zöldterület fenntartási munkák

Takarítási ágazat

- üzemek, irodák, kórházak napi takarítási munkái

Faipari ágazat

o faipari termékek gyártása (rétegelt lemez alapanyaggal)

o irodai kiegészítő kisbútorok gyártása

REMENYIK Ernő

Adatai ismeretlenek.

Bányafelügyelő.

1916-23 között az Esztergom-Szászvári Köszénbánya Rt. Tömedék-akna üzem, 1923-28 között Annavölgyi Bányauzem, 1928-tól a Kőbánya és mészegető üzem, majd a Brikettgyár vezetője volt.

RENDELŐINTÉZET

1963-ban épült fel a falusi piac helyén Komárom megye akkor legkorszerűbb orvosi rendelőintézete. 22 orvosi munkahellyel hozták létre, kapcsolva a közeli kórház funkciójához, 1968-tól pedig az egészségügyi kombinát tevékenységéhez. Néhány évig az esztergomi Vasary Kolos kórház működtette, 2001. november 1-től ismét Dorog város működteti. Újabb elnevezései: Dorogi Szent Borbála Egészségügyi Központ Kht. (2001-től); Dorogi Szakorvosi Rendelő Kht. (2005. szeptembertől).

2007. november 30-án megszűnt (←Kórház). Vezetői voltak: dr. Kulcsár Zénó, dr. Csőkör György, dr. Karsai Zoltán, ←dr. *Korompay Károly*, →dr. *Till József*, ←dr. *Móro Ágnes*, dr. Havasi László, →dr. *Varga Győző*. *Irodalom:* Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F 18. 1999).

RENDŐRSÉG

1945-ben a csendőrség megszüntetésével vette át a rendfenntartás szerepét. 1946-ban Rajk László belügyminiszter központilag szervezett rendőrséget hozott létre. Dorogon a Rendőrkapitányság 1950 tavaszán alakult meg a korábbi csendőrőrs helyén, vezetője dr. Nagy Zoltán r. százados volt. 1950 végén a parancsnokságot Horváth Sándor r. főhadnagy vette át. 1951-től Járási Rendőrkapitánysággá alakult a szervezet, az új kapitány Suplicz József r. hadnagy lett. 1953-tól átszervezés történt, a megyéhez tartozó kapitányság neve Komárom

Megyei Főosztály Dorogi Járási Osztálya. Ezen belül ÁVH működött, amit 1956. október 28-án oszlattak fel. Tóth György főhadnagy 1956-ban mindössze néhány hétig vezette a kapitányságot, eltűnése után Földes Imre r. hadnagy vette át a parancsnokságot. 1957-ben visszaállították a rendőrkapitányságot, vezetője Vígh János r. főhadnagy lett. 1962-ben dr. Rendek Imre követte beosztásában. 1981. október 1-jén összevonták a Dorogi Járási és az Esztergom Városi Rendőrkapitányságot esztergomi székhellyel. Ott Rendek Imre, majd 1983-tól Pintér László r. őrnagy töltötte be a kapitányi pozíciót. Dorog 1984-től városi rangot kapott, a járások megszűntek, Dorogon csak körzeti megbízotti csoport működött tovább 1990-ig, majd egy új típusú rendőrőrs jött létre május 1-jétől 34 fővel. Vezetésével Hanzó András r. századost bízták meg. 1992-ben Dorog visszakapta kapitányságát, pályázattal vezetője Hanzó András r. őrnagy lett. Nyugdíjazása után Thúröczy Bálint váltotta a kapitányság-vezetésben.

Irodalom: Brassói Gabriella: A dorogi rendőrkapitányság története (kézirat, 1993).

RENNER Samu

Adatai ismeretlenek.
Sebész orvos.

A róla fennmaradt egyetlen dokumentum szerint 1822-ben lett a köszénbánya orvosa.

RÉTEI Lőrinc

1919. szept. 29. Csolnok - 2001. március 17. Esztergom

Üzemvezető, közéleti személyiség.

Bányagépipari technikai érettségi bizonyítványt szerzett. A Dorogi Bányagépgyár üzemvezetője volt. 1970-1980 között országgyűlési képviselő.

Kitüntetés: Kiváló Munkáért; Bányászat Kiváló Dolgozója; Bányász Szolgálati Érdemérem arany fokozat.

RÉTEI Lőrincné sz. Godó Margit

1926. március 22. Pilisborosjenő - 1997. június 24. Esztergom

Közéleti személyiség.

4 polgárit és tanítóképzőt végzett. Tanácselnöke volt Dorog Nagyközségnek az 1950-es években.

Dr. RÉVAY Gábor

1942. szept. 12. Újpest -

Gyógyszerész.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Karán szerezte diplomáját. Dolgozott a Járási Gyógyszertárban (a mai Zeneiskola helyén a Bécsi úton, valamint jelenlegi helyén, az egészségügyi kombinátban). 1991-től Pharma Gyógyszertár néven a Hősök terén magánpatikát működtet. Az 1970-es években a Vöröskereszt csúcstíkára volt. A dorogi labdarúgás egyik önzetlen támogatója.

RICHTER GEDEON RT.

Területén 1922-ben kezdte működését a Salgótarjáni Köszénbánya Rt. kísérleti, később lepárló telepe. Neve a háború után Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Nemzeti Vállalat (1946), majd 1948-tól Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat. 1967-től a Kőbányai Gyógyszerárugyár Dorogi Gyár-egysége, 1990-től a Richter Gedeon Rt. dorogi fióktelepe.

Kitüntetés: Pro Urbe-díj (1996)

Irodalom: Körmöndi István: A Richter Gedeon Rt. dorogi fióktelepének története (kézirat)

RICHTER ÓVODA KÖGYO Óvoda.

A Kőbányai Gyógyszerárugyár által létrehozott üzemi óvoda, később a jogutód Richter Rt. által fenntartott és üzemeltetett óvoda Dorog város és vonzáskörzete számára. Elsősorban a vállalati dolgozók gyermekei számára biztosít ellátást. Vezetői: Horváth Károlyné (2002-ig), Koltainé Schuck Julianna

RIEDLER Miksa

1893. okt. 1. Judenburg (Ausztria) - 1966. jan. 5. Dorog
Kohómérnök.

A karbidgyártás elismert szaktekinthelye volt. Szakképesítését 1916-ban szerezte Németországban. 1918-ban helyezte üzembe a falkenauai (Németo.) karbidgyárat, 1920-ban a MÁK felsőgallai karbidgyárat. 1921-ben kezdi meg szolgálatát a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-nél, Dorogon építi meg az ország második ilyen üzemét 1922-re, termelő kapacitását 1929-ben háromszorosára bővítette. 1933-ban a karbidgyártás fejlesztésére szabadalmi oltalmat kapott. 1943-ban kapta meg a magyar állampolgárságot. Ő indítja újra a II. világháborúban megsérült Karbidgyárat, amiért magas állami elismerést kapott. 1947-es kitélepítését (többek között) a MÁSZ Rt. Dorogi Kerületi Bányagazgatósága és üzemi bizottsága akadályozta meg. 1949-50-ben a szilikoaluminium, a fehér és színes műkorund előállítására végzett sikeres üzemi kísérleteket, ennek alapján létesítették a Mosonmagyaróvári Műkorundgyárat. 1921-től 1956-ig (nyugdíjazásáig) vezette a Dorogi Karbidgyárat. 2004-ben emléktáblát avattak tiszteletére a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár telephelyének volt karbidgyári épületén.

Irodalom: Körmöndy István: A Richter Gedeon Rt. története (kézirat - könyvtár)
Borbély László - Szilágyi Gabriella: Riedler Miksa (D.F. 35. - 2006).

RISS József

1953. május 26. Esztergom -
Műszaki oktató, közéleti személyiség, amatőr csillagász.

A Kandó Kálmán Műszaki Főiskolán szerezte diplomáját. Oktatóként dolgozott az esztergomi 317. Sz. Szakmunkásképző Intézetnél. 1985-től a dorogi Csillagász szakkör vezetője, csoportjával rendszeres résztvevője észlelő táboroknak, vetélkedőknek. Alapító tagja és titkára a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek, alapító tagja a DVBE-nek

RITTLING József

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

ROCKFESZTIVÁL

Lásd: Dorogi rockfesztivál!

Dr. ROGRÜN Jenő

1882. nov. 18. Párkány - 1965. júl. 21. Esztergom

Bányarvos.

Egyetemi tanulmányait Bp.-en, a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvoskarán végezte. Az első világháborúban az orosz fronton és Abháziában szolgált orvosként, három háborús kitüntetéssel ismerték el munkáját. 1919-22 között az esztergomi Vaszary Kolos kórház orvosa. Dorogra 1922-ben került körorvosnak, a Nagyközség és a Bánya Társadalombiztosítás igazgatói rangú főorvosa volt. 1939-től a járványkórház vezetője. Legfőbb tevékenysége a "Stefánia" gyermekvédelmi szolgálat megszervezése volt, melynek révén Dorogon az országban a legalacsonyabb lett a gyermekhalandóság. Tagja volt az Orvosszövetségnek, a község képviselő-testületének. A Dorogi Református Fiókegyház gondnoka.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret gyógyító munkásságáért; Dorog Község Emlékplakettje (1942).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Dankó József: Úri kaszinó vagy értelmiségi társaskör? (D.F. 11. 1996.)

Báró ROHR Rezső

1895. Rodaun - 1971. Rodaun (Ausztria)

Bányamérnök.

Előbb haditengerészeti főiskolát végzett, a folyamórségnél szolgált. Később Selmechbányán és Leobenben bányamérnöki főiskolán szerezte mérnöki diplomáját 1922-ben. 1924-ben került Dorogra, 1928-tól a Reimann-akna üzemvezetője lett. Tagja volt a községi képviselő-testületnek. Schmidt Sándor bányafőtanácsos veje (felesége Schmidt Irén). A háború végén

Ausztriába emigrált.

Irodalom: Komárom és Esztergom vármegegyék újjáépítése Trianon után (Bp. ?); Pick József: Schmidt Sándor (magánkiadás 1997).

RÓMAI ÚT

Az Aquincumot Brigétioval összekötő római kori út keresztülszeli a várost, jórészt a mai Bécsi út nyomvonalán, vagy annak közelében. Nyomai már sehol nem láthatók, de 1888-ban két mérföldkő is előkerült a ←*régi dűlőből*. Dorog Kesztlőc felőli határában (az ún. Suzuki-út mellett) stilizált mérföldkő felirata hirdeti a hajdani út emelkedét annak nyomvonala mellé telepítve.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

RÓMAI VILLA

1958-1960 között a Hosszúréten tárták fel a Kr. u. 4. századból való római villát. Főépülete lakóházból és fürdőépületből állott. Melléképülete gazdasági célokat szolgált. A tetőcserepeken a Brigétioiban állomásozó első segélycsapatok jelzése látható. Az épületben padlófűtést alkalmaztak. A romok a Kesztlőci-patak mentén (részben) konzerválva láthatók.

Irodalom: Horváth I. - H. Kelemen Márta-Torma L: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

ROMANEK Etelka

1960. március 25. Dorog - Közigazgatási vezető.

1982-ben szerzett a budapesti Államigazgatási Főiskolán, majd 1996-ban a Közgazdaságtudományi Egyetem Emberi Erőforrás Tanszékén diplomát. 1982-1989 között Bajna Község Tanácsánál a szakigazgatási szerv vezetője, 1989-1993 között a Dorog Városi Tanács majd Önkormányzat közigazgatási osztályvezetője, 1993 óta a Megyei Munkaügyi Központ Dorogi Kirendeltségének vezetője. 1984-1989 között a Munkaügyi Döntőbizottság elnökhelyettese, 1992-ben a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Esztergomi Csoportjának alapító

tagja. 1998-94 között a városi önkormányzat jogi és népjóléti bizottságainak kültagja. 1996-tól 1999-ig a Munkaügyi, majd a Szociális és Családügyi Minisztérium által szerveztetett *A vezetés hatékonysága fejlesztő tréningek* és a *Gyors reagálás térségi gazdaságfejlesztési tréningek* szervezője.

Kitüntetés: Megyei Tanács Kiváló Dolgozója (1986); Megyei Munkaügyi Központ Kiváló Dolgozója (1998).

Dr. ROMÁN Ferenc

1939. jan. 16. Bp. -

Osztályvezető főorvos. Kandidátus.

Id. Román Sándor fia. 1962-ben végezte el a Szegedi Orvostudományi Egyetemet. Dolgozott a SZOTE Gyermekklinikán (1962-76), majd a gyulai gyermekkórházban osztályvezető főorvos (1976). Nyugdíjazásáig (2005.) a Szegedi Gyermekklinika osztályvezető főorvosa volt. A Diabetes Társaság tagja, Európai Klinika Expecter. Ph.-D. 1999. Tagja volt 1954-58 között a dorogi bányász zenekarnak.

Kitüntetés: Kiváló Egészségügyi Munkáért (1985).

ROMÁN István

1943. szept. 15. Bp. -

Kohómérnök.

Id. Román Sándor fia. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen szerzett diplomát 1966-ban. 1997-ig a Kohászati Vállalat (Bp.) kohómérnöke volt. Jelenleg könyvelési szakértő.

Dr. ROMÁN József

1947. jan. 8. Bp. -

Szemészfőorvos.

Id. Román Sándor fia. 1971-ben diplomázott Szegeden a SZOTE-n. 1976-ban szerzte szemészorvosi és a szegedi JATE-n számítástechnikai programozói oklevelét. Előbb a SZOTE Egészségügyi Tanszékének, majd 1972-től az Esztergomi Kórház szemészeti osztályának orvosa. 1993-tól osztályvezető főorvos. Tagja a Diabétesz Társaságnak, rendszeres előadója a megyei orvosnapoknak, főleg a komputer felhasználás

nálásának lehetőségeit keresi, ezen kutatások eredményeiről számol be előadásokban és publikációiban. Számos szűrés, vizsgálat vezetője volt a térségben, Dorog-Esztergom és vonzáskörzetében az elmúlt évtizedekben (az óvodások kancsalságáról 1975-ben, a zöldhályogszűrővel kapcsolatos tapasztalatokról 1978-ban). 1985-ben a HIETE kurzusán a komputeres diagnosztikai program a szemészetben címmel tartott előadást, 1989-ben a szegedi Szemorvos Társaság Vándorgyűlésén ugyancsak a számítógép használatáról értekezett.

Díjak: Alkotó Ifjúság Pályázaton nyertes munkája: "Az informatika alkalmazásának általános elvei a kórlap-dokumentációban" (1975).

Dr. ROMÁN Sándor

1903. máj. 29. Timár - 1990. okt. 7. Dorog Orvos.

Debrecenben végezte egyetemi tanulmányait. Működését a debreceni klinikán kezdte, majd a dorogi bányakórházban tevékenykedett. 1935-ben önálló rendelőt nyitott, 1936-tól az OTI helyi körzeti orvosa. A háború után körzeti orvos, bőrgyógyász, évtizedeken át az egyházi képviselő-testület elnöke volt (Szent József plébániatemplom). Neve feleségével együtt szerepel a háború után helyreállított üvegablakok egyikén a barokk templomban.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Dr. ROMÁN Sándor

1937. febr. 23. Bp. -

Bőrgyógyász főorvos.

Id. Román Sándor fia. Diplomáját 1961-ben szerezte (SOTE). 1962-től Szekszárdon a bőrgyógyászati osztály, 1964-65-ben a Bp. IX. ker. bőrgyógyászat orvosa, 1965-71 között a Tököli Rabkórház, 1971-2001. között a II. kerületi Bőrgyógyászat főorvosa volt. Nyugdíjazása után ugyanezt a munkakört tölti be a főváros XVII. Kerületében.

Dr. ROMÁN Sándorné Morva Izidóra

1908. aug. 17. Kőhidgyarmat - 1999. december 15. Dorog

Tanítónő.

A Szatmári Irgalmas Nővérek intézetében, majd az esztergomi tanítóképzőben tanult, 1928-ban diplomázott. Az ún. *falusi iskola*, majd ennek jogutódja, a Zrínyi iskola pedagógusa volt hosszú, 39 éves pályafutása alatt.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1997).

ROP

Lásd: Regionális Fejlesztési Operatív Program

ROSZ János

1928. márc. 23. Dorog - 1985. jan. 2. Dorog Üzemvezető.

Az esztergomi Bencés Gimnáziumban érettségizett 1946-ban, majd a bányaipari Technikumot is elvégezte. 1947-től az Anyagellátó Üzemben dolgozott, ahol volt segédmunkás, anyagkönyvelő, üzemrészleg-vezető, végül üzemigazgató. Dorog Községi, majd Városi Tanácsának tagja volt 1971-től 3 választási cikluson át.

Kitüntetés: Szolgálati Érdemérem.

ROSZ Mihály

1909. júl. 12. Dorog - 1958. jan. 15. Dorog Cipézmester.

Az ipari iskola elvégzése után mestervizsgát tett. 1929-1945 között magán kisiparos segéddel és inasokkal. A hat évig tartó katonaság és a három hónapos dorogi frontesemények tönkretették, kifosztották. 1945-48 között a Magyar Állami Szénbányák Rt. dolgozója, majd 1949-ben hat sorstársával megalakították a Dorogi Cipész Kisipari Termelő Szövetkezetet. Ez később más szakmákkal bővülve Vegyesipari Szövetkezetté alakult. Haláláig itt dolgozott.

RÓTH Kálmán

1890. jún. 27. Nagykikinda - 1972. máj. 26. Bp.

Bányaigazgató, főtanácsos.

Főiskolai tanulmányait Selmecebányán

végezte, oklevelet a világháború befejezése után Sopronban szerzett 1920-ban. Mérnöki szolgálatát 1913-ban kezdte Dorogon, majd 1919-1928 között Reimannakna üzemvezetője. 1928-29 között a dorogi bányüzemek kerületének vezetője, főfelügyelője. 1939-ben, Schmidt Sándor áthelyezése után, átvette a dorogi bányagazgatóság és a Munkásotthon Önszegélyző és Önművelő Egyesület irányítását. 1944-ig látta el feladatát, származása miatt le kellett mondania. Később Bp.-en élt, 1950-től kezdett ismét dolgozni a Bányaberuházó Vállalatnál, majd a Bányászati Aknamélyítő Vállalat Középdunántúli Üzeménél, illetve a Mélyfűrőipari Trösztnél. 1956 végén a Bányászati Kutató Intézethez helyezték a Bányavízvédelmi Osztályra. Közel félszáz kutatási jelentés szerzője, társszerzője a karsztvízveszély elleni védekezés szakterületén. 1967-ben vonult nyugdíjba. 1912-től tagja volt az OMBKE-nek. Életének utolsó éveiben részt vett az MTA kiadásában megjelent magyar-orosz műszaki szótár szerkesztésének munkálataiban.

Irodalom: Bányászati és Kohászati Lapok 1972. 11. sz. (nekrológ).

ROZMANN VIKTOR

1975. Dorog -

Építésmérnök, művészettörténész.

A Zrínyi Ilona Általános Iskolában kezdte tanulmányait, majd az esztergomi Ferences Gimnáziumban érettségizett. Az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán építésmérnöknek tanult, diplomát 1997-ben szerzett. Ezután a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán művészettörténetet tanult. Itt 2003-ban kapott diplomát. A műemlékvédelem szakterületén helyezkedett el, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalban. Publikációi jelennek meg az építészeti örökséggel foglalkozó szaklapokban.

ROZSÁLYI Zoltán

1921. nov. 16. Szeged - 2006. febr. 13. Bp.

Gépésmérnök, esperes plébános.

12 évi tanársegédi, adjunktusi beosztása mellett elvégezte a közgazdasági egye-

temet, az ELTE pedagógiai szakát és a hittudományi egyetemet. Pappá 39 évesen, 1960-ban szentelték. Káplán Esztergom Belvárosban, Bp. Krisztinavárosban, majd plébános Nagylócon. Közel húsz évig (1976-1996) volt a dorogi Szent Borbála Bányatemplom plébánosa, miközben ellátta a környék esperesi teendőit is. Nevéhez fűződik többek között a dorogi cserkészmozgalom újrarendezése az 1990-es években. Sokat tett a nehéz sorsú gyerekekért, családokért. Gyakran publikálta gondolatébresztő írásait a helyi lapban. 1997-ben vonult nyugalomba, Zuglóban halt meg.

Kitüntetés: Pro Urbe Díj (1994).

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára (Bp. 1997).

RÓZSA-MEZŐ

Rose-Wiese

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás a dorogi határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

RÓZSÁR Tivadar

1937. febr. 28. Pozsony -

Földhivatal-vezető

A gödöllői Agrártudományi Egyetemen szerzett diplomát 1960-ban. Az ország egyetlen földhivatal-vezetője, aki a megalakulástól (1957) folyamatosan hivatalvezetői beosztást látott el (Bács-Kiskun megyében 1962-ig, Komárom megyében 1967-ig, a Dorogi járási hivatalnál nyugdíjazásáig).

Kitüntetések: A térképészet kiváló dolgozója (1967); Kiváló munkáért (1979), Magyar Köztársaság arany érdemkereszt (1997).

RÖPLABDA SZAKOSZTÁLY

1952-ben alakult. Néhány évi kihagyás után 1959-ben Büki József szervezi újjá a csapatot, munkáját Kégel Tamás folytatja. 1959-ben megyei ezüstérmes a gárda. A hatvanas évek elején sikeres női csapatot is szerveznek. Az edző Ötvös József.

A hetvenes évektől folyamatosan veszít népszerűségéből a szakosztály, majd egy időre megszűnik. A 90-es években a férfi csapat újra megerősödik, jelenleg az NB II-

ben Kaposvári István edző irányításával a középmezőnybe tartoznak.

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75 (1989).

S

SACKRACE EGYÜTTES

Rövid ideig Proteus néven működtek, 1990-ben alakultak. Igényes thrash metal zenét játszanak. Tagjai: Bognár Tamás, Bauer Imre, majd Csuha András (basszusgitár), Borsiczki Barnabás (gitár), Gerstner Árpád (gitár, ének), Ötvös Károly majd Bordás Zoltán (dob). Rockfesztiválokon (Tokodaltáró, Diáksziget) léptek fel.

Hanghordozók: Sackrace (Proteus együttesként, kazetta 1991); Palm in the Fist (kazetta 1994).

Vitéz SÁGHY (korábban STEFÁN) Antal

1891. nov. 26. Esztergom - 1980. január 2. Süttő

Gépészmérnök.

1919. októberétől a Salgó Rt. alkalmazottja Dorogon. Mérnök, főmérnök, felügyelő, főfelügyelő, 1928-tól a Gépészeti osztály vezetője. A bányatüzoltóság főparancsnoka, a Levente Egyesület ügyvezető elnöke, a Lövészegylet és Frontharcos Szervezet kezdeményezője és vezetője. Mint a Központi Műhely vezetője a sportolókat üzemében foglalkoztatta munkaidő-kezelést biztosítva számukra a sportoláshoz. 1924-ben vitézzé avatták, ekkor változtatta Stefán családnevét Sághyra. Schmidt Sándor őt bízta meg a Munkásotthon Önszegélyző és Önművelő Egyesület megszervezésével és megalapításával, annak tisztségviselője volt mint alelnök. Több bányagépészeti találmányát vezették be. 1939-ben a lábatlani cementgyár műszaki igazgatója lett, a gyárkitelepítési parancsot 1944-ben nem hajtotta végre. A háború után bebörtönözték, internálták. Később szakterületén tovább foglalkoztatták, majd a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen

diplomaterveket készített és opponált. Dolgozott Tatabányán, Gyöngyösön, majd műszaki fordításokat készített, bányagépészeti tankönyveket írt.

Címei: vitéz (1924), kormányfőtanácsos (1943), aranydiplomás (1970).

Kitüntetései: Nagy Szent Gergely Rend Lovagja (lovagkereszt 1941); XII. Pius pápától: Szalézi Rend a lengyel menekültek támogatásáért.

Irodalom: D.F. 18. (Dankó József interjúja dr. Sághy Antallal).

Dr. SÁGHY (korábban STEFÁN) Antal

1918. aug. 26. Süttő - 2000. július 11. Süttő
Jogi doktor, ügyvéd.

Vitéz Sággy Antal és Wilsch Ilona fia. A dorogi Bányaiskolában, az esztergomi Bencés Gimnáziumban tanult, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett jogi doktorátust (1946), majd ügyvédi oklevelet (1952). 1965-től mérlegképes könyvelő. Dolgozott a Dunamenti Építőköfajtó Vállalatnál raktárosként és irodavezetőként (1952-1961), majd 1991-ig jogtanácsos volt a Komárom- (Esztergom) Megyei Vasbetongyárnál Lábatlanon (tíz évig nyugdíjasként). 1931-től a királyi Madártani Intézet külső munkatársa, 1942-ben kihelyezett rendes megfigyelő, az intézet évkönyveiben publikációi jelentek meg a Gerecse és a Közép-Duna madárvilágáról (Aquila közleményei 1952-55 között). Emellett foglalkozott Süttő helytörténeti kutatásaival (keskenyvágányú kisvasút, családtrótténetek). A Komárom megyei *Dolgozók Lapja* munkatársaként a 60-70-es években vadászati, természeti, madártani témájú tárcákat, elbeszéléseket publikált. 1935-ben vitézzé avatták édesapja

jogán, várományosként (névváltoztatás). 1945-ben hónapokig a politikai rendőrség őrizetében volt, 1945-48 között rendőri felügyelet alatt tartották, lakhelyét csak engedéllyel hagyhatta el.

Publikációiból: Egy dunai sziget fészkelőállomány-változásai (Szlovákia, magyar nyelven 1985); A süttöi szlovák sziget fészkelőállománya (1992).

Kitüntetések: Magyar Madártani Egyesület örökös tagja oklevél és alapító tagja oklevél (1994); "Süttöért" oklevél (1995); PRO NATURA emléklap (KTM 1998); Süttö Díszpolgára (posztumusz, 2000.)

SALAMON (Loysch) Imre

1882. Vulkapordány -1947. Felsőgöd
Kántortanító-igazgató.

Bécsben végezte a tanítóképzőt. 1928-ban pályázta meg a kántortanítói állást Dorogon, A Szent József plébániatemplom kántora, a falusi (ma Zrínyi) iskola igazgatója 1935-től. A népművelés ügyvezetőjeként, az Actio Catholica helyi szervezetének jegyzőjeként központi szerepet játszik a kulturális és vallási életben egyaránt. Iskolát vezet (ma Zrínyi iskola), énekkarokat szervez, miséket komponál, népművelési előadássorozatot szervez az embereknek a Munkásotthonban októbertől márciusig az 1930-as években. Magyarul és németül verselt, emlékiratokat hagyott az utókorra. 1946-ban vonult nyugdíjba, elhagyva Dorogot.

Kitüntetés: Mindszenty József bíboros elismerő oklevele.

Művei: ←Dorogi mise (1940), Magyar Mise (1946), Népművelési Előadások Jegyzőkönyve 1934-39 (dokumentum).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Kovács Lajos: Egy füzet a szép harmincas évekből (D.F. 11. 1996).

SALGÓTARJÁNI KÖSZÉNBÁNYA RT.

A Dorog-Esztergom vidéki bányászathoz tartozó bányák tulajdon- (bérleti) joga az 1900-as évek elején két nagy érdekcsop-

port: a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. (MÁK) és a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. kezében összpontosult. A Salgótarjáni Kőszénbánya társaság elsősorban a salgótarjáni és dorogi szénmedencére épült, ezek mellett más kisebb bányái is voltak. Hozzá tartozott még az UNIÓ Bányászati és Ipari Rt., mely Várpalotán rendelkezett bányákkal, továbbá a Bánvölgyi Szénbánya Rt., végül a Rózsaszentmártoni Mátravidéki Szénbányák Rt. Számos leányvállalattal, a villamosenergia-termelésben biztosított fontos pozíciókkal, erős építőanyagipari érdekeltséggel a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. a magyar tőke fellegvára volt, melyben a ←*Chorin* család játszott a vezető szerepet. A vállalat mint erős partner - üzlettársként - részt vett a Kereskedelmi Bank üzleteiben, azzal lényegében egy csoportot képezett.

1898-ban a Kőszénbánya és Téglagyár Rt. átengedte bányáit és jogait az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rt.-nek, amely megvásárolta Annavölgy-Sárisáp szénjogát. Ezzel megalakult a közel fél évszázad bányajogi térképe: a MÁK Rt. területe a főkéntalán dorogi, a papnevelde tokodi, az érsekség bajóti területe. Az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rt. területe a teljes annavölgyi, a vállasalapítvány csolnoki és mogyorósi, a községi gazdák dorogi területe. 1924-ben az igazgatóság a gazdasági helyzetre való tekintettel a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-vel a közgyűlés jóváhagyásával abban állapodott meg, hogy a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-be olvadva vele egyesül.

1895-ben a Stajer Trifaili Rt. megvette a papnevelde tokodi, a főkéntalán dorogi és az érsekség bajóti területét. Ezt vásárolta meg 1898-ban a MÁK.

Irodalom: A magyar bányászat évezredek története (1997. I. kötet).

SALZINGER (Sófalvi) Ferenc

Adatait nem ismerjük.

Közéleti személyiség.

1919-ben, a Tanácsköztársaság megyei tanácsában a 3. ügyosztály (ipari, kereske-

delmi, műszaki ügyek) irányításával bízták meg. Tagja volt a dorogi községi direktóriumnak és a munkástanácsnak. A Tanácsok Országos Gyűlésén többször felszólalt, támogatta Peyer Károly beválasztását a kormányba, támadta Szamuely Tibor dorogi erőszakos fellépéseit. A bukás után bíróság elé állították és 6 hónap börtönre ítélték.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: Az első világháború és a két forradalom eseményei Dorogon - 1914-1919 (D.F. 13); Esztergom és Vidéke (1921. febr. 6.)

SALZINGER János

1889. márc. 16. Szomor - 1957. szept. 3. Dorog

Kereskedő és sütőmester.

Üzletét 1911-ben alapította, önálló kereskedő Dorogon. 1927-ben létesítette sütőüzemét a fő utcán (a későbbi Palatinusz áruház, a mai Rossmann cég) udvarán. A községi képviselő-testület, az ipartestület választmányi és előjárósági tagja, a megyebizottságnak nyolc éven át volt tagja. Pékségét a háború után államosították.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SALZINGER János

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

SALZINGER József

1893. márc. 2. Dorog - 1946. szept. 11. Dorog

Szabómester, szikvízkészítő.

1920-ban lett önálló mester Dorogon. A mester- és tanoncvizsgáztató bizottság tagja volt. 1944-ben aláírta a dorogi hűségnyilatkozatot, ezért 1993-ban Dorog városától posztumusz díszpolgári címet kapott.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

SALZINGER József

1929. jan. 13. Dorog - 2000. dec. 22. Esztergom

Építőmérnök.

A Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. A Honvéd Térképészeti Intézetnél (Bp.), majd a dorogi Szénbányák Vállalatnál dolgozott. 1947-ben kitelepítették az NDK-ba, ahonnan 1948-ban szökve tért haza.

Gróf SÁNDOR Móric

1805. máj. 23. Bajna - 1878. febr. 23. Bécs
Földbirtokos.

Magyar főnemes, a reformkor jeles alakja. Híres vakmerő lovas-, úszó- és vadászteljesítményei miatt maradt fenn. A döblingi elmegyógyintézetben fejezte be életét. Gazdag könyvtárát az OSZK-nak ajándékozta. Számos forrás utal arra, hogy a Sándor-Metternich birtokon kora nagy arisztokratáihoz hasonlóan korszerű állattartás és ipar fejlesztésére tett kezdeti lépéseket. Apjától, gróf Sándor Vincétől (meghalt 1823-ban) szakszerű vezetéssel működtetett szénbánya vállalatot vett át sárisápi birtokain, emellett Csolnokon (1817), Mogyoróson (1828), majd Tokodon (1839) nyíltak bányák, ez biztosította a dunai gőzhajózás szénellátását. Ugyancsak apja vásárolta 1804-ben a híres bajnai félvér ménest, mely Móric örökségévé vált. Ez a család létesítette a budai Sándor-palotát, mely 1945-ig a miniszterelnökség, majd 2003-tól a köztársasági elnök hivatala lett. Sándor Móric támogatta többek között →*Széchenyi* lótarással és vasmű létesítésével kapcsolatos terveit. Ebben nemcsak ménese, hanem a birtok területén már közismert szénlelőhelyek felhasználásának terve is komoly érvként szerepelt kortársaival való együttműködésében. Később a szénlelőhelyeket eladta. Korai súlyos balaste és betegsége akadályozta meg tervei folytatásában.

Műve: Hazai vadászatok és sport Magyarországon (gr. Andrássy Manóval és másokkal, Pest, 1857, franciául is megjelent).

Irodalom: S. M. (Képes Hetilap, 1878. 11. sz.); Lestyán Sándor: S. M., az ördöglovas (Bp., 1941); Tóth Krisztina: Száz magyar falu kincsháza; 2002 (98, 164, 166 l.);

Dunaferr Dunai Vasmű krónika (Dunaújváros, 2002.)

SANYO Energy Hungary Kft.

Japán elektronikai cég. A Dorogi ←*Ipari Park* területén az első beruházó vállalkozás 2000-ben. Kivitelező: Takenaka Hungária. 2002-től elsősorban újratölthető tartós elemeket állítottak elő. 2005-re fényelektromos modulokat, napelemeket és kereskedelmi légkondicionáló berendezéseket gyártó üzemegységet építettek a gyár területén.

Irodalom: 24 ÓRA (KEM napilap)

Dr. SÁSKA Magdolna

1954. okt. 2. Esztergom -
Háziorvos.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem elvégzése (1979) után az Esztergomi Vaszary Kolos Kórházban dolgozott, szakvizsgái alapján az I. sz. Belgyógyászat onkológiai részlegvezetője lett. 2002-től háziorvos Dorogon.

SASVÁRI Anna

1966. május 26. Dorog -
Textiltervező iparművész.

A dorogi Képzőművész Szakkörben vált ismertté tehetsége. Az Iparművészeti Szak-középiskolában végzett 1984-ben. A szelyiparban dolgozott mint textiltervező, tervmunkáit a soproni, szentgotthárdi és kőbányai szövőgyárak, valamint a győri Függyöny- és Csipkegyárban szőtték. Kifestőként alkalmazta a Pannónia Filmstúdió, majd munkát és profilt váltva számítógépes gyermekoktató programokhoz látványterveket készített. Üvegfestőként részt vett a budapesti Rózsák tere templomának ablakfestésében. Tervezett gobelinet, festéssel és grafikával is foglalkozik. Jelenleg kisgyermekait neveli.

Dorogon a képzőművész szakkör közös kiállításán mutatkozott be. Kiállította munkáit Debrecenben, Dorogon, Keszthelyen és Esztergomban, Szombathelyen (textilbiennálén), Szentendrén, Budapesten, Ottensteinben (Ausztria), Únyon.

SASVARI Jakabné Schmidt Katalin

1921. dec. 10. Dorog - 1995. szept. 12. Dorog

A dorogi sváb néphagyományok ismerője, életbentartója volt (versek, mondókák, népszokások), gyakori adatközlője a folklorkutatóknak. Emellett egyházi események (körmenet, zárandoklat búcsújáráhelyre stb.) szervezője, énekhangjával és gazdag szövegismeretével vezető személyisége.

Irodalom: Tisovszki Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.E 2. 1992.)

SASVÁRI József

1944. május 10. Dorog -
Mérnök, közéleti személyiség.

Okleveles villamosmérnök, bányagépész és villamos üzemmérnök. A Dorogi Szénbányák, majd a Tervező Iroda Kft, illetve az Egyesített Kórházak Esztergom voltak legfontosabb munkahelyei. 1985 szept. 1-jén országgyűlési képviselővé választották, tagja volt az ún. rendszerváltó parlamentnek, benne a Településfejlesztési és környezetvédelmi bizottságnak. Az 1989-90. évi háromoldalú tárgyalásokat a magyar országgyűlés független képviselőcsoportjának titkáráként felügyelte. 1990-től a városi Választási Bizottság elnöke. 1991-től a ←*Dorogi Tervezőiroda Kft.* ügyvezető igazgatója. 1993-tól 2005-ig a ←*Dorogiak Dorogért Alapítvány* kuratóriumi elnöke. Műszaki tárgyú cikkei jelentek meg az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület lapjában.

Kitüntetés: Kiváló Ifjú Mérnök (1987, 1988).
Irodalom: Magyarország Politikai Évkönyve (1988); Műszaki és természettudományi ki kicsoda (1995).

SASVARI Katalin

1948. márc. 26. Dorog -
Előadóművész, közéleti személyiség.
Fiatalon a szórakoztató zene egyik legismertebb dorogi személyisége. 1966-1971 között a Blank és Neoton zenekarok szólistája. 1972-től a Szent József Plébánia-templom ifjúsági énekkarának vezetője.

Alapító tagja a Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek és a Dorogi Német Kisebbségi Önkormányzatnak. Az egyházban pénzügyi adminisztrátor, misztériumjátékok rendezője, karitatív tevékenységet is végez.

Díjai: *Ki mit tud?* országos döntőn 2. díj (táncdal 1963); Országos Kamarazenei Fesztivál, Székesfehérvár, aranydiploma (1965); Országos Amatőr Táncdalfesztivál, Salgótarján, bronzdiploma (1968); Helikon verseny, szavalat és irodalmi színpad, aranydiploma (1963), Röpülj Páva 1970. (német nemzetiségi dalok előadója).

Irodalom: Földi János: A dorogi zenei élet története (D.F. 7. 1994).

SÁTORKŐ

Gazdasági és lakott terület a hasonló elnevezésű hegy lábától délre. Neve valószínűleg a Nagy Strázsa-hegy sziklakapujára (rombarlang) mint kőszátorra utal, innen szállt át a lakott területre. Lakossága főként állattartással foglalkozott. Jelenleg lovarda található a területen, amely közigazgatásilag Esztergomhoz (Esztergom-Kertváros) tartozik.

Lásd még: ←*Démusz János és* ←*Németh László.*

SÁTORKŐPUSZTAI-BARLANG

A Nagy-Strázsa-hegyben keletkezett gipszbarlang. A termálkarsztosodás, a melegvizes barlangképződés jellemző példája. Felfedezője Várhidi Károly és Rezső (vagy ahogy Dorogon ismerték: Rudi) 1944-ben. Kutatói Jakucs László, Venkovits István és Nickl Matild voltak, első térképe 1946-ban készült el. Az 1950-es években a természeti képződmény 50 %-a elpusztult, később katonai terepként tovább rombolták. Gondozását, felügyeletét a ←*Benedek Endre* által életre hívott ←*Kadi Ottokár Barlangkutató Csoport* kezdte el 1958-ban. Jelenleg a dorogi ←*Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület* lát el hasonló feladatokat. Kisebb létszámú túracsoportokkal megismertetik a barlang föld alatti, feltárt üregeit, állatvilágát.

SCHEFFER-HÁZ

A 10-es út mentén, a mai ipari park területén látható, egykor magányosan álló épület. Jelenleg a Sanyo Hungary Kft hasznosítja.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

SCHLATTNER Jenő

1896. júl. 21. Salgótarján - 1975. okt. 10. Bp. Kossuth-díjas gépészmérnök (Műszaki Egyetem 1921), a kémiai tudományok kandidátusa.

1924-től a salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi erőműve és a →*szénlepárló üzem* vezetője volt. 1933-ban tervezte és szabadalmaztatta az első komplex barnakőszénlepárló telepet. Nevéhez fűződik az ún. Schlattner-kemence megépítése. Munkásságáért 1951-ben Kossuth-díjat kapott. A Műszaki Egyetem díszdoktora (1961). Dorogon utca őrzi a nevét.

Művei: A dorogi lepárlótelep és sajtolt kokszyártás (1936). A magyar barnaszénből előállítható kohókokszyártása (1953).

Irodalom: Magyar életrajzi lexikon (kiegészítő kötet).

SCHMERÁNÉ EICHARDT Gizella

1953. aug. 15. Dorog - Óvodavezető.

Felsőfokú óvónőképzőt végzett, majd a dorogi Zrínyi, később a Petőfi Sándor Napköziotthonos Óvoda dolgozója. 1979-től óvodavezető-helyettes, 1992-től intézményvezető a Petőfi óvodában. Szakvizsgázott közoktatásvezető 2002-től.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1986).

SCHMIDT Ferenc

1901. máj. 16. Dorog - 1971. okt. 7. Dorog Hentes és mészáros.

1922-53 között a bánya dolgozója volt. 1938-1951 között önálló iparosként hentes és mészáros boltot nyitott a Petőfi (ma Bécsi) út 64 sz. alatt. Vezetőségi tagja volt az Ipartestületnek.

SCHMIDT József

1887. Dorog - Halálának körülményeit nem ismerjük.

Vendéglős és gazdálkodó.

1924-ben nyitotta, 1936-ig önállóan működtette vendéglőjét a Petőfi (ma Bécsi) úton, a mai *Mosoly vendéglő* helyén. Üzletében 4 vendégszoba volt, állandó hideg-melek konyha állt a vendégek rendelkezésére. A községi képviselő-testületnek hosszú ideig volt a tagja.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SCHMIDT József

1895. Dorog - 1963. márc. 4. Reudern (Németország)

Gazdálkodó, kereskedő.

1927-ben lett önálló kereskedő, 1934-ben darálómalmot létesített, liszt és terménykereskedelemmel is foglalkozott, villany-motorral működtetett modern darálóját az István király utcában. 1924-től községi képviselő-testületi tag volt. A kitelepítések előtt már elveszítette vagyonát, az Erőmű dolgozója volt. 1954-ben kitelepült Németországba.

SCHMIDT József

1935. jan. 23. Dorog -

Köztisztviselő, sportoló.

Pénzügyi számviteli főiskolát végzett. 1952-60 között többszörös országos bányász területi és megyei atlétikai bajnok volt 800 és 1500 méteres síkfutásban. 1965-78 között a Dorogi AC atlétikai szakosztályának edzője. 1963-1991 között a Dorogi Járási Tanács VB., a Járási Hivatal, a Városi Tanács VB. és a Polgármesteri Hivatal dolgozója volt, 1976-91 között a pénzügyi osztályt vezette. 1984-88 között a közalkalmazottak szakszervezetének titkára, 1964-79 között a járási atlétikai szövetség elnöke. 1995 óta a ←Magyar Máltai Szeretetszolgálat dorogi csoportjában vezetőségi tag.

Kitüntetései: Kiváló Pénzügyi Dolgozó (1975); Tanács Kiváló Dolgozója (1988); Kiváló Munkáért (OT 1989); Szakszervezeti

Munkáért (ezüst fokozat 1981); Komárom Megye Sportjáért (1976); Kiváló Társadalmi Munkáért (1982).

SCHMIDT Mihály

1906. dec. 26. Dorog - 1979. febr. 14. Szombathely

Szalézi szerzetes, zenetanár, karnagy.

1918-ban került a szaléziak rendjéhez, Szentkereszten, majd Nyergesújfalun tanult. 1923-ban tett fogadalmat. Teológiai tanulmányait Torinóban végezte, 1931-ben szentelték pappá. Zenei téren tovább képezte magát. Esztergomtáborban, majd Szombathelyen gyakran lépett fel karnagyként. A háborút követő években az általa vezetett Szalézi Kórus Szombathelyről jelentős sikereket ért el. A rend megszüntetését követően 1959-től a szombathelyi Bartók Béla Zeneiskola szolfézstanára lett. Kórust és növendékzenekart szervezett, az 1959. június 21-i Haydn emlékhangversenyen új 80 tagú vegyeskara Zenebarátok Kórusa néven mutatkozott be. 1960. szeptember 1-jén Vas Megye Tanácsa a Zenebarátok Kórusát sikereik elismerésül a Megyei Tanács kórusává nyilvánította, nevét Erkel Ferenc Kórusra változtatta. 1960-ban a Szimfonikus Zenekar karmestere, egyben a zeneiskola megbízott igazgatója volt. A megerősödött zenekart fiatal karnagy-társának, Petró Jánosnak átadta, és kórusára összpontosította figyelmét. Az Erkel Kórus fokozatosan a város kulturális rendezvényeinek rendszeres szereplője lett. 1963-ban fontos állomásai működésének az első rádiós szereplés, az ISIS szentély átadása alkalmából Mozart Varázsfuvola című operájának előadásában való közreműködés. 1966-ban aranykoszorús minősítést nyert kórusával, majd újabb rádiófelvétel következett. Kinevelte a kórus tehetséges, fiatal karnagyát, Goda Imrét, és 1967-ben, nyugdíjazásakor átadta a kórus vezetését is. 1963-tól a Hámán Kató utcai Általános Iskolában igazgatóhelyettes volt, ahol megszervezte az iskola ének - zenei tagozatát. A tagozat munkája külföldön is ismertté vált. Kapfenbergbe 1965 tavaszán

kapott meghívást a kórus, melynek sikerét az osztrák rádió felvétele is igazolta. Kanadából, Japánból érkeztek énektanárok tapasztalatcserére Szombathelyre. 1966-ban az ének - zenei tagozat díszvendége Kodály Zoltán volt, aki engedélyezte, hogy a kórus felvehesse a nevét.

1967-ben vonult nyugdíjba, nyugdíjasként Grazban vállalt karvezetést a Szalézi Ipari Iskolában. Temetésén több százan rótták le kegyeletüket a Kodály-módszer tanításának nagymestere előtt.

Forrás: Don Bosco Szalézi Társaság Szombathelyi Kollégiuma (Internet)

SCHMIDT Mihály

1923. márc. 25. Tát - 1997. dec. 13. Bp.

Munkás.

Nyolc osztályos általános iskolát végzett. 1944-1950 között különböző szovjet fogolytáborokban volt hadifogoly. 1951-től 1983-ig a bányagépgyár esztergályosaként dolgozott. Az ún. hűségnyilatkozat aláírásáért Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban.

Dr. SCHMIDT Sándor

1882. márc. 12. Felsőbánya - 1953. máj. 31. Bp.

Bányamérnök, bányaigazgató, magy. kir. bányauyi főtanácsos.

Mérnöki oklevelét 1904-ben Selmecbányán szerezte. Petrozsényből 1905-ben került Dorogra a bányaigazgatósághoz, Augusztakna vezetője volt. 1911-től 28 éven át vezette a Salgó Rt. dorogi üzemeit. A bányák víztelenítésének kiváló elméleti és gyakorlati szakértője. O az első bányamérnök, aki doktori címet kapott Magyarországon! Dorogi működését az üzemek koncentrációja (←*Reimann-alagút*) jellemzi. Igazgatósága alatt fejlődött Dorog a legdinamikusabb város. Korszakához fűződik a legfontosabb középületek megvalósítása (Községháza, világháborús emlékmű, Bányakaszinó, Bányaiskola és -óvodák, bányafürdő, bányatemplom, munkásotthon, kórház, református-evangélikus templom, szénoltár, kolóniák, lakótelepek sora, sportlétesítmények,

stb.). Kiváló szakembereket, művészeket hívott Dorogra (*i-Mende Valér* építész, ←*Haranghy Jenő* festő stb.) vagy telepített le itt hosszabb időre (←*Gáthy Zoltán* építész, ←*Bánáti Buchner Antal* zenész-karnagy, bányamérnökök és szakemberek sora a Zsilvölgyből, Cseh- és Morvaországból stb.). Elnöke volt a ←*Munkásotthon Önsegélyző és Önművelő Egyesületnek*, a Bányászati és Kohászati Egyesület dorogi szervezetének. 1938-ban Budapestre kerül, a Salgó Rt. vezérigazgató-helyettesévé nevezték ki, 1943-tól vezérigazgató. 1945 után szakértőként alkalmazták a Gellért-hegy oldalában létesítendő földalatti víztározó építésénél. 1953-ban az ÁVH letartóztatta népellenes szervezkedés koholt vádjával. Két hónappal később a beteg ember behalt a vizsgálati fogság megpróbáltatásaiba. Sírhelye ma is ismeretlen. Dorogon lakótelep viseli a nevét, ahol Árvay Ferenc domborművével emléktábláját avatták fel 1997-ben. 2003-ban, halálának 50. évfordulóján emlékére több magánszemély és civil közösség emléktáblát állított a temető Bécsi úti kápolnájának belső falán.

Kitüntetései: Dorog díszpolgára (1922), Nagy Szent Gergely Rend parancsnoki kereszt (Pius pápa, 1929).

Publikációi: Az esztergomi szénmedence ismertetése (Bányászati és Kohászati Lapok 1920. nov. 15., dec. 1. és dec. 15.); A munkásság szociális helyzete és a szabaddió mozgalom (1929); Bányáknak új víztelenítési módja az esztergomi szénmedencében (Bányászati és Kohászati Lapok 1929. 6-7. sz.); Az esztergomi szénmedence bányaszatának ismertetése (1932).

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Dankó József tanulmányai (D.F. 11. szám, 1996.) - Pick József: Schmidt Sándor (magánkiadás 1998.). - Kmety István: A dorogi szénbányászat története (D.F. 17. 1999.); Új Magyarország (1991. júl. 21); Bónis János-Bónisné Tóth Veronika: A Munkásotthon Önművelő és Önsegélyző Egyesület (D.F. 21. 1999.)

SCHMIDT SÁNDOR-LAKÓTELEP

Az Újkolónia területén az 1980-as években emelt panellakások közös lakótelepi elnevezése (korábban: Lenin-lakótelep) a Köztársaság út, Kenyérmezei-patak közti területen.

SCHMIDT-VILLA

Dorog és Esztergom-kertváros határán, a patak partján épült 1925-ben. Schmidt Sándor bányagazgató nyári lagnak hasznáلتa. A kétszintes épületet ←*Gáthy Zoltán* tervezte, volt benne 16 szoba, tartozott hozzá portásház, garázs, istálló, kertészlakás, hatalmas díszpark, a kertészlak előtt mesterséges tó. A villa kivételével minden építmény elpusztult a háborúban és az azt követő években. A villában volt később vājárképző iskola, munkásszálló, helyet kapott benne a felsőfokú technikum, a Dózsza iskola, majd 1988-ban a Vízmű Vállalat vette meg és újította fel eredeti formájához hasonlóan, irodaházként hasznosítják.

lovag SCHOLTZ Ede

1903. Munkács - Halálának körülményeit nem ismerjük.

Bányatisztviselő.

Közgazdasági egyetemet végzett. Dorogon a tisztviselő Bányakaszinó, továbbá az Esztergomi Hajós Egylet tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SCHOPPEL János

1923. febr. 15. Marosvásárhely - Aranyokleveles bányamérnök, gazdasági mérnök, közéleti személyiség

1948-ban a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának Bányamérnöki Tagozatán kapta diplomáját. Bányaiipari gazdasági mérnöki oklevelét a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen szerezte 1963-ban. 1948-tól 1983-ig a Dorogi Szénbányák vezető beosztású dolgozója, közben 1966-68 között az algériai bányászati központban műszaki

tanácsadóként tevékenykedett. 1949-53 között üzemi főmérnök, 1953-66 között területi főmérnök, majd osztályvezető. Pályája legjelentősebb eredményei közé tartozik a Lencsehegy I. és II. valamint az Új Ebszőnybányák létesítése, Dorog karsztvízbázisú ivóvízellátása stb. 1969-től nyugdíjazásáig (1983. február) a vállalat műszaki vezérigazgató helyettese. 21 szakcikket és tanulmányt írt, országos pályázatot nyert 1966-ban, majd nívódíjat kapott 1982-ben. Ugyanebben az évben a Nemzetközi Bányavíz Szövetség kongresszusán volt előadó. Az utolsó ciklusban (1990-ig) a HNF városi szervezetének alelnöke, továbbá az OMBKE helyi csoportjának titkára (1958-61), később alelnöke (1969-83) volt.

Publikációiból: Az értékesítési átlagár növelése terén a Dorogi Szénbányászati Tröszt-nél elért eredmények kritikai vizsgálata (II. díjas pályamunka 1966); Az esztergomi szénmedence bányászata összefüggésben a bányák víztelenítésének fejlődésével (nívódíjas tanulmány, BKL, 1984).

Kitüntetés: Munka Érdemrend ezüst fokozat (1971); arany fokozat (1979); Állami Díj (1983); Sóltz Vilmos "40 éves egyesületi tagságért" emlékérem (OMBKE 1989).

Irodalom: Kossuth-díjasok, Állami Díjasok Almanachja (1948-85); Természettudományos és műszaki ki kicsoda? (1986); BKL Bányászat (1998. 5. sz.)

SCHRECK FERENC

1969. ápr. 4. Dorog - Zeneművész.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán diplomázott Jazz Harsona szakon. Dolgozott a Magyar Rádió zenekarában, számos hazai pop-, rock-, dzsesszlemezen közreműködött hangszerével. Különböző pop- és dzsesszformációk alkalmi és állandó tagja (pl. Budapest Jazz Orchestra, Oláh Kálmán szextett, Charlie stb.).

Kitüntetés: eMerton-díj (1977), az év jazzszólistája.

SCHUCK Pálné, sz. Stein Anna

1919. nov. 4. Dorog -
Hímző, előnyomó kisiparos.
Elemi iskolát végzett. Miután a család hentesüzletét az 1940-es évek végén államosították, bedolgozó lett a Pilisszentiváni Háziipari Szövetkezetnek. Nyugdíjba vonulása után kiváltotta az iparendedélyt, és a környék számára hímzőminták előnyomását kezdte készíteni. Gépi hímzéssel díszített kézimunkákat is készít.

SCHUPP István

1934. ápr. 18. Dorog - 2004. máj. 23. Dorog
Gimnáziumi érettségi után Esztergomban villamos technikus végzettséget szerzett. A Biztonságtechnikai Főiskolán energiagazdálkodást hallgatott. 1970-ig az Áramszolgáltató (ÉDÁSZ) üzemvezető-helyettese. 1970-83 között a Gyermelyi TSZ energetikusa nyugdíjazásáig. 1962-től a Szakértői Iroda, a Schupp és Schupp Bt villamos szakértője, tartályfelülvizsgáló. Jeles helytörténeti gyűjtője Héreg, Gyermely, Szomor és Dorog múltjának, jelentős könyvtár tulajdonosa. Szakcikket írt villamosági folyóiratokban.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret (1975); Kiváló Dolgozó (háromszor).

SCHUPP Rezső

1895. Fát - Halálának körülményeit nem ismerjük.

Épület- és bútorasztalos, temetkezési vállalkozó.

Francaországban és Ausztriában fejlesztette tudását, Tát után 1935-ben került Dorogra. 5 nyelven beszélő iparos volt. Nevéhez fűződik a táti strandfürdő építése.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

SEGÉDTISZTI ÉS TISZTVISELŐI LAKÁSOK

Lásd: Tiszti és altiszti kolónia.

SEGÍTŐ KÉZ EGYESÜLET

1993-ban hozták létre, címe Dorog, Mátyás király utca 1. Célja a munkanélküliek és pályakezdő fiatalok, valamint a szociálisan hátrányos helyzetben lévők érdekvédelme és segítése. Elnöke: ←*Ottné Hernik Anolita* (1998-ig), ←*Hajnik Lászlóné*.

SEXER János

? - 1833. Dorog

Tanító.

1820-1833 között látta el tanítói feladatát a községben.

SIFFEREK

Lásd: Meddőhányók

SIMON János

1893. márc. 29. Kenyérmező - 1970. júl. 5. Dorog

Munkás, közéleti személyiség.

Bányász szülők gyermeke. Vasesztergályos szakképzettségét a Budapesti Vasöntő- és Gépgyárban tanulta (1907-10), ettől fogva tagja a Vas- és Fémmunkások Szövetségének. 1911-től a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi műhelyeiben folytatta szakmája gyakorlását. A bányamunkásság első szervezeteinek létrehozásában aktívan részt vett. Választmányi tagja lett 1917-ben a Bánya- és Kohómunkások Országos Szakszervezetének. Az 1918-as októberi öszirózsás forradalom után a Vas- és Fémmunkások csoportjegyzője. Részt vett a párkányi csapatban 1919-ben mint a dorogi önkéntes vasas csapat tagja. A Pestvidéki Törvényszék később szakszervezeti munkásságáért elítélte. 1945-től a helyi Szociáldemokrata Párt vezetőségének tagja, az újjáépítésből a Dorogi Bányák Üzemi Bizottságának tagjaként vette ki részét. "1945. május 19-én a dorogi képviselő-testületnek rendes tagjaként lett megválasztva". Hamarosan az Erőmű lakatos, a Békebizottság elnöke. 1957-ben vonult nyugdíjba.

A DAC megalapítói közé tartozott 1914-ben.

Kitüntetés: A Villamosenergia-ipar Kiváló Dolgozója (1957).

SIMON József

1958. máj. 3. Dorog -
Cégvezető.

1982-ben a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán hídépítő szakra vették fel, de szakváltással útépítő és fenntartási szakon szerzett diplomát. Dolgozott a Székesfehérvári Közúti Építőipari Vállalatnál, vezette jogutódját, az ARBAU Kft-t, volt a Magyar Aszfalt Kft. igazgatója. Jelenleg a Strabag Építő Részvénytársaság Komárom-Esztergom megyei vezetője.

Dr. SIMON Katalin - H. Simon Katalin

1956. febr. 6. Esztergom -
Tanár, régész.

Simon László lánya. Történelem-németnyelv szakos gimnáziumi tanári diplomát szerzett a Szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészudományi Karán 1979-ben. 1994-ben szerezte doktori címét. A zalaegerszegi Göcsej Múzeum régésze volt 15 évig. 2002-től a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Budapest Környéki Irodájának irodavezető-helyettese. A Magyar Régészeti Szövetség tagja.

Publikációk: Népek a Mura mentén. Zalaegerszeg, 1998. - Középső bronzkori leletek Gellénháza-Budai-szer II. lelőhelyen (Zala megye). Göcsej Múzeum, 1999. (Horváth László András társszerzővel).

SIMON László

1925. ápr. 17. Dorog - 2004. júl. 14. Dorog
Szakmunkás, sportoló

A bányatelepi (ma Petőfi) iskola után elvégezte a polgári iskolát. 1941-44-ben a Salgó Rt. dorogi Bányagépzési Üzem villamos műhelyében tanult szakmát. Ekkor kezdett sportolni, az asztalitenisz csapat a Munkásotthonban kapott edzési lehetőséget. 1942-ben országos ifjúsági válogatón vett részt a megye képviselőjeként. 1943-ban egyéni első az Esztergom-Dorog térség versenyén, legyőzi a lengyel ifjúsági bajnokot. A háborúig a környék egyik legeredményesebb asztaliteniszezője. Évek múlva, 1949-ben sikerül társaival megalapítani a Dorogi Bányász ←*asztalitenisz szakosztályt*. Bányász-

kupák, Népi bajnokságok, Centenáriumú versenyek eredményes sportolói voltak, miközben segítették az újabb generációk fejlődését.

További munkahelyei voltak: Mélyfúró Vállalat (Tokod, 1952), Erőmű (Dorog, 1954-69), Bányagépgyár (Dorog, 1969-78).

Kitüntetés: Bányász Szolg. Érdemérem (bronz fok. 1964), Szoc. Brigád oklevél (1970).

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1. (D.F. 31. 2004).

SIMONEK István

1914. jún. 22. Keszthely - 1959. szept. 17. Dorog
Órásmester.

Dorogon tanult, 1931-ben szabadult. 1945-ben tett mestervizsgát, 1946-ban önállóult. Órákat, ékszereket árult a Petőfi (ma Bécsi) út 43-ban, majd a Mária utcában. Az Ipartestület tanoncvizsga-bizottságának tagja volt.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948);

SINKA Mihály

1961. júl. 25. Eger -
Tanár.

Matematika-kémia (Eger, 1984), majd számítástechnika (Debrecen, 1990) szakos tanár. Az Eötvös iskola és a Printer Fair Kft. voltak munkahelyei. Alapítója Dorog Város Barátai Egyesületének, a *Közírré Tétetik Dorogon* c. lapnak, melynek 4 évig technikai szerkesztője volt. A kábeltelvíziózás egyik alapító létrehozója Dorogon. Résztvevője a Zrínyi iskola hagyományörző Kincskereső munkacsoportjának, egyik szerkesztője a *Dorogi értékek nyomában* füzetsorozatnak. E tevékenységéért 1998-ban megosztott Pro Urbe Díjat kapott.

SINKÁNÉ KÉRI Mária

1961. ápr. 29. Dorog -
Matematika-fizika szakos tanár (Eger 1984).

Diplomaszerzése óta a Zrínyi Ilona Ált. Isk. pedagógusa. Diákönkormányzati vezető.

Résztvevője a Zrínyi iskola Kincskereső hagyományörző munkacsoportjának, egyik szerkesztője a *Dorogi értékek nyomában* füzetsorozatnak. E tevékenységéért 1998-ban megosztott Pro Urbe Díjat kapott.

SÍTECHNIKA KFT.

A téli sportokkal, a síoktatással kapcsolatos igények kielégítésére létrehozott szervezet. Vállalt feladata a Petőfi iskola udvarán épített műanyag borítású sídomb illetve sí tanpálya működtetése, a téli sportokkal kapcsolatos külföldi utak szervezése, lebonyolítása.

SKACZEL János

Adatait nem ismerjük.

Postamester.

1834-től látta el hivatalát Dorogon.

SOLECKI Szilárd

1952. szept. 7. Győr -

Közművelődési vezető.

1977-ben a Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett magyar-közművelődési szakon diplomát. Tagja volt a debreceni MÁV és a Győri Filharmónikus Zenekarnak, a Győri Nemzeti Színháznak. 1976-1989-ig a Komáromi Művelődési Központ, 1994-ig a Komárom-Esztergom Megyei Moziüzemi Vállalat igazgatója. 1997 óta a Dorogi Közművelődési Közhasznú Társaság ügyvezetője, a József Attila Művelődési Ház működtetője az önkormányzat megbízásából. 2002-től elnöke a Dorogi Nyugdíjas Egyesületnek és a Vendégvárók Egyesületének.

Kitüntetés: Szoc. Kultúráért (1986).

SOLYMÁR Judit

1931. dec. 24. Dorog -

Okl. gépészmérnök, helytörténeti kutató, gyűjtő.

Solymár (Stolmár) Károly lánya. 1954-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. 1955-től nyugdíjba vonulásáig a dorogi Szénbányák Vállalat dolgozója volt a beruházási osztályon. Dorog ipar- és társadalomtörténetének

kutatásával is foglalkozik. Rendszeresen publikál a Bányászati és Kohászati Lapokban, kiemelkedő szervező munkát végez a Bányászati és Kohászati Egyesület dorogi szervezetében, melynek 1956-tól tagja. Létrehozója és működtetője a dorogi ←*Bányász Emlékháznak*. Alapítója több dorogi civil egyesületnek, segítője az Elszármazott dorogiai klub tevékenységének, találkozónak. Emellett karitatív munkát végzett a Vöröskereszt, utóbb a Máltai Szeretetszolgálat keretein belül. A *Dorogi lexikon* egyik írója, szerkesztője.

Kitüntetései: Bányász Szolgálat Érdemérem arany fokozat; Dorogiai Dorogért Alapítvány elismerő okl. (1995), Pro Urbe Díj (1999); A Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány támogatásáért emléklap (2000), OMBKE Emlékérem (1996 és 2005), Sóltz Vilmos Emlékérem (1996, 2006).

SOLYMÁR (Stolmár) Károly

1894. dec. 23. Istimér - 1945. szept. Foksányi (Focan, Románia)

Válogatott sportoló, olimpikon.

Budapesten az FTC-ben kezdett sportolni. 1911-ben a 110 m-es gátfutás országos bajnoka, 1912-ben részt vett a stockholmi olimpián, ahol az elődöntőig jutott. Az I. világháborúban katona, majd folytatta sikeres sportpályafutását, az FTC örökös bajnoka volt.

1927-ben költözött Dorogra. A sportlétesítmények gondnoka, a DAC intézője, edzője, emellett iskolai testnevelő. A 30-as években elsősorban az atlétikai életet lendítette fel. Évente tornavizsgát szervezett a bányaiskolák tanulói számára a sportpályán. 1940-ben bevonult katonának, 1945-ben hadifogolyként halt meg a Foksányi fogolytáborban.

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1, 2. (D.F 31, 34, 2004, 2006).

Dr. SOLYMÁR Károly

1934. aug. 26. Dorog -

Aranyokleveles vegyészmérnök.

Id. Solymár (Stolmár) Károly fia. 1957-ben szerzett diplomát a Veszprémi Vegy-

ipari Egyetemen. Az Alumíniumipari Tervező és Kutató Intézet (ALUTERV-FKI) osztályvezetője, főosztályvezetője, majd tanácsadója volt 1993. évi nyugdíjazásáig. Az UNIDO. az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete részére többször végzett rövid időtartamú szakértői tevékenységet. 1974-ben műszaki doktori címet szerzett a Veszprémi Egyetemen. Több mint 20 szabadalom tulajdonosa, társhelftalálója és több mint száz szaktudományos cikk szerzője vagy társszerzője. Az ICSOBA (nemzetközi bizottság a bauxit, a timföld és az alumínium tanulmányozására) nemzetközi tudományos szervezet ügyvezető igazgatója 1992-től. Az OMBKE ICSOBA magyar bizottságának 1970-től titkára, majd főtitkára.

Kitüntetés: Eötvös Loránd-díj (1986); Nehézipar Kiváló Dolgozója (háromszor); Kiváló Feltaláló (arany fokozat háromszor); Munka Érdemrend (bronz fokozat); OMBKE kitüntetései: Mikoviny Sámuel emlékérem; Centenárium Emlékérem; ICSOBA Emlékérem.

SOLYMÁR Károlyné Csillag Kornélia

1900. jún. 14. Esztergom - 1984. jún. 7. Dorog

Gyémántokleveles pedagógus.

Hatgyermekes iparoscsaládban nőtt fel. Középiszkoláit és a tanítóképzőt Esztergomban végezte, oklevelet 1920-ban kapott. Két évig a Salgó Rt. irodájában dolgozott, 1922-től a bányatársulat rendes tanítójává nevezték ki. 1928-tól ←*Solymár Károly* felesége. Gyermekai: ←*S. Judit* és ←*Károly*. Férje orosz hadifogságban meghalt, gyermekeit egyedül nevelte. 1947-től (államosítás) állami tanító, 1949-ben a leányiskola (ma Zrínyi isk.) igazgatói teendőivel bízták meg. Betegsége miatt lemondott, de 1955-ig igazgatóhelyettes maradt. Matematika-fizika szakos nevelőként 1959-ben kérte nyugdíjazását.

Kitüntetések: Aranydiploma (1978), Gyémántdiploma (1980).

SOMOGYI István

1930. okt. 10. Galgamácsa - 1998. márc. 14. Annavölgy

Festőművész, feltaláló.

Élete során többször is lakott Dorogon. Tudatosan készült a művészpályára, bár nem végzett főiskolát. A dorogi Képzőművész szakkörben Dallos Ernő egyengette festői tehetségét. Tagja volt a Művészeti Alapnak. Gyakran jelent meg elkötelezett alkotásokkal (vietnami háborús sorozata, Angela Davis polgárjogi harcok perköltségének megszerzésére rendezett aukciós kiállítás stb.). Magát modern realistának nevezte. Számos önálló kiállításon szerepelt (Veszprém, Keszthely, Aszód, Várpalota, Eger, Dorog, Esztergom, Bp.). Az 1980-as években kezdett kísérletezni, majd szabadalmaztatta a Somodrin sóterápiás módszert, mellyel asztmatikus betegségeket gyógyított. Azóta számtalan helyen alkalmazzák. *Kitüntetés:* Lengyel Államtanács Érdemkeresztjének arany fokozata (1974), Békemozgalom kitüntető jelvény (1982).

SOMOGYI Lajosné Farkas Márta

1935. júl. 20. Budapest -

Könyvtárigazgató.

A pedagógiai főiskola könyvtár szakán szerzett diplomát. Pályakezdésétől nyugdíjazásáig (1955-1988) az ←*Arany János Nagyközségi*, majd *Városi Könyvtár* igazgatója volt.

SOÓS Rezsóné Bagosi Éva

1939. Debrecen -

Az Esztergomi Dobó Katalin Leánygimnáziumban érettségizett 1957-ben. 1965-ben jeles eredménnyel elvégezte a Tanács Akadémiát.

A középiskola után egy évig a sárisápi Károlin gyár építésénél volt figuráns. 1962-től a Tokod Községi, 1976-tól a Dorog Nagyközségi Tanács VB titkára volt; 1981-től nyugdíjazásáig (1990) a Dorogi Városi Tanácsnál dolgozott osztályvezetői beosztásban. Gyapjuszövőként szötteseivel több kiállításon vett részt. Írásai (versei, novellái) rendszeresen megjelennek a Szegedi

Amatőr Alkotók Lapjában, s a Nyugdíjasok Országos Vers- és Prózaíró pályázatán több díjat nyertek. 1958 óta Tokodon él.

Publikáció: Tokod - monográfia (Változó Világ 39. kötet). Bp. 2000.

Kitüntetés: (kormánykitüntetés bronz fokozat [1973], a Tanács Kiváló Dolgozója [1990]).

SÓS ADRIENN

1966. Dorog -

Zongoraművész.

A Zrínyi iskola elvégzése után szüleivel Budapestre költözött. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola elvégzése után felvették a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zongora szakára, 1989-ben kapta meg zongoraművész diplomáját. Ezután külföldi tanulmányok következtek (amerikai Illinoisi Egyetemen, németországi Freiburg). Svájcban telepedett le, ahol zongorista férjével, Ivo Haaggal zongoraduót alapított. Európa számos országában szerepelt különböző fesztiválokon. (Schiff András meghívta a duót a saját fesztiváljára, az osztrák Musiktage Mondsee-re.) Többször szerepeltek a luzerni fesztivál világhírű koncerttermében. Rendszeresen lépnek fel jelentős svájci szimfonikus zenekarokkal.

Több CD-jük jelent meg fontos svájci, német és magyar kiadóknál. Férjével és kislányával Luzern mellett él.

SPONER János

1870. Esztergom - 1940. Esztergom

Mozgószínház-tulajdonos.

Volt kereskedő, kelmefestő, vendéglős, 1917-től mint mozgószínház-tulajdonos tevékenykedett, tulajdonosa volt Esztergomban a Bottyán mozgóképszínháznak. 1926-tól bérelte a dorogi Bánya-mozgót, melyet a saját költségén alakított át. 1933-ban hangosfilm vetítésre szerelte fel moziját a Mária utcában (ma az SZTK-val szemben). Társa nevelt fia, Tímár Imre volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SPORTCSARNOK

Városi-üzemi-vállalati összefogással épült 1985-ben a sporttelep szomszédságában, a Munkás és Iskola utca sarkán. Méreteinél fogva több sportág művelésére alkalmas, emellett ipari és kulturális rendezvények helyszíne is.

SPORTREPÜLÉS

Az Esztergom határában lévő Strázsa-hegy oldalában 1932-ben indult a vitorlázó-sportrepülés kézi vontatással, majd gépi csörlőzéssel. Rubik Ernő, a későbbi neves magyar vitorlázógép-tervező és -kivitelező Mitter Lajos asztalosmesterrel vitorlázó kiképzésben részesültek. Rubik Ernő képzettségével, vállalkozó kedvével és szakmaszeretetével egy asztalosműhelyből fejlesztette ki Közép-Európa korának egyik legjobban felkészült gyárát. Több mint 30 különféle típusú vitorlázó és motoros gépet alkottak az Aero Ever Kft-ben. 1947-től a régi alapokon újjászerveződött a vitorlázó élet. A dorogi szénbánya pénzbeni támogatását és egyéb műszaki segítségét élvezték (elsősorban a Gépgyár részéről). 1950-ben a Magyar Honvédelmi Sport Szövetség megalakulásával átrendeződtek a technikai sportok, ezeket beolvasztották a szövetségbe. Ettől számítható Dorog és vidéke üzemei repülőklubjának története. 1950-ben a III. Országos Vitorlázó Verseny első három helyezettje a dorogi klub tagja volt. E klub keretében működött az ejtőernyős szakosztály (tagjai közül Osztermann Márta /Tokodaltáró/ világbajnokságon helyezett volt 1964-ben). Az ifjúsági repülősök képzésében Schlett László oktató ért el nagy sikereket sok dorogi fiatal tanításával. A klub titkára és oktatója volt Szűcs András. A költséges sportág versenyei lassan elmaradtak, helyettük sportnapokat rendeztek. Az MHSZ megszűnésével a dorogi klub is befejezte működését, sportolói az esztergomi klubba kerültek. Bár versenyeket nem rendeztek, a teljesítményfokozatot így is sokan teljesítették.

Irodalom: Esztergom ipartörténete.

SPORTTELEP

Az 1914-ben - Schmidt Sándor kezdeményezésére - az ún. Öregkolónia és az Iskola utca között létesített futball- és atlétikai pálya, valamint két úszómedence, teniszpálya (később kézilabdapálya) közös területe. Bővítése lelátóval, öltözővel, zene-pavilonnal stb. 1924-ben történt. 2002-ben pályázati beruházként öltözőszárnyal és (az uszoda helyén) műfüves labdarúgó-edzőpályával bővült. Új uszodáját 2007-ben a ROP program keretében a sporttelen szomszédságában, részben a régi uszoda helyén építették fel.

SPÁT József

1954. Dorog - Fazekas.

STAMPF Gyula

1897. febr. 5. Piszke - 1986. aug. 15. Dorog Műszerész.

A 8 gyermekes piszkei család legidősebb gyermeke volt. 1928-ban jött Dorogra. Mint lakatos és vasesztergályos műszerész 1930-ban Dorogon önállósította magát. Műhelyét 1979-ig, 82 éves koráig működtette a Bécsi út 49 alatt. Kerékpárok, motorok és rádiók készítését, javítását végezte, majd kereskedett is a fenti eszközökkel. Műhelyét a háború után felújította. Munkája alapján köztisztelőnek örvendett haláláig Dorogon és a környék településein. Az Ipartestület alelnöke, a tanonc- és mestervizsga-bizottság elnökhelyettese, elöljárósági tag is volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938); Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

STAMPF Irma ("Inci")

1919. máj. 19. Piszke - 1991. dec. 24. Dorog Kereskedő.

Stampf Gyula műhelyében fiatalon került a családi vállalkozásba. Műszaki cikkekkel foglalkozott, elsősorban eladó volt. Az államosítások után - 1951-től - az UNIKER-nél (illetve elődjénél, a Dorog és Környéke Bányászellátó Kiskereskedelmi Vállalatnál)

mint műszakibolt-vezető dolgozott nyugdíjazásáig.

STAMPF Jenő

1916. jún. 8. Piszke - 1984. júl. 9. Dorog Műszerész.

1929-től bátyjánál, Stampf Gyulánál dolgozott, itt szerezte szakmáját. Később önálló műhelyt nyitott a mai Bimbó utcában, ahol varrógép-, kerékpár-, motorkerékpár-javítással foglalkozott. Dolgozott az UNIKER elődjénél, a Dorog és Környéke Bányászellátó Kiskereskedelmi Vállalatnál és 20 évig az Aknamélyítő Vállalatnál is.

Id. STEIN Ferenc

1886. márc. 21. Dorog - 1965. ápr. 8. Dorog Földműves.

1935-től a Templom tér 2. sz. alatt szikvízgyártással egészítette ki jövedelmét. Az 1947-es kitelepítési listán szerepelt, vagyonáról lemondva maradhatott csak Dorogon, s ezt követően segédmunkás, szivattyúkezelő a Homoküzemben. Az ún. hűségnyilatkozat 1944-es aláírásáért posztumusz Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban. (Unokája volt ←*Hagelmayer István*, az Állami Számvevőszék elnöke.)

STEIN Ferenc

1912. júl. 17. Dorog - 1990. ápr. 11. Esztergom

A Dorogi Szénbányászati Tröszt leltárcsoport-vezetője, majd a Szolgáltató Üzem anyaggazdálkodója volt. 1958-ban több társával együtt Tökölre vitték azzal a céllal, hogy a "dorogi ellenforradalmi szervezkedést" április 4-én megakadályozzák.

STEIN János

Adatait nem ismerjük.

Az ún. hűségnyilatkozat aláírásáért Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban. 1945-ben a bányaalagútból orosz fogságba vitték, ismeretlen helyen és időben halt meg.

STEIN János

1892. jan. 14. Dorog - 1966. jún. 17. Dorog
Gazdálkodó és vendégfő.

A ←*Nagyvendégfő* ←*Berberich Jakabtól*, apósától 1932-ben vette át. Üzlete két teremből és egy táncteremből állt. Hat kocsi befogadására alkalmas kocsiszínrel is rendelkezett (korábban a Buda-Bécs útvonal lóváltóállomása és postaállomása volt). Nyolc évig képviselő-testületi tagként működött.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Dr. Univ. STENGER Mária (Gelencsérné)

1945. márc. 19. Dorog -

Tanár, szakértő.

Előbb tanító-, majd tanárképző főiskolát végzett (biológia - mezőgazd. gyak. szakon), végül a József Attila Tudományegyetem pedagógiai szakos előadói diplomáját szerezte meg. Előbb Csolnokon tanított, majd 1977-től a dorogi Petőfi Sándor Általános Iskola tanára, 1977-91. között igazgatója. 1994-től nyugdíjazásáig a Dorogi Gimnázium tanára. 1995-től országos közoktatási szakértő. Egyetemi doktori címet szerzett a mikroosztályos nevelési rendszerével (Szegeden az egyetemen és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán tanítják). Számos újítását fogadták el és alkalmazzák a biológiai és környezetvédelmi nevelés területén.

Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1982); Erdemes Társadalmi Munkás (1980, 1985); Módszertani Újításért (1983).

STÖRH Mátyás

Adatait nem ismerjük.

Bíró.

Valószínűleg az első bírója Dorognak a török időköt követő újratelepítések után. Hivatalos okirat igazolja, hogy 1719-ben betöltötte tisztségét. Egyéb adat nevével kapcsolatban nem került elő.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

STRAZSA-BARLANG

A fokozottan védett Strázsa-barlang (Kis-barlang). A Nagy-Strázsa-hegy D-i oldalán lévő kőator (←*Sátorkő*) belsejéből nyílik, hossza kb. 50 méter. A ←*Sátorkőpusztai-barlang*gal kialakulásában, genetikájában hasonló, vélhetően egykoron egy rendszert alkottak. 1962-ben fedezték fel, de az állandó rongálások miatt 1988-ban bejáratát omlasztással lezárták. A barlangot a dorogi BEBTE, valamint a Jakucs László Barlangkutató és Természetvédő Egyesület tagjai 2006 nyarán nyitották meg ismét, majd korszerű vasajtóval zárták le. A barlang látványos képződményekben bővelkedik. Jellemző kiválásai: kalcit, gipsz és aragonit, valamint a szomszédos Sátorkőpusztai-barlangra is jellemző gömbüstök. A Duna-Ipoly Nemzeti Park területén található, látogatása engedélyhez kötött.

STRUKTURA Építőipari Rt.

A Dorogi Szénbányák →*Szolgáltató Üzemének* önállósulása révén 1990-ben létrejött részvénytársaság. Vezetője (1993-as nyugdíjbavonulásáig) ←*Puchner Alajos* volt. Az Rt. főprofilja az építőipari tevékenység volt, mely az országhatáron túl számos külföldi országra is kiterjedt. Vállalkozásait, külkereskedelmi üzletkötéseiket a rendszerváltozás után önállóan bonyolították. Az Rt. felszámolására 1995-ben került sor.

STURCZ Antal

1935. okt. 21. Dorog - 1986. jan. 17. Esztergom

Grafikus, technikus.

Bányagépész technikus végzettséggel a Dorogi Szénbányák Anyagellátó Üzemének tartalékgépraktár-vezetője volt. Egyik tehetséges tagja a Képzőművész szakkörnek az ötvenes években.

Irodalom: D.F. 11. 1994 - Kovács Lajos Reflektorfények és zezzugok... c. írása.)

Ifj. STURCZ Antal

1963. júl. 30. Dorog-

Hegymászó-, búvároktató, vállalkozó.

Szakközépiskolai érettségi után a Bányagépgyár dolgozója volt, jelenleg vállalkozó. 1983-ban ifj. Fódi Jánossal a Pamirban több 6000 méteres csúcstól másztak meg. Részt vett az Ararát 1986-os téli megmászásában, és egy alkalommal a Himalájában lévő Sisa Pangmára (8046 méter) is feljutott. Teljesítette a Magas-Tátra, az Alpok, az El-bai homokkövek nehéztúrait (VI-VII. nehézségi fokozat). 1989-től tagja a Magyar Hegymászó Oktatók Egyesületének és az Osztrák Alpin Szövetségnek.

A hegymászás mellett 2002-től bűvárként, 2005-től pedig bűvároktatóként is tevékenykedik. Jelenleg az Esztergomi Spartacus SE szakosztályvezetőjeként a Palatinus-tónál lévő bűvárbázis vezetője.

STUTZEISL

Döfőfej, döfőszámár. A ←*Krisztkindli-lányok* dorogi karácsonyi játékához ritkábban alkalmazott alakoskodás állatfigurája, gyermekeket nem volt szabad vele ijesztgetni. Botos, kendővel borított, gombostűkkel megrakott szűrős számárfej, mellyel böködték a háziakat. A számár nyakán csengő és persely lógott, itt gyűjtötték az adományokat.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.E 2. 1992.)

SÚJTÓLÉGRÖBBANÁS

A bányatérsekben a kőzetekből áramló és a levegővel robbanóképes arányban keveredő metángáz (a sújtólég) meggyulladásakor keletkező pusztító erejű robbanás.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.E 17.1999.)

SULYOK Tibor

1925. dec. 27. Dorog -

Tanár, közeleti személyiség.

Testnevelés szakos diplomát szerzett, Dorogon kezdte tanári pályáját. Borsod és Heves megyékben tanított nyugdíjazásáig. 1995-ben egyik megszervezője és mozdítója lett az ←*Elszármazott dorogiak klubjának*. Számos elismerést kapott munkásságáért a Bányai Dolgozók Szakszervezete központjától.

Kitüntetés: Testnevelés és Sport Érdemes Dolgozója, Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója.

SURÁNYI (BARTL) Erika

1944. szept. 17. Dorog -

Közeleti személyiség.

Érettségi után a dorogi Bányagépgyár irodai dolgozója volt, majd férjével 1964-ben elhagyta Magyarországot. Jelenleg a Kreissparkasse-Esslingenben dolgozik, Wendlingenben él. Egyik alapítója és vezetőségi tagja a Dorog-Wendlingen Baráti Egyesületnek Wendlingen am Neckarban.

SURÁNYI József

1939. febr. 14. Dorog -

Sportoló, közeleti személyiség.

A gimnáziumi érettségi után a Szolgáltató Üzemben dolgozott. Éveken át tagja volt a Dorogi Bányász NB I-es labdarúgó-csapatának. 1964-ben elhagyta az országot, Wendlingen am Neckarban telepedett le. A tartományi központi számítógépes rendszer technikai dolgozója volt nyugdíjazásáig Stuttgartban. Egyik alapítója és vezetőségi tagja a Dorog-VVendlingen Baráti Egyesületnek Wendlingenben.

SZABÓ Andor

1859. Micske - 1915. Dorog
Kereskedő.

Ismert kereskedőcsalád első nemzedéki alapítója. Halála után özvegye vitte dohánykereskedését és italkiméző helyét. Lánya, Szabó Julcsa folytatta kereskedő tevékenységét a Palatinusz-tó közelében álló üzletükben.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Dr. SZABÓ Éva

1959. dec. 27. Dorog -

A tatai Eötvös József Gimnáziumban érettségizett. 1984-ben a Pécsi Tudományegyetem általános orvosi karán szerzett doktori diplomát. Szakvizsgát tett üzemorvostanból és családorvostanból. Négy évig dolgozott a tatabányai kórház belgyógyászati osztályán, 1988 óta Dorogon a Richter Geodeon Vegyészeti Gyár orvosi rendelőjében üzemorvos, emellett háziorvos.

SZABÓ György

1942. febr. 7. Nagyvárad -
Mérnök.

1964-ben gépészmérnöki, 1988-ban automatizálási szakmérnöki, 1994-ben európai mérnöki diplomát szerzett. Munkahelye volt az esztergomi Labor MIM, a Granvisus Szemüveggeretgyár, a Medicor ELFI, az OKTÁV, jelenleg a ←*Dunagáz Rt.* igazgatója. Szakterülete a gyár-, gyártásfejlesztés, a technológia-korszerűsítés, az energetika, a műanyaghegesztés, a humán erőforrás-fejlesztés. Öt szakkönyvet, hét oktatói segédletet, fél száz szakmai cikket írt. Kiemelkedő része volt az esztergomi műszeripar fejlesztésében. Résztevője a helyi és az országos tudományos egyesületi munkának, a gazdasági és szakmai kamaráknak. Esztergomban önkormányzati képviselő. Sportmúltjából kiemelkedik a Tájékozó-

dási Futás Országos Egyetemi és Főiskolai Bajnokságon elért csapatgyőzelem 1963-ban.

Kitüntetések: GTE műszaki irodalmi díj (1998); ETE érem (az energetikai területen végzett szakmai tudományos tevékenységért - 1998); Miniszteri Elismerő Oklevél a környezetbarát közműtechnológiák elterjesztésében végzett tevékenységért (1999).

SZABÓ Gyula

1969. máj. 7. Dorog -

Ált. laboratóriumi, szövettani és kórbontani-immunhisztokémiai szakasszisztens, szakíró.

Szakképzettségeit Bp.-en szerezte 1990-ben, 1994-ben és 1996-ban. Fizioterápiás képzettséget 1995-ben szerzett. Az esztergomi Vaszary Kolos kórház dolgozója. Elnöke a Dorog-szurkolók Baráti Körének, tagja a Dorogi Futball Klub elnökségének, fő szervezője a dorogi Sportmúzeumnak (1999-2006). 1978-84 között a dorogi utánpótlás labdarúgó-csapatok tagja volt. 1989-94 között rock-zenész a dorogi Kadaverin együttesben, a DHN együttesel *Sötét álom* címmel Demo kazettája jelent meg 1990-ben. Elnökségi tagja a Pathologus Asszisztensek Magyarországi Egyesületének. Publikációi jelentek meg a dorogi és esztergomi lakosok körében előforduló rosszindulatú daganatos megbetegedések, továbbá az ISO 9002 rendszer a hisztokémiában és az Asbestosis a nyergesújfalusi elhunytak körében témakörben. 1983-87-ben a Vöröskereszt tagja. Gyakran publikál labdarúgással kapcsolatos cikkeket (pl. *DTU Hírek* 1997-98, *Közhírré Tétetik Dorogon* stb.). Sportkönyveivel kapcsolatos irodalom jelent meg a *Nemzeti Sport*, a 3. *Féldő* és a megyei lapok hasábjain, zenész tevékenységéről zenei tárgyú méltatások szakmai lapokban. Számos dorogi sportrendezvény, találkozó, ankét szervezője, levezetője vagy résztvevője, dorogi sport-

relikviák tervezője volt. Zenei tevékenységet folytatott a Műhely együttesnél, alapító tagja a pathológusok Rák-Ászok nevű együttesének. 2006-ban feleségével Argentínába, majd az USA-ba költözött, ahol folytatja sportkapcsolatainak építését és kultúrtörténeti kutatásait.

Publikációk (Sport): Hogy is volt? A dorogi labdarúgás történetének elmúlt húsz éve 1977-1997 I. és II. kötet (1997, 1998); Jó szerencsét! Dorogi Futball Info (1999-től), DFC Sporthíradója (1999-től); Bányászkalapácsos csapatok (2000); Dorogi olimpiikonok (2001); Ria, ria, Hungária! Az MLSZ centenáriumi évkönyve (2001). A dorogi stadion története (2002); Dorogiak a világbajnokságokon (2004); A dorogi sport 90 éves története (2004); Húsz éve város Dorog (2004).

(Szakmai): Negyedik agykamrai plexus chorioideus papilloma 8 éves tibeti masztiffban (2004); Laphamrak Mor teknős mellékpajzsmirigyében (2005); Gastro-inestinalis stromalis tumorok előfordulása és osztályozása Magyarországon (2005); A Parkinson kór gyógyításának lehetősége elektródával gerjesztett szövetkiégetéses módszerrel (2006); A humán immunhisztokémia vizsgáló módszereinek alkalmazása állati szövetekben és sejtkultúrákon (2006 - PAME kongresszuson dicséret).

Kitüntetés: Kiváló vöröskeresztes munkáért.

SZABÓ Gyuláné, VIGH Róza

1948. dec. 2. Cibakháza -

Gyógytornász.

Gyermekként tagja volt a dorogi néptáncsoportnak. Alapító tagja volt a dorogi női kézilabda szakosztálynak. Gyógytornászképző szakiskolát (1969) és hasonló szakon Egészségügyi Főiskolát végzett (1982). A Dorogi Rendelőintézet dolgozója. 1976-82 között szakszervezeti titkár, a HNF dorogi szervezetének elnökségi tagja. Tagja a Magyar Gyógytornász Társaságnak, 1976-82 között társadalmi munkában látta el a betegeteket. Nevéhez

fűződik a gyógy- és kondicionáló labda bemutatása és elterjesztése Dorogon.

Kitüntetések: KISZ KB. Dicsérő Oklevél (1972); Egészségügyi Minisztériumi kitüntetés, Kiváló Dolgozó (1985, 1989); Megyei főorvosi dicséret (1986); 30 éves törzsgárda és jubileumi díj (1999).

Dr. SZABÓ Imre

1930. okt. 5. - Győr -

Jogász, közéleti személyiség.

Dorog tanácselnöke volt 1958-68. között.

SZABÓ István

Adatait nem ismerjük.

Tanító, közéleti személyiség.

Bányatanító, Esztergom vármegye tanfelügyelője. 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején megalakult megyei tanács tan- és vallásügyekkel foglalkozó 5. osztály vezetője lett. A kommün bukása után Siófokon menekülés közben fogták el, és 1 év börtönbüntetésre ítélték.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: Az első világháború és a két forradalom eseményei Dorogon (D.F. 13. 1998); Esztergom és Vidéke (1921. febr. 6.)

SZABÓ István

1939. nov. 18. Dorog - 2006. jan. 28. Dorog Hegymászó sportoló.

A dorogi Szállítási Üzem és a Bányagépgyár dolgozója. Birkózóként kezdte sportpályafutását, majd egy súlyos sérülésből felépülve több sportágban is sikeresen szerepelt (birkózás, természetjárás, tájékozódási futás, búvárúszás, sífutás, evezés). 1967-től hegymászó oktató, 1971-85 között a DAC Hegymászó Szakosztályának vezetője. 1976-77-ben a Budapest Természetbarát Szövetség tagja. 1970-ben az Alpokban, 1973-ban Afrikában (Kilimandzsáró), 1977-ben és 1979-ben a Kaukázusban, 1978-ban az Atlasz, a Pamir (másodszor 1982-ben) expedícióiban vett részt. 1981-ben az Andokban résztvevője volt az első magyar hegymászó csapatnak, több 6000 m-es csúcstól hódított meg. 1985-ben a Himalája 7500 méteres csúcsáig jutott el.

1979-ben Komárom Megye Tanácsa oklevéllel ismerte el sikereit.

SZABÓ István Gusztáv

Adatait nem ismerjük.

Grafikus.

Budayné szerint dorogi születésű. Részt vett Haranghy Jenő mellett a Munkásotthon színháztermében a freskók elkészítésében 1935-ben. Ugyanebben az évben megrajzolta a Bányakaszinó tagjainak karikatúráit, mely füzetet egybekötve ki is adták (←*Karikatúraalbum*).

Irodalom: D.F. 11. (1995. Dankó József tanulmánya). Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

SZABÓ János

1923. szept. 18. Dorog - 1988. márc. 14. Dorog

Asztalos, honvéd ezredes

A Salgó Rt. asztalosműhelyében tanulta szakmáját. A II. világháború idején bevonult, hadifogságba került, ahonnan 1948-ban tért haza. 1949-től hivatásos katona, 1951-ben már alezredesi rendfokozattal rendelkezik. Kalocsai parancsnoksága idején 1955-ben ezredessé léptették elő. A Szovjetunióba vezényelték a Frunze Akadémiára. 1956. november 1-jén tért haza a forradalmi események közepette. November 3-ától Dorogon találjuk, részese a Nemzetőrség szervezésének, fegyveres ellátásának. November 9-én tér vissza Budapestre, részt vesz a karhatalmi egységek megalakításában. Dorogi tevékenységéért tartalékállományba helyezték. 1957. február 1-jétől a dorogi Szolgáltató üzemben dolgozott régi szakmájában nyugdíjazásáig, 1983-ig.

Irodalom: Fakász Tibor: A dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000.)

SZABÓ József

1956. jan. 31. Dorog -

Sportoló, labdarúgó, szakedző.

1967-től 1974-ig a dorogi utánpótlás csapat, 1977-ig a felnőtt csapat tagja. 1987-ig a VI-DEOTON csapatában, majd 1988-ig újra

Dorogon futballozott. 1977-ben válogatott kerettag, 1985-ben UEFA-kupa döntőn játszott a Videotonban a spanyol Real Madrid ellen. A Partizán Belgrád kapujába mesternegyest rúgott 1984-ben ugyanebben a kupasorozatban. Ausztriában fejezte be aktív pályafutását (1988-97-ig a Bruck és a Krumbach csapatában). 1984-től középfokú sportvezetői és edzői végzettségre tett szert. Edzőként a Videoton és a Gázszer csapatainál dolgozott előbb az utánpótlás nevelése terén, majd a felnőtt csapatnál, 1998-tól vezetőedző a VIDEOTON-nál, 1999-től a Gázszer pályaedzője. Családja révén megmaradt szoros kapcsolata Doroggal, a labdarúgók önzetlen támogatója. *Kitüntetés:* Pro Urbe Díj (Székesfehérvár, 1985).

SZABÓ Júlia (Julcsa)

Lásd: Szabó Andor

Dr. SZABÓ Nándor

1924. aug. 23. -

Okl. geológus.

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen végzett. Földtan, őslénytan, fizikai földtan c. dolgozatával doktori címet szerzett (1946). A Teleki Intézetben, a VKM Múzeumi Központjában, a MAFI-nál, 1954-től a Dorogi Szénbányáknál dolgozott, 1955-74 között főgeológus. 1974-1984 között a Központi Földtani Hivatal elnöki szaktanácsadója. Számos írása jelent meg tudományos és szakfolyóiratokban. Fő területe a karsztvízbetörések kutatása. Munkájának egyik kiemelkedő eredménye a lencsehegyi bánya megnyitása.

Kitüntetés: Bányász szolgálati érdemérem; Geologica Applicata.

SZAJLAI Béláné

1937. jún. 3. Budapest -

Óvónő.

Az óvónőképző elvégzése után a dorogi Zrínyi és Petőfi óvodák vezetője volt nyugdíjazásáig.

Kitüntetések: Az Oktatásügy Kiváló Dolgo-

zója (1975), Kiváló Munkáért (1983), Kiváló Pedagógus (1989).

SZAKÁCSOK

Az esztergomi királyi, majd (a tatárjárás után) királynői vár szakácsainak faluja ← *Ódorog* völgyében volt a török megszállásig (1540-es évek vége). A szakácsok fő mesterségük mellett gyakran fegyverrel is szolgálták gazdájukat (pl. IV Béla és V. István hatalmi harcai idején). Egy 1297-ben keletkezett oklevél tanúsága szerint birtokkal is rendelkeztek, azt a Nyulak szigeti (margitszigeti) apácák birtokától elválasztották.

SZAKSZERVEZET

Lásd: Bányász Szakszervezeti Szövetség

SZALAI Balázs

?

Vállalkozó.

A hatvanas-hetvenes években a Felszabadulás (ma Bécsi) úton volt órás szaküzlete. Tragikus autóbaleset áldozata lett.

SZALAI Ferenc

1950. nov. 2. Dorog -

Villamos üzemmérnök, közéleti személyiség.

A Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolán végzett. Dolgozott a Távközlési Kutatóintézetben, a Medicorban (Esztergom), a Hungaroton Hanglemezgyárban (Dorog), jelenleg a Hangtár Kft. a munkahelye. 1990-92 között önkormányzati képviselő-testületi tag, a Külszervezetek bizottságának elnöke. 1993-ban egyik kezdeményezője volt a ← *Megbékélés Napja* városi ünnepnek. Alapítója, 1995 óta folyamatosan elnöke a → *Wendlingen-Dorog Baráti Egyesületnek*. Képviselőként és egyesületi elnökként is egyik aktív előkészítője a Wendlingen és Dorog közötti testvérvárosi kapcsolatnak.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért emlékérem (2003).

SZÁLLÁSKERESÉS

Sváb nyelvű néphagyomány, a karácsonyi ünnepkör énekes, szöveges játéka, melyben megidéztek a Szentcsalád betlehemi szálláskeresését.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások. (D.F 2. 1992).

SZALÁNCZAY Péter

1947. máj. 10. Bp. -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

Felsőfokú közlekedési szakiskolai, közgazdasági végzettséget szerzett. 1986-ig a Vértes Volán dorogi üzemében, 1986-tól az AUTÓTRANS Kiszövetkezetnél dolgozott, 1989-ben megalapította másokkal együtt az ← *AUTÓTRANS* Kft.-t. Az Esztergom-Dorog Térségi Kamara egyik alapító tagja 1990-ben. E szervezet tevékenyen részt vett a Kamarai törvény megszületését követően a Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara létrejöttében. A megyei Kamara elnökségi tagja. 1994-98 között a Kamara Etikai Bizottságának elnöki tisztét is betöltötte. 1994-ben és 1998-ban Dorog város képviselő-testületének tagja, 1994-98 között alpolgármester, 1998-2002. között a Jogi bizottságban dolgozott. 1990-től a Magyar Autóklub megyei szervezetének elnökségi tagja. 1993-ban egyik szervezője az első Esztergom és térségében szervezett Rally autós országos futamnak. 1998-ban a dorogi Vállalkozók Egyesületének egyik alapítója, első elnöke.

SZALCZINGER Emil

1907. nov. 29. Dorog - 1991. júl. 27. Dorog

Tanár, közéleti személyiség.

Az esztergomi Érseki Tanítóképzőben tanítói (1930), a budapesti Pedagógiai Főiskolán matematika-fizika szakos tanári oklevelet (1953) szerzett. Pusztavám, Perbál után 1942-ben került Dorogra. A katonai szolgálat és a hadifogság után 1947-ben tért vissza. Volt kántor, tolmács (németül kitűnően beszélt), egyházközösségi jegyző 1948-ig. 1953-1968 között (nyugdíjazásáig) a Zrínyi Ilona Ált. Isk. igazgatója. Nevéhez fűződik a zenei tagozatos általános iskola

megteremtése.

Kitüntetései: Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1955), Kiváló Tanár (1963), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1968), Aranyoklevél (1980), Gyémántoklevél (1990).

Dr. SZÁLLÁSI Árpád

1930. jún. 30. Nagyecséd -

Orvos, orvostörténész, egyetemi magántanár.

Az Orvostudományi Egyetemet Debrecenben végezte (1950-56), ott kezdte pályafutását gyermekgyógyászként (1956-58), majd 1958-60 között Szatmár megyében, 1960-tól 1968-ig Keszthelyen, 1968-tól 1997-ben történt nyugdíjazásáig Esztergomban körzeti, illetve családorvos. Eközben 1961-től 1975-ig a Dorogi Bányász sportorvosa. Orvostörténeti munkásságot 1961 óta folytat, hazai és külföldi szaklapokban eddig közel 500 közleménye jelent meg. Tudományos fokozatai: PhD, Dr. Med. Habil., egyet. magántanár. A Debreceni Orvostudományi Egyetem, valamint az MTV *Tudóra* orvostörténeti előadója. Könyv-, kézirat- és numizmatikai gyűjtő.

Munkái: A szegényháztól a kórházig (1987); Weszprémi István és kora (1995); Szontagh Félix és a depr. gyermekorvoslás előzményei (1995); Százéves a Magyar Nőorvos Társaság (Lampé Lászlóval, 1997); Debrecen első orvos-akadémikusa Török József 1813-1894 (1998); Orvostörténeti mozaikok (1998); Magyar írók orvosai és a magyar orvosírók (1998); Benedek László (1999).

Kitüntetései: Zsámboky-érem (1978); Markusovszky-díj (1984, 1989, 1992); Vilmos Gyula nívódíj (1992); Weszprémi Emlékérem (1992); Esztergom város díszpolgára (1996).

Irodalom: Ki kicsoda? (1990).

SZÁMEL János

1937. szept. 18. Parád -

Ebszönybányán végezte általános iskolai tanulmányait, majd a tatabányai Péch Antal Bányaiipari Aknászképző Technikumban szerzett aknászi oklevelet. A felsőfokú

technikum elvégzése után a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem bányagazdasági üzemmérnöki oklevelét szerezte meg 1976-ban. Volt csillás majd vájár a Dorogi Szénbányászati Tröszt ebszönyi bányáüzemében (1954-től), majd 1960-tól 1976-ig aknász, 1977-78 között főaknász, 1983-ig főmérnök-helyettes. 1987-től az üzem igazgatójaként dolgozott 1990-ben történt nyugállományba vonulásáig. Számos új megoldás fűződik a nevéhez, így a CAVO-310. típusú önjáró-rakodó-szállítógépek mélyművelésű szénbányában történő alkalmazása és elterjesztése, vagy a 2 x 2 méteres Szek-híd kapcsolású alumínium süvegű kamrafejtések kialakítása. Ő vezette be a Műszaki Üzemi Terv hálótervezéssel történő kivitelezését, és kiemelkedő eredményeket ért el a bioritmusok előrejelzésének földalatti bányászatkodásban történő bevezetésével.

Kitüntetések: Kiváló dolgozó (többszörös); Kiváló ifjú mérnök-közgazdász; Bányászati Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany és gyémánt fokozat); Bányamentő Szolgálati Érdemérem arany fokozat; Kiváló Újító arany fokozat; Honvédelmi érdemérem; Kiváló munkáért jelvény; Soltz Vilmos emlékérem.

Publikáció: Üzemtörténet (kéziratban).

SZÁNTHÓ Barna

1931. dec. 6. Bp. -

Tanár, szakíró.

Pedagógiai főiskolát végzett 1953-ban. 1953-68 és 1970-74-ben a Petőfi iskola testnevelő tanára volt. 1968-70 között a Dorogi Bányász SC-nél, 1974-92 között az esztergomi Balassa Bálint Általános Iskolánál dolgozott. Tagja volt a városi és járási sportbizottságoknak, a megyei Diáksport-tanácsnak, volt városi munkaközösség-vezető. Publikál helyi lapokban, a *Dunakanyar* c. folyóiratban. Írt két musicalt (Szép könyörgés, Várlátogatók). Szakíróként fontos sporttörténeti munkát írt a Dorogi Bányász 50 éves jubileumára.

Műve: Hajrá Dorog! (1964)

Kitüntetés: Szolgálati Emlékérem (1992),

Az ifjúság testi neveléséért (1993), Kiváló Munkáért (1985).

SZAUTER József

1929. jún. 12. Tatabánya -
Hőerőgépész.

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerezte diplomáját. A Dorogi Hőerőmű igazgatója volt. 1990-2003. között az Energiagazdálkodási Intézet munkatársaként a pernyehasznosítással foglalkozott Magyarországon, Németországban, Romániában, Csehországban.

Kitüntetés: Kiváló újtó (Országos Találmányi Hivatal, 1965. - Nehézipari Minisztérium, 1968.); Nehézipar kiváló dolgozója (1975.); Kiváló Munkáért (Minisztertanács, 1987.); Munka Érdemrend ezüst fokozat (Elnöki Tanács, 1989.); Társadalmi munkáért ((Dorog Város Tanácsa 1989.).

SZAUTER Tamás

1963. dec. 16. Esztergom -
Épületgépész.

Szauter József fia. A Pollach Mihály Műszaki Főiskola épületgépész szakán szerzett diplomát. A Dorogi Erőmű Kft. Dolgozója, 2003-tól ügyvezető igazgatója. A Dorogi Labdarúgó Szövetség titkára 1998-2004 között, 2007-től a Dorogi Football Club elnöke.

SZAX Róbert

1952. május 18. - Dorog
Sportoló, közéleti személyiség.

Gátfutóként érte el legjelentősebb sport-sikereit. 1974-ben a 110 méteres gátfutás magyar bajnokságán ezüstérmes. Ugyan- ebben a sportágban utánpótlás bajnok. Ebben az évben a magyar atléta válogatott tagja, részt vesz Prágában a Csehszlovákia-Magyarország-Kuba, majd Firenzében az Olaszország-Franciaország-Magyarország hármasviadalon. Ifjúsági versenyzőként többszörös vidéki bajnok 110 és 200 méteres gátfutásban, felnőttként vidékbajnok 110 méteren. Angol és német nyelven fordít, olyan dorogi kiadványokat ültetett át idegen nyelvre, mint a ←Dorogi művészek

naptára (németül) és a "Váltó tér" alapítvány művészeti kiadványa (angolul). 1998-2003 között a Dorogi Német Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettese, 2003-2005 között elnöke volt.

SZEBERÉNYI Ferenc

1931. máj. 15. Kisterenye -
Okl. bányamérnök.

1955-ben diplomázott a soproni Műszaki Egyetemen. 1959-ben a csolnoki II. akna dolgozója, főmérnök volt a XII. aknán, 1959-67 között a Borókási Bányüzem, 1971-től a DTI dolgozója. Emellett mozgalmi és társadalmi tisztségeket töltött be. A Bányászati Lapokban jelent meg publikációja, mely Eger és környéke pincerendszerének problémáival foglalkozott.

Kitüntetések: Kiváló Dolgozó oklevél (1957) és jelvény (1958), Bányászati Munkaszóló (1959), Miniszteri Dicsérő Oklevél (1964), Kiváló Dolgozó (1970, 1979), 25 éves szolgálati érdemérem (1982), Kiváló Munkáért kitüntetés (1982), Prop. Munkáért elismerő okl. (1987).

Gróf SZÉCHENYI István

1791. szept. 21. Bécs - 1860. ápr. 8. Döbling
Nagybirtokos, államférfi.

Utazásai során többször megfordult Dorogon a postakocsi-állomáson. Naplója így tanúskodik erről: *Délután Dorogra. (1821. okt. 6-án.) - 13-án 6 órakor elhagytam Budát. A postakocsival Dorog és Újfalú közt felborultam... (1822. febr. 13.) stb*

Levelezéséből tudjuk, hogy a közeli Sándor-Metternich birtok gazdájával, ←Sándor Móric gróffal közös tervet dédelgettek a hazai vasmű létrehozására, melynek a Sándor-birtokon felfedezett szénkészletek biztosították volna az energiaszükségletét.

Irodalom: Széchenyi-Wesselényi: Feleselő naplók (Helikon, 1986); Dunaferr Dunai Vasmű Krónika (Dunaújváros, 2000.); Budántúl Online Ki kicsoda.

SZEGI János

1939. jan. 10. Tokod -

Okl. bányagépész, bányavillamos üzem-

mérnök, közéleti és televíziós személyiség. 1957-ben híradásipari technikus, 1975-ben Miskolcon bányagépész-bányavillamos üzemmérnöki diplomát szerzett, 1993-ban a Gárdonyi Géza Újságíró Akadémián végzett. Dolgozott a Dorogi Szénbányák Vállalatnál (1957-87), az ÉDÁSZ-nál (1988-93), a Magyar Demokrata Fórum Országos Hivatalánál (1993-1998). 1994-96. között a Demokrata Fórum dorogi szervezetének elnöke. A dorogi konzervatív-keresztény pártok listás képviselő-testületi tagja 1994-98-ban, 1995-98-ban a Kommunális Alapítvány elnöke, valamint a KOMTÁVHŐ Rt. Igazgatósági tagja. A Dorogi Kábeltelevíziózást Támogató Egyesület alapítója, ügyvezető elnöke 1995 óta. Kezdeményezője, folytatólagos szervezője és résztvevője a dorogi diákok hazai és külföldi kerékpártúráinak. 1995-től a *Dorogi Fórum* időszaki lap alapító főszerkesztője. A *Közhírré Tétetik Dorogon* c. lap publicistája, 1999 óta szerkesztőbizottsági tagja. 1998-tól a Dorogi Közösségi Televízió főszerkesztője, szerkesztő-operatőre, számos jeles dorogi személyiséggel készített interjút (jelentős részben a városi könyvtárban megtekinthetők). "C" vizsgás vitorlázórepülő pilóta. Személyéhez kötődik a Dorogi Szénbányák Vállalat távbeszélő hálózatának automatizálása (1971-72), az országgyűlési választások során 1994-ben és 1998-ban MDF-kampányfőnök az 5. sz. Esztergom-dorogi választókerületben. 1993-tól tagja a Magyar Újságírók Közösségének (MÚK). DVBE-tag. A Dorogi lexikon szerkesztőbizottságának tagja.

Kitüntetések: Kiváló Ifjú Technikus (több ízben), Kiváló Újító (ezüst fokozat), Bányász Szolgálati Érdemérem arany fokozat; Dorogiak Dorogért emlékérem (2002).

Ifj. SZEKI János

1970. márc. 14. Dorog -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

1989-ben a Hell József Károly Nehézipari Gépészeti Szakközépiskola Bányagépészeti technikus szakán érettségizett. 1992-ben

Budapesten fogtechnikus, 2003-ban vendéglátó üzletvezető végzettséget szerzett. 2006-tól a város képviselő-testületének tagja, FIDESZ MPSZ - KDNP közös listás képviselője. Az Egészségügyi és szociális bizottság tagja.

SZÉHER LAJOS

1951. ápr. 3. Esztergom -

Műszerész, vállalkozó.

Az esztergomi I. István Gimnázium és Szakközépiskolában 1969-ben rádió- és tévéműszerész végzettséget szerzett. Dolgozott az esztergomi Gelka Szerviznél, a dorogi KGYO-ban és a Dorogi Vegyipari Szövetkezet Szolgáltató Házában. 1986-ban önállósult, előbb a Mária utcában, később a Bécsi úton nyitott háztartási készülékek javító műhelyt és árusító helyet Széher Elektroház néven

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó (1985).

SZÉHER MIHÁLY

1914. nov. 30. Dunaszerdahely - 1988. okt. 24. Dorog

A gimnáziumi érettségi után pékmestéri szakvizsgát tett Pozsonyban. 1947-ben családjával Csehszlovákiából kitelepítették, Dorogon folytatta szakmáját. Az államosítás után az Esztergom és Környéke Sütőipari Vállalat 11. sz. Dorogi Üzem dolgozója, majd nyugdíjazásáig (1969) vezetője volt.

Kitüntetés: Kiváló Dolgozó.

SZÉKELY Dénes

1927. Bp. - 1999. Bp.

Vegyésszermérnök.

A Budapesti Műszaki Egyetemen diplomázott. A Richter Gedeon Rt. (Bp.-Dorog) dolgozójaként sokat tett a Richter G. Rt. megyei elfogadásáért. Munkahelye volt még a BCR Bábolna, a Kisállattenyésztő Vállalat Gödöllő és a Reanal Bp. Számos szabadalom társszerzője.

SZÉKELY Lajos

1895. Mecsekszabolcs - 1977. okt. 20. Bp.
Kossuth-díjas, aranydiplomás bányamérnök.

Oklevélszerző tanulmányait Selmecbányán és Sopronban végezte. Első munkahelye a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tokodi bányaüzeme. Üzemvezető volt az ebszönyi, ódorogi üzemnél. Később az ódorogi üzemek körzetfőnökeként töltött több mint két évtizedet a vízveszélyes Dorog környéki bányák szolgálatában. Igazgatóhelyettes főmérnökként a karsztvíz elleni védelem módszereinek kidolgozásában és a dorogi szénmedence fejlesztésében szerzett elévülhetetlen érdemeket. Ő szerelteti fel az első öniróval ellátott vízszintmérő készüléket. A második világháborúban a víz alá került VI. és XII. akna víztelenítését végzi, ekkor alkalmaznak Dorogon először mamutszivattyús rendszert függőakna víztelenítésére.

1953-ban a Bányászati Tervező Intézet igazgatója lett, 1959-ben innen ment nyugdíjba. A *Bányászati Lapok* szerkesztője és gyakori szakcikkírója volt. Különösen →*Zsigmondy Vilmos* emlékének méltó megőrzésén fáradozott sokat.

Dorogon utca őrzi a nevét.

Publikáció: Az Esztergom vidéki szénmedence bányászatának fejlődése (monográfia, Műszaki Könyvkiadó 1960.)

Kitüntetései: Kossuth-díj (1952), Zorkóczy-emlékérem (1963), Szentkirályi-emlékérem (1972) és Mikoviny-emlékérem (1976).

Irodalom: Kárpáthy Lóránd: Székely Lajos (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat 1978. 3. sz.). Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

SZÉLESMEREDÉK-RÉT

Breitensteil-Wiese

Halbauer József bíró 1864-es válaszlevelében található meghatározás az Úny felé eső határban.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

Dr. SZÉLL László

1927. okt. 26. Szeged - 1988. jan. 26. Esztergom

Közéleti személyiség, szakíró.

Vegyipari technikumi végzettséggel dolgozott a Dorogi Szénfeldolgozó Vállalatnál, a Járási Pártbizottságon első titkárként, a KIMÉV-nél Tatabányán és a Lábatlani Papírgyárban, végül a Szolgáltató Üzem energetikusa volt. 1967-ben megírta *A Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat történetét* (kézirat, 60 oldal). Ugyancsak befejezett munkája *A 200 éves dorogi szénbányászat munkásmozgalma 1781-1981* (1981, kézirat, 222 oldal).

SZEMÁN István

1931. június 17. Sátoraljaújhely -

Közéleti személyiség.

Gimnáziumi érettségét szerzett a Honvéd Kossuth Tüzér tiszti iskolában, közgazdasági szakközépiskolai érettségi után hivatásos katona lett, majd 1958 után MÁV alkalmazott. Fiatalon sportolóként a Haditorna arany, ezüst és bronz jelvényét, valamint a Kiváló Katona érdemérmét is elnyerte. 1956. október 29-től november 15-ig Dorog nemzetőr parancsnoka volt, biztosítva Dorogon a köznyugalmat.

Kitüntetés: Kiváló dolgozó (háromszor), törzsgárda bronz, ezüst és arany fokozat.

SZÉNÁNYÁK MELLÉKÜZEMEI

Erőműközpont (önállósult 1948-ban), Mésztelep (önállósult 1946-ban), Karbidgyár (megszűnt), Kátrányfeldolgozó üzem (megszűnt), Fűtő- és telítőolaj feldolgozó üzem (megszűnt), Lepárló (önállósult 1946-ban, megszűnt 1967-ben), Szénosztályozó (megszűnt 1970-ben), Brikettgyár (önállósult 1950-ben), Tervező Iroda (létesült 1971-ben, önállósult 1989-ben), Anyagellátó üzem (...), Építkezési és Karbantartó üzem - később Szolgáltató üzem, Gépkocsi üzem, Kutatási és Bányaépítési üzem, Mészüzem, Fúrásüzem, Homokvasút, Külszíni Szállítási és Osztályozó Üzem, Bányagépgyártó és Javító Üzem (önállósult 1950-ben).

Id. SZENCZI Gyula

1926. okt. 18. Esztergom - 2000. ápr. 4. Dorog

Erdő-, bánya- és közgazdász mérnök.

1949-ben erdő-, 1954-ben bánya-, 1963-ban közgazdász mérnöki diplomát szerzett. Dolgozott a Pilisi Parkerdő Gazdaságban, majd a Dorogi Szénbányák Vállalatnál. A VI. és VIII. aknán főmérnök, a vállalati központban területi főmérnök. Műszaki gazdasági tanácsadóként vonult nyugdíjba 1986-ban. Az OMBKE dorogi szervezetének titkára volt 1960-1972 között. A Bányászati és Kohászati Lapokban rendszeresen publikált szaktárgyú cikkeket.

Kitüntetések: OMBKE Bányászati Lapok Nívódíj; Aranyokleveles Feltaláló.

Ifj. SZENCZI Gyula

1957. ápr. 27. Esztergom -
Köztisztviselő, mérnök.

Mélyépítő üzemmérnöki diplomáját 1980-ban szerezte az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán. Dolgozott a Dorogi Szénbányák Vállalatnál (1980-87), majd 1987-től a Városi Tanács műszaki osztályának előadója, 1991-től a polgármesteri hivatal műszaki osztályának vezetője.

SZENCZINÉ OSZKAY Zsuzsanna

1960. márc. 28. -

Pedagógus, közéleti személyiség.

Pedagógus családban született, szülei példaképeinek tekinti. Esztergomban tanult (Petőfi Sándor Általános Iskola), a Dobó Katalin Gimnáziumban érettségizett, a Tanítóképző Főiskolán 1981-ben szerzett diplomát (rajz szakkollégiummal kiegészítve). Tanított az esztergomi Balassa Bálint, az Esztergom-kertvárosi Arany János Általános Iskolában, jelenleg a Zrínyi Ilona Általános Iskola pedagógusa. 2002 decemberétől Dorog Város Kulturális Közalapítványának elnöke.

12 évig evezett a SZIM Vasas Evezős Egyesületben (edzője Máramarosi Győző volt). Versenyzett nyolcasban, kormányos négyesben, kettő- és egypárevezősben.

Számos versenyen vett részt Tatán, Esztergomban, Szegeden, Szolnokon, Vácott, Baján, Győrben, Velencén, Bp.-en, Szobon, Mohácson. Országos bajnoki címet szerzett női serdülő 8-as csapatban (1974), ifi OB III-ban (1977-78). Vidéki bajnok volt női serdülő 8-asban, 4-esben (1973), 2. helyezett párosban 1975-76-77-78-ban, 1979-ben aranyérmes.

Irodalom: Magyar György: Az esztergomi evezés története, 1979.

SZÉNMEDENCÉNK

Lásd: Több Szenet a Hazának!

SZÉNFELDOLGOZÓ VÁLLALAT

(Dorogi Szénfeldolgozó Nemzeti Vállalat)

1948-ban a ←*karbidgyárból* és a dorogi → *szénlepárló* üzemből jött létre. (Lásd ott!)

SZÉNLEPÁRLÓ ÜZEM

Már a két háború közötti időben felismeri ←*Schmidt Sándor* bányaigazgató és ←*Schlattner Jenő* mérnök, hogy a dorogi barnaköszén magas kátránytartalma miatt kiválóan alkalmas szénlepárlásra. Az 1920-as évek szénértékesítési gondjainak megoldására hozták létre 1923-ban a kísérleti szénlepárló üzemet az Esztergom-Dorog közút déli oldalán, az erőmű szomszédságában. 1925-26-ban épült az első folytonosan működő, egy év múlva a 19 m² felületű kemence. 1933-ig fokozatosan kiépült a szénlepárló üzem. A Schlattner-kemencék kátrány- és benzinkinyerő berendezéssel voltak ellátva. Ekkor kezdődött a briketkezés is Dorogon, felállították a kátránydesztilláló üstöket. A lepárlókemencékben brikettkokszot és barnaszén-olajat állították elő. 1935-36-ban a Láng Gépgyár kivitelezésében bővült az üzem, egységei voltak a szénszárító, szénlepárló üzem, a darabosítás, a kokszolás-briketkezés, a kátrányfeldolgozás. Az 1936-41-es fejlesztés eredményei a vegyi melléktermékek (MÁV telítőolaj, nehéz és könnyű parafinos olaj, krezol, parafin). Az államosítás során a MÁSZ keretei között működött tovább az

üzem. 1947-49-ben (elsd hároméves terv) félkocsz brikettgyár épült, valamint beindult az ipari minőségű krezolgyártás. 1948-ban ←*Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat*ként önállósult. 1950-ben leállt a parafingyártás, a félkocsz brikettgyárat "B" üzemként a dorogi ←*Brikettgyárhoz* csatolták. A Szénfeldolgozó Vállalat része lett 1952-ben a Soroksári úti kátránydesztilláló (Bp.), a Koromgyár (Bp.), 1954-ben a Tatabányai Karbidgyár, 1962-ben a germániumdioxid üzem (Pétfürdő). 1954-től önálló kutatásokat folytattak a dorogi laboratóriumokban, előállítottak nátriumszulfidot, amonszulhot, 1957-ben difenolüzem indult és generátorgázt állítottak elő. 1967-től a Kőbányai Gyógyszerárugyár folytat vegyipari tevékenységet az üzem területén (később Richter Gedeon Rt.).

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22.2000).

SZÉNOLTÁR

Az eucharistia évében, 1938-ban emelt katolikus kegyhely a bányatemplom előtti téren (ma Jubileumi tér). Tervezője Gáthy Zoltán, kivitelezője Mátrai Lajos szobrászművész. Avatásán, 1938 május 30-án a lengyel hercegprimás celebrált szentmisét a magyar hercegprimás segédletével. A fáklyás, éjszakai ceremóniát az utókor számára a sajtó és a fényképészek őrizték meg. A szénoltár a II. világháborúban megrongálódott, majd az ötvenes években - sorsára hagyva - megsemmisült. Helyén 1981 óta ←*Árvai Ferenc Jubileumi bányaszemlékműve* áll.

SZÉNOLTÁR TÉR

A szénoltár és a bányatemplom közötti beépítetlen terület egyik elnevezése (lásd még: Jubileumi tér, Búcsú tér).

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

SZÉNOSZTÁLYOZÓ

1896-ban a Samu aknához bekötött iparvágány miatt a dorogi szén osztályozása is itt, a mai Tömedék-lakótelep területén

történt. 1898-tól Annavölgyön is épült egy szerény kivitelezésű üzem. 1907-ben fából épült a dorogi osztályozó (szeparátor), napi 150 vagon teljesítménnyel. Kötélpályán szállították hozzá a szenet. Csak a harmincas évek elején bontották le. Ezt vasvázás rendszer váltotta fel. 1936-ban modernizálták (légszűrő, portalanító), teljesítménye elérte a napi 500 vagon. A szenet elsősorban vasúton szállították, de a ←*dunai szénrakodóhoz* kötélpálya vitte az osztályozott terméket. 1961-ben napi 1100 vagon szenet tudtak 17 minőségre és nagyságra osztályozni. 1963-ban egyesítések révén létrejött az Alagúti Külszíni Szállítási és Osztályozó Üzem. 1991-ben leszerelték a Dorogi Osztályozót. (Hasonló osztályozó üzem működött a szénmedence területén még Ebszönybányán és Mogyorósbányán.)

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999); Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22. 2000).

SZENT BORBÁLA

Dorogon a bányászok védőszentjeként ismerik, sokáig a bányászok ünnepe is névnapján, december 4-én volt. A városban több helyen szobor vagy festmény formájában is megőrkítették, így a bányatemplomban, a bányafürdőben, a bányakórház homlokzatán. Nevét viselte a ←*Kórház* épülete, a ←*Bányatemplom* és egy lakótelep. Kultuszát, tiszteletét az 1990-es években újra felélesztették, nevét egy lakótelep, majd a rendelőintézet, ezt követően a kórház ismét felvette Dorogon.

SZENT BORBÁLA KHT.

Lásd: Kórház

SZENT BORBÁLA PLÉBÁNIA - Lásd: Bányatemplom!

SZENTE JÓZSEF

1890. jan. 26. Kemendollár - 1974. szept. 10. Dorog
Okleveles építőmester.

Budapesten tette le az építésmesteri szakvizsgát. 1923-ban Dorogon lett önálló építőmester. A közbvágóhíd, vasbetonhíd, a községi tisztviselőház, a bányatiszti, altiszti és munkáskolóniák, a kórház, a bányaiskola, a szénmosó, a tanítói, állatorvosi és jegyzői lakások, a Mária-barlang, a temetői ravatalozó és számos utca megvalósítása fűződik a nevéhez. A községi képviselőtestület, a Bányakaszinó, az Ipartestület és a DAC tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SZENTI János

Adatait nem ismerjük.

Vízvezeték-szerelő-mester.

1920-ban szabadult a szénbánya központi műhelyében. 1935-ben önállósult. A II. világháború után a község és a bánya vízvezetési berendezéseinek felújítását végezte.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

Dr. SZENTGYÖRGYI Kálmán

Adatait nem ismerjük.

Bányakórház-igazgató főorvos.

1949-54 között a Dorogi Járási Kórház igazgató főorvosa volt. 1938-ig a sebészeti osztályon dolgozott, 1938-54 között a belgyógyászat osztályvezető főorvosa volt.

Irodalom: Dr. Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. - 1999)

SZENT JÓZSEF PLÉBANIATEMPLOM

1701-ben tették Dorogon az első előkészületeket arra, hogy Szent József tiszteletére templomot építsenek. Az első templom 1735-ben készült el, fatornyos épületét hamarosan kinőtte a település. Mai barokk stílusú alakját 1767-1775 között építették. Révay Antal püspök szentelte fel. Ugyanekkor készült el a plébánia. Többször felújították, 1967-68-ban eredeti seccoit modern freskókra cserélték (Bardon Alfréd munkája), és új liturgikus térképvezést kapott. Külsőleg 1976-ban és 1990-ben

újították fel. Két évszázadon át váltakozva látta el filiáiként (fiókegyház) a szomszédos településeket. 1938-ban területéről válik ki a dorogi bányalelkészség (ma Szent Borbála plébánia Lásd: ←*Bányatemplom*). Két manuális, 18 regiszteres orgonáját 1933-ban építette a Rieger-gyár (felújítva 2005-ben). Harangjait 1894-ben Wagner Károly, 1929-ben Walser Ferenc, 1969-ben Ducsák István öntötte. A ←*búcsú* ideje március 19. (Mivel nagybőjt idejére esik, későbbi, nyári időpontban tartották.)

Plébánosai: Paulovics János (-1701), Lakics István (-1722), Peverelli Jeromos (-1725), Herics Ferenc (-1734), Peverelli Márk (-1739), Wölfinger Mátyás (-1741), Abranics István (-1750), Vogelsperger Mihály -1753), Andreovics Lipót (-1762), Naszvady András (-1782), Kirchgeszner Mátyás (-1803), Rigler János (-1812), Gianone Ferenc (-1830), Bakos János (-1833), Tóth József (-1861), Grundl Ignác (-1879), Stupiczky Béla (-1899), Pehatsek Artur (-1926), Trinkl Kálmán (-1941), Thaller István (-1951), Tóth Alajos (-1957), Vitányi György (-1958), Vajay István (-1965), Fazekas István (-1984), Szikora Gyula (-1992-ig), Gyöngyös Ferenc.

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára (Bp. 1997); Katolikus lexikon; Pick József - Zrínyi iskola Kincskereső tábora: Történelmi egyházaink. (D.F. 9. 1994).

SZENT LÁSZLÓ LEVENTE EGYESÜLET

1925-ben alakították meg a fiatalok sportolását, edzettségét támogató egyesületet. Székhelye a Munkásotthonban volt, vezetője vitéz Sághy Antal. 1939-től valamennyi 12-21 éves fiúnak kötelező volt a levente foglalkozásokon résztvennie. 1945-ben megszűnt.

SZEPESY Géza

1924. okt. 2. Bp. - 1993. dec. 6. Bp.

A budapesti Vörösmarty Gimnáziumban érettségizett, tanulmányait Németországban folytatta. 1954-55 között Dorogon vá-

jár, majd a dorogi Művelődési Ház munkatársaként (másokkal együtt) létrehozta a ←*Dorogi Múzeumot* és a ←*Dorogi Múzeumbarátok Körét*. Az országban elsőként megszervezte a *Ki mit gyűjt?* klubot. Több régészeti feltárást végzett a település környékén, dr. Ötvös Dániel munkatársaként végzett gyűjtőmunkát, a szakma azonban állításait (eredményeit) jórészt vitatja. Több dorogi és környékbeli (Klastrompuszta, "Ismeretterjesztő füzetek" sorozat stb.) kiadvány szerkesztésében vett részt. 1968-69-ben közreműködött a Magyar Vegyészeti Múzeum Várpalotára telepítésében és első kiállításának megrendezésében. Várpalotán a helyi Szakmunkásképző Intézet diákjaiból és a múzeumkedvelő közönségből megalapította a Magyar Vegyészeti Múzeum baráti körét. 1972-ben nyugdíjba vonult.

Kiadvány: Dorog és környéke útikalauz (1961)

SZÉPÜLŐ VÁROSKÖZPONT együttes

1991-ben alakult pop-rock-jazz zenekar. Tagok: Bognár Tamás (szaxofon), Fiala Gábor (dob), Körmöndi István (basszus), Rátkai Tamás (gitár), Varga Csaba (gitár, ének). Az országjáró zenekar legfontosabb hazai és külföldi fellépései: Molotov-liget, Galéria Rock-pódium (Esztergom, megnyitó koncert), Saigon klub (Bp.), Karapax (Tatabánya), Szentés, Hard Rock Café (Pécs), Szombathely, Nagykanizsa, Tata, Orosházi rockfesztivál, SZOTE Klub (Szeged), Érsekújvár, Oroszlány (közös koncert a Pál utcai fiúk együttesel), Ki mit tud? tévés elődöntő (1993), Szentés (1993). Szerepeltek a rádió és televízió műsoraiban.

Hanghordozó: Demo (1991, 1993), Ki mit tud? válogatás (lemez, 1993).

Irodalom: Szaklapok, megyei lapok írásai.

SZÉPVÖLGYI Kálmán

1914. máj. 3. Füzesabony - 1968. ápr. 8. Bp. Szikvízgyártó.

1945-ben önállósult, a háború után elsőként kezdte meg működését (Petőfi utca), melylyel a közegészség javításáért sokat tett.

Dorog és Tokod vendéglőit, bányáját és egyéb fogyasztóit látta el.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948).

SZERENCSÉS Zsolt

1966. ápr. 14. Esztergom -

Esperes-plébános, katolikus pap.

Hittudományi Főiskolát végzett. 1989-ben szentelték pappá. Káplán Nagymaroson, Budapest Erzsébetvárosban és Budapest Felsővízvárosban. 1997-től 2005-ig plébános Dorogon a Szent Borbála plébánia templomban. Működésének idején valósult meg a templom és plébánia külső felújítása, a torony eredeti helyreállítása, a toronyóra újraindítása.

Irodalom: Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára (Bp. 1997).

SZÉRŰRÉT

Néprajzi jellegű földrajzi név a város határában.

SZIGETI Erzsébet

1938. márc. 12. Dorog -

Villamosmérnök, ikonfestő.

A budapesti Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. Dolgozott a Távközlési Kutató Intézetben és a Híradástechnikai Kutató Intézetben. ←*Puxbaum Jenő* dorogi képzőművész szakkörében képezte magát, majd Zolnay Géza festő, restaurátor tanítványaként dolgozott. Megtanulta az ikonkészítés technikáját, behatóan foglalkozik az ikonográfiaival. Számos hazai és külföldi kiállításon mutatta be ikonmásolatait (Graz 1989, Szolnok 1993, Majs 1998, Bp. 1992 és 1999). Dorogon 1998-ban mutatkozott be önállóan.

SZIGETI István

1896. dec. 25. Petrozsény - 1969. okt. 23. Dorog

Úri- és nőiszabó mester.

1921-ben telepedett le Dorogon. Műhelyt nyitott, rendelésre és egyenruhák készítésére vállalkozott. A mester- és tanoncvisz-

gáztató bizottság tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

SZIKLAI Ede

1909. nov. 14. Csolnok - 1980. ápr. 13. Esztergom-Kenyérmező

Bányamester.

Bányászcsaládból származik. Már 15 éves korában kezdi csillésként, majd figuránsként folytatja a bányaszolgálatot Csolnok Reimann aknán. 1933-ban Pécssett elvégzi a Magyar Királyi Bányászati és Mélyfúrási Szakiskolát. Különböző beosztásokban dolgozott Reimann aknán, X., XII. és II. aknán. 1952 márciusától - népgazdasági érdekekre hivatkozva - 1954 decemberéig a Komlói Szénbányánál vezető beosztásokban teljesít szolgálatot. Dorogra történő visszatérésekor a Dorogi Bányauzemben (VIII. és XXI. aknák) megbízott főmérnöki, üzemvezetői, végül bányamesteri beosztást tölt be. 1966-ban vonult nyugállományba.

Kitüntetések: Kiváló munkás érdemrend; Magyar Népköztársaság Érdemérem arany fokozat; Okleveles sztahanovista; Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz fokozata; Kiváló dolgozó.

SZIKLAI Ede

1943. márc. 14. Csolnok -

Okl. bányamérnök.

1966-ban szerzett diplomát a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán. 1966-1995 között folyamatosan a Dorogi Szénbányánál dolgozott. A XV, majd Erzsébet aknán teljesít bányaszolgálatot üzemmérnöki beosztásban. 1977-től beruházási létesítményi főmérökként vezette a Lencsehegy II. bánya előkészítését és építését. 1992-től részt vett a dorogi és pilisi bányatevékenységből következő bányabezárási és tájrendezési munkák irányításában. 1987-1997 között az Országos Bányászati Kohászati Egyesület Dorogi Szervezetének titkára.

Kitüntetései: Kiváló ifjú mérnök (háromszor); Munka Érdemrend bronz fokozata (1985);

Debreceni Márton emlékérem (1995 - OMBKE); Kiváló Bányász (1996); Soltz Miklós emlékérem (40 éves, 2001).

SZIKORA Gyula

1950. júl. 16. Bp. -

A Hittudományi Főiskolát végezte Esztergomban. 1984-1990 között a Szent József Plébániatemplom plébános esperese volt. Nevéhez fűződik a templom teljes külső felújításának, valamint a plébánia rekonstrukciójának szervezése, megvalósítása. Modernizációs törekvéseihez tartoztak a zárándoklatok, az ifjúsági táborok, nagy számban gyűjtötte maga köré a fiatalokat, akikkel vallási szokásokat, misztériumjátékokat újított fel. A papi szolgálattól megvált.

Kitüntetés: Dorogiak Dorogért mozgalom kitüntető oklevele (1986).

Irodalom: Sematizmus (1982).

SZILÁGYI Antal

1918. dec. 14. Máramarossziget - 1997. jan. 9. Bp.

Vegyésmérnök.

Oklevelét 1940-ben szerezte a Budapesti Műszaki Egyetemen. Diplomájának megszerzése után a Műszaki Egyetem technológiai tanszékére került tanársegédnek. 1942-ben a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. központi laboratórium vezetője lett. 1943-tól a Lepárló üzem, 1948-tól a Dorogi Szénfeldolgozó Vegyipari Vállalat főmérnöke. Tevékenysége során jelentősen bővült a széfeldolgozási tevékenység (kreolgyári funkcionáló kolonnák, Geissen-kemencék stb.). 1953-ban áthelyezték a Vegyiműveket Tervező Vállalathoz. Itt osztályvezetőként, majd létesítményi főmérökként tevékenykedett. Ekkor a hazai szénkémia és gázipari beruházások tervezését végezte, irányította. 1963-tól a vállalat főmérnöke, 1965-től az igazgató első helyettese, ezt a beosztását 1983-ig, nyugállományba vonulásáig töltötte be. Közben előadásokat tartott Veszprémben a Vegyipari Egyetemen a szénkémia, kátránykémia témakörben. A Műegyetem aranydiploma adományozá-

sával ismerte el értékes mérnöki tevékenységét.

Kitüntetései: Munka Érdemrend bronz, ezüst, arany fokozat; Eötvös Lóránd-díj; Pfeifer Ignác-díj (életművéért a Magyar Kémikusok Egyesületétől).

Tudományos publikáció: Szénfeldolgozó Vegyipari Technológia (I. kötet: A kőszén képződése, kémiája és bányászata; III. kötet: A szénfeldolgozás melléktermékei c. kötetek szerkesztője, egyes fejezetek írója).

SZILÁGYI Gabriella

1967. aug. 10. Budapest -

Vegyésmérnök.

Budapesten a Martos Flóra Gimnáziumban érettségizett 1985-ban, majd a BME okleveles vegyésmérnöke lett 1990-ben. Folyamatosan a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt. Dolgozója, a szteroid kémia ipari megvalósítása a fő feladata. 1990-93 között termelésirányító a bp.-i Kémia III. üzemben, 1993-96 között műszaki asszisztens a bp.-i Szteroid üzemcsoportban, 1996-2000 között üzemvezető-helyettes a bp.-i Kémia VI. üzemben, 2000-2002 között üzemvezető a bp.-i Kémia III üzemben, 2002-2004 között üzemcsoport-vezető a dorogi Szintetikus üzemcsoportban, 2004-től főmérnök a Richter Gedeon Rt. Dorogi telepén.

SZILÁRD József

1900. dec. 6. Piszke - 1978. júl. 4. Velence

Aranydiplomás gépésmérnök.

Oklevelét a Bp.-i Műszaki Egyetemen szerezte 1928-ban. Dolgozott Esztergomban (MÁV), Brünnben (gépgyár), Bp.-en (Ganz Gépgyár). Itt tervezte a dorogi brikettgyárat, felszerelését és üzembehelyezését is ő vezette már mint a dorogi gépészeti üzem vezetője. A bányagépészet valamennyi ágában tevékenykedett (erőmű, szénosztályozó, lepárlóüzem, brikettgyár, karbidgyár). 1938-tól főmérnök, 1944-től gépészeti főfelügyelő. 1951-től a Nehézipari Minisztérium gépészeti osztályvezetője, 1957-től az Oroszlányi Szénbányászati Tröszt beruházási osztályának csoportvezetője. 1961-

ben ment nyugdíjba.

1949-ben bekapcsolódott az "F" típusú önjáró, jövesztőfejes, elővájó-, fejtő-, rakodógép szabadalmaztatásának realizálásába. Részes volt az F-2, F-4, F-5, F-6 típusok kialakításának, alkalmazásának.

Irodalom: Dr. A. Z.: Szilárd József (nekrológ -Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat 1980. 1. sz.).

SZILVESZTER ESTE

Sváb szokás szerinti hagyományos mulatozás vendéglőben vagy a házakban. Másnap, →*újév első napján* köszöntők következtek.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2.1992.)

SZLOVÁK KISEBBSÉGI

ÖNKORMÁNYZAT

Lásd: Dorogi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat!

SZOCIALISTÁK ÉS KERESZTÉNYSZOCIALISTÁK DOROGÉRT EGYESÜLET

1998-ban alakult. Célja volt a baloldali és keresztény eszmék gazdagítása, az egyének és a közösség fejlesztése, Dorog fejlődésének és jövőjének szolgálata. Első elnöke: →*Dr. Tittmann János*.

SZOKOLAI Péter

1968. okt. 13. Kecskemét -

Színművész.

A kecskeméti Katona József Színház tagja. Állandó résztvevője az 1990-es években a Zrínyi iskola Kincskereső hagyományörző munkacsoportjának. E tevékenységéért megosztott Pro Urbe Díjban részesült 1998-ban.

SZOLGÁLTATÓHÁZ

A Felszabadulás (ma Bécsi) út - Csolnoki út találkozásánál 1969-ben a Kis Szövetkezet által felépített kétszintes ház feladata a szolgáltatások egy helyre telepítése volt a nagyközségben (női fodrászat 8 fővel, férfi fodrászat 4 fővel, kozmetika, pedikűr, férfi-női szabóság, cipész és tévészerviz-

műhellyel). Az emeleten a szövetkezet irodái voltak. Később ügyvédi iroda, fogászat, bemutatóterem, menyasszonyiruhakölcsönző stb. nyílt itt.

SZOLGÁLTATÓ ÜZEM

A ←*gazdasági udvar és építészeti üzem* területén 1963-ban hozta létre a Szénbányák Vállalat, a Vegyes Üzem valamint a Karbantartó és Építészeti Üzem összevonásával. Igazgatói: Bonyhádi Ferenc, Mundi József, Haracska Ferenc, Puchner Alajos. Az üzem kezdetben csak a Szénbányák Vállalaton belüli építési, szállítási, mélyfúrás, kertészeti és egyéb sokirányú szolgáltató jellegű tevékenységet látta el, később a gyors fejlődésnek indult építőipari részlege révén nemcsak Dorogon, hanem Budapesten, Esztergomban, illetve az ország más településein is építettek. Dorogon nemcsak a bányavállalatnak dolgoztak (egészségügyi kombinát, ABC áruház, társasházak, útépítés, gépkocsijavító műhely és -mosó, asztalosműhely üzemeltetése, konténeres szállítás, stb.). Az 1980-as évek egyik sikerágazata a konténerházak gyártása. Sikeres és szabadalommal védett műszaki fejlesztésük révén (könnyűszerkezetes térelemrendszer) 1980-tól kezdődően számos külföldi országba szállítottak és szereltek különböző rendeltetészerű épületeket: Líbia, Ausztria, Németország, Nigéria, Szovjetunió, Spanyolország, Svájc stb. Az üzem 1990-ben ←*Struktúra Építőipari Rt.* néven önállósult.

Irodalom: Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).

SZOMSZÉLY Antal

1894. Budaörs -1936. okt. 2. Dorog Bányalelkész.

Esztergomban folytatta teológiai tanulmányait. 1927-ben került Dorogra a bányalelkészességre, kezdeményezésére épült a bányatemplom. Sokat fáradozott a munkásotthon felépítésén és megszervezésén.

Irodalom: Komárom és Esztergom vármelegék újjáépítése Trianon után (Bp. ?)

SZŐKE János

Adatait nem ismerjük.

Órásmester.

1935-ben szabadult. 1944-ben tett mestervizsgát, Dorogon önállósult (Petőfi u. 34.)

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

SZÖLLŐSI Adrienn

1965. aug. 10. Bp. -

Tanár, műfordító.

Szöllősi Mihályné lánya. Az ELTE norvég-német szakán szerzett bölcsész és tanári diplomát. Szellemi szabadfoglalkozású, elsősorban műfordításokat publikál (szépirodalmi és filozófiai tárgyú könyvek). Emellett feladatokat vállalt az Osztrák Intézetben, az ELTE Skandinavisztikai Tanszékén, a Balassi Intézetben, az Akadémia "Mindentudás Egyeteme" szerkesztőségében, a Magyar Írók Szövetségében.

Komárom-Esztergom Megye irodalmi lapjában, a *Művészeti Műhelyben* is bemutatkozott műfordítóként.

Publikációk (műfordítások): B. Borge: Az éjszakai ember; J. Gardner: Sofi világa; J. Gardner: A kártya titka; E. F. Hansen: Zsoltár az út végén; M. Fredrikson: Anna, Hanna, Johanna; A. Gamp: Kettős csillagág alatt (Versek, Nagyvilág).

SZÖLLŐSI Mihályné BARTL Klára

1935. aug. 9. Dorog -

Tanár, köztisztviselő.

Esztergomban tanítói (1955), majd kémia-pedagógia szakos tanári (1973) diplomát szerzett. Csolnokról 1965-ben került a Zrínyi iskolába tanárnak. 1968-tól általános szakfelügyelő a Járási Tanács művelődési osztályán. Ekkor vizsgázott általános államigazgatási ismeretekből is. 1982-ben igazgatója lett a Zrínyi Ilona Ált. Isk.-nak, nyugdíjba vonulásáig, 1990-ig töltötte be tisztségét.

Kitüntetései: Pedagógiai díj I. fokozat (1976), Járási tanácsos (1978), Kiváló Pedagógus (1988).

Irodalom: Iskolatörténet (Dorogi értékek nyomában 4. Zrínyi isk. 1995).

SZŐLŐSKERTEK

Grund Weingärten

Néprajzi jellegű földrajzi név.

SZRNKA Anna

1962. máj. 29. Dorog -

Óvónő.

Óvónőképzőt végzett (1983), azóta a Zrínyi Ilona Napköziotthonos Óvoda dolgozója, 1993 óta óvodavezető, szakvizsgázott közoktatásvezető 2002-től.

Kitüntetés: Miniszteri Dicséret.

SZTAHANOVISTÁK

A szovjet Sztahanov-mozgalmat utánozta a magyarországi munkaverseny-mozgalom az 1950-es évek első felében. A dorogi bányászok közül az alábbi személyek kapták meg a kitüntető jelvényt: Ajtay Zoltán bányamérnök, Bonbicz (Bombicz?) Károly vājár, Elekes Ferenc vājár, Gyimesi Antal bányamester, Göndör János gépmester, Lukács János vājár, Ingár Katalin csillés, Kormány Pál, Molnár Gábor csillés, Lilli Mihály gépkezelő, Valek István vājár, Zimmerer Ferenc felvigyázó, Csikai Sándor felvigyázó, Valykó József főbányamester, Krempf Jakab vājár, Lakhegyi Gyula vājár, Jurasek Károly vājár, Ludvai József vājár, Kollár Gyula vājár, Gyarmati Pál. körletvezető aknász, Kreis Gyula vājár, Putz Ferenc vājár, Sziklai Ede üzemvezető, Szatura György vājár, Szilárd József bányamérnök, Wohl Antal vājár, Makray István bányamérnök feltaláló.

Irodalom: A bányák hősei (1953).

SZTRAKA Ferenc

1959. ápr. 24. Budapest -

Repülési, légi fényképész.

A Zrínyi iskolában kezdte tanulmányait. A gimnázium elvégzése után az Országos Bányagépgyártó Vállalat, majd az ITT FLYGT dolgozója lett. Légi fényképezéssel foglalkozik. Fényképeit rendszeresen vásárolja a Budapesti Történeti Múzeum. Történelmi,

építészettörténeti albumokban, tankönyvekben, naptárakon publikálja munkáit, továbbá szaklapokban: Pilóta, Aero Magazin, Aranysas, Top Gun, Aviator.

Publikáció: Centrifugáiszivattyúk a környezetvédelemben.

SZUTNI

Sutten-acker ried

A Hungária-lakótelep, a Kálvária-hegy és a Kőszikla-hegy közötti völgy népies neve. A falusi fiatalok népszerű téli-nyári sport- és játékgrundja volt, szomszédságában legelővel, állattitatóval és forrással. A környezetpusztulás áldozata.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

SZÜLETÉS, KERESZTELŐ

Néprajz A szülőanyának egy hétig ételt hordtak a rokonok a Pringeltragen nevű batyuban. A keresztelést litánia előtt tartották. A kisfiú pénzt, evőeszközt, a lány függőt (fülbevalót) kapott ajándékba a keresztszülőtől. Fiúnak kék, lánynak rózsaszín takaró járt. Lakoma zárta az ünnepnapot.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2. 1992.)

SZÚCS András

1950. jan. 29. Esztergom -

Okl. gépészmérnök, közéleti személyiség. Oklevelét a Nehézipari Műszaki Egyetemen szerezte. A Lencsehegyi Bányauzem gépészeti vezetője volt 1988-tól, majd a Dorogi Mészmű Kft. ügyvezető igazgatója 1991-től. 1998-tól az Austenit Kft. ügyvezető igazgatója. Az Esztergom-Dorog Térségi Kamara egyik alapító tagja 1990-ben, így részese a Kamarai törvény megszületésének, a Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara létrejöttében. A megyei elnökség tagja elnökhelyettesként, 1993-95 között az Ipari Bizottság elnöke. 1991-től a Nyugdíjas Egyesület pártoló tagja, 1998-ban alapító tagja és elnöke lett a →*Városi Nyugdíjas Egyesületnek*. 2002-ben alapítója és elnöke az Esztergom-

Dorog-Nyergesújfalu Kistérség Nyugdíjas Szervezetek és Idősek Egyesületének. 2002-2006 között a Dorogi Kommunális Közalapítvány kuratóriumának elnökhelyettese, 2006-tól a Dorogi Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány kuratóriumának elnöke. Az 1990-es évek elején az iskolai sport egyik főtámogatója, a karácsonyi kistérségi sportversenyek szervezője is volt. A Dorogi Szabadidő Sportkör elnöki teendőit is ellátta.

SZŰCS György

1949. jún. 11. Esztergom -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

1972-ben alapította "Szektor" Kereskedelmi és Ipari Egyéni Cég-ét. E vállalkozás profilja gépek, gépi berendezések gyártása,

hideg-meleg alakító szerszámok készítése. Emellett vegyes kiskereskedelemmel is foglalkozik. 1975-től előbb a Dorogi Ipartestület életében, 1980-tól a megyei szövetség és az országos érdekképviselő szervezetében vett részt. 1985-től a KIOSZ országos vezetőségi tagja, 1990-től az IPOSZ országos elnöke. Emellett 1984 óta folyamatosan látja el Dorogon az Ipartestület társadalmi ügyvezetői tisztét.

Kitüntetés: Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt (1995).

Irodalom: Pick József-Dr. Major Tibor: Dorog és térsége - gazdasági almanach (1995).

SZÜRET

Lásd: Jeles társaséleti ünnepnapok!

T

TÁJKÉP 2000

A Dorogi Égetőmű Környezetfejlesztő Közalapítvány (alapító és kiadó) időszakos lapja. Felelős szerkesztő: Karcz Jenő. Nyomda: Dorogi Közművelődési Közhasznú Társaság.

TÁJRENDEZŐ

Lásd: Építőipari Közös Vállalat

Dr. hc. Dr. TAKÁCS Ernő

1927. febr.1. Dorog -

Bányakutató-mérnök.

Elemi iskoláit Dorogon, középfokú tanulmányait Esztergomban (Szentbenedekrendi Szt. István Gimnázium, 1937-46.) végezte. A Soproni Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kar bányakutató-mérnöki ágazatán szerzett diplomát 1951-ben. Munkahelyei voltak: MÁSZ Kerületi Mérnökség, Dorog (műszaki rajzoló 1946-47.); Nehézipari Műszaki Egyetem, Sopron (tanársegéd 1951, adjunktus 1953); Kínai-Magyar Geofizikai Expedíció (tellurikus csoportvezető, 1956-59.); Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc, geofizikai tanszék (1959-91-ig tanársegéd-től tanszékvezető egyete-

mi tanár címig), prof. emeritus (1996), - dékánhelyettes (1971-74), dékán (1974-84. két ciklusban). Meghatározó szerepe volt a hazai geofizikumérnök-képzés megindításában, tananyagának kidolgozásában, folyamatos korszerűsítésében. Kutatási tevékenysége több elektromágneses geofizikai kutatómódszer - tellurika, magnetotellurika, mesterséges áramterű felszíni, bányabeli, mélyfúrás és felszín közötti frekvenciaszondázás, rádiófrekvenciás mérések - hazai és külföldi bevezetéséhez, továbbfejlesztéséhez járult hozzá, ezek a szénhidrogén-, szén-, bauxit-, urán-kutatásban nyertek alkalmazást. Kandidátusi értekezése 1964-ben hasonló témában készült, MTA doktori értekezése 1990-ben "A földalatti, váltóáramú, elektromos dipólus térerőssége sajátosságainak bányageofizikai célú vizsgálata" címet kapta. Közel 100 geofizikai témakörű tanulmányt közölt hazai és külföldi szaklapokban, tíz geofizikai témakörű egyetemi tankönyve jelent meg, mintegy 150 kutatási jelentés fűződik a nevéhez. Külföldi oktatási és kutatási célú tanulmányutakon vett részt az NDK-ban (1961), az Egyesült Arab Köztársaságban

(1965), A Szovjetunióban (1961), Nagy-Britanniában (1968), az Egyesült Államokban (1998).

Szakirodalom: Természettudományos és műszaki ki kicsoda? (1986); Hübners Who Is Who? (2003); Gregor Biograph Ki kicsoda? (2000).

Kitüntetés, díj: A Kínai Népköztársaság Barátság érdemérme (1959); Az Oktatásügy (1972), a Bányászat (1974), A Földtani kutatás (1979) kiváló dolgozója; Bányász Szolgálati Érdemérem arany (1976) és gyémánt (1988) fokozata; A Munka Érdemrend ezüst (1979) és arany (1984) fokozata. Emlékérmek: Miskolci Egyetem Aranyérme (1985), Egyed László Emlékérem (1989), MTESZ-díj (1992), Eötvös Lóránd Emlékérem (1999), Miskolci Egyetem Jubileumi aranyérme (1999); a Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktora (1997), Szent-Györgyi Albert-díj (2002).

TAKÁCS József

1921. jan. 1. Ozora - 1998. máj. 26. Dorog Szikvízgyártó.

Előbb úriszabónak tanult, majd gazdálkodott, végül apósa, Salzinger József üzemét (alapítva 1926-ban) vette át 1948-ban, fogásból hazatérve. A dorogi vendéglősöket és a helyi fogyasztókat látta el. Az államosítás után a Bányagépgyárban dolgozott, volt öntvénytisztító, majd az Anyagraktárba került. Később a Dorogi Szénbányák Vállalat Szolgáltató Üzemének kommunális részlegében volt részlegvezető-helyettes. Hozzá tartozott az óvoda, nyomda, kertészet, szikvízüzem stb. 1981-ben ment nyugdíjba. Szenvedélyes sportvadász volt. *Irodalom:* Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

TALLÓSI Károly

1951. febr. 14. Süttő -
Címzetes főjegyző

Székesfehérváron a Jáky József Útépítési Technikumban 1969-ben technikus oklevelet szerzett. Dolgozott a Közúti Építő Vállalatnál, 1974-től a dorogi Nagyközségi Tanácsnál mint műszaki előadó. Az Ál-

lamigazgatási Főiskolán szerzett diplomát (1986) igazgatásszervezőként, majd elvégezte a Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdaságtudományi kar Terület- és településfejlesztési szakát (1992). Dolgozott a Dorogi Nagyközségi Tanácsnál, volt Dág-Úny körjegyzője, 1995-ben Dorog Város aljegyzője, 1996 óta jegyzője, 2002-től címzetes főjegyzője.

Dr. TAMÁSI Károly

1914. márc. 23. Győr - 1995. nov. 14. Dorog Állatorvos.

Állatorvosi egyetemet végzett. A Dorogi Vágóhid megyei vezető szakállatorvosa, majd a Központi Húsipari Állatorvosi Ellenőrző Szolgáltatnál töltött be hasonló pozíciót. Publikációi jelentek meg a penészgombák hatásairól, felhasználási lehetőségeiről a húsiparban.

Dr. TAMÁSI LÁSZLÓ

1947. jún. 27. Dorog -

Belgyógyász, reumatológus, immunológus.

Debrecenben 1971-ben szerzett orvosi diplomát.

Dr. Tamási Károly fia. A Debreceni Orvostudományi Egyetem tanársegédje volt a III. belklinikán 1971-1988 között. 1988 óta a miskolci Szent Ferenc Kórház reumatológiai osztályvezető főorvosa. Több közleménye jelent meg a reumatológia és a belgyógyászat szakfolyóirataiban. Vezetőségi tagja a Magyar Reumatológusok Egyesületének, a Magyar Osteoporosis és Osteoarthrológiai Társaságnak, tagja a Reumatológiai és Fizioterápiás Kollégiumnak.

Publikáció: Oszteoporózis. A csonttritkulás megelőzése és kezelése. SpringMed Betegtájékoztató könyvek, 2005.

Kitüntetés: Belák Sándor-díj 2006.

Irodalom: "Ez a kórház emberléptékű". (Beszélgetés dr. Tamási Lászlóval.) A miskolci Szent Ferenc Kórház Évkönyve. 1996.

TAR István

1910. aug. 24. Újpest- 1971. okt. 3. Bp. Szobrász.

A dorogi Képzőművész Szakkör egyik alapító tagja és vezetője az 1950-es évek elején.

Előbb jogot tanult a bp.-i egyetemen, majd 1932-ben átiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára Bory Jenő osztályába. 1938-ban mutatta be első műveit, amelyeket mestereinek klasszicista stílusa jellemzett. (Apám, 1936). 1941-ben elnyerte a római ösztöndíjat, a következő évben a római Collegium Hungaricumban rendezett kiállítást, hazatérése után a Nemzeti Szalonban volt önálló tárlata. A II. világháború idején hadifogságba került. 1947-ben készült Halász c. szobra. 1949-ben monumentális kő domborművet készített a Magyar Építőmunkások Orsz. Szövetsége (MÉMOSZ) székházának homlokzatára. Az ötvenes években készült Labdázó és Fésülködő c. kisplasztikája. A kisméretű szobrok mellett egyre több monumentális köztéri alkotás került ki műterméből, mintegy félszáz köztéri szobrot alkotott. Zrínyi portréja Bp.-en a Vigszínház előtt áll, 1953-ban készült el az egeri vár főkapuja mellett elhelyezett Eger vár védői c. nagyméretű domborműve. A celldömölki gimnázium előtt áll Berzsenyi mellszobra, Salgótarjánban állították fel Tereferélők c. több alakos kompozíciója (1963) is. József Attila szobra Makón áll, Keszthelyen az Éneklők (1965), Komlón a Szobrászat fekvő figurája. Szegeden az alsó kikötő soron helyezték el Tisza c. női figuráját (1964). Kútfigurája van a Gellérthegyén (1964), Fekvő aktja a Lukács fürdő előtt, dinamikus Tánc c. kompozícióját Pesterzsébeten, Semmelweis szobrát Miskolcon (1971) állították fel. 1971-ben került a helyére a Március 15. téri kút kompozíció, a Harcosok, amely az itt feltárt római tábor rommaradványait emeli ki. Rendszeresen részt vett kiállításokon, 1967-től a Kilencek csoport tagjaként is. Műveit expresszív formálás jellemzi. A Magyar Képzőművészek Szövetségének alapító tagjai közé tartozott, több éven át a szövetség főtitkára volt. Egy ideig az Iparművészeti Főiskola ötvös szakán tanszékvezető tanár. Autóbaleset áldozata lett

Kitüntetések: Munkácsy-díj (1950, 1958), érdemes művész (1968), SZOT-díj (1969).

Irodalom. Maksay László: In memoriam T. I. (Művészet, 1972. 2. sz.); Vidos Zoltán: T. I. 1972. évi emlékkiállítás (Magyar Építőművészet, 1974. 1. sz.). - Magyar életrajzi lexikon.

TARJÁNI Ferenc

1938. szept. 11. Dorog -

Kürtművész, egyetemi tanár.

Édesapja a Bányász zenekar tagja volt. Tarjáni Ferenc 1952-54 között Békéstarhoson kezdte tanulmányait (hegedű), majd 1954-61 között a Bartók Zeneművészeti Szakiskolán kürt tanszakon végzett. 1957-ben a Postás Szimfonikus Zenekar, 1958-ban a Magyar Állami Operaház Zenekara volt a munkahelye. 1958-95 között a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának tagja. 1975 óta a Liszt Ferenc Zeneakadémia egyetemi tanára. Kétszeres Liszt-díjas, a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarának szólamvezető kürtművésze, a Magyar Fúvósötös, a Budapesti Kamaraegyüttes, a Tarjáni Kürtquartett alapító tagja. Számos mű bemutatóját vállalta (Kocsár, Hidas, Borlói, Durkó, Dávid, Láng, Soproni stb.). Rendszeresen turnézott a világ nagy színpadain, több tucat szóló- és kamara-lemezfelvétele jelent meg. Zenei versenyek zsűritagja. Fellépett Luxemburgban (1978), Pekingben (1983), Münchenben (1984), Prágában (1986), Sidney-ben (1999).

Publikáció: Kezdők kürtiskolája.

Kitüntetések: Liszt-díj (1965, 1967); Érdemes Művész (1975); Kiváló Művész (1980), Rauscher-díj (2003).

Irodalom: Ki kicsoda a magyar zeneéletben (1988).

TÁRNAI (TURCZER) Antal

1914. márc. 22. Annavölgy - 1998. nov. 20. Bp.

Zenetanár, zenész, a Magyar Állami Operaház bögőse.

Zenészcsalád tagja, számosan zenészei voltak a dorogi Bányász Zenekarnak. Dorogról indult zenei pályafutása. Gordon

tanulmányait a Nemzeti Zenedében kezdte. Játszott a Székesfevárosi Zenekarban (1941), a Délvidéki Konzervatóriumban (Újvidék) tanár és a Filharmónia Zenekarban szólamvezető volt. 1942-től a Leventezenekar karmestere. 1945-1979 között a magyar Állami Operaház zenekarának bőgőse, ekkor fejezte be tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán. 1946-tól a győri Állami Zenekonzervatórium (később a Liszt Ferenc Zeneműv. Főisk. Győri Tagozata) és a Richter János Szakközépiskola gondotánára. Sírja Sárísápon található.

Kitüntetések: Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1974), Bartók Béla - Pásztory Ditta-díj (1986).

Irodalom: Ki kicsoda a magyar zeneéletben? (1988).

TARNÓCZI Ferenc

1929. szept. 17. Dorog -
Róm. kat. pap.

Hétgyermekes családból ketten választották a papi hivatást. 1956-ban szentelték Esztergomban. Káplán volt Ásványrárón, Esztergom-Belvárosban, Balassagyarmaton, Érsekvadkerten, Nyergesújfalun, Bp.-en (Szentkereszt plébánián)), Angyal földön, plébános Érsekvadkerten, végül 1971-től Keszthelyen. Ezüstmiséjét 1981-ben Dorogon, aranymiséjét 2006-ban ugyancsak Dorogon a Bányatemplomban, valamint Keszthelyen celebrálta.

Irodalom: Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára (Bp. 1977).

TÁRÓ

Bányászat A külszínről nyíló, közel vízszintesen kiképzett bányatárság a kitermelni kívánt ásvány, érc, szén megközelítésére, kiszállítására, közlekedésre stb.

TÁRSLÁDA

Mívesen elkészített láda, amelyben a közösség vagyonát tartották, s amellyel megteremtették a bányamunkásság biztosítási és önszegélyező intézményének alapjait.

E ládában gyűjtötték a bánya dolgozói járandóságainak meghatározott hányadát, melyből a balesetek, a betegségek idején az orvos költségeit fizették, vagy a balesetek következtében elhunyt munkatársaik családját, az özvegyeket és árvákat segélyezték. Biztonságot, védelmet nyújtott számukra, s egyben az összetartás, a hovatartozás szimbólumává vált.

TÁRSPÉNZTÁR

Lásd: Bányatárspénztár!

TAUBER Gabriella

1951. okt. 16. Dorog -

Tanár, iskolaigazgató, kutató.

A dorogi Dózsa-iskolában, az esztergomi I. István Gimnáziumban végzett tanulmányai után az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán szerzett történelem-ének-zene szakos diplomát (1974). 1982-ben a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen történelem szakos, 2000-ben az ELTE-BTK-n társadalomismeret, ugyanott 2002-ben pedagógiai szakértő szakvizsgát tett. 1974 óta a dorogi gimnázium tanára, 2000-től igazgatóhelyettese, 2005-től igazgató. 1981-től az esztergomi Monteverdi Kórus énekese. 1962-1970 között a Dorogi Bányász és a Dorogi Atlétikai Club igazolt versenyzője asztalitenisz sportágban. Megyei első helyezéseket ért el serdülő, ifjúsági, felnőtt egyéni és páros kategóriákban. Komárom megyét többször képviselte az országos (vidék) bajnokságon. Tudományos kutatóként feldolgozta Ignótus Pál Londonban 1957-1961 között az Irodalmi Újságban megjelent vezércikkeit, és kutatta Prohászka Ottokár Esztergomhoz kapcsolódó publicisztikai írásait.

Publikáció: Prohászka Ottokár közírói működése az "Esztergom" című hetilapban 1896-1905 között (Limes, 2001/1-2. szám, II. kötet és D.F. 35. 2006.). - Prohászka Ottokár és az Esztergom című hetilap 1896-1905 között (Prohászka Ottokár Magyarország apostola és tanítója - Tanulmányok Prohászka eszmevilágából. *Agapé*, Szeged, 2002.)

Kitüntetés: Szocialista Kultúráért, 1985.

TAUBER György

1955. jan. 1. Dorog -

Vállalkozó, közéleti személyiség.

Eredeti végzettsége vegyipari gépészet-technikus. Dolgozott a dorogi Gépgyárban, a Labor MIM esztergomi telepén és a dorogi Brikettgyárban. Az 1998-as és a 2002-es helyhatósági választásokon a Dorogi Környezetvédő Egyesület tagjaként bejutott a városi képviselő-testületbe. A sport, a gazdaság és a környezetvédelem bizottságaiban tevékenykedett.

TECHNIKA HÁZA

←*Perl János* vendéglője az államosítás után 1956. április 4-én kapta a *Technika Háza* nevet a Felszabadulás (ma Bécsi) úton. Fő célja a létesítménynek az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) dorogi csoportja klubszerű működtetése. Volt előadói és színházterme, társalgója, könyvtára és olvasószobája, később tekepályája. Számos városi kulturális rendezvénynek is helyet adott. 1987-ben a városközpont átépítésekor lebontották.

TEHETSÉG EL NEM VÉSZ ALAPÍTVÁNY

A Zrínyi Ilona Általános Iskola közalapítványa, alapítója Kovács Lajos (1993). Célja az oktatási, művelődési, sportolási lehetőségek támogatása a tehetséges gyermekek számára. Kuratóriumi elnöke Kődös Endre tanár.

TEKE SZAKOSZTÁLY

1952-ben alakult Grécs Ferenc vezetésével. Alapítók: Lehotai Ferenc, Grécs Ferenc, Polonyi János, Schaukker János, Kertész László, Kovács fivérek. Eleinte Nyergesújfalu pályáján játszottak. 1954-től a megyei bajnokságban szerepelnek. 1957-től saját kézi állítású, aszfalt borítású, kályhával fűtött pályájukon tekezhettek. Sikereket főleg a Bányász Bajnokságban érték el ebben az időszakban. A hatvanas években megjárták az NB H-t Pozso-

nyi Ignác vezetésével, de az NB I-be nem juthattak be a 4 sávós pálya hiánya miatt. (Csapatnévsor: Báncki Rezső, Magyaros Márton, Novák Vilmos, Magyaros Sándor, Szántó János, Pozsonyi Ignác, Herendi Lajos, Keinauff Béla, Ispán Kálmán, Zsemlye Ferenc.) Hosszabb NB III-as időszak után 1982-ben Bíró László és Csuha András vette át a szakosztály irányítását. Felújították és modernizálták a tekepályát, mely műanyag borítást kapott, ellátták automata berendezéssel és központi fűtéssel. Nehezítette a helyzetet a Szénbánya Vállalat, vele a sportkör megszűnése. A szakosztály a Szabadidő Egyesülethez került. 1991-ben az NB III bajnoka felkerült az NB II-be, majd 1993-ban az NB I-be. Mivel a pálya nem felelt meg a követelményeknek, a tatai 4 sávós tekepályán folytatták elsőosztályú szereplésüket. (Csapatnévsor: Magyaros Sándor, Honvéd László, Kinga Gábor, Péter Vilmos, Novák Miklós, Varga Géza, Jurásek Károly, Csuha András, ifj. Tertsch Miklós, Bíró László játékos-edző.) Az új generációval a csapat visszaesett az NB III-ba" ahonnan 2004-ben került egy osztállyal feljebb a gárda. A feltételek változatlanok, ezért előbbrejutásban aligha bízhat a szakosztály. (Csapatnévsor: Péter Vilmos, Honvéd László, Jancsovics István, Budai Lajos, Kohl Ferenc, Jaskó Gábor, Jancsovics Balázs, Csuha András, Bíró László játékos-edző.) Edzők voltak: Kovács Imre, Kertész László, Pillár Ernő, Kállai Károly, Csapó Károly, Pozsonyi Ignác, Báncki Rezső, Bíró László. A női tekesport az 1983-as esztendőől számítható, amikor 12 csapattal elindult a városi bajnokság. Bíró László edzői irányításával, Mécsei Ervin szakosztályvezetésével bekapcsolódtak a bajnoki küzdelmekbe. Az 1990-re bekövetkezett szponzorhiány vetett véget az ígéretes szakosztályi munkának. Tehetséges fiatalokként kiemelkedett ebben az időben Bíró Krisztina, aki 1985-ben megnyerte az országos serdülő bajnokságot és az országos serdülő TOP 12-t. Tagja volt a ifjúsági válogatottnak, egy alkalommal nemzetközi mérkőzést

is játszott. Súlyos sérülései vetettek véget biztató karrierjének. (Csapatnévsor: Bartók Sándorné csapatkapitány, Bíró Krisztina, Bartók Hanna, Szakács Mónika, Hajdú Tünde, Berecz Gabriella, Ilku Ildikó, Pozsonyi Zsuzsa, Ilku Ágnes, Csikós Sándorné, Berecz Miklósné.)

Irodalom: Péntek S.-Petiik J.: Dorog 75 (1989). - Bíró László szakosztálytörténete (kézirat).

TÉLI SPORT ALAPÍTVÁNY

Petőfi Sándor Általános Iskola Téli Sport Alapítvány

2510. Iskola utca 4.

Célja a tanulók testedzése, sportolása, szórakozása, az egészséges életmód kialakítása érdekében az iskolai téli sportolás feltételrendszerének biztosítása; az iskola területén működő jégpálya költségeinek fedezése; sportudvar kialakítása, a szülők, tanulók, családtagok és az iskola kapcsolatainak fejlesztése, közösségi életre való nevelés. A kuratórium elnöke ←*Kruzslík János* tanár.

TENNER László

Adatait nem ismerjük.

Cipésmester.

1925-ben szabadult Tatatóvárosban. 1931-ben a kőfaragómesterséget is kitanulta. Édesapja cipésműhelyét vezette, annak halála után, 1945-ben azt átvette, mestervizsgát tett és önállósult. Műhelye a Mária utcában volt. A bánya részére típusbakancsokat készített. Képviselő-testületi és nemzeti bizottsági tag, az Ipartestület szakosztályi alelnöke, a tanonc- és mestervizsga-bizottság tagja volt. A Cipész KTSZ egyik alapítója.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948);

TEMETÉS

T. Zs. szerint az 1950-es évekig "háztól temetkeztek" Dorogon is. Más vélemény (dr. Csiffáry Nándor) szerint a ravatalozó megépítése után az 1930-as évektől ez "kiment a divatból". Kisgyerek halálát világoskék

drapéria jelezte a halottas szobában. A keresztanya kispárnát vagy mirtuszkoszorút dobott a kisgyerek után a sírba. Iskolas gyermek koporsóját társaik vitték, az osztálytársnők koszorúslánynak öltöztek. Fiatal lányt koszorúslány-ruhában temettek el, itt is világoskék volt a drapéria. Ennél idősebbeket feketével gyászoltak.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok. (D.F. 2.1992.)

TEMETŐ

1. Az Árpád-kori temetőt ←*Ódorogon* 1936-ban Balogh Albin tárta fel a templom romjai körül.

2. A német telepesek megjelenésével és templomépítésével egy időben létesült a Szent József plébániatemplom körül a török kor utáni Dorog első temetője.

3. A mai temető I. sz. területe a Csolnoki út - Temető utca szögletében létesült 1765-ben (ma kerítéssel határolt gépműhely). 1846-ban a II. sz. területtel bővítették a legelők irányában a mai Gorkij utca vonaláig. Újabb nagyobb arányú bővítésére 1988-ban került sor az ÉGAZ telephelyig.

4. Jelképes temető a Hősök terén az első világháború után létesült. 1993-ban ugyanitt a II. világháború dorogi áldozatainak állítottak jelképes temetőt (←*Megbékélés Napja*).

Irodalom: Pick József kutatásai (D.F. 9. 1994).

TEMETŐI DÚLÓ

Ma már jórészt a temető területéhez tartozik, a lakott település keleti határterülete. Korabronzkori és Árpád-kori leletredések kerültek elő földjéből. Valószínűleg a középkori Dorog (←*Ódorog*) tartozéka lehetett.

Irodalom: Komárom megye régészeti topográfiája (1979).

TENISZ SZAKOSZTÁLY

A teniszélet amatőr mozgalomként indult 1980-ban. Pálya hiányában az Esztergomkertvárosi MH KTESZK (Kopasz-cég) pályáján folytatták edzéseiket. 1982-ben ren-

dezték az első amatőr csapatbajnokságot. Egyéni versenyeket is rendeztek, emellett törődtek az utánpótlás nevelésével is. Sikeres fiatalok voltak ebben az időben: Nagy Nikolett, Eifert Ágnes, Primusz Szandra, ifj. Kollár Lalyos, Frech Krisztián, Víg Róbert - ez utóbbi 1991-ben az országos ranglista 17. helyezette lett. Hamarosan megszervezték a Dorog SE nevű felnőtt csapatot, mely 1993-ban megyei bajnok lett (Slavóczki Ferenc, Zöld Gábor, Víg Róbert, Veres Győző, Ádámszki Sándor, Kis László, Frech Krisztián, Marosvölgyi Péter, ifj. Kollár Lajos). Az OB III-as csapat újabb erősségei voltak: Varga Csaba, Kocsis Ádám, dr. Bárkány Tamás, Tücsök György, dr. Lassú Imre. Ekkor már az Aknamélyítő pályáján folytak az edzések. 1994-ben a két pályát a dorogi önkormányzat a szakosztály kezelésébe adta át. A Dorogi Teniszbart Kör és a Richter Gedeon Rt. összefogásával megépítették a harmadik pályát is, itt zajlanak az OB III versenyei, a csapat edzései. 1999-ben az önkormányzat segítségével elkészült a fürdő, vizesblokk, öltöző, társalgó épülete. Az utánpótlás-nevelés fontos feladata a szakosztálynak, velük Marosvölgyi Péter és Szálka István foglalkozik. 1994-95-ben a legjobb utánpótlás-nevelő egyesület címet nyerték el. Biztató tehetségeik Szálka Dóra, Flórián Márk, Olasz Sándor, Kovács Alexandra, Marosvölgyi Gábor, Molnár Gábor (korosztályos országos adogatóbajnok). A szakosztály elnöke, a kezdetektől szervezője, edzője Slavóczki Ferenc.

TERMELŐSZÖVETKEZET

A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság rendkívül alacsony száma magyarázza, hogy Dorogon a tsz-szervezések kevés sikerrel jártak. Az 1950-ben alapított "Szabadság" termelőszövetkezet állandó munkaerőhiánnyal küszködött, 1956-ban végleg fel is oszlott. Földjeit a Megyeri-féle, illetve a sátozkőpusztai gazdaság olvasztotta magába. Irodahelyisége a Mária utcában volt. Elnök: ? Főkönyvelő: Márványi Károly. Agronómus: ifj. Gogola Emil.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971).

TERVEZŐ IRODA

Dorogi Szénbányák Tervező Irodája

1971-ben egy átszervezés során jött létre. Volt építészeti, bányászati, gépészeti és geológiai szakosztálya, továbbá hydropcsoportja, költségvetést előkészítő csoportja, emellett működött a tervelőkészítés és adminisztráció. Első üzemvezetője Pender Ferenc, főmérnöke Puchner Ferenc, későbbi irodaigazgatója Puchner Ferenc és főmérnöke Lapos János bányamérnök. Utóda 1990-től a Dorogi Tervező Iroda Kft. lett, melynek ügyvezető igazgatója ←*Sasvári József*.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F 17.1999).

TETTAMANTI Béla

1946. december 6. Bánhida - Grafikusművész.

Tettamanti Tibor fia. Dorogon nőtt fel, Esztergomban végezte középiskolai tanulmányait, majd Budapesten telepedett le. 1971 óta jelennek meg újságrajzai, illusztrációi, kezdetben az *Elet és Irodalom* és az *Új Tükör* című hetilapokban. Első önálló tárlatát 1976-ban rendezte meg, majd számos külföldi és hazai bemutatkozás után 1986-ban az Ernst Múzeumban mutatta be összegyűjtött alkotásait. Ironikus hangvételű, groteszk szemléletű, autonóm és alkalmazott grafikai a századvég emberének abszurdításokkal szembesülni kényszerülő világáról tudósítanak, kevés eszközzel, leleményes képi ötletekkel. Számos hazai és nemzetközi díj nyertese. Néhány alkotását Dorog Város Közalapítványa megvásárolta, az Arany János Városi Könyvtárban megtekinthető.

Irodalom: Wehner Tibor: A műgyűjtő önarcképe (Dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000); Kovács Lajos: Interjú Tettamanti Bélával (*Új Forrás*, 1997. január 1. szám). Wehner Tibor (*Új Forrás*, 2007. március).

Kitüntetés: Munkácsy-díj, Rauscher-díj (2006).

TETTAMANTI Jenő

1883. aug. 14. Bp. - 1959. aug. 21. Dorog
Aranydipl. gépészmérnök, a műszaki tudományok kandidátusa és doktora, egyetemi tanár.

Oklevelét 1905-ben szerezte. Dolgozott a Ganz Vagonyárban, tanított a Selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola géptan II. tanszakán, tanszékvezető volt Sopronban, ahol 1924-26 között rektor. Társzerkesztője a *Bányászati és Kohászati Közleményeknek*. Tudományos tevékenységét bányaszállítógépekre, a bányavízmentesítő telepekre és a bányák energia-gazdálkodására összpontosította. Szakkönyve alapvető és egyedülálló a szakirodalomban. Értekezései, tanulmányai is jelentősek. 1952-ben a Bányászati Tervező Intézetbe került. 1952-ben kandidált, 1959-ben - már nyugdíjas éveiben - doktorált. 1959 aug. 21-én temették el Dorogon.

Publikáció: Nagynyomású centrifugális szivattyúk és bányavízmentesítő telepek (1941. II. kiad. 1950).

Irodalom: Faller Jenő: Tettamanti Jenő 1883-1959. (Soproni Szemle 1960); Magyar életrajzi lexikon (kieg. kötet).

TETTAMANTI Tibor

1915. márc. 5. Bp. - 1998. júl. 27. Bp.
Gyémántokleveles bányamérnök.
Tanulmányait Sopronban, a M. Kir. József Nádor Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán folytatta, 1938-ban szerezte oklevelét. 1942-ben már a tatabányai szénbányák körzeti főmérnöke. A Tatabányai Szénbányáknál töltött évei után a dorogi szénmedence ebszőnybányai majd borókási üzemének vezetője, később a Műszaki Osztály vezetője, ezután a vállalat főmérnöke volt. Az 1960-as években Kenyérmezőn a felsőfokú technikumban tanított bányaművelés tanszakon. 1967-ben az alakuló Földtani és Bányászati Rt. (GEOMINCO Bp.) ügyvezető igazgatója lett. Számos szakcikke jelent meg a Bányászati Lapokban. 1980-ban vonult nyugdíjba.

TETŰCSÁRDA

Men, Mlen

A 10-es út mentén, a tokodi határban található népies elnevezésű terület.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

THALLER István

1891. okt. 10. Solymár - 1977. márc. 25. Bp.
Kanonok, esperes, plébános.
Teológiai képesítését az esztergomi Hit tudományi Főiskolán szerezte, 1916-ban szentelték pappá. Pozsonypüspökiben volt káplán, 1918-ban Patakra, 1924-ben Piszkére került. 1929-ben Győrzámolyban kapja meg plébánosi kinevezését, innen 1941-ben került Dorogra szintén plébánosnak. 1951-ig a dorogi kerületi esperességet is ellátta. Az esztergomi főkáptalannak 1951-től mesterkanonokja, 1977-től olvasókanonokja lett. Kanonoki kinevezésekor főszékesegyházi plébános és a város kerületi esperese lesz, amelyről 1965-ben egészségi állapotára való hivatkozással lemondott.

Irodalom: Beke Margit: Esztergomi kanonokok 1900-1985 (1989).

THIER Lőrinc

1926. júl. 8. Csolnok -
Okl. bányamérnök.
A Péch Antal Vájar képző Technikumoklevele után diplomáját a soproni Műszaki Egyetemen szerezte 1958-ban. Tanműhelyfőnök volt a Miskolci Bányamérő Technikumban, mérnökségvezető a Borókási Bányauzemnél, műszaki előadó a Dorogi Szénbányászati Tröszt műszaki osztályán, főmérnökhelyettes a XVII. aknán, majd főmérnök a XV és Erzsébet aknán, illetve a Mogyorósi Tanbányánál, az utóbbi helyen később tanbányavezető.
Kitüntetések: Kiváló Újító; Munka Érdemrend bronz fokozata; Bányász Szolgálati Érdemérem (bronz fokozat)

THIERNÉ Dr. PROHÁSZKA Márta

1955. márc. 17. Dorog -

Állatorvos.

Diplomáját az Állatorvostudományi Egyetemen szerezte 1978-ban. 1996-ig Tatabányán az Állategyészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás dolgozója. 1991-től Dorogon magánállatorvosként kisállatrendelőt működtet. 2002-től hatósági állatorvos is az MGSZH Körzeti Irodán, Esztergomban

TÚRÓCZI Bálint r. alezredes

1968. június 13. Tatabánya -

Rendőrkapitány

A Rendőrtiszti Főiskolán majd a Zrínyi Miklós Honvédelmi Egyetemen folytatta tanulmányait. 2001. április 1-től a dorogi Rendőrkapitányság vezetőjévé nevezték ki.

Elismerés: Rendőrségi főtanácsosi cím (2007. ápr. 24.)

Dr. TILESCH Zoltán

1896. Kassa - 1957. június 16. Bp.

Bányaorvos, fogorvos.

Orvosi diplomáját Szegeden szerezte. 1922-ben telepedett le Dorogon, 1923-tól mint bánya körleti orvos tevékenykedett. Tagja volt az országos Orvosszövetségnek és a Fogorvosok Egyesületének, a községi képviselő-testületnek. A Bányakaszinó háznagya, Schmidt Sándor bányafőtanácsos veje, felesége Schmidt Teréz. Hamvai a dorogi temetőben nyugszanak.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Dr. TILL Attila

1957. febr. 6. Dorog -

Orvos, festőművész.

Budapesten él és dolgozik, dr. Till József fia. A dorogi Képzőművészeti Szakkör tagja volt, mestere Furlán Ferenc. 1982-1992 között az FMK keretében működő science fiction csoport tagja volt. Több egyéni és csoportos kiállításon vett részt Budapesten, Tatán, Tatabányán. Dorogon 1998-ban

mutakozott be önálló kiállításon. Néhány képét Dorog Város Kulturális közalapítványa megvásárolta (megtekinthető az Arany János Városi Könyvtárban). Intellektuális beállítottságából következik az a látásmód, amely a sci-fi témáktól a groteszk látásmódig vezet. Expresszionisztikus, szurrealisztikus vonzalom színesíti gazdag eszköztárát.

Orvosként 1982-ben a Semmelweis OTE-n "Summa cum laude" minősítéssel szerzett általános orvos doktori diplomát. 1986-ban sebész, 1990-ben mozgásszervi rehabilitációs szakképesítést tett. 1995-től osztályvezető főorvos az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben. 27 közlemény, 7 könyvfejezet és több mint 60 előadás elsősorban illetve társszerzője.

Id. TILL József

1887. nov. 26. Dorog - 1956. máj. 7. Dorog Bányász, közéleti személyiség. A helyi Szociáldemokrata Párt jeles alakja, vezetője.

Csillás a dorogi bányában, az I. világháború végén orosz hadifogoly. 1918-as hazatérése után a szakszervezet egyik újjáélesztője, vezetőségi tagja. 1922-től a Magyarországi Szociáldemokrata Párt tagja. 1924-től - a bányából elbocsátották - kádár iparosként dolgozott., Park utcai lakása később a párt hivatalos gyülekezőhelye volt. 1943-ban a bányászszakszervezet budapesti közgyűlésén a felügyelőbizottságba választották. 1944-ben a GESTAPO elfogta, később megszökött, ellenállóként illegálisba vonult. 1945 máj. 19-én községi törvénybírónak választották, az (M)SZDP újjászervezése után dorogi elnök lett. 1948-tól a bányánál pincemester, a két munkáspárt egyesítésekor a helyi pártszervezet elnöke, 1950-53 között tanácsstag.

Kitüntetés: Az ún. *hűségnyilatkozat* aláírásáért (posztumusz) Dorog város díszpolgára címet kapott 1993-ban.

Irodalom: Gergely Jenő: A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története (1983).

Dr. TILL József

1927. febr. 2. Dorog -

Orvos, grafikus.

A Budapesti Orvostudományi Egyetemen végzett. A Dorogi Járási, majd az esztergomi kórház szülészorvosa, sebész, a dorogi Rendelőintézet igazgatója és kórházigazgató-helyettes.

1944-től az SZDP tagja, 1945-ben az ←*Egység* c. lap felelős szerkesztője, SZIT ifjúsági titkár. 1956-ban a dorogi munkástanács elnökhelyettese. Mintegy másfél-száz tudományos cikket jelentetett meg a halbiológia szakterületén, felfedezései jelentős visszhangot váltottak ki. A halak szaktudományának a kutatóintézetek (Százhalombatta, Szarvas, Dinnyés, Bp.) által is elismert tagja. Legutóbb megjelent halatlasza valamennyi magyarországi halfajunkat magába foglalja színes festmény és szakszöveg formájában. Ugyancsak megfestette a volt dorogi járás településeinek kápolnáit, templomait, melyet kiállítás keretében mutatott be a Dorogi Galériában 2003-ban.

Publikációk: Búvár, Halászat, Magyar Horgász stb. szakfolyóiratokban. Dorogi naptár (2002.); Magyarország halatlasza (Dorog, 2001).

Irodalom: Pintér Károly: Magyarország halai; D.F. 18. és *Új Forrás* 2000. 2. sz. (Kovács Lajos interjúja)

Kitüntetései: Érdemes Társadalmi Munkás; 40 éves az MHSZ-émlékérem; A Horgász-sportért (kétszer); Dorogiak Dorogért Alapítvány elism. okl. (1999).

TILL Márton

1890. nov. 2. Dorog - 1967. dec. 28. Dorog
Úri szabómester.

1923-ban lett önálló szabómester Dorogon. A mester- és tanoncvizsgáló bizottság tagja volt. Az ún. hűségnyilatkozat aláírásáért Dorog város poszthumusz díszpolgára címet kapott 1993-ban.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

TISZTI és ALTISZTI KOLÓNIA. (Segéd-tiszti és tisztviselői lakások.)

1911-ben költözött a bányaközpont Dorogra. Ekkor kezdték letelepíteni a bányatiszteket és az altiszteket is a faluban. Számukra külön 47 lakásos kolóniát (lakótelepet) építettek az 1916-17-es években a Bányafürdő utca (ma Rákóczi)-vasút-Kossuth-Park/ma Tánicsics/ utca négyszögben. Vilmos császár (ma Hantken Miksa) utca, Chorin /később Zrínyi/ utca - Reimann /később Hunyadi/, Sándor, Kórház /ma Kossuth/ utca.) Tréfás neve: kezitcsókolom-telep, úri negyed.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei (→*Horváth Piroska* 1985).

TISZTVISELŐI LAKÁSOK**v. TISZTVISELŐTELEP**

Lásd: Tiszti és altiszti kolónia

TISOVSZKY Zsuzsanna

1959. ápr. 2. Dorog -

Néprajzkutató.

Debrecenben a KLTE-n magyar-néprajz szakon végzett 1983-ban. A Balassa Bálint Múzeumban dolgozik Esztergomban 1985 óta. A néprajz mellett irodalomtörténész-ként a Babits Mihály Múzeummal kapcsolatos irodalmi feladatokon munkálkodik.

Művei: Komárom Megyei Néprajzi Füzetek (1985, 1987, 1988, 1990); A dorogi németek kitelepítése (Limes, 1992. 1. sz.), Dorogi népszokások, téli ünnepekör (Komárom-Esztergom megyei Néprajzi füzetek 4. 1990.); Komárom Megyei Múzeumi Közlemények 3. (1989); Néphagyomány-Népismeret (1993); Komárom-Esztergom megye településtörténeti kalauza (1993); Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992).

TISZTIKOLÓNIA

Lásd: Tiszti és altiszti kolónia!

Dr. TITTMANN János

1956. ápr. 10. Dorog -

Pszichiáter, közéleti személyiség.

Dorog polgármestere 1994 óta.

2002-től Komárom-Esztergom Megye 5. számú választókerületének, Dorog, Eszter-

gom térségének országgyűlési képviselője, az MSZP parlamenti frakciójának tagjaként.

1996-tól a Dorog térségi önkormányzatok társulásának elnöke.

1998-2002-ig a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés tagja.

1980-ban végzett a Semmelweis Orvostudományi Egyetem általános orvosi karán. 1984-ben neurológiai, 1988-ban pszichiátriai szakvizsgát tesz. Az Esztergomi Vaszary Kolos Kórház Ideg-Elme Osztályán dolgozott. 1989-ben megbízzák a kórház szocioterápiás osztályaként működő Simor János Intézet vezetésével.

1989-ben alapította meg a betegségek miatt megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztató RELABOR rehabilitációs célszervezetet.

1989-1991-ig a Magyar Orvosi Kamara esztergomi szervezetének vezetője.

1990-1992-ig a Magyar Ifjúsági Kamara (Junior Chamber Hungary) elnöke.

1991- 1992-ig az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárak Országos Szövetségének elnöke.

1992-1993-ig ezen szövetség egészségbiztosítási tagozatának elnöke.

1998-1999-ig Szocialisták és Keresztényszocialisták Dorogért Egyesülete elnöke.

Publikáció: A pszichiáter felelőssége (Új Forrás 1992/3.). Egészségügyi szolgáltatás biztosítási alapon (Media Team Bp. 1992.).

Dorog 20 éve város (Dorog Város Kulturális Közalapítványa 2004.).

Elismerés: Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete emlékgyűrűje 2007.

Irodalom: Who is Who Magyarországon (Hübners, 2007.)

DR. TITTMANNÉ DR. TÓTH Noémi

1955. dec. 04. Kornádi -

1981-ben végzett a Semmelweis Orvostudományi Egyetem általános orvosi karán.

1993-ban üzemorvosi, 1997-ben reumatológiai-fizioterápiás szakvizsgát tesz.

1981-1983-ig a dorogi kórház belgyógyászati osztályán dolgozik. 1983-1994-ig a Kőbányai Gyógyszerárugyár Dorogi Gyár-

egységének üzemorvosa. 1994-től a dorogi szakorvosi rendelő reumatológusa. 1997-től a RELABOR Rehabilitációs célszervezet foglalkozás-egészségügyi szakorvosi teendőit is ellátja.

TOLLFOSZTÁS, TOLLASBÁL

Lásd: Jeles társaséleti ünnepnapok!

TOLNAI Gábor

1924. Tokodaltáró - 1975. máj. 23. Tokod Bányamérnök, 56-os közéleti személyiség. Apja vájár szakmáját folytatta, levelező úton szerzett bányamérnöki oklevelet (1962). 1947-ben belépett az MKP-be, majd az MDP tagja. 1949-től a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Főbányahatósági Osztályának vezetője. 1953-tól a Dorogi Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen hivatalvezető. Mérnökársai és a bányászok közt népszerűségnek örvend. 1956. október 29-én a Tokodaltáriói Nemzeti Bizottság elnökének választják meg, bár munkahelye Dorogon van. November 2-ától már a Dorogi Szénbányászati Központi Munkástanács Intézőbizottságában tevékenykedik. Forradalmi tevékenységéért letartóztatják, elítélik, tíz hónapot tölt börtönben. Utána egy ideig csak vájárként dolgozhatott. 1964-től a Dorogi Szénbányák Tervezési Osztályára került csoportvezetőnek. 1971-ben megalakult a Dorogi Szénbányák Tervező Irodája, ekkor a bányászati Osztály vezetésével bízták meg. 1974-ben rokkantnyugdíjba helyezték. Szakértőként dolgozott az egri pincerendszer felkutatásánál és helyreállításánál, munka közben érte a halál.

Kitüntetések: Munka Érdemrend (arany fokozat 1952); Szocialista Munkáért érdemérem (1955); Bányász Szolgálati Érdemérem (1856).

Irodalom: Sz. Gy. nekrológja a Bányászati és Kohászati Lapokban (1976); Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000).

Dr. TOMA Imre

1884. november 1. Alsólendva - Halála körülményei ismeretlenek
Dorogi kerületi esperes, plébános.

Egyházjogi doktor, 1907-ben szentelték pappá. 1924-ben Tokodon plébános, majd 1932-ben lett dorogi kerületi tanfelügyelő esperes, 1936-tól mint ord. esperes tevékenykedett. Több önálló vallásos és szociális munkája jelent meg nyomtatásban.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

TOPOLKA-PATAK

A kenyérmezői- (másképp Dorogi, Kesztlöci) patak népies elnevezése.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

TORNÁSZ SZAKOSZTÁLY

Az 1950-es és 60-as években működő szakosztályt egy testnevelőtanár, Oszkay Miklós hozta létre. Eleinte a férfi, majd a női csapat is látványos fejlődést mutat, Tóth Mihály és Várady Sándor elsőosztályú minősítésű sportolók voltak. Edzési lehetőséget az akkoriban épült Dózsa iskolás tornateremben kaptak. A hatvanas évek második felében a szakosztályi élet elhalt, ma a tornasport elsősorban az iskolákra korlátozódik.

Irodalom: Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75 (1989).

Dr. TÓTH Gizella Piroska

1950. jan. 18. Bp. -

Körzeti és házi orvos.

Szülésznő oklevelét 1973-ban szerezte, dolgozott a Péterffy Sándor utcai Kórház szülészeten, a János kórház belgyógyászatán és a SOTE I. sz. Nőklinikáján. 1980-ban a SOTE Általános Orvostudományi Karán szerezte orvosi diplomáját. 1980-83. között Kuncsorbán körzeti orvos, 1983-tól Dorogon körzeti majd házi orvos. Tett általános orvostan szakvizsgát, akupunktúrából jártassági vizsgát.

TÓTH Gyula

1962. febr. 10. Dorog -

Válogatott levelező sakkozó.

Vegyipari technikumot végzett 1980-ban. 1980 óta a Dorogi Erőmű dolgozója. 12

éves korától sakkozik versenyszerűen, többször volt úttörő olimpián döntős. NB I-es, mesterjelölt címet elért játékos. 1985-től levelezési sakkjátékos, többszörös magyar bajnoki döntős, legjobb helye a negyedik hely. 1994-ben magyar mesteri címet szerzett. 2000-ben meghívást kapott a levelezési olimpiai válogatottba. Egyéni VB elődöntőbe jutott, szinte minden európai országból, az USA-ból és Ausztráliából volt már levelező ellenfele. Csapatai: Honvéd Mereszjev SE. Tapolca - Magyar Viscosa - Vértés Erőmű. A Zrínyi iskola sakkoktatási programjának egyik legsikeresebb edzője, oktatója, tanítványait 1999-ben és 2000-ben országos diákolimpiai döntőbe, megyei bajnoki címre vezette. Győztes csapatának tagjai diákként már NB II-es igazolt versenyzők.

Irodalom: Távsakk Magazin, Levelezési Sakkhíradó, Magyar Sakkélet, Sakk adatbank.

Dr. TÓTH István

1930. okt. 3. Révharányos -

Bányamérnök, műszaki doktor.

A Borsodi Szénbányászati Trösztől került a Dorogi Szénbányák Vállalat igazgatói beosztásába, 1982-90 között vezérigazgató. Az OMBKE elnöke, a MTESZ és GTT, illetve a TIT országos elnökség tagja. Szakcikkei jelentek meg az OMBKE bányászati szakmai lapjában.

Kitüntetés: Eötvös Loránd-díj, MTESZ-díj, Bányászati Szolgálati Érdemérem arany fokozat.

Irodalom: Ki kicsoda.

TÓTH Károly

1936. ápr. 19. Pilisvörösvár - 2002. márc. 21. Tatabánya

Közművelődési vezető és közéleti személyiség.

Bányagépipari Technikumot végzett 1954-ben. Dolgozott a Dorogi Szénbányák több aknajánál, 1961-től a gépészeti osztályon. 1968-93 között a Közművelődési Intézményhálózat igazgatója volt (József Attila Művelődési Központ), ekkor vonult nyug-

díjba. Fiatalon részese volt a színjátszó és irodalmi színpadok munkájának, 10 évig a TV Híradó külső munkatársa volt. Három művelődési ház (Dorog, Sárísáp, Tokod) felújításainak irányítása, szervezése fűződik vezetői tevékenységéhez. Számos országos pályázat 1-3. helyezette. A Bányász nyugdíjas megyei tagozat tagja volt. *Kitüntetések:* Bajorországi Zenei Szövetség kitüntetése; SZOT díj a kultúráért (1991); Kiváló Dolgozó (5-szörös).

TÓTH Károlyné Nagy Ilona

1934. szept. 24. Esztergom - 1990. szept. 21. Dorog
Bányagépész technikus, közéleti személyiség.

Felsőfokú Bányagépészeti és Villamossági Technikumot végzett. 1954-től a dorogi Brikett- és Széndúsító Vállalatnál újítási előadó és versenyfelelős. 1982-től a Dorogi Szénbányák versenyfelelőse, főszerkesztője haláláig a Bányász Híradónak.

Irodalom: Kiváló Dolgozó (többszörös); Munka Érdemrend bronz fok. (1990).

TÓTH Major Krisztina

1972. szeptember 15. Esztergom - Festőművész, tanár.

Dorogi iskolaévei alatt Furlán Ferenc és Végh Éva irányításával dolgozott, majd az egri Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakán végezte tanulmányait. Dorogon él, pedagógusként a Zrínyi Ilona Általános Iskolában dolgozik. Önálló és csoportos kiállításait a kilencvenes években Egerben, Esztergomban, Székesfehérváron és Budapesten rendezte meg, a 2000-es években Esztergom, Dorog, Tát mutatta be önálló kiállítás keretében. Tradicionális szellemiségű tájképek, illusztrációk, újabban tűzzománcok készülnek műhelyében. A DVBE *Dorogi füzetek* újabb emblémájának tervét is ő készítette.

Díj: I. Országos Középiskolai Rajzverseny (3. díj - 1990)

Irodalom: Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000).

TÓTHNÉ LUKÁCS Mária

1950. jan. 5. Csolnok -
Tanár, karnagy.

Tanítói (Esztergom, 1971) majd ének-zene szakos tanári (Eger, 1976) oklevelet szerzett. A dorogi Zrínyi iskolában 1983-2007. között tanított (nyugdíjazásáig). A zenei tagozaton a Kicsinyek kórusának karnagya, 1984-től folyamatosan arany minősítésű kórus, 1999-ben az *Év kórusa* címet is megkapták. Énekel az esztergomi Monteverdi kamarakórusban. Kezdeményezésére kórusa számára írta (Kovács Lajos gyermekverseire) több kórusművét → *Zempléni László* zeneszerző. 2007-ben kérte nyugdíjazását. *Kitüntetés:* Aranykatedra emléklap (Okt. min. 1999).

TÓTHNÉ DR. MENCZEL Zsuzsanna

1954. szeptember 27. Tata -
Jogász, köztisztviselő.

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karon jogász tanulmányokat folytatott és jogi szakvizsgát tett, emellett a Testnevelési Egyetem mentálhigiénés szakdiplomájával rendelkezik. Éveken át dolgozott a Dorogi Járási Hivatal és a Dorog Városi Tanács VB. köztisztviselőjeként. Munkahelye volt továbbá az Esztergom Városi Tanács VB., a Köztársasági Megbízott Hivatala, majd a Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal (Tatabánya) vezetője. 2000-től a Magyar Közigazgatási Kar megyei tagozatának vezetője, 2007. január 1-től a Közép-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltségének vezetője

Publikációk: Rendszerek változásban. Szociális gondoskodás tegnap és ma (Magyar Közigazgatás 1994/10.); Korszerűség a közigazgatásban (M. K. 1996/2.); Állam kontra civil társadalom. A feketegazdaság elleni küzdelem igazgatásszervezési eszközei (M. K. 1999/9); Közigazgatás és rendszerváltás (VEAB "Társadalom és identitás" c. konferencia 1998).

TÓTH Tibor

1929. nov. 25. Budapest - 1988. jan. 11. Dorog

Okl. bányamérnök, szakíró.

Oklevelét Sopronban szerezte 1954-ben, de már 1951-től bányaszolgálatba lépett Tatabányán. 1954-től dolgozott a Dorogi Szénbányászati Tröszt alkalmazásában üzemmérnök, később üzemi főmérnök beosztásban. A vállalati központban területi főmérnök, majd termelésfejlesztési osztályvezető. 1974-től - betegsége miatt - műszaki-gazdasági tanácsadói beosztásba került. Innen ment nyugdíjba 1983-ban.

Jó tollú bányamérnök volt, jelentős szakirodalmi tevékenységet fejtett ki. Kedvtelése volt művészi fafaragások készítése.

Publikáció: Szénbányászat a dorogi szénmedencében 1781-1981 (jubileumi kiadvány, 1981.)

Kitüntetései: többszörös Kiváló Dolgozó, Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst és arany fokozata, Munka Érdemérem bronz és ezüst fokozata.

Irodalom: Kmety István: Tóth Tibor (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok 1988. 5. sz.)

TÖBB SZENET A HAZÁNAK

Szénmedencénk

Dorog Járás Pártbizottságának (Dorogi Járás MDP Pártbizottságának, MDP Dorog Járási Pártbizottságának, DISZ Bizottságának, a Dorogi Szénbányászati Tröszt Igazgatóságának és Szakszervezeti Intézőbizottságának) hetilapja, megjelent 1952. május 11-től 1953. június 7-ig. Felelős szerkesztő Gnant László, 1953. jún. 7-én Jakab József. Kiadók: lásd fentiek. Nyomdai munkálatok: Hungária Bp. (1952), Révai 1. sz. telephelye Bp. (1953) és Szikra Bp.

Irodalom: Derzsényi Béla-Falvy Zoltán-Fejér Judit: A magyar sajtó bibliográfiája 1945-1954 (Művelt Nép, Bp. 1956 - OSZK kiadványa XXXVI.)

TÖLDEZSÁN István

1889. aug. 23. Párkány - 1941. dec. 16. Dorog

Épületfa- és építésianyag-kereskedő.

1927-ben önállósult, telepén (a mai Penny Market Áruház helyén) az épületfa-, építésianyaghoz és asztalosmunkákhoz szükséges anyagok eladásával foglalkozott. Tagja volt a Győri Iparkamarának és az Országos Kereskedelmi Egyesületnek. Telephelye volt Piliscsabán, Esztergomban, Kéménden (ma Szlovákia). Dorog egyetlen "fagázzal" hajtott autóját üzemeltette.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

TÖLGYESSY Ferenc

Adatai ismeretlenek.

Kántortanító. 1886. aug. 3-án választották meg a falusi iskola vezetőjévé.

Irodalom: Iskolatörténet (Dorogi értékek nyomában 4. Zrínyi iskola 1995.)

TÖMEDÉKELÉS

A szükségtelenné vált, felhagyásra ítélt bányatérség - főként a kifejtett üreg - meddőanyaggal való megtöltése (lásd még: ←*iszapolás*)

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

TÖMEDÉKI-KÚT

Tömedék-akna területén található forrás volt.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

TÖMEDÉK-LAKÓTELEP

A szénbányászat fejlődésével 1890-ben épített első munkáskolónia Dorog ←*külső-területén*. Ma kisebb, kertesházás lakótelep, továbbá az ←*ACSI* gyára található itt.

TÖRÖK József

1924. júl. 22. Esztergom -

Tanár, közéleti személyiség.

Az Esztergomi Tanítóképző Főiskolán és a pécsi Pedagógiai Főiskolán szerzett diplomát. A dorogi Öreg (Petőfi) és Új (Dózsa) iskola tanára volt nyugdíjazásáig. Dorog sportvezetője, testnevelés szakfelügyelője,

szakszervezeti vezetőségi tagja, a település legendás sportvezetője volt évtizedeken át. Számos szakmai program kidolgozója vagy munkatársa, sikeres futball- és kézilabdaedző, országos tornaterem- és pályaépítési akciók kitüntetett társadalmi munkás pedagógusa. Országos tiszteletbeli örökös testnevelési szakfelügyelő. Esztergom város képviselő-testületének többször megválasztott tagja. A végzett növendékek baráti körének titkára az esztergomi tanítóképzőben.

Kitüntetések: A Sport Érdemes Dolgozója; A Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója; Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója; Kiváló Tanár.

TRAMITA József

1913. febr. 14. Királyd - 1968. febr. ? Dorog
Anekdotaalak, bányász.

Barátjával, Piszkei Rezsővel számos humoros, helyenként vaskos tréfát üztek környezetükkel, melyek anekdotaként élnek ma is a település emlékezetében.

Irodalom: Cs. Nagy Lajos: Jó szerencsét! Pisssszkei vagyok... (D.F. 24. 2001.)

TRAMITA Mária

1935. szept. 3. Bánhida -
Válogatott kézilabdázó.

Tramita József leánya. Gimnáziumi érettségit és mérlegképes könyvelői vizsgát tett. Dolgozott a Budapesti Postaigazgatóságon és az Autókernéi. Dorogon kezdte sportpályafutását. Mint válogatott kézilabdázó 1956-ban tagja volt a világbajnokságon 3. helyen végzett magyar csapatnak az NSZK-ban.

Irodalom: Havas László: A magyar sport aranykönyve (Bp. 1973.)

TRENKA HÍD

A Kenyérmezői-patak közúti közlekedést is lebonyolító hídja. Trenka Ádámról nevezték el, akinek e helyütt volt a hentesüzlete. Eredetileg tahidként épült.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

TREXLER Béla

1916. jún. 9. Esztergom - 2003. Dorog
Villanyszerelő.

Vadászpilóta a II. világháborúban, Ausztriából repülőgépet szöktetett haza az értelmetlen háborúból. 1956 után börtönbe kerül, csak 1992-ben rehabilitálták.

Kitüntetései: Független, Demokratikus Magyarországért (1992), 1956-os emlékérem (1992), Dorog város díszpolgára (1993).

TRIFAILI RT.

Lásd: Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.

Dr. TRINKL Kálmán

1886. Nagyfalva - 1941. máj. 8. Dorog
Plébános, érseki tanácsos.

Budapesten végezte tanulmányait, a hit tudományok doktora. 1909-ben szentelték pappá, egy évig káplán volt Dorogon. 1926-ban került újra Dorogra, ahol haláláig a Szent József templom plébánosa volt. Működése alatt készült el a templom előtti Hősökertje, a templom restaurálása, az új kálvária, a Mária-barlang, a Bányatemplom és bányalelkészség. A bányakaszinó tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyéek múltja és jelene (1938); D.F. 11. (Dankó József tanulmányai)

TURISTAEGYESÜLET

Jó szerencsét asztaltársaság néven alakult 1938-ban ←*Gommermann Antal* vezetésével, székhelye az Eiler vendéglő volt. Gondozták a ←*fekete-hegyi* és a klastrompusztai menedékházat, fő céljuk a hazai hegyek bejárása volt. Rendezvényeik közé tartozott a Szent Bernát ünnep (Fekete-hegy), a turista nap (Munkásotthon). A II. világháború után Természetbarátok Turista Egyesülete, majd 1952-től Dorogi Tárna S.E. néven a csoport hegymászókkal, evezősökkel, barlangászokkal, tájékozási futókkal bővült. Jelenlegi neve: Dorogi Egyetértés Sportegyesület Természetjáró Szakosztálya. Vezetői voltak még: Hír József, Csenki István, Geiszler János, Pick József, Papp

Károly, Mocsnik László, Kardos Jenő.

Irodalom: Pick József: A dorogi turistaság 50 éve (1988); Monográfia (kézirat, könyvtár); Péntek S.-Petrik J.: Dorog 75. (1989)

TURCSÁNYI Mihály

1933. febr. 18. Sárísáp -
Okl. bányamérnök.

A soproni Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán végzett 1956-ban. 1956-76 között bányüzemi főmérnök a szénmedence több üzemében, 1983-ig a tatabányai Magyar Szénbányászati Tröszt műszaki-gazdasági tanácsadója, majd a Beruházási Osztály vezetője, 1983-89 között a Dorogi Szénbányák Beruházási Osztályának vezetője. Részesen két országosan díjazott találmánynak (Eger-Pécs pincerendszere, lencsehegyi vízvédelem témakörben egy első és egy második díj). Szakcikkeket publikált, gyakran meghívott szakelőadó, közreműködött a löttbetenozó eljárás létrehozásában. Szakértőként közreműködött a Lencsehegy bányatelepítéséről készült videofilmbe.

Kitüntetés: Munka Érdemrend bronz és ezüst fokozat; Bányász Munkaszászló; Szolgálati Érdemérem (bronz, ezüst, arany, gyémánt fokozat), 11-szeres Kiváló Dolgozó; Kiváló Ifjú Mérnök; Újítási Mozgalomért ezüst fokozat; Stolcz Vilmos emlékérem.

TURJAY Rita

1962. jan. 12. Tapolca -
Fuvola-kamaraművész, tanár.

A dorogi zeneiskolában kezdte zenei tanulmányait, tanára Szilágyi Márta volt. 1985-ben végzett a Zeneakadémián. Fuvola-kamaraművész és szakközépiskolai fuvolatanár (tanára Kovács Loránd). 1984-től 2000-ig az Állami Hangversenyzenekar (ma: Nemzeti Filharmónikusok) tagja. 1995-től tanára, tanszakvezetője a Nagykovácsi Művészeti Iskolának.

Díja, kitüntetése: Országos Richter János fafúvós verseny kiemelt fődíja (1979); Bartók-Pásztory-díj (1987); Miniszteri Dicséret (1988).

TÜDŐGONDOZÓ

A hatvanas években a Hungária úton működött a volt menedékházban, később a Rákóczi úti Rendelőintézetben kapott helyet, ma is ott működik. Főorvosai voltak: dr. Bakonyi Zoltán, dr. Földes Péter, dr. Horváth Gabriella, dr. Kun László, dr. Osvai László, dr. Varga Sándor, dr. Horváth Gabriella.

Lásd: ←*Menedékház!*

TÜZESKARIKA-DOBÁS (Scheibnschlagen)

A dorogi sváb farsangi szokások záró eseménye. Az első böjti szombaton a Csolnoki út vagy a Szutni mentén összegyűlt legények "kiértékelték" a farsangolókat. Fakorong-karikákat tűzben forgattak meg, majd megcsóválva elrepítették. Közben - név nélkül - elmondták, kiről mit gondoltak. A fakorongok vagy "szégyen-" vagy "üdvözlő-sejbnik" voltak, aszerint, hogy kit dicsértek vagy marasztaltak el viselkedéséért. Az "értékelés" alapján mindenki tudta, kiről szól a szöveg.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

TVAROSEK Pál

1897. Esztergom - Halála körülményei ismeretlenek.

Fényképész.

1934-ben Esztergomból tette át műhelyét Dorogra a Petőfi (ma Bécsi) útra. Művészi felvételeket készített, amatőr felvételek kidolgozásával is foglalkozott.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

U

UITZ SÁNDORNÉ Szógyör Zsuzsanna

1960. aug. 22. Dorog -

Vezető óvónő.

A Zsámbéki Tanító- és Óvónőképző Főiskolán szerzett óvónői diplomát 1992-ben, majd közoktatás-vezető szakvizsgát tett 2003-ban. 1978-tól a Dózsa György Napköziotthonos Óvoda dolgozója, 2000-től vezető óvónő, a *Zöld levelecske* oviújság szerkesztője és kiadója.

ÚJBOR

Lásd: Jeles társaséleti ünnepnapok!

ÚJÉV ELSŐ NAPJA

Sváb hagyomány. ←*Szilveszter estéje* után másnap a fiúgyermek, legények házról házra járva köszöntöket, jókívánságokat mondtak a családoknak. A legények bort, a gyerekek diót, aprópénzt kaptak.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

ÚJKOLÓNIA

A bányatársaság bányászlakás-építésének második szakasza. Az Öregkolónia folytatásaként kezdődött 1916-17-ben az Újkolónia építése a 10-14-es utcákkal. A 74 lakás építése az ún. "A" utcákban (az Iskola utca és folytatásától keletre) 1925-re fejeződött be.

UNICENT KFT.

1993-ban Dorogra települt vállalkozás, mely a képviselő-testület megbízásából az önkormányzati tulajdonú lakások értékesítését, felértékelését végezte.

URADALMI ERDŐK ALATTI TERÜLET Herrschafts Hutweide

A Gete déli oldalának erdős területe.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

URADALMI RÉTEK

Herrschaftshutweide

Néprajzi jellegű földrajzi név a város határában.

URESCH Miklós

1935. dec. 3. Bp. -

Technikus, közéleti személyiség.

A Bányagépipari Technikum elvégzése (1954) után a Borókási XII. akna, majd 1974-től 1991-ig a Bányagépgyár dolgozója volt. Aktív tagja a dorogi bányász zenekarnak, 1992-2002 között az elnöki tisztséget töltötte be. 1993-tól Dorog Város Kulturális Közalapítványának kurátora.

Kitüntetések: Bányász Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst és arany fokozat; Szoc. Kultúráért érdemérem.

URESCH Zsuzsanna

1944. aug. 9. Dorog -

Divattervező iparművész.

Az Iparművészeti Főiskolán végzett, az öltözködési tárgyak formatervező művésze. Dolgozott a Magyar Divatintézetben, a Népi Iparművészeti Tanácsban, az Egri Háziipari Szövetkezetnél. A Képzőművészeti Alap tagja. 1980-tól Németországban él, Münchenben a *Rundschau* szakmai divatlap kiadójának divattervezője. Emellett festőművész-grafikus.

Kiállítások: München (1996, 1997), Unterschleissheim (1998), Indersdorf (1997), Freising (1996), Gyöngyös (1998), Markaz (1997).

Publikációk: A korszerű divat (Kossuth Kiadó 1976), Minerva nagy himzőalbum (divatillusztráció 1976), munkatársa az *Ez a Divat, Gabi, Mami, Ifjúsági Magazin* divatrovatainak.

ÚRNAPI KOSZORÚ (KRANZL)

Úrnapjára készített koszorú búzavirágból, margarétából. Karjukra akasztva vitték az ←*úrnap* körmenetben, minden úrnapi sátor-

nál megáldatták. Védelmet reméltek általa embernek, állatnak. A nők imakönyvükbe préselték néhány szál növényt, égzörgés ellen a hamuját használták.

ÚRNAPI KÖRMENET

(Frontleichnamsprozession)

Egyházi ünnep. A falusi templom körül úrnapi sátrakat állítottak 4 stációval. A színek belsejében kis oltár állt: asztal, rajta gyertya égett. A körmenet résztvevői bőven hintették az útra a virágszirmokat. Az úrnapiját követő első vasárnap a Jézus szíve körmenet a Mária-barlanghoz zárandokolt, itt szentbeszéd, litánia volt. (A szokás esetenként napjainkban is megismétlődik.)

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)

USZODA

1923-ban kezdték építeni a ←*sporttelep* létesítményeit, közöttük a dorogi uszodát. A 15 méteres kismedence, majd az 50 méteres versenyszoda elkészültével elkülönítve ki tudták elégíteni a nagyközönség és a bányatiszti kar úzás iránti igényét. A vidéki uszodák között ritkaságszámba menő versenyszoda hamarosan a budapesti, illetve a válogatott úszók kedvelt edzőpályája lett, népszerűségét növelte, hogy a műugrók számára ugrótorony is épült a nagymedence mellett. Dorogon is megalakult a harmincas években a versenyszerű úszóélet (lásd: →*Úszó szakosztály*). A II. világháború után a község sportéletének továbbra is helyet adó medencék egyben a tömegsport igényeit is kielégítették. Előbb a kismedence, majd az 1990-es évekre a megsérült nagymedence is alkalmatlanná vált korábbi szerepére. 2002-ben helyén műfüves labdarúgó edzőpályára épült országos pályázat keretében. 2007-ben európai uniós

(←ROP) pályázat segítségével készült el az új, úzásoktatásra is tervezett, (16 x 8 és 25 x 16 méteres) kétmedencés, mobil tetős, télen fedett uszoda. A nagymedence 210 cm mély, hőfoka 28-30 C, a kismedence 70 cm mély, hőfoka 26-28 C. Szolgáltatásként szaunát is kínál. Működtetője a Dorogi Városüzemeltetési Kht.

ÚSZÓ SZAKOSZTÁLY

Társadalmi összefogással készült el a sportpálya mellett a 25 méteres kismedence, melyet később a tisztviselők részére különítettek el. Dorogon épült az első vidéki 50 méteres versenyszoda 1923-ban, ugyancsak a sportpálya szomszédságában. 1928-ban Gogola Emil szervezte meg a szakosztályt. Őt Mátravölgyi László követi az edzőségben. Az úszók mellett a műugrók is sikereket érnek el, Márványi Károly 1938-ban Dunántúl műugró bajnoka. A női csapatból Nipl Stefánia 1936-ban az olimpiai válogatón is indult. Ekkoriban Dorogon edzett a magyar élgárda (pl. Csik Ferenc olimpiai bajnok). A korszak legendás úszómestere ←*Nyírfáhi "Nyokó" Ferenc*. A háborút követően 1950-ben alakult újjá a szakosztály Miskei Árpádné vezetésével. A kor ismert úszója Balogh György, Kádasi Ferenc. Ekkoriban már elsősorban Esztergomban edzenek a versenyzők. 1960-tól Horváth József és Kádasi Ferenc élesztgeti a hagyományokat. 1964-től Kolossa István edzi a sportolókat, köztük a tehetséges Szendrő Miklóst, Lázár Pétert (később kitűnő öttusázó válogatott) stb. 1976-ban érnek el országos sikert és elsőséget a vegyesváltó tagjai. A nyolcvanas évektől azonban nincs már úszóélet Dorogon.

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1. (D.F. 31. 2004.)

V

VADÁSZ Elemér

1885. márc. 1. Székesfehérvár - 1970. okt. 30. Bp.

Kétszeres Kossuth-díjas geológus.

A budapesti tudományegyetemen szerezte diplomáját. A földtan-öslénytan tanszék tanársegédje volt. Tanulmányozta Magyarország több szénterületét, köztük a dorogi medencéét. 1920-tól a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. geológusa, 1945-ben nyugdíjazták. 1946-65 között ismét a tudományegyetem professzora, a természet-tudományi kar első dékánja, a Pázmány Péter Tudományegyetem utolsó rektora (1950). A Magyar Földtani társulat elnöke, az Akadémia tagja.

Műve: Magyarország földtana.

Kitüntetései: Kossuth-díj (1948, 1952), Szabó József-emlékérem.

Irodalom: Magyarok a természettudomány és technika történetében.

VÁGÓHÍD

1. Régi vágóhíd: a Munkásotthon és a patak szomszédságában, az Öregkolónia közelében a XIX-XX. század fordulóján építették.

2. Új vágóhíd: 1936-ban épült Gáthy Zoltán tervei szerint az akkori Kesztlői út mellett, a patakparton, a sátozköpusztai út hídjánál. Vezette Kremp András, állatorvos Bielik J. 1945-től Kertész Ferenc vette át a vezetését, hentesei Pócza Jenő és Szabó József voltak. A községi tulajdont 1950-ben államosították. Korszerűsítésével nagyüzemi, önálló vágóhíddá alakították át. Volt hűtő- és olvasztóhelyisége, belezője, marhaistállója, sertésszállása, irodája és öltözője. Kerítése 1955-re készült el. Ebben az évben a tatabányai Komárom Megyei Húsipari Vállalathoz csatolták. 1955-56 fordulóján szünetelt a termelés, csak elosztó állomásként működtek. 1958-ban újabb korszerűsítés következett: daráló gép, kazánház, tepertőprés, zsíregalizáló helyiség létesült, bevezették a sertés-szalagvágást.

A hatvanas évek elején az egész Dorogi Járás területét innen látták el tökehússal (vezető Somlai József, az állatorvos ←*dr. Tamási Károly*). 1961-ben sertés-sztrichin és faggyúvizsgáló laboratórium is létesült. Tökehústermelő, fehéráru (zsír, faggyú) feldolgozó üzem volt. 1964 decemberében befejezte működését. 1972-ben az ←*Építőipari Közös Vállalat* vásárolta meg területét.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22, 2000); Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár)

VÁJÁR

Bányaipari szakiskolát (vájáriskolát) vagy vājárképző tanfolyamot végzett és a bányahatóság képviselője előtt a szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekből vizsgát tett bányaiipari szakmunkás.

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17.1999.)

VÁJÁRKÉPZÉS

Az 1800-as évek közepén a személyes tapasztalatszerésre épülő vājár szaktudás az 1896. évtől szervezett formában, a bányaiskolai képzésben vált megszerezhetővé (az előbbi forma továbbélése mellett). A század végétől folytatódott a baleseti oktatások bevezetésével, majd az 1937. évtől a hivatalos vājárképzés tanfolyami rendszerű bevezetésével. Átfogó és az egész bányász szakmára kiterjedő képzési rendszer 1949 után szerveződött az állami szakmunkás-képzés keretében. A dorogi szénmedencében 1949-ben Dorogon és Tokodaltáron vājárképző intézet nyílt, a gyakorlati képzést a környező üzemekben oldották meg. 1953-ban az iskola és otthon Péliföldre költözött, a gyakorlati oktatás (tanbánya) 1958-ban Mogyorósbányára került. Vele párhuzamosan Annavölgyön is működött egy fiókiskola 1957-58-ban. Mogyorósbá-

nyán a 6. lejtős aknát fejezték be, majd az 1980-as évek második felére elkészült a 7. lejtősakna is. 1982-ben - mivel a tanulói létszám csökkent - Péli földön megszüntették a vājártanuló intézetet. 1992-ig, a vājárképzés megszűnéséig Esztergomban a 317. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetben oktatták a vājárjelölteket. A tanbányát a Motab Kft. vette át Sziklai Ede vezetésével, de piachiány miatt később bezárták.

Irodalom: Szőke János: A szervezett vājárképzés a dorogi szénmedencében (szakdolgozat, kézirat).

VAJK (VLODIKA) Miklós

1894. máj. 22. Selmechánya - 1966. aug. 2. Dorog

Bányamester.

Középiskoláinak elvégzése után mint munkás kezdte működését Selmechányán 1909-ben. 1911-től 1914-ig a bányászati szakiskola sikeres elvégzése után az Erzsébet és Ferencz József aknán bányafelóri minőségben működött, majd Dorogra került 1914-ben a bányamérnökséghez aknási minőségben. 1924-től főaknász, végül szaktudásának és munkásságának elismeréséül bányamesternek nevezték ki. Tagja volt a Bányaiskolát Végzetek Országos Egyesületének, alelnöke a Bányaaaltiszi körnek. A szentekről elnevezett utcák kimérését végezte.

Irodalom: A Bánya (1937).

VÁLTÓTÉR

Művészeti kezdeményezés.

A Dunai Függőkötélpálya "metaforikus újraindítására" közel száz érdeklődő jelenlétében 1994 decemberében került sor a Dorogi Bányászfürdőben. Közülük ötvenheten "Gondolat-részvényt" jegyeztek: tervek, gyűjtemények, ötletek, vélemények, vágyak, művészi alkotások, személyes dokumentumok, jóslatok stb. lettek itt lepecsételve és sorszámozva. A hajdani kötélpálya ötvenhét alátámasztási pontját szimbolizálják ezek a gondolat-részvények, melyek ma a képzelet kötélpályájának alátámasztási pontjai. A létrejött alapítvány

1994 óta számos kiállítás, közösségi rendezvény gazdája, szervezője volt. Létrehozója Lévay Jenő grafikusművész.

Irodalom: Váltótér (Az 50. Bányásznapi tiszteletére. Dorog, 2000. Fotóalbum); Lévay Jenő - A XVIII. Országos Grafikai Biennále nagydíjasának kamarakiállítása (Miskolci Galéria, 1998. - katalógus).

VALOVICS Ferencné

1934. ápr. 7. Szabadbattyán - 1999. nov. 16. Dorog

Tanár, gimnáziumigazgató.

Az ELTE magyar-történelem szakán végzte tanulmányait. Keszölcön volt pályakezdő tanár, majd három évig a dorogi Petőfi iskolában tanított. A nyergesújfalui gimnáziumban folytatta pályáját, a Dorogi Gimnázium alapító igazgatója volt 1969-től nyugdíjazásáig, 1989-ig. Tragikus balesetben hunyt el.

Dr. VALYKÓ Ferenc

1929. szept. 28. Dorog - 2003. dec. 28. Dorog

Belgyógyász, körzeti orvos.

A Budapesti Orvostudományi Egyetemen szerezte diplomáját 1955-ben. 1955-1959 között a Dorog Járási Kórház Belosztályán, 1959-1989 között (nyugdíjazásáig) körzeti orvosként dolgozott. Képesített bányamentő, a sorozóbizottság orvos tagja volt.

Publikáció: Naplójegyzetek. Egy orvos véleménye orvosokról (Magánkiadás, 2003.)

VANKÓ Rezső

1882. máj. 31. Besztercebánya - 1959. jan. 22. Bp.

A magyarországi bányagéptervezés megteremtője.

Selmechányán végzett, majd a charlottenburgi műszaki főiskolán speciális gépszerkesztést tanult. Hazai munkái során a két világháború között világviszonylatban is korszerű bányagépeket tervezett, köztük a dorogi automatizált rakodót. Kifejlesztette a hazai viszonylatban legmegfelelőbb végtelen kötelű csilleszállítás gépi berendezé-

seit. Magas álláshelyeket töltött be, számos kiváló mérnököt nevelt. Szakcikkei jelentek a szaklapokban.

Irodalom: V R. (Bányászati és Kohászati Lapok. 1959.)

Dr. VARGA Győző

1952. január 6. Zákány -

Orvos, urológus, intézetigazgató, közéleti személyiség

A SOTE Általános Orvosi Karán végzett, majd urológiából szakorvosi vizsgát tett. Egészségügyi szakközgazdász diplomája is van, ilyen irányú tanulmányokat az USA-ban is folytatott. 1976 óta él Esztergomban, 24 éven keresztül az esztergomi kórház urológiai osztályán dolgozott, 2000 óta a Szent Borbála Egészségügyi Központ, később Dorogi Szakorvosi Rendelő és Szakkórház Kht. igazgatója. A szabaddemokraták jelöltjeként többször volt országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőjelölt. Tagja az SZDSZ Országos Tanácsának, a megyei szervezetet is irányítja. Négy éven át tagja volt az Európa Tanács Önkormányzati Kongresszusa magyar delegációjának. Részt vett a Regionális Egészségügyi Tanács elnökségi munkájában, tagja a Regionális Fejlesztési Tanácsnak. Az esztergomi Képviselőtestület tagja, vezeti a 15 éves esztergomi Liberális Klub rendezvényeit.

Irodalom: Hübners Who is Who (2007).

Dr. VARGA István

1926. Salgótarján - 1990. Bp.

Villamosmérnök, minisztériumi főtanácsos. 1932-1952 között lakott Dorogon. Elemi iskoláit a mai Dózsa iskolában végezte, Esztergomban a bencés gimnáziumban érettségizett. 1950-ben szerezte diplomáját a József Nádor Műegyetemen. Műszaki vezetője volt a dorogi (1950-52 között), borsodi, orosz lányi hőerőműveknek, majd az Ipari Minisztériumban dolgozott főtanácsosként. A MTESZ Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület elnöke és végrehajtó- valamint sajtóbizottsági tagja volt. Szerkesztette az *Energiagazdálkodás* c. lapot. 1973-ban francia ösztöndíjas. A

műszaki egyetemen doktorált, szakterület volt az energiagazdálkodás, a műszaki fejlesztés, az energetikai hálózat fejlesztése, az energetikai biztonsági előírások korszerűsítése, részese volt a kutatási és fejlesztési programok kidolgozásának, dolgozott a szakmérnök- és főenergetikus-képzésben. 34 tanulmány, szakcikk, kongresszusi és kollokviumi előadás szerzője.

Kitüntetések: Szoc. Munkáért Érdemérem (1955); Munka Érdemrend bronz (1968), ezüst (1975) fokozata; Nehézipar Kiváló Dolgozója (1972); Gépipar Kiváló Dolgozója (1874); Ipari Minisztérium Kiváló Dolgozója (1980); Szikla Géza Díj (arany, 1969); Dobó László Díj (II. fok. 1973); MTESZ Nagydíj (1983).

Irodalom: Természettudományos és Műszaki Ki kicsoda II. (1988).

VARGA János

1932. máj. 19. Sárísáp (Annayölgy) - Sportoló, labdarúgó, edző.

A Dorogi Szénbányák dolgozója volt. 1947-ben kezdődött labdarúgó pályafutása, 1949-ben került Dorogra, 1964-ig futballozott. 279 alkalommal játszott első osztályú mérkőzést Dorogon, 82 gólos. Ötszörös vidék legjobbjá (1950, 1951, 1954, 1955, 1963), 3-szor volt bányászválogatott, kétszer bányász kupa győztese, olimpiai kerettag, 12-szeres B-válogatott (1952-59), 2-szeres VIT-döntős (1955. Varsó, 1957. Moszkva). 1949-ben a Népszava Kupa győztese, 1952-ben Magyar Kupa döntős, ezüstérmes. Edzőként (vezetőedző, pályaedző, utánpótlás-edző) is sikeres, 1971-ben NB II-s bajnoki címet szerzett felnőtt csapata, Dorog NB I-be jutásának sikerkovácsa (1973 és 1976). 1997-ben NB III-s bajnoki címük (Honti Józseffel közösen) az NB I B-be vezette a csapatot. Ifjúsági csapata 1998-ban bajnok lett. Három évig volt a megyei ifjúsági válogatott edzője. Számos torna szereplője volt játékosként is, edzőként is. Az utánpótlás neveléséből minden korosztálynál kivette részét. Legismertebb neveltjei közé tartozik Szabó József és Szabó István (VIDEOTON), Mucha József (FTC),

Major Ferenc (FTC), Andrusch József (Bp. Honvéd). Munkáját a *Nemzeti Sport*, a *Labdarúgás* és a megyei lapok rendszeresen értékelték.

Kitüntetés: Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója (1974); Pro Urbe Díj (2000), Dorogiak Dorogért (2007.)

Irodalom: Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1, 2. (D.F. 31, 34. 2004, 2006).

VARGA László

1961. febr. 13. Dorog -

Tanár, barlangász, ásványgyűjtő.

Geológiai szakközépiskolát (1979), tanítóképző (1983) és tanárképző főiskolát (1988) végzett. Népművelő és földrajz szakos diplomát szerzett. A Dorogi Mészmű (1979-83, 1987-91), művelődési ház (1983-87), a Családsegítő Központ (1992) dolgozója, majd 1993-2006-ban az Unyi Általános Iskola pedagógusa volt - 2003-2006 között igazgató. Úny község alpolgármestere 1998-tól 2002-ig. A BEBTE Turisztikai és ismeretterjesztő szakosztály és az Únyi Teleház vezetője. Természetfotózással foglalkozik, számos hazai és külföldi kiállítás résztvevője volt. Az országos hírű únyi ásványkiállítás létrehozója. Publikál az *Élet és Tudományban*, az *A Földgömb"-ben*, a *HTM-ben* (*Hegvisport*, *Turista Magazin*), de szakértőként részt vett már általános iskolai tankönyvek (Hon- és népmismeret) szakmai lektorálásában is.

VARGA VALÉRIA

1941. máj. 2. Szolnok -

Tanár, közéleti személyiség.

Egerben biológia szakos, a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán gyógypedagógiai tanári oklevelet szerzett. A Dózsa György Általános Iskola gyógypedagógiai tagozatán tanított nyugdíjazásáig. Alapító tagja a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek, jelölésükben 1990-94 között tagja volt a városi képviselő-testületnek. Számos környezetvédelmi akció szervezője (fásítás, játszótérfejlesztés) volt.

Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1987).

VARGHA Béla

1901. jan. 8. Felsőözor - 1976. márc. 10. Bp. Aranydiplomás bányamérnök.

Tanulmányait Leoben Bányászati Akadémiáján és Sopron Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskoláján végezte.

1931-ben került a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. tokodi (Erzsébet-akna üzemvezetője), 1935-ben dorogi bányakörletéhez. A víztelenítési osztály vezetője, majd 1942-ig a dorogi központi mérnökség és tervezési osztály vezetője. Ő végezte a Duna alatt létesített két cső- és egy kábelalagút kiváló pontossággal végrehajtott mérési munkálatait. 1942-ben a dorogi szénbányák keleti körzetének vezetője, hamarosan a szénbányák helyettes igazgatója 1946-ig. A Magyar Állami Szénbányák tervezési osztályvezetője, majd a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium osztályvezetője. Dolgozott még a Bányászati Tervező Intézetnél, az Ózdi Szénbányászati Trösztnél, a Pécsi Uránércbánya Vállalatnál, a Bányászati Aknamélyítő Trösztnél, innen vonult nyugállományba. 1949-52 között az OMBKE Bányászati Szakosztályának elnöke volt.

Kitüntetései: Zorkóczy Samu emlékérem (OMBKE 40 éves tagságáért 1972.), aranyoklevél (Miskolc 1974.)

Irodalom: Sz. L. Vargha Béla (nekrológ - Bányászati és Kohászati Lapok, Bányászat, 1976. 7. sz.)

VÁRHIDI Alajos

1899. Tatabánya - Halálának körülményei ismeretlenek.

Kereskedő.

Dorogon a két világháború között a Bányatársulat élelmezési osztályán (élelemtár) tevékenykedett. 1933-ban üzletet alapított a Patak soron.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

VÁROSHÁZA - Községháza - Tanácsháza - Polgármesteri Hivatal

A Bécsi út 71-ben (korábban Fő utca, Petőfi út) 1927-ben felavatott községháza épüle-

tét visszafogottan klasszicizáló stílusban ←*Gáthy Zoltán* tervezte. Homlokzatán az alábbi jelmondat szerepel: A KÖZJÓÉRT. 1945 után tanácsháza, 1954-től járási hivatal, 2004-től a városi tanács székhelye, 1990-től Dorog Város Polgármesteri Hivatala. A főépületet 1930-ban bővítették az Esztergomi út felől egy "B" épülettel, mely ←*Dorog Községi Népház* néven működött a két világháború közötti években; 1990-ig Pártklub, 2002-ig ←*Közösségi Házként* kulturális feladatokat lát el. Azóta a Polgármesteri Hivatal "B" épülete.

VÁROSI NYUGDÍJAS EGYESÜLET

Az 1998-ban a Dorogi Nyugdíjas Egyesületből kivált eredeti alapító tagok által létrehozott új egyesület. Célja a Dorog és vonzáskörzetében élő nyugdíjas korú emberek összefogása, közösségi értékeik megőrzése, tovább ápolása. Hetente rendszeresen találkoznak. Szervezett keretek között az ország földrajzi, történelmi és kulturális helyeit felkeresik, megismerik. Elnöke ←ifj. *Szűcs András*. Titkár Hágelmayer Alajos, gazdasági vezető Konecsni Istvánné.

VARSÁNYI Ildikó

1970. szept. 23. Budapest-
Szakértő, tanító-óvodapedagógus
1986-89. között az MTK-VM NB I-es női kosárlabda-csapatának tagja, 1989-1992 között segédedző a komáromi BIK Úszóiskolában, 1989-1990-ig pedagógiai asszisztens a komáromi Klapka György Általános Iskolában, 1990-1994-ben tanító-óvodapedagógus szakon a VJRKTF-en diplomát szerzett, 1994-től a dorogi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvodában óvodapedagógus, 2004-től intézményvezető helyettes. 2004-2006-ban szakértői szakvizsgát tett TSFPFK-on Szarvason, 2006-tól az Országos Óvodavezetők és Szakértők Egyesületének Komárom megyei koordinátora. A "Napraforgó" c. oviújság szerkesztője, alkalmanként a 24 Óra c. megyei napilapban jelennek meg tudósításai.

Publikációi: Az asztmás gyermekek úszás-

oktatása (Esztergom, 1994). A dorogi Többcélú Kistérségi Társulás Pilis-Gerecse Iskolaszövetség vonzáskörzetébe tartozó óvodáinak szociokulturális vizsgálata (Dorog, 2006).

Irodalom: Dankó J. - Kovács L.: Hírünk a világban. (D.F. 18.1999).

VASARELY, Victor (VÁSÁRHELYI Győző)

1908. Pécs - 1997. Párizs
Festőművész.

1930-tól élt Párizsban. Világhírű op art stílusát itt alakította ki.

Csepei Tibor közreműködésével 30 művét személyesen adományozta Dorog városának, további 66 alkotása a ←*Csepegyűjtemény*ből került a kollekcióhoz. A város ebben az időben bontatta le az Öreg-s (részben) az Újkolóniát, azonban egy épületet meghagyott jövődó galériája részére. Vasarely a város tervei alapján elkészítette az épület dekorációjának vázlatát: a kerítés, valamint egy 6 méteres szabadteri kompozíció terveit, s vállalta a galéria nemzetközi rangú berendezését. (A tervek nem valósultak meg.) A kollekció darabjai részben a polgármesteri hivatalban, nagyobb részben a felújított kórház épületében kerültek elhelyezésre.

Kitüntetései: Franheim-díj (1964), Carnegie-díj (1967), Becsületrend (Franciaország), Dorog város díszpolgára (1984).

VASUTASHÁZAK

A MÁV-lakótelep (egy időben Kandó Kálmán lakótelep) népies elnevezése.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

VÉGH Éva

1955. április 30. Budapest-
Tanár, festőművész

Általános és középiskolai tanulmányait Dorogon végezte. Tagja volt a Heil Ferenc, később Furlán Ferenc vezette Dorogi Bányász Képzőművész körnek.

1977-ben Először Egerben rajz-biológia szakos tanárként végzett, ahol Seres János volt

a mestere. 1985-ben másoddiplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán Bráda Tibor, Patay László tanítványaként. 2005-ig a dorogi Zrínyi Ilona Ált. Isk. tanára, közben rövid ideig (három évig) az esztergomi Vitéz János Katolikus Tanítóképző Főiskolán tanársegédként dolgozott. Kiállításai voltak Egerben, Gyöngyösön, Gödöllőn, Miskolcon, Esztergomban, Tatán, Győrben, Tatabányán, Dömösön, Keszthelyen és több alkalommal Budapesten. Dorogon önálló kiállítással 1989-ben mutatkozott be.

Alkotásai eljutottak külföldre. Szerepeltek Olaszországban, Dél-Tirolban, Németországban (Stuttgart, Hambrücken, Schwebismünd, Menz, München), Franciaországban (Párizs, Cambrei), Belgiumban (Genfben a Világkiállításon), Ausztriában, Romániában, Afrikában: Dél-Afrika, Pretoria állam, Amerikában: Kanadában (Ottawa, Montreal), az Amerikai Egyesült Államokban (New York, New Jersey, Los Angeles, San Mateo, San Diego, San Francisco). Részt vett a dorogi kálváriadomb stációinak felújításának - Árvay Ferenc munkatársaként -, a tűzzománcablák hátterének megalkotásában, 1996-ban. Dorogon látható munkái: Triptihon (dorogi Polgármesteri Hivatal Tanácskozó terem 1994), több képét megvásárolta Dorog Város Kulturális Közalapítványa 1999-ben (megtekinthető az Arany János Városi Könyvtárban), a Dr. Mosonyi Albert Gondozási Központban 20 db selyemképe látható (felajánlás 2001). Kerámiára készült tűzzománc Triptihonja a Városi Uszodát díszíti, ugyancsak ott található nyolc részes fémalapra készült tűzzománc sorozata (felajánlás 2007). Állandó résztvevője volt a pilismaróti Kincskereső alkotó- és hagyományörző táboroknak. A munkacsoport tagjaként elnyerte a közös Pro Urbe Díjat 1998-ban. 2002-ben pedagógiai és művészeti tevékenységének elismeréseként "Dorogiak Dorogért" emléklapketet kapott. 2007-ben neki ítelték a Rauscher György-díjat.

VEIGL József

? - 1820.

Tanító.

1808-1820 között látta el a községi iskolában a tanítói munkát. Egyéb adatait nem ismerjük.

VENKOVITS István

1913. dec. 3. Bp. - 2006. ápr. 13. Bp.

Geológus, hidrogeológus, barlangkutató A Magyar Állami Földtani Intézet munkatársa, egykori igazgatóhelyettese. 1946-ban Jakucs Lászlóval és Nickl Matilddal együtt részt vett a Sátorkőpusztai-barlang feltárásában és tudományos feldolgozásában, de közreműködött a dorogi bányák geológiai vizsgálataiban is.

A BEBTE a Sátorkőpusztai-barlangban emléktáblát helyezett el a tiszteletére 2006-ban.

VERES Gábor

1973. ápr. 10. Esztergom-

Közgazdász, agrármérnök, bankár

Iskolái: Dózsa György Általános Iskola, Dorog, Eötvös József Gimnázium, Budapest GATE GTK, Gödöllő

1997-től a CIB Bank Zrt. munkatársa, 2003-tól az Esztergomi Fiók igazgatója. Hobbija a hegymászás, utazás, fotózás.

VÉRTES VOLÁN

Lásd: MÁVAUT!

VEZÉR Éva

1957. ápr. 5. Dorog -

Médiamenedzser.

A Zrínyi iskolában végezte általános iskolai tanulmányait. Esztergomban érettségizett a Dobó Katalin Gimnáziumban. A Külkereskedelmi Főiskolán szerzett diplomát; emellett angol, francia és spanyol felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik.

A Hungarofilmnél, a Budapest Filmnél, az UIP Duna Filmnél és a Duna Televíziónál vált ismert filmes szakemberré. Jelenleg a Magyar Filmuniónál dolgozik. Számos hazai és külföldi filmfesztivál szervezésében vállal jelentős szerepet (Magyar Filmszem-

le, Cannes, Velence, Karlovy Vary, Berlin, Torontó, Pusan /Dél-Korea/ stb.). Magyarországi képviselője az Eureka Audiovisul - Brüsszel és az European Audiovisual Observator - Strassbourg, továbbá a Media Committe - EU Media 2007 Program - Brüsszel - szervezetnek. Tagja az Európai Filmakadémiának, igazgatótanácsi tagja az European Film Promotion - Hamburgnak.

VICZE Károly

1941. aug. 4. Dorog -

Gyűjtő, közéleti személyiség.

Volt gépszerező, motorszerelő, hegesztő a Dorogi Szénbányák Szállítási Osztályozó üzemében, a Homokvasúton és a Bányagépgyárban. Tanulmányait balesete miatt hagyta abba. Aktív részese volt a motoros ügyességi versenyeknek (országos 15. hely, megyei első hely), a József Attila Olvasómozgalomnak. A bányász hagyományok, eszközök gyűjtésével is foglalkozik.

Kitüntetés: Szoc. Brigádmozgalom arany, ezüst, bronz fokozat; Bányász Szolgálati Érdemérem (arany, ezüst, bronz fokozat).

VIG Attila

1960. aug. 27. Dorog -

Tanár, iskolaigazgató.

1984-ben szerezte biológia-testnevelő szakos tanári diplomáját Egerben. Két évig a Piliscsévi Általános Iskola tanára, 1986 óta a dorogi Eötvös József Általános Iskolában tanít. 1995-ben igazgatóvá nevezték ki, 2002-ben közoktatás-vezetői szakvizsgát tett. 2004-től a Dorogi Egyetértés SE elnökhelyettese. A városi kézilabda-utánpótlás nevelésében elért eredményei: 2003-ban országos 1. hely, 2007-ben országos 3. hely szivacskezilabdában.

VÍGH János

1919. aug. 24. Kisújszállás -

Rendőrkapitány, közéleti személyiség.

Szülővárosában kezdte pályafutását, majd Szolnok, Cibakháza, Esztergom, Tatabánya után került Dorogra 1956-ban. Nyomozóként dolgozott. 1957-ben nevezték ki a já-

rás kapitányság vezetőjének, 1962-ig látta el feladatát. Rendőrakadémiát végzett (Bp. 1964), nyugdíjba vonulásáig (1974) az igazságrendészeti alosztály vezetője volt. Alezredesként vonult nyugdíjba. 1974-től 1977-ig az MHSZ Dorogi Kirendeltségénél szaktanácsadóként tevékenykedett. Versenyek szervezését és lebonyolítását is végezte. Az ökölvívó szakosztály vezetője volt 1963-1980 között. 1995-től tagja a zsámbéki nyugdíjas dalkörnek, számos országos fellépésük és elismerésük volt az elmúlt években, szerepeltek a rádióban és a televízióban.

Kitüntetés: Haza Szolgálatáért Érdemérem (kétszer); Árvízvédelemért Érdemérem.

VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰVEK

1.) Az első világháború hőseinek emlékére állított emlékművet 1927-ben avatták a Hősök terén. Szobrász: zsákdői Csizsér János, építész: Gáthy Zoltán. Az avatóbeszédet Habsburg József főherceg mondta.

2.) A második világháború mintegy háromszáz dorogi áldozatának emlékművét Dorog Város Önkormányzata 1993. május 9-én, a Megbékélés Napján avatta fel a Hősök terén. Az emlékmű készítője Horváth György esztergomi kovácmester, népi iparművész; építész-tervezője ← *Puchner Ferenc* és *Mújdricza Péter*.

VILLÁNYINÉ BÖSZÖRMÉNYI Mária

1937. aug. 23. Hajdúböszörmény - 2000. szeptember 1. Esztergom

Népi vallásosság kutatója, karitatív munkás.

Dorogon fejezte be általános iskolai tanulmányait. Kezdetben polgári foglalkozást gyakorolt (postai tisztviselő, idegenvezető). Diplomázott a Hittudományi Akadémián és a Hittudományi egyetemen. A népi vallásos emlékek gyűjtésével, egy gyűjtő múzeum szervezésével foglalkozott. Írásai jelentek meg egyházi lapokban. Verseit magánkiadásban adta közre. Börtönpasztorációs munkát végzett, középiskolákban hittant, etikát és viselkedéskultúrát tanított. A dorogi temetőben nyugszik.

Irodalom: Templomépitők. (D.F. 32. 2005).

VIRÁG Jenő

1946. október 17. Pilismarót -

Népművelő, szerkesztő, köztisztviselő.

Az esztergomi István Gimnáziumban érettségizett, majd a szombathelyi tanítóképzőben népművelés-könyvtár szakot, az egri tanárképzőben magyar szakot, a ELTE-n pedig közművelődés szakot végzett. 1970-78 között a dorogi Járási Tanács VB. Művelődési Osztályán művelődési előadó volt, 1978-82 között a József Attila Művelődési Központ igazgatója, 1983-tól a Komárom-Esztergom Megyei Tanács, majd 1990-től Önkormányzat előadója, főtanácsos. 2003 decemberétől a tatabányai Polgármesteri Hivatal művészeti tanácsosa. Munkaköri feladatai közül a legfontosabb: a művészeti-irodalmi és tudományos élet segítése, benne **a)** kiállítások szervezése, rendezése; **b)** művészeti és egyéb témájú kiadványok szerkesztése (*Művészeti Műhely*, Vecsési Sándor-könyv, Esztergomi Helikon, stb.); **c)** a Kernstok Károly Művészeti Alapítvány titkári feladata. A *Limes* c. tudományos és az *Art Limes* című művészeti szemlék főszerkesztője. Dorogi működésének jelentős eseményei közé tartozott a Dorogi Galéria működtetése, a Blank-klub, a színházi programok, a jazzklubok, a filmklubok és a komolyzenei rendezvények szervezése. A legendássá vált "csapat" tagjaként (a többiek: Szilas Zoltán, Kovács Géza, Vámosi Gusztáv, Fecske András, Furlán Ferenc) igényességre és szórakoztatásra törekedett, mely törekvés a dorogiak támogatását is élvezte.

VIRÁGVASÁRNAP

Lásd: barkaszentelés.

Dr. VITÁLIS István

1871. márc. 14. Pusztaszenttornya - 1947. nov. 10. Bp.

Geológus.

Szarvason érettségizett, Budapesten 1894-ben végezte el a Pázmány Péter Tudományegyetemet, 1904-ben ugyanitt avatták bölcsészdoktorrá. Tanársegéd volt a Műegyetemen, tanár a Trefort utcai gya-

korló-főgimnáziumban, majd a Selmecebányai evang. Főgimnáziumban, 1903-ban a főiskolán ugyanitt adjunktus lett. 1912-ben rendes főiskolai tanár, 1919-ben rektor, 1920-22-ben prorektor. 1920-ben az MTA levelező tagja, 1945-ben rendes tagja. Az 1920-as években geológiai vizsgálatokat végzett a Magyar Kőszénbánya Rt. és a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt., továbbá az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rt. területén, és jelentős felfedezések fűződnek nevéhez

Irodalom: Dr. Vitális István 1871-1947. (Bp. 1981); Bányászati és Kohászati Lapok. 1947. nov. 15. (nekrológ).

Dr. VITÁLIS Sándor

1900. ápr. 13. Selmecebánya - 1976. Bp.

Kossuth-díjas geológus. A föld- és ásványi tudományok doktora, egyetemi tanár.

A Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán 1922-ben szerzett természettudományi szakos diplomát. Emellett a soproni Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatója volt. 1923-ban doktorált földtan, ásvány-kőzettan és általános növénytan tárgyából. Disszertációja a dorogi "Tömedékkakna bányageológiai viszonyai"-ról szól. 1922-46 között elsősorban vállalati geológusként dolgozott, hidrogeológiai kutatásokat végzett és publikált. Ekkor végezte el a dorogi szénmedence szénkutató fúrásainak feldolgozását. 1946-51 között irányító szerepet töltött be az ország nyersanyagkutatásaiban, a jövő földtani feladatainak kijelölésében. Letartóztatását és börtönéveit követően 1954-76 között egyetemi oktató (hidrogeológiát adott elő), munkásságát széles körű társadalmi tevékenység jellemzi. 1971-től nyugdíjasként folytatta munkásságát. Közel száz szakpublikációját tartják nyilván. 1979-ben a Hidrológiai Társaság és az Országos Vízügyi Hivatal "Vitális Sándor szakirodalmi nivódíj"-at alapított.

Publikációiból: Dunajobbparti teraszok Dunaalmás-Esztergom között MFKI Évi jelentés az 1933-35 évekről.

Kitüntetések: Schafarzik Ferenc emlékérem;

Magyarhoni Földtani Társulat emlékplakett; Kossuth-díj (1951).

Irodalom: Vitális Sándor (minikönyv, 1988); Természettudományi lexikon 6. köt. (1968).

VITÉZI REND

1920-ban alapították azzal a céllal, hogy akiket a világháborúban vitézségükkel kitüntettek, hazafias szervezetbe tömörüljenek. Dorogon ismert személyek: Sághy Antal, Benke Ferenc, Dorogi József, Nyári Mihály.

VÍZBETÖRÉS

A bányamunka szokásos menetét megnehezítő vagy lehetetlenné tevő vízmennyiség váratlan beáramlása a bányatértségbe. (Lásd: ←*Schmidt Sándor.*)

Irodalom: Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999.)

"VÍZIVÁROS"

Kutykurutty-telep

Népies megnevezések. Az 1960-as évekig vízenyős terület a település keleti oldalán, a Bécsi út és a vasút között. Ma kertesházak lakótelep a temetővel szemközi területen.

VÍZKERESZT

Az egyházi ünnephez népszokásként kapcsolódik a templomban szentelt víz hazavitele, annak gyógyításra való felhasználása különféle szertartásokon, temetésen a halott beszentelése. A ←*Háromkirályjárás* hagyománya már elhomályosult, csak töredékesen ismert.

Irodalom: Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi népszokások (D.F. 2. 1992.)

VÍZMŰ (Vállalat, Rt.)

1929-ben kezdődött a vízvezeték-hálózat kiépítése Dorogon. Sokáig csak utcai csapok álltak a lakosság rendelkezésére. A háború előtt Vranovics vízvezeték-szerelő vezette be néhány utca lakásaiba az ivóvizet. A Vízmű Vállalat 1951-ben létesült. Feladata Dorog vezetékes vízzel való ellátása volt. Előzményként 1947-ben már megépültek a víztárolók, 1948-ban működésbe léptek az

első Esztergom-Dorog közötti csáposkutas vízvezetékek Ekkor építették az Esztergom Prímás-szigeten az első csáposkutat. 1955-57 között elkészült a második csáposkut is. A dorogi vállalathoz tartozott emellett a tokodi és sárisápi, valamint az esztergomi vízmű. A központ hosszú ideig a Kálvária úton volt. 1962-ben a Komárom Megyei Vízmű Vállalathoz csatolták. 1964-ben telepítették a tokodaltárói I V/c ereszkét, mely a környék vízellátását is biztosította (vezető: Nagy Lajos). 1980-ban Dorog újra üzemigazgatóság lett (Észak-dunántúli Regionális Vízmű Rt. - igazgató Winter Géza, Török Géza). 1988-ban az ún. Schmidt-villa épületébe költöztek, miután megvásárolták, felújították és új központtá alakították.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnaköszén-medence iparföldrajzi vázlat (D.F. 22. 2000).

VOLÁN

Lásd: MÁVAUT!

VÖRÖS Antal

1908. máj. 30. Várpalota - 1979. máj. 2. Dorog
Cipésmester.

1923-ban szabadult, 1932-ben önállósította magát. Az Ipartestület elöljárója, szakosztályi elnöke, a mester- és tanoncvizsga-bizottság tagja volt.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948).

VÖRÖS Emil

1914. május 3. Felsőgalla - 2006. ápr. 22. Dorog
Férfiszabó mester.

Ósi iparoscsaládban született, 1930-ban szabadult fel. 1934-ben önállósította magát. Férfiöltönyöket készített, a konfekciót is bevezette. Az Ipartestület elöljárósági tagja, a mester- és tanoncvizsga-bizottság tagja. Egész működése alatt önálló maradt, Mátyás király utcai műhelyéből ment nyugdíjba.

Irodalom: Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. (1948).

Ifj. VÖRÖS Emil

1942. okt. 15. Dorog - Szobafestő-mester.

Szaktanárképzőt végzett. 1976 márciusától 1987 decemberéig önálló szobafestő-mázoló kisiparos volt. Vezetőségi tagja volt a helyi KIOSZ-nak 12 évig, a megyei vezetőségnek 3 évig, 6 éven át a mester-vizsga-bizottság elnökhelyettese. 1982-ben érdeméremmel jutalmazták kimagasló iparitanuló-képzésért és vizsgáztatási munkájáért. 1977-ben Dorog Nagyközség Tanácsa társadalmi munkájáért, 1987-ben Dorog Város Tanácsa a Dorogiak Dorogért mozgalom társadalmi munkájáért ismerte el tevékenységét.

Kiüntetés: Ipar Kiváló Mestere (1979); Építési és Városfejlesztési Minisztérium Kiváló Dolgozója (1985).

VÖRÖS Franciska

Lásd: Mellen Sándorné védőnő!

VÖRÖS János

1885. dec. 14. Bp. - 1959. szept. 29. Bp. Főbányamester.

Selmezbányán a Magyar Királyi Bányaiskolán 1907-ben "magánbányász" képesítést szerzett. 1902-46 között a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt Dorogi Bányagazgatóságának volt az alkalmazottja. Először bányamester, majd 1924-től főbányamester és üzemvezető helyettes. "Az egész nagykiterjedésű Augusztina akna felelősségteljes bányamesteri teendőit a legnagyobb megelégedettségünkre vezette, amit az a körülmény is igazol, hogy főbányamesterré majd tisztviselővé nevezte ki a Központi Igazgatóság." (Miniszeri biztosi jellemzés.) Nyugdíjasként tovább dolgozott a Dorogi Szénbányák Nemzeti Vállalatnál és a Dorogi Földműves Szövetkezetenél 1952-ig. Az első világháborúban a Magyar császári és királyi 32. gyalogezred őrmestere volt (Bp.-en a 32-esek tere őrzi az ezred nevét). 1914-18 között orosz hadifogságban volt.

Kiüntetés: Háborús emlékérem; Károly

csapatkereszt; Nemzetvédelmi kereszt; Bolgár hadügyminiszteri elismerés.

Dr. VÖRÖS Lajos

1940. febr. 21. Dorog -

Gépészmérnök, reaktortechnikai szakmérnök, kandidátus.

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett gépészmérnöki, reaktortechnikai szakmérnöki diplomát. Szakigazgató volt a Villamosenergia-ipari Kutató Intézetben, majd főigazgató-helyettes az Országos Atomenergia Hivatalban. Mintegy félszáz tudományos cikke, közleménye jelent meg hazai és külföldi szakfolyóiratokban, előadás-gyűjteményekben, mintegy 40 kutatási jelentés társszerzője. 1975 óta az MTA műszaki tudományok kandidátusa.

Kiüntetés: Állami Díj (1985, megosztva) a Paksi Atomerőmű létesítése érdekében végzett kutató-fejlesztő tevékenységért; Segner András Díj arany fokozat (Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület 1986).

Irodalom: Ki kicsoda I. OMIKK (1986); Kosuth-díjasok és Állami Díjasok Almanachja (1988).

VÖRÖS Lajosné Kamarás Lívia

1910. aug. 19. Turdosin - 1997. Bp.

Zongoraművész-tanár.

A Zeneművészeti Főiskolán szerzett okleveles diplomát 1935-ben. 1937-51 között az Esztergom Városi Zeneiskola zongoratanára, 1957-67 között (nyugdíjba vonulásáig) a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola igazgatóhelyettese. 1937-1987 között ötven éven át meghatározó szerepe volt Dorog zenei életében. A dorogi és az esztergomi zeneiskola tanáraként hangversenyszervező és -szereplő, fellépett a Magyar Rádióban is. Kiemelkedő tanítványa volt ←*Borbély Gyula* karmester és Nádor Magdolna operanékes.

Kiüntetés: A Közoktatás Kiváló Dolgozója (1965); Szoc. Kultúráért (1966); Aranydiploma.

Irodalom: Ki kicsoda a magyar zeneéletben? (1988).

VÖRÖS Mária

Lásd: Kolozsvári Barnabásné.

VRANOVITS István

1900. aug. 30. Kőszeg - 1978. ápr. 2. Dorog.
Bádogos-vízvezetékszerelő.

W

WAGENSOMMER Márton

1893. Dorog - 1979. Dorog
Gazdálkodó, tejkereskedő.

1921-ben önállósult. 1927-től a Salgótarjáni Bér gazdaság kenyérmezői uradalmának tejtét forgalmazta Dorogon. 1920-tól vett részt a község vezetésében, előbb képviselő, később mint előljáró tevékenykedett. A róm. kat. egyház és a Levente Egyesület előjárósági tagja volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

WÁGNER Ferenc

1949. nov. 17. Dorog -
Szakszervezeti vezető.

Gépipari technikumot, majd Közlekedési Gépészeti Főiskolát végzett, ezután Politikai Főiskolán nemzetközi politikából képesítést nyert. Dolgozott a Komáromi Állami Gazdaságban, a megyei ifjúsági mozgalomban, 1981-től a Dorogi Szénbányák Vállalatnál, ahol 1991-től a BDSZ dorogi elnöke, 1994-től a ←*Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány* elnöke. A dorogi Bányász Szakszervezeti Szövetség elnöke, kuratóriumi elnök a ←*Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Közalapítványban*.

Több kitüntetés birtokosa, legutóbb a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztje kitüntetésben részesült.

WÁGNER Károly

Lásd: Dorogi hűségnyilatkozat!

WÁGNER Zsolt

1969. márc. 10. Dorog -

Nevezetes cselekedete volt, hogy saját beruházásban a két világháború között a "falu" egy részén, fűrt kútból vízvezetékét építtette a lakosság számára, melyet a háború után államosítottak.

Közéleti személyiség.

1987-ben a Hell József Károly N. G. Szakközépiskola eröműgépészeti ágazatán végzett, majd a Bánki Donát Ipari Szakközépiskolában általános gépészeti és karbantartó technikus végzettséget szerzett (1995). A Magyar Testnevelési Egyetemen 1993-ban edzői szakon kapott diplomát. A Dorog-Esztergom Erömű Kft. dolgozója. A FIDESZ MPP Dorogi Szervezetének elnöke megalakulásától 2006-ig, 1998-tól önkormányzati képviselő, a gazdasági bizottság tagja.

WASZHUBER Ferenc

Adatait nem ismerjük.
Bányabérelő.

Egy 1845-ben kelt szerződés szerint Dorogon az első bányabérleti szerződést Jülke Jánossal együtt ő kötötte a káptalannal. Széntermelésre nem került sor, a szerződést 1851-ben felbontották.

Irodalom: Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak (1971)

WECH János

1881. Dorog-?
Bíró.

12 éven át Dorog bírója, majd hosszú ideig esküdt, illetve képviselő-testületi tag. 1919-ben a község direktóriumát vezette. 1947-ben kitelepítették Marienbergbe, az NDK-ban uránbányában dolgozott, ott is halt meg.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

WECH JÓZSEF

(José Vándor Puchner atya)

1919. okt. 29. Dorog - 1979. okt. 8. Kuba
Római katolikus pap, szaléziánus szerzetes, misszionárius.

Wech Sebestyén földműves és Puchner Mária gyermeke. A ferences szerzeteseknél kezdte tanulmányait 1927-től a szalézi rendben folytatta, 1932-ben tett örök fogadalmat szerzetesként. Torinóban teológiát tanult, 1936-ban szentelték pappá, június 12-én Dorogon volt újmisé. Misszióba küldték Kubába, ahol hívei által tisztelt és szeretett papként élt haláláig. 2003. október 8-án kezdődött meg boldoggá avatási eljárása (két családi néven) José Vándor (Wech) Puchner atyának.

Forrás: Szalézi Értesítő, 2005. május.

WECH Márton

1903. Dorog -

Gazdálkodó, községi közgyám.

Wech János fia. Több mint húsz éven át vett részt a község vezetésében, utoljára községi közgyám.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938)

Dr. WEISZ Ferenc

1910. aug. 7. Esztergom - 1982. augusztus 22. Esztergom

Protonotárius kanonok, címzetes prépost plébános.

Bécsben szentelték pappá 1933-ban. 1933-34-ben káplán volt Dorogon., 1936-ban primási szertartó és levéltáros, 1938-ig primási titkár. 1945-ig Naszvad plébánosa, majd dorogi bányalelkész 1945-51-ig. Órhalom plébánosa 1969-ig. 1970-től a Budapesti Bazilika plébánosa. A bányamunkások érseki biztosa volt 1946-ban. Troppisai c. prépost 1968-tól, protonotárius kanonok 1977-től.

Irodalom: Esztergomi Sematizmus (1982)

WEISZ István

1953 dec. 12. Dorog -

Vegyipari gépész, közéleti személyiség.

Diplomáját Pécssett a Pollach Mihály

Műszaki Főiskolán szerezte 1977-ben. Dolgozott a sárisápi Alugrafikai Üzemben (1979-83), a Szénbányák Vállalat Tervező Irodánál (1989-ig), az ACSI-nál (1995-ig). 1988-ban alapító tagja Dorog Város Barátai Egyesületének és a Dorogi Környezetvédelmi Egyesületnek, az utóbbinak 1991-ig vezetőségi tagja is volt. 1990-94 között képviselő-testületi tag, bizottsági elnök, 1995-1999-ig a polgármesteri hivatal környezetvédelmi előadója. 1999-től a részben saját tulajdonú ←*Kővarázs Bt.* alkalmazottja, 2002-től szintén a részben saját tulajdonú Kővarázs 2002 Kft. ügyvezetője.

Kitüntetések: Kiváló Ifjú Mérnök; Dorogiak Dorogért oklevél.

WENDLINGEN-DOROG BARÁTI EGYESÜLET

A két város lakosságának közeledését és együttműködését szolgáló civil közösség. A Dorogról Wendlingen am Neckarba menekült vagy települt lakosság szervezését →*Lencsés Sándor* kezdeményezte, majd fia, ←*Alexander Lencsés* szervezte meg az egyesületet. A dorogi testvérvárosok ezt követően jött létre 1994-ben. Elnöke azóta is ←*Szalai Ferenc*, titkára ←*Riss József*, gazdasági vezető ←*Gallina Józsefné*. Céljaik között szerepel a két város gazdasági, társadalmi, karitatív, oktatási, kulturális, sport és egyéb kapcsolatainak létesítése és működtetése. Jelentős szerepük volt a két település testvérvárosi kapcsolatának létrejöttében. Évente egyeztetett programterv alapján dolgoznak.

Irodalom: Dorogi értékek nyomában 8. füzet (Zrínyi iskola 1998.)

WENDLINGEN am Neckar

Dorog testvérvárosa.

A Neckar folyó mentén, a Lauter torkolatánál, a Sváb-Alb elővidékén fekvő, 1230 óta ismert német város. 1940-ben egyesült Unterbohingennel és Bodelshshofennel. Nevezetes a bútór-, textil- és fémipar, közepes nagyságú üzemek jellemzik. Általános-, fő- és reáliskolája, gimnáziuma révén iskolavárossá fejlődött. Civil szervezeteinek

száma meghaladja a hatvanat, ami szervezett polgári létformát tükröz. Ünnepei között szerepel a májusi Nemzetek Vására és az augusztusi Vinzensifest. Nevezetessége gótikus temploma, tájháza. Környéke sport- és kirándulóközpont, közlekedése révén jól megközelíthető a közeli tartományi székhely, Stuttgart.

Dorogról 1945-ben a háborús helyzet, 1947-ben a kitelepítések, később szörványosan a hazát elhagyók révén jelentős számú lakosság telepedett le a német városban. Az otthon maradottakkal már a hatvanas évektől elkezdődött a szorosabb kapcsolatfelvétel, később sport-, kulturális és egyházi jellegű találkozásokra került sor a városok lakossága között. A kapcsolatok egyik fő szervezője ←*Lencsés Sándor* dorogi származású, wendlingeni képviselő-testületi tag volt. 1991-től (dr. Dávid Anna és Hans Köhler polgármester közös kezdeményezésére) hivatalosan is rendszeresen találkozott egymással a két város önkormányzati testülete, ezen közben mindkét településen megalakult a civil szerveződésű Baráti Egyesület (←*Wendlingen-Dorog* illetve ←*Dorog-Wendlingen* néven). A középiskolák, az ifjúsági zenekarok, az egyesületek és az egyházak folyamatossá teszik a kapcsolatok ápolását. 1997-ben Dorogon a kitelepítési évfordulóval egybekötött Megbékélés Napján, Wendlingen am Neckarban 1998-ban a Nemzetek Vásárán írta alá ünnepélyes keretek között a testvérvárosi szerződést az önkormányzatok nevében Andreas Hesky és dr. Tittmann János polgármester.

Báró WESSELÉNYI Miklós

1796. dec. 30. Zsibó - 1850. ápr. 21. Pest Földbirtokos, államférfi, az *árvízi hajós*. Utazásai során többször érintette Dorogon a postakocsi-állomást. Naplója így tanúskodik erről: *Korán, még lámpással indulánk tovább. Dorogon ebédeltünk, s este 6-kor érkezénk Pestre. (1822. nov. 15-én.)* stb.
Irodalom: Széchenyi-Wesselényi: Feleselő naplók (Helikon 1986); Budántúl Online Ki kicsoda.

WIEDER István

1933. február 2. Dorog - 2002. júl. 14. Dorog

Okl. kohómérnök, vegyész szakmérnök. 1956-tól a dorogi Karbidgyár vezetője volt a gyár megszűnéséig, majd a Kőbányai Gyógyszerárugyárban (később Richter Ge-deon Vegyészeti Gyár Rt.) volt vezető beosztásban 1993-ig, nyugdíjazásáig.

WIEDER Istvánné Holweiger Margit

Gyöngyi

1933. máj. 27. Dorog -

Okleveles vegyész-mérnök.

Dorog első vegyész-mérnökjeként dolgozott a dorogi brikettgyárban, majd a Kőbányai Gyógyszerárugyár dorogi gyáregységében, végül az esztergomi szemüvegkeretgyárban.

Publikáció: A Brikett-termelő és Széndúsító Vállalat dorogi üzemének rövid története (1962, kézirat).

WIEDER Nándor

1922. február 28. Dorog - 1994. febr. 5. Dorog

Okl. kohómérnök.

Dolgozott a Nehézipari Műszaki Egyetem Fémkohászati Tanszékén. A Magyar Tudományos Akadémia jeles kutató mérnöke a bauxit, vörösiszap feldolgozása, továbbá a mangán kohósítása és az alumíniumkohászat terén. E kutatásairól műszaki szakfolyóiratokban jelentek meg értekezései.

WIESZT József

1951. márc. 26. Dorog - 2007. nov. 2. Dorog

Grafikus, festőművész.

Az egeri Tanárképző Főiskolán szerzett földrajz-rajz szakos diplomát 1973-ban. 1982-ig tanított, ekkor Derkovits-ösztöndíjat kapott, 1985-89 között Szentendrén a Honvédelmi Minisztérium ösztöndíjasa volt. 1989-ben költözött haza, Dorogra, műtermet épített, azóta szabadfoglalkozású képzőművész. Számos hazai és külföldi egyéni és csoportos kiállításon vett részt, 1994-ben mutatkozott be a német testvér-

városban, Wendlingen am Neckarban. Dorogon 1996-ban és 2007-ben volt önálló kiállítása. Néhány képét megvásárolta Dorog Város Kulturális Közalapítványa (megtekinthető az Arany János Városi Könyvtárban).

WINKLEHNER János

? - 1931. Gmunden (Ausztria)

Bányatanácsos.

1895-1911 között a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. bányagazgatója volt a szénmedencében. Távozása után került a bányagazgatóság élére Schmidt Sándor, ekkor költözött Dorogra a bányaközpont Annavölgyről (1911).

WINTER Erzsébet

1965. ápr. 21. Dorog -

Tanár, közéleti személyiség.

Az ELTE ÁITFK-n matematika-fizika szakos tanárként végzett 1988-ban. Emellett önismereti tanárképzésben, környezeti nevelésben, fiatalok emberi jogi képzésében (kompasz tréner végzettséggel) is része-

sült. A ←*NAP-ÚT Alapítvány* egyik alapítója és vezetője, 2006-tól a városi képviselő-testület, benne az oktatási bizottság tagja a környezetvédelmi egyesület képviselőjében.

WOJTAHOVSZKY János

1906. Jászárokszállás - 1975. Dorog Asztalosmester.

1956 után el kellett hagynia szülővárosát, ahol elvették asztalosműhelyét is. Dorogon telepedett le, ismét műhelyt nyitott a Bécsi úton, haláláig itt élt és dolgozott.

WOLLER Mihály

1881. aug. 23. Dorog - 1943. aug. 5. Dorog Ny. bányász, temetőgondnok.

3 évig Németországban, 27 évig Dorogon volt bányász. 1934-től temetőgondnokként tevékenykedett.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

Z

ZAGYI István

1952. nov. 7. Pásztó -
Karnagy, zenész.

A moszkvai Zeneakadémia elvégzése után Egerben, majd Budapesten a Magyar Honvédség kötelékében fejt ki zenei tevékenységet. Elsősorban a fúvószenesi életben vesz részt aktívan, vezetőségi tagja a Magyar Fúvószenesi Szövetségnek. 1987 óta a dorogi bányász fúvószenekar karnagya. Működése alatt kapta meg az együttes a Pro Urbe Díjat. Számos fesztiválsiker, külföldi szereplés főszereplője, magas elismerésben részesült 1999-ben a németországi Baden-Würtembergi Zenei Szövetség részéről.

ZÁSZLÓ

Lásd: Dorog város címere és zászlója!

ZENEPAVILON

Gáthy Zoltán tervei szerint készült kör alaprajzú, tornyos faépület 1924-ből a sportpálya területén, az északi futballkapu mögött. A sportesemények előtt és szünetében a bányász zenekar szolgáltatta szórakoztató zenéjét a közönség számára az építményből. Megcsonkított, átépített formában, új helyen volt látható a világháború után a sportpályán, ökölvívó-edzőteremként szolgált. A millenniumi rendezvénysorozat keretében a 2000. évi Bál a városért eseményt újjáépítésének reményében szervezte Dorog Város Önkormányzata. Új helyen felállított hasonmása ma a sportszékház szomszédságában látható.

ZEMPLÉNI László

1947. aug. 21. Budapest -
Művésztanár, zeneszerző.

Zenekari timpaniművész, ütőhangszeres tanár. Az Állami Operaház szólamvezetője, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára (1983-1990). 1970-1987 között a dorogi Erkel Ferenc Zeneiskola tanára volt. Kompozíciók, pedagógiai művek komponistája, a dorogi Zrínyi iskola kiskórusa számára írta (Kovács Lajos verseire) kamarazene-kari kísérettel *Két gyermekkar* és acapella *Vízrajzok* című művét. A dorogi zeneiskolások számára készített számos kamarazenei kompozíciót.

Kitüntetés: Szoc. Kultúráért (1980, 1985), Kiváló Pedagógus (1986), Dorogiak Dorogért rím (1987).

ZENEISKOLA

Lásd: Erkel Ferenc Zeneiskola!

ZICSI István

1933. máj. 6. Tokod -

Bányavillamos szakmérnök.

Diplomáját a Műszaki Egyetem Bányagépészmérnök szakán szerezte. Dolgozott Erzsébet aknán (1957-67), a Dorogi Szénbányák Vállalat központjában (1967-1974), a Bányagépgyárnak 1974-1987 között volt üzemvezetője. Szakpublikációi jelentek meg a Bányászati és Kohászati Lapokban.

Kitüntetései: Kiváló Újító arany fokozat (1968), Kiváló Ifjú Mérnök arany fokozat (1976), Kiváló Dolgozó (1980, 1987), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1988).

ZIGERITS (Sziklás) Károly

1887. Bp. - 1957. Nagymányok.

Bányalakatos, közéleti személyiség.

1919-ben, a Tanácsköztársaság idején Esztergom vármegye kormányzótanácsi biztosává nevezték ki (máj. 24.). Tagja volt a Dorogon Kun Bélát fogadó bizottságnak. A kommün bukása után menekülés közben Budapesten tartóztatták le, majd 2 évi börtönbüntetést kapott.

Irodalom: Dr. Csiffáry Nándor: Az első világháború és a két forradalom eseményei

Dorogon (D.F 13); A munkáshatalomért (Tatabánya, 1980); Esztergom és Vidéke (1921. febr. 6.)

ZINK Jánosné Tóth Mária

1942. máj. 19. Csolnok-
Tanár.

Biológia-földrajz-testnevelés szakos diplomát szerzett. 1964-től - egyetlen munkahelyeként - a Dózsa György Általános Iskolában dolgozott. 1993-97 között igazgatóhelyettes. Tanítványait is bevonva elsősorban környezetvédelmi és természetjáró tevékenységével vívott ki elismerést. 1985-től környezetvédő csoportja számos sikert ért el. Dolgozata jelent meg az európai légszennyezettségi vizsgálatok eredményeiről, tanítványaival elkészítettek Dorog "öröm és bánat" térképét. 1994-ben kiállítást szervezett a Strázsa-hegyi tanösvény növényeiről, e témában készült dolgozatát a Környezetvédelmi Minisztérium pályadíjban részesítette. Tagja a környezetvédelmi egyesületnek.

Kitüntetések: Kiváló Úttörővezető (1985); Kiváló Munkáért (1988); Pedagógus Szolgálati Emlékérem (1998); Pro Urbe Díj (2000).

ZÖLD-KERT

Közkedvelt kertvendéglő volt a megszűnt Szabadság téren, a mai gimnázium területén. A középiskola építéskor bontották le 1967-ben.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

ZÖLD SOROK

A Dorogi Környezetvédelmi Egyesület kiadványa. Kezdetben a *Közhippé Tétetik Dorogon* városi lap mellékleteként, 1995-től önálló lapként jelenik az egyesület szerkesztésében, szponzori támogatással. Célja a környezetvédelmi tájékoztatás. Felelős szerkesztő: Nádor Tamás.

ZRÍNYI ILONA ÁLTALÁNOS ISKOLA

Korábbi helye a Mátyás király utcában volt. Írásos emlékek szerint 1728-tól folyt tanítás

a településen. A jelenlegi épületet 1906-ban alapította özvegy Holdampf Albertné Halász Alojzia kisdédóvónak. 1910-ben készült el, 1928-ig óvodaként működött a fő utcán (Petőfi, ma Bécsi út). Ekkor költözött ide az ún. *falusi iskola*. A háború után államosították, 1949-ben két emelettel, később tornateremmel bővítették. 1962-ig leányiskolaként működött. Az 1964-65. tanévtől ének-zene tagozatos általános iskola, 1990-től értékközvetítő és képességfejlesztő program szerint működő 8 évfolyamos, 16 osztályos általános iskola. Úttörőcsapata 1948-1990 között Szilágyi Erzsébet néven működött. Ismert igazgatói: Tölgyessy Ferenc (1895-?), ←*Salamon Imre* (1928-46), ←*Solymár Károlyné* (1947), ←*Palkó Pál* (1949-52), ←*Salczinger Emil* (1953-1968), ←*Keszthelyi István* (1968-1982), ←*Szöllősi Mihályné* (1982-1990), ←*Kovács Lajos* (1990-).

ZRÍNYI ILONA

NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

A faluban 1901-től működött hetes óvoda (←*Fáy Rózsa*). A ←*Holdampf Alapítvány* jogutód óvodája. 1910-28 között mint községi kisdédóvó a Bécsi úton (a mai Zrínyi iskola helyén) működött, majd a Mátyás király utca (egy időben Május 1. utca) 3. adott otthont az óvodának. 1991-ben a Hősök terén, a volt Munkásörség átalakított épületében és tágas udvarán kapott helyet. Háromcsoportos, 75 gyermek befogadására alkalmas önkormányzati óvoda. Ismert vezetői: ←*Szajlai Béláné*, ←*Reizer Ottóné*, ←*Szrnka Anna*.

ZRÍNYI OVISOK EGÉSZSÉGÉÉRT

ALAPÍTVÁNY (1990)

Céljai között szerepel a ←SOMODRIN klímaszoba fenntartása és működtetése, úszótanfolyamok, kirándulások támogatása, sport- és egészségnevelő eszközök beszerzése, a helyes táplálkozás szokásának kialakítása, egészséges ételek-italok propagálása. Elnöke Nagy Józsefné óvónő.

ZS

ZSALAZSON

1939-ben csatolták a patak és Esztergom-tábor közötti területet Doroghoz, mely döntés jelentősen (2000-2500 fővel) növelte a dorogi lakosság számát. (Pick József közlése.)

ZSELEV Borisz

1899. (Bulgária) - 1949. Dorog

Bolgárkertész.

13 évesen került Magyarországra, 1926-ban Dorogon lett önálló kertész. A Homokvasút, MÁV-vasút, református templom közötti területet művelte. Konyhakertészetéből a környék településeit és Budapestet is ellátta. Kiállítások, versenyek eredményes résztvevője volt.

Irodalom: Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene (1938).

ZSELLÉRKENDERES

Kleinhäusler Äcker

Kis zsellérházak utcája, a mai Hársfa utca helyén a két világháború között.

Irodalom: Komárom megye földrajzi nevei. Bp. 1985.

Dr. ZSEMBERY Ákos

1967. nov. 22. Esztergom

Kutatóorvos.

Dr. Zsembery Dezső és dr. Kégel Eszter fia. Általános orvosi diplomáját Parmaban (Olaszország) és a SOTE-n (Bp.) szerezte 1992-ben. Ph. D. fokozatot 1999-ben nyerte el. 1991-97 között a Padovai Tudományegyetem I. Belgyógyászati klinikáján, 1997-99 között a bécsi Tudományegyetem Kórélettani Intézetében, 2000 január 1-től a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Kórélettani Intézetében végez kutatómunkát.

kát. Tudományos kutatási területe: sejtbiológia, intracelluláris pH szabályozás, ioncsatornák vizsgálata. Fenti tárgyakban jelentek meg publikációi is (7 írás nemzetközi, angol nyelvű szakfolyóiratokban, 2 szakkönyv fejezeteiben), eddig 12 magyar és angol nyelvű előadása hangzott el szakmai fórumokon.

Kitüntetés: Nemzetközi Májtársaság Ifjú Kutatói Díj (1996); Magyar Felsőoktatási Alapítvány Magyar Zoltán posztdoktorális ösztöndíj (1999).

Dr. ZSEMBERY Dezső

1928. aug. 17. Kiskunhalas -

Kórházigazgató főorvos, műgyűjtő.

1954-ben végzett az Orvostudományi Egyetem általános orvosi karán. 1957-ben került Dorogra a belgyógyászati osztályra, 1966-tól osztályvezető főorvos, 1966-1970 között a Dorogi Járási Kórház igazgatófőorvosa. 1970-től 1972-ig az egyesített dorogi és esztergomi kórház főorvosa. A reumatológiai osztály megteremtője, 1980-ban reumatológiai szakvizsgát tett. 1982-ben a Magyar Nefrológiai Társaság vizsga nélkül szakképesítésben részesítette. Több országos tudományos rendezvény szervezője, szakorvosi tudományos társaságok tagja, a Magyar Belgyógyászati Társaság tisztségviselője. Jelentős képzőművészeti gyűjteményének Komárom-Esztergom megyéhez kötődő részét 2000-ben, a Magyar Kultúra Napján a Dorogi Galériában kiállításon mutatta be. Kutatója és feldolgozója Dorog és környéke egészségügyének és képzőművészeti múltjának.

Kitüntetése: Munka Érdemrend (ezüst fokozat, 1982); Komárom-Esztergom Megyéért Díj (1993); Pro Urbe Díj (1995); A Kultúra Pártfogója Cím (2004); Dorogiak Dorogért (2005).

Publikáció: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999); Megkésett emlékezések (Egerváry-Potemkin Ágost festőművész - D. F. 25. 2001.); Rauscher György festőművész (D. F. 26. 2002); Koszkol Jenő festőművész (D. F. 33. 2005); Einczinger Ferenc festőművész

(Keresztény Múzeum, Esztergom, 2005.).
Irodalom: Wehner Tibor: A gyűjtő önarcképe (dr. Zsembery Dezső kiállítás-katalógusa 2000).

ZSÉRE

Dorog testvértelepülése.

Szlovákiai falu a Zoboralján, Nyitra város tözsomszedságában. Lakosságának többsége magyarajkú. Múltja kilencszáz éves, őseik valószínűleg a határőrizetet végző székelyek között keresendők. A hegyvidéki település lakossága csak kisebb részben él mezőgazdasági munkából, többségét a kőbánya és mészüzem vagy a környék ipara foglalkoztatja. Folklorisztikus hagyományaik világhírűek: Bartók Bélával Kodály Zoltán a századelőn többször is járt gyűjtőútja során Zsérén, mintegy másfél-száz népdal közül híres itteni gyűjtése az *A jó lovas katonának* és a *Kicsiny a hordócska* kezdetű. Napjainkban felnőtt és gyermek hagyományörző csoportok, kórusok, kutatók (Jókai Mária) és művészek (Simek Viktor festő és karnagy) mentik a múlt kultúráját a településen. 1993-ban az első dorogi Megbékélés Napján vettek részt először a zsérei képviselők dorogi eseményen. Elsőként csatlakoztak a *←Dorogi nyilatkozathoz*, 1994-ben pedig elkészítették dorogi támogatással a maguk Megbékélési emlékművét (Gonda György épületszobrász munkája), mely a zoboraljai ünnepségek rendszeres központjává vált. A két település kölcsönösen részt vesz egymás hasonló szellemiségű ünnepségén, emellett oktatási, kulturális, sport és egyházi kapcsolatok épültek ki az elmúlt évek során. 1997-2004. között a zsérei és a dorogi Zrínyi iskola rendszeres közös táborozáson vesz részt Pilismaróton. 1998 szeptemberében Zsérén írta alá Gál László és dr. Tittmann János polgármester a testvértelepülési kapcsolat dokumentumát. Jelenlegi polgármestere Zsebi József.

ZSIGMONDY-LAKÓTELEP

A bányatársaság által 1892-ben épült, korszerűtlensége miatt 1970-ben lebontott

←*Öregkolónia* helyén létesült lakótelep a futballpálya és a Zsigmondy Vilmos Gimnázium, illetve a vasút és a 10-es (ma Köztársaság) út közötti területen.

ZSIGMONDY Vilmos

1821. máj. 14. Pozsony - 1888. dec. 21. Bp. Bányamérnök.
Selmecen végezte tanulmányait. 1848-49-ben Resicabánya gondnoka, a szabadságharc után várfogságra ítélték. 1851-59 között dolgozott Annavölgyön.
Számos hazai bánya fejlesztésében közreműködött. Artézi kutak fúrásával, hévizek hasznosításával szerzett nagy tekintélyt szaktudásának (Margitsziget 1867, Városliget 1868-78). Magyar és német nyelvű szakcikkek tucatját írta. 20 éven át országgyűlési képviselő volt. Jókai barátja, egyes vélemények szerint a *Fekete gyémántok* Berend Iván-modellje. Szobra áll Dorogon a róla elnevezett lakótelepen (←*Markup Béla*). Az OMBKE 1967-ben Zs. V emlékérmét alapított. A dorogi gimnázium 2003-ban vette fel a nevét.
Művei: Bányatan, kiváló tekintettel a köszénbányászatra (1865) - Az alföld ivóvízellátása (akadémiai székfoglaló 1871),
Irodalom: Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi medencében (1981)

Dr. ZSIGOVITS Béla

1888. dec. 4. Nagycsákány - 1955. júl. 23. Bp.
Lelkész, iskolaigazgató.
1911-ben szentelték pappá. Káplánként a dorogi bányalelkészség építése idején sokat tett az anyagi alapok megteremtéséért. Szerkesztette a ←*Dorogi Értesítő* c. lapot. 1939-től 1941-ig az Állami Erzsébet Nőiskola (Bp.) igazgatója.
Irodalom: Esztergomi Sematizmus.

ZSITVAY Ferenc

Pontos adatait nem ismerjük.
Postamester.
Az 1788-as népszámlálás adatai szerint birtokkal nem rendelkező dorogi nemes (nobilis) ember. Az 1768-1790-es évek (?) között

volt Dorog postamestere. A feljegyzések szerint 11 gyermeket nevelt fel Dorogon.

ZSOLDOS Gyula

1908. jún. 28. Dávidháza - 1981. febr. 24. Dorog
Református lelkész.
Pápán végezte a Theológiai Főiskolát. Ácson és Szomódon volt segédlelkész, Dorogon 1940-től haláláig református lelkész, 1966-1979 között Komárom megyében egyházmegyei esperes és megyei tanácstag.

Dr. ZSOLNAI József

1935. március 12. Szeged -
Egyetemi doktor, kandidátus, akadémiai doktor, professzor emeritus.
Pedagógiai kutatóként a →*Nyelvi, irodalmi és kommunikációs program* (NYIK) és az →*Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia* (EKP) hazai kidolgozója, programgazdája. Mindkét programját átvette és alkalmazza a dorogi Zrínyi Ilona Általános Iskola (1985-től, 1991-től).
Művei: Egy gyakorlatközeli pedagógia (Bp. 1986); A pedagógia új rendszere címszavakban (Bp. 1996); Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia (Bp. 1998); Tudománypedagógia (2006); Vesszőfutásom a pedagógiáért (Bp. 2002) stb.
Irodalom: Ki kicsoda a magyar pedagógiában (FISZ 2005).

ÁLTALÁNOS BIBLIOGRÁFIA

Dorog történetéhez

1. A Dorogi Szénbányák 1981, 1982, 1983, 1984, 1985. évi évkönyvei.
2. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Jubileumi Névtára. Bp. 1997.
3. Bán Imre: A magyar kőszénbányászat története az 1759-1818. években. (MTA közlemény, 1953).
4. Bányászati és Kohászati Lapok
5. Dr. Bartalos József - Kovács Lajos: Dorogi emlék. Város születik. Dorogi Közművelődési Közhasznú Társaság, 1999.
6. Békássy Jenő: Komárom és Esztergom vármegyék újjáépítése Trianon után. Bp. 1929.
7. Bél Mátyás: Az újkori Magyarország földrajzi-történelmi ismertetése. Komárom vármegye. Tatabánya, 1989.
8. Bónis János - Bónisné Tóth Veronika: A dorogi Munkásotthon Önművelő és Önszegélyző Egyesülettörténete 1923-1945 (D.F. 21. 1999).
9. Budayné Mosonyi Klára: Dorogról a dorogiaknak. Dorog, 1972.
10. Dr. Csiffáry Nándor: Az első világháború és a két forradalom eseményei Dorogon - 1914-1919 (D.F. 13.1995.)
11. Dr. Csiffáry Nándor: A dorogi barnakőszén-medence iparföldrajzi vázlata (D.F. 22. 2000.).
12. Derzsényi Béla - Falvy Zoltán - Fejér Judit: A magyar sajtó bibliográfiája 1945-1954 (Művelt Nép, Bp. 1956 - OSZK kiadványa XXXVI.)
13. Dorogi Füzetek 1-35. BVBE. 1991-2007.
14. Dorogi értékek nyomában 1-16. Zrínyi Ilona Általános Iskola, 1992-2006.
15. Dorogi Közösségi Televízió: Interjúsorozat Dorog nevezetes személyiségeivel. (Szerk. Szegi János. VHS és DVD felvételek.)
16. Esztergom vármegye községei és egyéb lakott helyei hivatalos neveinek jegyzéke. Országos Községi Törzskönyvbizottság. Bp. 1907.
17. Fakász Tibor: A Dorogi járás 1956-ban (D.F. 23. 2000).
18. Gergely Jenő: A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története (1983).
19. Gink Károly: Dorog (Fotóalbum, 1981.)
20. Dr. Guttmann György: A földtani kutatások Dorog térségében. BKL Bányászat 121. évf. 9. sz.
21. Havas László: A magyar sport aranykönyve (Bp. 1973.)
22. Horváth I. - H. Kelemen Márta - Torma I.: Komárom megye régészeti topográfiája. Esztergom és dorogi járás. Akadémiai Kiadó, Bp. 1979.
23. Ipari újjáépítésünk (Fórum Hungaricum, Bp. 1948).
24. Ki kicsoda a magyar zeneéletben? (1988).
25. Kmety István: Szénbányászat Dorogon (D.F. 17. 1999).
26. Kmety István - Solymár Judit: A dorogi bányászat vázlatos története és kiemelkedő egyéniségei. BKL. Bányászat 121. évf. (1988) 9. sz.
27. Komárom megye földrajzi nevei (szerk.: Balogh Lajos, Ördög Ferenc). Magyar Nyelvtudományi Társaság, Bp., 1985.
28. Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene. Szerk.: Osváth Andor. Bp. 1938.
29. Kossuth-díjasok és Állami Díjasok Almanachja 1948-1985.
30. Körmöndi Isdtván: A Richter Gedeon Rt. Dorogi fióktelepének története. (Kézirat.)
31. Magyar festők és grafikusok adattára (1988).
32. Magyarok a természettudomány és technika történetében.

33. Meszes Lajos: Dorog sporttörténete 1. (D.F.31. 2004), 2. (D.F. 34. 2006).
34. Magyar életrajzi lexikon 1-2. és kiegészítő kötet
35. Pál Dénes: 1781-1981. 200 éves a bányászkodás a dorogi szénmedencében. (Kézirat.)
36. Péntek S. - Petrik J.: Dorog 75 (Dorog sportkrónikája - 1989).
37. Pick József - Dr. Major Tibor: Dorog és térsége - gazdasági almanach (1995).
38. Pick József: Dorogi emlékek (sorozat - magánkiadás).
39. Pick József: Monográfia (kézirat, könyvtár).
40. Pick József: Schmidt Sándor. (2003. magánkiadás).
41. Pick József - Zrínyi Iskola Kincskereső tábora: Történelmi egyházaink... (D.F. 9. 1994).
42. Schmidt Sándor: Az esztergomi szénmedence bányászatának ismertetése (Salgó Rt. 1932).
43. Szánthó Barna: Hajrá Dorog! (Dorog, 1964);
44. Székely Lajos: Az Esztergom-vidéki szénmedence bányászatának ismertetése. Műszaki Kiadó, Bp. 1962.
45. Székely Lajos: Az esztergomi szénmedence gyakorlati karsztvíz problémái. BKL. 80. évf. (1948) 5. sz.
46. Szepessy Géza: Dorog és környéke. Útikalauz. Tata, 1961.
47. Természettudományos és Műszaki Ki kicsoda I-II. (1988).
48. Tisovszky Zsuzsanna: Dorogi néphagyományok (D.F. 2. 1992.)
49. (szerk. Tittmann János): Dorog 20 éve város. Dorog Város Kulturális Közalapítványa, Dorog, 2004.
50. Tóth Tibor: Szénbányászat a dorogi szénmedencében 1781-1981 (jubileumi kiadvány, 1981.)
51. Zsembery Dezső: Dorog és környéke egészségügyének és bányakórházának története (D.F. 19. 1999).